คู่มือปฏิบัติงาน

การทะเบียนราษฎร และสัญชาติ

สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง

ปี พ.ศ. ๒๕๕๖

พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน
เนื่องในโอกาสวันข้าราชการพลเรือน ปีพุทธศักราช ๒๕๕๑

งานราชการนั้น คืองานของแผ่นดิน ข้าราชการจึงต้องสำเหนียกตระหนักอยู่ตลอดเวลาถึงฐานะและหน้าที่ของตน แล้วตั้งใจปฏิบัติงานทุกอย่างโดยเต็มกำลังสติปัญญาความสามารถ ด้วยความสุจริตเที่ยงตรง และด้วยความมีสติยั้งคิด รู้ว่าสิ่งใดถูก สิ่งใดผิด สิ่งใดควรกระทำ สิ่งใดควรงดเว้น เพื่อให้งานที่ทำปราศจากโทษเสียหาย และบังเกิดผลเป็นประโยชน์ที่แท้ คือความเจริญมั่นคงของประเทศชาติและประชาชน

พระตำหนักจิตรดารโหฐาน

วันที่ ๓๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

คำนำ

การทะเบียนราษฎรเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการแจ้ง การรับแจ้ง การจดและการบันทึกรายการต่าง ๆ เกี่ยวกับสถานะของราษฎรของประเทศ ซึ่งจะนำพาไปสู่การก่อให้เกิดสิทธิและหน้าที่ที่แต่ละบุคคลจะพึงมีต่อไป การปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรจึงมีผลกระทบต่อสถานภาพและสิทธิของบุคคลโดยตรง ฉะนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่นายทะเบียนตลอดจนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจะต้องรอบรู้ในกฎหมาย ระเบียบ หนังสือสั่งการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความถูกต้องและรวดเร็ว

สำนักทะเบียนกลางได้ตระหนักถึงความสำคัญในการช่วยเหลือสนับสนุนการปฏิบัติงานของสำนักทะเบียนต่าง ๆ เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางที่ถูกต้อง จึงได้คิดทำคู่มือการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรเล่มนี้ขึ้น โดยเนื้อหาประกอบด้วยกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร และกฎหมายว่าด้วยสัญชาติรวมตลอดถึงหนังสือตอบข้อหารือประเด็นสำคัญ ๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อนายทะเบียนและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของสำนักทะเบียนที่จะใช้เป็นเอกสารในการศึกษาอ้างอิง

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของนายทะเบียนและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องสมดั่งความมุ่งหมายและความตั้งใจของคณะผู้จัดทำ

สำนักทะเบียนกลาง

กันยายน ๒๕๕๖

สารบัญ

หน้า

คำนำ

พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ส่วนที่ ๑ กฎหมายการทะเบียนราษฎร

๑. พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ..... ๓
๒. กฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ..... ๑๗
๓. กฎกระทรวงกำหนดให้คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร และกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม พ.ศ. ๒๕๕๑ ..... ๒๐
๔. กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการโต้แย้งหรือชี้แจงข้อเท็จจริง การอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียน พ.ศ. ๒๕๕๑ ..... ๒๔
๕. กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการพิสูจน์สถานะการเกิดและสัญชาติของเด็ก ซึ่งถูกทอดทิ้ง เด็กเร่ร่อน หรือเด็กที่ไม่ปรากฏบุพการีหรือบุพการีทอดทิ้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ ..... ๒๘
๖. กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการแจ้งการเกิดหรือการตายต่อนายทะเบียน แห่งท้องที่อื่น พ.ศ. ๒๕๕๑ ..... ๓๒
๗. ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ (รวมฉบับแก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๕๑) ๓๔
๘. ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๓๘ (รวมฉบับแก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๔๙) ๘๒
๙. ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕ ..... ๘๗
๑๐. ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐ ..... ๙๑
๑๑. ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย พ.ศ. ๒๕๕๑ ..... ๙๓
๑๒. ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนประวัติของคนต่างด้าว ที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ (รวมฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๙ ..... ๑๐๐
๑๓. ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการสำรวจและจัดทำทะเบียนสำหรับบุคคล ที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน พ.ศ. ๒๕๔๘ ..... ๑๐๓
๑๔. ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจัดทำทะเบียนบ้านและการจัดทำทะเบียนประวัติ สำหรับบุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทยตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ ..... ๑๐๘
๑๕. ประกาศสำนักทะเบียนกลาง เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไขและวิธีการในการขอหนังสือ รับรองการเกิดตามมาตรา ๒๐/๑ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ ..... ๑๑๐

หน้า

ส่วนที่ ๒ กฎหมายสัญชาติ

๑. พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ (ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๕) ๑๑๗
๒. พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ..... ๑๒๗
๓. พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ..... ๑๓๓
๔. พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕ ..... ๑๓๔
๕. พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ..... ๑๓๕
๖. พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕ ..... ๑๓๖
๗. ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ..... ๑๔๐
๘. กฎกระทรวงการพิสูจน์และการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๕ ..... ๑๔๑
๙. กฎกระทรวงกำหนดวิธีการและค่าธรรมเนียมคำขอพิสูจน์ความเป็นบิดาซึ่งมีสัญชาติไทย ของผู้เกิด เพื่อการได้สัญชาติไทยโดยการเกิด พ.ศ. ๒๕๕๓ ..... ๑๕๘
๑๐. ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่แบบคำขอ แบบหนังสือรับรอง และวิธีการสอบสวนเพื่อพิสูจน์ความเป็นบิดา ซึ่งมีสัญชาติไทยของผู้เกิด เพื่อการได้สัญชาติไทย โดยการเกิด ๑๖๑

ส่วนที่ ๓ หนังสือสั่งการ

การแจ้งเกี่ยวกับบ้าน

๑. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๑ ลงวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๓๘ เรื่อง การแจ้งการย้ายที่อยู่เพื่อหวังผลในการเลือกตั้ง ๑๖๙
๒. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๕ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๔๕ เรื่อง ปัญหาการทะเบียนราษฎรเกี่ยวกับการลงรายการสัญชาติของบุตรคนต่างด้าว และการแจ้งย้ายที่อยู่ปลายทาง ๑๗๑
๓. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๑๑ ลงวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๖ เรื่อง การจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราว ๑๗๓
๔. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๓๒ ลงวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๔๗ เรื่อง การป้องกันการแจ้งย้ายที่อยู่โดยมิชอบหรือมิได้อาศัยอยู่จริง ๑๗๙
๕. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๗ ลงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐ เรื่อง เจ้าบ้านและการแจ้งย้ายที่อยู่ ๑๘๒
๖. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๒๐ ลงวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๐ เรื่อง การรับแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทาง ๑๘๕

การแจ้งการเกิด การตาย

๑. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๑/๑๘๗๗ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ เรื่อง การลงรายการในหนังสือรับรองการเกิด (ทร. ๑/๑) ๑๘๙
๒. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๙ ลงวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ เรื่อง การแจ้งการเกิดและการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน ๑๙๑
๓. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๔๔ ลงวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๐ เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการออกใบมรณบัตร ๑๙๔

หน้า

๔. หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/๑๖๑๐๐ ลงวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๑
เรื่อง หารือการได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๓)
พ.ศ. ๒๔๙๙ ..... ๑๙๕

๕. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๕ ลงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๒
เรื่อง การรับแจ้งการตายของคนต่างท้องที่ ๑๙๗

๖. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๘ ลงวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒
เรื่อง การแจ้งการเกิดและการจัดทำทะเบียนประวัติสำหรับคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย
ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ ..... ๒๐๐

๗. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ ว ๕๘ ลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๒ ..... ๒๐๗

๘. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๘ ลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๓
เรื่อง การจัดทำทะเบียนราษฎรสำหรับแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา
ที่ผ่านการพิสูจน์ ๒๐๙

๙. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๗ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๕
เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการเปลี่ยนสถานะในเอกสารการทะเบียนราษฎรสำหรับคนไทยพลัดถิ่น
เพื่อเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดตามพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕ ..... ๒๑๒

การเพิ่มรายชื่อและการแก้ไขรายการ

๑. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๕ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๒
เรื่อง หารือการเพิ่มชื่อบุคคลในทะเบียนบ้าน ๒๒๐

๒. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๗ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔
เรื่อง ซักซ้อมแนวทางปฏิบัติกรณีหารือปัญหางานทะเบียนราษฎร ๒๒๓

๓. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๓๙ ลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๔
เรื่อง การลงรายการวันเดือนปีเกิดของบุคคลในเอกสารการทะเบียนราษฎร ๒๒๕

๔. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๒๔ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๔๖
เรื่อง การแก้ไขรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร ๒๒๗

๕. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๖๖ ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๐
เรื่อง การแก้ไขปรับปรุงรายการบุคคลที่มีวันเดือนปีเกิดทางจันทรคติ ๒๓๐

๖. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๒ ลงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๔
เรื่อง การเปลี่ยนสถานะทางทะเบียนราษฎรกรณีบุคคลที่ไม่ได้สัญชาติไทย
ซึ่งมีบิดาหรือมารดาสัญชาติไทย ๒๓๒

๗. หนังสือกรมการปกครอง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๖๓๑๓ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๔
เรื่อง การพิสูจน์ความเป็นบิดาซึ่งมีสัญชาติไทยของผู้เกิดเพื่อการได้สัญชาติไทยโดยการเกิด
ตามมาตรา ๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ..... ๒๔๑

๘. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๑๙๑๐ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๕
เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับกรณีคนไทยพลัดถิ่นตามพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๕)
พ.ศ. ๒๕๕๕ ..... ๒๔๔

หน้า

๙. หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ ๒๒๕๘๐ ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๕
เรื่อง หารือวิธีปฏิบัติด้านงานทะเบียนราษฎร กรณีการออกหลักฐานผิดประเภท ๒๔๙

๑๐. หนังสือกรมการปกครอง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๑๗๓๕๔ ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕
เรื่อง กฎกระทรวงการพิสูจน์และการรับรอง ความเป็นคนไทยพลัดถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๕
และประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง คำขอพิสูจน์ความเป็นคนไทยพลัดถิ่น ใบรับและ
หนังสือรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น ๒๕๒

หนังสือสั่งการอื่น ๆ

๑. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/๗๙ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๓๘
เรื่อง ขอทราบแนวทางปฏิบัติการทำลายเอกสารเกี่ยวกับงานทะเบียน ๒๕๓

๒. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๓๐ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๓
เรื่อง การปฏิบัติงานทะเบียนราษฎร ๒๕๔

๓. หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๒๗๗๓๙ ลงวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๕
เรื่อง กำชับมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทางการทะเบียนราษฎรและ
บัตรประจำตัวประชาชน ๒๕๖

ส่วนที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

๑. บันทึกข้อหารือ ๒๖๑

๒. คำสั่งศาลปกครอง/คำพิพากษาศาลปกครอง ๒๗๖

๓. ฎีกาที่น่าสนใจ ๒๘๔

คณะผู้จัดทำ ๒๙๔

* * * * * * *

ส่วนที่ ๑

กฎหมายการทะเบียนราษฎร

พระราชบัญญัติ
การทะเบียนราษฎร
พ.ศ. ๒๕๓๔

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๔
เป็นปีที่ ๔๖ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔"

มาตรา ๒[๑] พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙

(๒) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๓๔ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๕

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

"การทะเบียนราษฎร" หมายความว่า งานทะเบียนต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งการจัดเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร

"ข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร" หมายความว่า ข้อมูลตัวบุคคลเกี่ยวกับ ชื่อ ชื่อสกุล เพศ วัน เดือนปีเกิดและตาย สัญชาติ ศาสนา ภูมิลำเนา สถานะการสมรส วุฒิการศึกษา ชื่อบิดามารดาหรือผู้รับบุตรบุญธรรม ชื่อคู่สมรส และชื่อบุตร และข้อมูลอื่นที่จำเป็นเพื่อการดำเนินงานทะเบียนต่าง ๆ ในพระราชบัญญัตินี้

"เลขประจำตัว" หมายความว่า เลขประจำตัวประชาชนที่นายทะเบียนออกให้แก่บุคคลแต่ละคน

"บ้าน" หมายความว่า โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างสำหรับใช้เป็นที่อยู่อาศัย ซึ่งมีเจ้าบ้านครอบครอง และให้หมายความรวมถึงแพ หรือเรือซึ่งจอดเป็นประจำและใช้เป็นที่อยู่ประจำ หรือสถานที่ หรือยานพาหนะอื่นซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยประจำได้ด้วย

"ทะเบียนบ้าน" หมายความว่า ทะเบียนประจำบ้านแต่ละบ้านซึ่งแสดงเลขประจำบ้าน และรายการของคนทั้งหมดผู้อยู่ในบ้าน

"ทะเบียนคนเกิด" หมายความว่า ทะเบียนซึ่งแสดงรายการคนเกิด

"ทะเบียนคนตาย" หมายความว่า ทะเบียนซึ่งแสดงรายการคนตาย

"ทะเบียนบ้านกลาง" หมายความว่า ทะเบียนซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดให้จัดทำขึ้นสำหรับลงรายการบุคคลที่ไม่อาจมีชื่อในทะเบียนบ้าน

---

[๑] ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๘/ตอนที่ ๒๐๓/ฉบับพิเศษ หน้า ๙๗/๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๔

"เจ้าบ้าน" หมายความว่า ผู้ซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครองบ้านในฐานะเป็นเจ้าของ ผู้เช่าหรือในฐานะอื่นใดก็ตาม

ในกรณีที่ไม่ปรากฏเจ้าบ้าน หรือเจ้าบ้านไม่อยู่ ตาย สูญหาย สาบสูญหรือไม่สามารถปฏิบัติกิจการได้ ให้ถือว่าผู้มีหน้าที่ดูแลบ้านในขณะนั้นเป็นเจ้าบ้าน

"ผู้อยู่ในบ้าน" หมายความว่า ผู้ซึ่งมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

"อำเภอ" ให้หมายความรวมถึงกิ่งอำเภอ

"ท้องถิ่น" หมายความว่า กรุงเทพมหานคร เทศบาล เมืองพัทยา และหน่วยการปกครองท้องถิ่นอื่นที่ผู้อำนวยการเบียนกลางโดยอนุมัติรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นท้องถิ่นตามพระราชบัญญัตินี้

"นายทะเบียน" หมายความว่า นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนกลาง นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนจังหวัด นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนอำเภอ นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนท้องถิ่น นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนสาขา นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนเฉพาะกิจ และนายทะเบียนผู้รับแจ้ง และให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งได้รับมอบอำนาจจากนายทะเบียนหรือผู้ช่วยนายทะเบียน

"นายทะเบียนผู้รับแจ้ง" หมายความว่า นายทะเบียนอำเภอ นายทะเบียนท้องถิ่น และผู้ซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางได้กำหนดให้มีหน้าที่เกี่ยวกับการแจ้งการเกิด การตาย การย้ายที่อยู่ การสร้างบ้านใหม่ การรื้อบ้าน และการกำหนดเลขประจำบ้าน โดยได้กำหนดขอบเขตหน้าที่ดังกล่าวไว้

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดหรือยกเว้นการปฏิบัติเกี่ยวกับการแจ้งการเกิด การแจ้งการตาย การแจ้งการย้ายที่อยู่ การสำรวจตรวจสอบหรือปรับปรุงการทะเบียนราษฎร การจัดทำทะเบียนประวัติ การจัดทำบัตรประจำตัวหรือการอื่นใดอันเกี่ยวกับคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยตามกฎหมายที่เกี่ยวด้วยสัญชาติได้

กฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งจะกำหนดค่าธรรมเนียมที่จะเรียกเก็บไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ไว้ด้วยก็ได้[๒]

มาตรา ๖ ผู้มีส่วนได้เสียจะขอตรวจ หรือคัดสำเนารายการ หรือให้นายทะเบียนคัดและรับรองซึ่งสำเนาทะเบียนบ้าน ทะเบียนคนเกิดหรือทะเบียนคนตาย ได้ที่สำนักทะเบียนในวันเวลาราชการ

ความในวรรคหนึ่งใช้บังคับกับการขอคัดสำเนา หรือคัดและรับรองสำเนารายการเกี่ยวกับบัตรประจำตัวหรือรายการทะเบียนราษฎรอื่นที่จัดทำตามพระราชบัญญัตินี้สำหรับคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยด้วยโดยอนุโลม[๓]

เมื่อได้รับคำขอตามวรรคหนึ่งและวรรคสองแล้วให้นายทะเบียนดำเนินการโดยเร็ว[๔]

มาตรา ๗ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ ยกเว้นค่าธรรมเนียมและกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับราชการของกระทรวงนั้น

กฎกระทรวง เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

---

[๒] มาตรา ๕ วรรคสอง เพิ่มโดย พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

[๓] มาตรา ๖ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

[๔] มาตรา ๖ วรรคสาม เพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

หมวด ๑
สำนักทะเบียนและนายทะเบียน

มาตรา ๘[๕] ภายใต้บังคับมาตรา ๘/๑ ให้มีสำนักทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ ดังนี้

(๑) สำนักทะเบียนกลาง มีผู้อำนวยการทะเบียนกลาง รองผู้อำนวยการทะเบียนกลางและผู้ช่วยผู้อำนวยการทะเบียนกลาง เป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนกลาง มีหน้าที่รับผิดชอบและควบคุมการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรทั่วราชอาณาจักร

(๒) สำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร มีนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร และผู้ช่วยนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร เป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร มีหน้าที่รับผิดชอบและควบคุมการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรในเขตกรุงเทพมหานคร

(๓) สำนักทะเบียนจังหวัด มีนายทะเบียนจังหวัดและผู้ช่วยนายทะเบียนจังหวัดเป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนจังหวัด มีหน้าที่รับผิดชอบและควบคุมการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรในเขตจังหวัด

(๔) สำนักทะเบียนอำเภอ มีนายทะเบียนอำเภอและผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอเป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนอำเภอ มีหน้าที่รับผิดชอบและควบคุมการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรในเขตอำเภอ

(๕) สำนักทะเบียนท้องถิ่น มีนายทะเบียนท้องถิ่นและผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่นเป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนท้องถิ่น มีหน้าที่รับผิดชอบและควบคุมการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรในเขตการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ

มาตรา ๘/๑[๖] การจัดตั้งสำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นตามมาตรา ๘ (๔) และ (๕) ให้เป็นไปตามที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางประกาศ โดยคำนึงถึงสภาพแห่งความพร้อมและความสะดวกในการให้บริการประชาชน รวมตลอดถึงการไม่ซ้ำซ้อนและการประหยัด

สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นตามมาตรา ๘ (๔) และ (๕) ที่ได้จัดตั้งขึ้นแล้วนั้น เมื่อคำนึงถึงสภาพตามวรรคหนึ่งแล้ว ผู้อำนวยการทะเบียนกลางจะยุบหรือควบรวมเข้าด้วยกันก็ได้

อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของสำนักทะเบียนที่จัดตั้งตามวรรคหนึ่งหรือควบรวมตามวรรคสองให้เป็นไปตามที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางประกาศกำหนด

มาตรา ๘/๒[๗] ให้มีนายทะเบียนเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ดังนี้

(๑) อธิบดีกรมการปกครองเป็นผู้อำนวยการทะเบียนกลาง มีอำนาจออกระเบียบ หลักเกณฑ์ วิธีปฏิบัติ รวมทั้งกำหนดแบบพิมพ์เพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ และแต่งตั้งรองผู้อำนวยการทะเบียนกลางและผู้ช่วยผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

(๒) ปลัดกรุงเทพมหานครเป็นนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร และให้มีอำนาจแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

(๓) ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นนายทะเบียนจังหวัดและให้มีอำนาจแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนจังหวัด

(๔) นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ แล้วแต่กรณี เป็นนายทะเบียนอำเภอและให้มีอำนาจแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ

(๕) ปลัดเทศบาล ผู้อำนวยการเขต ปลัดเมืองพัทยาหรือหัวหน้าผู้บริหารของหน่วยการปกครองท้องถิ่น แล้วแต่กรณี เป็นนายทะเบียนท้องถิ่น และให้มีอำนาจแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่น

---

[๕] มาตรา ๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

[๖] มาตรา ๘/๑ เพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

[๗] มาตรา ๘/๒ เพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

ผู้อำนวยการทะเบียนกลางตาม (๑) จะมอบอำนาจให้รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทนผู้อำนวยการทะเบียนกลาง หรือจะมอบหมายให้ข้าราชการสังกัดกรมการปกครองช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนดด้วยก็ได้

นายทะเบียนกรุงเทพมหานครตาม (๒) จะมอบอำนาจให้ผู้ช่วยนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร หรือหัวหน้าส่วนราชการซึ่งไม่ต่ำกว่าระดับกองในสำนักปลัดกรุงเทพมหานคร ปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนกรุงเทพมหานครก็ได้

นายทะเบียนจังหวัดตาม (๓) จะมอบอำนาจให้ผู้ช่วยนายทะเบียนจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด หรือปลัดจังหวัด ปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนจังหวัดก็ได้

นายทะเบียนอำเภอตาม (๔) จะมอบอำนาจให้ผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ หรือปลัดอำเภอปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนอำเภอก็ได้

นายทะเบียนท้องถิ่นตาม (๕) จะมอบอำนาจให้ผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่น รองปลัดเทศบาล ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต รองปลัดเมืองพัทยา หรือรองหรือผู้ช่วยหัวหน้าผู้บริหารของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นแล้วแต่กรณี ปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนท้องถิ่นก็ได้

มาตรา ๙ ในกรณีจำเป็นต้องมีสำนักทะเบียนสาขา หรือสำนักทะเบียนเฉพาะกิจในเขตท้องที่สำนักทะเบียนอำเภอ หรือสำนักทะเบียนท้องถิ่น แล้วแต่กรณี ให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางจัดตั้งและกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรสำหรับสำนักทะเบียนสาขาหรือสำนักทะเบียนเฉพาะกิจในเขตท้องที่ของสำนักทะเบียนดังกล่าวและให้นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ปลัดเทศบาล ผู้อำนวยการเขต ปลัดเมืองพัทยา หรือหัวหน้าผู้บริหารของหน่วยการปกครองท้องถิ่น แล้วแต่กรณี แต่งตั้งนายทะเบียนและผู้ช่วยนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนดังกล่าวในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบ

มาตรา ๑๐ เพื่อความถูกต้องของการทะเบียนราษฎร ให้นายทะเบียนมีอำนาจเรียกเจ้าบ้านหรือบุคคลใด ๆ มาชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้แสดงหลักฐานต่าง ๆ ได้ตามความจำเป็นและเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยให้มีอำนาจเข้าไปสอบถามผู้อยู่ในบ้านใด ๆ ได้ ตามอำนาจหน้าที่ แต่ต้องแจ้งให้เจ้าบ้านทราบก่อน ทั้งนี้ ให้กระทำได้ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก

ในการเข้าไปสอบถามตามวรรคหนึ่งให้นายทะเบียนแสดงบัตรประจำตัวตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีปรากฏหลักฐานเชื่อได้ว่า การดำเนินการแจ้ง การรับแจ้ง การบันทึก หรือการลงรายการเพื่อดำเนินการจัดทำหลักฐานทะเบียนต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้ ได้ดำเนินการไปโดยมิชอบด้วยกฎหมายระเบียบ หรือโดยอำพราง หรือโดยมีรายการข้อความผิดจากความเป็นจริง ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งไม่รับแจ้งจำหน่ายรายการทะเบียน เพิกถอนหลักฐานทะเบียนและดำเนินการแก้ไขข้อความรายการทะเบียนให้ถูกต้องแล้วแต่กรณี

การดำเนินการตามวรรคสาม รวมตลอดทั้งวิธีการโต้แย้งหรือชี้แจงข้อเท็จจริงและการอุทธรณ์ของผู้ซึ่งอาจได้รับผลกระทบจากการดำเนินการของนายทะเบียน รวมถึงการพิจารณาคำอุทธรณ์ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งระงับการเคลื่อนไหวทางทะเบียนไว้ก่อนที่จะรับฟังคำชี้แจงหรือการโต้แย้งได้[๕]

มาตรา ๑๑ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นายทะเบียนเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

---

[๕] มาตรา ๑๐ วรรคสี่ เพิ่มโดย พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

หมวด ๒
การจัดเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร

มาตรา ๑๒ เพื่อประโยชน์ในการเก็บรักษาและควบคุมการทะเบียนราษฎร การตรวจสอบพิสูจน์ตัวบุคคลและประมวลผลข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร ให้สำนักทะเบียนกลางดำเนินการจัดเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรตามที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด และปรับปรุงข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรให้ตรงต่อความเป็นจริงอยู่เสมอ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บข้อมูลและใช้ข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร ให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับข้อมูลของคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยที่เข้ามาหรืออาศัยอยู่ในราชอาณาจักร จัดส่งข้อมูลที่มีอยู่ให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางตามที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางร้องขอ[๙]

มาตรา ๑๓ การจัดเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรตามมาตรา ๑๒ ไม่รวมถึงการจัดเก็บข้อมูลของบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) รายได้

(๒) ประวัติอาชญากรรม

(๓) การชำระหรือไม่ชำระภาษีอากร

(๔) ข้อมูลที่คณะรัฐมนตรีกำหนด หรือ

(๕) ข้อมูลที่กฎหมายไม่ได้กำหนดให้ต้องแจ้ง

มาตรา ๑๔ บุคคลผู้มีหน้าที่แจ้งการต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ เจ้าของประวัติซึ่งปรากฏในข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรตามมาตรา ๑๒ หรือผู้แทนโดยชอบธรรมในกรณีเจ้าของประวัติเป็นผู้เยาว์ ผู้อนุบาลในกรณีเจ้าของประวัติเป็นคนไร้ความสามารถหรือทายาทเจ้าของประวัติ หรือผู้รับมอบอำนาจจากบุคคลดังกล่าวข้างต้น อาจขอให้นายทะเบียนดำเนินการได้ที่สำนักทะเบียนในวันเวลาราชการ ดังนี้

(๑) คัดและรับรองเอกสารข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรตามมาตรา ๑๒ และเสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๒) แก้ไขเพิ่มเติม ลบ หรือทำให้ทันสมัยซึ่งข้อมูลใด ๆ ในข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรเพื่อให้เกิดความถูกต้องตามความเป็นจริง

เมื่อได้รับคำขอตาม (๒) ให้นายทะเบียนมีคำสั่งโดยเร็ว คำสั่งของนายทะเบียนที่ไม่รับคำขอหรือไม่ดำเนินการตามคำขอทั้งหมดหรือบางส่วน ให้คู่กรณียื่นอุทธรณ์ต่อนายทะเบียนจังหวัด นายทะเบียนกรุงเทพมหานคร หรือผู้อำนวยการทะเบียนกลาง แล้วแต่กรณี ภายในสิบห้าวันนับแต่วันรับทราบคำสั่งจากนายทะเบียน[๑๐]

เงื่อนไข หลักเกณฑ์ และวิธีการแก้ไขเพิ่มเติม ลบ หรือทำให้ทันสมัยซึ่งข้อมูลใด ๆ ในข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร และการอุทธรณ์ให้กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๕ ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐอาจขอให้นายทะเบียนจัดส่งสำเนาเอกสารข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรได้ ทั้งนี้ เฉพาะเพื่อการอันจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการ หรือหน่วยงานของรัฐนั้น

หากส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐมีความประสงค์จะเชื่อมโยงคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ประโยชน์จากข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร ผู้อำนวยการทะเบียนกลางอาจอนุญาตให้เชื่อมโยงได้เฉพาะข้อมูลที่จำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ตามที่ปรากฏภายในทะเบียนบ้าน ทะเบียนคนเกิด ทะเบียนคนตายหรือทะเบียนประวัติสำหรับคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยเท่านั้น[๑๑]

---

[๙] มาตรา ๑๒ วรรคสอง เพิ่มโดย พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

[๑๐] มาตรา ๑๔ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

[๑๑] มาตรา ๑๕ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในราชอาณาจักร คณะรัฐมนตรีจะอนุมัติให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางยินยอมให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐเชื่อมโยงข้อมูลที่ปรากฏในทะเบียนอื่นนอกจากทะเบียนตามวรรคสองเฉพาะข้อมูลที่จำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ตามที่รัฐมนตรีกำหนดก็ได้[๑๒]

ห้ามมิให้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือพนักงานสอบสวนที่ได้ข้อมูลใดตามมาตรานี้นำไปใช้เพื่อประโยชน์ในทางธุรกิจหรือในเรื่องอื่นที่ไม่เกี่ยวกับหน้าที่ของทางราชการหรือตามวัตถุประสงค์ที่ร้องขอ[๑๓]

มาตรา ๑๖ ในการดำเนินการจัดเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดเลขประจำตัวแก่บุคคลที่อยู่ในราชอาณาจักรคนละหนึ่งเลขโดยไม่ซ้ำกัน

การยกเว้นการให้เลขประจำตัวแก่บุคคล ให้กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๗ ข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรต้องถือเป็นความลับ และให้นายทะเบียนเป็นผู้เก็บรักษาและใช้เพื่อการปฏิบัติตามที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้เท่านั้นห้ามมิให้ผู้ใดเปิดเผยข้อความหรือตัวเลขนั้นแก่บุคคลใด ๆ ซึ่งไม่มีหน้าที่ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ หรือแก่สาธารณชน เว้นแต่ผู้มีส่วนได้เสียขอทราบเกี่ยวกับสถานภาพทางครอบครัวของผู้ที่ตนจะมีนิติสัมพันธ์ด้วย หรือเมื่อมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่การสถิติ หรือเพื่อประโยชน์แก่การรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือการดำเนินคดีและการพิจารณาคดีหรือการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย และไม่ว่าในกรณีใดจะนำข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรไปใช้เป็นหลักฐานที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูลมิได้

หมวด ๓
คนเกิด คนตาย

มาตรา ๑๘ เมื่อมีคนเกิดให้แจ้งการเกิดดังต่อไปนี้

(๑) คนเกิดในบ้าน ให้เจ้าบ้านหรือบิดาหรือมารดาแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่คนเกิดในบ้านภายในสิบห้าวันนับแต่วันเกิด

(๒) คนเกิดนอกบ้าน ให้บิดาหรือมารดาแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่มีคนเกิดนอกบ้านหรือแห่งท้องที่ที่จะพึงแจ้งได้ภายในสิบห้าวันนับแต่วันเกิด ในกรณีจำเป็นไม่อาจแจ้งได้ตามกำหนดให้แจ้งภายหลังได้แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันเกิด

การแจ้งตาม (๑) และ (๒) ให้แจ้งตามแบบพิมพ์ที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด พร้อมทั้งแจ้งชื่อคนเกิดด้วย

ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน การแจ้งตามวรรคหนึ่งจะแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่อื่นก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง[๑๔]

มาตรา ๑๙[๑๕] ผู้ใดพบเด็กในสภาพแรกเกิดหรือเด็กไร้เดียงสาซึ่งถูกทอดทิ้งให้นำตัวเด็กไปส่งและแจ้งต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ซึ่งปฏิบัติงานในท้องที่ที่พบเด็กนั้นโดยเร็ว เมื่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือเจ้าหน้าที่ดังกล่าวได้รับตัวเด็กไว้แล้วให้บันทึกการรับตัวเด็กไว้ ในกรณีที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจรับเด็กไว้ ให้นำตัวเด็กพร้อมบันทึกการรับตัวเด็กส่งให้เจ้าหน้าที่ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในเขตท้องที่ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ดังกล่าวได้รับตัวเด็กไว้หรือได้รับตัวเด็กจากพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจแล้ว ให้แจ้งการเกิดต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งและให้นายทะเบียนออกใบรับแจ้ง ทั้งนี้ ตามระเบียบและแบบพิมพ์ที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

---

[๑๒] มาตรา ๑๕ วรรคสาม แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

[๑๓] มาตรา ๑๕ วรรคสี่ เพิ่มโดย พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

[๑๔] มาตรา ๑๘ วรรคสาม เพิ่มโดย พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

[๑๕] มาตรา ๑๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

บันทึกการรับตัวเด็กตามวรรคหนึ่งให้ทำเป็นสองฉบับและเก็บไว้ที่เจ้าหน้าที่ผู้รับตัวเด็กหนึ่งฉบับ และส่งมอบให้กับนายทะเบียนผู้รับแจ้งหนึ่งฉบับ โดยให้มีรายละเอียดเกี่ยวกับรายการบุคคลของผู้ที่พบเด็ก พฤติการณ์ สถานที่และวันเวลาที่พบเด็ก สภาพทางกายภาพโดยทั่วไปของเด็ก เอกสารที่ติดตัวมากับเด็ก และประวัติของเด็กเท่าที่ทราบ และในกรณีที่ไม่อาจทราบสัญชาติของเด็กให้บันทึกข้อเท็จจริงดังกล่าวไว้ด้วย

มาตรา ๑๙/๑[๑๖] เด็กเร่ร่อนหรือเด็กที่ไม่ปรากฏบุพการีหรือบุพการีทอดทิ้งซึ่งอยู่ในการอุปการะของหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานเอกชนที่จดทะเบียนตามกฎหมายโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ถ้าเด็กยังไม่ได้แจ้งการเกิดและไม่มีรายการบุคคลในทะเบียนบ้านให้หัวหน้าหน่วยงานหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าหน่วยงานเป็นผู้แจ้งการเกิดต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่หน่วยงานนั้นตั้งอยู่ และให้นายทะเบียนออกใบรับแจ้ง ทั้งนี้ ตามระเบียบและแบบพิมพ์ที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

มาตรา ๑๙/๒[๑๗] การพิสูจน์สถานะการเกิดและสัญชาติของเด็กตามมาตรา ๑๙ และมาตรา ๑๙/๑ ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นจัดทำทะเบียนประวัติและออกเอกสารแสดงตนให้เด็กไว้เป็นหลักฐานตามระเบียบที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

มาตรา ๑๙/๓[๑๘] ผู้มีสัญชาติไทยซึ่งเจ้าบ้านหรือบิดามารดามิได้แจ้งการเกิดให้ตามมาตรา ๑๘ อาจร้องขอต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งเพื่อแจ้งการเกิดได้ตามระเบียบที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด และให้นำความในมาตรา ๑๙/๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคหนึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ ให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองแจ้งแทนได้ แต่สำหรับกรณีของบิดามารดาให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งดำเนินการให้ต่อเมื่อได้ชำระค่าปรับตามที่นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นเปรียบเทียบตามมาตรา ๔๗ (๒) และมาตรา ๕๑ แล้ว

มาตรา ๒๐[๑๙] เมื่อมีการแจ้งการเกิดตามมาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ มาตรา ๑๙/๑ หรือมาตรา ๑๙/๓ ทั้งกรณีของเด็กที่มีสัญชาติไทยหรือเด็กที่ไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งรับแจ้งการเกิดและออกสูติบัตรเป็นหลักฐานแก่ผู้แจ้งโดยมีข้อเท็จจริงเท่าที่สามารถจะทราบได้

สำหรับการแจ้งการเกิดของเด็กที่ไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งออกสูติบัตรให้ตามแบบพิมพ์ที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด โดยให้ระบุสถานะการเกิดไว้ด้วย

มาตรา ๒๐/๑[๒๐] ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้สัญชาติไทยแก่กลุ่มบุคคลใดหรือให้กลุ่มบุคคลใดแปลงสัญชาติเป็นไทยได้ หรือกรณีมีเหตุจำเป็นอื่น และบุคคลดังกล่าวจำเป็นต้องมีหนังสือรับรองการเกิด ให้กลุ่มบุคคลดังกล่าวยื่นคำขอหนังสือรับรองการเกิดตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

มาตรา ๒๑ เมื่อมีคนตายให้แจ้งการตายดังต่อไปนี้

(๑) คนตายในบ้าน ให้เจ้าบ้านแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่มีคนตายภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาตาย ในกรณีไม่มีเจ้าบ้าน ให้ผู้พบศพแจ้งภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาพบศพ

(๒) คนตายนอกบ้าน ให้บุคคลที่ไปกับผู้ตายหรือผู้พบศพแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่มีการตายหรือพบศพ แล้วแต่กรณี หรือแห่งท้องที่ที่จะพึงแจ้งได้ ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาตายหรือเวลาพบศพ ในกรณีเช่นนี้จะแจ้งต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจก็ได้

---

[๑๖] มาตรา ๑๙/๑ เพิ่มโดย พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

[๑๗] มาตรา ๑๙/๒ เพิ่มโดย พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

[๑๘] มาตรา ๑๙/๓ เพิ่มโดย พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

[๑๙] มาตรา ๒๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

[๒๐] มาตรา ๒๐/๑ เพิ่มโดย พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

กำหนดเวลาให้แจ้งตาม (๑) และ (๒) ถ้าในท้องที่ใดการคมนาคมไม่สะดวกผู้อำนวยการทะเบียนกลางอาจขยายเวลาออกไปตามที่เห็นสมควร แต่ต้องไม่เกินเจ็ดวันนับแต่เวลาตายหรือเวลาพบศพ

การแจ้งตาม (๑) และ (๒) ให้แจ้งตามแบบพิมพ์ที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด พร้อมทั้งแจ้งชื่อผู้แจ้งด้วย

ให้นำความในวรรคสามของมาตรา ๑๘ มาใช้บังคับกับการแจ้งตามวรรคหนึ่งด้วยโดยอนุโลม[๒๑]

มาตรา ๒๒ เมื่อมีการแจ้งตามมาตรา ๒๑ ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งออกมรณบัตรเป็นหลักฐานให้แก่ผู้แจ้ง เว้นแต่เป็นกรณีตามมาตรา ๒๕

มาตรา ๒๓ เมื่อมีคนเกิดหรือคนตาย ผู้ทำคลอดหรือผู้รักษาพยาบาลต้องออกหนังสือรับรองการเกิดหรือการตายตามแบบพิมพ์ที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดให้แก่ผู้มีหน้าที่ต้องแจ้งตามมาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๒๑

มาตรา ๒๔ ห้ามมิให้ผู้ใดเก็บ ฝัง เผา ทำลาย หรือย้ายศพไปจากสถานที่หรือบ้านที่มีการตาย เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนผู้รับแจ้ง

เมื่อได้รับอนุญาตตามวรรคหนึ่งแล้ว ห้ามมิให้เก็บ ฝัง เผา ทำลายหรือย้ายศพผิดไปจากสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาตนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนผู้รับแจ้ง

ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องย้ายศพเพื่อความปลอดภัยหรือสวัสดิภาพของประชาชน ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจมีอำนาจกระทำได้

มาตรา ๒๕ ถ้ามีเหตุอันควรสงสัยว่าคนตายด้วยโรคติดต่ออันตรายหรือตายโดยผิดธรรมชาติ ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งรีบแจ้งต่อเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยโรคติดต่ออันตรายหรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจและให้รอการออกมรณบัตรไว้ก่อนจนกว่าจะได้รับความเห็นชอบจากเจ้าพนักงานดังกล่าว

มาตรา ๒๖ ให้นายทะเบียนอำเภอ นายทะเบียนท้องถิ่น แล้วแต่กรณี จัดทำทะเบียนคนเกิด ทะเบียนคนตาย จากสูติบัตรและมรณบัตรตามแบบพิมพ์และวิธีการที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

มาตรา ๒๗ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงทะเบียนคนเกิด ทะเบียนคนตาย หรือสูติบัตรและมรณบัตรให้เป็นไปตามระเบียบที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

มาตรา ๒๘ ให้กงสุลไทยหรือข้าราชการสถานทูตไทยที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศแต่งตั้งให้เป็นนายทะเบียน มีหน้าที่รับจดทะเบียนคนเกิดและคนตายที่มีขึ้นนอกราชอาณาจักรสำหรับคนสัญชาติไทยและคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง หลักฐานการจดทะเบียนดังกล่าวให้ใช้เป็นสูติบัตรและมรณบัตรได้

ถ้าในที่ซึ่งมีการเกิดหรือการตายตามวรรคหนึ่ง ไม่มีกงสุลไทยหรือสถานทูตไทยประจำอยู่ ให้ใช้หลักฐานการเกิดหรือการตายที่ออกโดยรัฐบาลของประเทศนั้น ซึ่งกระทรวงการต่างประเทศได้แปลและรับรองว่าถูกต้องเป็นหลักฐานสูติบัตรและมรณบัตรได้

การจดทะเบียนคนเกิดและคนตายตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด ๔
การย้ายที่อยู่

มาตรา ๒๙ ผู้ใดมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านใด ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นอยู่และมีภูมิลำเนาอยู่ ณ ที่นั้น

---

[๒๑] มาตรา ๒๑ วรรคสี่ เพิ่มโดย พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๓๐ ให้เจ้าบ้านแจ้งการย้ายที่อยู่ต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อผู้อยู่ในบ้านย้ายที่อยู่ออกจากบ้าน ให้แจ้งการย้ายออกภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ผู้อยู่ในบ้านย้ายออก

(๒) เมื่อมีผู้ย้ายที่อยู่เข้าอยู่ในบ้านให้แจ้งการย้ายเข้าภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ย้ายเข้าอยู่ในบ้าน

นอกจากกรณีตาม (๑) และ (๒) ผู้ย้ายที่อยู่จะเป็นผู้แจ้งการย้ายออกและย้ายเข้า โดยไปแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่ไปอยู่ใหม่ภายในสิบห้าวันนับแต่วันย้ายออกก็ได้โดยให้นำสำเนาทะเบียนบ้านพร้อมด้วยค่ายินยอมเป็นหนังสือของเจ้าบ้านที่เข้าไปอยู่ใหม่แสดงต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งและเสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

การแจ้งย้ายตามมาตรานี้ ให้แจ้งตามแบบพิมพ์ใบแจ้งย้ายที่อยู่ที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

ให้นำความในวรรคสามของมาตรา ๑๘ มาใช้บังคับกับการแจ้งตามวรรคหนึ่งด้วยโดยอนุโลม[๒๒]

มาตรา ๓๑ ในการแจ้งการย้ายที่อยู่เข้าในบ้านใด ถ้านายทะเบียนผู้รับแจ้งเห็นว่ามีผู้ย้ายเข้าอยู่เป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นคราวเดียวหรือหลายคราว และเมื่อได้ตรวจสภาพบ้านแล้วเห็นว่าการย้ายเข้าอยู่ในบ้านจะเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยสาธารณสุข นายทะเบียนผู้รับแจ้งมีอำนาจไม่รับแจ้งการย้ายเข้าอยู่ในบ้านได้

มาตรา ๓๒ การแจ้งย้ายผู้ใดเข้าอยู่ในบ้านตามมาตรา ๓๐ (๒) เจ้าบ้านต้องนำหลักฐานการย้ายออกของผู้นั้นตามมาตรา ๓๐ (๑) ไปแสดงต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งด้วย ทั้งนี้มิให้นำความในมาตรานี้มาใช้แก่กรณีดำเนินการย้ายตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง และกรณีผู้ย้ายเข้ามาจากต่างประเทศโดยมีหลักฐาน

มาตรา ๓๓ เมื่อผู้อยู่ในบ้านใดออกจากบ้านที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านไปอยู่ที่อื่นเกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน และเจ้าบ้านไม่ทราบว่าผู้นั้นไปอยู่ที่ใด ให้เจ้าบ้านแจ้งการย้ายออกต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งภายในสามสิบวันนับแต่วันครบหนึ่งร้อยแปดสิบวันโดยระบุว่าไม่ทราบที่อยู่และให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งเพิ่มชื่อและรายการผู้นั้นในทะเบียนบ้านกลาง

หมวด ๕
ทะเบียนบ้าน

มาตรา ๓๔ ให้ทุกบ้านมีเลขประจำบ้าน บ้านใดยังไม่มีเลขประจำบ้าน ให้เจ้าบ้านแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งเพื่อขอเลขประจำบ้านภายในสิบห้าวันนับแต่วันสร้างบ้านเสร็จ

ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งกำหนดเลขประจำบ้านให้แก่ผู้แจ้งซึ่งมีบ้านอยู่ในเขตสำนักทะเบียนท้องถิ่นภายในเจ็ดวัน ถ้ามีบ้านอยู่นอกเขตสำนักทะเบียนท้องถิ่นให้กำหนดเลขประจำบ้านภายในสามสิบวัน

ให้เจ้าบ้านติดเลขประจำบ้านไว้ในที่ซึ่งเห็นได้ชัดแจ้ง

ผู้อำนวยการทะเบียนกลางจะกำหนดให้มีทะเบียนบ้านชั่วคราวตามระเบียบ เพื่อประโยชน์แก่การตรวจสอบทางทะเบียนก็ได้

มาตรา ๓๕ ถ้ามีบ้านอยู่หลายหลังในบริเวณเดียวกัน ให้กำหนดเลขประจำบ้านเพียงเลขเดียว แต่ถ้าเจ้าบ้านประสงค์จะกำหนดเลขประจำบ้านเพิ่มขึ้นอีกให้ยื่นขอต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง

บ้านที่ปลูกเป็นตึกแถว ห้องแถว หรืออาคารชุด ให้กำหนดเลขประจำบ้านทุกห้องหรือทุกห้องชุด โดยถือว่าห้องหรือห้องชุดหนึ่ง ๆ เป็นบ้านหลังหนึ่ง

มาตรา ๓๖[๒๓] ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นจัดทำทะเบียนบ้านไว้ทุกบ้านสำหรับผู้มีสัญชาติไทยและคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยแต่มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร

การจัดทำทะเบียนบ้านให้เป็นไปตามระเบียบที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

มาตรา ๓๗ การเพิ่มชื่อและรายการของบุคคลลงในทะเบียนบ้านหรือทะเบียนบ้านกลาง ให้เป็นไปตามระเบียบที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

---

[๒๒] มาตรา ๓๐" วรรคสี่ เพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

[๒๓] มาตรา ๓๖ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๓๘[๒๔] ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นจัดทำทะเบียนบ้านสำหรับคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยที่ได้รับอนุญาตให้อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว และคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยที่ได้รับการผ่อนผันให้อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด และบุตรของบุคคลดังกล่าวที่เกิดในราชอาณาจักร ในกรณีผู้มีรายการในทะเบียนบ้านพ้นจากการได้รับอนุญาตหรือผ่อนผันให้อาศัยอยู่ในราชอาณาจักร ให้นายทะเบียนจำหน่ายรายการทะเบียนของผู้นั้นโดยเร็ว

ให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางจัดให้มีทะเบียนประวัติสำหรับคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยอื่นนอกจากที่บัญญัติไว้ตามวรรคหนึ่งตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

รายการและการบันทึกรายการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามระเบียบที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

มาตรา ๓๙ ให้นายทะเบียนอำเภอ และนายทะเบียนท้องถิ่นมอบสำเนาทะเบียนบ้านให้เจ้าบ้านเก็บรักษา เมื่อมีการเพิ่ม เปลี่ยนแปลง หรือจำหน่ายรายการในทะเบียนบ้านให้เจ้าบ้านนำสำเนาทะเบียนบ้านไปให้นายทะเบียนบันทึกรายการให้ถูกต้องตรงกับต้นฉบับทุกครั้ง

ถ้าสำเนาทะเบียนบ้านชำรุดจนใช้การไม่ได้หรือสูญหาย ให้เจ้าบ้านขอรับสำเนาทะเบียนบ้านใหม่ได้และเสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

เมื่อผู้อำนวยการทะเบียนกลางเห็นว่าไม่มีความจำเป็นต้องมีสำเนาทะเบียนบ้านต่อไปในเขตสำนักทะเบียนใด ให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางมีอำนาจยกเลิกการใช้สำเนาทะเบียนบ้านในเขตสำนักทะเบียนนั้นโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๔๐ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในทะเบียนบ้านหรือสำเนาทะเบียนบ้านให้เป็นไปตามระเบียบที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

มาตรา ๔๑[๒๕] ผู้ใดรื้อบ้านที่มีเลขประจำบ้านโดยไม่ประสงค์จะปลูกบ้านใหม่ในที่ดินบริเวณนั้นอีกต่อไปหรือรื้อเพื่อไปปลูกสร้างบ้านในที่อื่น ให้แจ้งการรื้อบ้านต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รื้อบ้านเสร็จเพื่อจำหน่ายเลขประจำบ้านและทะเบียนบ้าน

บ้านที่รื้อถอนโดยไม่แจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนจำหน่ายเลขประจำบ้านและทะเบียนบ้านและแจ้งย้ายผู้มีรายชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านนั้นไปไว้ในทะเบียนบ้านกลางตามระเบียบที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

มาตรา ๔๒ การย้ายบ้านซึ่งเคลื่อนย้ายได้ หรือการย้ายแพหรือเรือหรือยานพาหนะอื่นซึ่งใช้เป็นที่อยู่ประจำไปอยู่หรือจอด ณ ที่อื่น ถ้าอยู่หรือจอดเกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน เจ้าบ้านต้องแจ้งการย้ายออกและย้ายเข้าต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่ไปอยู่หรือจอดใหม่ภายในสิบห้าวันนับแต่วันครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

หมวด ๖
การสำรวจตรวจสอบทะเบียนราษฎร

มาตรา ๔๓ เพื่อประโยชน์ของการทะเบียนราษฎร ให้มีการสำรวจตรวจสอบทะเบียนราษฎรบางท้องที่หรือทั่วราชอาณาจักรได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

---

[๒๔] มาตรา ๓๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

[๒๕] มาตรา ๔๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๔๔ เมื่อได้ตราพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๔๓ แล้ว ให้นายทะเบียนหรือผู้ซึ่งนายทะเบียนมอบหมายเป็นหนังสือมีอำนาจเข้าไปในบ้านในเขตท้องที่ที่พระราชกฤษฎีกากำหนดเพื่อสำรวจตรวจสอบทะเบียนราษฎรเท่าที่จำเป็นในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก

ให้เจ้าบ้านชี้แจงตอบคำถามตามความจริงและให้ลงลายมือชื่อในรายการสำรวจตรวจสอบเพื่อรับรองข้อความในรายการที่สำรวจตรวจสอบนั้น

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่งให้นายทะเบียนแสดงบัตรประจำตัวข้าราชการหรือพนักงานของรัฐหรือบัตรประจำตัวประชาชน พร้อมด้วยหนังสือหลักฐานแห่งการเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่แก่เจ้าบ้านก่อนเข้าไปสำรวจตรวจสอบ

มาตรา ๔๕ ให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางรวบรวมรายงานยอดจำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักรที่มีอยู่ในวันที่ ๓๑ ธันวาคม ของปีที่ล่วงมา และประกาศในราชกิจจานุเบกษาภายในเดือนมีนาคมของทุกปี

การประกาศยอดจำนวนราษฎรตามความในวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

หมวด ๗
การมอบหมายให้แจ้งแทน

มาตรา ๔๖ ในกรณีการแจ้งตามมาตรา ๑๘ มาตรา ๒๑ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๒ ถ้าผู้มีหน้าที่ต้องแจ้งได้มอบหมายให้ผู้ใดไปแจ้งแทนและเมื่อผู้ได้รับมอบหมายได้แจ้งต่อผู้มีหน้าที่รับแจ้งตามมาตรานั้น ๆ แล้ว ให้ถือว่าผู้มีหน้าที่นั้นได้แจ้งแล้ว

การปฏิบัติตามมาตรา ๓๙ วรรคหนึ่งหรือวรรคสองของเจ้าบ้านว่าด้วยเรื่องสำเนาทะเบียนบ้าน ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๘
บทกำหนดโทษ

มาตรา ๔๗ ผู้ใด

(๑) ไม่มาตามที่นายทะเบียนเรียก ไม่ยอมแจ้งชื่อ ไม่ยอมแจ้งข้อเท็จจริง หรือแสดงหลักฐาน ไม่ยอมให้นายทะเบียนเข้าไปสอบถามในบ้านตามมาตรา ๑๐

(๒)[๒๖] ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ มาตรา ๑๙/๑ มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๓ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๙ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง มาตรา ๔๑ หรือมาตรา ๔๒

(๓) ฝ่าฝืนมาตรา ๒๔ หรือ

(๔) ไม่ยอมให้นายทะเบียนเข้าไปในบ้านเพื่อสำรวจตรวจสอบทะเบียนราษฎร ไม่ยอมชี้แจงหรือตอบคำถาม หรือไม่ยอมลงลายมือชื่อตามมาตรา ๔๔

ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

มาตรา ๔๘ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๕ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

---

[๒๖] มาตรา ๔๗ (๒) แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๔๘/๑[๒๗] ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๕ วรรคสี่ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท

ในกรณีที่ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐกระทำผิดตามมาตรานี้ ให้หัวหน้าส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐนั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้รู้เห็นกับการกระทำผิดนั้น และได้จัดการตามสมควรเพื่อมิให้เกิดการกระทำความผิดนั้นแล้ว

มาตรา ๔๙ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามมาตรานี้เป็นนิติบุคคล กรรมการหรือผู้จัดการหรือผู้รับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคลนั้น ต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดนั้น หรือได้จัดการตามสมควรเพื่อป้องกันมิให้เกิดความผิดนั้นแล้ว

มาตรา ๕๐ ผู้ใด ทำ ใช้ หรือแสดงหลักฐานอันเป็นเท็จ หรือกระทำการเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นมีชื่อหรือมีรายการอย่างหนึ่งอย่างใดในทะเบียนบ้านหรือเอกสารการทะเบียนราษฎรอื่นโดยมิชอบ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสามปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีผู้กระทำผิดตามวรรคหนึ่งเป็นคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

มาตรา ๕๑ ความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น แล้วแต่กรณี มีอำนาจเปรียบเทียบได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

อานันท์ ปันยารชุน
นายกรัฐมนตรี

---

[๒๗] มาตรา ๔๘/๑ เพิ่มโดย พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

อัตราค่าธรรมเนียม[๒๘]

๑. การออกบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย			
ตามมาตรา ๕ กรณีทำบัตรครั้งแรกหรือบัตรเดิมหมดอายุ	ฉบับละ	๑๐๐	บาท
กรณีบัตรเดิมสูญหาย ถูกทำลาย หรือชำรุดในสาระสำคัญ	ฉบับละ	๑๐๐	บาท
กรณีเปลี่ยนบัตรเนื่องจากการแก้ไขรายการผู้ถือบัตร	ฉบับละ	๑๐๐	บาท
๒. การขอคัดสำเนา หรือคัดและรับรองสำเนารายการทะเบียน			
หรือบัตรประจำตัวตามมาตรา ๖	ฉบับละ	๑๐๐	บาท
๓. การขอคัดสำเนา หรือคัดและรับรองสำเนารายการข้อมูลทะเบียน			
ประวัติราษฎรตามมาตรา ๑๔ (๑)	ฉบับละ	๑๐๐	บาท
๔. การแจ้งการเกิดตามมาตรา ๑๘ วรรคสาม การแจ้งการตาย			
ตามมาตรา ๒๑ วรรคสี่ หรือการแจ้งการย้ายที่อยู่ตามมาตรา ๓๐			
วรรคสอง หรือวรรคสี่	ฉบับละ	๑๐๐	บาท
๕. การขอรับสำเนาทะเบียนบ้านตามมาตรา ๓๙ วรรคสอง	ฉบับละ	๑๐๐	บาท

[๒๘]อัตราค่าธรรมเนียมท้ายพระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

บันทึกหลักการและเหตุผล

ประกอบกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการทะเบียนราษฎร

พ.ศ. ๒๕๕๑

หลักการ

ปรับปรุงอัตราค่าธรรมเนียมการทะเบียนราษฎร

เหตุผล

โดยที่มาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้ยกเลิกอัตราค่าธรรมเนียมท้ายพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และให้ใช้อัตราค่าธรรมเนียมท้ายพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ แทน จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

กฎกระทรวง
กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการทะเบียนราษฎร
พ.ศ. ๒๕๕๑

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ และมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๕๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๕

ข้อ ๒ ให้กำหนดค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรสำหรับคนสัญชาติไทยดังต่อไปนี้

(๑) การขอคัดสำเนา หรือคัดและรับรองสำเนารายการทะเบียนตามมาตรา ๖ ฉบับละ ๑๐ บาท

(๒) การขอคัดสำเนา หรือคัดและรับรองสำเนารายการข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรตามมาตรา ๑๔ (๑) ฉบับละ ๒๐ บาท

(๓) การแจ้งการเกิดต่างท้องที่ตามมาตรา ๑๘ วรรคสาม
การแจ้งการตายต่างท้องที่ตามมาตรา ๒๑ วรรคสี่
การแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทางตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง หรือ
การแจ้งการย้ายที่อยู่ต่างท้องที่ตามมาตรา ๓๐ วรรคสี่ ฉบับละ ๒๐ บาท

(๔) การขอรับสำเนาทะเบียนบ้านตามมาตรา ๓๙ วรรคสอง ฉบับละ ๒๐ บาท

ข้อ ๓ ให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรสำหรับคนสัญชาติไทยดังต่อไปนี้

(๑) การขอคัดและรับรองสำเนารายการทะเบียนตามมาตรา ๖ เพื่อใช้ในการดังต่อไปนี้

(ก) การศึกษาทั่วไป

(ข) การเข้ารับราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร

(ค) การขอรับการสงเคราะห์จากทางราชการ

(ง) การจัดที่ดินเพื่ออยู่อาศัยหรือประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดยส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ

(จ) การปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา หรือมติคณะรัฐมนตรี

(๒) การขอรับสำเนาทะเบียนบ้านตามมาตรา ๓๙ วรรคสอง ในเขตท้องที่ที่ประสบสาธารณภัย ตามที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางประกาศกำหนดและได้ขอรับสำเนาทะเบียนบ้านภายในกำหนดเวลาที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางประกาศกำหนด

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

พลตำรวจเอก

(โกวิท วัฒนะ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบกฎกระทรวงกำหนดให้คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรและกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม
พ.ศ. ๒๕๕๑

หลักการ

ปรับปรุงกฎกระทรวงกำหนดให้คนต่างด้าวปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๘ เพื่อกำหนดให้คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรและกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการดำเนินการอันเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร

เหตุผล

เนื่องจากได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ โดยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งได้บัญญัติให้กำหนดค่าธรรมเนียมที่จะเรียกเก็บจากคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยในการปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรไว้ในกฎกระทรวง ทำให้กฎกระทรวงกำหนดให้คนต่างด้าวปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๘ ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันมีบทบัญญัติที่ไม่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมใหม่ สมควรปรับปรุงกฎกระทรวงกำหนดให้คนต่างด้าวปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรฯ เพื่อกำหนดให้คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรและกำหนดค่าธรรมเนียมที่จะเรียกเก็บจากการดำเนินการอันเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

กฎกระทรวง
กำหนดให้คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร และกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม
พ.ศ. ๒๕๕๑

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ และมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๕๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกกฎกระทรวงกำหนดให้คนต่างด้าวปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๘

ข้อ ๒ คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยในกฎกระทรวงนี้ หมายถึง

(๑) คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง และมีใบสำคัญถิ่นที่อยู่หรือใบสำคัญประจำตัวตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองหรือกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนคนต่างด้าวแล้วแต่กรณี และบุตรที่เกิดในราชอาณาจักรและไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ

(๒) คนต่างด้าวซึ่งได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง และบุตรที่เกิดในราชอาณาจักรและไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ

(๓) คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง และบุตรที่เกิดในราชอาณาจักรและไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ

(๔) คนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองและบุตรที่เกิดในราชอาณาจักรและไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ

ข้อ ๓ เมื่อมีคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยเกิดหรือตาย ให้บุคคลตามมาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ มาตรา ๑๙/๑ หรือมาตรา ๒๑ แจ้งการเกิดหรือการตาย แล้วแต่กรณี

ข้อ ๔ ให้คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยดังต่อไปนี้ ปฏิบัติเกี่ยวกับการเพิ่มชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน การแจ้งการย้ายที่อยู่ การสำรวจตรวจสอบหรือปรับปรุงการทะเบียนราษฎรและการจัดทำทะเบียนประวัติ

(๑) คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยตามข้อ ๒ (๑)

(๒) คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยตามข้อ ๒ (๒) ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนดให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นจัดทำทะเบียนบ้านตามมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง

ข้อ ๕ ให้คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยดังต่อไปนี้ ปฏิบัติเกี่ยวกับการสำรวจตรวจสอบหรือปรับปรุงการทะเบียนราษฎร การจัดทำทะเบียนประวัติ และการแจ้งการย้ายที่อยู่

(๑) คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยตามข้อ ๒ (๒) ที่นอกจากข้อ ๔ (๒)

(๒) คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยตามข้อ ๒ (๔) ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนดให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางจัดให้มีทะเบียนประวัติตามมาตรา ๓๘ วรรคสอง

ข้อ ๖ คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยตามข้อ ๒ (๓) หากมีความประสงค์จะปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรตามข้อ ๔ ให้ร้องขอต่อนายทะเบียนเพื่อดำเนินการให้ได้

ข้อ ๗ คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยตามข้อ ๒ (๑) และ (๒) ที่มีชื่อและรายการบุคคลในเอกสารการทะเบียนราษฎรและมีอายุตั้งแต่ห้าปีบริบูรณ์แต่ไม่เกินเจ็ดสิบปีบริบูรณ์ต้องมีบัตรประจำตัว โดยให้ยื่นคำขอมีบัตรต่อนายทะเบียนภายในกำหนดหกสิบวันนับแต่

(๑) วันที่อายุครบห้าปีบริบูรณ์

(๒) วันที่นายทะเบียนเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน

(๓) วันที่บัตรเดิมหมดอายุ

(๔) วันที่บัตรสูญหาย ถูกทำลาย หรือชำรุด หรือ

(๕) วันที่แก้ไขชื่อตัว ชื่อสกุล หรือชื่อตัวและชื่อสกุล หรือวันเดือนปีเกิดในทะเบียนบ้าน

ข้อ ๘ บัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยมีอายุใช้ได้สิบปีนับแต่วันที่ออกบัตร สำหรับบัตรที่ยังไม่หมดอายุในวันที่ผู้ถือบัตรมีอายุครบเจ็ดสิบปีบริบูรณ์ให้ใช้ต่อไปได้ตลอดชีวิต

กรณีผู้ถือบัตรประจำตัวตามข้อ ๗ พ้นจากสถานะการเป็นคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยตามข้อ ๒ (๑) หรือ (๒) ให้บัตรนั้นหมดอายุในวันที่ผู้ถือบัตรพ้นจากสถานะดังกล่าวและให้ผู้นั้นส่งมอบบัตรคืนนายทะเบียนภายในสิบวันนับแต่วันที่พ้นสถานะ

ข้อ ๙ บัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยที่นายทะเบียนออกให้ก่อนวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับให้ถือเป็นบัตรที่ออกตามกฎกระทรวงนี้

ข้อ ๑๐ กรณีมีเหตุจำเป็น ผู้อำนวยการทะเบียนกลางโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยอาจกำหนดให้คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยกลุ่มอื่นมีบัตรประจำตัวตามข้อ ๗ ได้ โดยให้นำความในข้อ ๘ ข้อ ๑๑ และข้อ ๑๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๑ ให้กำหนดค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรสำหรับคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยดังต่อไปนี้

(๑) การออกบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยตามมาตรา ๕	
(ก) กรณีทำบัตรครั้งแรกสำหรับผู้ที่มีอายุตั้งแต่สิบห้าปีบริบูรณ์ หรือกรณีบัตรเดิมหมดอายุ	ฉบับละ ๖๐ บาท
(ข) กรณีบัตรเดิมสูญหาย ถูกทำลาย หรือชำรุด	ฉบับละ ๖๐ บาท
(ค) กรณีเปลี่ยนบัตรเนื่องจากการแก้ไขรายการผู้ถือบัตร	ฉบับละ ๖๐ บาท
(๒) การขอคัดสำเนา หรือคัดและรับรองสำเนารายการทะเบียนหรือบัตรประจำตัวตามมาตรา ๖	ฉบับละ ๒๐ บาท
(๓) การขอคัดสำเนา หรือคัดและรับรองสำเนารายการข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรตามมาตรา ๑๔ (๑)	ฉบับละ ๒๐ บาท

(๔) การแจ้งการเกิดต่างท้องที่ตามมาตรา ๑๘ วรรคสาม
การแจ้งการตายต่างท้องที่ตามมาตรา ๒๑ วรรคสี่
การแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทางตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง
หรือการแจ้งการย้ายที่อยู่ต่างท้องที่ตามมาตรา ๓๐ วรรคสี่ ฉบับละ ๒๐ บาท

(๕) การขอรับสำเนาทะเบียนบ้านตามมาตรา ๓๙ วรรคสอง ฉบับละ ๒๐ บาท

ข้อ ๑๒ ให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรสำหรับคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย ดังต่อไปนี้

(๑) การออกบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยกรณีทำบัตรครั้งแรกสำหรับผู้ที่มีอายุต่ำกว่าสิบห้าปีบริบูรณ์

(๒) การออกบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยกรณีบัตรเดิมสูญหาย ถูกทำลาย หรือชำรุดในสาระสำคัญในเขตท้องที่ที่ประสบสาธารณภัยตามที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางประกาศกำหนดและได้ขอมีบัตรภายในกำหนดเวลาที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางประกาศกำหนด

(๓) การขอคัดสำเนา หรือคัดและรับรองสำเนารายการทะเบียนหรือบัตรประจำตัวตามมาตรา ๖ เพื่อใช้ในการดังต่อไปนี้

(ก) การศึกษาทั่วไป

(ข) การขอรับการสงเคราะห์จากทางราชการ

(ค) การปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา หรือมติคณะรัฐมนตรี

(๔) การขอรับสำเนาทะเบียนบ้านตามมาตรา ๓๙ วรรคสอง ในเขตท้องที่ที่ประสบสาธารณภัยตามที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางประกาศกำหนดและได้ขอรับสำเนาทะเบียนบ้านภายในกำหนดเวลาที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางประกาศกำหนด

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

พลตำรวจเอก

(โกวิท วัฒนะ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการโต้แย้ง หรือชี้แจงข้อเท็จจริง การอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียน พ.ศ. ๒๕๕๑

หลักการ

กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการโต้แย้งหรือชี้แจงข้อเท็จจริง การอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียน

เหตุผล

โดยที่มาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้การโต้แย้งหรือชี้แจงข้อเท็จจริง การอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียนกรณีมีคำสั่งไม่รับแจ้ง จำหน่ายรายการทะเบียน เพิกถอนหลักฐานทะเบียนราษฎร หรือดำเนินการแก้ไขข้อความรายการทะเบียนที่เกิดจากการดำเนินการซึ่งปรากฏหลักฐานเชื่อได้ว่าการดำเนินการแจ้ง การรับแจ้ง การบันทึก หรือการลงรายการเพื่อดำเนินการจัดทำทะเบียนต่าง ๆ ดำเนินการไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ระเบียบ หรือโดยอำพราง หรือโดยมีรายการข้อความผิดจากความเป็นจริง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

กฎกระทรวง
กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการโต้แย้งหรือชี้แจงข้อเท็จจริง การอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียน
พ.ศ. ๒๕๕๑

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และมาตรา ๑๐ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๕๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่าการดำเนินการแจ้ง การรับแจ้ง การบันทึก หรือการลงรายการเพื่อจัดทำหลักฐานทะเบียนราษฎรใดดำเนินการไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ระเบียบหรือโดยอำพรางข้อเท็จจริง หรือมีรายการข้อความผิดจากความเป็นจริง เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วปรากฏหลักฐานเชื่อได้ว่ามีการดำเนินการเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรในลักษณะดังกล่าวจริง ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นสั่งระงับการเคลื่อนไหวรายการทะเบียนราษฎรกรณีนั้นไว้ก่อน

ข้อ ๒ ในกรณีที่นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นมีคำสั่งตามข้อ ๑ แล้วให้แจ้งคำสั่งให้คู่กรณีทราบภายในสามวันนับแต่วันที่มีคำสั่ง เพื่อให้คู่กรณีมีโอกาสโต้แย้งหรือชี้แจงข้อเท็จจริงของตนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

การแจ้งคำสั่งตามวรรคหนึ่งให้ทำเป็นหนังสือ โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วย

(๑) ข้อเท็จจริงหรือเหตุผลที่ทำให้เชื่อว่ามีการกระทำโดยมิชอบ

(๒) ข้อกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง

(๓) ข้อพิจารณาและข้อสนับสนุนในการใช้ดุลพินิจ

(๔) สิทธิในการแต่งตั้งบุคคลอื่นให้ดำเนินการโต้แย้งหรือชี้แจงข้อเท็จจริงแทน

(๕) สิทธิในการขอดูเอกสารที่จำเป็นสำหรับการโต้แย้งหรือชี้แจงข้อเท็จจริงเพื่อป้องกันสิทธิของตน

ข้อ ๓ การโต้แย้งหรือชี้แจงข้อเท็จจริงตามข้อ ๒ คู่กรณีต้องชี้แจงเหตุผลหรือแสดงพยานหลักฐาน ที่ทำให้เชื่อได้ว่าการสั่งระงับการเคลื่อนไหวทางทะเบียนนั้นเป็นไปโดยไม่ถูกต้อง โดยอาจทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อเป็นหลักฐาน หรือโต้แย้งหรือชี้แจ้งด้วยวาจาก็ได้โดยให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นบันทึกคำชี้แจงไว้และให้คู่กรณีลงลายมือชื่อเป็นหลักฐาน

ข้อ ๔ ถ้าคู่กรณีไม่โต้แย้งหรือชี้แจงข้อเท็จจริงภายในกำหนดเวลาตามข้อ ๒ โดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือโต้แย้งหรือชี้แจงข้อเท็จจริงแต่ไม่ชี้แจงเหตุผลหรือแสดงพยานหลักฐาน หรือชี้แจงเหตุผลหรือแสดงพยานหลักฐานแล้วแต่รับฟังไม่ได้ ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นสั่งไม่รับแจ้ง จำหน่ายรายการทะเบียน หรือสั่งเพิกถอนหลักฐานทะเบียนกรณีดังกล่าว

ข้อ ๕ ในกรณีที่นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นตรวจสอบข้อเท็จจริงตามข้อ ๑ แล้ว ปรากฏพยานหลักฐานชัดว่ามีการกระทำความผิดตามกฎหมาย หรือปรากฏหลักฐานทางทะเบียนซึ่งเชื่อได้ว่าการมีชื่อและรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรของผู้ใดเป็นการแอบอ้างใช้ชื่อหรือรายการบุคคลของผู้อื่น ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นสั่งไม่รับแจ้ง จำหน่ายรายการทะเบียน หรือเพิกถอนหลักฐานทะเบียนดังกล่าวโดยเร็ว และดำเนินการแก้ไขข้อความหรือปรับปรุงรายการทะเบียนให้ถูกต้อง

ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแจ้งคำสั่งตามข้อ ๑ หรือคำสั่งตามข้อ ๔ ให้คู่กรณีทราบเป็นหนังสือภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มีคำสั่งโดยให้ระบุเหตุผลซึ่งอย่างน้อยประกอบด้วยข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ข้อกฎหมายที่อ้างอิง และข้อพิจารณาและข้อสนับสนุนในการใช้ดุลพินิจ สิทธิในการอุทธรณ์ การยื่นคำอุทธรณ์ และระยะเวลาการอุทธรณ์ไว้ด้วย

การอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นต้องทำเป็นหนังสือโดยระบุข้อโต้แย้งและข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่อ้างอิงประกอบด้วย

ข้อ ๖ ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นพิจารณาคำอุทธรณ์ของผู้อุทธรณ์โดยไม่ชักช้า แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ ในกรณีที่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ก็ให้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงคำสั่งหรือแก้ไขรายการทะเบียนราษฎรและหลักฐานทะเบียนราษฎรของคู่กรณีให้ถูกต้องภายในกำหนดเวลาดังกล่าวด้วย

ในกรณีที่นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนก็ให้รายงานความเห็นพร้อมเหตุผลไปยังนายทะเบียนจังหวัดหรือนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี ภายในสามวันนับแต่วันที่การพิจารณาคำอุทธรณ์เป็นที่ยุติ เพื่อพิจารณาอุทธรณ์ดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับรายงานจากนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น เว้นแต่กรณี มีเหตุจำเป็นไม่อาจพิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้นายทะเบียนจังหวัดหรือนายทะเบียนกรุงเทพมหานครมีหนังสือแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบก่อนครบกำหนดเวลาดังกล่าว ในการนี้ ให้ขยายระยะ**เวลาพิจารณาอุทธรณ์ออกไปได้ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดเวลา**

ข้อ ๗ ในกรณีที่นายทะเบียนจังหวัดหรือนายทะเบียนกรุงเทพมหานครเห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ของผู้อุทธรณ์ ให้แจ้งนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นทราบภายในสามวันนับแต่วันที่การพิจารณาเรื่องดังกล่าวเป็นที่ยุติ เพื่อให้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงคำสั่งหรือแก้ไขรายการทะเบียนราษฎรหรือหลักฐานทะเบียนราษฎรของคู่กรณีให้เป็นไปตามความเห็นของนายทะเบียนจังหวัดหรือนายทะเบียนกรุงเทพมหานครโดยเร็ว

ในกรณีที่นายทะเบียนจังหวัดหรือนายทะเบียนกรุงเทพมหานครไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้แจ้งนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นเพื่อแจ้งคำวินิจฉัยดังกล่าวเป็นหนังสือให้ผู้อุทธรณ์ทราบภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากนายทะเบียนจังหวัดหรือนายทะเบียนกรุงเทพมหานครแล้วแต่กรณี โดยให้ระบุเหตุผลซึ่งอย่างน้อยประกอบด้วยข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ข้อกฎหมายที่อ้างอิงและข้อพิจารณาและข้อสนับสนุนในการใช้ดุลพินิจ รวมถึงสิทธิในการยื่นคำฟ้องและระยะเวลาการยื่นคำฟ้องต่อศาลปกครองไว้ในหนังสือแจ้งด้วย

ข้อ ๘ หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการอุทธรณ์ในส่วนที่ไม่ได้กำหนดไว้ในกฎกระทรวงนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

พลตำรวจเอก

(โกวิท วัฒนะ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

บันทึกหลักการและเหตุผล

ประกอบกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการพิสูจน์สถานะการเกิด และสัญชาติของเด็กซึ่งถูกทอดทิ้ง เด็กเร่ร่อน หรือเด็กที่ไม่ปรากฏบุพการีหรือบุพการีทอดทิ้ง

พ.ศ. ๒๕๕๑

หลักการ

กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการพิสูจน์สถานะการเกิดและสัญชาติของเด็กในสภาพแรกเกิดหรือเด็กไร้เดียงสาซึ่งถูกทอดทิ้ง เด็กเร่ร่อน และเด็กที่ไม่ปรากฏบุพการีหรือบุพการีทอดทิ้ง

เหตุผล

โดยที่มาตรา ๑๙/๒ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้กำหนดให้การพิสูจน์สถานะการเกิดและสัญชาติของเด็กในสภาพแรกเกิดหรือเด็กไร้เดียงสาซึ่งถูกทอดทิ้ง เด็กเร่ร่อน และเด็กที่ไม่ปรากฏบุพการีหรือบุพการีทอดทิ้งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

กฎกระทรวง

กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการพิสูจน์สถานะการเกิดและสัญชาติของเด็กซึ่งถูกทอดทิ้ง เด็กเร่ร่อน หรือเด็กที่ไม่ปรากฏบุพการีหรือบุพการีทอดทิ้ง

พ.ศ. ๒๕๕๑

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และมาตรา ๑๙/๒ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๕๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในกฎกระทรวงนี้

"เด็ก" หมายความถึง เด็กตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก

"เด็กเร่ร่อน" หมายความว่า เด็กเร่ร่อนตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก

"เด็กไร้เดียงสา" หมายความว่า เด็กที่มีอายุต่ำกว่าเจ็ดปีบริบูรณ์ หรือเด็กที่ปราศจากความรู้ผิดรู้ชอบตามปรกติสามัญอันเนื่องมาจากพัฒนาการทางร่างกายของเด็กเทียบเท่าเด็กที่มีอายุต่ำกว่าเจ็ดปีบริบูรณ์

"เด็กที่ไม่ปรากฏบุพการี" หมายความว่า เด็กที่ไม่สามารถสืบหาบิดามารดาหรือญาติทางสายโลหิตโดยตรงขึ้นไป และให้หมายความรวมถึงเด็กที่บิดามารดาเสียชีวิต

"ผู้ปกครอง" หมายความถึง ผู้ปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก

"นายอำเภอ" หมายความรวมถึง ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ และผู้อำนวยการเขต

ข้อ ๒ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งการเกิดเด็กในสภาพแรกเกิดหรือเด็กไร้เดียงสาซึ่งถูกทอดทิ้ง หรือเด็กเร่ร่อน หรือเด็กที่ไม่ปรากฏบุพการีหรือบุพการีทอดทิ้ง แล้วแต่กรณี ให้นายทะเบียนออกใบรับแจ้งให้แก่ผู้แจ้งการเกิดตามแบบพิมพ์ที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด พร้อมทั้งเรียกตรวจหลักฐานจากผู้แจ้งและสอบสวนพยานบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อพิสูจน์สถานะการเกิดและสัญชาติของเด็กที่แจ้งการเกิด ดังนี้

(๑) พยานหลักฐาน ได้แก่

(ก) บันทึกการรับตัวเด็กที่จัดทำขึ้นโดยพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ซึ่งเป็นผู้รับตัวเด็กไว้ สำหรับเด็กแรกเกิดหรือเด็กไร้เดียงสาซึ่งถูกทอดทิ้ง

(ข) หลักฐานการรับตัวเด็กของหน่วยงานที่รับตัวเด็กไว้ดูแลหรืออุปการะ

(ค) รูปถ่ายของเด็กขนาด ๒ นิ้ว จำนวน ๒ รูป

(ง) หลักฐานทะเบียนราษฎรของผู้ปกครองของเด็ก (ถ้ามี)

(จ) หลักฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็กทั้งพยานเอกสารและวัตถุพยาน (ถ้ามี) เช่น หนังสือรับรองการเกิดของสถานพยาบาล สำเนาทะเบียนนักเรียน จดหมาย รูปถ่ายของบุคคลในครอบครัว เป็นต้น

(๒) พยานบุคคล ได้แก่

(ก) ผู้แจ้งการเกิด

(ข) เด็กที่ขอแจ้งการเกิดกรณีเด็กที่มีอายุตั้งแต่เจ็ดปีบริบูรณ์ขึ้นไป

(ค) บุพการี หรือผู้ปกครองของเด็ก (ถ้ามี)

(ง) ผู้รู้เห็นการเกิดของเด็กหรือสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานะการเกิดของเด็ก (ถ้ามี)

(จ) บุคคลที่เด็กเคยอาศัยอยู่หรือเคยทำงานด้วย (ถ้ามี)

ข้อ ๓ ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นตรวจสอบความถูกต้องของพยานเอกสารและความครบถ้วนสมบูรณ์ของประเด็นการสอบสวนพยานบุคคล แล้วรวบรวมหลักฐานพร้อมเสนอความเห็นไปยังนายอำเภอแห่งท้องที่ที่สำนักทะเบียนนั้นตั้งอยู่ภายในระยะเวลาหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งการเกิด โดยให้สรุปความเห็นพร้อมระบุเหตุผลประกอบว่าเด็กที่ขอแจ้งการเกิดเป็นผู้เกิดในราชอาณาจักรหรือไม่ และเป็นผู้มีสัญชาติไทยหรือไม่ได้สัญชาติไทย หรือไม่สามารถยืนยันสถานะการเกิดและสัญชาติของเด็ก ทั้งนี้ให้นายอำเภอพิจารณาและแจ้งผลให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งความเห็น

ข้อ ๔ การพิสูจน์สถานะการเกิดและสัญชาติของเด็กที่แจ้งการเกิดตามข้อ ๒ ให้คำนึงถึงสิทธิมนุษยชน ความมั่นคงของมนุษย์และความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร รวมถึงหลักเกณฑ์การได้สัญชาติไทยหรือไม่ได้สัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ โดยให้นายทะเบียนอำเภอ นายทะเบียนท้องถิ่น และนายอำเภอพิจารณาปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก และความเป็นไปได้ในการแสวงหาพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเด็กโดยตรงประกอบด้วย

ข้อ ๕ หากนายอำเภอมีความเห็นว่าไม่สามารถยืนยันสถานะการเกิดและสัญชาติของเด็กได้ ให้แจ้งนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นจัดทำทะเบียนประวัติและออกเอกสารแสดงตนให้เด็กไว้เป็นหลักฐานตามระเบียบที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดตามมาตรา ๑๙/๒ พร้อมทั้งให้แจ้งความเห็นของนายอำเภอให้ผู้แจ้งการเกิดทราบเป็นหนังสือภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งความเห็นของนายอำเภอ โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วยเหตุผลของความเห็น รวมถึงข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ข้อกฎหมายที่อ้างอิงและข้อพิจารณาและข้อสนับสนุนในการใช้ดุลพินิจ ทั้งนี้ ให้แจ้งสิทธิในการอุทธรณ์ การยื่นคำอุทธรณ์ ระยะเวลาการอุทธรณ์ และสิทธิในการยื่นเรื่องต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นเพื่อขอพิสูจน์สถานะการเกิดและสัญชาติของเด็กอีกครั้งหนึ่งด้วย

การอุทธรณ์คำสั่งของนายอำเภอต้องทำเป็นหนังสือโดยระบุข้อโต้แย้งและข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่อ้างอิงประกอบด้วย

ข้อ ๖ ให้นายอำเภอพิจารณาคำอุทธรณ์ของผู้อุทธรณ์โดยไม่ชักช้า แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ ในกรณีที่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนให้แก้ไขคำสั่งและแจ้งนายทะเบียน

อำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นทราบภายในสามวันนับแต่วันที่แก้ไขคำสั่ง ทั้งนี้ ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการทะเบียนราษฎรและหลักฐานทะเบียนราษฎรของเด็กที่แจ้งการเกิดให้ถูกต้องตามระเบียบที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

ในกรณีที่นายอำเภอไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้ส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องและรายงานความเห็นพร้อมเหตุผลไปยังนายทะเบียนจังหวัดหรือนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณีภายในสามวันนับแต่วันที่การพิจารณาคำอุทธรณ์เป็นที่ยุติ และให้นายทะเบียนจังหวัดหรือนายทะเบียนกรุงเทพมหานครพิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับรายงานจากนายอำเภอ เว้นแต่กรณีมีเหตุจำเป็นไม่อาจพิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้นายทะเบียนจังหวัดหรือนายทะเบียนกรุงเทพมหานครมีหนังสือแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบก่อนครบกำหนดเวลาดังกล่าว ในการนี้ให้ขยายระยะเวลาพิจารณาอุทธรณ์ออกไปได้ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดเวลา

การพิจารณาของนายทะเบียนจังหวัดหรือนายทะเบียนกรุงเทพมหานครตามวรรคสอง อาจแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานเฉพาะกิจซึ่งประกอบด้วยผู้มีความรู้ความสามารถทางด้านการสังคมสงเคราะห์ มานุษยวิทยา การพินิจคุ้มครองเด็กและด้านอื่น ๆ ร่วมเป็นกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อเสนอความเห็นหรือให้คำปรึกษาแก่นายทะเบียนจังหวัดหรือนายทะเบียนกรุงเทพมหานครด้วยก็ได้

ข้อ ๗ เมื่อนายทะเบียนจังหวัดหรือนายทะเบียนกรุงเทพมหานครพิจารณาเห็นว่าหลักฐานของผู้แจ้งการเกิดสามารถยืนยันสถานะการเกิดและสัญชาติของเด็กที่แจ้งเกิดได้ ให้แจ้งนายอำเภอและนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นทราบภายในสามวันนับแต่วันที่การพิจารณาเรื่องดังกล่าวเป็นที่ยุติ ทั้งนี้ ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการแก้ไข เปลี่ยนแปลงรายการทะเบียนราษฎรและหลักฐานทะเบียนราษฎรของเด็กที่แจ้งการเกิดให้เป็นไปตามความเห็นของนายทะเบียนจังหวัดหรือนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี ตามระเบียบที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

หากนายทะเบียนจังหวัดหรือนายทะเบียนกรุงเทพมหานครเห็นด้วยกับความเห็นหรือคำสั่งของนายอำเภอตามข้อ ๕ ให้แจ้งนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นเพื่อแจ้งคำวินิจฉัยดังกล่าวเป็นหนังสือให้ผู้อุทธรณ์ทราบภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากนายทะเบียนจังหวัดหรือนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี โดยให้ระบุเหตุผลซึ่งอย่างน้อยประกอบด้วยข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ข้อกฎหมายที่อ้างอิง และข้อพิจารณาและข้อสนับสนุนในการใช้ดุลพินิจรวมถึงสิทธิในการยื่นคำฟ้องและระยะเวลาการยื่นคำฟ้องต่อศาลปกครองไว้ในหนังสือแจ้งด้วย

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

พลตำรวจเอก

(โกวิท วัฒนะ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการแจ้งการเกิด หรือการตายต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่อื่น
พ.ศ. ๒๕๕๑

หลักการ

กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการแจ้งการเกิดและการตายต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่อื่นที่มิใช่ท้องที่ตามมาตรา ๑๘ (๑) และ (๒) หรือตามมาตรา ๒๑ (๑) และ (๒)

เหตุผล

โดยที่มาตรา ๑๘ วรรคสาม และมาตรา ๒๑ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้ผู้มีหน้าที่แจ้งการเกิดหรือการตายสามารถแจ้งการเกิดหรือการตายต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่อื่นได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีตามที่กำหนดในกฎกระทรวง จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

กฎกระทรวง

กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการแจ้งการเกิดหรือการตายต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่อื่น พ.ศ. ๒๕๕๑

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๘ วรรคสาม และมาตรา ๒๑ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๕๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในกรณีผู้มีหน้าที่แจ้งการเกิดตามมาตรา ๑๘ (๑) หรือ (๒) ยังมิได้แจ้งการเกิด และคนซึ่งเกิดนั้นมีภูมิลำเนาปัจจุบันอยู่ต่างท้องที่สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นที่เกิด บิดา มารดา ผู้ปกครองโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากบุคคลดังกล่าว แล้วแต่กรณี จะแจ้งการเกิดต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง ณ สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นที่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองของคนซึ่งเกิดนั้นมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านก็ได้

การแจ้งการเกิดตามวรรคหนึ่ง ผู้แจ้งการเกิดต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือรับรองการเกิดของคนซึ่งจะแจ้งการเกิดที่ออกให้โดยโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลที่คนนั้นเกิด และพยานบุคคลไม่น้อยกว่าสองคนซึ่งสามารถยืนยันความเป็นบิดาหรือมารดาของคนดังกล่าวได้

ในกรณีไม่มีหนังสือรับรองการเกิด ผู้แจ้งการเกิดอาจใช้ผลการตรวจทางวิทยาศาสตร์ เช่น การตรวจสารพันธุกรรม ที่ตรวจพิสูจน์จากหน่วยงานของรัฐหรือสถาบันที่มีความน่าเชื่อถือเพื่อเป็นหลักฐานพิสูจน์ความเป็นบิดาหรือมารดาและบุตรแทนได้

ข้อ ๒ ในกรณีผู้มีหน้าที่แจ้งการตายตามมาตรา ๒๑ (๑) หรือ (๒) ยังมิได้แจ้งการตาย แต่มีการย้ายศพไปอยู่ต่างท้องที่สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นที่มีการตายหรือพบศพ เจ้าบ้านของบ้านที่มีการตาย บุคคลที่ไปกับผู้ตายขณะตาย ผู้พบศพ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากบุคคลดังกล่าว แล้วแต่กรณี จะแจ้งการตายต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง ณ สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ศพอยู่ หรือท้องที่ที่มีการจัดการศพโดยการเผา ฝัง หรือทำลายก็ได้

การแจ้งการตายตามวรรคหนึ่ง ผู้แจ้งต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือรับรองการตายของผู้ตายซึ่งออกให้โดยโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลที่บุคคลนั้นตาย และพยานบุคคลไม่น้อยกว่าสองคนซึ่งสามารถยืนยันตัวบุคคลของผู้ตายได้

ในกรณีไม่มีหนังสือรับรองการตาย ผู้แจ้งการตายอาจใช้ผลการตรวจทางวิทยาศาสตร์ เช่น การตรวจสารพันธุกรรม ที่ตรวจพิสูจน์จากหน่วยงานของรัฐหรือสถาบันที่มีความน่าเชื่อถือใช้เป็นหลักฐานประกอบการแจ้งแทนได้

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

พลตำรวจเอก

(โกวิท วัฒนะ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕
(รวมฉบับแก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๕๑)

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ (๑) วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ผู้อำนวยการทะเบียนกลางวางระเบียบการจัดทำทะเบียนราษฎรไว้ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ ๑
บททั่วไป
ตอนที่ ๑
การบังคับใช้และนิยามศัพท์

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕"

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๒ เดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นต้นไป

(ระเบียบฯ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๒ ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๒

ระเบียบฯ ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๔ ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๔๔

ระเบียบฯ ฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๔๕ ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๕ โดยยกเว้นการปฏิบัติในเรื่องการจัดทำบัตรทะเบียนคนเกิด และการเปลี่ยนแปลงแบบพิมพ์ใบรับแจ้งการตาย (ท.ร. ๔ ตอนหน้า) ให้เป็นไปตามพื้นที่หรือระยะเวลาที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

ระเบียบฯ ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๕๑ ใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๑)

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

"นายอำเภอ" หมายความรวมถึง ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอและผู้อำนวยการเขตในกรุงเทพมหานคร

"บ้านเลขที่" หมายความว่า เลขประจำบ้านซึ่งนายทะเบียนกำหนดให้บ้านแต่ละหลัง

"เด็กในสภาพแรกเกิดหรือเด็กอ่อน" หมายความว่า เด็กเกิดใหม่ที่มีอายุไม่เกิน ๒๘ วัน

"การแจ้งการเกิดเกินกำหนด" หมายความว่า การแจ้งเกิดต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งเมื่อพ้นเวลาที่กฎหมายกำหนด

"การแจ้งการตายเกินกำหนด" หมายความว่า การแจ้งตายต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งเมื่อพ้นเวลาที่กฎหมายกำหนด

"การแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทาง" หมายความว่า การแจ้งย้ายที่อยู่โดยผู้ย้ายที่อยู่ต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่ไปอยู่ใหม่

"คนต่างท้องที่" หมายความว่า คนที่มีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านของสำนักทะเบียนอื่น

"คนในท้องที่" หมายความว่า คนที่มีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านของสำนักทะเบียนแห่งท้องที่นั้น

"เพิ่มชื่อ" หมายความว่า การเพิ่มชื่อและรายการของบุคคลในทะเบียนบ้าน หรือทะเบียนบ้านกลาง

"บิดา" หมายความว่า บิดาตามความเป็นจริง

"ผู้แจ้ง" หมายความว่า ผู้มีหน้าที่แจ้งตามที่กฎหมายกำหนดไว้

ข้อ ๔ ห้ามมิให้นายทะเบียนเรียกหลักฐานประกอบการแจ้งนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้และนายทะเบียนอาจจะเรียกหลักฐานน้อยกว่าที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ก็ได้ หากเห็นว่าหลักฐานที่นำมาแสดงเพียงพอแก่การวินิจฉัย

กรณีที่นายทะเบียนหรือนายอำเภอไม่สามารถดำเนินการตามความประสงค์ของผู้แจ้งหรือผู้ร้องได้ ให้แจ้งผู้แจ้งหรือผู้ร้องทราบพร้อมเหตุผลที่ไม่อาจดำเนินการได้

ตอนที่ ๒
เจ้าบ้านและการมอบหมาย

ข้อ ๕ บุคคลที่จะทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้าน ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งพิจารณาตามลำดับ ดังนี้

(๑) ให้พิจารณาจากทะเบียนบ้านว่าได้มีการระบุให้ผู้ใดทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้านก่อน

(๒) หากบุคคลตาม (๑) ไม่สามารถปฏิบัติกิจการได้ ให้พิจารณาบุคคลอื่นซึ่งมีชื่อในทะเบียนบ้านทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้านแทน โดยให้บันทึกถ้อยคำให้ได้ข้อเท็จจริงว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้มีหน้าที่ดูแลบ้านแทนเจ้าบ้านในขณะนั้น

(๓) บุคคลซึ่งมีชื่อในทะเบียนบ้านเป็นผู้เยาว์หรือเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ ให้ผู้ปกครองตามที่กฎหมายกำหนดเป็นผู้ทำหน้าที่เจ้าบ้านแทน เว้นแต่จะพิจารณาเห็นว่าผู้เยาว์หรือคนเสมือนไร้ความสามารถสามารถทำหน้าที่ดังกล่าวได้ ก็ให้ทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้านได้

(๔) บ้านว่างให้บุคคลซึ่งครอบครองบ้านในขณะนั้นไม่ว่าจะครอบครองในฐานะใด ให้บุคคลดังกล่าวทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้าน โดยให้ตรวจสอบหรือสอบถามให้ได้ข้อเท็จจริงว่าเป็นผู้มีหน้าที่ครอบครองดูแลบ้านในขณะนั้น

ข้อ ๖ กรณีผู้มีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน ซึ่งรายการในช่องสถานภาพมิได้ระบุว่าเป็นเจ้าบ้านประสงค์จะทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้านเพื่อดำเนินการแจ้งตามกฎหมายให้นายทะเบียนดำเนินการ ดังนี้

(๑) สอบถามถึงสาเหตุหรือเหตุผลความจำเป็นและบันทึกไว้เป็นหลักฐาน

(๒) เรียกสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านของผู้แจ้ง

(๓) บัตรประจำตัวของผู้แจ้งที่จะทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้าน

เมื่อได้หลักฐานข้างต้นครบถ้วนแล้ว ให้นายทะเบียนดำเนินการให้ตามที่แจ้งในฐานะเป็นเจ้าบ้าน

ข้อ ๗ กรณีผู้ที่ไม่มีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านประสงค์จะทำหน้าที่ในฐานะผู้ได้รับมอบหมายจากเจ้าบ้าน ให้นายทะเบียนดำเนินการ ดังนี้

(๑) เรียกบัตรประจำตัวหรือสำเนาภาพถ่ายบัตรประจำตัวของเจ้าบ้านในฐานะผู้มอบหมายและให้เจ้าบ้านลงลายมือชื่อรับรองสำเนาถูกต้องในสำเนาภาพถ่ายบัตรประจำตัว

(๒) เรียกบัตรประจำตัวของผู้แจ้งในฐานะผู้ได้รับมอบหมาย

(๓) เรียกสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านของบ้านที่ได้รับมอบหมาย

(๔) หนังสือมอบหมายจากเจ้าบ้าน (ถ้ามี)

การมอบหมายดังกล่าว ให้นายทะเบียนบันทึกเลขที่หรือหมายเลขบัตรประจำตัวตาม (๑) และ (๒) ให้ปรากฏในหลักฐานการแจ้ง

ข้อ ๘ การดำเนินการของผู้แจ้งตามข้อ ๖ และข้อ ๗ หากปรากฏภายหลังว่าผู้ที่ทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้านได้เจตนาแจ้งข้อความอันเป็นเท็จ ให้นายทะเบียนแจ้งความดำเนินคดีอาญากับผู้แจ้งต่อไป

ส่วนที่ ๒
บ้านและบ้านเลขที่
ตอนที่ ๑
บ้านที่ต้องกำหนดบ้านเลขที่

ข้อ ๙ บ้านที่ต้องกำหนดบ้านเลขที่ ต้องเป็นบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร

ข้อ ๑๐ บ้านหลังหนึ่ง ให้กำหนดบ้านเลขที่เพียงเลขหมายเดียว

ข้อ ๑๑ บ้านที่ปลูกเป็นตึกแถวหรือห้องแถว หรืออาคารชุด ให้กำหนดบ้านเลขที่ทุกห้องโดยถือว่าห้องหนึ่ง ๆ เป็นบ้านหลังหนึ่ง

ข้อ ๑๒ บ้านที่ปลูกไว้สำหรับให้เช่าเป็นหลัง ๆ ให้กำหนดบ้านเลขที่ทุกหลังแม้จะมีผู้เช่าหรือไม่ก็ตาม

ข้อ ๑๓ เรือ แพหรือยานพาหนะที่จอดอยู่เป็นประจำและมีผู้อาศัย ให้กำหนดบ้านเลขที่ไว้เช่นเดียวกันโดยถือว่าเรือ แพ หรือยานพาหนะนั้น ๆ เป็นบ้านหลังหนึ่ง

ข้อ ๑๔ บ้านซึ่งมีโรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างอยู่ในขอบเขตเดียวกัน เช่น วัด กองทหาร โรงเรียน เรือนจำ สถานีตำรวจ ให้กำหนดบ้านเลขที่แต่ละแห่งเพียงเลขหมายเดียว แต่ถ้าเจ้าบ้านประสงค์จะกำหนดบ้านเลขที่ขึ้นอีกก็ให้นายทะเบียนกำหนดให้

ตอนที่ ๒
การกำหนดบ้านเลขที่

ข้อ ๑๕ ให้กำหนดบ้านเลขที่ดังต่อไปนี้

ในเขตสำนักทะเบียนท้องถิ่น ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งดำเนินการดังนี้

(๑) ตั้งชื่อถนน ตรอก ซอย ในเขตเทศบาลทุกแห่งจนครบ

ในกรณีที่ตรอกหรือซอยเดียวกันมีชื่อเดิมหลายชื่อไม่เหมือนกันให้เลือกใช้ชื่อตรอกหรือซอยนั้นแต่ชื่อเดียว โดยใช้ชื่อที่ประชาชนนิยม หรือในกรณีที่มีตรอกหรือซอยสองสายมาบรรจบกัน ให้เลือกใช้ชื่อตรอกหรือซอยนั้นแต่ชื่อเดียวโดยถือหลักใช้ชื่อของตรอกหรือซอยที่มีระยะยาวกว่า หรือชื่อที่ประชาชนนิยม

ในกรณีที่ตรอกหรือซอยดังกล่าวนี้ มีซอยแยกออกไปอีก ให้ใช้ชื่อตรอกหรือซอยนั้น ๆ แต่มีเลขหมายกำกับไว้ เช่น รองเมือง ซอย ๑ รองเมือง ซอย ๒ ตามลำดับ โดยเริ่มต้นเรียงเลขลำดับซอยที่ ๑ จากจุดสมมุติว่าด้วยการให้บ้านเลขที่ของตรอกหรือซอยนั้น

(๒) ให้กำหนดบ้านเลขที่เรียงตามลำดับบ้าน โดยแต่ละถนน ตรอก ซอย แม่น้ำหรือลำคลองสายหนึ่ง ๆ ขึ้นลำดับ ๑ ใหม่ จนตลอดสายทุกสาย

(๓) การเรียงบ้านเลขที่ ให้เริ่มต้นจากจุดสมมุติก่อน เมื่อหันหลังไปทางจุดสมมุติฝั่งขวาของถนน ตรอก ซอย แม่น้ำ ลำคลอง ให้กำหนดบ้านเลขที่เป็นเลขคู่เรียงต่อไปตามลำดับ เช่น ๒, ๔, ๖, ๘ ฯลฯ ส่วนฝั่งซ้ายมือให้กำหนดบ้านเลขที่เป็นเลขคี่เรียงกันไปตามลำดับ เช่น ๑, ๓, ๕, ๗, ๙, ฯลฯ

ในเขตสำนักทะเบียนอำเภอ ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งดำเนินการดังนี้

(๑) ถือปฏิบัติเช่นเดียวกับการกำหนดบ้านเลขที่ในเขตสำนักทะเบียนท้องถิ่นโดยอนุโลม

(๒) เรียงลำดับบ้านเลขที่เป็นรายหมู่บ้าน เมื่อขึ้นหมู่บ้านใหม่ให้ขึ้นหมายเลข ๑ เสมอไป

(๓) เริ่มต้นให้บ้านเลขที่ ตั้งแต่ในเขตชุมชนที่หนาแน่นในหมู่บ้านนั้น ๆ เสียก่อน แล้วจึงกำหนดบ้านเลขที่ที่อยู่ใกล้ถนนสายใหญ่ ๆ หรือริมน้ำเป็นลำดับที่ ๒ จนสุดสายแล้วแยกเป็นสายอื่น ๆ ต่อไปตามความเหมาะสมและสะดวกแก่การค้นหาบ้าน โดยให้ถือหลักว่าบ้านใกล้เคียงกันควรจะให้บ้านเลขที่ใกล้กัน

ข้อ ๑๖ ถ้าชุมชนใดมีบ้านอยู่เป็นหย่อม ๆ หรือบ้านที่อยู่ระเกะระกะไม่เป็นระเบียบให้กำหนดจุดสมมุติขึ้นก่อนแล้วกำหนดเส้นทางจากจุดสมมุตินั้นและปฏิบัติตามข้อ ๑๕

ข้อ ๑๗ ในกรณีที่ไม่สามารถกำหนดจุดสมมุติขึ้นได้ เช่น ไม่สามารถกำหนดเขตชุมชนขึ้นได้ หรือท้องที่ที่มีบ้านอยู่เป็นหย่อม ๆ ไม่เป็นระเบียบให้กำหนดจุดสมมุติขึ้นก่อนแล้วให้กำหนดบ้านเลขที่เริ่มต้นจากจุดสมมุตินั้น

ข้อ ๑๘ บริเวณพื้นที่ที่มีอาณาเขตติดต่อกันหลายท้องที่ ให้นายทะเบียนแต่ละแห่งที่ท้องที่ติดกันนั้นทำความตกลงกันว่าถนน ตรอก ซอย แม่น้ำ ลำคลองสายใดที่ติดต่อกันระหว่างท้องที่ ให้ติดบ้านเลขที่ฝั่งใดเป็นขวาหรือซ้ายเหมือนกันโดยตลอด

ข้อ ๑๙ เมื่อได้กำหนดให้บ้านเลขที่แล้ว ต่อมามีบ้านปลูกสร้างขึ้นใหม่ระหว่างบ้านหลังใด ก็ให้ใช้บ้านเลขที่ที่อยู่ใกล้ชิดนั้นแล้วเพิ่มตัวเลขไว้ท้าย เช่น ๕/๒, ๕/๓ เป็นบ้านเลขที่ที่ปลูกสร้างขึ้นใหม่ หรือถ้าบ้านใดรื้อถอนไปและมีบ้านปลูกสร้างขึ้นใหม่ ณ ที่เดิม หรือใกล้ชิดกับบ้านที่รื้อถอนไปก็ให้ใช้บ้านเลขที่ที่รื้อถอนนั้น ถ้าปลูกสร้างบ้านขึ้นใหม่ต่อจากบ้านที่มีบ้านเลขที่สูงสุดให้กำหนดบ้านเลขที่ที่ปลูกสร้างใหม่เรียงจากเลขหมายสูงสุดนั้นต่อไปตามลำดับ

ข้อ ๒๐ บ้านที่ปลูกสร้างในที่สาธารณะ หรือโดยบุกรุกป่าสงวน หรือโดยมิได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการก่อสร้างอาคาร หรือตามกฎหมายอื่น ให้ถือเป็นบ้านที่จะต้องกำหนดบ้านเลขที่ให้ตามระเบียบนี้ โดยในการจัดทำทะเบียนบ้านให้ระบุคำว่า "ทะเบียนบ้านชั่วคราว" ในแบบพิมพ์ทะเบียนบ้าน เมื่อได้รับการแก้ไขให้ถูกต้องตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว ให้ขีดฆ่าคำว่า "ทะเบียนบ้านชั่วคราว" ออกไป

ตอนที่ ๓
จุดสมมุติในการให้บ้านเลขที่

ข้อ ๒๑ ถนนที่เป็นทางเข้าเขตชุมชน ให้ถือต้นทางของเขตชุมชนนั้นเป็นจุดสมมุติ

ข้อ ๒๒ ถนนที่ตั้งต้นจากริมฝั่งแม่น้ำ ริมคลอง หรือชายทะเล ให้ถือจากริมแม่น้ำ ริมคลอง หรือชายทะเลนั้นเป็นจุดสมมุติ

ข้อ ๒๓ ตรอก หรือซอย ให้ถือถนนใหญ่ซึ่งตรอกหรือซอยนั้นแยกออกมาเป็นจุดสมมุติ

ข้อ ๒๔ บ้านที่อยู่ริมน้ำไม่มีถนน ตรอก หรือซอย ให้ถือปากน้ำเป็นจุดสมมุติ

ข้อ ๒๕ จุดสมมุติอื่น ๆ ที่เหมาะสม เช่น หมู่บ้านที่มีบ้านระเกะระกะให้จัดทำเส้นทางสมมุติขึ้นเสียก่อน แล้วจึงกำหนดบ้านเลขที่ให้

ตอนที่ ๔
วิธีติดบ้านเลขที่

ข้อ ๒๖ บ้านทั่วไปให้ติดบ้านเลขที่ที่ประตูบ้านทางเข้า หรือที่ที่คนภายนอกเห็นได้ง่าย

ข้อ ๒๗ บ้านที่มีรั้วบ้านโดยรอบ ให้ติดบ้านเลขที่ไว้ที่ประตูรั้วบ้านทางเข้า ถ้ารั้วบ้านมีประตูทางเข้าหลายทางให้ติดไว้ที่ประตูรั้วซึ่งใช้เข้าออกโดยปกติ

ข้อ ๒๘ บ้านที่อยู่ริมน้ำและมีศาลาท่าน้ำ ให้ติดบ้านเลขที่ไว้ที่ศาลาท่าน้ำของบ้านนั้น ถ้าบ้านใดไม่มีศาลาท่าน้ำ ให้ติดไว้ที่บ้านซึ่งสามารถมองจากลำน้ำเห็นได้โดยชัดเจน

ข้อ ๒๙ บ้านที่มีรั้วบ้านแต่ไม่มีกรอบประตูรั้วบ้าน ให้ติดบ้านเลขที่ไว้ตรงเสาประตูรั้วบ้านทางเข้าด้านขวามือให้ตัวเลขสูงกว่าพื้นดินประมาณ ๒ เมตร

ข้อ ๓๐ บ้านที่มีรั้วบ้านและกรอบประตูรั้วบ้าน ให้ติดบ้านเลขที่ไว้ตรงกลางของขอบประตูรั้วบ้านเบื้องบน

ข้อ ๓๑ บ้านที่มีหลายชั้น และแยกการปกครองต่างหากจากกัน เช่น ห้องเช่า อาคารชุด ให้ติดบ้านเลขที่ทุกห้องเรียงตามลำดับจากห้องข้างล่างขึ้นไปหาชั้นบน

ตอนที่ ๕
การแจ้งเกี่ยวกับบ้าน

ข้อ ๓๒ บ้านปลูกสร้างใหม่หรือปลูกสร้างนานแล้วแต่ยังไม่มีบ้านเลขที่ เมื่อเจ้าบ้านแจ้งขอมีบ้านเลขที่ต่อนายทะเบียน ให้นายทะเบียนถือปฏิบัติ ดังนี้

กรณีแจ้งต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) รับแจ้งตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๑๖)

(๒) ตรวจสอบหลักฐานของผู้แจ้ง

(๓) ตรวจสอบสภาพความเป็นบ้าน

(๔) กำหนดบ้านเลขที่

(๕) กำหนดเลขรหัสประจำบ้านตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๕)

(๖) จัดทำทะเบียนบ้าน สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านและมอบให้ผู้แจ้งเป็นหลักฐาน

(๗) รายงานการกำหนดเลขรหัสประจำบ้านตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๘)

กรณีแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งผู้ซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ดำเนินการตามวรรคสอง (๑) - (๔) และมอบหลักฐานการรับแจ้งให้แก่ผู้แจ้งไว้

(๒) รวบรวมหลักฐานการกำหนดบ้านเลขที่ส่งไปยังนายทะเบียนอำเภอเพื่อดำเนินการตามวรรคสอง (๕) - (๗)

(๓) ให้นายทะเบียนอำเภอมอบสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งเพื่อมอบให้ผู้แจ้งต่อไป

กรณีผู้แจ้งนำหลักฐานการรับแจ้งมาขอรับสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านให้นายทะเบียนอำเภอมอบให้ผู้แจ้ง

ข้อ ๓๓ กรณีที่มีการดัดแปลงบ้านหรือกระทำการใด ๆ จนเกิดสภาพเป็นบ้านใหม่โดยแยกออกจากบ้านเดิม การขอบ้านเลขที่ใหม่ให้ปฏิบัติตามข้อ ๓๒

ข้อ ๓๔ กรณีมีการแจ้งการรื้อบ้าน ให้นายทะเบียนปฏิบัติ ดังนี้

กรณีแจ้งต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) รับแจ้งตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๖)

(๒) ตรวจสอบหลักฐานของผู้แจ้ง

(๓) ตรวจสอบว่าได้มีการรื้อบ้าน

(๔) ให้นายทะเบียนจำหน่ายทะเบียนบ้าน สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านพร้อมหมายเหตุการจำหน่ายไว้ แล้วแยกเก็บไว้ต่างหาก

(๕) ดำเนินการแจ้งย้ายรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน ตามระเบียบว่าด้วยการแจ้งการย้ายที่อยู่

(๖) รายงานการจำหน่ายทะเบียนบ้านตามระเบียบในข้อ ๑๓๒ (๔)

กรณีแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งผู้ซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ดำเนินการตามวรรคสอง (๑) - (๓)

(๒) รวบรวมหลักฐานส่งไปยังนายทะเบียนอำเภอเพื่อดำเนินการตามวรรคสอง (๔) - (๖)

กรณีที่มีการดัดแปลงบ้านหรือกระทำการใด ๆ จนบ้านดังกล่าวไม่มีสภาพบ้านให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับการรื้อบ้าน

ข้อ ๓๔/๑ กรณีสำนักทะเบียนตรวจพบหรือได้รับแจ้งจากบุคคลใดว่าบ้านที่มีเลขประจำบ้านหลังใดถูกรื้อหรือถูกปล่อยทิ้งร้างจนไม่มีสภาพความเป็นบ้าน โดยเจ้าบ้านหรือผู้อยู่ในบ้านไม่ได้แจ้งการรื้อบ้านต่อนายทะเบียนให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการ ดังนี้

(๑) ตรวจสอบว่าได้มีการรื้อบ้าน หรือไม่มีสภาพความเป็นบ้านแล้ว

(๒) สอบสวนพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือซึ่งมีภูมิลำเนาหรืออาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่ดังกล่าว

(๓) หากผลการตรวจสอบและสอบสวนข้อเท็จจริงปรากฏว่าบ้านถูกรื้อหรือไม่มีสภาพความเป็นบ้านมาแล้วเป็นเวลาไม่ถึง ๑๘๐ วัน ให้นายทะเบียนจัดทำประกาศสำนักทะเบียนแจ้งข้อความให้เจ้าบ้านหรือผู้มีชื่อในทะเบียนบ้านของบ้านดังกล่าว มาติดต่อเพื่อแจ้งย้ายออกและจำหน่ายทะเบียนบ้านภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันปิดประกาศโดยให้ระบุวันเดือนปีที่ครบกำหนดไว้ด้วย สำหรับการปิดประกาศให้ปิด ณ สำนักทะเบียน ๑ ฉบับ บริเวณพื้นที่ชุมชน ๑ ฉบับ และบริเวณที่บ้านหลังดังกล่าวเคยตั้งอยู่หรือตั้งอยู่อีก ๑ ฉบับ

(๔) เมื่อครบกำหนดเวลา ๓๐ วันตามที่กำหนดไว้ในประกาศของสำนักทะเบียนแล้ว ไม่มีเจ้าบ้านหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านมาติดต่อ ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นจำหน่ายเลขประจำบ้านและทะเบียนบ้านโดยปฏิบัติเช่นเดียวกับข้อ ๓๔ ยกเว้นการย้ายรายการบุคคลในทะเบียนบ้านให้แจ้งย้ายไปไว้ในทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียนโดยปฏิบัติเช่นเดียวกับข้อ ๘๑

(๕) กรณีผลการตรวจสอบและสอบสวนข้อเท็จจริงปรากฏว่าบ้านถูกรื้อหรือไม่มีสภาพความเป็นบ้านมาแล้วเป็นเวลาเกินกว่า ๑๘๐ วัน ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการเช่นเดียวกับ (๔) โดยไม่ต้องจัดทำประกาศสำนักทะเบียน

(เพิ่มความตามข้อ ๓๔/๑ โดยข้อ ๓ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ.๔) พ.ศ. ๒๕๔๕)

ข้อ ๓๕ กรณีบ้านถูกทำลายจนหมดสภาพความเป็นบ้าน ให้นายทะเบียนปฏิบัติ ดังนี้

กรณีมีการแจ้ง ให้ปฏิบัติตามข้อ ๓๔

กรณีไม่มีการแจ้งภายใน ๑๕ วันนับแต่บ้านถูกทำลาย ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) บันทึกสาเหตุที่บ้านถูกทำลายในทะเบียนบ้านพร้อมระบุข้อความด้วยหมึกสีแดงไว้ด้านหน้าใต้คำว่าทะเบียนบ้านว่า "ทะเบียนบ้านชั่วคราว" โดยให้ถือว่าเป็นทะเบียนบ้าน

(๒) ติดต่อเจ้าบ้านมาดำเนินการแจ้งย้ายที่อยู่โดยเร็ว

(๓) หากเกิน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่บ้านถูกทำลาย ให้ดำเนินการแจ้งการย้ายไม่ทราบที่อยู่ตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๘๑

(๔) ขีดฆ่าคำว่า "ทะเบียนบ้านชั่วคราว" เมื่อได้มีการปลูกสร้างบ้านใหม่แทนที่บ้านถูกทำลายพร้อมบันทึกการแก้ไขในทะเบียนบ้าน

ข้อ ๓๖ กรณีที่รายการของบ้านในทะเบียนบ้านผิดไปจากข้อเท็จจริงให้ดำเนินการดังนี้

(๑) เมื่อเจ้าบ้านมาแจ้ง ให้นายทะเบียนตรวจสอบและแก้ไขให้

(๒) เมื่อนายทะเบียนตรวจพบ ให้แก้ไขในทะเบียนบ้าน พร้อมทั้งแจ้งเจ้าบ้านให้นำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านมาดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องตรงกันต่อไป

ข้อ ๓๗ กรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงเขตการปกครอง ให้ถือปฏิบัติดังนี้

การตั้งหมู่บ้านใหม่

(๑) ให้ใช้บ้านเลขที่และเลขรหัสประจำบ้านที่ได้กำหนดไว้เดิมต่อไป

(๒) ให้นายทะเบียนแก้ไขเฉพาะรายการ "หมู่ที่..." ในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านให้ตรงกับ "หมู่ที่" ที่ได้ประกาศจัดตั้ง

การเปลี่ยนแปลงเขตตำบล

(๑) โอนหมู่บ้านทั้งหมู่บ้านจากตำบลหนึ่งไปขึ้นการปกครองกับอีกตำบลหนึ่ง หรือการจัดตั้งตำบลขึ้นใหม่ให้นายทะเบียนแก้ไขเฉพาะรายการหมู่ที่และตำบลในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านเท่านั้น

(๒) โอนหมู่บ้านเพียงบางส่วนของตำบลหนึ่งไปขึ้นการปกครองกับอีกตำบลหนึ่ง ให้นายทะเบียนแก้ไขเฉพาะรายการที่เปลี่ยนแปลงไปให้ถูกต้องตามสภาพความเป็นจริง

การจัดตั้งสำนักทะเบียนขึ้นใหม่หรือการเปลี่ยนเขตสำนักทะเบียน ให้ถือปฏิบัติดังนี้

(๑) ให้สำนักทะเบียนเดิมจัดทำบัญชีเอกสารมอบทะเบียนบ้านให้สำนักทะเบียนใหม่พร้อมทั้งหลักฐานทะเบียนราษฎรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๒) สำนักทะเบียนใหม่แก้ไขรายการของบ้านในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านให้ถูกต้องตามสภาพความเป็นจริง

การแก้ไขรายการของบ้านในทะเบียนบ้านในกรณีดังกล่าวข้างต้น ให้นายทะเบียนจัดทำรายงานการแก้ไขตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๙)

ข้อ ๓๘ กรณีที่นายทะเบียนเห็นสมควรที่จะให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบ้านเลขที่ในเขตสำนักทะเบียนทั้งหมดหรือบางส่วน ก็ให้ดำเนินการได้โดยดำเนินการ ดังนี้

(๑) ประกาศให้ราษฎรหรือเจ้าบ้านในเขตที่จะมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบ้านเลขที่ให้ทราบก่อนไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน

(๒) จัดทำแผนผังของบริเวณที่จะดำเนินการโดยสังเขป

(๓) กำหนดบ้านเลขที่ขึ้นใหม่ โดยถือปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการกำหนดบ้านเลขที่

(๔) แก้ไขเปลี่ยนแปลงบ้านเลขที่ในทะเบียนบ้านและแจ้งเจ้าบ้านให้นำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านมาแก้ไขให้ถูกต้อง

(๕) รายงานการแก้ไขตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๙)

(๖) แจ้งให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ไปรษณีย์ การประปาหรือการไฟฟ้า เป็นต้น เพื่อเป็นการประสานงานต่อไป

ข้อ ๓๙ กรณีมีบ้านเลขที่ซ้ำกัน ให้นายทะเบียนกำหนดบ้านเลขที่ให้ใหม่ โดยดำเนินการดังนี้

(๑) ให้ตรวจสอบและสอบสวนข้อเท็จจริงว่าบ้านหลังใดได้บ้านเลขที่นั้นมาก่อน ทั้งนี้ให้ถือว่าบ้านเลขที่ที่กำหนดให้ก่อนเป็นบ้านเลขที่ที่ถูกต้อง เว้นแต่นายทะเบียนจะเห็นสมควรกำหนดบ้านเลขที่ให้ใหม่ก็ให้ดำเนินการได้

(๒) ในการกำหนดบ้านเลขที่ให้ใหม่แก่บ้านหลังที่ซ้ำให้ถือปฏิบัติเช่นเดียวกับการขอบ้านเลขที่ใหม่โดยอนุโลม โดยไม่ต้องให้เจ้าบ้านแจ้ง

(๓) แจ้งเจ้าบ้านทราบและให้นำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านมาแก้ไขให้ถูกต้องตรงกัน

(๔) รายงานการกำหนดบ้านเลขที่ตาม (๒) ตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๘)

ส่วนที่ ๓
การจัดทำทะเบียนราษฎร
ตอนที่ ๑
ทะเบียนบ้าน

ข้อ ๔๐ เมื่อนายทะเบียนกำหนดบ้านเลขที่ให้บ้านหลังใดแล้ว ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) จัดทำทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านสำหรับบ้านหลังนั้น

(๒) กำหนดเลขรหัสประจำบ้าน

(๓) มอบสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านให้แก่เจ้าบ้านพร้อมลงลายมือชื่อผู้มอบและผู้รับมอบไว้เป็นหลักฐาน

ข้อ ๔๑ กรณีทะเบียนบ้านของสำนักทะเบียนสูญหาย ให้นายทะเบียนดำเนินการดังนี้

(๑) แจ้งความลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐาน

(๒) ขอตรวจสอบไปยังสำนักทะเบียนกลาง เมื่อได้รับแจ้งแล้วให้จัดทำทะเบียนบ้านและบันทึกรายการในช่องบันทึกในทะเบียนบ้านที่จัดทำขึ้นใหม่ว่า "แทนฉบับเดิมที่สูญหาย" พร้อมลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่จัดทำไว้

ข้อ ๔๒ กรณีทะเบียนบ้านของสำนักทะเบียนชำรุดในสาระสำคัญ ให้นายทะเบียนดำเนินการดังนี้

(๑) จัดทำทะเบียนบ้านขึ้นใหม่ โดยลงรายการให้ถูกต้องตรงกันกับทะเบียนบ้านฉบับเดิมที่ชำรุดทุกรายการ

(๒) ให้ลงรายการในช่องบันทึกในทะเบียนบ้านที่จัดทำขึ้นใหม่ว่า "แทนฉบับเดิมที่ชำรุด" พร้อมลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่จัดทำไว้

ข้อ ๔๓ กรณีเจ้าบ้านหรือผู้ได้รับมอบหมายยื่นคำร้องขอรับสำเนาทะเบียนบ้านใหม่ เนื่องจากสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเดิมสูญหาย หรือถูกทำลาย ให้นายทะเบียนดำเนินการดังนี้

(๑) รับแจ้งเอกสารเกี่ยวกับทะเบียนราษฎรสูญหายหรือถูกทำลาย ตามแบบ ท.ร. ๑๕

(๒) จัดทำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านขึ้นใหม่และให้ลงรายการในช่องบันทึกในสำเนาทะเบียนบ้านที่จัดทำขึ้นใหม่ว่า "แทนฉบับเดิมที่สูญหาย" หรือ "แทนฉบับเดิมที่ถูกทำลาย"

(๓) เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

กรณีเจ้าบ้านหรือผู้ได้รับมอบหมายยื่นคำร้องขอรับสำเนาทะเบียนบ้านใหม่ เนื่องจากสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเดิมชำรุดจนใช้การไม่ได้ ให้นายทะเบียนดำเนินการดังนี้

(๑) เรียกสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านที่ชำรุด คืนจากผู้ยื่นคำร้อง

(๒) จัดทำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านขึ้นใหม่และให้ลงรายการในช่องบันทึกในสำเนาทะเบียนบ้านที่จัดทำขึ้นใหม่ว่า "แทนฉบับเดิมที่ชำรุด ฯ"

(๓) เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(ความในข้อ ๔๓ เดิมถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยข้อ ๓ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ฯ (ฉ.๓) พ.ศ. ๒๕๔๔)

ข้อ ๔๔ ทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ใช้ลงรายการของคนที่มีสัญชาติไทยและคนต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวเท่านั้น

ข้อ ๔๕ ทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) ใช้ลงรายการของคนที่เข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายแต่อยู่ในลักษณะชั่วคราวหรือเข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

ตอนที่ ๒
ทะเบียนบ้านกลาง

ข้อ ๔๖ ทะเบียนบ้านกลางมิใช่ทะเบียนบ้าน แต่เป็นทะเบียนที่ใช้สำหรับลงรายการบุคคลที่ไม่อาจมีชื่อในทะเบียนบ้านได้

ให้สำนักทะเบียนทุกแห่งจัดทำทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียนไว้

กรณีที่สำนักทะเบียนมีความประสงค์จะจัดทำทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียนโดยแยกออกเป็นทะเบียนบ้านกลางของแต่ละตำบลหรือแขวงหรือพื้นที่ที่นายทะเบียนกำหนดให้ขออนุมัติสำนักทะเบียนกลางก่อน

ข้อ ๔๗ ให้กำหนดเลขรหัสประจำบ้านในทะเบียนบ้านกลางแห่งละ ๑ รหัส

ข้อ ๔๘ บุคคลที่มีรายการในทะเบียนบ้านกลางไม่มีสิทธิ์ยื่นคำร้องขอคัด และให้นายทะเบียนรับรองสำเนารายการเพื่อนำไปอ้างอิงหรือใช้สิทธิต่าง ๆ เหมือนทะเบียนบ้านได้ เว้นแต่เป็นการคัดและรับรองเพื่อนำไปประกอบหลักฐานในการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ

ข้อ ๔๙ แบบพิมพ์ทะเบียนบ้านกลางให้ใช้แบบพิมพ์ดังต่อไปนี้

คนที่มีสัญชาติไทยและคนต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว ให้ใช้แบบพิมพ์ทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔)

คนต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายแต่อยู่ในลักษณะชั่วคราว หรือเข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ให้ใช้แบบพิมพ์ทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓)

ให้เขียนหรือประทับคำว่า "ทะเบียนบ้านกลาง" ใต้คำว่าทะเบียนบ้านในแบบพิมพ์ทะเบียนบ้านที่นำมาใช้เป็นทะเบียนบ้านกลาง

ตอนที่ ๓
ทะเบียนคนเกิด

ข้อ ๕๐ เมื่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งได้รับแจ้งการเกิด ให้แนะนำผู้แจ้งแจ้งชื่อคนเกิดพร้อมกับการแจ้งการเกิดและพิจารณาด้วยว่าชื่อที่แจ้งนั้นถูกต้องตามหลักการการตั้งชื่อบุคคลหรือไม่ ถ้ายังไม่ถูกต้องก็แนะนำให้ตั้งชื่อเสียใหม่ให้ถูกต้อง

ข้อ ๕๑ การรับแจ้งการเกิด กรณีที่ผู้แจ้งไม่มีหลักฐานหรือไม่สามารถแสดงหลักฐานประกอบการแจ้งได้ ให้นายทะเบียนบันทึกถึงสาเหตุหรือความจำเป็นไว้ และอาจสอบสวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติมเพื่อให้ได้รายละเอียดหรือข้อเท็จจริงประกอบการออกสูติบัตรให้มากที่สุด

ข้อ ๕๒ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งว่าคนมีสัญชาติไทยเกิดในบ้าน ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) เรียกสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านและบัตรประจำตัวของผู้แจ้งหรือบัตรประจำตัวบิดามารดา (ถ้ามี) หนังสือรับรองการเกิด (ถ้ามี) แล้วตรวจสอบกับทะเบียนบ้าน

(๒) ลงรายการในสูติบัตร ทั้ง ๓ ตอน

(๓) เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน

(๔) มอบสูติบัตร ตอนที่ ๑ และหลักฐานประกอบการแจ้งคืนให้ผู้แจ้ง

(๕) สูติบัตร ตอนที่ ๒ รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๑)

(๖) สูติบัตร ตอนที่ ๓ ส่งหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่

กรณีแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งผู้ซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด ให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) รับแจ้งตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๓)

(๒) ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง (๑)

(๓) รวบรวมหลักฐานส่งให้นายทะเบียนอำเภอดำเนินการต่อไป

(๔) นายทะเบียนอำเภอดำเนินการตามวรรคหนึ่ง (๒) - (๖)

ข้อ ๕๓ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งว่าคนไม่มีสัญชาติไทยเกิดในบ้าน ให้ดำเนินการตามข้อ ๕๒ วรรคหนึ่ง (๑) - (๖) เว้นแต่การเพิ่มชื่อคนเกิดให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) ของบ้านที่มีคนเกิด

ข้อ ๕๔ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งว่าคนมีสัญชาติไทยเกิดนอกบ้าน ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) เรียกบัตรประจำตัวของผู้แจ้ง บัตรประจำตัวของบิดามารดา (ถ้ามี)

(๒) ลงรายการในสูติบัตร ทั้ง ๓ ตอน

(๓) เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียน

(๔) มอบสูติบัตร ตอนที่ ๑ และหลักฐานประกอบการแจ้งคืนให้ผู้แจ้ง

(๕) สูติบัตร ตอนที่ ๒ รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๑)

(๖) สูติบัตร ตอนที่ ๓ ส่งหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่

(๗) แนะนำให้ผู้แจ้งดำเนินการแจ้งการย้ายที่อยู่คนเกิดใหม่ไปยังภูมิลำเนาที่อยู่อาศัยต่อไป

กรณีแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งผู้ซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) รับแจ้งตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๓)

(๒) ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง (๑)

(๓) รวบรวมหลักฐานส่งให้นายทะเบียนอำเภอดำเนินการต่อไป

(๔) นายทะเบียนอำเภอดำเนินการตามวรรคหนึ่ง (๒) - (๗)

ข้อ ๕๕ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งว่าคนไม่มีสัญชาติไทยเกิดนอกบ้านให้ดำเนินการตามข้อ ๕๔ วรรคหนึ่ง (๑) - (๗) กรณีบิดาหรือมารดามีชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) ให้แนะนำผู้แจ้งดำเนินการแจ้งการย้ายที่อยู่คนเกิดใหม่ไปยังภูมิลำเนาที่อยู่อาศัยของบิดาหรือมารดา

ข้อ ๕๖ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งว่ามีคนเกิดในโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาล ให้ดำเนินการตามข้อ ๕๒ วรรคหนึ่ง (๑) - (๖) เว้นแต่การเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านให้ดำเนินการดังนี้

คนในท้องที่ ให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) หรือทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) ของบิดามารดา หากบิดามารดาไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน ให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียน

คนต่างท้องที่ ให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านกลาง (ท.ร. ๑๔) หรือทะเบียนบ้านกลาง (ท.ร. ๑๓) ของสำนักทะเบียนแล้วแต่กรณี แล้วให้แนะนำผู้แจ้งดำเนินการแจ้งการย้ายที่อยู่คนเกิดใหม่ไปยังภูมิลำเนาที่อยู่อาศัยต่อไป

ข้อ ๕๖/๑ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งการเกิดของเด็กที่เกิดในท้องที่สำนักทะเบียนอื่น ให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) เรียกตรวจหลักฐานของผู้แจ้ง ได้แก่ บัตรประจำตัวของบิดา มารดาหรือผู้ปกครองโดยชอบด้วยกฎหมายของเด็กที่เกิด (ถ้ามี) หรือบัตรประจำตัวของผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากบิดา มารดาหรือผู้ปกครองโดยชอบด้วยกฎหมาย (ถ้ามี) สำเนาทะเบียนบ้านที่ปรากฏชื่อบิดา มารดาหรือผู้ปกครองของเด็กที่เกิด หนังสือมอบหมาย (ถ้ามี) และหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร. ๑/๑) หรือ ผลการตรวจทางวิทยาศาสตร์ เช่น ผลการตรวจสารพันธุกรรมหรือดีเอ็นเอ ที่ตรวจพิสูจน์จากหน่วยงานของรัฐหรือสถาบันที่มีความน่าเชื่อถือซึ่งแสดงความสัมพันธ์การเป็นบิดาหรือมารดาของเด็กที่เกิด

(๒) สอบสวนผู้แจ้ง บิดา มารดา หรือผู้ปกครองของเด็กที่เกิดให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสาเหตุที่ไม่แจ้งการเกิด ณ สำนักทะเบียนท้องที่ที่เด็กเกิด ประวัติของเด็กที่เกิด และสถานที่อยู่ปัจจุบันของเด็กและบิดามารดาหรือผู้ปกครอง

(๓) เมื่อตรวจสอบพยานหลักฐานแล้วเห็นว่าเด็กที่เกิดเป็นผู้ที่เกิดในราชอาณาจักร โดยยังไม่ได้แจ้งการเกิดและมีภูมิลำเนาอาศัยอยู่กับบิดา มารดา หรือผู้ปกครองซึ่งมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตท้องที่สำนักทะเบียนที่แจ้งเกิด ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งออกสูติบัตร ท.ร. ๑ หรือ ท.ร. ๓ แล้วแต่กรณี และเรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๔) เพิ่มชื่อเด็กที่เกิดในทะเบียนบ้าน และมอบสูติบัตร ตอนที่ ๑ พร้อมทั้งหลักฐานประกอบการแจ้งคืนให้ผู้แจ้ง

(เพิ่มความตามข้อ ๕๖/๑ โดยข้อ ๓ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ.๕) พ.ศ. ๒๕๕๑)

ข้อ ๕๗ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งการเกิดเกินกำหนดของผู้มีสัญชาติไทย ให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) เรียกตรวจหลักฐานของผู้แจ้ง ได้แก่ บัตรประจำตัวของบิดา มารดา หรือเจ้าบ้านของบ้านที่มีการเกิด (ถ้ามี) หรือบัตรประจำตัวของผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากบิดา มารดา หรือเจ้าบ้าน (ถ้ามี) สำเนาทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) หนังสือมอบหมาย (ถ้ามี) หนังสือรับรองการเกิด (ถ้ามี)

(๒) ตรวจรายการบุคคลในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรเพื่อตรวจสอบว่ามีการแจ้งการเกิดและมีรายการบุคคลของคนที่เกิดในทะเบียนบ้านหรือไม่

(๓) ออกใบรับแจ้งการเกิด (ท.ร.๑๐๐) ให้กับผู้แจ้งการเกิด

(๔) พิสูจน์สถานะการเกิดและสัญชาติของคนที่เกิดตามที่กำหนดในกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการพิสูจน์สถานะการเกิดและสัญชาติของเด็กซึ่งถูกทอดทิ้ง เด็กเร่ร่อน หรือเด็กที่ไม่ปรากฏบุพการีหรือบุพการีทอดทิ้ง

(๕) เมื่อได้รับแจ้งผลการพิจารณาจากนายอำเภอว่าคนที่เกิดนั้นเป็นผู้ที่เกิดในราชอาณาจักรและเป็นผู้มีสัญชาติไทย ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการเปรียบเทียบคดีความผิด และออกสูติบัตร (ท.ร. ๒) ให้แก่ผู้แจ้ง

(๖) เพิ่มชื่อคนที่เกิดเข้าในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) หรือทะเบียนบ้านกลาง (ท.ร.๑๔) แล้วแต่กรณี

(๗) กรณีนายอำเภอแจ้งผลการพิจารณาว่าคนที่เกิดไม่ได้เกิดในราชอาณาจักรและไม่ได้รับสัญชาติไทยหรือไม่อาจพิสูจน์สถานะการเกิดและสัญชาติของบุคคลดังกล่าวได้ ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นจัดทำทะเบียนประวัติสำหรับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนให้แก่บุคคลนั้นตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางที่เกี่ยวด้วยการสำรวจและจัดทำทะเบียนสำหรับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน

ถ้าการแจ้งการเกิดเกินกำหนดตามวรรคหนึ่งเป็นการแจ้งต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่อื่นที่ไม่ใช่ท้องที่ที่เกิด ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นเรียกตรวจหลักฐานของผู้แจ้งการเกิดได้แก่หนังสือรับรองการเกิด (ท.ร. ๑/๑) หรือผลการตรวจทางวิทยาศาสตร์ เช่น ผลการตรวจสารพันธุกรรมหรือดีเอ็นเอที่ตรวจพิสูจน์จากหน่วยงานของรัฐหรือสถาบันที่มีความน่าเชื่อถือซึ่งแสดงความสัมพันธ์การเป็นบิดาหรือมารดาของคนที่เกิด สำเนาทะเบียนบ้านที่ปรากฏชื่อบิดามารดาหรือผู้ปกครองของคนที่เกิดซึ่งต้องเป็นทะเบียนบ้านในเขตท้องที่สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นที่แจ้งการเกิด ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการแจ้งการเกิดหรือการตายต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่อื่น แล้วดำเนินการตาม (๒) ถึง (๗) รวมทั้งเรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

กรณีการดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง เป็นการแจ้งการเกิดสำหรับเด็กที่มีอายุไม่เกินเจ็ดปีบริบูรณ์ในวันที่ยื่นคำร้อง ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นรับผิดชอบการพิสูจน์สถานะการเกิดและสัญชาติของเด็กที่เกิดแทนนายอำเภอ โดยดำเนินการตามที่กำหนดในกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการพิสูจน์สถานะการเกิดและสัญชาติของเด็กซึ่งถูกทอดทิ้ง เด็กเร่ร่อน หรือเด็กที่ไม่ปรากฏบุพการีหรือบุพการีทอดทิ้ง โดยอนุโลม

(ความในข้อ ๕๗ เดิมถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยข้อ ๔ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ. ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑)

ข้อ ๕๘ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งการเกิดเกินกำหนดสำหรับคนที่ไม่มีสัญชาติไทย ให้ดำเนินการตามข้อ ๕๗ เว้นแต่การเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านให้ดำเนินการตามข้อ ๕๓ หรือข้อ ๕๕ แล้วแต่กรณี

ข้อ ๕๘ ทวิ การรับแจ้งการเกิดเกินกำหนดตามข้อ ๕๗ และข้อ ๕๘ ของบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ ๗ ปีขึ้นไป ให้นายทะเบียนเรียกรูปถ่ายของบุคคลที่ขอแจ้งการเกิดจากผู้แจ้ง จำนวน ๑ รูป และบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับตัวบุคคลที่ขอแจ้งการเกิด ผู้แจ้ง และพยานบุคคลที่ให้การรับรอง รวมทั้งให้บุคคลดังกล่าวลงลายมือชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วมือในแบบ ท.ร. ๒๕ ต่อหน้านายทะเบียน แล้วเสนอนายอำเภอท้องที่พร้อมหลักฐานอื่นเพื่อพิจารณา

เมื่อนายทะเบียนได้ดำเนินการรับแจ้งการเกิดแล้ว ให้ส่งแบบ ท.ร. ๒๕ รายงานไปยังสำนักทะเบียนกลางภายใน ๕ วัน เพื่อจัดเก็บข้อมูลตามวิธีการที่สำนักทะเบียนกลางกำหนด และเมื่อสำนักทะเบียนได้รับแบบ ท.ร. ๒๕ ดังกล่าวกลับคืนแล้ว ให้ดำเนินการจัดเก็บไว้ในที่ปลอดภัยอย่างเป็นระบบ สามารถตรวจสอบหรือค้นหาได้ง่าย

(เพิ่มความตามข้อ ๕๘ ทวิ โดยข้อ ๔ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ฯ (ฉ.๓) พ.ศ. ๒๕๔๔)

ข้อ ๕๙ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในเขตพื้นที่ขอแจ้งการเกิดให้กับเด็กในสภาพแรกเกิดหรือเด็กไร้เดียงสาซึ่งถูกทอดทิ้ง ให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) เรียกตรวจบัตรประจำตัวผู้แจ้ง สำเนาทะเบียนบ้านของสถานสงเคราะห์หรือสถานที่ที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่นซึ่งรับตัวเด็กที่ขอแจ้งการเกิดไว้ และบันทึกการรับตัวเด็ก

(๒) ตรวจรายการบุคคลในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรเพื่อตรวจสอบว่ามีการแจ้งการเกิดและมีรายการบุคคลของเด็กที่ขอแจ้งการเกิดในทะเบียนบ้านหรือไม่

(๓) ออกใบรับแจ้งการเกิด (ท.ร. ๑๐๐) ให้กับผู้แจ้งการเกิด

(๔) พิสูจน์สถานะการเกิดและสัญชาติของเด็กที่แจ้งการเกิดตามที่กำหนดในกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการพิสูจน์สถานะการเกิดและสัญชาติของเด็กซึ่งถูกทอดทิ้ง เด็กเร่ร่อน หรือเด็กที่ไม่ปรากฏบุพการีหรือบุพการีทอดทิ้ง

(๕) เมื่อได้รับแจ้งผลการพิจารณาจากนายอำเภอว่าเด็กที่แจ้งการเกิดเป็นผู้ที่เกิดในราชอาณาจักรและเป็นผู้มีสัญชาติไทย ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นออกสูติบัตร ท.ร. ๑ หรือ ท.ร. ๒ แล้วแต่กรณีให้แก่ผู้แจ้ง แต่ถ้าผลการพิจารณาแจ้งว่าเด็กเกิดในราชอาณาจักรและไม่ได้รับสัญชาติไทย ให้ออกสูติบัตร ท.ร. ๓ ให้แก่ผู้แจ้ง

(๖) เพิ่มชื่อเด็กที่แจ้งการเกิดเข้าในทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๔ หรือ ท.ร. ๑๓ แล้วแต่กรณีของสถานสงเคราะห์หรือสถานที่ที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่นซึ่งรับตัวเด็กที่ขอแจ้งการเกิดไว้

(๗) กรณีนายอำเภอแจ้งผลการพิจารณาว่าเด็กที่แจ้งการเกิดไม่ได้เกิดในราชอาณาจักรและไม่ได้รับสัญชาติไทย หรือไม่อาจพิสูจน์สถานะการเกิดและสัญชาติของเด็กได้ ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นจัดทำทะเบียนประวัติสำหรับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนให้แก่ผู้แจ้งตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางที่เกี่ยวด้วยการสำรวจและจัดทำทะเบียนสำหรับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน

(ความในข้อ ๕๙ เดิมถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยข้อ ๕ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ฯ (ฉ./ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑)

ข้อ ๕๙/๑ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งจากหัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานเอกชนที่จดทะเบียนตามกฎหมายโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กตามรายชื่อหน่วยงานที่กระทรวงมหาดไทยประกาศซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่ขอแจ้งการเกิดให้กับเด็กเร่ร่อนหรือเด็กที่ไม่ปรากฏบุพการีหรือบุพการีทอดทิ้งที่อยู่ในความอุปการะหรือการสงเคราะห์ ให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) เรียกตรวจบัตรประจำตัวผู้แจ้ง สำเนาทะเบียนบ้านของหน่วยงานที่ให้การอุปการะหรือดูแลช่วยเหลือเด็กที่ขอแจ้งการเกิด และหลักฐานการรับตัวเด็กไว้ดูแลหรืออุปการะ

(๒) ตรวจรายการบุคคลในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรเพื่อตรวจสอบว่ามีการแจ้งการเกิดและมีรายการบุคคลของเด็กที่ขอแจ้งการเกิดในทะเบียนบ้านหรือไม่

(๓) ออกใบรับแจ้งการเกิด (ท.ร. ๑๐๐) ให้กับผู้แจ้งการเกิด

(๔) ดำเนินการตามข้อ ๕๙ (๔) (๕) และ (๖) หรือ (๗) แล้วแต่กรณี

(เพิ่มความตามข้อ ๕๙/๑ โดยข้อ ๖ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ.๕) พ.ศ. ๒๕๕๑)

ข้อ ๖๐ การแจ้งเกิดตามข้อ ๕๙ ให้นายทะเบียนลงรายการของเด็กตามข้อเท็จจริงเท่าที่สามารถจะทราบได้ รายการใดไม่ทราบให้ทำเครื่องหมาย "-" ไว้

ข้อ ๖๐/๑ สูติบัตร ตอนที่ ๒ ที่นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้จัดทำขึ้นตามระเบียบนี้ไม่ว่าจะเป็นเอกสารหรือข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์ ให้สำนักทะเบียนจัดเก็บไว้เป็นทะเบียนคนเกิดของสำนักทะเบียน

ข้อ ๖๐/๒ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งการเกิดหรือรับแจ้งการเกิดเกินกำหนดของผู้ใดแล้ว ให้ออกบัตรทะเบียนคนเกิดตามแบบ ท.ร. ๒๖ ตอนที่ ๑ มอบให้ผู้แจ้งพร้อมกับสูติบัตรเพื่อใช้เป็นหลักฐานประจำตัวผู้ที่ได้รับแจ้งการเกิด โดยนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นจะต้องจัดทำทะเบียนคุมการออกบัตร ท.ร. ๒๖ ให้ถูกต้องและให้ผู้แจ้งลงลายมือชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วมือรับบัตร ท.ร. ๒๖ ในทะเบียนคุมทุกรายให้ชัดเจน ส่วน ท.ร. ๒๖ ตอนที่ ๒ ให้รายงานไปพร้อมกับสูติบัตร ตอนที่ ๒

ข้อ ๖๐/๓ กรณีบิดา มารดา หรือผู้ปกครองมีความประสงค์จะขอบัตรทะเบียนคนเกิดให้แก่บุตรหรือผู้อยู่ในปกครอง แล้วแต่กรณี ที่ได้แจ้งการเกิดและมีชื่อในทะเบียนบ้านก่อนที่จะมีการจัดทำบัตรทะเบียนคนเกิดตามระเบียบนี้ หรือขอมีบัตรทะเบียนคนเกิดใหม่แทนฉบับเดิมที่สูญหาย ถูกทำลาย หรือชำรุดในสาระสำคัญ ให้ยื่นคำร้องต่อนายทะเบียน ณ สำนักทะเบียนแห่งที่เด็กมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน และเมื่อได้รับคำร้องแล้ว ให้นายทะเบียนดำเนินการ ดังนี้

(๑) เรียกและตรวจสอบบัตรประจำตัวของผู้แจ้ง สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านที่เด็กมีชื่อและรายการบุคคล สูติบัตรหรือสำเนาทะเบียนคนเกิดของเด็กที่จะขอบัตร ท.ร. ๒๖

(๒) กรณีบัตรทะเบียนคนเกิดสูญหายหรือถูกทำลาย ให้นายทะเบียนรับแจ้งเอกสารเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรสูญหายหรือถูกทำลาย และตรวจสอบรายการในทะเบียนคุมการออกบัตร ท.ร. ๒๖ หรือฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร

(๓) กรณีชำรุดในสาระสำคัญ ให้เรียกบัตร ท.ร. ๒๖ ที่ชำรุดฯ คืนจากผู้แจ้ง และตรวจสอบรายการในทะเบียนคุมการออกบัตร ท.ร. ๒๖ หรือฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร

(๔) เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นอนุญาต ให้ดำเนินการออกบัตร ท.ร. ๒๖ ให้กับผู้แจ้ง โดยการลงรายการในบัตร ท.ร. ๒๖ ให้คัดลอกหรือพิมพ์ข้อความตามรายการที่ปรากฏในทะเบียนคนเกิด (สูติบัตร ตอนที่ ๒) ทั้งนี้ในกรณีการออกบัตร ท.ร. ๒๖ แทนฉบับเดิมที่สูญหาย ถูกทำลายหรือชำรุดฯ ให้ระบุข้อความว่า "ใบแทน" ไว้ด้านหน้าของบัตร ท.ร. ๒๖ ด้วย

(๕) ลงทะเบียนคุมการออกบัตร ท.ร. ๒๖ ตามข้อ ๖๐/๒ และมอบบัตร ท.ร. ๒๖ ให้ผู้แจ้ง

(๖) ส่ง ท.ร. ๒๖ ตอนที่ ๒ รายงานไปพร้อมกับสูติบัตร ตอนที่ ๒

ข้อ ๖๐/๔ การจัดทำบัตรทะเบียนคนเกิดตามข้อ ๖๐/๒ และข้อ ๖๐/๓ ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการออกบัตร ท.ร. ๒๖ ให้แก่ผู้ที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุก่อนสิบห้าปีบริบูรณ์เท่านั้น

การจัดทำบัตรทะเบียนคนเกิดสำหรับเด็กที่มีอายุไม่เกินหนึ่งปี ไม่ต้องพิมพ์ลายนิ้วมือเด็กในบัตร และให้นายทะเบียนแจ้งต่อผู้ที่แจ้งการเกิดให้ขอเปลี่ยนบัตรทะเบียนคนเกิดเมื่อเด็กมีอายุครบหนึ่งปีบริบูรณ์

(เพิ่มความตามข้อ ๖๐/๑ ถึง ข้อ ๖๐/๔ โดยข้อ ๕ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ฯ (ฉ.๔) พ.ศ. ๒๕๔๕)

ตอนที่ ๔
ทะเบียนคนตาย

ข้อ ๖๑ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับแจ้งว่ามีคนในท้องที่ตายในบ้าน ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) เรียกและตรวจสอบบัตรประจำตัวของผู้แจ้ง หนังสือรับรองการตาย (ถ้ามี) สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านที่คนตายมีชื่อและรายการบุคคล (ถ้ามี)

(๒) ลงรายการในมรณบัตร ทั้ง ๓ ตอน

(๓) จำหน่ายรายการคนตายในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน โดยประทับคำว่า "ตาย" สีแดงไว้หน้ารายการคนตาย

(๔) มอบมรณบัตร ตอนที่ ๑ และหลักฐานประกอบการแจ้งคืนให้ผู้แจ้ง

(๕) มรณบัตร ตอนที่ ๒ รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๒)

(๖) มรณบัตร ตอนที่ ๓ ส่งหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่

กรณีแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งผู้ซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) รับแจ้งตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๘)

(๒) ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง (๑) และมอบหลักฐานการรับแจ้งให้แก่ผู้แจ้งไว้

(๓) นายทะเบียนอำเภอดำเนินการตามวรรคหนึ่ง (๒) - (๖)

ข้อ ๖๒ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับแจ้งว่ามีคนต่างท้องที่ตายในบ้าน ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ดำเนินการตามข้อ ๖๑ และให้ระบุในมรณบัตรด้านบนซ้ายว่า "คนต่างท้องที่"

(๒) ส่งมรณบัตร ตอนที่ ๒ ไปยังสำนักทะเบียนที่คนตายมีชื่อในทะเบียนบ้าน

(๓) เมื่อได้รับตอบรับมรณบัตร ตอนที่ ๒ จากสำนักทะเบียนกลางแล้วจึงจะจัดส่งมรณบัตร ตอนที่ ๓ ไปยังหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่

(๔) กรณีไม่ทราบว่าคนตายมีชื่อในทะเบียนบ้านของสำนักทะเบียนใดให้ส่งมรณบัตร ตอนที่ ๒ ไปยังสำนักทะเบียนกลางเพื่อดำเนินการต่อไป

เมื่อสำนักทะเบียนที่คนตายมีชื่อในทะเบียนบ้านได้รับมรณบัตร ตอนที่ ๒ ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ตรวจสอบรายการคนที่ตายกับทะเบียนบ้าน หากพบว่าการลงรายการในมรณบัตรตอนที่ ๒ ยังไม่ครบถ้วนหรือไม่ถูกต้องให้ลงรายการเพิ่มเติมหรือแก้ไขให้ถูกต้อง

(๒) จำหน่ายรายการคนตายในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน

(๓) ส่งมรณบัตร ตอนที่ ๒ ไปยังสำนักทะเบียนกลางตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๒)

(๔) กรณีที่เจ้าบ้านนำมรณบัตร ตอนที่ ๑ มายื่นขอจำหน่ายรายการคนตายในทะเบียนบ้าน ให้ดำเนินการตาม (๑) - (๒) โดยอนุโลม

ข้อ ๖๓ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งว่ามีคนตายนอกบ้าน ให้ดำเนินการตามข้อ ๖๑ หรือข้อ ๖๒ แล้วแต่กรณี

ข้อ ๖๔ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับแจ้งการตายของคนที่ไม่มีชื่อในทะเบียนบ้านหรือไม่ทราบภูมิลำเนาในทะเบียนบ้าน ให้ส่งมรณบัตร ตอนที่ ๒ ไปยังสำนักทะเบียนกลาง เพื่อดำเนินการต่อไป

กรณีที่คนตายมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านกลาง ให้จำหน่ายในทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียน

ข้อ ๖๔/๑ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งการตายของคนที่ตายหรือพบศพในท้องที่สำนักทะเบียนอื่น ให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) เรียกตรวจหลักฐานของผู้แจ้ง ได้แก่ บัตรประจำตัวของผู้แจ้งซึ่งได้แก่เจ้าบ้านของบ้านที่มีการตาย บุคคลที่ไปกับผู้ตายขณะตาย ผู้พบศพ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าบ้าน บุคคลที่ไปกับผู้ตาย หรือผู้พบศพ (ถ้ามี) สำเนาทะเบียนบ้านที่ปรากฏชื่อและรายการบุคคลของคนตาย (ถ้ามี) หนังสือรับรองการตาย (ท.ร. ๔/๑) หรือผลการตรวจทางวิทยาศาสตร์ที่ตรวจพิสูจน์โดยหน่วยงานของรัฐหรือสถาบันที่มีความน่าเชื่อถือ ซึ่งแสดงรายการเกี่ยวกับคนตาย เช่น ผลการตรวจสารพันธุกรรมหรือดีเอ็นเอ เป็นต้น และพยานหลักฐานอื่น ๆ (ถ้ามี) เช่น รูปถ่ายงานศพของคนตาย เป็นต้น

(๒) สอบสวนผู้แจ้ง และพยานบุคคลไม่น้อยกว่าสองคนที่สามารถยืนยันตัวบุคคลของคนตาย ให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสาเหตุที่ไม่แจ้งการตาย ณ สำนักทะเบียนท้องที่ที่คนตายหรือพบศพ ประวัติและภูมิลำเนาของคนตาย การจัดการศพและสถานที่จัดการศพ

(๓) เมื่อตรวจสอบพยานหลักฐานแล้วเห็นว่าคนตายโดยยังไม่ได้แจ้งการตายและมีการเคลื่อนย้ายศพเข้ามาอยู่หรือจัดการศพโดยการเผา ฝัง หรือทำลายในเขตท้องที่สำนักทะเบียนที่แจ้งตาย ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งออกมรณบัตร ท.ร. ๔ หรือ ท.ร. ๕ แล้วแต่กรณี และเรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๔) กรณีคนตายมีชื่อในทะเบียนบ้านหรือทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียนที่แจ้งการตาย ให้นายทะเบียนจำหน่ายชื่อคนตายในทะเบียนบ้านหรือทะเบียนบ้านกลาง และมอบมรณบัตร ตอนที่ ๑ พร้อมทั้งหลักฐานประกอบการแจ้งคืนให้ผู้แจ้ง

(๕) กรณีคนตายมีชื่อในทะเบียนบ้านหรือทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียนอื่น เมื่อนายทะเบียนมอบมรณบัตร ตอนที่ ๑ และหลักฐานประกอบการแจ้งคืนให้ผู้แจ้งแล้ว ให้ส่งมรณบัตร ตอนที่ ๒ ไปยังสำนักทะเบียนที่เกี่ยวข้องเพื่อจำหน่ายชื่อคนตายในทะเบียนบ้านหรือทะเบียนบ้านกลาง”

(เพิ่มความตามข้อ ๖๔/๑ โดยข้อ ๗ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ.๕) พ.ศ. ๒๕๕๑)

ข้อ ๖๕ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับแจ้งว่ามีคนตายและไม่ทราบว่าคนตายเป็นใคร ให้ออกใบรับแจ้งการตายให้ผู้แจ้งโดยรอการออกมรณบัตรไว้จนกว่าจะทราบว่าผู้ตายเป็นใคร จึงจะดำเนินการออกมรณบัตรต่อไป โดยถือปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการรับแจ้งการตาย

ข้อ ๖๖ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับแจ้งโดยมีเหตุเชื่อว่ามีการตาย แต่ยังไม่พบศพให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) เรียกและตรวจสอบหลักฐานของผู้แจ้ง

(๒) สอบสวนให้ทราบถึงมูลเหตุที่เชื่อว่าได้มีการตายของบุคคล

(๓) ออกหลักฐานใบรับแจ้งการตายมอบให้ผู้แจ้ง

(๔) กรณีบุคคลดังกล่าวมีชื่อในทะเบียนบ้านในเขตสำนักทะเบียน ให้หมายเหตุการจำหน่ายในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านว่า “รับแจ้งการตายไว้ แต่ยังไม่พบศพ” ถ้าต่างสำนักทะเบียนให้แจ้งเป็นหนังสือไปยังสำนักทะเบียนที่บุคคลดังกล่าวมีชื่อในทะเบียนบ้านเพื่อดำเนินการต่อไป

(๕) รายงานการจำหน่ายตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๔) หากไม่ทราบที่อยู่ให้หมายเหตุในหลักฐานการรายงานด้วย

ข้อ ๖๗ กรณีไม่ทราบท้องที่ที่ตาย ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่พบศพหรือแห่งท้องที่ที่มีมูลเหตุเชื่อว่ามีการตายเป็นผู้รับแจ้งการตาย

ข้อ ๖๘ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับแจ้งว่ามีคนตายโดยมีเหตุอันควรสงสัยว่าตายด้วยโรคติดต่ออันตรายหรือตายโดยผิดธรรมชาติให้ออกใบรับแจ้งการตายเป็นหลักฐานให้แก่ผู้แจ้งและรีบแจ้งไปยังเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยโรคติดต่ออันตรายหรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ จนกว่าจะได้รับความเห็นชอบจากเจ้าพนักงานดังกล่าวจึงจะออกมรณบัตรให้

ข้อ ๖๙ เมื่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งได้รับแจ้งการตาย ให้สอบถามรายละเอียดจากผู้แจ้งว่าศพจะเก็บ ฝัง เผา ทำลาย หรือย้ายศพ ณ สถานที่ใด เมื่อใด แล้วให้ลงรายการในใบรับแจ้งการตายหรือมรณบัตรแล้วแต่กรณี และให้ใช้เอกสารดังกล่าวเป็นหลักฐานแห่งการอนุญาตในการเก็บ ฝัง เผา ทำลาย หรือย้ายศพ

หากจะเปลี่ยนแปลงการจัดการศพผิดไปจากที่แจ้งไว้เดิม ถ้าศพนั้นอยู่ในท้องที่ใดให้แจ้งขออนุญาตต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่นั้น โดยให้เรียกมรณบัตรหรือใบรับแจ้งการตายจากผู้แจ้งแล้วบันทึกการอนุญาตไว้

ข้อ ๗๐ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งการตายเกินกำหนด ให้ดำเนินการดังนี้

กรณีคนในท้องที่

(๑) เปรียบเทียบคดีความผิด

(๒) เรียกและตรวจสอบบัตรประจำตัวของผู้แจ้ง หนังสือรับรองการตาย (ถ้ามี) สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านที่คนตายมีชื่อและรายการบุคคล (ถ้ามี)

(๓) สอบสวนผู้แจ้งให้ทราบถึงสาเหตุที่ไม่แจ้งการตายภายในกำหนดและพยานผู้รู้เห็นการตาย

(๔) ลงรายการในมรณบัตรทั้ง ๓ ตอน และให้ระบุในมรณบัตรด้านบนซ้ายว่า "เกินกำหนด"

(๕) จำหน่ายรายการคนตายในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน โดยประทับคำว่า "ตาย" สีแดง ไว้หน้ารายการคนตาย

(๖) มอบมรณบัตร ตอนที่ ๑ พร้อมหลักฐานประกอบการแจ้งคืนให้ผู้แจ้ง

(๗) มรณบัตร ตอนที่ ๒ รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๒)

(๘) มรณบัตร ตอนที่ ๓ ส่งหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่

กรณีคนต่างท้องที่

(๑) ให้ดำเนินการตามวรรคสอง โดยอนุโลม เว้นแต่การจำหน่ายรายการคนตายในทะเบียนบ้าน

(๒) ส่งมรณบัตร ตอนที่ ๒ ไปยังสำนักทะเบียนที่คนตายมีชื่อในทะเบียนบ้านเพื่อจำหน่ายต่อไป

(๓) กรณีไม่ทราบว่าคนตายมีชื่อในทะเบียนบ้านของสำนักทะเบียนใดให้ส่งมรณบัตร ตอนที่ ๒ ไปยังสำนักทะเบียนกลางเพื่อดำเนินการต่อไป

ข้อ ๗๑ การรับแจ้งการตายของบุคคลต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายแต่อยู่ในลักษณะชั่วคราว หรือเข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองรวมทั้งบุตรของบุคคลดังกล่าวให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับบุคคลสัญชาติไทยหรือบุคคลต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวโดยอนุโลม

ข้อ ๗๑/๑ มรณบัตร ตอนที่ ๒ ที่นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้จัดทำขึ้นตามระเบียบนี้ ไม่ว่าจะเป็นเอกสารหรือข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์ ให้สำนักทะเบียนจัดเก็บไว้เป็นทะเบียนคนตายของสำนักทะเบียน

(เพิ่มความตามข้อ ๗๑/๑ โดยข้อ ๖ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ฯ (ฉ.๔) พ.ศ. ๒๕๔๕)

ตอนที่ ๕
การย้ายที่อยู่

ข้อ ๗๒ ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งรับแจ้งการย้ายออกเฉพาะบุคคลที่มีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านหรือทะเบียนบ้านกลางเท่านั้น

ข้อ ๗๓ ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งรับแจ้งการย้ายเข้าตามหลักฐานการย้ายที่อยู่ที่นายทะเบียนออกให้

ข้อ ๗๔ ห้ามมิให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งรับแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทางสำหรับบุคคลที่มีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลาง

ข้อ ๗๕ การรับแจ้งย้ายเข้า หากรายการที่อยู่ที่แจ้งย้ายเข้าผิดไปจากที่ระบุไว้ในใบแจ้งการย้ายที่อยู่ เช่น บ้านเลขที่ ถนน หมู่ที่ อำเภอ หรือจังหวัด เป็นต้น ให้นายทะเบียนแห่งท้องที่ที่ผู้แจ้งย้ายเข้าไปอยู่ดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องตามความเป็นจริง โดยให้ขีดฆ่ารายการเดิมที่ต้องแก้ไข แล้วลงรายการที่อยู่ใหม่ด้วยหมึกสีแดง พร้อมทั้งลงลายมือชื่อนายทะเบียนกำกับไว้

ข้อ ๗๖ ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ที่ลงรายการวันเดือนปีเกิดหรือสัญชาติผิดไปจากทะเบียนบ้าน ให้นายทะเบียนแห่งท้องที่ที่ออกใบแจ้งการย้ายที่อยู่ยกเลิกใบแจ้งการย้ายที่อยู่ฉบับดังกล่าวและออกให้ใหม่

ข้อ ๗๗ ในการรับแจ้งย้ายเข้า หากพบว่ารายการบุคคลในใบแจ้งการย้ายที่อยู่ผิดพลาด ให้รับแจ้งย้ายเข้าไว้ก่อนและมีหนังสือตรวจสอบไปยังสำนักทะเบียนต้นทาง เมื่อได้รับแจ้งแล้วให้แก้ไขในทะเบียนบ้านและใบแจ้งการย้ายที่อยู่ให้ถูกต้องต่อไป โดยไม่ต้องให้ผู้แจ้งยื่นคำร้องขอ

ข้อ ๗๘ คนต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวแจ้งการย้ายที่อยู่ ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแนะนำให้บุคคลดังกล่าวแจ้งย้ายใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวต่อนายทะเบียนคนต่างด้าวท้องที่ด้วย

การย้ายออก

ข้อ ๗๙ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งการแจ้งการย้ายออก ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ตรวจสอบหลักฐานของผู้แจ้ง

(๒) เรียกสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านที่จะแจ้งย้ายออก แล้วตรวจสอบรายการบุคคลที่จะแจ้งย้ายออก

(๓) ลงรายการในใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ๓ ตอน

(๔) จำหน่ายรายการคนย้ายออกในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านโดยประทับคำว่า "ย้าย" สีน้ำเงิน ไว้หน้ารายการคนย้ายออก

(๕) มอบใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๑ และตอนที่ ๒ พร้อมหลักฐานการแจ้งคืนให้ผู้แจ้ง

(๖) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๓ รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๓)

กรณีแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งผู้ซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) รับแจ้งตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๑๑)

(๒) ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง (๑) - (๒) และมอบหลักฐานการรับแจ้งให้แก่ผู้แจ้งไว้

(๓) นายทะเบียนอำเภอดำเนินการตามวรรคหนึ่ง (๓) - (๖)

ข้อ ๘๐ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับการตอบรับการแจ้งการย้ายเข้าจากสำนักทะเบียนปลายทางแล้ว ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ตรวจสอบรายการบ้านที่แจ้งย้ายเข้าในใบแจ้งการย้ายที่อยู่กับทะเบียนบ้านในช่องย้ายออกไปที่ให้ถูกต้องตรงกัน แล้วลงลายมือชื่อพร้อมวันเดือนปีกำกับไว้ในทะเบียนบ้าน

(๒) กรณีการตอบรับการแจ้งการย้ายเข้าผิดไปจากที่แจ้งไว้เดิม ให้แก้ไขรายการย้ายที่อยู่ในทะเบียนบ้านในช่องย้ายออกไปที่ให้ถูกต้องตรงกัน แล้วลงลายมือชื่อพร้อมวันเดือนปีกำกับไว้ในทะเบียนบ้าน

ข้อ ๘๑ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งการย้ายออกโดยไม่ทราบที่อยู่ของคนที่มีชื่อในทะเบียนบ้าน ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) สอบสวนผู้แจ้งให้ได้ข้อเท็จจริงว่าบุคคลดังกล่าวได้ออกจากบ้านไปอยู่ที่อื่นเกินกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวันและไม่ทราบว่าบุคคลดังกล่าวไปอยู่ที่ใด

(๒) ดำเนินการแจ้งการย้ายออกตามข้อ ๗๙ โดยอนุโลม

(๓) เพิ่มชื่อบุคคลดังกล่าวในทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียน

(๔) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๑ รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๓)

กรณีคนมีชื่อในทะเบียนบ้านโดยเจ้าบ้านไม่ทราบว่าบุคคลดังกล่าวเป็นใครให้ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง (๑)-(๔)

ข้อ ๘๒ กรณีบ้านรื้อถอนตามข้อ ๓๔ การแจ้งย้ายรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน ให้นายทะเบียนดำเนินการตามข้อ ๗๙

กรณีบ้านถูกทำลายจนหมดสภาพบ้านตามข้อ ๓๕ การแจ้งย้ายรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน ให้นายทะเบียนดำเนินการตามข้อ ๘๑

ข้อ ๘๓ เมื่อมีการแจ้งการย้ายออกไปแล้ว ภายหลังบุคคลดังกล่าวได้ขอแจ้งย้ายกลับที่เดิมโดยยังมิได้แจ้งย้ายเข้า ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งดำเนินการดังนี้

(๑) เรียกใบแจ้งการย้ายที่อยู่คืนและตรวจสอบความถูกต้องของใบแจ้งการย้ายที่อยู่

(๒) แก้ไขรายการในใบแจ้งการย้ายที่อยู่ในช่องไปอยู่ที่โดยระบุคำว่า "กลับที่เดิม"

(๓) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๑ รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๓)

ข้อ ๘๔ กรณีที่มีการแจ้งการย้ายออกและแจ้งการย้ายเข้าในเขตสำนักทะเบียนเดียวกัน ให้ปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการแจ้งย้ายออกและการแจ้งย้ายเข้า ยกเว้นการรายงานให้ส่งเฉพาะใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๑ รายงานไปยังสำนักทะเบียนกลางตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๓)

ข้อ ๘๕ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งการย้ายออกจากทะเบียนบ้านกลาง ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ตรวจสอบหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าผู้ขอแจ้งย้ายเป็นบุคคลคนเดียวกันกับบุคคลที่มีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลาง

(๒) ดำเนินการแจ้งการย้ายออกตามข้อ ๗๙

กรณีบุคคลที่มีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลางเป็นผู้เยาว์ให้บิดาหรือมารดาหรือผู้ปกครองเป็นผู้แจ้งการย้ายออก

กรณีบุคคลที่มีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลางมีเหตุจำเป็นไม่สามารถแจ้งการย้ายออกได้ด้วยตนเอง เนื่องจากเป็นคนพิการทางกายจนเดินไม่ได้ หรือเป็นผู้เจ็บป่วยทุพพลภาพ หรือกรณีอื่น ให้บุคคลที่ได้รับมอบหมายจากผู้นั้นโดยตรงเป็นผู้แจ้งการย้ายแทน โดยให้นายทะเบียนเรียกหลักฐานบัตรประจำตัวของผู้แจ้ง บัตรประจำตัวผู้ที่จะย้ายที่อยู่ (ถ้ามี) หนังสือมอบหมาย ใบรับรองแพทย์แผนปัจจุบัน (ถ้ามี) และบันทึกสอบสวนผู้แจ้งให้ปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ที่จะแจ้งการย้ายออกเป็นบุคคลเดียวกันกับผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านกลาง รวมถึงเหตุผลความจำเป็นที่ผู้นั้นไม่อาจแจ้งการย้ายด้วยตนเอง แล้วจึงดำเนินการแจ้งย้ายออกตามข้อ ๗๙

(เพิ่มความตามข้อ ๘๕ วรรคสาม โดยข้อ ๗ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ.๔) พ.ศ. ๒๕๔๕)

ข้อ ๘๖ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ทหารกองประจำการมีชื่อในทะเบียนบ้าน ได้รับแจ้งจากหน่วยทหารขอแจ้งย้ายที่อยู่ของบุคคลที่เข้ารับราชการเป็นทหารกองประจำการ ให้แจ้งเจ้าบ้านมาดำเนินการแจ้งการย้ายออกโดยถือปฏิบัติตามข้อ ๗๙

กรณีเจ้าบ้านไม่มาดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้แจ้งหน่วยทหารเพื่อให้แจ้งทหารกองประจำการผู้นั้นดำเนินการแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทางต่อไป

ข้อ ๘๗ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับแจ้งการย้ายออกของบุคคลที่เดินทางไปต่างประเทศ ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ดำเนินการแจ้งการย้ายออกตามข้อ ๗๙ โดยอนุโลม โดยให้หมายเหตุในใบแจ้งการย้ายที่อยู่ในช่องย้ายไปที่ว่า "ไปประเทศ..."

(๒) ให้เพิ่มชื่อบุคคลดังกล่าวในทะเบียนบ้านชั่วคราวของสำนักทะเบียนและบันทึกในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านว่า "ทะเบียนบ้านชั่วคราวลำดับที่..."

(๓) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๑ รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๓)

(๔) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๒ และตอนที่ ๓ เก็บไว้เป็นหลักฐาน

(๕) เมื่อสำนักทะเบียนได้รับใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๑ คืนมาจากสำนักทะเบียนกลางแล้ว ให้เก็บรวบรวมไว้กับใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๒ และตอนที่ ๓

ให้สำนักทะเบียนกลางบันทึกและประมวลผลข้อมูลรายการบุคคลของผู้ที่เดินทางไปอยู่ต่างประเทศจากใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๑ ไว้ในระบบคอมพิวเตอร์ โดยให้หมายเหตุไว้ว่าเป็นบุคคลในทะเบียนบ้านชั่วคราวและเมื่อดำเนินการเสร็จแล้วให้ส่งใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๑ ดังกล่าวคืนสำนักทะเบียนเดิม

กรณีบุคคลดังกล่าวเดินทางกลับจากต่างประเทศและแจ้งการย้ายที่อยู่ ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแล้วแต่กรณี ดำเนินการดังนี้

(๑) ตรวจสอบหลักฐานการเดินทางกลับจากต่างประเทศของผู้ย้ายที่อยู่

(๒) ให้ตรวจสอบรายการของผู้ขอแจ้งย้ายจากทะเบียนบ้านชั่วคราวและใบแจ้งการย้ายที่อยู่ทั้ง ๓ ตอน หากเห็นว่าถูกต้อง ให้ขีดฆ่าคำว่า "ไปประเทศ..." ในใบแจ้งการย้ายที่อยู่ทั้ง ๓ ตอน แล้วดำเนินการรับแจ้งย้ายออกจากทะเบียนบ้านชั่วคราวไปเข้าทะเบียนบ้านตามที่ผู้แจ้งประสงค์จะขอย้ายเข้าตามระเบียบว่าด้วยการย้ายต่อไป

(๓) ดำเนินการตามข้อ ๘๔ กรณีย้ายเข้าในเขตสำนักทะเบียนเดียวกัน หรือข้อ ๗๙ กรณีย้ายต่างสำนักทะเบียนโดยอนุโลม

(ความในข้อ ๘๗ เดิมถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยข้อ ๓ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ.๒) พ.ศ. ๒๕๔๒)

ข้อ ๘๘ กรณีที่มีการแจ้งการย้ายที่อยู่ออกจากทะเบียนบ้านแล้ว แต่ผู้ย้ายที่อยู่ถึงแก่ความตายก่อนที่จะนำหลักฐานไปแจ้งย้ายเข้า ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการดังนี้

(๑) ให้ระงับการรับแจ้งการย้ายเข้า

(๒) ให้สำนักทะเบียนแห่งท้องที่ที่ผู้ย้ายที่อยู่ถึงแก่ความตายรับแจ้งการตายตามระเบียบและส่งมรณบัตร ตอนที่ ๒ ไปยังสำนักทะเบียนที่ออกใบแจ้งการย้ายที่อยู่ กรณีที่ไม่ทราบให้จัดส่งไปยังสำนักทะเบียนกลาง

(๓)ให้สำนักทะเบียนที่ออกใบแจ้งการย้ายที่อยู่หมายเหตุเพิ่มเติมในทะเบียนบ้านว่า "ถึงแก่ความตายก่อนแจ้งย้ายเข้า ตามมรณบัตร..." กรณีผู้มีส่วนได้เสียนำมรณบัตร ตอนที่ ๑ มาแสดงเป็นหลักฐานก็ให้ดำเนินการหมายเหตุเช่นเดียวกัน

(๔) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๓)

กรณีการแจ้งการย้ายที่อยู่ตามวรรคหนึ่งมีผู้ย้ายที่อยู่คนอื่นที่มีชีวิตอยู่ ให้นำใบแจ้งการย้ายที่อยู่ไปดำเนินการแจ้งย้ายเข้าตามระเบียบต่อไป สำหรับผู้ย้ายที่อยู่ที่ถึงแก่ความตายไปแล้วให้ระงับการแจ้งการย้ายเข้า โดยให้หมายเหตุในใบแจ้งการย้ายที่อยู่ว่า "บุคคลลำดับที่... ถึงแก่ความตายตามมรณบัตร..." เมื่อสำนักทะเบียนต้นทางได้รับตอบรับการแจ้งการย้ายเข้าแล้ว ให้หมายเหตุเพิ่มเติมในทะเบียนบ้านเฉพาะผู้ย้ายที่อยู่ที่ถึงแก่ความตายเช่นเดียวกับวรรคหนึ่ง (๓)

การย้ายเข้า

ข้อ ๘๙ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งการย้ายเข้า ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ตรวจสอบหลักฐานของผู้แจ้ง

(๒) เรียกสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านที่จะแจ้งการย้ายเข้า แล้วตรวจสอบใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๑ และตอนที่ ๒

(๓) รับแจ้งการย้ายเข้า

(๔) เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน

(๕) มอบสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านพร้อมหลักฐานการแจ้งคืนให้ผู้แจ้ง

(๖) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๒ ตอบรับไปยังสำนักทะเบียนต้นทางภายใน ๗ วัน

(๗) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๑ รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๓)

กรณีแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งผู้ซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) รับแจ้งตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๑๑)

(๒) ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง (๑) - (๒)

(๓) นายทะเบียนอำเภอดำเนินการตามวรรคหนึ่ง (๓) - (๔)

ข้อ ๙๐ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทางให้ดำเนินการดังนี้

สำนักทะเบียนปลายทาง

(๑) เรียกสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านพร้อมคำยินยอมเป็นหนังสือของเจ้าบ้านพร้อมบัตรประจำตัวของเจ้าบ้านที่จะย้ายเข้าไปอยู่ใหม่จากผู้แจ้งและตรวจสอบหลักฐานของผู้แจ้ง

(๒) ลงรายการในใบแจ้งการย้ายที่อยู่ทั้ง ๓ ตอน และให้หมายเหตุด้านบนขวาว่า "แจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทาง" โดยให้ผู้แจ้งลงลายมือชื่อในช่องผู้แจ้งย้ายออกและช่องผู้แจ้งย้ายเข้า สำหรับช่องเจ้าบ้านผู้ยินยอมให้ย้ายเข้าให้เขียน ชื่อ-สกุล ตัวบรรจงไว้

(๓) เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๔) ใบแจ้งย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๒ และตอนที่ ๓ ส่งไปยังสำนักทะเบียนต้นทางที่ผู้แจ้งย้ายมีชื่ออยู่ สำหรับใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๑ ให้เก็บไว้

(๕) คืนหลักฐานประกอบการแจ้งให้ผู้แจ้ง

(๖) เมื่อได้รับตอบรับการแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทางจากสำนักทะเบียนต้นทางแล้ว ให้นำใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๑ มาตรวจสอบ หากผิดพลาดให้แก้ไขให้ถูกต้องตรงกัน

(๗) แจ้งผู้ย้ายที่อยู่ให้นำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านมาดำเนินการเพิ่มชื่อให้ถูกต้องตรงกับทะเบียนบ้านต่อไป

(๘) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๒ รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๓)

สำนักทะเบียนต้นทาง

(๑) เมื่อได้รับใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๒ และตอนที่ ๓ ให้ตรวจสอบรายการผู้ย้ายที่อยู่กับทะเบียนบ้าน หากไม่ถูกต้องให้แก้ไขให้ตรงกับทะเบียนบ้าน

(๒) จำหน่ายรายการผู้ย้ายที่อยู่ในทะเบียนบ้าน

(๓) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๒ ส่งไปยังสำนักทะเบียนปลายทาง

(๔) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๓ รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๓)

(๕) แจ้งเจ้าบ้านให้นำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านมาดำเนินการจำหน่ายชื่อต่อไป

ข้อ ๙๑ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งว่า ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ซึ่งออกให้แก่ผู้แจ้งได้สูญหาย ถูกทำลาย หรือชำรุดในสาระสำคัญตอนใดตอนหนึ่งหรือทั้งหมดก่อนที่จะนำไปแจ้งย้ายเข้า ให้นายทะเบียนออกใบแทนใบแจ้งการย้ายที่อยู่ให้ใหม่โดยดำเนินการ ดังนี้

(๑) กรณีสูญหายหรือถูกทำลาย ให้นายทะเบียนรับแจ้งเอกสารเกี่ยวกับทะเบียนราษฎรสูญหาย หรือถูกทำลาย ตามแบบ ท.ร. ๑๕ และให้ตรวจสอบใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๒ ว่าได้มีการตอบรับการแจ้งย้ายเข้าหรือไม่ หรือจะตรวจสอบจากฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรในระบบคอมพิวเตอร์ก็ได้

(๒) กรณีชำรุดในสาระสำคัญ ให้เรียกใบแจ้งการย้ายที่อยู่คืนจากผู้แจ้งแล้วแยกเก็บไว้ต่างหาก

(๓) การลงรายการในใบแทนใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ให้คัดลอกหรือพิมพ์ข้อความตามรายการที่ปรากฏในใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๓ ของฉบับที่สูญหาย ถูกทำลายหรือชำรุดฯ เว้นแต่รายการ "เลขที่ ที่และวันเดือนปีที่ออกใบแทน" ให้ระบุตามความเป็นจริง โดยให้หมายเหตุด้วยตัวหนังสือสีแดงไว้ด้านบนขวาของใบแจ้งการย้ายที่อยู่ว่า "ใบแทนใบแจ้งการย้ายที่อยู่" ส่วนใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๓ ของฉบับที่สูญหายถูกทำลายหรือชำรุดฯ ให้นายทะเบียนดำเนินการยกเลิกตามข้อ ๑๓๕

(๔) กรณีสำนักทะเบียนตรวจสอบแล้วไม่พบตอนที่ ๒ หรือตอนที่ ๓ ของใบแจ้งการย้ายที่อยู่ที่สูญหาย หรือถูกทำลาย ให้นายทะเบียนออกใบแทนใบแจ้งการย้ายที่อยู่โดยคัดลอกรายการจากทะเบียนบ้านฉบับที่ปรากฏรายการย้าย เว้นแต่รายการ "เลขที่ ที่และวันเดือนปีที่ออกใบแทน" ให้ระบุตามความเป็นจริง สำหรับรายการใดที่ไม่ทราบก็ให้เว้นไว้ และให้หมายเหตุเช่นเดียวกับ (๓) ว่า "ใบแทนใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ออกตามหลักฐานทะเบียนบ้าน"

(ความในข้อ ๙๑ เดิมถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยข้อ ๕ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ฯ (ฉ. ๓) พ.ศ. ๒๕๔๔)

ข้อ ๙๒ การแจ้งการย้ายที่อยู่ของคนที่ไม่มีสัญชาติไทยที่เข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองรวมทั้งบุตรของบุคคลดังกล่าว ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับคนที่มีสัญชาติไทย เว้นแต่ถ้ามีส่วนราชการหรือหน่วยงานควบคุมดูแลอยู่ ต้องได้รับความเห็นชอบจากส่วนราชการหรือหน่วยงานที่ควบคุมดูแลบุคคลดังกล่าวก่อนจึงจะดำเนินการตามระเบียบว่าด้วยการแจ้งการย้ายที่อยู่ได้

ส่วนที่ ๔
การควบคุมทะเบียนราษฎร
ตอนที่ ๑
การเพิ่มชื่อและรายการบุคคลเข้าในทะเบียนบ้าน

ข้อ ๙๓ คนสัญชาติไทยไม่มีชื่อและรายการบุคคลอยู่ในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) เพราะตกสำรวจตรวจสอบทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙ มีความประสงค์จะขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบัน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) สอบสวนผู้ร้อง เจ้าบ้านและบุคคลที่น่าเชื่อถือและหลักฐานอื่นเพิ่มเติม (ถ้ามี)

(๒) ให้ตรวจสอบไปยังสำนักทะเบียนกลางว่าผู้ร้องมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านแห่งอื่นหรือไม่

(๓) รวบรวมหลักฐานทั้งหมดพร้อมความเห็นเสนอไปยังนายอำเภอแห่งท้องที่

(๔) เมื่อนายอำเภอพิจารณาอนุมัติแล้ว ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน พร้อมทั้งหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจาก ว่า "คำร้องที่... ลงวันที่... หรือหนังสือที่...ลงวันที่..." แล้วแต่กรณี แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๕) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุมัติให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๒)

(๖) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๕)

ข้อ ๙๔ คนสัญชาติไทยขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) โดยอาศัยหลักฐานสูติบัตร ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ หรือทะเบียนบ้านแบบเดิมที่ไม่มีเลขประจำตัวประชาชน เป็นต้น ให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ ดังนี้

กรณีเพิ่มตามหลักฐานสูติบัตร ให้ยื่นคำร้องแห่งท้องที่ที่ออกสูติบัตร

กรณีเพิ่มตามหลักฐานใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ให้ยื่นคำร้องแห่งท้องที่ที่ประสงค์จะขอเพิ่มชื่อ

กรณีเพิ่มตามหลักฐานทะเบียนบ้าน ให้ยื่นคำร้องแห่งท้องที่ที่เคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านครั้งสุดท้าย

เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ตรวจสอบหลักฐานเอกสารว่าถูกต้องหรือไม่ กรณีใช้หลักฐานใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ให้สอบถามไปยังสำนักทะเบียนซึ่งเป็นผู้ออกใบแจ้งการย้ายที่อยู่ดังกล่าวว่าบุคคลที่ขอเพิ่มชื่อเคยมีชื่อและรายการบุคคลอยู่ในเขตสำนักทะเบียนที่แจ้งย้ายออกจริงหรือไม่

(๒) สอบสวนผู้ร้องและเจ้าบ้านให้ปรากฏข้อเท็จจริงว่าบุคคลที่ขอเพิ่มชื่อเป็นคนเดียวกับบุคคลที่ปรากฏชื่อและรายการบุคคลในเอกสารที่นำมาแสดง

(๓) เมื่อนายทะเบียนอนุญาต ให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน พร้อมทั้งหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "คำร้องที่... ลงวันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๔) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุญาตให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๒)

(๕) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๕)

(๖) กรณีผู้ร้องไม่มีภูมิลำเนาในเขตสำนักทะเบียนที่ขอเพิ่มชื่อ ให้นายทะเบียนเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านกลางและหากผู้ร้องมีความประสงค์จะย้ายไปอยู่ที่ใดให้ดำเนินการตามระเบียบว่าด้วยการแจ้งการย้ายที่อยู่ต่อไป

ข้อ ๙๕ บุคคลที่อ้างว่ามีสัญชาติไทยซึ่งเดินทางกลับจากต่างประเทศ โดยใช้หนังสือเดินทางของต่างประเทศ หรือหนังสือสำคัญประจำตัว (Certificate of Identity) ออกให้โดยสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลใหญ่ไทยไม่ว่าผู้นั้นจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย มีความประสงค์จะขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) โดยไม่มีหลักฐานที่แสดงว่าเป็นผู้มีสัญชาติไทย ให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ขอเพิ่มชื่อมีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบัน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) ทำหนังสือส่งตัวผู้ขอเพิ่มชื่อให้สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองแห่งท้องที่ที่ผู้นั้นเดินทางเข้ามาในประเทศไทยเพื่อขอพิสูจน์สัญชาติ

(๒) หากได้รับแจ้งผลการตรวจพิสูจน์จากสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองว่าผู้ขอเพิ่มชื่อเป็นผู้มีสัญชาติไทย ให้สอบสวนเจ้าบ้าน ผู้แจ้งและบุคคลที่น่าเชื่อถือให้ปรากฏข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติของบุคคลที่ขอเพิ่มชื่อในประเด็นเรื่องชื่อ ชื่อสกุล วันเดือนปีเกิด สถานที่เกิด ภูมิลำเนาที่อยู่อาศัยในประเทศไทยก่อนไปต่างประเทศ การใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง รวมถึงรายการชื่อและสัญชาติของบิดาและมารดา

(๓) เมื่อนายทะเบียนอนุญาต ให้กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุญาตให้เพิ่มชื่อตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๒)

(๔) เพิ่มชื่อบุคคลดังกล่าวในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน (ท.ร. ๑๔) พร้อมทั้งหมายเหตุไว้ในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "คำร้องที่... ลงวันที่....." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๕) รายงานตามระเบียบฯ ข้อ ๑๓๒ (๕)

ข้อ ๙๖ คนสัญชาติไทยที่เกิดในต่างประเทศโดยมีหลักฐานรับรองการเกิด มีความประสงค์จะขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ขอเพิ่มชื่อมีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบัน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) เรียกและตรวจสอบหลักฐานสูติบัตรที่ออกให้โดยสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลใหญ่ไทยหรือเอกสารรับรองการเกิดที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐบาลต่างประเทศที่เด็กเกิดซึ่งแปลเป็นภาษาไทยและผ่านการรับรองคำแปลถูกต้องโดยกระทรวงการต่างประเทศไทย สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านบัตรประจำตัวผู้แจ้ง (ถ้ามี) บัตรประจำตัวเจ้าบ้านและบัตรประจำตัวบิดา มารดา (ถ้ามี)

(๒) กรณีผู้แจ้งแสดงเอกสารรับรองการเกิดที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐบาลต่างประเทศจะต้องมีรายการหรือข้อเท็จจริงแสดงว่าเด็กมีสัญชาติไทย หรือมีรายการที่สามารถวินิจฉัยได้ว่าเด็กมีสัญชาติไทย เช่น รายการสัญชาติของมารดา เป็นต้น

(๓) สอบสวนเจ้าบ้านหรือผู้แจ้งให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติของบุคคลที่ขอเพิ่มชื่อในประเด็นเรื่องชื่อตัว ชื่อสกุล วันเดือนปีเกิด สถานที่เกิด รวมถึงรายการชื่อและสัญชาติของบิดาและมารดา

(๔) เมื่อนายทะเบียนอนุญาต ให้บันทึกการอนุญาตไว้ด้านหลังของสูติบัตรหรือเอกสารรับรองการเกิดแล้วแต่กรณี และกำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุญาตให้เพิ่มชื่อตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๒)

(๕) เพิ่มชื่อบุคคลดังกล่าวในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน (ท.ร. ๑๔) พร้อมทั้งหมายเหตุไว้ในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "คำร้องที่... ลงวันที่....." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๖) รายงานตามระเบียบฯ ข้อ ๑๓๒ (๕)

(ความในข้อ ๙๕ และข้อ ๙๖ เดิมถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยข้อ ๘ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ. ๔) พ.ศ. ๒๕๔๕)

ข้อ ๙๖/๑ บุคคลสัญชาติไทยที่เดินทางกลับจากต่างประเทศ โดยใช้หนังสือเดินทางของต่างประเทศหรือหนังสือสำคัญประจำตัว (Certificate of Identity) ออกให้โดยสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลใหญ่ไทย และมีหลักฐานเอกสารราชการที่ระบุว่าเป็นผู้มีสัญชาติไทย มีความประสงค์จะขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ขอเพิ่มชื่อมีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบัน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องพร้อมหลักฐานจากผู้ขอเพิ่มชื่อแล้วให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) ทำเรื่องขอตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารที่ผู้ขอเพิ่มชื่อนำมาแสดงไปยังส่วนราชการที่ออกเอกสารดังกล่าว

(๒) กรณีได้รับแจ้งจากส่วนราชการที่ออกเอกสารว่าเป็นเอกสารที่ถูกต้อง ให้สอบสวนเจ้าบ้านผู้แจ้งและบุคคลที่น่าเชื่อถือให้ปรากฏข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติของบุคคลที่ขอเพิ่มชื่อในประเด็นเรื่องชื่อตัว ชื่อสกุล วันเดือนปีเกิด สถานที่เกิด ภูมิลำเนาที่อยู่อาศัยในประเทศไทยก่อนไปต่างประเทศ การใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง รวมถึงรายการของบิดาและมารดา และเมื่อนายทะเบียนอนุญาตแล้วให้ดำเนินการตาม ข้อ ๙๕ (๓) - (๕)

(๓) กรณีได้รับแจ้งจากส่วนราชการที่ออกเอกสารว่าเอกสารดังกล่าวไม่ถูกต้องหรือไม่สามารถตรวจสอบได้ ให้นายทะเบียนทำหนังสือส่งตัวผู้ขอเพิ่มชื่อให้สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเพื่อขอพิสูจน์สัญชาติและดำเนินการตามข้อ ๙๕

(เพิ่มความตามข้อ ๙๖/๑ โดยข้อ ๙ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ.๔) พ.ศ. ๒๕๔๕)

ข้อ ๙๖/๒ คนสัญชาติไทยที่เกิดในต่างประเทศโดยมีหลักฐานรับรองการเกิด มีความประสงค์จะขอมีรายการบุคคลและเลขประจำตัวประชาชนในฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรโดยมีเหตุจำเป็นที่ไม่อาจเดินทางกลับประเทศไทย บิดา มารดา หรือผู้ปกครองโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือผู้ที่ประสงค์ขอมีรายการบุคคลและเลขประจำตัวประชาชนในฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้ว อาจมอบอำนาจให้ญาติพี่น้องยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ครอบครัวหรือญาติพี่น้องของผู้ที่ขอมีรายการบุคคลและเลขประจำตัวประชาชนในฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรมีภูมิลำเนาอยู่ เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) เรียกและตรวจสอบหลักฐานสูติบัตรที่ออกให้โดยสถานทูตหรือสถานกงสุลไทย หรือเอกสารรับรองการเกิดที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐบาลต่างประเทศซึ่งแปลเป็นภาษาไทยและผ่านการรับรองคำแปลโดยกระทรวงการต่างประเทศไทย หนังสือมอบอำนาจของบิดา มารดา หรือผู้ปกครองโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือผู้ที่ประสงค์ขอมีรายการบุคคลและเลขประจำตัวประชาชนในฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วแล้วแต่กรณี บัตรประจำตัวและสำเนาทะเบียนบ้านของผู้ยื่นคำร้อง ภาพถ่ายของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง (ถ้ามี) และภาพถ่ายของผู้ขอมีรายการบุคคลและเลขประจำตัวประชาชนในฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร

(๒) สอบสวนผู้ยื่นคำร้องให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติของผู้ที่จะขอมีรายการบุคคลและเลขประจำตัวประชาชนในฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรในเรื่องชื่อตัว ชื่อสกุล วันเดือนปีเกิด สถานที่เกิด สถานที่อยู่อาศัย ชื่อและสัญชาติของบิดามารดา และความจำเป็นที่ไม่อาจเดินทางกลับประเทศไทย

(๓) เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นพิจารณาอนุญาต ให้บันทึกการอนุญาตไว้ด้านหลังของสูติบัตรหรือเอกสารรับรองการเกิดแล้วแต่กรณี และกำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ที่ขอมีรายการบุคคลและเลขประจำตัวประชาชนตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๒)

(๔) เพิ่มชื่อบุคคลดังกล่าวในทะเบียนบ้านชั่วคราว (ท.ร. ๑๔) สำหรับบุคคลที่เดินทางไปต่างประเทศของสำนักทะเบียน พร้อมทั้งหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจาก ว่า "คำร้องที่... ลงวันที่...." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๕) รายงานตามข้อ ๑๓๒ (๕)

(เพิ่มความตามข้อ ๙๖/๒ โดยข้อ ๘ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ. ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑)

ข้อ ๙๗ บุคคลอ้างว่าเป็นคนมีสัญชาติไทยขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) โดยไม่มีหลักฐานเอกสารมาแสดง ให้เจ้าบ้านหรือผู้ขอเพิ่มชื่อยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ขอเพิ่มชื่อมีภูมิลำเนาในปัจจุบัน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการดังนี้

(๑) สอบสวนเจ้าบ้าน ผู้ขอเพิ่มชื่อ บิดามารดาหรือญาติพี่น้อง (ถ้ามี) หรือบุคคลที่น่าเชื่อถือประกอบการพิจารณา

(๒) ให้ตรวจสอบไปยังสำนักทะเบียนกลางว่าบุคคลที่ขอเพิ่มชื่อมีชื่อและรายการบุคคลอยู่ในทะเบียนบ้านแห่งอื่นใดหรือไม่

(๓) รวบรวมหลักฐานทั้งหมดพร้อมความเห็นเสนอไปยังนายอำเภอแห่งท้องที่

(๔) เมื่อนายอำเภอพิจารณาอนุมัติแล้ว ให้นายทะเบียนดำเนินการเพิ่มชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน พร้อมทั้งหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจาก ว่า "คำร้องที่... ลงวันที่... หรือหนังสือ... ลงวันที่..." แล้วแต่กรณี แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๕) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุมัติให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๒)

(๖) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๕)

การเพิ่มชื่อตามวรรคหนึ่ง ถ้าบุคคลที่จะขอเพิ่มชื่อเข้าในทะเบียนบ้านมีอายุต่ำกว่า ๗ ปีบริบูรณ์ในวันที่ยื่นคำร้อง ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นเป็นผู้พิจารณาอนุญาต เว้นแต่จะมีเหตุอันควรสงสัยเรื่องสัญชาติของบุคคลที่จะขอเพิ่มชื่อ ให้นายทะเบียนรวบรวมหลักฐานเสนอขอความเห็นชอบจากนายอำเภอท้องที่ก่อนพิจารณาอนุญาต

(เพิ่มความตามข้อ ๙๗ วรรคสอง โดยข้อ ๑๐ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ. ๔) พ.ศ. ๒๕๔๕)

ข้อ ๙๘ บุคคล หน่วยงานเอกชนหรือหน่วยงานของรัฐขอเพิ่มชื่อเด็กอนาถาซึ่งอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ให้ผู้อุปการะเลี้ยงดูยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่เด็กอนาถามีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบัน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) สอบสวนผู้อุปการะเลี้ยงดูและเด็กในความอุปการะเพื่อทราบประวัติเบื้องต้นของเด็กในความอุปการะรวมทั้งหลักฐานอื่นเพิ่มเติม (ถ้ามี)

(๒) ให้ตรวจสอบไปยังสำนักทะเบียนกลางว่าเด็กอนาถามีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านแห่งอื่นใดหรือไม่

(๓) รวบรวมหลักฐานทั้งหมดพร้อมความเห็นเสนอไปยังนายอำเภอแห่งท้องที่

(๔) เมื่อนายอำเภอพิจารณาอนุมัติแล้ว ให้นายทะเบียนอำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการเพิ่มชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านโดยลงรายการตามข้อเท็จจริงเท่าที่ปรากฏทราบได้ในขณะนั้น รายการใดที่ไม่ทราบให้ทำเครื่องหมาย "-" ไว้พร้อมหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "คำร้องที่... ลงวันที่... หรือหนังสือที่... ลงวันที่..." แล้วแต่กรณี แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๕) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุมัติให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๒)

(๖) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๕)

ข้อ ๙๙ บุคคลที่ได้มีการลงรายการ "ตาย" หรือ "จำหน่าย" ในทะเบียนบ้านฉบับที่มีเลขประจำตัวประชาชนเนื่องจากสาเหตุการแจ้งผิดคนหรือเพราะสำคัญผิดในข้อเท็จจริง ขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้นั้นเคยมีชื่อในทะเบียนบ้านก่อนถูกจำหน่ายรายการ เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) เรียกและตรวจสอบหลักฐานบัตรประจำตัวผู้ร้อง (ถ้ามี) เอกสารที่ทางราชการออกให้ซึ่งมีรูปถ่ายของผู้ร้อง (ถ้ามี) มรณบัตร (ถ้ามี) และสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน

(๒) สอบสวนผู้ร้อง บุคคลที่แจ้งการตายหรือการจำหน่ายรายการดังกล่าว และบุคคลที่น่าเชื่อถือ ให้ได้ข้อเท็จจริงถึงสาเหตุที่มีการแจ้งการตายหรือการจำหน่ายรายการบุคคลของผู้ร้องในทะเบียนบ้านหากบุคคลที่แจ้งการตายหรือการจำหน่ายไม่อาจมาให้ถ้อยคำในการสอบสวนได้ไม่ว่าด้วยเหตุอันใดก็ให้นายทะเบียนบันทึกไว้

(๓) ตรวจสอบรายการบุคคลกับฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนกลางว่า ผู้ขอเพิ่มชื่อมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านแห่งอื่นใดหรือไม่

(๔) รวบรวมหลักฐานทั้งหมดพร้อมความเห็นเสนอไปยังนายอำเภอแห่งท้องที่เพื่อพิจารณา

(๕) เมื่อนายอำเภอพิจารณาอนุมัติแล้ว ให้นายทะเบียนดำเนินการดังนี้

กรณีสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านปรากฏรายการบุคคลของผู้ร้อง ให้ยกเลิกการจำหน่ายรายการบุคคลดังกล่าวโดยประทับหรือเขียนข้อความที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจนด้วยหมึกสีแดงว่า "ยกเลิกการตาย" หรือ "ยกเลิกการจำหน่าย" แล้วแต่กรณี ตรงช่องรายการชื่อในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน (ท.ร. ๑๔) และให้คัดลอกรายการบุคคลและเลขประจำตัวประชาชนของผู้ร้องจากรายการเดิมที่เคยปรากฏอยู่ในทะเบียนบ้านก่อนถูกจำหน่ายลงในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน (ท.ร. ๑๔) พร้อมทั้งหมายเหตุไว้ในช่องบันทึกแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการว่า "บุคคลลำดับที่... ยกเลิกการตายหรือการจำหน่ายตามคำร้องที่... ลงวันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้ทั้งในช่องนายทะเบียนและช่องบันทึกแก้ไขฯ รวมทั้งให้รายงานสำนักทะเบียนกลางเป็นการเฉพาะรายเพื่อปรับปรุงฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร

กรณีสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านไม่ปรากฏรายการบุคคลของผู้ร้อง ให้คัดลอกรายการบุคคลและเลขประจำตัวประชาชนจากรายการเดิมที่เคยปรากฏอยู่ในทะเบียนบ้านก่อนถูกจำหน่ายลงในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน (ท.ร. ๑๔) พร้อมทั้งหมายเหตุไว้ในช่องบันทึกแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการว่า "บุคคลลำดับที่.. ยกเลิกการตายหรือการจำหน่ายตามคำร้องที่... ลงวันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้ทั้งในช่องนายทะเบียนและช่องบันทึกแก้ไขฯ รวมทั้งให้รายงานสำนักทะเบียนกลางเป็นการเฉพาะรายเพื่อปรับปรุงฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร

กรณีผู้ร้องมีมรณบัตร ให้ยกเลิกมรณบัตรฉบับดังกล่าวโดยหมายเหตุว่า "ยกเลิกตามคำร้องที่... ลงวันที่..." และหากเป็นมรณบัตรที่ออกโดยสำนักทะเบียนอื่น ให้นายทะเบียนแจ้งสำนักทะเบียนนั้นเพื่อยกเลิกมรณบัตร ตอนที่ ๒ ด้วย

(๖) สำหรับสำนักทะเบียนที่จัดทำทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ เมื่อนายอำเภออนุมัติแล้ว ให้รายงานสำนักทะเบียนกลางเป็นการเฉพาะรายเพื่อแก้ไขฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรก่อน เมื่อได้รับแจ้งจากสำนักทะเบียนกลางจึงดำเนินการตาม (๕)

(ความในข้อ ๙๙ เดิมถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยข้อ ๑๑ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ. ๔) พ.ศ. ๒๕๔๕)

ข้อ ๙๙/๑ บุคคลที่ถูกจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน เนื่องจากมีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านโดยมิชอบหรือโดยทุจริต หรือเป็นคนสาบสูญตามคำสั่งศาล ขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้นั้นมีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบัน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการดังนี้

(๑) เรียกหลักฐานคำสั่งศาลถอนคำสั่งเป็นคนสาบสูญ (กรณีผู้ขอเพิ่มชื่อเป็นคนสาบสูญ)

(๒) สอบสวนเจ้าบ้าน ผู้ขอเพิ่มชื่อ บิดามารดาหรือญาติพี่น้อง (ถ้ามี) และบุคคลที่น่าเชื่อถือ รวมทั้งหลักฐานอื่น (ถ้ามี) เพื่อประกอบการพิจารณา

(๓) รวบรวมหลักฐานทั้งหมดพร้อมความเห็นเสนอไปยังนายอำเภอท้องที่ ยกเว้นกรณีการเพิ่มชื่อคนสาบสูญให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นเป็นผู้พิจารณาอนุญาต

(๔) เมื่อนายอำเภอพิจารณาอนุมัติ หรือนายทะเบียนพิจารณาอนุญาต แล้วแต่กรณี ให้นายทะเบียนกำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุมัติหรืออนุญาตให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๒) หรือข้อ ๑๓๔ (๒๔) แล้วแต่กรณี

(๕) เพิ่มชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน (ท.ร. ๑๔) พร้อมทั้งหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "คำร้องที่... ลงวันที่... หรือหนังสือที่... ลงวันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๖) รายงานตามระเบียบฯ ข้อ ๑๓๒ (๕) หรือข้อ ๑๓๒ (๗) แล้วแต่กรณี

(เพิ่มความตามข้อ ๙๙/๑ โดยข้อ ๑๒ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ. ๔) พ.ศ. ๒๕๔๕)

ข้อ ๑๐๐ คนต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวและเคยมีชื่อในทะเบียนบ้านขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาในปัจจุบัน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการดังนี้

(๑) สอบสวนผู้ร้องและเจ้าบ้าน

(๒) ตรวจสอบใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวของผู้ร้องว่าได้ต่ออายุใบสำคัญประจำตัว คนต่างด้าวและรายการย้ายที่อยู่ถูกต้องหรือไม่ หากขาดการต่ออายุหรือรายการที่อยู่ไม่ถูกต้องให้แนะนำผู้ร้องดำเนินการให้ถูกต้องเสียก่อน

(๓) คัดใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวให้ปรากฏรายการในหน้าที่ ๑ ถึงหน้าที่ ๖ หน้ารายการย้ายที่อยู่หน้ารายการต่ออายุครั้งสุดท้าย หน้ารายการบุตรอายุต่ำกว่า ๑๒ ปีที่อยู่ในครอบครัวโดยให้นายทะเบียนคนต่างด้าวแห่งท้องที่รับรองความถูกต้อง

(๔) ให้ตรวจสอบไปยังสำนักทะเบียนกลางว่าผู้ร้องมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านแห่งอื่นหรือไม่

(๕) รวบรวมหลักฐานทั้งหมดพร้อมความเห็นเสนอไปยังนายอำเภอแห่งท้องที่

(๖) เมื่อนายอำเภอพิจารณาอนุมัติแล้ว ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการเพิ่มชื่อและรายการในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านพร้อมทั้งหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "คำร้องที่... ลงวันที่... หรือหนังสือที่... ลงวันที่..." แล้วแต่กรณีแล้ว ให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๗) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุมัติให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามแบบพิมพ์ที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๓๔ (๒๔)

(๘) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๗)

ข้อ ๑๐๑ คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยที่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่โดยถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองหรือกฎหมายว่าด้วยสัญชาติซึ่งยังไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน ให้ยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้นั้นมีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในปัจจุบัน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) เรียกและตรวจสอบหลักฐานใบสำคัญถิ่นที่อยู่หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว หรือหนังสือรับรองที่หน่วยงานของรัฐออกให้เพื่อรับรองการได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร

(๒) สอบสวนผู้ร้องและเจ้าบ้านให้ปรากฏข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของผู้ขอเพิ่มชื่อ

(๓) ตรวจรายการบุคคลในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรเพื่อตรวจสอบว่าผู้ร้องมีชื่อและรายการบุคคลอยู่ในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) แห่งอื่นหรือไม่

(๔) เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นพิจารณาอนุญาตแล้ว ให้กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๔)

(๕) เพิ่มชื่อและรายการบุคคลของผู้ร้องในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านตามรายการที่ปรากฏในใบสำคัญถิ่นที่อยู่หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวพร้อมทั้งหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "คำร้องที่... ลงวันที่.... " แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๖) รายงานตามข้อ ๑๓๒ (๗)

(ความในข้อ ๑๐๑ เดิมถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยข้อ ๙ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ. ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑)

ข้อ ๑๐๒ คนที่ไม่มีสัญชาติไทยต่อมาได้รับสัญชาติไทยตามกฎหมาย ให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบัน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการ ดังนี้

กรณีผู้ร้องมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) และเป็นบุคคลประเภทที่ ๓, ๔ หรือ ๕ และได้รับสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ

(๑) ตรวจสอบความถูกต้องของหลักฐานเอกสาร

(๒) แก้ไขรายการสัญชาติและเลขประจำตัวประชาชนในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๔)

(๓) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๗)

(๔) กรณีบุคคลดังกล่าวเป็นบุคคลประเภทที่ ๘ ให้แก้ไขรายการสัญชาติตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๑) แล้วรายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๔)

กรณีผู้ร้องมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) ได้รับสัญชาติไทย โดยการขอคืนหรือขอมีหรือขอถือสัญชาติตามสามี

(๑) ตรวจสอบความถูกต้องของหลักฐานเอกสาร

(๒) จำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) หรือทะเบียนบ้านกลาง (ท.ร. ๑๓) แล้วแต่กรณี โดยประทับคำว่า "จำหน่าย" หน้ารายการและบันทึกในช่องย้ายออก ว่า "ตามคำร้องที่... ลงวันที่..." พร้อมลงลายมือชื่อกำกับไว้

(๓) เพิ่มชื่อและรายการบุคคลเข้าในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) หรือทะเบียนบ้านกลาง (ท.ร. ๑๔) และบันทึกในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "ตามคำร้องที่... ลงวันที่..." พร้อมลงลายมือชื่อกำกับไว้

(๔) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่บุคคลที่เพิ่มชื่อตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๔)

(๕) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๗)

กรณีผู้ร้องไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) หรือทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) และได้รับสัญชาติไทย ให้ดำเนินการตามวรรคสาม (๓)-(๕) โดยอนุโลม

ข้อ ๑๐๓ บุคคลที่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดโดยมีบิดาหรือมารดาคนใดคนหนึ่ง หรือบิดาและมารดาเป็นผู้ไม่มีสัญชาติไทย หรือบุคคลที่ได้สัญชาติไทยโดยคำสั่งของรัฐมนตรีตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ และบุคคลที่ได้สัญชาติไทยโดยมีคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลถึงที่สุด ขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ขอเพิ่มชื่อมีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบัน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) ตรวจสอบพยานหลักฐานที่ผู้ขอเพิ่มชื่อนำมาแสดง

(๒) สอบสวนเจ้าบ้าน บิดา มารดา และบุคคลที่น่าเชื่อถือให้ปรากฏข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติของบุคคลที่ขอเพิ่มชื่อในประเด็นเรื่องชื่อตัว ชื่อสกุล วันเดือนปีเกิด สถานที่เกิด ชื่อและสัญชาติของบิดาและมารดา รวมถึงสถานะทางกฎหมายในการอาศัยอยู่ในประเทศไทยของบิดาและมารดา เช่น ได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่ในประเทศไทยเพียงชั่วคราว หรือโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

(๓) ตรวจสอบรายการบุคคลกับฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนกลางว่าผู้ขอเพิ่มชื่อมีชื่อและรายการบุคคลอยู่ในทะเบียนบ้านแห่งอื่นหรือไม่

(๔) เมื่อนายทะเบียนพิจารณาอนุญาต ให้กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เพิ่มชื่อตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๒)

(๕) เพิ่มชื่อบุคคลดังกล่าวในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน (ท.ร. ๑๔) พร้อมทั้งหมายเหตุไว้ในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "คำร้องที่... ลงวันที่....." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๖) รายงานตามระเบียบฯ ข้อ ๑๓๒ (๕)

(ความในข้อ ๑๐๓ เดิมถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยข้อ ๑๓ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ. ๔) พ.ศ. ๒๕๔๕)

ข้อ ๑๐๔ คนที่มีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔)ได้เสียสัญชาติไทยหรือสละสัญชาติไทยโดยบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งมิอาจพิจารณาสั่งการเป็นอย่างอื่นหรือโดยคำสั่งของศาลถึงที่สุด หรือถูกเพิกถอนใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นตรวจสอบพบหรือได้รับแจ้งจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องแล้วให้ดำเนินการดังนี้

(๑) จำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) โดยให้ประทับคำว่า "จำหน่ายตามคำร้องที่... ลงวันที่..." แล้วเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) กรณีมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านกลาง (ท.ร. ๑๔) ก็ให้จำหน่ายแล้วเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านกลาง (ท.ร. ๑๓) โดยหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "เพิ่มชื่อตามคำร้องที่... ลงวันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๒) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่บุคคลที่เพิ่มชื่อ ตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๓)

(๓) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๖)

ข้อ ๑๐๕ คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง หรือกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ รวมทั้งบุตรของบุคคลดังกล่าวที่เกิดในราชอาณาจักรและไม่ได้สัญชาติไทย ขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) ให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบัน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้ว ให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) เรียกและตรวจสอบหลักฐานทะเบียนประวัติที่ทางราชการสำรวจและจัดทำให้ไว้เป็นหลักฐาน (ถ้ามี)

(๒) สอบสวนผู้ร้องให้ปรากฏข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของผู้ขอเพิ่มชื่อโดยเฉพาะประเด็นสถานที่เกิด สัญชาติ ช่องทางและวันเดือนปีที่เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร บิดามารดาและสัญชาติของบิดามารดา

(๓) สอบสวนเจ้าบ้านให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติของผู้ขอเพิ่มชื่อและความยินยอมให้บุคคลดังกล่าวเข้าอยู่อาศัยในบ้าน

(๔) ตรวจรายการบุคคลในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรเพื่อตรวจสอบว่าผู้ร้องมีชื่อและรายการบุคคลอยู่ในทะเบียนบ้านแห่งอื่นหรือไม่

(๕) ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ขอเพิ่มชื่อว่าเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนดให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นจัดทำทะเบียนบ้านตามมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือไม่

(๖) รวบรวมหลักฐานพร้อมความเห็นเสนอนายอำเภอแห่งท้องที่เพื่อพิจารณา

(๗) เมื่อนายอำเภอพิจารณาอนุมัติแล้ว ให้นายทะเบียนกำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุมัติตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๓)

(๘) ดำเนินการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) และสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านพร้อมทั้งหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "คำร้องที่...ลงวันที่...." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๙) รายงานตามข้อ ๑๓๒ (๖)

กรณีนายอำเภอแจ้งผลการพิจารณาว่าผู้ขอเพิ่มชื่อเป็นบุคคลที่ไม่มีคุณสมบัติที่จะเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง ฯลฯ หรือกรณีผู้ยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนอำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถิ่นเป็นคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนดให้จัดทำทะเบียนประวัติตามมาตรา ๓๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นจัดทำทะเบียนประวัติสำหรับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนให้แก่บุคคลนั้นตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางที่เกี่ยวด้วยการสำรวจและจัดทำทะเบียนสำหรับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน"

(ความในข้อ ๑๐๕ เดิมถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยข้อ ๑๐ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ. ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑)

ข้อ ๑๐๕ ทวิ การขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามข้อ ๙๓ ถึงข้อ ๑๐๕ ของบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ ๗ ปีขึ้นไป ให้นายทะเบียนเรียกรูปถ่ายของบุคคลที่ขอเพิ่มชื่อจากผู้แจ้ง จำนวน ๑ รูป และบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับตัวบุคคลที่ขอเพิ่มชื่อ ผู้แจ้ง และพยานบุคคลที่ให้การรับรอง รวมทั้งให้บุคคลดังกล่าวลงลายมือชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วมือในแบบ ท.ร. ๒๕ ต่อหน้านายทะเบียน แล้วเสนอผู้มีอำนาจอนุมัติการเพิ่มชื่อแล้วแต่กรณีพร้อมหลักฐานอื่นเพื่อพิจารณา

เมื่อนายทะเบียนได้ดำเนินการเพิ่มชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านแล้ว ให้จัดเก็บแบบ ท.ร. ๒๕ ไว้เป็นหลักฐานอย่างเป็นระบบ สามารถตรวจสอบหรือค้นหาได้ง่าย โดยจะเก็บในรูปแบบของเอกสาร หรือไมโครฟิล์มหรือข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของสำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นนั้น

(ความในวรรคสองของข้อ ๑๐๕ ทวิ เติมถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยข้อ ๑๑ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ. ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑)

ข้อ ๑๐๖ ผู้ได้รับการยกเว้นการปฏิบัติตามกฎกระทรวงซึ่งออกตามความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) ให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาในปัจจุบัน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) สอบสวนผู้ร้องให้ทราบถึงเหตุผลความจำเป็นที่ขอเพิ่มชื่อและเรียกหลักฐานแสดงตัวบุคคลของหน่วยงานที่ควบคุมหรือหลักฐานที่รัฐบาลประเทศนั้น ๆ ออกให้ประกอบการพิจารณา

(๒) ให้นายทะเบียนเพิ่มชื่อลงในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน พร้อมทั้งหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "คำร้องที่... ลงวันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๓) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุญาตให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามแบบพิมพ์ที่กำหนดให้ข้อ ๑๓๔ (๒๓)

(๔) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๖)

ข้อ ๑๐๗ การขอเพิ่มชื่อตามข้อ ๙๓ ถึงข้อ ๑๐๖ กรณีผู้มีอำนาจอนุมัติหรืออนุญาตพิจารณาแล้วเห็นว่าพยานเอกสารหรือพยานบุคคลไม่น่าเชื่อถือหรือผู้ขอเพิ่มชื่อและรายการในทะเบียนบ้านมีพฤติการณ์ส่อไปในทางไม่สุจริตและสั่งไม่อนุมัติหรือไม่อนุญาตแล้ว ให้แจ้งผู้ร้องทราบเป็นลายลักษณ์อักษร

ข้อ ๑๐๘ การเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) หรือทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) นอกเหนือจากที่ได้กำหนดไว้ในระเบียบนี้ ให้รายงานผู้อำนวยการทะเบียนกลางสั่งการเฉพาะกรณี

ตอนที่ ๒
การจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้าน

ข้อ ๑๐๙ การจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้าน กรณีที่บุคคลมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านเกินกว่าหนึ่งแห่ง ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นปฏิบัติดังนี้

กรณีอยู่ในเขตสำนักทะเบียนเดียวกัน ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) เรียกเจ้าบ้านหรือคนที่มีชื่อซ้ำ ให้มายืนยันที่อยู่ที่แน่นอนเพียงแห่งเดียว

(๒) จำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านที่บุคคลดังกล่าวไม่ได้อาศัยอยู่ และให้หมายเหตุในช่องย้ายออกไปที่ว่า "ชื่อซ้ำ ตามคำร้องที่... ลงวันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๓) การยื่นคำร้องและการรายงานการจำหน่ายให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๐) และข้อ ๑๓๒ (๔)

กรณีอยู่ต่างสำนักทะเบียน ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการดังนี้

(๑) ถ้าได้รับแจ้งจากสำนักทะเบียนที่บุคคลดังกล่าวมีชื่ออยู่ ให้จำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้านที่มีชื่อซ้ำพร้อมทั้งแจ้งเจ้าบ้านให้นำสำเนาทะเบียนบ้านมาดำเนินการจำหน่ายให้ถูกต้องตรงกัน

(๒) ถ้าบุคคลดังกล่าวนำหลักฐานการมีชื่อซ้ำมาแสดงเพื่อขอให้จำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้าน ให้ดำเนินการเช่นเดียวกับ (๑)

(๓) ให้หมายเหตุการจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลดังกล่าวในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านในช่องย้ายออกไปที่ว่า "จำหน่ายชื่อซ้ำ ตามหนังสือที่... ลงวันที่... หรือตามคำร้องที่... ลงวันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๔) เมื่อดำเนินการตาม (๑) หรือ (๒) แล้ว ให้รายงานการจำหน่ายตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๔)

กรณีที่ได้รับแจ้งจากสำนักทะเบียนกลาง ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการดังนี้

(๑) ถ้าอยู่ในเขตสำนักทะเบียนเดียวกัน ให้ดำเนินการเช่นเดียวกับวรรคสอง

(๒) ถ้าอยู่ต่างสำนักทะเบียนให้แจ้งเจ้าบ้านหรือบุคคลที่มีชื่อซ้ำและดำเนินการเช่นเดียวกับวรรคสอง

ข้อ ๑๑๐ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าการมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔ หรือ ท.ร. ๑๓) ของบุคคลใด เป็นการดำเนินการโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ระเบียบ หรือโดยอำพรางข้อเท็จจริง หรือมีรายการข้อความผิดจากความเป็นจริง ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการ ดังนี้

(๑) ตรวจสอบข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานและสอบสวนพยานบุคคลที่เกี่ยวข้อง

(๒) รวบรวมหลักฐานทั้งหมดพร้อมความเห็นเสนอนายอำเภอพิจารณา

(๓) เมื่อได้รับแจ้งความเห็นจากนายอำเภอว่ามีการดำเนินการโดยไม่ถูกต้อง ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นสั่งระงับการเคลื่อนไหวรายการทะเบียนราษฎรของบุคคลนั้นไว้ก่อน

(๔) แจ้งคำสั่งระงับการเคลื่อนไหวรายการทะเบียนราษฎรให้เจ้าของรายการบุคคลดังกล่าวทราบภายในสามวันนับแต่วันที่มีคำสั่ง แล้วดำเนินการตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการโต้แย้งหรือชี้แจงข้อเท็จจริง การอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียน

(๕) กรณีนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการตาม (๔) แล้วมีคำสั่งจำหน่ายรายการทะเบียนหรือสั่งเพิกถอนหลักฐานทะเบียนที่มีการดำเนินการโดยไม่ถูกต้อง ให้หมายเหตุการจำหน่ายรายการบุคคลในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านในช่องย้ายออกไปที่ ว่า "จำหน่ายตามคำร้องที่... ลงวันที่..." หรือ "หนังสือที่... ลงวันที่..." แล้วลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๖) รายงานการจำหน่ายตามข้อ ๑๓๒ (๔)

กรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้านายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นตรวจสอบข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานและสอบสวนพยานบุคคลที่เกี่ยวข้องแล้วปรากฏชัดว่าการมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔ หรือ ท.ร. ๑๓) ของบุคคลใดมีการกระทำความผิดตามกฎหมาย เช่น การปลอมหรือใช้เอกสารปลอม เป็นต้น หรือเป็นการแอบอ้างใช้ชื่อและรายการบุคคลของผู้อื่น ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการ ดังนี้

(๑) จำหน่ายรายการทะเบียนหรือเพิกถอนหลักฐานทะเบียนที่มีการทุจริต แล้วให้หมายเหตุการจำหน่ายรายการบุคคลในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านในช่องย้ายออกไปที่ ว่า "จำหน่ายตามคำร้องที่... ลงวันที่..." หรือ "หนังสือที่... ลงวันที่..." แล้วลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๒) ถ้าเป็นกรณีการแอบอ้างใช้ชื่อและรายการบุคคลของผู้อื่น ให้นายทะเบียนดำเนินการเพื่อแก้ไขหรือปรับปรุงรายการทะเบียนให้แก่เจ้าของรายการบุคคลที่ถูกต้องตามข้อเท็จจริง

(๓) แจ้งคำสั่งการจำหน่ายรายการทะเบียนหรือเพิกถอนหลักฐานทะเบียนให้คู่กรณีทราบตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการโต้แย้งหรือชี้แจงข้อเท็จจริง การอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียน

(๔) รายงานการจำหน่ายตาม ข้อ ๑๓๒ (๔)

(ความในข้อ ๑๑๐ เดิมถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยข้อ ๑๒ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ. ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑)

ข้อ ๑๑๐/๑ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งจากสำนักทะเบียนกลางว่าการมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔ หรือ ท.ร. ๑๓) ของบุคคลใดเป็นการดำเนินการโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ระเบียบ หรือโดยอำพรางข้อเท็จจริง หรือมีรายการข้อความผิดจากความเป็นจริง ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการ ดังนี้

(๑) ให้จำหน่ายรายการทะเบียนหรือเพิกถอนหลักฐานทะเบียนที่มีการดำเนินการไม่ถูกต้องออกจากทะเบียนบ้านตามรายการที่ได้รับแจ้ง พร้อมทั้งแจ้งเจ้าบ้านให้นำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านมาดำเนินการจำหน่ายรายการให้ถูกต้องตรงกัน โดยให้หมายเหตุการจำหน่ายรายการบุคคลในช่องย้ายออกไปที่ว่า "จำหน่ายตามหนังสือที่... ลงวันที่..."แล้วลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๒) แจ้งคำสั่งการจำหน่ายรายการทะเบียนหรือเพิกถอนหลักฐานทะเบียนให้คู่กรณีทราบตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการโต้แย้งหรือชี้แจงข้อเท็จจริง การอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียนโดยอนุโลม โดยระบุในหนังสือแจ้งคำสั่งให้คู่กรณีอุทธรณ์คำสั่งต่อผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

(๓) รายงานการจำหน่ายตามข้อ ๑๓๒ (๔)

กรณีบุคคลตามรายการที่ได้รับแจ้งจากสำนักทะเบียนกลางได้แจ้งการย้ายออกไปมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านในเขตสำนักทะเบียนอื่น ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นส่งสำเนาหนังสือของสำนักทะเบียนกลางไปยังสำนักทะเบียนที่บุคคลนั้นย้ายเข้าไปอยู่เพื่อดำเนินการตาม (๑) (๒) และ (๓)

(เพิ่มความตามข้อ ๑๑๐/๑ โดยข้อ ๑๓ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ.๕) พ.ศ. ๒๕๕๑)

ข้อ ๑๑๑ เมื่อปรากฏแน่ชัดว่าบุคคลในทะเบียนบ้านนั้นได้ตายไปแล้ว แต่ยังไม่ได้จำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้าน ให้เจ้าบ้านยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการดังนี้

(๑) สอบสวนพยานผู้ร้อง บุคคลที่น่าเชื่อถือและหลักฐานอื่นเพิ่มเติม (ถ้ามี)

(๒) จำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน โดยให้หมายเหตุในช่องย้ายออกไปที่ว่า "จำหน่ายตามคำร้องที่... ลงวันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๓) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๔)

ข้อ ๑๑๑/๑ เมื่อมีคำสั่งศาลให้ผู้ใดเป็นคนสาบสูญ ให้เจ้าบ้านยื่นคำร้องเพื่อจำหน่ายรายการบุคคลตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่บุคคลนั้นมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการดังนี้

(๑) เรียกและตรวจสอบหลักฐานคำสั่งศาลให้เป็นคนสาบสูญ บัตรประจำตัวเจ้าบ้าน สำเนารายการบัตรประจำตัวของคนสาบสูญ (ถ้ามี) สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน

(๒) สอบสวนเจ้าบ้านและบุคคลที่น่าเชื่อถือให้ปรากฏข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคนสาบสูญ

(๓) จำหน่ายชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน โดยหมายเหตุในช่องย้ายออกไปที่ว่า "จำหน่ายตามคำร้องที่...ลงวันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๔) รายงานตามระเบียบฯ ข้อ ๑๓๒ (๔)

(เพิ่มความตามข้อ ๑๑๑/๑ โดยข้อ ๑๔ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ.๔) พ.ศ. ๒๕๔๕)

ข้อ ๑๑๒ คนสัญชาติไทยหรือคนต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวตายในต่างประเทศและเจ้าบ้านมีความประสงค์จะขอจำหน่ายชื่อออกจากทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ตายมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการดังนี้

(๑) เรียกและตรวจสอบหลักฐานการจดทะเบียนคนตาย (มรณบัตร) หรือหลักฐานการตายที่ออกโดยรัฐบาลของประเทศนั้นซึ่งได้แปลและรับรองว่าถูกต้องโดยกระทรวงการต่างประเทศและหลักฐานเกี่ยวกับผู้แจ้ง

(๒) จำหน่ายชื่อและรายการคนตายในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านโดยประทับคำว่า "ตาย" สีแดงไว้หน้ารายการคนตาย พร้อมทั้งหมายเหตุในช่องย้ายออกไปที่ ว่า "คำร้องที่... ลงวันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๓) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๔)

ข้อ ๑๑๓ การจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลกรณีอื่น ๆ ตามที่สำนักทะเบียนกลางสั่งการเฉพาะราย เมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งแล้วให้จำหน่ายชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านพร้อมทั้งหมายเหตุในช่องย้ายออกไปที่ว่า "จำหน่ายตามหนังสือที่...ลงวันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

ข้อ ๑๑๔ การจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ ให้รายงานผู้อำนวยการทะเบียนกลางสั่งการเฉพาะกรณี

ตอนที่ ๓
การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร

ข้อ ๑๑๕ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร ให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่ผู้ยื่นคำร้องขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรนำเอกสารราชการมาแสดงไม่ว่าเอกสารดังกล่าวจะจัดทำก่อนหรือหลังการจัดทำทะเบียนราษฎร ให้ผู้ยื่นคำร้องแสดงเอกสารดังกล่าวต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นเมื่อนายทะเบียนพิจารณาเห็นว่าเอกสารดังกล่าวเชื่อถือได้ ให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรให้

(๒) ในกรณีที่ผู้ยื่นคำร้องขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรไม่มีเอกสารราชการมาแสดง ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นสอบสวนพยานหลักฐานแล้วรวบรวมหลักฐานเสนอนายอำเภอพร้อมด้วยความเห็น เมื่อนายอำเภอพิจารณาเห็นว่าพยานหลักฐานดังกล่าวเชื่อถือได้ให้นายอำเภอสั่งนายทะเบียนแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรให้

(ความในข้อ ๑๑๕ (๓) เดิมถูกยกเลิกโดยข้อ ๑๕ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ.๔) พ.ศ. ๒๕๔๕)

ข้อ ๑๑๕/๑ เมื่อมีผู้ยื่นคำร้องขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการเกี่ยวกับสัญชาติในเอกสารการทะเบียนราษฎร ให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการดังต่อไปนี้

(๑) การแก้ไขรายการสัญชาติของเจ้าของประวัติซึ่งปรากฏรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรจากสัญชาติอื่นหรือไม่มีสัญชาติเป็นสัญชาติไทย เนื่องจากการได้สัญชาติไทย หรือการคัดลอกรายการผิดพลาดหรือการลงรายการผิดไปจากข้อเท็จจริง ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นตรวจสอบพยานเอกสารและสอบสวนพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือเพื่อให้ปรากฏข้อเท็จจริง พร้อมทำความเห็นเสนอนายอำเภอท้องที่พิจารณา และเมื่อนายอำเภอมีคำสั่งอนุญาต ให้นายทะเบียนแก้ไขรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรตามคำร้อง

(๒) การแก้ไขรายการสัญชาติในช่องรายการสัญชาติของบิดาหรือมารดาของเจ้าของประวัติในเอกสารการทะเบียนราษฎรจากสัญชาติอื่นหรือไม่มีสัญชาติเป็นสัญชาติไทย เนื่องจากการคัดลอกรายการผิดพลาดหรือบิดา มารดาได้สัญชาติไทยหรือได้แปลงสัญชาติเป็นไทย ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นตรวจสอบพยานเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเดิม หรือหนังสือสำคัญการแปลงสัญชาติเป็นไทยเป็นต้น และสอบสวนพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือเพื่อให้ปรากฏข้อเท็จจริง เมื่อพิจารณาเห็นว่าพยานหลักฐานดังกล่าวเชื่อถือได้ ก็ให้แก้ไขรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรตามคำร้อง

(๓) การแก้ไขรายการสัญชาติจากสัญชาติไทย หรือจากไม่มีสัญชาติ หรือจากสัญชาติอื่นเป็นสัญชาติอื่น เนื่องจากการคัดลอกรายการผิดพลาดหรือการลงรายการผิดไปจากข้อเท็จจริงหรือการเสียสัญชาติไทย ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นสอบสวนพยานหลักฐาน และเมื่อพิจารณาเห็นว่าพยานหลักฐานดังกล่าวเชื่อถือได้ ก็ให้แก้ไขรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรตามคำร้อง

กรณีได้รับแจ้งจากสำนักทะเบียนกลางหรือหน่วยงานของรัฐว่าผู้มีสัญชาติไทยผู้ใดเสียสัญชาติไทยตามกฎหมายที่เกี่ยวด้วยสัญชาติให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแก้ไขรายการสัญชาติของบุคคลดังกล่าวในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) และแจ้งเจ้าบ้านให้นำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านมาแก้ไขรายการให้ถูกต้องตามข้อเท็จจริง โดยให้หมายเหตุการแก้ไขไว้ในทะเบียนบ้านให้ชัดเจนด้วย

การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการเกี่ยวกับสัญชาติในเอกสารการทะเบียนราษฎร นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ ให้รายงานผู้อำนวยการทะเบียนกลางสั่งการเฉพาะกรณี

(เพิ่มความตามข้อ ๑๑๕/๑ โดยข้อ ๑๖ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ. ๔) พ.ศ. ๒๕๔๕)

ข้อ ๑๑๖ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในทะเบียนบ้าน ทะเบียนบ้านกลาง สูติบัตรหรือมรณบัตร ให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ร้องมีชื่อในทะเบียนบ้านหรือทะเบียนบ้านกลาง แล้วแต่กรณี

หากปรากฏว่าสูติบัตรหรือมรณบัตรที่ขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงนั้นออกโดยสำนักทะเบียนอื่น ให้นายทะเบียนแจ้งให้สำนักทะเบียนดังกล่าวทราบเพื่อจะได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงให้ถูกต้องตรงกันต่อไป

ข้อ ๑๑๗ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในทะเบียนคนเกิดหรือทะเบียนคนตายให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่จัดทำทะเบียนคนเกิดหรือทะเบียนคนตาย แล้วแต่กรณี

ข้อ ๑๑๘ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ซึ่งนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้ลงรายการไว้ผิดพลาด ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นผู้ลงรายการผิดพลาดสามารถดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมได้ ยกเว้นการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการตามข้อ ๗๖

ข้อ ๑๑๙ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในทะเบียนบ้านหรือทะเบียนบ้านกลางให้จัดทำรายงานการแก้ไขเปลี่ยนแปลงตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๔)

ข้อ ๑๒๐ เมื่อมีผู้มายื่นคำร้องขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการต่าง ๆ ในทะเบียนบ้าน ขอคัดสำเนาทะเบียนบ้าน ขอแจ้งการย้ายที่อยู่ หรือกรณีอื่นใดก็ตาม หากนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นตรวจพบว่ามีบุคคลในทะเบียนบ้านที่มีอายุครบ ๑๕ ปีบริบูรณ์ ให้แก้ไขรายการคำนำนามในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน จากเด็กชายหรือเด็กหญิงเป็นนายหรือนางสาว แล้วแต่กรณี ได้โดยไม่ต้องรายงานไปยังสำนักทะเบียนกลาง

ข้อ ๑๒๑ รายการต่าง ๆ ที่นายทะเบียนหรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากนายทะเบียนลงรายการในแบบพิมพ์เกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรไว้แล้ว หากมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงใหม่จะเป็นเพราะเขียนผิดหรือผิดพลาดเพราะเหตุอื่นใดก็ตาม จะลบ ขูด หรือทำด้วยประการใด ๆ ให้เลือนหายไปไม่ได้ แต่ให้ใช้วิธีขีดฆ่าคำหรือข้อความเดิมแล้วเขียนคำหรือข้อความที่ถูกต้องแทนด้วยหมึกสีแดง พร้อมทั้งลงชื่อนายทะเบียนและวันเดือนปีกำกับไว้

ข้อ ๑๒๒ กรณีที่สำนักทะเบียนกลางได้ตรวจพบว่ารายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนผิดพลาดและได้แจ้งให้สำนักทะเบียนแก้ไขเปลี่ยนแปลง เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการแก้ไขแล้ว ไม่ต้องจัดทำรายงานไปยังสำนักทะเบียนกลาง

ข้อ ๑๒๓ กรณีที่สำนักทะเบียนตรวจพบหรือได้รับแจ้งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่ารายการในทะเบียนบ้านไม่ถูกต้อง เนื่องจากไม่ตรงกับหลักฐานข้อเท็จจริงตามกฎหมาย ให้นายทะเบียนแก้ไขให้ถูกต้องแล้วรายงานตามข้อ ๑๓๒ (๔)

ตอนที่ ๔
การขอตรวจ คัดและรับรองสำเนารายการทะเบียนราษฎร

ข้อ ๑๒๔ ผู้มีส่วนได้เสียจะขอให้นายทะเบียนตรวจ คัด หรือคัดและรับรองสำเนารายการเอกสารทะเบียนราษฎร ได้ที่สำนักทะเบียนที่เก็บรักษาเอกสารทะเบียนราษฎรซึ่งเป็นต้นฉบับ สำนักทะเบียนกลาง สำนักทะเบียนจังหวัด สำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร หรือสำนักทะเบียนที่จัดทำทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ แห่งใดแห่งหนึ่งก็ได้ในวันและเวลาราชการ

(ความในข้อ ๑๒๔ เดิมถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยข้อ ๗ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ฯ (ฉ. ๓) พ.ศ. ๒๕๔๔)

ข้อ ๑๒๕ ผู้มีส่วนได้เสียตามระเบียบนี้หมายถึง

(๑) เจ้าบ้าน

(๒) ผู้มีชื่อและรายการปรากฏในเอกสารที่จะขอตรวจ หรือคัดและรับรองสำเนา

(๓) บุคคลหรือนิติบุคคลใดที่มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับเอกสารทะเบียนราษฎรไม่ว่าโดยตรงหรือทางอ้อม

ข้อ ๑๒๖ บุคคลหรือนิติบุคคลตามข้อ ๑๒๕ (๓) ให้นายทะเบียนเรียกตรวจสอบหลักฐานจากผู้ร้องและพิจารณาความเป็นผู้มีส่วนได้เสียแล้วจึงดำเนินการให้ต่อไป

หากผู้ร้องเป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยทางอ้อม ให้สอบสวนบันทึกปากคำเพื่อยืนยันความเป็นผู้มีส่วนได้เสียไว้เป็นหลักฐานด้วยเพื่อให้เกิดความรับผิดทางอาญาถ้าเป็นผู้ไม่มีส่วนได้เสีย

ข้อ ๑๒๗ การตรวจ คัด หรือคัดและรับรองสำเนารายการเอกสารทะเบียนราษฎร ตามข้อ ๑๒๔ ให้ดำเนินการได้เฉพาะรายการจากเอกสารทะเบียนบ้าน ทะเบียนคนเกิด และทะเบียนคนตาย ตามที่ปรากฏในเอกสารจากต้นฉบับหรือหลักฐานเอกสารของสำนักทะเบียนเท่านั้น เว้นแต่การดำเนินการที่สำนักทะเบียนกลาง สำนักทะเบียนจังหวัด สำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร และสำนักทะเบียนที่จัดทำทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ให้ตรวจ คัด หรือคัดและรับรองสำเนารายการทะเบียนบ้าน ทะเบียนคนเกิด ทะเบียนคนตายจากฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ หรือคัดจากหลักฐานที่สำนักทะเบียนจัดเก็บไว้ด้วยระบบไมโครฟิล์มหรือระบบอื่น

การรับรองสำเนารายการเอกสารทะเบียนราษฎรที่คัดจากต้นฉบับหรือหลักฐานเอกสารของสำนักทะเบียน ให้ประทับหรือเขียนข้อความว่า "สำเนาถูกต้อง" ส่วนการรับรองสำเนารายการเอกสารทะเบียนราษฎรที่คัดจากฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร ให้ประทับหรือเขียนข้อความว่า "รับรองว่าเป็นรายการจากฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร" แล้วให้นายทะเบียนที่คัดเอกสารนั้นเป็นผู้รับรองโดยลงลายมือชื่อและวงเล็บชื่อ พร้อมลงวันเดือนปีที่คัดสำเนาไว้ ในเอกสารดังกล่าวด้วย

(ความในข้อ ๑๒๗ เดิมถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยข้อ ๘ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ. ๓) พ.ศ. ๒๕๔๔)

ตอนที่ ๕
การส่งและการรายงาน

ข้อ ๑๒๘ การส่งเอกสารการทะเบียนราษฎรที่กำหนดให้ส่ง ให้สำนักทะเบียนอำเภอ สำนักทะเบียนท้องถิ่น รวบรวมส่งให้สำนักทะเบียนจังหวัด และให้สำนักทะเบียนจังหวัดรวบรวมส่งให้สำนักทะเบียนกลางต่อไป เว้นแต่สำนักทะเบียนท้องถิ่นเขตในกรุงเทพมหานครให้จัดส่งโดยตรงไปยังสำนักทะเบียนกลาง

ข้อ ๑๒๙ ระยะเวลาการจัดส่ง

(๑) สำนักทะเบียนจังหวัด ให้รวบรวมจัดส่งไปยังสำนักทะเบียนกลางทุก ๑ เดือน โดยให้สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นจัดส่งให้สำนักทะเบียนจังหวัดก่อนถึงกำหนดส่งสำนักทะเบียนกลาง ๓ วัน

(๒) สำนักทะเบียนท้องถิ่นเขตในกรุงเทพมหานครให้จัดส่งไปยังสำนักทะเบียนกลางทุกวันศุกร์ เว้นแต่ถ้าตรงกับวันหยุดราชการให้เลื่อนถัดไปเป็นวันแรกของวันเปิดทำการ

ข้อ ๑๓๐ ช่วงระยะเวลาในการกำหนดส่งของสำนักทะเบียนจังหวัดที่ต้องจัดส่งให้ถึงสำนักทะเบียนกลาง ให้ถือปฏิบัติตามรหัสของสำนักทะเบียนดังนี้

(๑) จังหวัดที่มีรหัสขึ้นต้นด้วยเลข ๑ ให้ส่งถึงในวันที่ ๑ ของเดือน

(๒) จังหวัดที่มีรหัสขึ้นต้นด้วยเลข ๒ ให้ส่งถึงในวันที่ ๒ ของเดือน

(๓) จังหวัดที่มีรหัสขึ้นต้นด้วยเลข ๓ ให้ส่งถึงในวันที่ ๓ ของเดือน

(๔) จังหวัดที่มีรหัสขึ้นต้นด้วยเลข ๔ ให้ส่งถึงในวันที่ ๔ ของเดือน

(๕) จังหวัดที่มีรหัสขึ้นต้นด้วยเลข ๕ ให้ส่งถึงในวันที่ ๕ ของเดือน

(๖) จังหวัดที่มีรหัสขึ้นต้นด้วยเลข ๖ ให้ส่งถึงในวันที่ ๖ ของเดือน

(๗) จังหวัดที่มีรหัสขึ้นต้นด้วยเลข ๗ ให้ส่งถึงในวันที่ ๗ ของเดือน

(๘) จังหวัดที่มีรหัสขึ้นต้นด้วยเลข ๘ ให้ส่งถึงในวันที่ ๘ ของเดือน

(๙) จังหวัดที่มีรหัสขึ้นต้นด้วยเลข ๙ ให้ส่งถึงในวันที่ ๙ ของเดือน

ในกรณีที่วันกำหนดส่งเป็นวันหยุดราชการ ให้เลื่อนถัดไปเป็นวันแรกของวันเปิดทำการ

ข้อ ๑๓๑ วิธีการจัดส่ง ให้สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการดังนี้

(๑) บรรจุแบบพิมพ์และแบบรายงานที่จะต้องส่งในซองเอกสารตามรูปแบบที่กำหนดโดยให้แยกแบบพิมพ์และแบบรายงานเป็นแต่ละประเภท

(๒) นับจำนวนเอกสารในแต่ละซองและลงรายการหน้าซองบรรจุเอกสารให้ถูกต้องครบถ้วน

(๓) รวบรวมซองเอกสารทั้งหมดส่งสำนักทะเบียนจังหวัด

(๔) สำนักทะเบียนจังหวัดตรวจสอบจำนวนซองเอกสาร บัญชีนำส่งและหนังสือนำส่งของสำนักทะเบียนและลงชื่อรับไว้ในหนังสือนำส่งทั้งสองตอนแล้วมอบตอนที่ ๑ คืน ให้สำนักทะเบียน ส่วนตอนที่ ๒ เก็บไว้เป็นหลักฐานของสำนักทะเบียนจังหวัด

สำหรับสำนักทะเบียนท้องถิ่นเขตกรุงเทพมหานครให้ดำเนินการตาม (๑)-(๒) แล้วรวบรวมจัดส่งสำนักทะเบียนกลางต่อไป

ข้อ ๑๓๒ แบบพิมพ์และแบบรายงานการทะเบียนราษฎรที่สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่น ต้องส่งเมื่อได้ดำเนินการในแต่ละกรณีไปแล้ว มีดังนี้

(๑) แบบพิมพ์สูติบัตร ตอนที่ ๒ ทุกประเภท

(๒) แบบพิมพ์มรณบัตร ตอนที่ ๒ ทุกประเภท

(๓) แบบพิมพ์ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๑ กรณีรับแจ้งการย้ายเข้า แบบพิมพ์ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๒ กรณีรับแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทาง แบบพิมพ์ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๓ กรณีรับแจ้งการย้ายออก

(๔) แบบรายงานการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการต่าง ๆ ในทะเบียนบ้าน ตามแบบ ท.ร. ๙๗ ก. ตอนที่ ๑

(๕) แบบรายงานการเพิ่มชื่อบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ตามแบบ ท.ร. ๙๘ ก. ตอนที่ ๑

(๖) แบบรายงานการเพิ่มชื่อบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) ตามแบบ ท.ร. ๙๘ ข. ตอนที่ ๑

(๗) แบบรายงานการเพิ่มชื่อบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ตามแบบ ท.ร. ๙๘ ค. ตอนที่ ๑

(๘) แบบรายงานการให้เลขรหัสประจำบ้าน ตามแบบ ท.ร. ๙๙ ก.

(๙) แบบรายงานการแก้ไข เปลี่ยนแปลงรายการที่อยู่เกี่ยวกับบ้านตามแบบ ท.ร. ๙๙/๑

ข้อ ๑๓๓ แบบพิมพ์การทะเบียนราษฎรที่สำนักทะเบียนกลางจะจัดส่งคืนสำนักทะเบียนจังหวัดเพื่อมอบให้สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่น หรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นเขตในกรุงเทพมหานคร เมื่อได้ดำเนินการเสร็จสิ้น มีดังนี้

(๑) แบบพิมพ์สูติบัตร ตอนที่ ๒ ทุกประเภท

(๒) แบบพิมพ์มรณบัตร ตอนที่ ๒ ทุกประเภท

(๓) แบบพิมพ์ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ทั้ง ๓ ตอน แล้วแต่กรณี

ส่วนที่ ๕
แบบพิมพ์การทะเบียนราษฎร
ตอนที่ ๑
แบบพิมพ์

ข้อ ๑๓๔ แบบพิมพ์การทะเบียนราษฎรให้ใช้แบบพิมพ์ต่าง ๆ ท้ายระเบียบนี้ ดังนี้

(๑) ท.ร. ๑	เป็นสูติบัตร ใช้สำหรับคนที่มีสัญชาติไทยและแจ้งการเกิดภายในกำหนด
(๒) ท.ร.๑/ ๑	เป็นหนังสือรับรองการเกิดใช้สำหรับโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลที่มีผู้รักษาพยาบาลโดยอาชีพ
(๓) ท.ร. ๑ ตอนหน้า	เป็นใบรับแจ้งการเกิด
(๓ ทวิ) ท.ร. ๑/ก	เป็นแบบรับรองรายการทะเบียนคนเกิดที่คัดรายการจากฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร
(๓/๑) ท.ร. ๑๐๐	เป็นแบบใบรับแจ้งการเกิดสำหรับการแจ้งเกิดเกินกำหนด การแจ้งเกิดกรณีเด็กในสภาพแรกเกิดหรือเด็กไร้เตียงสาซึ่งถูกทอดทิ้ง และกรณีเด็กเร่ร่อนหรือเด็กที่ไม่ปรากฏบุพการีหรือบุพการีทอดทิ้ง
(๔) ท.ร. ๒	เป็นสูติบัตร ใช้สำหรับคนที่มีสัญชาติไทยและแจ้งการเกิดเกินกำหนด
(๕) ท.ร. ๓	เป็นสูติบัตร ใช้สำหรับคนที่ไม่มีสัญชาติไทย
(๖) ท.ร. ๔	เป็นมรณบัตรใช้สำหรับคนที่มีสัญชาติไทยและคนต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว
(๗) ท.ร. ๔/๑	เป็นหนังสือรับรองการตายใช้สำหรับโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลที่มีผู้รักษาพยาบาลโดยอาชีพ
(๘) ท.ร. ๔ ตอนหน้า	เป็นใบรับแจ้งการตาย
(๘ ทวิ) ท.ร. ๔/ก	เป็นแบบรับรองรายการทะเบียนคนตายที่คัดรายการจากฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร
(๙) ท.ร. ๕	เป็นมรณบัตรใช้สำหรับคนที่เข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายแต่อยู่ในลักษณะชั่วคราวหรือเข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง
(๑๐) ท.ร. ๖	เป็นใบแจ้งการย้ายที่อยู่ใช้สำหรับคนที่มีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔)
(๑๑) ท.ร. ๖ ตอนหน้า	เป็นใบรับแจ้งการย้ายที่อยู่
(๑๒) ท.ร. ๗	เป็นใบแจ้งการย้ายที่อยู่ใช้สำหรับคนที่มีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓)
(๑๓) ท.ร. ๘	เป็นบันทึกการเปรียบเทียบคดีความผิดเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร
(๑๔) ท.ร. ๘/๑	เป็นแบบรายงานผลคดีเปรียบเทียบความผิดตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (แบบรายงานของอำเภอ/ท้องถิ่น)
(๑๕) ท.ร. ๘/๒	แบบรายงานผลคดีเปรียบเทียบความผิดตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (แบบรายงานของจังหวัด)

(๑๖) ท.ร. ๙ เป็นใบรับแจ้งเกี่ยวกับบ้าน

(๑๖/๑) ท.ร. ๑๒ เป็นแบบรับรองข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรที่คัดรายการจากฐานข้อมูลการทะเบียนของสำนักทะเบียนกลาง

(๑๗) ท.ร. ๑๓ เป็นทะเบียนบ้าน ใช้สำหรับคนที่เข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมาย แต่อยู่ในลักษณะชั่วคราวหรือเข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

(๑๘) ท.ร. ๑๔ เป็นทะเบียนบ้านใช้สำหรับคนที่มีสัญชาติไทยและคนต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว

(๑๙) ท.ร. ๑๔/๑ เป็นแบบรับรองรายการทะเบียนราษฎรจากฐานข้อมูลการทะเบียนของสำนักทะเบียนกลาง

(๑๙ ทวิ) ท.ร. ๑๕ เป็นบันทึกการรับแจ้งเอกสารเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรสูญหายหรือถูกทำลาย

(๑๙ ตรี) ท.ร. ๒๕ เป็นแบบการขอมีรายการบุคคลในเอกสารการทะเบียนราษฎรสำหรับกรณีการแจ้งเกิดเกินกำหนดและการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน

(๑๙/๑) ท.ร. ๒๖ เป็นแบบบัตรทะเบียนคนเกิด

(๒๐) ท.ร. ๓๑ เป็นคำร้องทั่วไป

(๒๑) ท.ร. ๙๗ ก เป็นคำร้องใช้สำหรับแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการต่าง ๆ หรือจำหน่ายเกี่ยวกับบุคคลและบ้านในทะเบียนบ้าน

(๒๒) ท.ร. ๙๘ ก เป็นแบบการให้เลขประจำตัวประชาชนใช้สำหรับบุคคลสัญชาติไทยที่ได้รับการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔)

(๒๓) ท.ร. ๙๘ ข เป็นแบบการให้เลขประจำตัวประชาชนใช้สำหรับบุคคลต่างด้าวที่ได้รับการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓)

(๒๔) ท.ร. ๙๘ ค เป็นแบบการให้เลขประจำตัวประชาชนใช้สำหรับบุคคลต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยหรือได้รับสัญชาติไทย

(๒๕) ท.ร. ๙๙ ก เป็นแบบการให้เลขรหัสประจำบ้านใช้สำหรับบ้านที่ปลูกสร้างขึ้นใหม่ หรือไม่เคยให้เลขรหัสมาก่อน

(๒๖) ท.ร. ๙๙/๑ เป็นแบบรายงานใช้สำหรับกรณีที่มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมรายการที่อยู่เกี่ยวกับบ้านเป็นจำนวนมากกว่า ๑ หลังในคราวเดียวกัน

(แบบพิมพ์ใน (๗) และ (๑๙) ตามระเบียบ ฯ เดิมถูกยกเลิกและแก้ไขใหม่โดยข้อ ๙ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ.๓) พ.ศ. ๒๕๔๔ และกำหนดแบบพิมพ์ตาม (๓ ทวิ) (๘ ทวิ) (๑๙ ทวิ) และ (๑๙ ตรี) โดยข้อ ๑๐ ของระเบียบฉบับเดียวกัน ส่วนแบบพิมพ์ใน (๘) ตามระเบียบฯ เดิมถูกยกเลิกและแก้ไขใหม่โดยข้อ ๑๘ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ.๔) พ.ศ. ๒๕๔๕ และกำหนดแบบพิมพ์ตาม (๑๖/๑) และ (๑๙/๓) โดยข้อ ๑๙ ของระเบียบฉบับเดียวกัน ส่วนแบบพิมพ์ตาม (๓/๑)กำหนดขึ้นโดยข้อ ๑๔ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ.๕) พ.ศ. ๒๕๕๑)

ข้อ ๑๓๕ แบบพิมพ์การทะเบียนราษฎรทั้งที่ใช้หรือยังไม่ได้ใช้ปฏิบัติ เกิดการชำรุดเสียหายจนไม่อาจใช้ปฏิบัติได้ให้นายทะเบียนยกเลิกการใช้แบบพิมพ์ดังกล่าวโดยดำเนินการดังนี้

(๑) ให้ทำเครื่องหมายกากบาทและระบุคำว่า "ยกเลิก" พร้อมสาเหตุการยกเลิกด้วยหมึกสีแดงไว้

(๒) จัดเก็บไว้ในแฟ้มต่างหาก

สำหรับแบบพิมพ์การทะเบียนราษฎรที่เป็นแบบในการกำหนดเลขประจำตัวประชาชน เมื่อสำนักทะเบียนยกเลิกแล้ว ให้รายงานให้สำนักทะเบียนกลางทราบโดยระบุชนิดของแบบพิมพ์และเลขประจำตัวประชาชนในแบบพิมพ์ดังกล่าว พร้อมสำเนาการรายงานให้สำนักทะเบียนจังหวัดทราบด้วย

แบบพิมพ์การทะเบียนราษฎรทุกประเภท เมื่อสำนักทะเบียนได้ใช้หรือออกให้ผู้แจ้งผิดประเภทให้ยกเลิกและออกใหม่ให้ถูกต้องตามชนิดแบบพิมพ์ และดำเนินการเช่นเดียวกับ (๑)-(๒)

ข้อ ๑๓๖ หลักฐานการทะเบียนราษฎรที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง หรือนายทะเบียนจัดทำขึ้นตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎรก่อนพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ให้คงใช้เป็นหลักฐานในการอ้างอิงหรือแสดงเพื่อปฏิบัติตามระเบียบนี้

ตอนที่ ๒
การจัดเก็บแบบพิมพ์

ข้อ ๑๓๗ วิธีเก็บทะเบียนบ้าน ให้ปฏิบัติดังนี้

สำนักทะเบียนท้องถิ่น

(๑) ให้แยกเก็บเป็นรายตำบลหรือแขวง

(๒) แต่ละตำบลหรือแขวง แยกออกเป็นถนน ตรอก ซอย และจัดลำดับ ถนน ตรอก ซอย ตามลำดับอักษรตัวหน้าของชื่อถนน ตรอก ซอยนั้น ๆ ในกรณีชื่อถนน ตรอก ซอยเหมือนกัน แต่มีหมายเลขกำกับให้เรียงตามหมายเลขที่กำกับ

(๓) ภายในส่วนของถนน ตรอก ซอย ให้เรียงตามลำดับบ้านเลขที่

(๔) การแยกระหว่างตำบลหรือแขวง ถนน ตรอก ซอย ให้ใช้แผ่นวัสดุแข็งขนาดเดียวกับทะเบียนบ้านแต่มีหัวสูงประมาณครึ่งนิ้ว และเขียนชื่อถนน ตรอก ซอย ไว้ในส่วนที่สูงกว่านั้น

(๕) ให้มีแผ่นวัสดุแข็งขนาดเดียวกับทะเบียนบ้านแต่มีหัวสูงกว่าประมาณครึ่งนิ้ว ยาวหนึ่งในห้าส่วนของความยาวของแผ่นคั่นไว้ระหว่างบ้านเลขที่ทุก ๆ ๑๐๐ เลขหมาย เช่น ๑ - ๑๐๐ , ๑๐๑ - ๒๐๐, ๒๐๑ - ๓๐๐ เป็นต้น

สำนักทะเบียนอำเภอ

(๑) ให้แยกเก็บเป็นรายตำบล หมู่บ้าน

(๒) ในหมู่บ้านหนึ่ง ๆ ให้เรียงลำดับบ้านเลขที่ ถ้าในหมู่บ้านให้บ้านเลขที่เป็นถนน ตรอก ซอย ให้แยกภายในหมู่บ้านนั้นออกเป็น ถนน ตรอก ซอย ตามลำดับอักษรตัวหน้าของชื่อถนน ตรอก ซอยนั้น ๆ

(๓) การแยกระหว่างตำบล หมู่บ้าน ถนน ตรอก ซอย และกลุ่มบ้านเลขที่ ให้ถือปฏิบัติอย่างเดียวกับสำนักทะเบียนท้องถิ่น โดยอนุโลม

ข้อ ๑๓๘ ทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) และทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) ให้จัดเก็บรวมกัน โดยพิจารณาจากรายการที่อยู่ของบ้าน

ข้อ ๑๓๙ เมื่อนำทะเบียนบ้านออกไปจากที่เพื่อการใดก็ตาม จะต้องเก็บเข้าที่เดิมทันทีเมื่อเสร็จสิ้นจะนำไปเก็บหรือวางไว้ที่อื่นไม่ได้

ข้อ ๑๔๐ การเก็บสูติบัตร ตอนที่ ๒ ให้เก็บดังนี้

(๑) แยกประเภทสูติบัตรเป็น ท.ร. ๑ หรือ ท.ร. ๒ หรือ ท.ร. ๓ แล้วแต่กรณี

(๒) สูติบัตรของแต่ละประเภทให้จัดเก็บในแฟ้ม

(๓) ในแฟ้มหนึ่ง ๆ ให้บรรจุสูติบัตรเป็นเล่ม ๆ จนเต็มขนาดบรรจุของแฟ้มโดยให้บรรจุสูติบัตรตามลำดับเลขประจำตัวประชาชนที่ปรากฏอยู่บนมุมบนขวามือของสูติบัตรแต่ละใบ

(๔) แฟ้มที่จัดเก็บสูติบัตรจนเต็มแล้ว ให้ระบุข้อความที่สันแฟ้มว่า "แฟ้มที่...ของปี...เลขประจำตัวเลขที่... ถึงเลขประจำตัวเลขที่..." แล้วจัดเก็บเรียงไว้ให้ปลอดภัยและเป็นระเบียบเพื่อสะดวกแก่การค้นหา

ข้อ ๑๔๑ การเก็บมรณบัตร ตอนที่ ๒ ให้เก็บดังนี้

(๑) แยกประเภทมรณบัตรเป็น ท.ร. ๔ หรือ ท.ร. ๕ แล้วแต่กรณี

(๒) มรณบัตรของแต่ละประเภทให้จัดเก็บในแฟ้ม

(๓) ในแฟ้มหนึ่ง ๆ ให้บรรจุมรณบัตรรวมกันทุกตำบล โดยให้บรรจุเรียงตามลำดับวันเดือนปีที่ออกมรณบัตร

(๔) แฟ้มที่จัดเก็บมรณบัตรจนเต็มแล้ว ให้ระบุข้อความที่สันแฟ้มว่า "แฟ้มที่... ออกให้ตั้งแต่วันที่... เดือน... ปี... ถึงวันที่... เดือน... ปี..." แล้วจัดเก็บเรียงไว้ให้ปลอดภัยและเป็นระเบียบเพื่อสะดวกแก่การค้นหา

ข้อ ๑๔๒ การเก็บใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ให้แยกประเภทใบแจ้งการย้ายที่อยู่เป็นประเภทและให้แยกจัดเก็บเป็นแต่ละตอน ดังนี้

(๑) ให้จัดเก็บในแฟ้มโดยบรรจุเรียงตามลำดับวันเดือนปีที่ย้ายเข้าในกรณีรับแจ้งการย้ายเข้าหรือตามลำดับวันเดือนปีที่ย้ายออกในกรณีรับแจ้งการย้ายออก

(๒) แฟ้มที่จัดเก็บจนเต็มแล้ว ให้ระบุข้อความที่สันแฟ้มว่า "แฟ้มที่... ย้ายเข้าตั้งแต่วันที่... เดือน... ปี... ถึงวันที่... เดือน... ปี..." หรือ "แฟ้มที่... ย้ายออกตั้งแต่วันที่... เดือน... ปี... ถึงวันที่... เดือน... ปี..." แล้วแต่กรณี แล้วจัดเก็บเรียงไว้ให้ปลอดภัยและเป็นระเบียบเพื่อสะดวกแก่การค้นหา

(๓) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๒ ซึ่งได้ตอบรับการรับแจ้งการย้ายเข้าให้ดำเนินการจัดเก็บเช่นเดียวกับ (๑) - (๒)

ข้อ ๑๔๓ ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ซึ่งเป็นการแจ้งการย้ายเข้าหรือแจ้งการย้ายออกจากทะเบียนบ้านกลางหรือการแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทางหรือใบแทนใบแจ้งการย้ายที่อยู่ให้แยกเก็บต่างหากจากการย้ายที่อยู่ตามข้อ ๑๔๒

ข้อ ๑๔๔ การจัดเก็บแบบพิมพ์การทะเบียนราษฎรอื่น ให้จัดเก็บให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัยและสะดวกต่อการค้นหา

ส่วนที่ ๖
สำนักทะเบียนและนายทะเบียน
ตอนที่ ๑
สำนักทะเบียนสาขา สำนักทะเบียนเฉพาะกิจ

ข้อ ๑๔๕ ท้องที่ใดที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางได้จัดตั้งให้เป็นสำนักทะเบียนสาขาหรือสำนักทะเบียนเฉพาะกิจแล้ว ให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ระเบียบนี้กำหนดในส่วนนั้น ๆ

ข้อ ๑๔๖ สำนักทะเบียนสาขาหรือสำนักทะเบียนเฉพาะกิจให้กำหนดรหัสประจำสำนักทะเบียนตามที่สำนักทะเบียนกลางกำหนด

ข้อ ๑๔๗ ให้สำนักทะเบียนสาขาหรือสำนักทะเบียนเฉพาะกิจจัดส่งเอกสารและแบบพิมพ์การทะเบียนราษฎรที่ต้องรายงานให้สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่สำนักทะเบียนสาขาหรือสำนักทะเบียนเฉพาะกิจอยู่ในเขตความรับผิดชอบตามกำหนดเวลา เพื่อจะได้รวบรวมรายงานไปยังสำนักทะเบียนกลางตามระเบียบที่กำหนดไว้ต่อไป

ข้อ ๑๔๘ แบบพิมพ์การทะเบียนราษฎรทุกประเภทให้สำนักทะเบียนสาขาหรือสำนักทะเบียน เฉพาะกิจเบิกจากสำนักทะเบียนจังหวัดแห่งท้องที่

ตอนที่ ๒
นายทะเบียนสาขา นายทะเบียนเฉพาะกิจ

ข้อ ๑๔๙ นายทะเบียนสาขาและนายทะเบียนเฉพาะกิจ ให้มีอำนาจหน้าที่ตามที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

ข้อ ๑๕๐ การระบุตำแหน่งให้ระบุว่า "นายทะเบียนสาขา (ระบุชื่อสาขา) อำเภอ (เทศบาลหรือเขต)..." หรือ "นายทะเบียนเฉพาะกิจ (ระบุชื่อที่ดำเนินการ) อำเภอ (เทศบาลหรือเขต)..." แล้วแต่กรณี

ส่วนที่ ๗
การจัดทำและควบคุมทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนกลาง

ตอนที่ ๑
บททั่วไป

ข้อ ๑๕๑ ให้สำนักทะเบียนกลางจัดทำทะเบียนราษฎรและจัดเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ตามเอกสารการรายงานของสำนักทะเบียนที่ได้กำหนดไว้ในระเบียบนี้และเอกสารหลักฐานตามระเบียบอื่นที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลตัวบุคคลที่มีความจำเป็นต่อการดำเนินงานการทะเบียนราษฎร

การจัดเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรให้มีรายการต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร

การคัดข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรให้ผู้ขอยื่นคำขอต่อนายทะเบียน ณ สำนักทะเบียนที่จัดทำทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์แห่งใดแห่งหนึ่งก็ได้ โดยให้นายทะเบียนคัดข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรได้เฉพาะรายการที่ปรากฏอยู่ในฐานข้อมูลของสำนักทะเบียนกลางตามแบบ ท.ร. ๑๒ ท้ายระเบียบนี้

(ความในข้อ ๑๕๑ เดิมถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยข้อ ๑๗ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ฯ (ฉ. ๔) พ.ศ. ๒๕๔๕)

ข้อ ๑๕๒ วิธีการจัดทำและควบคุมทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ให้เป็นไปตามวิธีการที่สำนักทะเบียนกลางกำหนด

(๑) เลขประจำตัวประชาชน มี ๑๓ หลัก แบ่งออกเป็น ๕ ส่วน

ส่วนที่ ๑ มี ๑ หลัก หมายถึง ประเภทบุคคลซึ่งมี ๘ ประเภท

ส่วนที่ ๒ มี ๔ หลัก หมายถึง สำนักทะเบียนที่ออกเลขประจำตัวให้กับประชาชน

ส่วนที่ ๓ และส่วนที่ ๔ รวมกันมี ๗ หลัก หมายถึง ลำดับที่ของบุคคลในแต่ละประเภทของแต่ละสำนักทะเบียน

ส่วนที่ ๕ มี ๑ หลัก หมายถึง เลขตรวจสอบความถูกต้องของเลขประจำตัวประชาชนทั้งหมด

(๒) ประเภทของบุคคลที่อยู่ในระบบทะเบียนราษฎร แบ่งออกเป็น ๘ ประเภท

ประเภทที่ ๑ ได้แก่ คนที่เกิดและมีสัญชาติไทย ได้แจ้งการเกิดภายในกำหนดเวลาที่กฎหมายกำหนด

ประเภทที่ ๒ ได้แก่ คนที่เกิดและมีสัญชาติไทย ได้แจ้งการเกิดเกินกำหนดเวลาที่กฎหมายกำหนด

ประเภทที่ ๓ ได้แก่ คนไทยและคนต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวซึ่งมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านก่อนวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๒๗

ประเภทที่ ๔ ได้แก่ คนไทยและคนต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวและได้มีการย้ายเข้าในทะเบียนบ้านขณะยังไม่มีเลขประจำตัวประชาชน (ระหว่างวันที่ ๑ มกราคม ถึงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๒๗)

ประเภทที่ ๕ ได้แก่ คนไทยและคนต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวที่ได้รับอนุมัติให้เพิ่มชื่อและรายการบุคคลเข้าในทะเบียนบ้าน

ประเภทที่ ๖ ได้แก่ คนต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายในลักษณะชั่วคราวและคนต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ประเภทที่ ๗ ได้แก่ บุตรของบุคคลประเภทที่ ๖ ซึ่งเกิดในประเทศไทย

ประเภทที่ ๘ ได้แก่ บุคคลต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยหรือบุคคลที่ได้รับสัญชาติไทยตามกฎหมาย

ตอนที่ ๒
ทะเบียนบ้าน

ข้อ ๑๕๓ การจัดทำทะเบียนบ้าน การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการที่อยู่ของบ้านของสำนักทะเบียนกลางให้จัดทำจากแบบรายงานการแก้ไข เปลี่ยนแปลง เพิ่มเติมหรือจำหน่ายเกี่ยวกับบ้านหรือทะเบียนบ้านฉบับปี พ.ศ. ๒๕๒๖ ที่ตกหล่น

ข้อ ๑๕๔ ให้สำนักทะเบียนกลางจัดพิมพ์ทะเบียนบ้านด้วยระบบคอมพิวเตอร์ แจกจ่ายให้สำนักทะเบียนตามแผนที่กำหนดจนครบทุกสำนักทะเบียน

ตอนที่ ๓
ทะเบียนคนเกิด

ข้อ ๑๕๕ ให้สำนักทะเบียนกลางจัดทำทะเบียนคนเกิดจากสูติบัตร ตอนที่ ๒

ข้อ ๑๕๖ สูติบัตร ตอนที่ ๒ ที่นำมาจัดทำทะเบียนคนเกิด ให้ดำเนินการถ่ายภาพไว้ด้วยระบบไมโครฟิล์มหรือระบบภาพถ่ายคอมพิวเตอร์เพื่อประโยชน์ในการอ้างอิงตรวจสอบและคัดรับรองสำเนา

ข้อ ๑๕๗ สูติบัตร ตอนที่ ๒ เมื่อได้จัดทำทะเบียนคนเกิดแล้ว ให้ส่งคืนสำนักทะเบียนที่ออกสูติบัตรเพื่อจัดเก็บตามระเบียบต่อไป

ตอนที่ ๔
ทะเบียนคนตาย

ข้อ ๑๕๘ ให้สำนักทะเบียนกลางจัดทำทะเบียนคนตายจากมรณบัตร ตอนที่ ๒

ข้อ ๑๕๙ มรณบัตร ตอนที่ ๒ ที่นำมาจัดทำทะเบียนคนตาย ให้ดำเนินการถ่ายภาพไว้ด้วยระบบไมโครฟิล์มหรือระบบภาพถ่ายคอมพิวเตอร์เพื่อประโยชน์ในการอ้างอิงตรวจสอบและคัดรับรองสำเนา

ข้อ ๑๖๐ มรณบัตร ตอนที่ ๒ เมื่อได้จัดทำทะเบียนคนตายแล้ว ให้ส่งคืนสำนักทะเบียนที่ออกมรณบัตรเพื่อจัดเก็บตามระเบียบต่อไป

ตอนที่ ๕
การย้ายที่อยู่

ข้อ ๑๖๑ เมื่อมีการแจ้งการย้ายออกหรือแจ้งการย้ายเข้าในทะเบียนบ้านของสำนักทะเบียน แล้วให้สำนักทะเบียนกลางปรับปรุงทะเบียนบ้านให้ตรงกันกับของสำนักทะเบียนตามหลักฐานใบแจ้งการย้ายที่อยู่

ข้อ ๑๖๒ ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ให้ดำเนินการถ่ายภาพไว้ด้วยระบบไมโครฟิล์มหรือระบบภาพถ่ายคอมพิวเตอร์เพื่อประโยชน์ในการอ้างอิง ตรวจสอบและคัดรับรองสำเนา

ข้อ ๑๖๓ ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ เมื่อได้ดำเนินการแล้วให้ส่งคืนสำนักทะเบียนที่ออกใบแจ้งการย้ายที่อยู่ เพื่อจัดเก็บตามระเบียบต่อไป

ตอนที่ ๖
การเพิ่มชื่อและการจำหน่ายชื่อ

ข้อ ๑๖๔ ให้สำนักทะเบียนกลางดำเนินการเพิ่มชื่อหรือจำหน่ายชื่อออกจากทะเบียนบ้านของสำนักทะเบียนกลางตามแบบรายงานการเพิ่มชื่อหรือจำหน่ายชื่อที่สำนักทะเบียนจัดส่งมาแล้วแต่กรณี

ข้อ ๑๖๕ แบบรายงานการเพิ่มชื่อหรือจำหน่ายชื่อเมื่อดำเนินการแล้ว ให้สำนักทะเบียนกลางทำลายตามระยะเวลาและวิธีการที่กำหนด

ตอนที่ ๗
การปรับปรุงฐานข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร

ข้อ ๑๖๖ ให้สำนักทะเบียนกลางดำเนินการปรับปรุงรายการในฐานข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรให้เป็นปัจจุบันตามหลักฐานที่สำนักทะเบียนจัดส่งมา หรือตามหลักฐานรายการทะเบียนที่พิมพ์จากคอมพิวเตอร์และได้มีการตรวจสอบแก้ไขให้ถูกต้องแล้ว

ข้อ ๑๖๗ หลักฐานการปรับปรุงฐานข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรเมื่อดำเนินการแล้วให้สำนักทะเบียนกลางทำลายตามระยะเวลาและวิธีการที่กำหนด

ตอนที่ ๘
การส่งและการรายงาน

ข้อ ๑๖๘ แบบพิมพ์การทะเบียนราษฎรและแบบรายงานที่สำนักทะเบียนกลางส่งคืนให้สำนักทะเบียนตรวจสอบความถูกต้องแล้วยืนยันหรือแก้ไขให้ถูกต้องพร้อมทั้งส่งคืนให้สำนักทะเบียนกลางภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับเอกสาร

ข้อ ๑๖๙ การยืนยันหรือแก้ไขความถูกต้องในแบบพิมพ์การทะเบียนราษฎรและแบบรายงานตามข้อ ๑๖๘ ให้สำนักทะเบียนดำเนินการตามวิธีการที่สำนักทะเบียนกลางกำหนด

ข้อ ๑๗๐ กรณีที่สำนักทะเบียนกลางตรวจสอบและพบความผิดพลาดของรายการบุคคลและรายการบ้านที่สำนักทะเบียนจัดส่งรายงานให้แจ้งสำนักทะเบียนดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องตามวิธีการที่สำนักทะเบียนกลางกำหนด

ส่วนที่ ๘
การเปรียบเทียบคดีความผิดเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร

ข้อ ๑๗๑ "ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบ" ในเขตสำนักทะเบียนอำเภอ หมายถึงนายทะเบียนอำเภอ ในเขตสำนักทะเบียนท้องถิ่น หมายถึง นายทะเบียนท้องถิ่น

ข้อ ๑๗๒ เมื่อปรากฏว่าผู้ใดกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบทำการเปรียบเทียบโดยมิชักช้า

ข้อ ๑๗๓ ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบบันทึกคำให้การของผู้กล่าวหาและผู้ต้องหาโดยย่อ

ถ้าผู้ต้องหายินยอมให้เปรียบเทียบก็ให้ทำการเปรียบเทียบได้แต่ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมให้เปรียบเทียบให้แจ้งให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีต่อไป

คำให้การของผู้กล่าวหา ผู้ต้องหา และบันทึกการเปรียบเทียบ ให้บันทึกลงในสมุดบันทึกการเปรียบเทียบคดีความผิดเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร ตามแบบท้ายระเบียบนี้

ข้อ ๑๗๔ ในการเปรียบเทียบให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบกำหนดเงินค่าปรับที่ผู้ต้องหาจะต้องพึงชำระโดยคำนึงถึงลักษณะความหนักเบาและพฤติการณ์แห่งความผิดตลอดจนฐานะความเป็นอยู่ของผู้ต้องหา

ข้อ ๑๗๕ เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับแล้ว ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบออกใบเสร็จรับเงินให้ผู้ต้องหารับไป

ข้อ ๑๗๖ การรายงานผลคดีเปรียบเทียบความผิดตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร ให้สำนักทะเบียนรายงานไปยังสำนักทะเบียนกลาง ตามแบบท้ายระเบียบนี้ทุกเดือนในสัปดาห์แรกของเดือนถัดไป

ข้อ ๑๗๗ การรับเงิน เก็บรักษาเงิน ส่งและถอนเงินค่าเปรียบเทียบ สำหรับกรณีนายทะเบียนท้องถิ่นเป็นผู้ทำการเปรียบเทียบ ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการฝากเงิน การเบิกจ่ายเงิน การรักษาเงิน และการตรวจเงินของเทศบาล สำหรับกรณีนายทะเบียนอำเภอเป็นผู้ทำการเปรียบเทียบให้ถือปฏิบัติตามระเบียบการรับจ่าย การเก็บรักษาและการนำส่งเงิน ในหน้าที่ของอำเภอและกิ่งอำเภอของกระทรวงการคลัง

ประกาศ ณ วันที่ ๒๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๕

(ลงชื่อ) **ชูวงศ์ ฉายะบุตร**
(นายชูวงศ์ ฉายะบุตร)
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

ท.ร. ๑๐๐

ใบรับแจ้งการเกิด

(ตามมาตรา ๑๙ มาตรา ๑๙/๑ และมาตรา ๑๙/๓)

เลขที่..... /..... สำนักทะเบียนที่รับแจ้ง.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า.....เลขประจำตัวประชาชน.....อายุ.....ปี อยู่บ้านเลขที่.....

หมู่ที่.....ตรอก/ซอย.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

เกี่ยวข้องกับเด็กในฐานะ ( ) บิดา ( ) มารดา ( ) ผู้ปกครอง ( ) เจ้าพนักงาน ( ) หัวหน้าสถานสงเคราะห์ ( ) อื่น ๆ (ระบุ).....

ขอแจ้งการเกิดต่อนายทะเบียน.....โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑ เด็กที่เกิด	ชื่อตัว.....ชื่อสกุล.....เพศ.....สัญชาติ.....เกิดวันที่..... เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....น. ตรงกับวันทางจันทรคติคือ วัน.....เดือน.....ปี..... สถานที่เกิด.....เลขที่..... เป็นบุตรลำดับที่.....วิธีคลอด ( ) คลอดเอง ( ) แพทย์ ( ) พยาบาล ( ) ผดุงครรภ์ ( ) หมอตำแย ( ) อื่น ๆ (ระบุ).....
๒ มารดาเด็ก	ชื่อตัว.....ชื่อสกุลก่อนสมรส.....เลขประจำตัวประชาชน..... อายุ.....ปี สัญชาติ.....เกิดที่จังหวัด.....ประเทศ..... ที่อยู่เลขที่.....
๓ บิดาเด็ก	ชื่อตัว.....ชื่อสกุลก่อนสมรส.....เลขประจำตัวประชาชน..... อายุ.....ปี สัญชาติ.....เกิดที่จังหวัด.....ประเทศ..... ที่อยู่เลขที่.....
๔ หลักฐาน ประกอบ การแจ้งเกิด	( ) บัตรประจำตัวของผู้แจ้ง เลขที่.....ออกให้โดย..... ( ) สำเนาทะเบียนบ้านเลขที่..... ( ) หนังสือมอบหมายให้แจ้งแทน..... ( ) บันทึกการรับตัวเด็ก จัดทำโดย..... ( ) หลักฐานอื่น ๆ (ระบุ).....ตำแหน่ง.....

(ลงชื่อ).....ผู้แจ้ง (ลงชื่อ).....นายทะเบียนผู้รับแจ้ง

(.....) (.....)

ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง
ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์
พ.ศ. ๒๕๓๘

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ (๑) วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ผู้อำนวยการทะเบียนกลางวางระเบียบการจัดทำทะเบียนราษฎรไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๓๘"

ข้อ ๒[๑] ระเบียบนี้ให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๘ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

ระบบคอมพิวเตอร์" หมายความว่า ระบบการประมวลผลข้อมูลการทะเบียนราษฎรด้วยเครื่องอิเล็กทรอนิกส์

ข้อ ๔ สำนักทะเบียนใดที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ประกาศให้ปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ให้ใช้ระเบียบนี้

ข้อ ๕ การจัดทำทะเบียนราษฎรในกรณีดังต่อไปนี้ ให้ดำเนินการด้วยระบบคอมพิวเตอร์

๑. การออกหลักฐานการแจ้ง

๒. การจัดทำทะเบียนราษฎร

๓. การควบคุมทะเบียนราษฎร

๔. การสำรวจตรวจสอบทะเบียนราษฎร

ข้อ ๕/๑[๒] การออกหลักฐานการรับแจ้งการเกิด การตาย การย้ายที่อยู่ หรือการคัดและรับรองรายการทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ให้นายทะเบียนดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสิบห้านาทีนับแต่เวลาที่ได้รับคำร้อง หากไม่อาจดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้แจ้งผู้ร้องทราบพร้อมเหตุผลที่ไม่อาจดำเนินการได้

ข้อ ๕/๒[๓] การกำหนดรหัสประจำตัวและรหัสผ่านของนายทะเบียนและผู้ปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) ลงทะเบียนผู้ปฏิบัติงานด้วยระบบคอมพิวเตอร์และปิดรูปถ่ายตามแบบ บท. ๑

(๒) เมื่อนายทะเบียนอนุมัติแล้ว ให้สำนักทะเบียนกำหนดรหัสประจำตัวเป็นเลข ๙ หลัก หลักที่ ๑, ๒, ๓, ๔ เป็นเลขรหัสประจำสำนักทะเบียน หลักที่ ๕ เป็นเลขกลุ่มตำแหน่งของผู้ปฏิบัติงาน และหลักที่ ๖, ๗, ๘, ๙ เป็นลำดับการกำหนดรหัสประจำตัวของสำนักทะเบียน และให้จัดทำบัญชีคุมการกำหนดเลขรหัสประจำตัวไว้เป็นหลักฐาน

---

[๑] ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๓/ตอนที่ ๘๔ ง/หน้า ๗/๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๙

[๒] ข้อ ๕/๑ เพิ่มโดยระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๗ ลงวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๗

[๓] ข้อ ๕/๒ เพิ่มโดยระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๗ ลงวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๗

(๓) ส่งแบบ บท. ๑ ไปยังศูนย์บริหารการทะเบียนภาคภายใน ๗ วัน เพื่อลงทะเบียนผู้ปฏิบัติงานและกำหนดรหัสผ่าน

(๔) เมื่อได้รับรหัสผ่านแล้ว ให้เจ้าของรหัสผ่านเปลี่ยนแปลงรหัสผ่านด้วยระบบคอมพิวเตอร์อีกครั้งหนึ่ง จึงจะใช้รหัสผ่านนั้นปฏิบัติงานได้

ผู้อำนวยการทะเบียนกลางอาจกำหนดให้ใช้เลขประจำตัวประชาชนและลายพิมพ์นิ้วมือของนายทะเบียนหรือผู้ปฏิบัติงานเป็นรหัสประจำตัวตาม (๒) และรหัสผ่านตาม (๓) ก็ได้

ในกรณีที่นายทะเบียนหรือเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานพ้นจากหน้าที่รับผิดชอบ ให้นายทะเบียนแจ้งศูนย์บริหารการทะเบียนภาคทางโทรศัพท์หรือโทรสารเพื่อยกเลิกรหัสผ่านทันที แล้วให้แจ้งยืนยันเป็นลายลักษณ์อักษรภายใน ๗ วัน

ข้อ ๕/๓[๔] นายทะเบียนและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรทุกคนต้องเก็บรักษารหัสผ่านของตนไว้เป็นความลับ หากมีการปฏิบัติโดยมิชอบหรือความเสียหายใด ๆ เกิดขึ้นอันเนื่องจากการใช้รหัสผ่านเจ้าของรหัสผ่านนั้นต้องรับผิดชอบในทุกกรณี

ในกรณีที่ลืมรหัสผ่าน ให้เจ้าของรหัสผ่านมีหนังสือแจ้งศูนย์บริหารการทะเบียนภาคทราบเมื่อศูนย์บริหารการทะเบียนภาคกำหนดรหัสผ่านใหม่แล้ว ให้เจ้าของรหัสผ่านนั้นเปลี่ยนแปลงรหัสผ่านด้วยตนเองอีกครั้งหนึ่ง จึงจะใช้รหัสผ่านนั้นปฏิบัติงานได้

การเปลี่ยนแปลงรหัสผ่าน ให้เจ้าของรหัสผ่านเปลี่ยนแปลงได้ด้วยตนเอง

ข้อ ๕/๔[๕] ก่อนเริ่มปฏิบัติงานแต่ละวันในสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่น เมื่อทำการเปิดระบบคอมพิวเตอร์แล้ว ให้เจ้าหน้าที่พิมพ์รายงานผลการปฏิบัติงานประจำวันของวันที่ผ่านมาเสนอให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายตรวจสอบรายละเอียดและความถูกต้องก่อนทุกครั้ง เมื่อตรวจสอบและเห็นว่าถูกต้อง ให้ผู้ตรวจสอบลงชื่อพร้อมทั้งวันเดือนปีรับรองการตรวจสอบในรายงานดังกล่าว แล้วให้เก็บรวบรวมไว้สำหรับใช้ตรวจสอบและเป็นหลักฐานอ้างอิงต่อไป การเก็บรักษารายงานดังกล่าวให้เก็บรักษาไว้เป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

เมื่อสิ้นสุดการปฏิบัติงานในแต่ละวัน ให้เจ้าหน้าที่ทำการสำรองข้อมูลไว้โดยใช้เทปประจำวัน ยกเว้นวันทำการสุดท้ายของสัปดาห์ให้สำรองข้อมูลทั้งหมดในรอบสัปดาห์เมื่อได้ตรวจสอบการสำรองข้อมูลว่าเสร็จสมบูรณ์เรียบร้อยแล้ว จึงจะทำการปิดระบบคอมพิวเตอร์ได้

ให้ศูนย์บริหารการทะเบียนภาคเก็บรักษาข้อมูลการปฏิบัติงานด้วยระบบคอมพิวเตอร์ที่สำนักทะเบียนทุกแห่งในเขตรับผิดชอบได้ปฏิบัติตามระเบียบนี้ไว้ เพื่อเป็นหลักฐานและสามารถตรวจสอบได้

ข้อ ๕/๕[๖] ให้มีชุดคำสั่งในการปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ดังนี้

(๑) ชุดคำสั่งการรับแจ้งการเกิด (ท.ร. ๐๑, ๐๒, ๐๓) สำหรับการออกสูติบัตรและจัดทำทะเบียนคนเกิด

(๒) ชุดคำสั่งบัตรทะเบียนคนเกิด (ท.ร.๒๖) สำหรับการจัดทำบัตรทะเบียนคนเกิด

(๓) ชุดคำสั่งการรับแจ้งการตาย (ท.ร. ๐๔, ๐๕) สำหรับการออกมรณบัตรและการจัดทำทะเบียนคนตาย

---

[๔]ข้อ ๕/๓ เพิ่มโดยระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๗ ลงวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๗

[๕]ข้อ ๕/๔ เพิ่มโดยระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๗ ลงวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๗

[๖]ข้อ ๕/๕ เพิ่มโดยระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๗ ลงวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๗

(๔) ชุดคำสั่งการรับแจ้งการย้ายที่อยู่ (ท.ร. ๐๖, ๐๗) สำหรับการออกหลักฐานการแจ้งการย้ายที่อยู่และการจัดเก็บประวัติการย้ายที่อยู่

(๕) ชุดคำสั่งการเพิ่มรายการบุคคลหรือบ้านที่ตกหล่น (ท.ร. ๑๔) สำหรับการเพิ่มรายการบุคคลเข้าในทะเบียนบ้านที่จัดทำด้วยระบบคอมพิวเตอร์ กรณีที่บุคคลนั้นได้รับการกำหนดเลขประจำตัวประชาชนไว้ในทะเบียนบ้านอยู่ก่อนแล้ว หรือการเพิ่มรายการบ้านที่ได้รับการกำหนดเลขรหัสประจำบ้านอยู่ก่อนแล้ว

(๖) ชุดคำสั่งการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือจำหน่ายรายการเกี่ยวกับบุคคลหรือบ้าน (ท.ร. ๔๔) สำหรับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงจำหน่ายรายการบุคคลหรือบ้านโดยนายทะเบียน

(๗) ชุดคำสั่งการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือจำหน่ายรายการเกี่ยวกับบุคคล (ท.ร. ๙๗ ข) สำหรับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือจำหน่ายรายการบุคคลโดยมีผู้ยื่นคำร้อง

(๘) ชุดคำสั่งการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือจำหน่ายรายการเกี่ยวกับบ้าน (ท.ร. ๙๗ ค) สำหรับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือ จำหน่ายรายการเกี่ยวกับบ้านโดยมีผู้ยื่นคำร้อง

(๙) ชุดคำสั่งการกำหนดเลขประจำตัวประชาชน (ท.ร. ๙๘) สำหรับการกำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่บุคคลที่ได้รับการเพิ่มชื่อและรายการบุคคลเข้าในทะเบียนบ้าน

(๑๐) ชุดคำสั่งการปลูกสร้างบ้านใหม่หรือบ้านที่ยังไม่มีทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๙๙) สำหรับการกำหนดเลขรหัสประจำบ้าน

(๑๑) ชุดคำสั่งการตรวจสอบและคัดรับรองรายการจากฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร สำหรับการตรวจสอบและคัดรับรองรายการจากฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร

(๑๒) ชุดคำสั่งการแก้ไข เปลี่ยนแปลงหรือจำหน่ายรายการในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร สำหรับการแก้ไข เปลี่ยนแปลงหรือจำหน่ายรายการในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร

(๑๓) ชุดคำสั่งอื่นที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรตามที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางประกาศกำหนดเพิ่มเติม

ข้อ ๕/๖[๗] เมื่อนายอำเภอได้อนุมัติ หรืออนุญาตเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรตามที่จะกล่าวต่อไปแล้วให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นบันทึกรหัสผ่านของนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแล้วแต่กรณี เพื่อการการเพิ่มชื่อ จำหน่ายชื่อ แก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ดังนี้

(๑) การพิจารณาอนุมัติให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) กรณีการแจ้งเกิดเกินกำหนดของคนมีสัญชาติไทย และการพิจารณาเห็นชอบการแจ้งเกิดเกินกำหนดเด็กมีอายุต่ำกว่า ๗ ปีบริบูรณ์ ในวันที่ยื่นคำร้องกรณีมีเหตุอันสมควรสงสัยเรื่องสัญชาติของเด็กที่จะแจ้งการเกิด

(๒) การอนุมัติให้เพิ่มชื่อคนสัญชาติไทยที่ไม่มีชื่อและรายการบุคคลอยู่ในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) เพราะตกสำรวจตรวจสอบทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙

(๓) การอนุมัติให้เพิ่มชื่อบุคคลอ้างว่าเป็นคนมีสัญชาติไทยขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) โดยไม่มีหลักฐานเอกสารมาแสดง

(๔) การอนุมัติให้เพิ่มชื่อเด็กอนาถาซึ่งอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของบุคคลหน่วยงานเอกชนหรือหน่วยงานของรัฐในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔)

(๕) การอนุมัติให้เพิ่มชื่อบุคคลที่ได้มีการลงรายการ “ตาย” หรือ “จำหน่าย” ในทะเบียนบ้านฉบับที่มีเลขประจำตัวประชาชนเพราะแจ้งผิดคนหรือสำคัญผิดในข้อเท็จจริงในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๔)

(๖) การอนุมัติให้เพิ่มชื่อบุคคลที่ถูกจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน เนื่องจากมีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านโดยมิชอบหรือโดยทุจริต หรือเป็นคนสาบสูญตามคำสั่งศาลในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔)

---

[๗]ข้อ ๕/๖ เพิ่มโดยระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๙

(๗) การอนุมัติให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) สำหรับคนต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว และเคยมีชื่อในทะเบียนบ้าน

(๘) การอนุมัติให้เพิ่มชื่อคนต่างด้าวที่เข้ามาในราชอาณาจักรไทย โดยได้รับการผ่อนผันเป็นกรณีพิเศษ หรือไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย ว่าด้วยคนเข้าเมือง รวมทั้งผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยซึ่งไม่ได้สัญชาติไทย ในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓)

(๙) การอนุมัติให้จำหน่ายชื่อบุคคลและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน ซึ่งมีชื่อและรายการในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือระเบียบแบบแผน

(๑๐) การอนุญาตให้แก้ไข เปลี่ยนแปลงรายการเกี่ยวกับสัญชาติในเอกสารการทะเบียนราษฎรจากสัญชาติอื่นหรือไม่มีสัญชาติเป็นสัญชาติไทย เนื่องจากการได้สัญชาติไทยหรือการคัดลอกรายการผิดพลาดหรือลงรายการผิดไปจากข้อเท็จจริง

ข้อ ๖ การจัดทำทะเบียนบ้านสำหรับสำนักทะเบียน ให้จัดทำไว้ด้วยระบบคอมพิวเตอร์และให้จัดเก็บทะเบียนบ้านฉบับเดิมไว้เป็นเอกสารเพื่อการอ้างอิง

ให้นายทะเบียนจัดทำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับใหม่ให้แก่เจ้าบ้าน พร้อมเรียกสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเดิมคืน

เมื่อจัดทำสำเนาทะเบียนบ้านด้วยระบบคอมพิวเตอร์แล้ว ให้นายทะเบียนลงชื่อ พร้อมวัน เดือน ปีที่จัดทำกำกับไว้ในหน้ารายการเกี่ยวกับบ้าน และลงชื่อกำกับรายการบุคคลในบ้านทุกคนที่พิมพ์ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ในหน้ารายการบุคคลด้วย โดยหมายเหตุในช่อง “มาจาก” ว่า “ฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร”

สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเดิมที่ตรวจแล้วมีรายการถูกต้องตรงกันกับทะเบียนบ้านฉบับของสำนักทะเบียน ให้นายทะเบียนเก็บรักษาไว้เป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปีและให้ขออนุมัตินายทะเบียนจังหวัดหรือนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี เพื่อทำลาย[๙]

ข้อ ๗ การแก้ไขปรับปรุงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร รวมทั้งสำเนาให้ดำเนินการด้วยวิธีขีดฆ่าข้อความรายการเดิม แล้วเขียนข้อความใหม่ด้วยหมึกสีแดง พร้อมทั้งลงลายมือชื่อนายทะเบียนกำกับไว้

ข้อ ๘ การส่งรายงานตามข้อ ๕ ให้สำนักทะเบียนรวบรวมส่งสำนักทะเบียนกลางให้เสร็จสิ้นในแต่ละวันด้วยระบบคอมพิวเตอร์

ข้อ ๙ เอกสารหลักฐานตามข้อ ๘ เมื่อสำนักทะเบียนจัดส่งรายงานด้วยระบบคอมพิวเตอร์แล้วให้จัดเก็บไว้เป็นเอกสารเพื่อการอ้างอิง

ข้อ ๑๐ ให้สำนักทะเบียนกลางดำเนินการปรับปรุงฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรตามที่สำนักทะเบียนจัดส่งรายงานตามข้อ ๘

ข้อ ๑๑ เมื่อสำนักทะเบียนได้รับรายงานการปรับปรุงฐานข้อมูลหรือรายงานการทักท้วงจากสำนักทะเบียนกลาง ให้นายทะเบียนตรวจสอบและหรือปรับปรุงแก้ไข แล้วลงลายมือชื่อรับรองในแบบรายงานและเก็บไว้เป็นเอกสารเพื่อการอ้างอิง

ข้อ ๑๒ เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้อง หรือคำขอ หรือรับแจ้ง หากพิจารณาเห็นว่ารายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรหรือหลักฐานของสำนักทะเบียนไม่ตรงกับรายการในทะเบียนบ้านที่จัดทำด้วยระบบคอมพิวเตอร์ให้ยึดถือรายการในทะเบียนบ้านที่จัดทำด้วยระบบคอมพิวเตอร์เป็นหลัก

หากผู้ร้องยืนยันว่ารายการในเอกสารทะเบียนราษฎรที่นำมาแสดงถูกต้องโดยมีหลักฐานให้นายทะเบียนดำเนินการแก้ไขหรือปรับปรุงรายการในทะเบียนบ้านที่จัดทำด้วยระบบคอมพิวเตอร์ให้ตรงกับรายการในเอกสารดังกล่าว โดยไม่ต้องยื่นคำร้องขอแต่อย่างใด และให้สำเนาเอกสารการแก้ไขเก็บไว้เป็นหลักฐานอ้างอิง

---

[๙] ข้อ ๖ วรรคสี่ เพิ่มโดยระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๗ ลงวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๗

ในการรับแจ้ง หรือการจัดทำทะเบียน หากปรากฏว่าไม่พบรายการบุคคลดังกล่าวในทะเบียนบ้านที่จัดทำด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ให้รับแจ้งและปรับปรุงทะเบียนตามหลักฐานที่ผู้แจ้งแสดง

ข้อ ๑๓ แบบพิมพ์การทะเบียนราษฎร ให้ใช้แบบพิมพ์ตามที่กำหนดท้ายระเบียบนี้

ข้อ ๑๓/๑[๙] การคัดรายการเกี่ยวกับการเพิ่มชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน การแจ้งการย้ายที่อยู่ การแก้ไข เปลี่ยนแปลงหรือจำหน่ายรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน หรือการปฏิบัติงานอื่นใดเป็นการเฉพาะของนายทะเบียนและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ให้ใช้แบบพิมพ์ตามที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางสั่งการเกี่ยวกับการนั้น

ข้อ ๑๔ สำเนาทะเบียนบ้านที่ยังไม่ได้จัดทำด้วยระบบคอมพิวเตอร์ตามระเบียบนี้ให้คงใช้ได้ต่อไปจนกว่านายทะเบียนจะจัดทำให้ใหม่

ข้อ ๑๕ กรณีที่ข้อมูลรายการของทะเบียนบ้านที่จัดทำไว้ในระบบคอมพิวเตอร์มีรายการไม่ตรงกับทะเบียนบ้านของสำนักทะเบียน ให้นายทะเบียนแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมรายการของทะเบียนบ้านที่จัดทำไว้ในระบบคอมพิวเตอร์ให้ตรงกับทะเบียนบ้านของสำนักทะเบียน โดยไม่ต้องให้ผู้ร้องยื่นคำขอแต่อย่างใด

ข้อ ๑๕/๑[๑๐] ในกรณีที่มีการจัดทำ การแก้ไข เปลี่ยนแปลง การจำหน่ายรายการเกี่ยวกับบุคคลหรือบ้านในเอกสารการทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ไม่ถูกต้อง โดยมีผู้ร้องหรือนายทะเบียนทราบเอง ให้ถือปฏิบัติตามที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางสั่งการเกี่ยวกับการนั้น

ข้อ ๑๖ ให้นายทะเบียนอำเภอ และนายทะเบียนท้องถิ่น ซึ่งได้ปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ตามระเบียบนี้ จัดทำรายงานตามแบบที่กำหนดท้ายระเบียบนี้ เสนอนายอำเภอตรวจสอบในแต่ละวันทำการ ทุกวัน และหากนายอำเภอได้ตรวจสอบแล้วเห็นว่า มีรายการใดที่จัดทำไว้ไม่ถูกต้องให้สั่งแก้ไขทันที

ข้อ ๑๗ ให้ใช้ระเบียบนี้ควบคู่กับระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๑๗/๑[๑๑] หากเกิดปัญหา อุปสรรค หรือข้อขัดข้องใด ๆ ในการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์เฉพาะในส่วนของระบบงานตามระเบียบนี้ ให้บันทึกรายงานสาเหตุของปัญหาให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นทราบ และให้เป็นหน้าที่ของนายทะเบียนเป็นผู้แจ้งเหตุดังกล่าวให้ประชาชนทราบและแจ้งศูนย์บริหารการทะเบียนภาคทราบเพื่อปรับปรุงแก้ไขระบบงานนั้น

ข้อ ๑๘ การจัดทำทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ในส่วนที่อยู่นอกเหนือจากที่ได้กำหนดไว้ในระเบียบนี้ ให้รายงานผู้อำนวยการทะเบียนกลางสั่งการเฉพาะกรณี

ประกาศ ณ วันที่ ๑๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๘

ชูวงศ์ ฉายะบุตร
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

---

[๙]ข้อ ๑๓/๑ เพิ่มโดยระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๗ ลงวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๗

[๑๐]ข้อ ๑๕/๑ เพิ่มโดยระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๗ ลงวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๗

[๑๑]ข้อ ๑๗/๑ เพิ่มโดยระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๗ ลงวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๗

ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง
ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ๕)
พ.ศ. ๒๕๕๕

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขปรับปรุงระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๓๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๗

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘/๒ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ ผู้อำนวยการทะเบียนกลางออกระเบียบสำนักทะเบียนกลางไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕"

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกความตาม (๑) และ (๓) ของข้อ ๕/๒ ของระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๓๘ ซึ่งเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"(๑) ลงทะเบียนผู้ปฏิบัติงานทะเบียนราษฎร โดยผู้ที่เป็นนายทะเบียนให้ลงทะเบียน ตามแบบ บท. ๑ และผู้ปฏิบัติงานที่ไม่ใช่นายทะเบียนให้ลงทะเบียน ตามแบบ บท. ๑/๑

(๓) ส่งแบบ บท. ๑ หรือ บท. ๑/๑ แล้วแต่กรณี ไปยังศูนย์บริหารการทะเบียนภาคสาขาจังหวัดที่สำนักทะเบียนนั้นตั้งอยู่ในพื้นที่ ภายในเจ็ดวัน เพื่อลงทะเบียนและกำหนดรหัสผ่าน"

ข้อ ๔ ให้ยกเลิกความตาม (๑) ของข้อ ๘ ของระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"(๑) บท. ๑ และ บท. ๑/๑ เป็นแบบลงทะเบียนผู้ปฏิบัติงานด้วยระบบคอมพิวเตอร์ของนายทะเบียนและผู้ปฏิบัติงานที่ไม่ใช่นายทะเบียนตามลำดับ"

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

ชวน ศิรินันท์พร
อธิบดีกรมการปกครอง
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๓๐ ตอนพิเศษ ๓๗ ง ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๖

แบบลงทะเบียนผู้ปฏิบัติงานด้วยระบบคอมพิวเตอร์ **บท.1**

(สำหรับ ผู้ทำหน้าที่ นายทะเบียน/ผู้ช่วยนายทะเบียน/พนักงานเจ้าหน้าที่/ผู้อนุมัติการดำเนินงานในเรื่องอื่น ๆ)

วันที่ ..... เดือน .....พ.ศ. .....

สำนักทะเบียน ..... จังหวัด .....

1. ชื่อ - สกุล .....ตำแหน่ง (สายงาน)..... ระดับ.....

ตำแหน่ง(ทางการบริหาร) .....

เลขประจำตัวประชาชน ☐ - ☐☐☐☐ - ☐☐☐☐☐ - ☐☐ - ☐

2. กลุ่มตำแหน่งของผู้ปฏิบัติงาน (**X** ได้เพียง **1** ช่อง)

- ☐ 1 นายทะเบียนอำเภอ (นายอำเภอ) / นายทะเบียนท้องถิ่น (ผู้อำนวยการเขต / ปลัดเทศบาล/ปลัดเมืองพัทยา)
- ☐ 2 รองปลัดเทศบาล / ผอ.กอง (เทศบาล) / หัวหน้าฝ่ายทะเบียน / หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาล /รองปลัดเมืองพัทยา/ หัวหน้าสำนักปลัดเมืองพัทยา
- ☐ 3 ผู้ช่วยนายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่ (ปลัดอำเภอหรือข้าราชการตำแหน่งประเภทวิชาการหรือในสายงานที่เริ่มต้นจากระดับ 3) / ผู้ทำหน้าที่นายทะเบียนครอบครัว
- ☐ 8 ผู้ช่วยนายทะเบียน(เจ้าหน้าที่ปกครองหรือข้าราชการตำแหน่งประเภททั่วไปในสายงานที่เริ่มต้นจากระดับ1 หรือ 2)
- ☐ 9 ข้าราชการสำนักบริหารการทะเบียน

3. งานทะเบียนที่รับผิดชอบ (**X** ได้มากกว่า **1** ช่อง)

☐ 1	ทะเบียนราษฎร	☐ 8	ปรับปรุงตารางรหัส	☐ 15	ระบบ Call Center
☐ 2	ทะเบียนบัตรประจำตัวประชาชน	☐ 9	ปรับปรุงบุคคลเฝ้าระวังเป็นพิเศษ	☐ 16	ระบบ Card control
☐ 3	ทะเบียนชื่อบุคคล	☐ 10	เปิด - ปิด ระบบงาน		สถานที่ปฏิบัติ.....
☐ 4	ทะเบียนครอบครัว	☐ 11	ทะเบียนเกาะ/สัตว์พาหนะ	☐ 17	ทะเบียนคนต่างด้าว
☐ 5	ทะเบียนเลือกตั้ง	☐ 12	ทะเบียนพินัยกรรม	☐ 18	ทะเบียนครุภัณฑ์
☐ 6	ทะเบียนอาวุธปืน	☐ 13	เจ้าหน้าที่เก็บกล่องเงิน	☐ 19	ระบบการเพิ่มชื่อ/ให้เลขบุคคล ไม่ได้สัญชาติไทย
☐ 7	ท.ร.14 ท.ร.44	☐ 14	ระบบ MIS /รับแจ้งปัญหา	☐ 20	ระบบการจำหน่ายบุคคลเสีย/ สละสัญชาติไทย

ตัวอย่างลายมือชื่อผู้ลงทะเบียน

รูปถ่าย

ลงชื่อ .....ผู้ลงทะเบียน

(.....)

วันที่ .....

ลงชื่อ ..... ผู้อนุมัติ

(.....)

นายทะเบียน.....

วันที่ .....

แบบลงทะเบียนผู้ปฏิบัติงานด้วยระบบคอมพิวเตอร์ **บท.1/1**

(สำหรับ ผู้ทำหน้าที่ในฐานะของ เจ้าหน้าที่/ผู้ปฏิบัติงาน)

วันที่ ..... เดือน .....พ.ศ. .....

สำนักทะเบียน ..... จังหวัด .....

1. ชื่อ - สกุล .....ตำแหน่ง (สายงาน)..... ระดับ.....

ตำแหน่ง (ทางการบริหาร).....

เลขประจำตัวประชาชน ☐ - ☐☐☐☐ - ☐☐☐☐☐ - ☐☐ - ☐

2. กลุ่มตำแหน่งของผู้ปฏิบัติงาน (**X** ได้เพียง **1** ช่อง)

4 ☐	เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ
5 ☐	พนักงานราชการ / ลูกจ้าง / พนักงานจ้างตามภารกิจ / พนักงานจ้างทั่วไป / สมาชิก อส. (ต้องมีคำสั่งให้ปฏิบัติงาน)
6 ☐	อื่น ๆ .....
9 ☐	ข้าราชการสำนักบริหารการทะเบียน

3. งานทะเบียนที่รับผิดชอบ (**X** ได้มากกว่า **1** ช่อง)

1 ☐	ทะเบียนราษฎร	5 ☐	ทะเบียนเลือกตั้ง	13 ☐	เจ้าหน้าที่เก็บกล่องเงิน
2 ☐	ทะเบียนบัตรประจำตัวประชาชน	6 ☐	ทะเบียนอาวุธปืน	15 ☐	ระบบ call center
3 ☐	ทะเบียนชื่อบุคคล	11 ☐	ทะเบียนเกาะ/สัตว์พาหนะ	☐	.....
4 ☐	ทะเบียนครอบครัว	12 ☐	ทะเบียนพินัยกรรม		

ตัวอย่างลงลายมือชื่อผู้ลงทะเบียน

รูปถ่าย

ลงชื่อ .....ผู้ลงทะเบียน

(.....)

วันที่ .....

ลงชื่อ.....ผู้อนุมัติ

(.....)

นายทะเบียน.....

วันที่.....

แบบลงทะเบียนผู้ปฏิบัติงานด้วยระบบคอมพิวเตอร์

บท.1	บท.1/1
1. ชื่อ - สกุล , เลขรหัสประจำตัวประชาชน หรือ ผู้ลงทะเบียน หมายถึง บุคคลคนเดียวกันของเจ้าหน้าทีที่ลงทะเบียนและมีหน้าที่รับผิดชอบตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงานด้วยระบบคอมพิวเตอร์	1. ชื่อ - สกุล , เลขรหัสประจำตัวประชาชน หรือ ผู้ลงทะเบียน หมายถึง บุคคลคนเดียวกันของเจ้าหน้าทีที่ลงทะเบียนและมีหน้าที่รับผิดชอบตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงานด้วยระบบคอมพิวเตอร์
2. กลุ่มตำแหน่งของผู้ปฏิบัติงาน หมายถึง ตำแหน่งที่รับผิดชอบในสายงาน และหมายถึงระดับของระดับความรับผิดชอบ - ข้าราชการสำนักบริหารการทะเบียน รวมถึงข้าราชการประจำศูนย์ภาคฯ , ศูนย์จังหวัดฯ และข้าราชการประจำที่สน.บท ทั้งหมดที่ได้รับผิดชอบ	2. กลุ่มตำแหน่งของผู้ปฏิบัติงาน หมายถึง ตำแหน่งที่รับผิดชอบในสายงาน และหมายถึงระดับของระดับความรับผิดชอบ - ข้าราชการสำนักบริหารการทะเบียน รวมถึงข้าราชการประจำศูนย์ภาคฯ , ศูนย์จังหวัดฯ และข้าราชการประจำที่สน.บท ทั้งหมดที่ได้รับผิดชอบ
3. งานทะเบียนที่รับผิดชอบ หมายถึง งานที่ได้รับผิดชอบตามคำสั่งผู้บังคับบัญชามอบหมาย	3. งานทะเบียนที่รับผิดชอบ หมายถึง งานที่ได้รับผิดชอบตามคำสั่งผู้บังคับบัญชามอบหมาย ซึ่งความสามารถบันทึกข้อมูลในฐานะผู้ปฏิบัติงานเท่านั้น
4. เลขรหัสปฏิบัติงาน หมายถึง เลขรหัสจำนวน 9 หลัก 4.1 เลข 4 หลักแรก หมายถึง รหัสสำนักทะเบียนที่ปฏิบัติงาน เช่น อ.เมือง = 1301 4.2 เลขหลักที่ 5 หมายถึง ระดับความรับผิดชอบผู้ปฏิบัติงาน เช่น 1 = ระดับ นายอำเภอ / ปลัดเทศบาล 4.3 เลขหลักที่ 6 - 9 หมายถึง เลขเรียงลำดับ	4. เลขรหัสปฏิบัติงาน หมายถึง เลขรหัสจำนวน 9 หลัก 4.1 เลข 4 หลักแรก หมายถึง รหัสสำนักทะเบียนที่ปฏิบัติงาน เช่น อ.เมือง = 1301 4.2 เลขหลักที่ 5 หมายถึง ระดับความรับผิดชอบผู้ปฏิบัติงาน เช่น 4 = ระดับ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน 4.3 เลขหลักที่ 6 - 9 หมายถึง เลขเรียงลำดับ
5. ผู้กำหนดรหัส หมายถึง ผู้มีหน้าที่กำหนดเลขรหัสผู้ปฏิบัติงาน หรือ ผู้ปรับปรุงข้อมูล - ส่วนกลาง หมายถึง ส่วนพัฒนาเทคโนโลยีการทะเบียน (สพท.) - ภูมิภาค หมายถึง สำนักทะเบียนอำเภอ/เทศบาล เป็นผู้กำหนดรหัสเรียงตามระดับความรับผิดชอบ ซึ่งแต่ละสนจะมีสมุดคุมเลขไว้ แล้วส่งให้ ศภ.เป็นผู้บันทึกข้อมูล	5. ผู้กำหนดรหัส หมายถึง ผู้มีหน้าที่กำหนดเลขรหัสผู้ปฏิบัติงาน หรือ ผู้ปรับปรุงข้อมูล - ส่วนกลาง หมายถึง ส่วนพัฒนาเทคโนโลยีการทะเบียน (สพท.) - ภูมิภาค หมายถึง สำนักทะเบียนอำเภอ/เทศบาล เป็นผู้กำหนดรหัสเรียงตามระดับความรับผิดชอบ ซึ่งแต่ละสนท. จะมีสมุดคุมเลขไว้ แล้วส่งให้ ศภ.เป็นผู้บันทึกข้อมูล
6. ผู้อนุมัติ หมายถึง นายอำเภอ / ปลัดเทศบาล หรือผู้อำนวยการส่วนต่าง ๆ	6. ผู้อนุมัติ หมายถึง นายอำเภอ / ปลัดเทศบาล หรือผู้อำนวยการส่วนต่าง ๆ

ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง
ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์
(ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๕๔๐

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ (๑) วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ผู้อำนวยการทะเบียนกลางวางระเบียบการจัดทำทะเบียนราษฎรไว้ ดังนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐"

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ระเบียบนี้ให้ใช้เฉพาะกับสำนักทะเบียนต้นทางและปลายทางที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางได้ประกาศให้ปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๓๘ แล้ว

ข้อ ๔ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับแจ้งตามแบบพิมพ์ใบแจ้งย้ายที่อยู่เพื่อขอแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทางด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ให้ดำเนินการ ดังนี้

สำนักทะเบียนปลายทาง

(๑) เรียกสำเนาทะเบียนฉบับเจ้าบ้าน พร้อมคำยินยอมเป็นหนังสือของเจ้าบ้าน บัตรประจำตัวของเจ้าบ้านที่จะย้ายเข้าไปอยู่ใหม่จากผู้แจ้ง

(๒) ตรวจสอบหลักฐานของผู้แจ้งว่าเป็นคนเดียวกับบุคคลที่ปรากฏชื่อและรายการบุคคลที่ย้ายที่อยู่หรือไม่

(๓) เมื่อนายทะเบียนเห็นว่าผู้แจ้งเป็นคนเดียวกับบุคคลที่ปรากฏชื่อและรายการบุคคลที่ย้ายที่อยู่แล้ว ให้จำหน่ายรายการของผู้ย้ายที่อยู่ออกจากทะเบียนบ้านของสำนักทะเบียนต้นทางด้วยระบบคอมพิวเตอร์

(๔) เพิ่มชื่อผู้ย้ายที่อยู่ลงในทะเบียนบ้านของสำนักทะเบียนปลายทางด้วยระบบคอมพิวเตอร์ พร้อมทั้งเพิ่มชื่อลงในสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน แล้วคืนให้ผู้แจ้งต่อไป

(๕) เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๖) ให้สำนักทะเบียนปลายทางแจ้งสำนักทะเบียนต้นทางทราบโดยทางระบบคอมพิวเตอร์

สำนักทะเบียนต้นทาง

เมื่อสำนักทะเบียนต้นทางได้รับทราบการจำหน่ายรายการของผู้ย้ายที่อยู่ออกจากทะเบียนบ้านด้วยระบบคอมพิวเตอร์แล้วให้แจ้งเจ้าบ้านให้นำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านมาดำเนินการจำหน่ายชื่อต่อไป

ข้อ ๕ ให้สำนักทะเบียนที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางได้ประกาศให้ปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๓๘ สามารถตรวจสอบชื่อและรายการบุคคลจากฐานข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร เพื่อการปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการเพิ่มชื่อและรายการบุคคลเข้าในทะเบียนบ้าน โดยไม่ต้องส่งเรื่องไปขอตรวจสอบยังสำนักทะเบียนกลางอีก โดยให้นายทะเบียนจัดทำแบบรับรองรายการทะเบียนราษฎรจากฐานข้อมูลการทะเบียน (ท.ร. ๑๔/๒) แล้วลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้เพื่อเป็นหลักฐานต่อไป

ประกาศ ณ วันที่ ๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๐

(ลงชื่อ) ประมวล รุจนเสรี

(นายประมวล รุจนเสรี)

ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง
ว่าด้วยการจัดทำบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย พ.ศ. ๒๕๕๑

โดยที่กระทรวงมหาดไทยได้ยกเลิกกฎกระทรวงกำหนดให้คนต่างด้าวปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๘ และได้ออกกฎกระทรวงกำหนดให้คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร และกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม พ.ศ. ๒๕๕๑ ขึ้นใช้บังคับแทน ทำให้ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย พ.ศ. ๒๕๔๗ และระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันไม่สอดคล้องกับกฎกระทรวงที่ได้ปรับปรุงใหม่ สมควรปรับปรุงระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกฎกระทรวงดังกล่าว อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘/๒ และมาตรา ๑๙/๒ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๕๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ผู้อำนวยการทะเบียนกลางออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย พ.ศ. ๒๕๕๑"

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก

(๑) ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย พ.ศ. ๒๕๔๗

(๒) ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

"คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย" หมายถึง

(๑) คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง และมีใบสำคัญถิ่นที่อยู่หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองหรือกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนคนต่างด้าว แล้วแต่กรณี และบุตรของบุคคลดังกล่าวที่เกิดในราชอาณาจักรและไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ

(๒) คนต่างด้าวซึ่งได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง และบุตรของบุคคลดังกล่าวที่เกิดในราชอาณาจักรและไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ

"บัตร" หมายความว่า บัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย

"ผู้ถือบัตร" หมายความว่า ผู้มีชื่อเป็นเจ้าของบัตร

ข้อ ๕ คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยที่มีอายุตั้งแต่ห้าปีบริบูรณ์แต่ไม่เกินเจ็ดสิบปีบริบูรณ์ และมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔ หรือ ท.ร. ๑๓) หรือทะเบียนประวัติที่สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นจัดทำขึ้นตามกฎหมายหรือระเบียบว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ต้องมีบัตรตามระเบียบนี้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่มีอายุครบห้าปีบริบูรณ์ หรือวันที่นายทะเบียนเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔ หรือ ท.ร. ๑๓)

ผู้ถือบัตรที่บัตรเดิมหมดอายุ บัตรหายหรือถูกทำลาย หรือบัตรชำรุด ต้องมีบัตรใหม่ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่บัตรหมดอายุ บัตรหายหรือถูกทำลาย หรือบัตรชำรุด แล้วแต่กรณี

ผู้ถือบัตรที่แก้ไขรายการชื่อตัว ชื่อสกุล หรือชื่อตัวและชื่อสกุล หรือวันเดือนปีเกิดในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔ หรือ ท.ร. ๑๓) ต้องเปลี่ยนบัตรภายในหกสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนได้แก้ไขรายการดังกล่าวในทะเบียนบ้าน

ข้อ ๖ การขอมีบัตร ขอมีบัตรใหม่ และขอเปลี่ยนบัตรตามข้อ ๕ ให้คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยยื่นคำขอต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ณ สำนักทะเบียนที่มีระบบการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนด้วยระบบคอมพิวเตอร์ในท้องที่อำเภอหรือท้องถิ่นที่ผู้นั้นมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านหรือทะเบียนประวัติ

ผู้อำนวยการทะเบียนกลางอาจกำหนดให้สำนักทะเบียนอื่นนอกเหนือจากสำนักทะเบียนตามวรรคหนึ่งจัดทำบัตรให้กับคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยก็ได้

ข้อ ๗ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับคำขอมีบัตรของคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) เรียกและตรวจสอบหลักฐานของผู้ขอมีบัตร ได้แก่ สำเนาทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔ หรือ ท.ร.๑๓) หรือสำเนาทะเบียนประวัติ เช่น ท.ร.๓๘/๑ หรือ ท.ร.๓๘ ข เป็นต้น บัตรเดิม (กรณีบัตรหมดอายุ บัตรชำรุด และขอเปลี่ยนบัตร) และเอกสารราชการอื่น (ถ้ามี) เช่น ใบสำคัญถิ่นที่อยู่ ใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว หนังสืออนุญาตให้เดินทางออกนอกเขตพื้นที่ เป็นต้น

(๒) ตรวจสอบรายการบุคคลจากฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร รวมถึงภาพใบหน้าจากรายการประวัติการจัดทำบัตรเดิมในระบบคอมพิวเตอร์

(๓) กรณีมีเหตุอันควรสงสัยเกี่ยวกับรายการบุคคลของผู้ขอมีบัตรให้สอบสวนเจ้าบ้านหรือบุคคลที่น่าเชื่อถือ

(๔) เมื่อปรากฏว่าผู้ขอมีบัตรเป็นบุคคลเดียวกับผู้มีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านหรือทะเบียนประวัติ ให้พิมพ์ลายนิ้วมือและถ่ายรูปผู้ขอมีบัตรด้วยระบบคอมพิวเตอร์

(๕) ตรวจสอบรายการบุคคลและภาพใบหน้าในคำขอมีบัตรที่พิมพ์ด้วยระบบคอมพิวเตอร์เปรียบเทียบกับหลักฐานที่มีอยู่อีกครั้ง เมื่อเห็นว่ารายการถูกต้องให้ออกใบรับคำขอมีบัตรให้แก่ผู้ขอไว้เป็นหลักฐาน

(๖) เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๗) เมื่อได้ดำเนินการออกบัตรเรียบร้อยแล้ว ให้มอบบัตรให้แก่ผู้ขอมีบัตรโดยเรียกใบรับคำขอมีบัตรคืน

ข้อ ๘ การพิมพ์ลายนิ้วมือผู้ขอมีบัตรให้พิมพ์ลายนิ้วหัวแม่มือขวาและซ้าย ในกรณีที่ผู้ขอไม่มีนิ้วหัวแม่มือข้างหนึ่งให้พิมพ์ลายนิ้วหัวแม่มือเฉพาะข้างที่เหลืออยู่เพียงนิ้วเดียว ถ้าไม่มีนิ้วหัวแม่มือทั้งสองข้างให้พิมพ์ลายนิ้วมือนิ้วใดนิ้วหนึ่งข้างละหนึ่งนิ้วเริ่มตั้งแต่นิ้วชี้ และหากไม่มีนิ้วมือเหลืออยู่เลยให้ยกเว้นการพิมพ์ลายนิ้วมือ ทั้งนี้ ให้บันทึกเหตุดังกล่าวไว้ในคำขอมีบัตรด้วย

ข้อ ๙ บัตรให้มีอายุใช้ได้สิบปีนับแต่วันออกบัตร เว้นแต่บัตรที่ยังไม่หมดอายุในวันที่ผู้ถือบัตรมีอายุเจ็ดสิบปีบริบูรณ์ ให้ผู้ถือบัตรใช้บัตรนั้นต่อไปได้ตลอดชีวิต

กรณีผู้ถือบัตรพ้นจากสถานะการเป็นคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยตามระเบียบนี้ ให้บัตรนั้นหมดอายุในวันที่ผู้ถือบัตรพ้นจากสถานะดังกล่าว

ข้อ ๑๐ ผู้ถือบัตรผู้ใดพ้นจากสถานะการเป็นคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยตามระเบียบนี้ให้หมดสิทธิใช้บัตรและต้องส่งบัตรคืนนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ณ สำนักทะเบียนแห่งท้องที่ที่ผู้นั้นมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านหรือทะเบียนประวัติภายในสิบวันนับแต่วันที่พ้นสถานะ

ข้อ ๑๑ แบบ ขนาด ลักษณะของบัตร สี วัสดุตัวบัตร และวัสดุป้องกันการปลอมแปลงบัตรให้เป็นไปตามที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

ข้อ ๑๒ ให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางเป็นผู้ออกบัตรตามระเบียบนี้

ข้อ ๑๓ บัตรที่ได้จัดทำขึ้นตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย พ.ศ. ๒๕๔๗ และระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ ก่อนวันที่ระเบียบฉบับนี้ใช้บังคับให้คงใช้ได้ต่อไปจนกว่าบัตรจะหมดอายุ หรือมีบัตรใหม่หรือเปลี่ยนบัตรตามระเบียบนี้

ข้อ ๑๔ บรรดาประกาศสำนักทะเบียนกลางและหนังสือสั่งการแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยที่มีอยู่ก่อนวันที่ระเบียบฉบับนี้ใช้บังคับ ให้คงใช้ได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๑

(นายวิชัย ศรีขวัญ)
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

คำขอมีบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย

หมายเลขคำขอ.....

เขียนที่ สำนักทะเบียน..... วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า..... เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เลขประจำตัวประชาชน..... สัญชาติ.....

สถานภาพสมรส.....ศาสนา.....หมู่โลหิต.....

บิดาชื่อ..... สัญชาติ.....

เลขประจำตัวประชาชน.....

มารดาชื่อ..... สัญชาติ.....

เลขประจำตัวประชาชน.....

ขณะยื่นคำขอมีบัตรมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน/ทะเบียนประวัติ เลขที่.....หมู่ที่.....ตรอก.....

ซอย.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....สำนักทะเบียน.....

ขอมีบัตรในกรณี.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าข้อความดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

(ลายมือชื่อหรือลายพิมพ์นิ้วมือ).....ผู้ยื่นคำขอ

(.....)

(สำหรับเจ้าหน้าที่)

๑. (ลงชื่อ).....ผู้รับคำขอและ

(.....) พิมพ์ลายนิ้วมือ

๒. (ลงชื่อ).....ผู้ถ่ายรูป

(.....)

นิ้วหัวแม่มือซ้าย	นิ้วหัวแม่มือขวา
ภาพใบหน้าจากบัตรเดิม	ภาพใบหน้าตามคำขอนี้

คำสั่งนายทะเบียน

.....

๓. (ลงชื่อ).....

(.....)

ตำแหน่ง.....

๔. (ลงชื่อ).....ผู้พิมพ์บัตร

(.....)

๕. (ลงชื่อ).....ผู้รับบัตร

(.....)

ใบรับคำขอมีบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย

หมายเลขคำขอ.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

สำนักทะเบียน.....จังหวัด.....

ได้จัดทำบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยให้แก่.....

เลขประจำตัวประชาชน.....เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

สัญชาติ.....

มารดาชื่อ.....บิดาชื่อ.....

ที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน/ทะเบียนประวัติ เลขที่.....หมู่ที่.....ตรอก/ซอย.....

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

จึงออกหลักฐานเพื่อแสดงว่านายทะเบียนได้รับคำขอมีบัตรไว้แล้วและให้มารับบัตรในวันที่.....

(ลงชื่อ).....นายทะเบียน

(.....)

ภาพใบหน้าเดิมและภาพใบหน้าปัจจุบันของผู้ขอมีบัตร

ลายพิมพ์นิ้วหัวแม่มือซ้ายและขวาของผู้ขอมีบัตร

แบบบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย

ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย พ.ศ. ๒๕๕๑

(ด้านหน้า)

(ด้านหลัง)

หมายเหตุ สีพื้นของบัตรทั้งสองด้านเป็นสีชมพู ขนาดกว้างประมาณ ๕.๔ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๘.๖ เซนติเมตร

แบบบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย

ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย พ.ศ. ๒๕๕๑

(สำหรับกลุ่มแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองที่กระทรวงแรงงานอนุญาตให้ทำงาน)

(ด้านหน้า)

(ด้านหลัง)

หมายเหตุ สีพื้นของบัตรทั้งสองด้านเป็นสีชมพู ขนาดกว้างประมาณ ๕.๔ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๘.๖ เซนติเมตร

ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง
ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนประวัติของคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักร เป็นกรณีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ (รวมแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๙)

โดยที่มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๗ และวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๔๗ เห็นชอบแนวทางการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวทั้งระบบโดยผ่อนผันให้คนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเพื่อรอการส่งกลับและให้จัดทำทะเบียนราษฎรของคนต่างด้าวดังกล่าวอาศัยอำนาจตามความมาตรา ๘ (๑) วรรคสอง และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ประกอบกฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๓๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ผู้อำนวยการทะเบียนกลางออกระเบียบเกี่ยวกับการจัดทำทะเบียนราษฎรไว้ ดังนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนประวัติของคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗"

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๔๗ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

"คนต่างด้าว" หมายถึง คนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองและอยู่ในระหว่างรอการส่งกลับออกนอกราชอาณาจักร สัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกประกาศอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษ ตามมติคณะรัฐมนตรี

"ทะเบียนประวัติ" หมายถึง ทะเบียนสำหรับลงรายการของคนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองและอยู่ในระหว่างรอการส่งกลับออกนอกราชอาณาจักร

ข้อ ๔[๑] ให้นายทะเบียนจังหวัดและนายทะเบียนกรุงเทพมหานครดำเนินการเพื่อจัดทำทะเบียนประวัติของคนต่างด้าวที่อาศัยอยู่ในพื้นที่สำนักทะเบียนจังหวัดนั้น หรือสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานครแล้วแต่กรณี ตามแบบ ท.ร. ๓๘ โดยกำหนดเลขประจำตัวให้ตามข้อ ๖ แยกตามเขตพื้นที่สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นตามที่คนต่างด้าวมีภูมิลำเนาอยู่ แล้วจัดส่งทะเบียนประวัติของคนต่างด้างให้สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเก็บรักษา

กรณีคนต่างด้าวรายงานตัวขอจัดทำทะเบียนประวัติ ณ สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นที่ผู้นั้นมีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นตรวจสอบข้อเท็จจริงว่าบุคคลดังกล่าวจัดทำทะเบียนประวัติไว้แล้วหรือไม่ ถ้าไม่มีให้จัดทำทะเบียนประวัติตามแบบ ท.ร. ๓๘ โดยกำหนดเลขประจำตัวให้ตามข้อ ๖

---

[๑] ข้อ ๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนประวัติของคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๙

ข้อ ๕ การลงรายการในทะเบียนประวัติ (ท.ร. ๓๘) ให้นายทะเบียนจดบันทึกโดยละเอียดตามที่ได้รับแจ้งรายการใดไม่ทราบให้ระบุคำว่า “ไม่ทราบ” แต่อย่างน้อยต้องมีรายการชื่อตัว สัญชาติ ที่อยู่ เลขประจำตัว และ วันเดือนปีเกิด

รายการที่อยู่ตามวรรคหนึ่ง ให้ลงเลขที่บ้านของบ้านซึ่งคนต่างด้าวพักอาศัยในช่วงเวลาที่มีการสำรวจหรือยื่นคำร้องขอลงทะเบียน ไม่ว่าจะเป็นการพักอาศัยเป็นประจำหรือชั่วคราว

ข้อ ๖ เลขประจำตัวของคนต่างด้าว ประกอบด้วยเลข ๑๓ หลัก แบ่งออกเป็น ๔ ส่วนดังนี้

ส่วนที่ ๑ ประกอบด้วยเลข ๒ หลัก เป็นเลขศูนย์สองตัว

ส่วนที่ ๒ ประกอบด้วยเลข ๔ หลัก หมายถึงเลขรหัสสำนักทะเบียน

ส่วนที่ ๓ ประกอบด้วยเลข ๖ หลัก หมายถึงลำดับที่ของบุคคลในแต่ละสำนักทะเบียน

ส่วนที่ ๔ ประกอบด้วยเลข ๑ หลัก หมายถึงเลขตรวจสอบความถูกต้องของเลขประจำตัวแต่ละชุดตัวเลข

ข้อ ๗ ให้สำนักทะเบียนกลางจัดเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติของคนต่างด้าวไว้ในระบบคอมพิวเตอร์ โดยแยกต่างหากจากฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรของคนที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓ และ ท.ร. ๑๔)

รายการทะเบียนประวัติที่จัดเก็บในฐานข้อมูลอย่างน้อยต้องมีรายการตามทะเบียนประวัติ (ท.ร. ๓๘) ลายพิมพ์นิ้วมือ และจะมีภาพใบหน้าหรือข้อมูลที่จำเป็นอื่น ๆอีกก็ได้

กรณีหน่วยงานของรัฐมีความจำเป็นต้องการขอใช้ข้อมูลทะเบียนประวัติของคนต่างด้าวเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงาน สามารถร้องขอเชื่อมโยงข้อมูลได้ ทั้งนี้ตามวิธีการที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

ข้อ ๘ การรับแจ้งการเกิดบุตรของคนต่างด้าวให้ใช้แบบพิมพ์ใบรับแจ้งการเกิด (ท.ร. ๑ ตอนหน้า) และเมื่อรับแจ้งการเกิดแล้วให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งออกสูติบัต รให้ผู้แจ้งตามแบบ ท.ร. ๐๓ และเพิ่มชื่อเด็กลงในทะเบียนประวัติ (ท.ร. ๓๘) ฉบับที่บิดาหรือมารดาของเด็กมีชื่ออยู่

กรณีเด็กเกิดต่างท้องที่ เมื่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งออกสูติบัตรให้ตามวรรคหนึ่งแล้วให้คัดสำเนารายการสูติบัตรฉบับดังกล่าว แจ้งไปยังนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนอำเภอหรือท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่บิดาหรือมารดาของเด็กมีชื่ออยู่เพื่อดำเนินการเพิ่มชื่อเด็กลงในทะเบียนประวัติ (ท.ร. ๓๘) ฉบับเดียวกับบิดาหรือมารดาของเด็ก

ข้อ ๙ การรับแจ้งการตายของคนต่างด้าวให้ใช้แบบพิมพ์ใบรับแจ้งการตาย (ท.ร. ๔ ตอนหน้า) และเมื่อรับแจ้งการตายแล้วให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งออกมรณบัตรให้ผู้แจ้งตามแบบ ท.ร. ๐๕ และจำหน่ายรายการของบุคคลที่ตายในทะเบียนประวัติ (ท.ร. ๓๘) ที่ผู้นั้นเคยมีชื่ออยู่

กรณีการตายต่างท้องที่ เมื่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งออกมรณบัตรให้ตามวรรคหนึ่งแล้วให้คัดสำเนารายการมรณบัตรฉบับดังกล่าวแจ้งไปยังนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนอำเภอหรือท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ตายมีชื่ออยู่เพื่อดำเนินการจำหน่ายรายการบุคคลในทะเบียนประวัติ (ท.ร. ๓๘)

ข้อ ๑๐ กรณีการตายของคนต่างด้าวเป็นการตายโดยผิดธรรมชาติหรือเกิดจากโรคติดต่ออันตรายให้นายทะเบียนถือปฏิบัติเช่นเดียวกับกรณีของคนไทยตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๑๑ คนต่างด้าวผู้ใดประสงค์จะย้ายที่อยู่ใหม่ ให้แจ้งการย้ายออกต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งสำนักทะเบียนที่ผู้นั้นมีชื่ออยู่ในทะเบียนประวัติ และแจ้งการย้ายเข้าต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งสำนักทะเบียนที่ผู้นั้นประสงค์จะไปอยู่ โดยให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งดำเนินการ ดังนี้

(๑) กรณีย้ายที่อยู่ภายในเขตจังหวัดเดียวกัน ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งย้ายออกเรียกหลักฐาน ได้แก่ บัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย หรือแบบรับรองรายการทะเบียนประวัติ (ท.ร. ๓๘/๑) ของคนต่างด้าวที่จะย้ายที่อยู่ แล้วให้ตรวจสอบรายการบุคคลจากฐานข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์ เมื่อพบว่าเป็นบุคคลเดียวกัน ให้นายทะเบียนออกใบรับแจ้งการย้ายที่อยู่ตามแบบ ท.ร. ๐๗ ตอนที่ ๑ และตอนที่ ๒ มอบให้แก่ผู้แจ้ง และหมายเหตุการย้ายที่อยู่ในทะเบียนประวัติ (ท.ร. ๓๘) ของผู้นั้น

เมื่อนายทะเบียนของสำนักทะเบียนปลายทางได้รับแจ้งการย้ายเข้าของคนต่างด้าว ให้เรียกหลักฐานใบรับแจ้งการย้ายที่อยู่ตามแบบ ท.ร. ๐๗ ตอนที่ ๑ และตอนที่ ๒ บัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย หรือแบบรับรองรายการทะเบียนประวัติ (ท.ร. ๓๘/๑) ของคนต่างด้าวที่จะย้ายที่อยู่และหลักฐานการอนุญาตให้อาศัยอยู่ในบ้าน เพื่อตรวจสอบและเพิ่มรายการบุคคลของผู้ย้ายที่อยู่ลงในทะเบียนประวัติ (ท.ร. ๓๘) ประจำบ้านเลขที่ที่ผู้นั้นย้ายเข้าไปอยู่ใหม่แล้วให้ส่งใบแจ้งย้ายที่อยู่ ท.ร. ๐๗ ตอนที่ ๒ คืนสำนักทะเบียนต้นทางเพื่อจำหน่ายรายการของคนต่างด้าวผู้นั้นในทะเบียนประวัติ (ท.ร. ๓๘)

(๒) กรณีย้ายที่อยู่นอกเขตจังหวัด ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งการย้ายออกและนายทะเบียนผู้รับแจ้งการย้ายเข้าเรียกหลักฐานหนังสืออนุญาตให้คนต่างด้าวออกนอกเขตจังหวัด และดำเนินการเช่นเดียวกับการย้ายที่อยู่ภายในเขตจังหวัดเดียวกัน

ข้อ ๑๒ ให้นายทะเบียนตรวจสอบและปรับปรุงข้อมูลทะเบียนประวัติให้ถูกต้องเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ หากตรวจพบหรือได้รับแจ้งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่ารายการในทะเบียนประวัติของผู้ใดไม่ถูกต้องหรือมีการแจ้งรายการซ้ำซ้อน ให้นายทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติม จำหน่าย หรือดำเนินการอื่นใดให้ข้อมูลดังกล่าวมีความถูกต้อง

ข้อ ๑๓ กรณีนายทะเบียนตรวจพบหรือได้รับแจ้งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าคนต่างด้าวคนใดพ้นจากสถานะได้รับการผ่อนผันให้อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว ให้นายทะเบียนจำหน่ายรายการของบุคคลนั้นในทะเบียนประวัติ (ท.ร. ๓๘)

ข้อ ๑๔ การจำหน่ายรายชื่อและรายการบุคคล และการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในทะเบียนประวัติ สูติบัตร มรณบัตร ทะเบียนคนเกิด ทะเบียนคนตาย ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ และฐานข้อมูลทะเบียนประวัติของคนต่างด้าว ให้ดำเนินการตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยในส่วนของทะเบียนประวัติให้ดำเนินการเช่นเดียวกับทะเบียนบ้านโดยอนุโลม

ข้อ ๑๕ แบบพิมพ์การทะเบียนราษฎรสำหรับคนต่างด้าว ให้เป็นไปตามแบบที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด ดังนี้

(๑) ท.ร. ๐๓ เป็นสูติบัตร ใช้สำหรับคนต่างด้าว
(๒) ท.ร. ๐๕ เป็นมรณบัตร ใช้สำหรับคนต่างด้าว
(๓) ท.ร. ๐๗ เป็นใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ใช้สำหรับคนต่างด้าว
(๔) ท.ร. ๓๘ เป็นทะเบียนประวัติสำหรับลงรายการคนต่างด้าว
(๕) ท.ร. ๓๘/๑ เป็นแบบรับรองรายการทะเบียนประวัติของคนต่างด้าวจากฐานข้อมูลของสำนักทะเบียน
(๖) ท.ร. ๙๘ ง เป็นแบบการให้เลขประจำตัวคนต่างด้าว
(๗) ท.ร. ๐๓๑ เป็นแบบคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎรสำหรับคนต่างด้าว

ประกาศ ณ วันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๗

(นายสุจริต ปัจฉิมนันท์)
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง
ว่าด้วยการสำรวจและจัดทำทะเบียนสำหรับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน
พ.ศ. ๒๕๔๘

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๘ เห็นชอบยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคลไร้สถานะที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยทุกกลุ่ม โดยให้มีการสำรวจและจัดทำทะเบียนบุคคลที่ไม่มีชื่ออยู่ในระบบทะเบียนราษฎร อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ (๑) วรรคสอง และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ผู้อำนวยการทะเบียนกลางออกระเบียบเกี่ยวกับการจัดทำทะเบียนราษฎรไว้ดังนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการสำรวจและจัดทำทะเบียนสำหรับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน พ.ศ. ๒๕๔๘"

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๔๘ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

"บุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน" หมายถึง บุคคลที่มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรแต่ไม่มีรายการในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓ และ ท.ร. ๑๔) เนื่องจากไม่ปรากฏหลักฐานยืนยันถิ่นกำเนิดหรือประวัติของบุคคลหรือมีหลักฐานไม่เพียงพอที่นายทะเบียนจะพิจารณาเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน ทั้งนี้ไม่รวมถึงคนต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยมิชอบด้วยกฎหมายที่ไม่อยู่ในความควบคุมของทางราชการ หรือรัฐไม่มีนโยบายผ่อนผันให้อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษ

"ทะเบียนประวัติ" หมายความว่า ทะเบียนสำหรับลงรายการของบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนซึ่งจัดทำเป็นรายหมู่บ้านหรือชุมชน

"บัตรประจำตัว" หมายความว่า เอกสารที่นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นออกให้กับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนที่ได้จัดทำทะเบียนประวัติแล้ว สำหรับใช้เป็นหลักฐานแสดงตัว

ข้อ ๔ ให้นายทะเบียนอำเภอและนายทะเบียนท้องถิ่นจัดให้มีการสำรวจและจัดทำทะเบียนประวัติของบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนที่มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ขณะสำรวจอยู่ในเขตของสำนักทะเบียนนั้น ๆ ตามแบบ ท.ร. ๓๘ ก และบันทึกข้อมูลไว้ในระบบคอมพิวเตอร์ของสำนักทะเบียน

ข้อ ๕ การลงรายการทะเบียนประวัติ (ท.ร. ๓๘ ก) ให้นายทะเบียนจดบันทึกโดยละเอียดตามที่ได้รับแจ้ง รายการใดไม่ทราบให้เขียนข้อความว่า "ไม่ทราบ" แต่อย่างน้อยต้องมีรายการชื่อตัว ชื่อสกุล (ถ้ามี) ที่อยู่ เลขประจำตัว และ วันเดือนปีเกิด หรืออายุ (ถ้าทราบ)

รายการชื่อตัว ชื่อสกุล และวันเดือนปีเกิด หรืออายุของบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนกลุ่มที่มีความผิดปกติหรือพิการทางสมอง ให้ลงรายการตามที่ผู้อุปการะดูแลแจ้ง

รายการที่อยู่ตามวรรคหนึ่ง ให้ลงเลขที่บ้านของบ้านซึ่งบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนพักอาศัยในช่วงเวลาที่มีการสำรวจหรือยื่นคำร้องขอลงทะเบียน ไม่ว่าจะเป็นการพักอาศัยเป็นประจำหรือชั่วคราวสำหรับบุคคลซึ่งไม่มีที่พักอาศัยเป็นหลักแหล่งให้ลงรายการเฉพาะชุมชน หรือหมู่บ้าน ตำบล

ข้อ ๖ เพื่อความสะดวกในการจัดทำทะเบียนประวัติหรือปรับปรุงฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรของบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน ให้นายทะเบียนอำเภอและนายทะเบียนท้องถิ่นกำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้บุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนคนละหนึ่งเลขไม่ซ้ำกัน

เลขประจำตัวของบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน ประกอบด้วยเลข ๑๓ หลักตามที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดไว้ท้ายระเบียบนี้

ข้อ ๗ เมื่อนายทะเบียนอำเภอและนายทะเบียนท้องถิ่น ได้จัดทำทะเบียนประวัติตามข้อ ๔ แล้วให้จัดทำบัตรประจำตัวตามแบบท้ายระเบียบนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดมอบให้บุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนเก็บไว้เป็นหลักฐานแสดงตัว

ข้อ ๘ ให้สำนักทะเบียนกลางจัดเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติของบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนไว้ในระบบคอมพิวเตอร์ โดยแยกต่างหากจากฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรของคนที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓ และ ท.ร. ๑๔)

รายการทะเบียนประวัติที่จัดเก็บในฐานข้อมูลอย่างน้อยต้องมีรายการตามทะเบียนประวัติ (ท.ร. ๓๘ ก) ลายพิมพ์นิ้วมือ และภาพใบหน้า และจะมีข้อมูลที่จำเป็นอื่น ๆ อีกก็ได้

กรณีหน่วยงานของรัฐมีความจำเป็นต้องการขอใช้ข้อมูลทะเบียนประวัติของบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงาน สามารถร้องขอเชื่อมโยงข้อมูลได้ ทั้งนี้ตามวิธีการที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

ข้อ ๙ การรับแจ้งการเกิดบุตรของคนที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน ให้นายทะเบียนเรียกหลักฐานเพื่อตรวจสอบว่าเด็กที่เกิดได้สัญชาติไทยหรือไม่ หากพบว่าเป็นคนสัญชาติไทยหรือเป็นคนไม่มีสัญชาติไทยให้ปฏิบัติในการรับแจ้งการเกิดและเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ แต่หากไม่สามารถวินิจฉัยสัญชาติของเด็กได้ ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งออกสูติบัตรให้ตามแบบ ท.ร. ๐๓๑ และเพิ่มชื่อเด็กลงในทะเบียนประวัติ (ท.ร. ๓๘ ก) ฉบับที่บิดาหรือมารดาของเด็กมีชื่ออยู่

กรณีเด็กเกิดต่างท้องที่ เมื่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งออกสูติบัตรตามแบบ ท.ร. ๐๓๑ ให้ตามวรรคหนึ่งแล้วให้คัดสำเนารายการสูติบัตรฉบับดังกล่าวแจ้งไปยังนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่บิดาหรือมารดาของเด็กมีชื่ออยู่เพื่อดำเนินการเพิ่มชื่อเด็กลงในทะเบียนประวัติ (ท.ร. ๓๘ ก) ฉบับเดียวกับบิดาหรือมารดาของเด็ก

ข้อ ๑๐ การรับแจ้งการตายของบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน ให้ใช้แบบพิมพ์ใบรับแจ้งการตาย (ท.ร. ๔ ตอนหน้า) และเมื่อรับแจ้งการตายแล้วให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งออกมรณบัตรให้ผู้แจ้งตามแบบ ท.ร. ๐๕๑ และจำหน่ายรายการของบุคคลที่ตายในทะเบียนประวัติ (ท.ร. ๓๘ ก) ที่ผู้นั้นเคยมีชื่ออยู่

กรณีการตายต่างท้องที่ เมื่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งออกมรณบัตรให้ตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้คัดสำเนารายการมรณบัตรฉบับดังกล่าว แจ้งไปยังนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ตายมีชื่ออยู่เพื่อดำเนินการจำหน่ายรายการบุคคลในทะเบียนประวัติ (ท.ร. ๓๘ ก)

ข้อ ๑๑ กรณีการตายของบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนเป็นการตายโดยผิดธรรมชาติหรือเกิดจากโรคติดต่ออันตราย ให้นายทะเบียนถือปฏิบัติเช่นเดียวกับกรณีของคนไทยหรือคนไม่มีสัญชาติไทยตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๑๒ บุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนที่ประสงค์จะย้ายที่อยู่ ถ้าเป็นผู้ที่อยู่ในการสงเคราะห์ดูแลของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หน่วยงานเอกชนหรือบุคคลใด จะต้องได้รับความยินยอมจากหน่วยงานหรือบุคคลที่ทำหน้าที่สงเคราะห์หรือดูแลบุคคลดังกล่าวโดยในการแจ้งย้ายที่อยู่สำหรับบุคคลที่ป่วยเป็นโรคทางจิตประสาทหรือพิการทางสมอง หรือเด็ก ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบหน่วยงานหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายหรือผู้อุปการะ แล้วแต่กรณี เป็นผู้ทำหน้าที่แจ้งย้าย

ข้อ ๑๓ การรับแจ้งการย้ายที่อยู่ของบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งการย้ายออกและย้ายเข้า ดำเนินการ ดังนี้

ก. การย้ายออก

(๑) ให้เรียกตรวจหลักฐานของผู้แจ้งและผู้ที่จะย้ายที่อยู่ ได้แก่ บัตรประจำตัวผู้แจ้ง หลักฐานการยินยอมให้ย้ายที่อยู่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี) บัตรประจำตัวหรือแบบรับรองรายการทะเบียนประวัติ (ท.ร. ๓๘ ข) ของบุคคลที่จะย้ายที่อยู่ และหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี)

(๒) ตรวจสอบรายการบุคคลผู้แจ้ง และบุคคลที่จะย้ายที่อยู่จากฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรในระบบคอมพิวเตอร์

(๓) เมื่อพบว่าบุคคลดังกล่าวมีรายการถูกต้อง ให้ออกใบรับแจ้งการย้ายที่อยู่ตามแบบ ท.ร. ๐๗๑ ตอนที่ ๑ และตอนที่ ๒ มอบให้แก่ผู้แจ้ง

(๔) หมายเหตุการแจ้งย้ายที่อยู่ในทะเบียนประวัติ (ท.ร. ๓๘ ก) ของสำนักทะเบียน

(๕) เมื่อได้รับใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ท.ร. ๐๗๑ ตอนที่ ๒ จากสำนักทะเบียนปลายทาง ให้จำหน่ายรายการของบุคคลที่ย้ายที่อยู่ในทะเบียนประวัติ (ท.ร. ๓๘ ก) ของสำนักทะเบียน

ข. การย้ายเข้า

(๑) ให้เรียกตรวจหลักฐานใบรับแจ้งการย้ายที่อยู่ตามแบบ ท.ร. ๐๗๑ ตอนที่ ๑ และตอนที่ ๒ จากผู้แจ้ง บัตรประจำตัวผู้แจ้ง บัตรประจำตัวหรือแบบรับรองรายการทะเบียนประวัติ (ท.ร. ๓๘ ข) ของบุคคลที่ย้ายที่อยู่ หลักฐานการยินยอมให้อาศัยอยู่ในบ้านจากเจ้าบ้าน (ถ้ามี)

(๒) เพิ่มรายการบุคคลของผู้ย้ายที่อยู่ในทะเบียนประวัติ (ท.ร. ๓๘ ก) ของสำนักทะเบียน

(๓) ส่งใบรับแจ้งการย้ายที่อยู่ ท.ร. ๐๗๑ ตอนที่ ๒ คืนสำนักทะเบียนต้นทาง

ข้อ ๑๔ บุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนผู้ใดได้รับการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๓ หรือ ท.ร. ๑๔ แล้วแต่กรณี ให้นายทะเบียนจำหน่ายรายการบุคคลและเลขประจำตัวของผู้นั้นในทะเบียนประวัติ (ท.ร. ๓๘ ก) และฐานข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์

ข้อ ๑๕ ให้นายทะเบียนตรวจสอบและปรับปรุงข้อมูลทะเบียนประวัติให้ถูกต้องเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ หากตรวจพบหรือได้รับแจ้งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่ารายการในทะเบียนประวัติของผู้ใดไม่ถูกต้องหรือมีการแจ้งรายการซ้ำซ้อน ให้นายทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติม จำหน่ายหรือดำเนินการอื่นใดให้ข้อมูลดังกล่าวมีความถูกต้อง

ข้อ ๑๖ การจำหน่ายชื่อและรายการบุคคล และการแก้ไขรายการในทะเบียนประวัติเอกสารการทะเบียนราษฎรอื่นและฐานข้อมูลทะเบียนประวัติของบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนให้นายทะเบียนปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยในส่วนของทะเบียนประวัติให้ดำเนินการเช่นเดียวกับทะเบียนบ้าน

ข้อ ๑๗ บัตรประจำตัวของบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนและแบบพิมพ์การทะเบียนราษฎรสำหรับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน ให้เป็นตามแบบท้ายระเบียบนี้ ดังนี้

(๑) ท.ร.๐๓๑ เป็นสูติบัตร ใช้สำหรับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน

(๒) ท.ร.๐๕๑ เป็นมรณบัตร ใช้สำหรับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน

(๓) ท.ร.๐๗๑ เป็นใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ใช้สำหรับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน

(๔) ท.ร.๓๘ ก เป็นทะเบียนประวัติสำหรับลงรายการบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน

(๕) ท.ร.๓๘ ข เป็นแบบรับรองรายการทะเบียนประวัติของบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน ซึ่งคัดจากฐานข้อมูลทะเบียนประวัติด้วยระบบคอมพิวเตอร์

ประกาศ ณ วันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

(นายสุจริต ปัจฉิมนันท์)
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

ข้อกำหนดเกี่ยวกับเลขประจำตัวประชาชนของบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการสำรวจและจัดทำทะเบียน สำหรับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน พ.ศ.๒๕๔๘

อนุสนธิตามข้อ ๖ วรรคท้าย ของระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการสำรวจและจัดทำทะเบียน สำหรับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน พ.ศ.๒๕๔๘

ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง กำหนดเลขประจำตัวประชาชนสำหรับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน ประกอบด้วยเลข ๑๓ หลัก แบ่งออกเป็น ๕ ส่วน (๐-๐๐๐๐-๐๐๐๐๐-๐๐-๐) ได้แก่

ส่วนที่ ๑ ประกอบด้วยเลข ๑ หลักเป็นเลขศูนย์

ส่วนที่ ๒ ประกอบด้วยเลข ๔ หลัก หมายถึง เลขรหัสสำนักทะเบียนที่สำรวจและจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน

ส่วนที่ ๓ และส่วนที่ ๔ รวมกันประกอบด้วยเลข ๗ หลัก หมายถึง ลำดับที่ของบุคคลในแต่ละสำนักทะเบียน โดยสองหลักแรกของส่วนที่ ๓ กำหนดเป็นเลข ๘๙ หมายถึงกลุ่มบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนตามระเบียบนี้

ส่วนที่ ๕ ประกอบด้วยเลข ๑ หลัก หมายถึง เลขตรวจสอบความถูกต้องของเลขประจำตัวแต่ละชุดตัวเลข

ให้ไว้ ณ วันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

(นายสุจริต ปัจฉิมนันท์)
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

ประกาศกระทรวงมหาดไทย

เรื่อง การจัดทำทะเบียนบ้าน และการจัดทำทะเบียนประวัติสำหรับบุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทยตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนดประเภทของคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยที่ได้รับการผ่อนผันให้อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองที่ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นจัดทำทะเบียนบ้าน และคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยอื่นที่ให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางจัดทำทะเบียนประวัติ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยที่ให้นายทะเบียนอำเภอและนายทะเบียนท้องถิ่นจัดทำทะเบียนบ้านและบันทึกรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) ตามมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง ได้แก่

(๑) คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยเนื่องจากการสละสัญชาติไทย การถูกถอนสัญชาติไทยหรือการเสียสัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ และยังไม่ได้รับใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนคนต่างด้าว

(๒) คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยที่ได้รับอนุญาตให้อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว

(๓) คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยที่ได้รับการผ่อนผันให้อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ซึ่งมีเงื่อนไขว่าไม่สามารถส่งกลับประเทศต้นทางได้ หรือมีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้สถานะการอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรได้ตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองหรือกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ

(๔) บุตรของคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยตาม (๑) (๒) หรือ (๓) ที่เกิดในราชอาณาจักรและไม่ได้สัญชาติไทย

ข้อ ๒ คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยที่ให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางจัดทำทะเบียนประวัติตามมาตรา ๓๘ วรรคสอง ได้แก่

(๑) คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยที่ได้รับการผ่อนผันให้อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองโดยมีกำหนดระยะเวลาสิ้นสุดของการผ่อนผันไว้อย่างชัดเจนเป็นเวลาน้อยกว่าห้าปี หรือไม่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้สถานะการอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรตามกฎหมาย

ว่าด้วยคนเข้าเมืองหรือกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ รวมถึงบุตรของบุคคลดังกล่าวที่เกิดในราชอาณาจักรและไม่ได้สัญชาติไทย

(๒) คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยกลุ่มอื่น ๆ ที่อาศัยอยู่ในราชอาณาจักร นอกจากกลุ่มบุคคลตามข้อ ๑ และ (๑) ของข้อนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๑

พลตำรวจเอก

(โกวิท วัฒนะ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ประกาศสำนักทะเบียนกลาง

เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไขและวิธีการในการขอหนังสือรับรองการเกิดตามมาตรา ๒๐/๑ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

โดยที่กฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรกำหนดให้กรณีที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้สัญชาติไทยแก่กลุ่มบุคคลใด หรือให้กลุ่มบุคคลใดแปลงสัญชาติเป็นไทยได้ หรือกรณีมีเหตุจำเป็นอื่น และบุคคลดังกล่าวมีความจำเป็นต้องมีหนังสือรับรองการเกิด ให้บุคคลดังกล่าวยื่นคำขอหนังสือรับรองการเกิดตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๐/๑ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๕๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไขและวิธีการในการขอหนังสือรับรองการเกิดไว้ดังต่อไปนี้

๑. บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยแต่ไม่ได้แจ้งการเกิด หรือแจ้งการเกิดแล้วแต่ไม่มีสูติบัตร หรือสูติบัตรชำรุดสูญหายและสำนักทะเบียนที่เกี่ยวข้องไม่สามารถคัดสำเนาสูติบัตรหรือทะเบียนคนเกิดได้ หากมีความจำเป็นต้องมีหนังสือรับรองการเกิดให้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ณ สำนักทะเบียนแห่งที่ผู้นั้นเกิด หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีภูมิลำเนาอยู่ปัจจุบัน พร้อมด้วยรูปถ่ายหน้าตรง ขนาด ๒ นิ้ว จำนวน ๒ รูป สำเนาทะเบียนบ้านหรือสำเนาทะเบียนประวัติ เช่น ท.ร. ๓๘ ท.ร. ๓๘/๑ ท.ร. ๓๘ ก หรือ ท.ร. ๓๘ ข เป็นต้น และหลักฐานที่แสดงว่าเป็นผู้ที่เกิดในราชอาณาจักรไทย (ถ้ามี) เช่น หลักฐานการลงบัญชีทหารกองเกิน (การขึ้นทะเบียนทหาร) ใบสำคัญถิ่นที่อยู่หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว เป็นต้น ทั้งนี้ ถ้าผู้ขอหนังสือรับรองการเกิดเป็นเด็กที่มีอายุไม่เกินสิบห้าปีบริบูรณ์ ให้บิดาหรือมารดาหรือผู้ปกครองที่อุปการะเลี้ยงดูเด็กเป็นผู้ยื่นคำขอแทน

๒. เมื่อนายทะเบียนได้รับคำขอหนังสือรับรองการเกิดพร้อมด้วยหลักฐานจากผู้ยื่นคำขอแล้ว ให้นายทะเบียนออกใบรับให้แก่ผู้ยื่นคำขอไว้เป็นหลักฐาน โดยอาจใช้วิธีการคัดสำเนาคำขอดังกล่าวแล้วลงชื่อนายทะเบียนรับรองสำเนาเอกสารเพื่อใช้เป็นหลักฐานแสดงการรับเรื่องจากผู้ยื่นคำขอก็ได้ และให้ดำเนินการดังนี้

๒.๑ ให้ตรวจสอบหลักฐานการมี ชื่อและรายการบุคคลในเอกสารการทะเบียนราษฎรและสอบสวนให้ได้ข้อเท็จจริงว่าผู้ยื่นคำขอหนังสือรับรองการเกิดเป็นบุคคลเดียวกับผู้มีชื่อในเอกสารการทะเบียนราษฎรหรือไม่

๒.๒ สอบสวนผู้ยื่นคำขอให้ปรากฏรายละเอียดเกี่ยวกับบิดามารดา สัญชาติของบิดามารดา สถานที่เกิด จำนวนพี่น้องร่วมบิดามารดา และที่อยู่ปัจจุบัน แล้วให้ผู้ยื่นคำขอลงลายมือชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วมือในบันทึกการสอบสวนต่อหน้านายทะเบียนที่ทำการสอบสวนและพยานอย่างน้อย ๒ คน

๒.๓ สอบสวนบิดามารดาผู้ให้กำเนิดหรือผู้ปกครองที่อุปการะเลี้ยงดูของผู้ขอหนังสือรับรองการเกิด (ถ้ามี) และพยานบุคคลผู้น่าเชื่อถือเพื่อให้การรับรองเรื่องสถานที่เกิด และประวัติความเป็นมาของบิดาและมารดาผู้ให้กำเนิดของผู้ขอหนังสือรับรองการเกิด

พยานบุคคลผู้น่าเชื่อถือหมายถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะแล้วและต้องมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน มีฐานะมั่นคง เป็นที่เคารพนับถือของประชาชนในท้องถิ่น มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งชัดเจน และรู้จักคุ้นเคยกับครอบครัวผู้ยื่นคำขอเป็นอย่างดี เป็นผู้รู้เห็นการเกิดหรือสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานะการเกิดของผู้ขอหนังสือรับรองการเกิด ถ้าเป็นข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการบำนาญต้องดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหนงไม่ต่ำกว่าระดับ ๓ หรือเทียบเท่าระดับ ๓ ขึ้นไป หรือกำนัน หรือผู้ใหญ่บ้าน

๒.๔ ในกรณีผู้ขอหนังสือรับรองการเกิดมีถิ่นที่เกิดในเขตพื้นที่สำนักทะเบียนอื่นและผู้ขอไม่อาจนำพยานหลักฐานหรือพยานบุคคลมาให้นายทะเบียนที่รับคำขอสอบสวนได้ ให้นายทะเบียนที่รับคำขอส่งประเด็นไปให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องตรวจสอบและสอบสวนแทน เมื่อ ดำเนินการเสร็จแล้วให้ส่งหลักฐานและบันทึกการสอบสวนไปยังสำนักทะเบียนที่รับคำขอ ทั้งนี้ ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดังกล่าวดำเนินการตรวจสอบหลักฐานและสอบสวนพยานบุคคลให้แล้วเสร็จโดยเร็วภายในระยะเวลาไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากสำนักทะเบียนที่ร้องขอ และหากไม่สามารถดำเนินการได้ไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้แจ้งเหตุที่ไม่อาจดำเนินการนั้นภายในระยะเวลาดังกล่าวด้วย

๒.๕ ให้ผู้ยื่นคำขอหนังสือรับรองการเกิดนำพยานเอกสาร พยานบุคคล และพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องไปให้นายทะเบียนตรวจสอบและสอบสวนภายในระยะเวลาเก้าสิบวันนับแต่วันที่ยื่นคำขอ

๒.๖ เมื่อผู้ยื่นคำขอหนังสือรับรองการเกิดได้นำพยานเอกสาร พยานบุคคลและพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องเสนอต่อนายทะเบียนและได้ดำเนินการตาม ๒.๑ ถึง ๒.๔ แล้ว ให้นายทะเบียนรวบรวมคำขอและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องพร้อมความเห็นเสนอนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่นายทะเบียนได้รับพยานหลักฐานครบถ้วน

นายทะเบียนผู้ทำการสอบสวนตาม ๒.๒ ๒.๓ และ ๒.๔ หมายถึงนายทะเบียนอำเภอ นายทะเบียนท้องถิ่น ผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอที่นายทะเบียนอำเภอมอบหมาย และผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่นที่นายทะเบียนท้องถิ่นมอบหมาย

๓. เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นตรวจสอบความถูกต้องของพยานเอกสารและความครบถ้วนสมบูรณ์ของประเด็นการสอบสวนพยานบุคคลแล้ว ให้พิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากนายทะเบียนตาม ๒.๖

๔. กรณีนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นพิจารณาเห็นว่าพยานหลักฐานของผู้ขอน่าเชื่อได้ว่าเป็นผู้ที่เกิดในราชอาณาจักรไทย ให้ออกหนังสือรับรองการเกิดตามแบบ ท.ร. ๒๐/๑ ท้ายประกาศนี้ให้แก่ผู้ขอ

หนังสือรับรองการเกิดตามแบบ ท.ร. ๒๐/๑ ให้นายทะเบียนจัดทำเป็น ๒ ตอน มีรายการเหมือนกันโดยตอนที่ ๑ มอบให้แก่ผู้ขอ ส่วนตอนที่ ๒ ให้เก็บรักษาไว้ที่สำนักทะเบียน สามารถตรวจสอบและคัดรับรองสำเนาได้ ทั้งนี้ ให้นายทะเบียนจัดทำทะเบียนคุมการออกหนังสือรับรองการเกิดไว้เป็นหลักฐานและลงรายการให้เป็นปัจจุบันเสมอ

๕. กรณีนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นพิจารณาเห็นว่าพยานหลักฐานของผู้ขอไม่เพียงพอที่จะยืนยันได้ว่าเป็นผู้ที่เกิดในราชอาณาจักรไทย ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นสั่งไม่อนุญาตแล้วแจ้งคำสั่งดังกล่าวให้ผู้ขอหนังสือรับรองการเกิดเป็นหนังสือภายในสามวันนับแต่วันที่มีคำสั่ง โดยให้ระบุเหตุผลซึ่งอย่างน้อยประกอบด้วยข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ข้อกฎหมายที่อ้างอิง ข้อพิจารณาและข้อสนับสนุนในการใช้ดุลพินิจของนายทะเบียน สิทธิในการอุทธรณ์ การยื่นคำอุทธรณ์ และระยะเวลาการอุทธรณ์ไว้ในหนังสือดังกล่าวด้วย

การอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นต้องทำเป็นหนังสือโดยระบุข้อโต้แย้งและข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่อ้างอิงประกอบด้วย

๖. การอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นให้เป็นไปตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการโต้แย้งหรือชี้แจงข้อเท็จจริง การอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียน พ.ศ. ๒๕๕๑

ประกาศ ณ วันที่ ๒๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

(นายวิชัย ศรีขวัญ)
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

ท.ร. ๒๐/๑

หนังสือรับรองการเกิด

เลขที่.....(ลำดับที่)...../.....(ปี พ.ศ.)..... สำนักทะเบียน.....

รหัสสำนักทะเบียน.....

ด้วย นาย/นาง/นางสาว.....เลขประจำตัวประชาชน.....

ได้ยื่นคำขอหนังสือรับรองการเกิด โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ ๑ ผู้ขอหนังสือรับรองการเกิด

ชื่อ.....ชื่อสกุล.....เลขประจำตัวประชาชน.....

สัญชาติ.....เกิดวันที่.....(ระบุวันเดือนปี พ.ศ. ที่เกิด)....สถานที่เกิด.....(ระบุสถานที่ บ้านเลขที่ หมู่ที่ ตรอก/ซอย ตำบล/แขวง อำเภอ/เขต จังหวัด ประเทศ).....เป็นบุตรคนที่.....ในจำนวนบุตรร่วมบิดามารดาเดียวกันจำนวน.....คน ที่อยู่ปัจจุบันเลขที่.....(ระบุบ้านเลขที่ตามทะเบียนบ้านหรือทะเบียนประวัติของผู้ขอ).....

ส่วนที่ ๒ บิดาของผู้ขอหนังสือรับรองการเกิด

ชื่อ.....ชื่อสกุล.....เลขประจำตัวประชาชน.....

สัญชาติ.....เกิดวันที่.....(ระบุวันเดือนปี พ.ศ. ที่เกิด).....สถานภาพบุคคล.....(ระบุยังมีชีวิตอยู่หรือเสียชีวิต).....

ส่วนที่ ๓ มารดาของผู้ขอหนังสือรับรองการเกิด

ชื่อ.....ชื่อสกุล.....เลขประจำตัวประชาชน.....

สัญชาติ.....เกิดวันที่.....(ระบุวันเดือนปี พ.ศ. ที่เกิด).....สถานภาพบุคคล.....(ระบุยังมีชีวิตอยู่หรือเสียชีวิต).....

ส่วนที่ ๔ พยานหลักฐานที่นำมาแสดงต่อนายทะเบียน อาทิ

พยานเอกสาร (ระบุ).....

.....

พยานบุคคล ได้แก่

๑. ชื่อ.....ชื่อสกุล.....เลขประจำตัวประชาชน.....

สัญชาติ.....เกิดวันที่.....(ระบุวันเดือนปี พ.ศ. ที่เกิด).....เกี่ยวข้องกับผู้ขอในฐานะเป็น.....

๒. ชื่อ.....ชื่อสกุล.....เลขประจำตัวประชาชน.....

สัญชาติ.....เกิดวันที่.....(ระบุวันเดือนปี พ.ศ. ที่เกิด).....เกี่ยวข้องกับผู้ขอในฐานะเป็น.....

คำสั่งนายทะเบียน

นายทะเบียนได้ตรวจพิจารณาหลักฐานแล้วจึงออกหนังสือฉบับนี้ให้ผู้ขอเมื่อวันที่.....

ปิดรูปถ่ายของผู้ขอ
ขนาด ๒ นิ้ว
แล้วให้นายทะเบียน
ลงชื่อกำกับ

ลงชื่อ.....

(.....)

นายทะเบียนอำเภอ/นายทะเบียนท้องถิ่น.....

ลงชื่อ.....ผู้ขอหนังสือรับรองการเกิด

(.....)

ส่วนที่ ๒

กฎหมายสัญชาติ

พระราชบัญญัติ
สัญชาติ
พ.ศ. ๒๕๐๘

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๘
เป็นปีที่ ๒๐ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาร่างรัฐธรรมนูญในฐานะรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘"

มาตรา ๒[๑] พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก
(๑) พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๔๙๕
(๒) พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๖
(๓) พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๙๙
(๔) พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๐๓

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้
"คนต่างด้าว" หมายความว่า ผู้ซึ่งมิได้มีสัญชาติไทย
"คนไทยพลัดถิ่น"[๒] หมายความว่า ผู้ซึ่งมีเชื้อสายไทยที่ต้องกลายเป็นคนในบังคับของประเทศอื่นโดยเหตุอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงอาณาเขตของราชอาณาจักรไทยในอดีตซึ่งปัจจุบันผู้นั้นมิได้ถือสัญชาติของประเทศอื่น และได้อพยพเข้ามาอยู่อาศัยในประเทศไทยเป็นระยะเวลาหนึ่งและมีวิถีชีวิตเป็นคนไทย โดยได้รับการสำรวจจัดทำทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรภายใต้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะรัฐมนตรีกำหนด หรือเป็นผู้ซึ่งมีลักษณะอื่นทำนองเดียวกันตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

---

[๑] ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๒/ตอนที่ ๖๒/ฉบับพิเศษ หน้า ๑/๔ สิงหาคม ๒๕๐๘
[๒] มาตรา ๔ นิยามคำว่า "คนไทยพลัดถิ่น" เพิ่มโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕

"คณะกรรมการ"[๓] หมายความว่า คณะกรรมการกลั่นกรองเกี่ยวกับสัญชาติ

"พนักงานเจ้าหน้าที่" หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕[๔] การได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๙ มาตรา ๑๒ หรือมาตรา ๑๒/๑ การเสียสัญชาติไทยตามหมวด ๒ หรือการกลับคืนสัญชาติไทยตามหมวด ๓ ให้มีผลต่อเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้มีผลเฉพาะตัว

มาตรา ๖[๕] ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้และกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ และยกเว้นค่าธรรมเนียมดังต่อไปนี้ให้ผู้ใดเป็นการทั่วไปหรือเฉพาะรายตามที่เห็นสมควร

(๑) คำขอแปลงสัญชาติเป็นไทย

(๒) หนังสือสำคัญการแปลงสัญชาติเป็นไทย

(๓) คำขอกลับคืนสัญชาติไทย

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑
การได้สัญชาติไทย

มาตรา ๗[๖] บุคคลดังต่อไปนี้ย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิด

(๑) ผู้เกิดโดยบิดาหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย

(๒) ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย ยกเว้นบุคคลตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง

คำว่าบิดาตาม (๑) ให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งได้รับการพิสูจน์ว่าเป็นบิดาของผู้เกิดตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง แม้ผู้นั้นจะมิได้จดทะเบียนสมรสกับมารดาของผู้เกิด และมิได้จดทะเบียนรับรองผู้เกิดเป็นบุตรก็ตาม[๗]

---

[๓] มาตรา ๔ นิยามคำว่า "คณะกรรมการ" เพิ่มโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑

[๔] มาตรา ๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑

[๕] มาตรา ๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑

[๖] มาตรา ๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

[๗] มาตรา ๗ วรรคสอง เพิ่มโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๗ ทวิ[๘] ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าว ย่อมไม่ได้รับสัญชาติไทย ถ้าในขณะที่เกิดบิดาตามกฎหมายหรือบิดาซึ่งมิได้มีการสมรสกับมารดาหรือมารดาของผู้นั้นเป็น

(๑) ผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย

(๒) ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราว หรือ

(๓) ผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

ในกรณีที่เห็นสมควร รัฐมนตรีจะพิจารณาและสั่งเฉพาะรายหรือเป็นการทั่วไปให้บุคคลตามวรรคหนึ่งได้สัญชาติไทยก็ได้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด[๙]

ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยซึ่งไม่ได้สัญชาติไทยตามวรรคหนึ่งจะอยู่ในราชอาณาจักรไทยในฐานะใดภายใต้เงื่อนไขใด ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรและสิทธิมนุษยชนประกอบกัน ในระหว่างที่ยังไม่มีกฎกระทรวงดังกล่าว ให้ถือว่าผู้นั้นเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง[๑๐]

มาตรา ๘ ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยโดยบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าว ย่อมไม่ได้สัญชาติไทย ถ้าขณะที่เกิดบิดาหรือมารดาเป็น

(๑) หัวหน้าคณะผู้แทนทางทูตหรือเจ้าหน้าที่ในคณะผู้แทนทางทูต

(๒) หัวหน้าคณะผู้แทนทางกงสุลหรือเจ้าหน้าที่ในคณะผู้แทนทางกงสุล

(๓) พนักงานหรือผู้เชี่ยวชาญขององค์การระหว่างประเทศ

(๔) คนในครอบครัวซึ่งเป็นญาติอยู่ในความอุปการะหรือคนใช้ ซึ่งเดินทางจากต่างประเทศมาอยู่กับบุคคลใน (๑) (๒) หรือ (๓)

มาตรา ๙ หญิงซึ่งเป็นคนต่างด้าวและได้สมรสกับผู้มีสัญชาติไทย ถ้าประสงค์จะได้สัญชาติไทย ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงการ

อนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ได้สัญชาติไทยให้อยู่ในดุลพินิจของรัฐมนตรี

มาตรา ๙/๑[๑๑] ให้มีคณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น ประกอบด้วย

(๑) ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นประธานกรรมการ

(๒) ผู้แทนกระทรวงกลาโหม ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม ผู้แทนสำนักข่าวกรองแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ และผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกินเจ็ดคนซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยต้องมีนักวิจัยหรือนักวิชาการทางด้านกฎหมายสัญชาติหรือสถานะบุคคล ด้านสังคมวิทยาหรือมานุษยวิทยา ด้านประวัติศาสตร์หรือกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชนและภาคประชาชนรวมอยู่ด้วย เป็นกรรมการ

---

[๘] มาตรา ๗ ทวิ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

[๙] มาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑

[๑๐] มาตรา ๗ ทวิ วรรคสาม แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑

[๑๑] มาตรา ๙/๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕

ให้อธิบดีกรมการปกครองเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดีกรมการปกครองแต่งตั้งข้าราชการของกรมการปกครองอีกสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๙/๒[๑๒] กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๙/๑ (๓) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่ต้องไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

มาตรา ๙/๓[๑๓] ให้คณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณาและให้การรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น

(๒) เสนอแนะและให้ความเห็นต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงหรือการดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับคนไทยพลัดถิ่นโดยไม่ต้องดำเนินการตามมาตรา ๒๗

(๓) ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๙/๔[๑๔] ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับกับการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ การพ้นจากตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และการประชุมของคณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นโดยอนุโลม

มาตรา ๙/๕[๑๕] ผู้ใดอ้างว่าเป็นคนไทยพลัดถิ่นประสงค์จะได้การรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับคำขอแล้ว ให้เสนอคำขอนั้นต่อคณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นเพื่อพิจารณา

การพิสูจน์และการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๙/๖[๑๖] ให้ผู้ซึ่งคณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นให้การรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น เป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

บุตรของคนไทยพลัดถิ่นซึ่งได้รับสัญชาติไทยตามวรรคหนึ่งย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิด เว้นแต่ผู้นั้นถือสัญชาติของประเทศอื่น

มาตรา ๙/๗[๑๗] ให้นำมาตรา ๙/๖ วรรคสอง มาใช้บังคับกับบุตรของคนไทยพลัดถิ่น ซึ่งบุตรนั้นได้รับสัญชาติไทยมาก่อนที่คนไทยพลัดถิ่นได้รับการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นตามมาตรา ๙/๖ วรรคหนึ่ง

---

[๑๒] มาตรา ๙/๒ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕

[๑๓] มาตรา ๙/๓ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕

[๑๔] มาตรา ๙/๔ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕

[๑๕] มาตรา ๙/๕ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕

[๑๖] มาตรา ๙/๖ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕

มาตรา ๑๐ คนต่างด้าวซึ่งมีคุณสมบัติครบถ้วนดังต่อไปนี้ อาจขอแปลงสัญชาติเป็นไทยได้

(๑) บรรลุนิติภาวะแล้วตามกฎหมายไทยและกฎหมายที่บุคคลนั้นมีสัญชาติ

(๒) มีความประพฤติดี

(๓) มีอาชีพเป็นหลักฐาน

(๔) มีภูมิลำเนาในราชอาณาจักรไทยต่อเนื่องมาจนถึงวันที่ยื่นคำขอแปลงสัญชาติเป็นไทยเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี

(๕) มีความรู้ภาษาไทยตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๑ บทบัญญัติในมาตรา ๑๐ (๔) และ (๕) มิให้นำมาใช้บังคับ ถ้าผู้ขอแปลงสัญชาติเป็นไทย

(๑) ได้กระทำความดีความชอบเป็นพิเศษต่อประเทศไทย หรือได้ทำคุณประโยชน์ให้แก่ทางราชการซึ่งรัฐมนตรีเห็นสมควร

(๒)[๑๘] เป็นบุตร ภริยา หรือสามีของผู้ซึ่งได้แปลงสัญชาติเป็นไทย หรือของผู้ได้กลับคืนสัญชาติไทย

(๓) เป็นผู้ได้เคยมีสัญชาติไทยมาก่อน

(๔)[๑๙] เป็นสามีของผู้มีสัญชาติไทย

มาตรา ๑๒ ผู้ใดประสงค์จะขอแปลงสัญชาติเป็นไทย ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ถ้าผู้ประสงค์จะขอแปลงสัญชาติเป็นไทยตามวรรคหนึ่งมีบุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะตามกฎหมายไทยและบุตรนั้นมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทย อาจขอแปลงสัญชาติเป็นไทยให้แก่บุตรพร้อมกับตนได้ โดยบุตรนั้นได้รับการยกเว้นไม่ต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐ (๑) (๓) (๔) และ (๕)

การอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้แปลงสัญชาติเป็นไทย ให้อยู่ในดุลพินิจของรัฐมนตรีเมื่อรัฐมนตรีเห็นสมควรอนุญาตให้นำความกราบบังคมทูลขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต เมื่อได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตแล้วให้ผู้ขอแปลงสัญชาติเป็นไทยปฏิญาณตนว่า จะมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อประเทศไทย

เมื่อมีประกาศตามมาตรา ๕ แล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกหนังสือสำคัญการแปลงสัญชาติเป็นไทยให้ไว้แก่ผู้นั้นเป็นหลักฐาน[๒๐]

มาตรา ๑๒/๑[๒๑] ในการขอแปลงสัญชาติเป็นไทยตามมาตรา ๑๒ นั้น บุคคลอื่นอาจขอแปลงสัญชาติเป็นไทยให้แก่บุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทยที่มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทยได้ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ผู้อนุบาลตามคำสั่งของศาลอาจขอแปลงสัญชาติเป็นไทยให้แก่คนไร้ความสามารถซึ่งมีหลักฐานแสดงให้เชื่อได้ว่าเป็นผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐ (๓) และ (๕) และรัฐมนตรีจะยกเว้นให้ไม่ต้องปฏิญาณตนก็ได้

---

[๑๗] มาตรา ๙/๗ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕

[๑๘] มาตรา ๑๑ (๒) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑

[๑๙] มาตรา ๑๑ (๔) เพิ่มโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑

[๒๐] มาตรา ๑๒ วรรคสี่ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑

[๒๑] มาตรา ๑๒/๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑

(๒) ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์ของรัฐตามที่รัฐมนตรีกำหนด เมื่อได้รับความยินยอมของผู้เยาว์แล้วอาจขอแปลงสัญชาติเป็นไทยให้แก่ผู้เยาว์ซึ่งอยู่ในความดูแลของสถานสงเคราะห์มาไม่น้อยกว่าสิบปี โดยให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐ (๑) และ (๓)

(๓) ผู้รับบุตรบุญธรรมซึ่งเป็นผู้มีสัญชาติไทยอาจขอแปลงสัญชาติเป็นไทยให้แก่บุตรบุญธรรมที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะซึ่งได้จดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีและมีหลักฐานแสดงให้เชื่อได้ว่าเป็นผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยให้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐ (๑) และ (๓)

การขอแปลงสัญชาติเป็นไทยแทนบุคคลอื่นตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด ๒
การเสียสัญชาติไทย

มาตรา ๑๓[๒๒] ชายหรือหญิงซึ่งมีสัญชาติไทยและได้สมรสกับคนต่างด้าวและอาจถือสัญชาติของภริยาหรือสามีได้ตามฎหมายว่าด้วยสัญชาติของภริยาหรือสามี ถ้าประสงค์จะสละสัญชาติไทยให้แสดงความจำนงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๔[๒๓] ผู้มีสัญชาติไทยซึ่งเกิดในขณะที่บิดาหรือมารดาเป็นคนต่างด้าวและได้สัญชาติของบิดาหรือมารดาด้วยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของบิดาหรือมารดา หรือผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๑๒ วรรคสองหรือมาตรา ๑๒/๑ (๒) และ (๓) ถ้ายังประสงค์จะถือสัญชาติอื่นอยู่ต่อไป ให้แสดงความจำนงสละสัญชาติไทยตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่มีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์

เมื่อได้พิจารณาความจำนงดังกล่าวแล้ว เห็นว่ามีหลักฐานเชื่อถือได้ว่าผู้นั้นอาจถือสัญชาติของบิดาหรือมารดาหรือสัญชาติอื่นได้จริงก็ให้รัฐมนตรีอนุญาต เว้นแต่ในระหว่างประเทศไทยมีการรบหรืออยู่ในสถานะสงคราม รัฐมนตรีจะสั่งระงับการสละสัญชาติไทยรายใดก็ได้

มาตรา ๑๕ นอกจากกรณีตามมาตรา ๑๔ ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยและสัญชาติอื่นหรือผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ถ้าประสงค์จะสละสัญชาติไทย ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง[๒๔]

การอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้สละสัญชาติไทย ให้อยู่ในดุลพินิจของรัฐมตรี

---

[๒๒] มาตรา ๑๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑

[๒๓] มาตรา ๑๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑

[๒๔] มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๑๖ หญิงซึ่งเป็นคนต่างด้าวและได้สัญชาติไทยโดยการสมรส อาจถูกถอนสัญชาติไทยได้ เมื่อปรากฏว่า

(๑) การสมรสนั้นได้เป็นไปโดยปกปิดข้อเท็จจริง หรือแสดงข้อความเท็จอันเป็นสาระสำคัญ

(๒) กระทำการใด ๆ อันเป็นการกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงหรือขัดต่อประโยชน์ของรัฐ หรือเป็นการเหยียดหยามประเทศชาติ

(๓) กระทำการใด ๆ อันเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

การถอนสัญชาติไทยตามวรรคหนึ่งให้เป็นอำนาจของรัฐมนตรี[๒๕]

มาตรา ๑๗[๒๖] ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยเพราะเกิดในราชอาณาจักรไทยโดยมีบิดาหรือมารดาเป็นคนต่างด้าว อาจถูกถอนสัญชาติไทยได้ เมื่อปรากฏว่า

(๑) ไปอยู่ในต่างประเทศที่บิดาหรือมารดามีหรือเคยมีสัญชาติเป็นเวลาติดต่อกันเกินห้าปีนับแต่วันที่บรรลุนิติภาวะ

(๒) มีหลักฐานแสดงว่าใช้สัญชาติของบิดาหรือมารดาหรือสัญชาติอื่นหรือฝักใฝ่อยู่ในสัญชาติของบิดาหรือมารดาหรือสัญชาติอื่น

(๓) กระทำการใด ๆ อันเป็นการกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงหรือขัดต่อประโยชน์ของรัฐหรือเป็นการเหยียดหยามประเทศชาติ

(๔) กระทำการใด ๆ อันเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

การถอนสัญชาติไทยตาม (๑) หรือ (๒) ให้รัฐมนตรีเป็นผู้สั่ง ส่วนการถอนสัญชาติไทยตาม (๓) หรือ (๔) เมื่อพนักงานอัยการร้องขอ ให้ศาลเป็นผู้สั่ง

มาตรา ๑๘[๒๗] เมื่อมีพฤติการณ์อันเป็นการสมควรเพื่อความมั่นคงหรือประโยชน์ของรัฐ รัฐมนตรีมีอำนาจถอนสัญชาติไทยของผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง

มาตรา ๑๙ รัฐมนตรีมีอำนาจถอนสัญชาติไทยแก่ผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ เมื่อปรากฏว่า

(๑) การแปลงสัญชาตินั้นได้เป็นไปโดยปกปิดข้อเท็จจริงหรือแสดงข้อความเท็จอันเป็นสาระสำคัญ

(๒) มีหลักฐานแสดงว่าผู้แปลงสัญชาตินั้นยังใช้สัญชาติเดิม

(๓) กระทำการใด ๆ อันเป็นการกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงหรือขัดต่อประโยชน์ของรัฐ หรือเป็นการเหยียดหยามประเทศชาติ

---

[๒๕] มาตรา ๑๖ วรรคสอง เพิ่มโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑

[๒๖] มาตรา ๑๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑

[๒๗] มาตรา ๑๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

(๔) กระทำการใด ๆ อันเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

(๕) ไปอยู่ในต่างประเทศโดยไม่มีภูมิลำเนาในประเทศไทยเป็นเวลาเกินห้าปี

(๖) ยังคงมีสัญชาติของประเทศที่ทำสงครามกับประเทศไทย

การถอนสัญชาติไทยตามมาตรานี้ จะขยายไปถึงบุตรของผู้ถูกถอนสัญชาติไทยในเมื่อบุตรนั้นยังไม่บรรลุนิติภาวะและได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๑๒ วรรคสองด้วยก็ได้ และเมื่อรัฐมนตรีสั่งถอนสัญชาติไทยแล้วให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงทราบ

มาตรา ๒๐[๒๘] (ยกเลิก)

มาตรา ๒๑[๒๙] ผู้มีสัญชาติไทยซึ่งเกิดในขณะที่บิดาหรือมารดาเป็นคนต่างด้าวและอาจถือสัญชาติของบิดาหรือมารดาได้ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของบิดาหรือมารดาถ้าได้รับใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนคนต่างด้าวแล้ว ให้เสียสัญชาติไทย

มาตรา ๒๒ ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยและได้แปลงสัญชาติเป็นคนต่างด้าว หรือสละสัญชาติไทย หรือถูกถอนสัญชาติไทย ย่อมเสียสัญชาติไทย

หมวด ๓
การกลับคืนสัญชาติไทย

มาตรา ๒๓ ชายหรือหญิงซึ่งมีสัญชาติไทยและได้สละสัญชาติไทยในกรณีที่ได้สมรสกับคนต่างด้าวตามมาตรา ๑๓ ถ้าได้ขาดจากการสมรสแล้วไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ ย่อมมีสิทธิขอกลับคืนสัญชาติไทยได้[๓๐]

การขอกลับคืนสัญชาติไทยให้ยื่นแสดงความจำนงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๔ ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยและได้เสียสัญชาติไทยตามบิดาหรือมารดาขณะที่ตนยังไม่บรรลุนิติภาวะ ถ้าประสงค์จะกลับคืนสัญชาติไทย ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ภายในสองปีนับแต่วันที่บรรลุนิติภาวะตามกฎหมายไทยและกฎหมายที่บุคคลนั้นมีสัญชาติ

การอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้กลับคืนสัญชาติไทย ให้อยู่ในดุลพินิจของรัฐมนตรี

---

[๒๘] มาตรา ๒๐ ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑

[๒๙] มาตรา ๒๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑

[๓๐] มาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑

หมวด ๔
คณะกรรมการกลั่นกรองเกี่ยวกับสัญชาติ[๓๑]

มาตรา ๒๕[๓๒] ให้มีคณะกรรมการกลั่นกรองเกี่ยวกับสัญชาติ ประกอบด้วย

(๑) ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นประธานกรรมการ

(๒) ผู้แทนกระทรวงกลาโหม ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ ผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม ผู้แทนกระทรวงแรงงาน ผู้แทนสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้แทนสำนักข่าวกรองแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ผู้แทนกองอำนวยการรักษาความมั่นคงในราชอาณาจักร เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกินหกคนซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์การทำงานด้านสัญชาติเป็นที่ประจักษ์ เป็นกรรมการ

ให้อธิบดีกรมการปกครองเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดีกรมการปกครองแต่งตั้งข้าราชการของกรมการปกครองอีกสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๒๖[๓๓] กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปีและอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่ต้องไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

มาตรา ๒๗[๓๔] คณะกรรมการมีหน้าที่เสนอแนะและให้ความเห็นต่อรัฐมนตรีในการใช้อำนาจตามมาตรา ๗ ทวิ มาตรา ๙ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๒/๑ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ และมาตรา ๒๔ และการออกกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัตินี้ ในการใช้อำนาจและดำเนินการดังกล่าวให้รัฐมนตรีรับฟังข้อเสนอแนะและความเห็นของคณะกรรมการประกอบด้วย

มาตรา ๒๘[๓๕] ให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

---

[๓๑] หมวด ๔ คณะกรรมการกลั่นกรองเกี่ยวกับสัญชาติ มาตรา ๒๕ ถึงมาตรา ๒๙ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑

[๓๒] มาตรา ๒๕ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑

[๓๓] มาตรา ๒๖ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑

[๓๔] มาตรา ๒๗ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑

[๓๕] มาตรา ๒๘ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๒๙[๓๖] ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับกับการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ การพ้นจากตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และการประชุมของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการโดยอนุโลม

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
จอมพล ถนอม กิตติขจร
นายกรัฐมนตรี

---

[๓๖] มาตรา ๒๙ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑

พระราชบัญญัติ
สัญชาติ
พ.ศ. ๒๕๐๘

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๘
เป็นปีที่ ๒๐ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาร่างรัฐธรรมนูญในฐานะรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘"

มาตรา ๒[๑] พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก
(๑) พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๔๙๕
(๒) พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๖
(๓) พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๙๙
(๔) พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๐๓

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้
"คนต่างด้าว" หมายความว่า ผู้ซึ่งมิได้มีสัญชาติไทย
"พนักงานเจ้าหน้าที่" หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้
"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ การได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๙ หรือมาตรา ๑๒ การเสียสัญชาติไทยตามหมวด ๒ หรือการกลับคืนสัญชาติไทยตามหมวด ๓ ให้มีผลต่อเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและให้มีผลเฉพาะตัว

---

[๑] ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๒/ตอนที่ ๖๒/ ฉบับพิเศษ หน้า ๑/๔ สิงหาคม ๒๕๐๘

มาตรา ๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ และออกกฎกระทรวง กำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ และยกเว้นค่าธรรมเนียมดังต่อไปนี้ให้แก่ผู้ใดตามที่เห็นสมควรก็ได้

(๑) คำขอแปลงสัญชาติเป็นไทย

(๒) หนังสือสำคัญการแปลงสัญชาติเป็นไทย

(๓) คำขอกลับคืนสัญชาติไทย

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑
การได้สัญชาติไทย

มาตรา ๗ บุคคลดังต่อไปนี้ย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิด

(๑) ผู้เกิดโดยบิดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย

(๒) ผู้เกิดนอกราชอาณาจักรไทย โดยมารดาเป็นผู้มีสัญญาติไทยแต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายหรือบิดาไม่มีสัญชาติ

(๓) ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย

มาตรา ๘ ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยโดยบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าว ย่อมไม่ได้สัญชาติไทย ถ้าขณะที่เกิดบิดาหรือมารดาเป็น

(๑) หัวหน้าคณะผู้แทนทางทูตหรือเจ้าหน้าที่ในคณะผู้แทนทางทูต

(๒) หัวหน้าคณะผู้แทนทางกงสุลหรือเจ้าหน้าที่ในคณะผู้แทนทางกงสุล

(๓) พนักงานหรือผู้เชี่ยวชาญขององค์การระหว่างประเทศ

(๔) คนในครอบครัวซึ่งเป็นญาติอยู่ในความอุปการะหรือคนใช้ ซึ่งเดินทางจากต่างประเทศมาอยู่กับบุคคลใน (๑) (๒) หรือ (๓)

มาตรา ๙ หญิงซึ่งเป็นคนต่างด้าวและได้สมรสกับผู้มีสัญชาติไทย ถ้าประสงค์จะได้สัญชาติไทยให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

การอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ได้สัญชาติไทยให้อยู่ในดุลพินิจของรัฐมนตรี

มาตรา ๑๐ คนต่างด้าวซึ่งมีคุณสมบัติครบถ้วนดังต่อไปนี้ อาจขอแปลงสัญชาติเป็นไทยได้

(๑) บรรลุนิติภาวะแล้วตามกฎหมายไทยและกฎหมายที่บุคคลนั้นมีสัญชาติ

(๒) มีความประพฤติดี

(๓) มีอาชีพเป็นหลักฐาน

(๔) มีภูมิลำเนาในราชอาณาจักรไทยต่อเนื่องมาจนถึงวันที่ยื่นคำขอแปลงสัญชาติเป็นไทยเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี

(๕) มีความรู้ภาษาไทยตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๑ บทบัญญัติในมาตรา ๑๐ (๔) และ (๕) มิให้นำมาใช้บังคับ ถ้าผู้ขอแปลงสัญชาติเป็นไทย

(๑) ได้กระทำความดีความชอบเป็นพิเศษต่อประเทศไทย หรือได้ทำคุณประโยชน์ให้แก่ทางราชการซึ่งรัฐมนตรีเห็นสมควร

(๒) เป็นบุตรหรือภริยาของผู้ซึ่งได้แปลงสัญชาติเป็นไทย หรือของผู้ได้กลับคืนสัญชาติไทย

(๓) เป็นผู้ได้เคยมีสัญชาติไทยมาก่อน

มาตรา ๑๒ ผู้ใดประสงค์จะขอแปลงสัญชาติเป็นไทย ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ถ้าผู้ประสงค์จะขอแปลงสัญชาติเป็นไทยตามวรรคหนึ่งมีบุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะตามกฎหมายไทยและบุตรนั้นมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทย อาจขอแปลงสัญชาติเป็นไทยให้แก่บุตรพร้อมกับตนได้ โดยบุตรนั้นได้รับการยกเว้นไม่ต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐ (๑) (๓) (๔) และ (๕)

การอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้แปลงสัญชาติเป็นไทย ให้อยู่ในดุลพินิจของรัฐมนตรี เมื่อรัฐมนตรีเห็นสมควรอนุญาตให้นำความกราบบังคมทูลขอ พระราชทานพระบรมราชานุญาต เมื่อได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตแล้ว ให้ผู้ขอแปลงสัญชาติเป็นไทยปฏิญาณตนว่า จะมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อประเทศไทย

ผู้แปลงสัญชาติเป็นไทยชอบที่จะขอหนังสือสำคัญการแปลงสัญชาติเป็นไทยได้

หมวด ๒
การเสียสัญชาติไทย

มาตรา ๑๓ หญิงซึ่งมีสัญชาติไทยและได้สมรสกับคนต่างด้าวและอาจถือสัญชาติของสามีได้ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของสามี ถ้าประสงค์จะสละสัญชาติไทย ให้แสดงความจำนงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๔ ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยเพราะเกิดในราชอาณาจักรไทยขณะที่บิดาเป็นคนต่างด้าว และอาจถือสัญชาติของบิดาได้ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของบิดา หรือผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยตามวรรค ๑๒ วรรคสอง ถ้าประสงค์จะสละสัญชาติไทย ให้แสดงความจำนงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีที่กำหนดในกฎกระทรวงภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่มีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์

เมื่อได้พิจารณาความจำนงดังกล่าวแล้วเห็นว่ามีหลักฐานเชื่อถือได้ว่าผู้นั้นอาจถือสัญชาติของบิดาหรือสัญชาติอื่นได้จริงก็ให้รัฐมนตรีอนุญาต เว้นแต่ในระหว่างประเทศไทยมีการรบหรืออยู่ในสถานะสงครามรัฐมนตรีจะสั่งระงับการสละสัญชาติไทยรายใดก็ได้

มาตรา ๑๕ ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยเพราะเกิดในราชอาณาจักรไทยขณะที่บิดาเป็นคนต่างด้าวและอาจถือสัญชาติของบิดาได้ หรือผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๑๒ วรรคสอง แต่ไม่ได้แสดงความจำนงภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๔ หรือผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยและสัญชาติอื่นหรือผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ถ้าประสงค์จะสละสัญชาติไทย ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

การอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้สละสัญชาติไทย ให้อยู่ในดุลพินิจของรัฐมนตรี

มาตรา ๑๖ หญิงซึ่งเป็นคนต่างด้าวและได้สัญชาติไทยโดยการสมรส อาจถูกถอนสัญชาติไทยได้เมื่อปรากฏว่า

(๑) การสมรสนั้นได้เป็นไปโดยปกปิดข้อเท็จจริง หรือแสดงข้อความเท็จอันเป็นสาระสำคัญ

(๒) กระทำการใด ๆ อันเป็นการกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงหรือขัดต่อประโยชน์ของรัฐ หรือเป็นการเหยียดหยามประเทศชาติ

(๓) กระทำการใด ๆ อันเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

มาตรา ๑๗ ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยเพราะเกิดในราชอาณาจักรไทยโดยมีบิดาเป็นคนต่างด้าวอาจถูกถอนสัญชาติไทยได้ เมื่อปรากฏว่า

(๑) ไปอยู่ในต่างประเทศที่บิดามีหรือเคยมีสัญชาติเป็นเวลาติดต่อกันเกินห้าปี นับแต่วันที่บรรลุนิติภาวะ

(๒) มีหลักฐานแสดงว่าใช้สัญชาติของบิดาหรือสัญชาติอื่น หรือฝักใฝ่อยู่ในสัญชาติของบิดาหรือสัญชาติอื่น

(๓) กระทำการใด ๆ อันเป็นการกระทบกระเทือนต่อความมั่นคง หรือขัดต่อประโยชน์ของรัฐ หรือเป็นการเหยียดหยามประเทศชาติ

(๔) กระทำการใด ๆ อันเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

การถอนสัญชาติไทยตาม (๑) หรือ (๒) ให้รัฐมนตรีเป็นผู้สั่ง ส่วนการถอนสัญชาติไทยตาม (๓) หรือ (๔) เมื่อพนักงานอัยการร้องขอ ให้ศาลเป็นผู้สั่ง

มาตรา ๑๘ เมื่อมีพฤติการณ์อันเป็นการสมควรเพื่อความมั่นคงหรือประโยชน์ของรัฐ รัฐมนตรีมีอำนาจถอนสัญชาติไทยแต่ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยเพราะเกิดในราชอาณาจักรไทยโดยมีบิดาเป็นคนต่างด้าว หรือโดยมีมารดาเป็นคนต่างด้าวแต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย เมื่อปรากฏว่า

(๑) บิดาหรือมารดาของผู้นั้นเป็นผู้ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย

(๒) บิดาหรือมารดาของผู้นั้นเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราว

(๓) บิดาหรือมารดาของผู้นั้นเป็นผู้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

มาตรา ๑๙ รัฐมนตรีมีอำนาจถอนสัญชาติไทยแก่ผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ เมื่อปรากฏว่า

(๑) การแปลงสัญชาตินั้นได้เป็นไปโดยปกปิดข้อเท็จจริงหรือแสดงข้อความเท็จอันเป็นสาระสำคัญ

(๒) มีหลักฐานแสดงว่าผู้แปลงสัญชาตินั้นยังใช้สัญชาติเดิม

(๓) กระทำการใด ๆ อันเป็นการกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงหรือขัดต่อประโยชน์ของรัฐ หรือเป็นการเหยียดหยามประเทศชาติ

(๔) กระทำการใด ๆ อันเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

(๕) ไปอยู่ในต่างประเทศโดยไม่มีภูมิลำเนาในประเทศไทยเป็นเวลาเกินห้าปี

(๖) ยังคงมีสัญชาติของประเทศที่ทำสงครามกับประเทศไทย

การถอนสัญชาติไทยตามมาตรานี้ จะขยายไปถึงบุตรของผู้ถูกถอนสัญชาติไทยในเมื่อบุตรนั้นยังไม่บรรลุนิติภาวะและได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๑๒ วรรคสองด้วยก็ได้ และเมื่อรัฐมนตรีสั่งถอนสัญชาติไทยแล้วให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงทราบ

มาตรา ๒๐ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง ประกอบด้วยปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานกรรมการผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมตำรวจ และอธิบดีกรมอัยการเป็นกรรมการ มีหน้าที่พิจารณาการถอนสัญชาติไทยตามมาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ (๑) หรือ (๒) มาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๑๙

เมื่อมีพฤติการณ์ปรากฏว่า ผู้ใดอาจถูกถอนสัญชาติไทย ได้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา เมื่อคณะกรรมการพิจารณาแล้ว ให้เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีเพื่อสั่งการ

มาตรา ๒๑ ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยเพราะเกิดในราชอาณาจักรไทยโดยมีบิดาเป็นคนต่างด้าว ถ้าได้รับใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนคนต่างด้าวแล้ว ให้เสียสัญชาติไทย

มาตรา ๒๒ ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยและได้แปลงสัญชาติเป็นคนต่างด้าว หรือสละสัญชาติไทย หรือถูกถอนสัญชาติไทย ย่อมเสียสัญชาติไทย

หมวด ๓
การกลับคืนสัญชาติไทย

มาตรา ๒๓ หญิงซึ่งมีสัญชาติไทยและได้สละสัญชาติไทย ในกรณีที่ได้สมรสกับคนต่างด้าวตามมาตรา ๑๓ ถ้าได้ขาดจากการสมรสแล้วไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ ย่อมมีสิทธิขอกลับคืนสัญชาติไทยได้

การขอกลับคืนสัญชาติไทยให้ยื่นแสดงความจำนงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๔ ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยและได้เสียสัญชาติไทยตามบิดาหรือ มารดาขณะที่ตนยังไม่บรรลุนิติภาวะ ถ้าประสงค์จะกลับคืนสัญชาติไทย ให้ยื่น คำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ภายในสองปีนับแต่วันที่บรรลุนิติภาวะตามกฎหมายไทยและกฎหมายที่บุคคลนั้น มีสัญชาติ

การอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้กลับคืนสัญชาติไทย ให้อยู่ในดุลพินิจของรัฐมนตรี

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
จอมพล ถนอม กิตติขจร
นายกรัฐมนตรี

พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕

(ความตามมาตรา ๔ ถึงมาตรา ๙ นำไปแทนความเดิมในพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แล้วซึ่งบางมาตราถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑)

มาตรา ๑๐ บทบัญญัติมาตรา ๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้มีผลใช้บังคับกับผู้เกิดก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับด้วย

มาตรา ๑๑ บทบัญญัติมาตรา ๗ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้มีผลใช้บังคับกับผู้เกิดก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับด้วย เว้นแต่ผู้ซึ่งรัฐมนตรีมีคำสั่งอันมีผลให้ได้รับสัญชาติไทยตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแต่ไม่ได้สัญชาติไทยตามวรรคหนึ่ง อาจได้สัญชาติไทยได้ตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ในการนี้รัฐมนตรีจะสั่งให้ได้สัญชาติไทยเป็นการทั่วไปหรือเป็นการเฉพาะรายก็ได้

มาตรา ๑๒ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

อานันท์ ปันยารชุน

นายกรัฐมนตรี

(ม. ๑๐ และ ม. ๑๑ เป็นบทเฉพาะกาลของ พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕)

พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

(ความตามมาตรา ๓ นำไปแทนความเดิมในพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ และถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑)

มาตรา ๔ ความในมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ มิให้ใช้บังคับกับบุคคลที่มีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์แล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวประสงค์จะสละสัญชาติไทยให้ดำเนินการตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

อานันท์ ปันยารชุน

นายกรัฐมนตรี

(ม.๔ เป็นบทเฉพาะกาลของ พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕)

พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

(ความตามมาตรา ๓ ถึงมาตรา ๑๙ นำไปแทนความเดิมในพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แล้ว)

มาตรา ๒๐ ให้ยกเลิกอัตราค่าธรรมเนียมท้ายพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ และให้ใช้อัตราค่าธรรมเนียมท้ายพระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา ๒๑ บทบัญญัติวรรคสองของมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้มีผลใช้บังคับกับผู้เกิดก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับด้วย

มาตรา ๒๒ บทบัญญัติวรรคสามของมาตรา ๗ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ให้มีผลใช้บังคับกับผู้ที่กิดก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับด้วย

มาตรา ๒๓ บรรดาบุคคลที่เคยมีสัญชาติไทยเพราะเกิดในราชอาณาจักรไทยแต่ถูกถอนสัญชาติไทยตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕ ข้อ ๑ และผู้ที่เกิดในราชอาณาจักรไทยแต่ไม่ได้สัญชาติไทยตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕ ข้อ ๒ รวมถึงบุตรของบุคคลดังกล่าวที่เกิดในราชอาณาจักรไทยก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับและไม่ได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ถ้าบุคคลผู้นั้นอาศัยอยู่จริงในราชอาณาจักรไทยติดต่อกันโดยมีหลักฐานทางทะเบียนราษฎร และเป็นผู้มีความประพฤติดีหรือทำคุณประโยชน์ให้แก่สังคมหรือประเทศไทยให้ได้สัญชาติไทยตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เว้นแต่ผู้ซึ่งรัฐมนตรีมีคำสั่งอันมีผลให้เป็นผู้มีสัญชาติไทยแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

เมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ผู้มีคุณสมบัติตามวรรคหนึ่งยื่นคำขอลงรายการสัญชาติในเอกสารการทะเบียนราษฎรต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรแห่งท้องที่ที่ผู้นั้นมีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบัน

มาตรา ๒๔ บรรดากฎกระทรวง ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ และพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติตามพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะมีกฎกระทรวงประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๒๕ ภายในระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ มิให้นำความตามมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับกับการใช้อำนาจของรัฐมนตรีตามมาตรา ๗ ทวิ มาตรา ๙ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๒/๑ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ และมาตรา ๒๔ และการออกกฎกระทรวงตาม พระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์
นายกรัฐมนตรี

(ม. ๒๑ ถึง ม. ๒๕ เป็นบทเฉพาะกาลของ พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑)

พระราชบัญญัติ
สัญชาติ (ฉบับที่ ๕)
พ.ศ. ๒๕๕๕

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๕
เป็นปีที่ ๖๗ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕"

มาตรา ๒[๑] พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้เพิ่มบทนิยามคำว่า "คนไทยพลัดถิ่น" ระหว่างบทนิยามคำว่า "คนต่างด้าว" และบทนิยามคำว่า "คณะกรรมการ" ในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘

"คนไทยพลัดถิ่น" หมายความว่า ผู้ซึ่งมีเชื้อสายไทยที่ต้องกลายเป็นคนในบังคับของประเทศอื่นโดยเหตุอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงอาณาเขตของราชอาณาจักรไทยในอดีตซึ่งปัจจุบันผู้นั้นมิได้ถือสัญชาติของประเทศอื่น และได้อพยพเข้ามาอยู่อาศัยในประเทศไทยเป็นระยะเวลาหนึ่งและมีวิถีชีวิตเป็นคนไทย โดยได้รับการสำรวจจัดทำทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรภายใต้หลักเกณฑ์และเงื่อนไข ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด หรือเป็นผู้ซึ่งมีลักษณะอื่นทำนองเดียวกันตามที่กำหนดในกฎกระทรวง"

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๙/๑ มาตรา ๙/๒ มาตรา ๙/๓ มาตรา ๙/๔ มาตรา ๙/๕ มาตรา ๙/๖ และมาตรา ๙/๗ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘

"มาตรา ๙/๑ ให้มีคณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น ประกอบด้วย

(๑) ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นประธานกรรมการ

---

[๑] ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๙ ตอนที่ ๒๘ ก วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๕

(๒) ผู้แทนกระทรวงกลาโหม ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม ผู้แทนสำนักข่าวกรองแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ และผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกินเจ็ดคนซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยต้องมีนักวิจัยหรือนักวิชาการทางด้านกฎหมายสัญชาติหรือสถานะบุคคล ด้านสังคมวิทยาหรือมานุษยวิทยา ด้านประวัติศาสตร์หรือกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชนและภาคประชาชนรวมอยู่ด้วย เป็นกรรมการ

ให้อธิบดีกรมการปกครองเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดีกรมการปกครองแต่งตั้งข้าราชการของกรมการปกครองอีกสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๙/๒ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๙/๑ (๓) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปีและอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่ต้องไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

มาตรา ๙/๓ ให้คณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณาและให้การรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น

(๒) เสนอแนะและให้ความเห็นต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงหรือการดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับคนไทยพลัดถิ่นโดยไม่ต้องดำเนินการตามมาตรา ๒๗

(๓) ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๙/๔ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับกับการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ การพ้นจากตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และการประชุมของคณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นโดยอนุโลม

มาตรา ๙/๕ ผู้ใดอ้างว่าเป็นคนไทยพลัดถิ่นประสงค์จะได้การรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับคำขอแล้ว ให้เสนอคำขอนั้นต่อคณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นเพื่อพิจารณา

การพิสูจน์และการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๙/๖ ให้ผู้ซึ่งคณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นให้การรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น เป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

บุตรของคนไทยพลัดถิ่นซึ่งได้รับสัญชาติไทยตามวรรคหนึ่งย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิด เว้นแต่ผู้นั้นถือสัญชาติของประเทศอื่น

มาตรา ๙/๗ ให้นำมาตรา ๙/๖ วรรคสอง มาใช้บังคับกับบุตรของคนไทยพลัดถิ่นซึ่งบุตรนั้นได้รับสัญชาติไทยมาก่อนที่คนไทยพลัดถิ่นได้รับการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นตามมาตรา ๙/๖ วรรคหนึ่ง”

มาตรา ๕ ให้ถือว่าคนไทยพลัดถิ่นที่ได้แปลงสัญชาติเป็นไทยหรือได้สัญชาติไทยแล้ว ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นคนไทยพลัดถิ่นที่ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ และให้มีสถานะเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดด้วย

มาตรา ๖ ในวาระเริ่มแรก ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๙/๑ (๓) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๗ การดำเนินการออกกฎกระทรวงตามมาตรา ๙/๕ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๘ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร

นายกรัฐมนตรี

<u>หมายเหตุ</u> :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขปัญหาสัญชาติให้คนไทยพลัดถิ่นซึ่งเป็นคนเชื้อสายไทยที่ต้องกลายเป็นคนในบังคับของประเทศอื่นเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอาณาเขตของราชอาณาจักรไทย โดยให้สัญชาติไทยโดยการเกิดแก่บุคคลดังกล่าวที่ยังไม่ได้ถือสัญชาติของประเทศอื่นและได้อพยพเข้ามาอยู่อาศัยในประเทศไทยเป็นระยะเวลาหนึ่งและมีวิถีชีวิตเป็นคนไทย โดยได้รับการสำรวจตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรภายใต้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะรัฐมนตรีกำหนด และเพื่อให้เป็นไปตามหลักสืบสายโลหิตตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ จึงกำหนดให้บุตรของคนไทยพลัดถิ่น ที่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดโดยพระราชบัญญัตินี้ที่ไม่ได้ถือสัญชาติของประเทศอื่น หรือได้สัญชาติไทยแล้ว ก็ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดด้วย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ประกาศของคณะปฏิวัติ
ฉบับที่ ๓๓๗

โดยที่พิจารณาเห็นว่า บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยโดยบิดาหรือมารดาเป็นคนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง หรือบิดาหรือมารดาเป็นคนต่างด้าวที่เข้ามาในในอาณาจักรไทยโดยได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่เพียงชั่วคราว หรือเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย บุคคลเหล่านี้แม้จะมีสัญชาติไทย แต่ก็มิได้มีความจงรักภักดีต่อประเทศไทย เพื่อป้องกันและรักษาความมั่นคงแห่งชาติสมควรมิให้บุคคลดังกล่าวมีหรือได้สัญชาติไทยอีกต่อไป หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ถอนสัญชาติไทยของบรรดาบุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยบิดาเป็นคนต่างด้าวหรือมารดาเป็นคนต่างด้าวแต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย และในขณะที่เกิดบิดาหรือมารดานั้นเป็น

(๑) ผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษหรือเฉพาะราย

(๒) ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราว

(๓) ผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

ทั้งนี้ เว้นแต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาเห็นสมควรและสั่งเฉพาะรายเป็นประการอื่น

ข้อ ๒ บุคคลตามข้อ ๑ ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยเมื่อประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ใช้บังคับแล้วไม่ได้สัญชาติไทยเว้นแต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาเห็นสมควรและสั่งเฉพาะรายเป็นประการอื่น

ข้อ ๓ บรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้ในประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ ให้ใช้ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้แทน

ข้อ ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้

ข้อ ๕ ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๓ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕

จอมพล ถ. กิตติขจร

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

(ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม ๘๙ ตอนที่ ๑๙๐ วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕)

กฎกระทรวง
การพิสูจน์และการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น
พ.ศ. ๒๕๕๕

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ และมาตรา ๙/๕ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕ อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในกฎกระทรวงนี้

"คำขอ" หมายความว่า คำขอพิสูจน์ความเป็นคนไทยพลัดถิ่น

"ผู้ขอ" หมายความว่า ผู้ขอพิสูจน์ความเป็นคนไทยพลัดถิ่น

ข้อ ๒ ผู้ใดประสงค์จะได้รับการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่พร้อมด้วยหลักฐานประกอบคำขอ ดังต่อไปนี้

(๑) รูปถ่ายของผู้ขอ ให้ใช้รูปถ่ายที่ถ่ายไว้ไม่เกินหกเดือนก่อนวันยื่นคำขอ ขนาด ๔ x ๖ เซนติเมตร ครึ่งตัว หน้าตรง ไม่สวมหมวกหรือแว่นตาสีเข้ม และไม่ใส่ผ้าคลุมหน้าหรือผ้าโพกศีรษะ เว้นแต่ผู้ซึ่งมีความจำเป็นตามศาสนา นิกายของศาสนา หรือลัทธินิยมในทางศาสนา แต่เปิดให้เห็นหน้าผาก คิ้ว ตา จมูก ปาก และคาง จำนวนห้ารูป สำหรับกรณีที่มีผู้ยื่นคำขอแทนให้ยื่นจำนวนแปดรูป

(๒) หลักฐานทะเบียนราษฎรของผู้ขอ ได้แก่ ทะเบียนบ้านหรือทะเบียนประวัติที่กรมการปกครองบันทึกไว้ในกลุ่มผู้ที่มีเชื้อสายไทย และบัตรประจำตัวที่ระบุว่าผู้นั้นมีเชื้อสายไทยและในกรณีที่มีญาติสืบสายโลหิตหรือร่วมวงศ์ตระกูลกับผู้ขอซึ่งมีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยให้ยื่นหลักฐานทะเบียนราษฎรของบุคคลดังกล่าวด้วย

ในกรณีที่มีหลักฐานทะเบียนราษฎรอื่นของผู้ขอหรือญาติสืบสายโลหิตหรือร่วมวงศ์ตระกูลกับผู้ขอตามวรรคหนึ่ง เช่น สูติบัตรหรือหนังสือรับรองการเกิดหรือหนังสือรับรองสถานที่เกิด มรณบัตรหรือหนังสือรับรองการตาย บัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรประจำตัวอื่นที่ทางราชการออกให้ซึ่งมีรูปถ่ายและเลขประจำตัวประชาชนให้ยื่นมาเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

(ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๒๙ ตอนที่ ๖๕ ก วันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๕)

ในกรณีที่มีการบันทึกทะเบียนประวัติของผู้ที่ประสงค์จะขอรับการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นไว้ในกลุ่มอื่นที่มิใช่กลุ่มผู้ที่มีเชื้อสายไทย หากผู้นั้นเห็นว่าเป็นการบันทึกโดยผิดหลง ให้ผู้นั้นยื่นคำร้องขอแก้ไขให้ถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรก่อนมายื่นคำขอตามกฎกระทรวงนี้

(๓) หลักฐานแสดงผังเครือญาติของผู้ขอกับครอบครัวที่มีสัญชาติไทยที่อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยซึ่งได้รับการรับรองจากญาติในครอบครัวที่มีสัญชาติไทยหรือบุคคลที่น่าเชื่อถือซึ่งมีสัญชาติไทยจำนวนสองคน หรือถ้ามีหลักฐานการตรวจสารพันธุกรรมหรือดีเอ็นเอซึ่งพิสูจน์ว่าผู้ขอเป็นญาติร่วมสายโลหิตกับผู้มีสัญชาติไทยให้ยื่นมาพร้อมกับคำขอด้วย

(๔) หลักฐานรับรองคุณสมบัติผู้ขอเกี่ยวกับความจงรักภักดีในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ความยึดมั่นในขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมไทย และความประพฤติดี เช่น หนังสือหรือหลักฐานรับรองการศึกษา ประกาศนียบัตรหรือประกาศเกียรติคุณที่ออกโดยส่วนราชการหนังสือรับรองซึ่งออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรเอกชนที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานของรัฐ หรือสถาบันการศึกษาที่ตั้งอยู่หรือปฏิบัติงานในท้องที่ที่ผู้ขอมีภูมิลำเนาอาศัยอยู่

(๕) หนังสือรับรองว่าตนเองมิได้ถือสัญชาติของประเทศอื่น โดยมีบุคคลที่น่าเชื่อถือซึ่งมีสัญชาติไทยจำนวนสองคนรับรอง

ข้อ ๓ ผู้ขอมีสิทธิอ้างวัตถุพยาน พยานแวดล้อม หรือหนังสือรับรองของสถาบันหรือองค์กรวิชาการทางด้านกฎหมายสัญชาติ สถานะบุคคล สังคมวิทยา มานุษยวิทยา หรือชาติพันธุ์ที่ได้รับการรับรองจากหน่วยงานของรัฐ เพื่อเป็นหลักฐานพิสูจน์ความเป็นคนไทยพลัดถิ่นก็ได้

ข้อ ๔ กรณีผู้ขอเป็นบุคคลที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ หรือเป็นคนไร้ความสามารถ ให้บิดาหรือมารดา ผู้รับบุตรบุญธรรม ผู้อนุบาล หรือผู้ปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กเป็นผู้ยื่นคำขอแทน

ข้อ ๕ การขอพิสูจน์ความเป็นคนไทยพลัดถิ่นตามกฎกระทรวงนี้ ให้ยื่นคำขอดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าผู้ขอมีชื่อในทะเบียนบ้านหรือทะเบียนประวัติในกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นคำขอต่อผู้อำนวยการสำนักบริหารการทะเบียน ณ ที่ทำการสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง

(๒) ถ้าผู้ขอมีชื่อในทะเบียนบ้านหรือทะเบียนประวัติในจังหวัดอื่น ให้ยื่นคำขอต่อนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ณ ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอแห่งท้องที่ที่ผู้ขอมีชื่อในทะเบียนบ้านหรือทะเบียนประวัติ

ในกรณีจำเป็นอย่างยิ่ง นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภออาจใช้ดุลพินิจเพื่อให้มีการรับคำขอนอกสถานที่ที่กำหนดได้ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงเหตุผลและความจำเป็นอย่างยิ่ง เช่น กรณีทุพพลภาพ เจ็บป่วยร้ายแรง หรือชราภาพ และความสะดวกของราษฎรเป็นสำคัญ

ข้อ ๖ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับคำขอพร้อมด้วยหลักฐานประกอบคำขอครบถ้วนตามข้อ ๒ แล้ว ให้ออกใบรับให้แก่ผู้ขอไว้เป็นหลักฐาน และให้ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนและเพียงพอของคำขอและหลักฐานประกอบคำขอ หากเห็นว่า คำขอและหลักฐานประกอบคำขอถูกต้อง ครบถ้วน และเพียงพอต่อการพิสูจน์ความเป็นคนไทยพลัดถิ่น ให้ดำเนินการตามข้อ ๗ ต่อไป

ในกรณีที่คำขอหรือหลักฐานประกอบคำขอไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่า หลักฐานประกอบคำขอไม่เพียงพอต่อการพิสูจน์ความเป็นคนไทยพลัดถิ่น อาจสอบสวนพยานบุคคลที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม ได้แก่ ผู้ยื่นคำขอและบุคคลอื่นที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาสถานะบุคคลและจุดเกาะเกี่ยวที่สามารถพิสูจน์การเป็นผู้มีเชื้อสายไทยของผู้ขอ หรือเรียกหลักฐานเพิ่มเติมโดยแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ขอทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอ โดยกำหนดให้ดำเนินการแก้ไขหรือส่งหลักฐานเพิ่มเติมหรือให้พยานบุคคลมาให้ถ้อยคำภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง

การเรียกหลักฐานและสอบสวนพยานบุคคลตามวรรคสองจะต้องคำนึงถึงความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรและสิทธิมนุษยชนรวมถึงปัจจัยแวดล้อมและความเป็นไปได้ในการแสวงหาพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับผู้ขอประกอบกันด้วย

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบคำขอและหลักฐานที่ได้รับเพิ่มเติม รวมทั้งสรุปผลการสอบสวนพยานบุคคลที่เกี่ยวข้องตามวรรคสองให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอพร้อมด้วยหลักฐานถูกต้องและครบถ้วน เว้นแต่มีเหตุจำเป็นที่ไม่อาจดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งผู้ขอทราบก่อนครบกำหนดระยะเวลา ในการนี้ให้ขยายระยะเวลาดำเนินการออกไปได้ไม่เกินสิบห้าวันนับแต่วันที่ครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าว

ข้อ ๗ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามข้อ ๖ เรียบร้อยแล้ว ให้ส่งคำขอพร้อมทั้งหลักฐานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด รวมทั้งผลการสอบสวนพยานบุคคลที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมในกรณีที่มีการสอบสวนให้แก่อธิบดีกรมการปกครองหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอและหลักฐานประกอบคำขอถูกต้องและครบถ้วน หรือนับแต่วันที่การตรวจสอบคำขอและหลักฐานที่ได้รับเพิ่มเติมแล้วเสร็จ แล้วแต่กรณี เพื่อดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ตรวจสอบและพิจารณาความถูกต้องของคำขอและหลักฐานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากพนักงานเจ้าหน้าที่

(๒) ส่งคำขอและหลักฐานทั้งหมด รวมทั้งความเห็นของอธิบดีกรมการปกครองหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี ให้คณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่การตรวจพิจารณาตาม (๑) แล้วเสร็จ

ข้อ ๘ เมื่อฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นได้รับเรื่องตามข้อ ๗ (๒) ให้ตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของคำขอและหลักฐานที่เกี่ยวข้องแล้วจัดประชุมคณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นเพื่อพิจารณาคำขอภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้ตรวจสอบเสร็จเรียบร้อยแล้ว

ในการพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นของผู้ขอรายใด คณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นจะเรียกหลักฐานหรือสอบสวนพยานบุคคลเพิ่มเติมก็ได้ โดยให้นำความในข้อ ๖ มาใช้บังคับ

ข้อ ๙ เมื่อคณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นพิจารณาคำขอและหลักฐานประกอบคำขอแล้วมีมติว่าผู้ขอรายใดเป็นคนไทยพลัดถิ่น ให้อธิบดีกรมการปกครองออกหนังสือรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นให้แก่ผู้นั้นภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้มีการจัดทำและรับรองรายงานการประชุมของคณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นเสร็จเรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้ การจัดทำและรับรองรายงานการประชุมต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่คณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นมีมติพร้อมแจ้งกรุงเทพมหานครหรือจังหวัดที่ผู้ขอมีชื่อในทะเบียนบ้านหรือทะเบียนประวัติเพื่อการลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านให้แก่ผู้ขอตามระเบียบที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

ข้อ ๑๐ กรณีคณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นพิจารณาเห็นว่าผู้ขอรายใดมิใช่คนไทยพลัดถิ่น ให้อธิบดีกรมการปกครองแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ขอทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้มีการจัดทำและรับรองรายงานการประชุมของคณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นเสร็จเรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้ การจัดทำและรับรองรายงานการประชุมต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่คณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นมีมติ โดยให้ระบุเหตุผลข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญและข้อกฎหมายรวมทั้งวิธีการยื่นคำฟ้องและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องไว้ในหนังสือแจ้งด้วย

ข้อ ๑๑ คำขอพิสูจน์ความเป็นคนไทยพลัดถิ่น ใบรับ และหนังสือรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๕
ยงยุทธ วิชัยดิษฐ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

<u>หมายเหตุ</u> :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๙/๕ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕ บัญญัติให้การพิสูจน์และการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นเพื่อการได้สัญชาติไทยโดยการเกิด ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

ประกาศกระทรวงมหาดไทย

เรื่อง คำขอพิสูจน์ความเป็นคนไทยพลัดถิ่น ใบรับ และหนังสือรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๑ แห่งกฎกระทรวงการพิสูจน์และการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๕ อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกประกาศกำหนดคำขอพิสูจน์ความเป็นคนไทยพลัดถิ่น ใบรับ และหนังสือรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น ให้เป็นไปตามแบบท้ายประกาศนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๕
ยงยุทธ วิชัยดิษฐ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

คำขอลำดับที่.....

แบบคำขอพิสูจน์ความเป็นคนไทยพลัดถิ่น

ตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘

คนไทยพลัดถิ่น

ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายเฉพาะกลุ่มที่ได้รับการสำรวจ จัดทำทะเบียนประวัติและเอกสารแสดงตนไว้แล้ว ซึ่งดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรภายใต้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะรัฐมนตรีกำหนด ในกลุ่มที่มีเชื้อสายไทย ดังนี้

๑.ผู้อพยพเชื้อสายไทยจากจังหวัดเกาะกง ประเทศกัมพูชา เข้ามาก่อนและหลังวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๐ (ประเภท ๖) รวมถึงบุตรของบุคคลดังกล่าวด้วย (ประเภท ๗)

๒.ผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่าเชื้อสายไทย เข้ามาก่อนและหลังวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๑๙ (ประเภท ๖) รวมทั้งบุตรของบุคคลดังกล่าวด้วย (ประเภท ๗)

๓.บุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน (ประเภท ๐) ซึ่งตกสำรวจจากกลุ่มผู้อพยพเชื้อสายไทยจากจังหวัดเกาะกง ประเทศกัมพูชา เข้ามาก่อนและหลังวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๐ รวมถึงบุตรของบุคคลดังกล่าวด้วย

๔.บุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน (ประเภท ๐) ซึ่งตกสำรวจจากกลุ่มผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่าเชื้อสายไทย เข้ามาก่อนและหลังวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๑๙ รวมทั้งบุตรของบุคคลดังกล่าวด้วย

ผู้ขอพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น

ชื่อ.....ชื่อสกุล.....

บัตรประจำตัวเลขที่ ☐-☐☐☐☐-☐☐☐☐☐-☐☐-☐

อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

ดำเนินการ โดยกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ลักษณะของคนไทยพลัดถิ่นซึ่งจะได้รับการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น
ตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘

"คนไทยพลัดถิ่น" หมายความว่า ผู้ซึ่งมีเชื้อสายไทยที่ต้องกลายเป็นคนในบังคับของประเทศอื่น โดยเหตุอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงอาณาเขตของราชอาณาจักรไทยในอดีตซึ่งปัจจุบันผู้นั้นมิได้ถือสัญชาติของประเทศอื่น และได้อพยพเข้ามาอยู่อาศัยในประเทศไทยเป็นระยะเวลาหนึ่งและมีวิถีชีวิตเป็นคนไทย โดยได้รับการสำรวจจัดทำทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรภายใต้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะรัฐมนตรีกำหนด หรือเป็นผู้ซึ่งมีลักษณะอื่นทำนองเดียวกันตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

หลักเกณฑ์การพิจารณาความเป็นคนไทยพลัดถิ่น

๑. เป็นผู้ซึ่งได้รับการสำรวจ จัดทำทะเบียนประวัติและเอกสารแสดงตนไว้แล้วในกลุ่มซึ่งระบุว่ามีเชื้อสายไทย
๒. อาศัยอยู่ในประเทศไทยอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันโดยมีหลักฐานทางทะเบียนราษฎร
๓. ปัจจุบันไม่ได้ถือสัญชาติของประเทศอื่น
๔. มีรูปร่างลักษณะและวิถีชีวิตเหมือนคนไทย และ สามารถพูดและฟังภาษาไทยเข้าใจ
๕. สามารถแสดงผังเครือญาติซึ่งน่าเชื่อถือว่าเป็นผู้มีเชื้อสายไทย และ มีผู้ที่น่าเชื่อถือซึ่งมีสัญชาติไทย ให้การรับรองหรือมีหลักฐานผลการตรวจทางวิทยาศาสตร์ที่สามารถแสดงถึงความเป็นญาติกับผู้ที่มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
๖. มีความจงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์ และ เลื่อมใสการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

Ω Ω Ω Ω

(สำหรับเจ้าหน้าที่)

สรุปผลการตรวจสอบคำขอพิสูจน์ความเป็นคนไทยพลัดถิ่น ตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘

๑. ผู้ยื่นคำขอพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น

ชื่อ.....ชื่อสกุล.....

เกิดวันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

๒. ยื่นคำขอพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นให้ ◯ ตนเอง ◯ บุตร ◯ อื่น ๆ (ระบุ เช่น พี่ น้อง หลาน ผู้อนุบาล ผู้ปกครอง) .....

ชื่อ.....ชื่อสกุล.....

๓. ผู้ขอพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น มีหลักฐานมาแสดง ดังนี้

๓.๑ **ผู้ยื่นคำขอ** (กรณียื่นคำขอแทน)

◯ มี ◯ ไม่มี (๑) สำเนาทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓/ท.ร.๑๔) หรือทะเบียนประวัติ

◯ มี ◯ ไม่มี (๒) บัตรประจำตัวผู้ยื่นคำขอ/ใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวและใบสำคัญถิ่นที่อยู่

๓.๒ **ผู้ขอพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น**

◯ มี ◯ ไม่มี (๑) สำเนาทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓/ท.ร.๑๔) หรือทะเบียนประวัติ

◯ มี ◯ ไม่มี (๒) บัตรประจำตัวผู้ขอ/ใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวและใบสำคัญถิ่นที่อยู่

◯ มี ◯ ไม่มี (๓) ☐ สูติบัตร หรือ ☐ หนังสือรับรองการเกิด หรือ ☐ หนังสือรับรองสถานที่เกิด (ถ้ามี)

◯ มี ◯ ไม่มี (๔) บัตรประจำตัวของบิดาและมารดา ถ้าไม่มีเพราะ.....

◯ มี ◯ ไม่มี (๕) บัตรประจำตัวญาติที่มีเชื้อสายไทย ถ้าไม่มีเพราะ.....

◯ มี ◯ ไม่มี (๖) แบบบันทึกปากคำ (ปค. ๑๔) บุคคลที่น่าเชื่อถือ ซึ่งมีสัญชาติไทย จำนวน ๒ คน เพื่อรับรองว่าผู้ขอ ไม่มีและใช้สัญชาติอื่น และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น

◯ มี ◯ ไม่มี (๗) หนังสือหรือหลักฐานรับรองการศึกษา **หากไม่มี**ได้สอบถามผู้ขอพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นแล้ว**สามารถพูดและฟังภาษาไทยเข้าใจ** (ยกเว้นเด็กอายุต่ำกว่า ๗ ปี)

◯ มี ◯ ไม่มี (๘) ผังแสดงเครือญาติหรือหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ขอกับญาติที่มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

◯ มี ◯ ไม่มี (๙) หลักฐานอื่น ๆ (ระบุ) .....

(สำหรับเจ้าหน้าที่)

๔. **ความเห็นของพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ**

◯ เห็นว่ามีเอกสารครบถ้วน ถูกต้อง และมีคุณสมบัติครบถ้วนตามกฎกระทรวงการพิสูจน์และการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๕ จึงเห็นควรส่งเรื่องให้จังหวัดพิจารณา

◯ เอกสารไม่ครบถ้วนและไม่ถูกต้อง ดังนี้.....

.....

..... เห็นควรส่งเรื่องคืนผู้ยื่นคำขอทราบ

(ลงชื่อ) ..... พนักงานเจ้าหน้าที่

(.....)

ตำแหน่ง .....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

๕. **ความเห็นของนายอำเภอ**

◯ เอกสารครบถ้วน ถูกต้อง และมีคุณสมบัติครบถ้วนตามกฎกระทรวงการพิสูจน์และการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๕ จึงให้ส่งเรื่องให้จังหวัดพิจารณาตามที่เสนอ

◯ เอกสารไม่ครบถ้วน ไม่ถูกต้อง แจ้งให้ผู้ยื่นคำขอทราบ ตามที่เสนอ

.....

.....

(ลงชื่อ) .....

(.....)

นายอำเภอ.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

คำขอลำดับที่ .....

แบบคำขอพิสูจน์ความเป็นคนไทยพลัดถิ่น
ตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘

ภาพถ่าย จากฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนกลาง	รูปถ่าย ของผู้ขอพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น ขนาด ๔ X ๖ ซ.ม.

เขียนที่.....

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

กรณียื่นคำขอพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นแทน (ผู้ขอซึ่งมีอายุไม่ถึง ๒๐ ปีบริบูรณ์ ในวันยื่นคำขอ หรือเป็นบุคคลไร้ความสามารถ)

ข้าพเจ้า ชื่อ นาย/นาง/นางสาว..... ชื่อสกุล.....

เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ..... อายุ.....ปี

เลขประจำตัวประชาชน ☐-☐☐☐☐-☐☐☐☐☐-☐☐-☐

สัญชาติ/ชาติพันธุ์..... อยู่บ้านเลขที่..... หมู่ที่.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....โทรศัพท์ .....

มีความประสงค์ยื่นคำขอแทนผู้ขอพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นซึ่งมีความเกี่ยวข้อง เป็น

◯ บุตร ◯ อื่น ๆ (เช่น น้อง หลาน ผู้อนุบาล ผู้ปกครอง) .....

<u>หมายเหตุ</u> กรณียื่นคำขอพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นให้ตนเองไม่ต้องกรอกช่องนี้

ผู้ขอพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น

๑. ชื่อ (นาย/นาง/นางสาว/เด็กชาย/เด็กหญิง)..... ชื่อสกุล.....

เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ..... อายุ.....ปี นับถือศาสนา.....

เลขประจำตัวประชาชน ☐-☐☐☐☐-☐☐☐☐☐-☐☐-☐ ภูมิลำเนาอยู่บ้านเลขที่.....

หมู่ที่..... ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต..... จังหวัด.....

สถานที่เกิดตาม ◯ สูติบัตร หรือ ◯ หนังสือรับรองการเกิด หรือ ◯ หนังสือรับรองสถานที่เกิด

ในราชอาณาจักรไทย เลขที่.....ลงวันที่.....

ออกให้โดยสำนักทะเบียน.....อำเภอ..... จังหวัด.....

มีพี่น้องร่วมบิดา/มารดา.....คน ปัจจุบันอาศัยอยู่กับ.....

◯ กำลังศึกษาชั้น..... ◯ สำเร็จการศึกษา ระดับ .....
สถานศึกษา..... อำเภอ..... จังหวัด.....
ประกอบอาชีพ..... รายได้.....บาท/เดือน

๒. ผู้ขอพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น มีบิดาชื่อ .....ชื่อสกุล.....
เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ..... อายุ.....ปี เลขประจำตัวประชาชน

☐-☐☐☐☐-☐☐☐☐☐-☐☐-☐ สัญชาติ/ชาติพันธุ์.....

ภูมิลำเนาอยู่บ้านเลขที่..... หมู่ที่.....ตำบล/แขวง.....
อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

๓. ผู้ขอพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น มีมารดาชื่อ..... ชื่อสกุล.....
เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ..... อายุ.....ปี เลขประจำตัวประชาชน

☐-☐☐☐☐-☐☐☐☐☐-☐☐-☐ สัญชาติ/ชาติพันธุ์.....

ภูมิลำเนาอยู่บ้านเลขที่..... หมู่ที่.....ตำบล/แขวง.....
อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

๔. ผู้ขอพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น มีสามี/ภริยา ชื่อ.....
ชื่อสกุล.....เกิดวันที่..... เดือน..... พ.ศ..... อายุ.....ปี

เลขประจำตัวประชาชน ☐-☐☐☐☐☐-☐☐☐☐☐-☐☐-☐ สัญชาติ/ชาติพันธุ์.....

ภูมิลำเนาอยู่บ้านเลขที่..... หมู่ที่.....ตำบล/แขวง.....
อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

ข้าพเจ้า**ขอรับรองว่า ผู้ขอพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น**
ชื่อ (นาย/นาง/นางสาว/เด็กชาย/เด็กหญิง).....ชื่อสกุล.....

- เป็นผู้มีความประพฤติดี และ
- เลื่อมใสการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และ
- ไม่มีพฤติการณ์ที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศ และ
- ไม่มีและใช้สัญชาติอื่น

พร้อมนี้ข้าพเจ้าได้แนบหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณา ดังนี้

๑) **ผู้ยื่นคำขอพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น** (กรณียื่นคำขอแทน)

๑.๑) สำเนาทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓/ท.ร.๑๔) และทะเบียนประวัติ	จำนวน	๓	ฉบับ
๑.๒) สำเนาบัตรประจำตัวผู้ยื่นคำขอ	จำนวน	๓	ฉบับ

๒) **ผู้ขอพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น**

๒.๑) รูปถ่าย ขนาด ๔X๖ ซ.ม. (กรณีมีผู้ยื่นคำขอแทนใช้รูปถ่าย จำนวน ๘ รูป)	จำนวน	๕	รูป
๒.๒) สำเนาบัตรประจำตัวผู้ขอพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น	จำนวน	๓	ฉบับ
๒.๓) สำเนาทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓/ท.ร.๑๔) หรือทะเบียนประวัติ	จำนวน	๓	ฉบับ
๒.๔) สูติบัตร หรือหนังสือรับรองการเกิด หรือหนังสือรับรองสถานที่เกิด (ถ้ามี)	จำนวน	๓	ฉบับ
๒.๕) บัตรประจำตัวของบิดาและมารดา (ถ้ามี)	จำนวน	๓	ฉบับ
๒.๖) สำเนาบัตรประจำตัวญาติซึ่งมีเชื้อสายไทย (ถ้ามี)	จำนวน	๓	ฉบับ
๒.๗) หนังสือหรือหลักฐานรับรองการศึกษา หากไม่มีสามารถพูดและฟังภาษาไทยเข้าใจ (ยกเว้นเด็กอายุต่ำกว่า ๗ ปี)	จำนวน	๓	ฉบับ
๒.๘) ผังแสดงเครือญาติหรือหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ขอกับญาติที่มีสัญชาติไทยโดยการเกิด	จำนวน	๓	ฉบับ
๒.๙) หลักฐานอื่น ๆ (ระบุ).....	จำนวน	๓	ฉบับ

ขอรับรองว่าข้อความข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ **หากมีการปกปิด หรือให้ข้อมูลอันเป็นเท็จ หรือเป็นไปโดยทุจริต ให้ถือว่าคำขอนี้ตกเป็นโมฆะ และมีความผิดตามกฎหมาย**

ลงชื่อ ..... ผู้ยื่นคำขอ

(.....)

ลายพิมพ์นิ้วหัวแม่มือซ้าย จากฐานข้อมูลการทะเบียน	ลายพิมพ์นิ้วหัวแม่มือซ้าย	ลายพิมพ์นิ้วหัวแม่มือขวา จากฐานข้อมูลการทะเบียน	ลายพิมพ์นิ้วหัวแม่มือขวา

แบบรับรองภาพถ่ายและลายพิมพ์นิ้วมือของผู้ขอพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น ที่**ยังไม่บรรลุนิติภาวะหรือไร้ความสามารถ**ที่ขอพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ **(เฉพาะกรณีที่มีการยื่นคำขอแทนเท่านั้น)**

กรณี นาย/นาง/นางสาว .....ชื่อสกุล.....
ร้องขอพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น ให้ ◯ บุตร ◯ อื่น ๆ (ระบุ เช่น น้อง หลาน ผู้อนุบาล หรือผู้ปกครอง).....

ขอรับรองว่าเป็นภาพถ่ายและลายพิมพ์นิ้วมือที่ถูกต้องของผู้ขอพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น
ชื่อ (นาย/นาง/นางสาว/เด็กชาย/เด็กหญิง)..... ชื่อสกุล.....

รูปถ่าย ขนาด ๔ X ๖ ซ.ม. (ผู้ขอพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น กรณียังไม่บรรลุนิติภาวะ)		
	ลายพิมพ์นิ้วหัวแม่มือซ้าย	ลายพิมพ์นิ้วหัวแม่มือขวา

ลงชื่อ..... ผู้ยื่นคำขอแทน
(.....)

<u>สำหรับเจ้าหน้าที่</u>

<u>ความเห็นของพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ</u>

๑. ได้ตรวจสอบแล้วเป็นภาพถ่ายของ นาย/นาง/นางสาว/เด็กชาย/เด็กหญิง.....
..... ซึ่งขอพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นจริง

๒. ได้สอบปากคำผู้ขอพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นแล้ว ปรากฏว่า

◯ ผู้ขอพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น **สามารถพูดและฟังภาษาไทยได้**

◯ ผู้ขอพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น **ไม่สามารถพูดและฟังภาษาไทยได้**

๓. ได้ตรวจสอบเอกสารประกอบคำขอแล้ว ปรากฏดังนี้

◯ เห็นว่าผู้ยื่นคำขอมีเอกสารครบถ้วนและถูกต้อง และได้รับแบบคำขอพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นของ นาย/นาง/นางสาว/เด็กชาย/เด็กหญิง ..... ในลำดับที่..... เพื่อดำเนินการต่อไปแล้ว

จึงได้ออกหลักฐานแสดงว่าทางราชการได้รับแบบคำขอไว้แล้ว และผู้ยื่นคำขอได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานแล้ว

◯ เห็นว่าผู้ยื่นคำขอมีเอกสารไม่ครบถ้วน หรือไม่ถูกต้อง หรือขาดคุณสมบัติในการยื่นคำขอ ดังนี้

.....

.....

ลงชื่อ ..... พนักงานเจ้าหน้าที่

(.....)

ตำแหน่ง .....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ..... ..

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว.....ผู้ยื่นคำขอพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น ได้รับหลักฐานที่ทางราชการออกให้ว่าได้รับคำขอพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น ของข้าพเจ้าเพื่อดำเนินการต่อไปแล้ว

ลงชื่อ ..... ผู้ยื่นคำขอ

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

✂----------

(ฉีกท่อนนี้ให้ผู้ยื่นคำขอพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น เพื่อถือไว้เป็นหลักฐาน)

ใบรับคำขอ

สำนักทะเบียนอำเภอ..... จังหวัด..... ได้รับคำขอพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นของ นาย/นาง/นางสาว..... ซึ่งได้ยื่นคำขอให้แก่

◯ ตนเอง

◯ นาย/นาง/นางสาว.....

ในลำดับที่.....ไว้แล้ว จึงได้ออกหลักฐานเพื่อแสดงว่าทางราชการได้รับคำขอฯ ของท่านไว้แล้ว และจะได้ดำเนินการต่อไป

ลงชื่อ .....

(.....)

ตำแหน่ง .....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

(ประทับตราประจำตำแหน่งเป็นสำคัญ)

ที่ ...../.....

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

หนังสือฉบับนี้ให้ไว้เพื่อรับรองว่า.....
เลขประจำตัวประชาชน.....ที่อยู่ตามทะเบียนบ้านหรือ
ทะเบียนประวัติเลขที่.....ตรอก/ซอย.....
ถนน.....หมู่ที่.....ตำบล/แขวง.....
อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....
ซึ่งยื่นคำขอพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นไว้ที่.....
จังหวัด.....ตามคำขอเลขที่...../.....
ลงวันที่.....เป็นผู้ซึ่งคณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น
ให้การรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นและเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

ให้ไว้ ณ วันที่.....พ.ศ.....

ปิดรูปถ่าย

ขนาด ๔x๖ ซ.ม.

สำหรับบุคคลที่ขอพิสูจน์
และรับรองความเป็นคน
ไทยพลัดถิ่น

ลงชื่อ.....
(.....)
อธิบดีกรมการปกครอง

ลงชื่อ.....
(.....)

ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑. ให้ผู้ยื่นคำขอพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น กรอกข้อมูลในคำขอ และจัดเตรียมเอกสารประกอบคำขอยื่น ณ ที่ว่าการอำเภอ หรือสำนักบริหารการทะเบียน (กรณีที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร) ดังนี้

๑.๑ ผู้ยื่นคำขอพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น (กรณียื่นคำขอแทน)

(๑) สำเนาทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓/ท.ร.๑๔) หรือทะเบียนประวัติ (๒) สำเนาบัตรประจำตัว/ใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวและใบสำคัญถิ่นที่อยู่

๑.๒ ผู้ขอพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น

(๑) รูปถ่ายขนาด ๔X๖ ซ.ม. จำนวน ๕ รูป (กรณีผู้ยื่นคำขอยังไม่บรรลุนิติภาวะหรือผู้ไร้ความสามารถ ใช้รูปถ่ายจำนวน ๘ รูป) โดยให้ติดในแบบคำขอฯ จำนวน ๓ ชุด และส่งให้กรมการปกครอง เพื่อติดในหนังสือรับรอง จำนวน ๒ รูป

(๒) บัตรประจำตัว (<u>ยกเว้น</u> กรณีอายุยังไม่ถึงเกณฑ์ทำบัตร)

(๓) สำเนาทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓/ท.ร.๑๔) หรือทะเบียนประวัติ

(๔) สูติบัตร หรือหนังสือรับรองการเกิด หรือหนังสือรับรองสถานที่เกิด (ถ้ามี)

(๕) บัตรประจำตัวของบิดา และมารดาของผู้ขอ (ถ้ามี)

(๖) บัตรประจำตัวญาติที่มีเชื้อสายไทย (ถ้ามี)

(๗) หนังสือหรือหลักฐานรับรองการศึกษา หากไม่มีได้ซักถามผู้ขอพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นแล้วสามารถพูดภาษาไทยเข้าใจ (<u>ยกเว้น</u> เด็กอายุต่ำกว่า ๗ ปี)

(๘) ผังแสดงเครือญาติและมีผู้น่าเชื่อถือที่มีสัญชาติไทย จำนวน ๒ คน ให้การรับรองหรือหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ขอกับญาติที่มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๙) หลักฐานอื่น ๆ (ถ้ามี)

๒. สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักบริหารการทะเบียน (กรณีมีภูมิลำเนาในเขตกรุงเทพมหานคร) ตรวจสอบคำขอและเอกสารตัวจริงพร้อมสำเนา เมื่อเห็นว่าถูกต้องให้ลงนามรับรองสำเนา และให้พิมพ์ลายนิ้วหัวแม่มือสองข้างในคำขอและลงชื่อกำกับ กรณีผู้ขอไม่มีหลักฐานตามข้อ ๑.๒ (๕) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบ ปค. ๑๔ ไว้ และให้สรุปผลการตรวจสอบตามแบบที่กำหนดและลงชื่อกำกับ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการเรียบร้อยแล้ว ให้ส่งคำขอให้นายอำเภอพิจารณา ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันยื่นคำขอ ทั้งนี้นายอำเภออาจแต่งตั้งคณะกรรมการในระดับอำเภอขึ้น เพื่อช่วยพิจารณากลั่นกรองคำขอด้วยก็ได้ เมื่อพิจารณาครบถ้วนและเห็นว่าถูกต้องแล้ว ให้ส่งคำขอให้จังหวัดพิจารณา จำนวน ๒ ชุด (เก็บสำเนาไว้ที่อำเภอ ๑ ชุด) โดยให้อำเภอออกใบรับคำขอให้ผู้ขอไว้เป็นหลักฐาน หากตรวจสอบแล้วเอกสารไม่ครบถ้วนหรือไม่ถูกต้อง ให้ส่งเรื่องคืนผู้ขอทราบภายใน ๑๕ วัน

๓. จังหวัด (ที่ทำการปกครองจังหวัด) ตรวจสอบเอกสารหลักฐานและคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ ภายใน ๓๐ วัน แล้วส่งคำขอ (ฉบับจริง) ให้กรมการปกครอง ภายใน ๗ วัน (สำเนาคำขอเก็บไว้ที่จังหวัด ๑ ชุด) (ถ้าไม่ถูกต้องให้แจ้งอำเภอเพื่อแจ้งผู้ยื่นคำขอดำเนินการแก้ไข)

๔. กรมการปกครอง (ส่วนการทะเบียนราษฎร สำนักบริหารการทะเบียน) รับคำขอและเอกสารที่เกี่ยวข้องจากจังหวัด ตรวจสอบความถูกต้องของเอกสาร และคุณสมบัติ และนำเข้าพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นเพื่อพิจารณาภายใน ๓๐ วัน นับแต่ได้ตรวจสอบความถูกต้องเสร็จเรียบร้อยแล้ว

๕. เมื่อคณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น ได้พิจารณารับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นแล้ว อธิบดีกรมการปกครอง (ในฐานะเลขานุการคณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น) จะออกหนังสือรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นเพื่อการได้สัญชาติไทยโดยการเกิดให้กับผู้ยื่นคำขอฯ ภายใน ๗ วันนับแต่วันที่ได้มีการจัดทำและรับรองรายงานการประชุมของคณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นเสร็จเรียบร้อยแล้วพร้อมทั้ง แจ้งให้จังหวัดหรือกรุงเทพมหานครเพื่อลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านและมอบหนังสือความเป็นคนไทยพลัดถิ่นให้แก่ผู้ขอต่อไป

<u>หมายเหตุ</u> คำขอให้จัดทำ ๓ ชุด โดยจัดส่งเอกสารคำขอฉบับจริงให้กรมการปกครอง จำนวน ๑ ชุด (พร้อมรูปถ่าย ขนาด ๔X๖ ซ.ม. จำนวน ๒ รูป เพื่อใช้ติดในหนังสือรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นเพื่อการได้สัญชาติไทยโดยการเกิด) และสำเนาเก็บไว้ที่จังหวัดและอำเภอ แห่งละ ๑ ชุด

กฎกระทรวง
กำหนดวิธีการและค่าธรรมเนียมคำขอพิสูจน์ความเป็นบิดาซึ่งมีสัญชาติไทย ของผู้เกิดเพื่อการได้สัญชาติไทยโดยการเกิด
พ.ศ. ๒๕๕๓

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖ และมาตรา ๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ อันเป็นพระราชบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๔ ของรัฐธรรมนูญห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ผู้เกิดหรือผู้มีส่วนได้เสียที่ประสงค์จะพิสูจน์ความเป็นบิดาซึ่งมีสัญชาติไทยของผู้เกิดเพื่อการได้สัญชาติไทยโดยการเกิด ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา พร้อมด้วยหลักฐานประกอบคำขอ ดังต่อไปนี้

(๑) รูปถ่ายครึ่งตัวหน้าตรงไม่สวมหมวก ขนาด ๔ x ๖ เซนติเมตร ของผู้เกิดและบิดาในกรณีปรากฏตัวบิดาหรือสามารถหารูปถ่ายของบิดาได้ คนละหนึ่งรูป

(๒) หลักฐานทางทะเบียนของผู้เกิดและบิดา ประกอบด้วย สำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน หรือเอกสารอื่นที่ทางราชการออกให้ซึ่งมีรูปถ่ายและเลขประจำตัวประชาชนของผู้เกิดและบิดาสูติบัตร หรือหนังสือรับรองการเกิดหรือเอกสารอื่นที่ทางราชการออกให้ ซึ่งมีรายการชื่อตัว ชื่อสกุลของบิดา และมารดาของผู้เกิด (ถ้ามี)

ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอมีหลักฐานการตรวจสารพันธุกรรม (DNA) หรือหลักฐานการตรวจทางวิทยาศาสตร์อื่น ๆ ที่ออกโดยหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานอื่นที่อธิบดีกรมการปกครองรับรองตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งพิสูจน์ว่าบิดาและผู้เกิดเป็นบิดาและบุตรกัน หรือมีหลักฐานอื่น ๆ ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและผู้เกิดว่าเป็นบิดาและบุตรกัน ให้ยื่นมาพร้อมกับคำขอด้วย

กรณีหลักฐานตามวรรคหนึ่งจัดทำขึ้นในต่างประเทศ ผู้ยื่นคำร้องขอต้องจัดให้มีการรับรองความถูกต้องแล้ว คำแปลภาษาไทยของหลักฐานดังกล่าวตามระเบียบกระทรวงการต่างประเทศด้วย

ข้อ ๒ การยื่นคำขอตามกฎกระทรวงนี้

(๑) ถ้าผู้ยื่นคำขอมีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นคำขอต่อผู้อำนวยการเขต ณ สำนักงานเขตแห่งท้องที่ที่ผู้ยื่นคำขอมีภูมิลำเนา

(๒) ถ้าผู้ยื่นคำขอมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดอื่น ให้ยื่นคำขอต่อนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ณ ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอแห่งท้องที่ที่ผู้ยื่นคำขอมีภูมิลำเนา

(๓) ถ้าผู้ยื่นคำขอมีภูมิลำเนาอยู่ในต่างประเทศ ให้ยื่นคำขอต่อข้าราชการสถานทูตไทยหรือกงสุลไทยที่ได้รับมอบหมาย ณ ที่ทำการสถานเอกอัครราชทูต สถานกงสุลใหญ่หรือส่วนราชการของกระทรวงการต่างประเทศที่เรียกชื่ออย่างอื่นและปฏิบัติหน้าที่เช่นเดียวกับสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลใหญ่ที่มีเขตอาณาหรือเขตกงสุลในประเทศนั้น

ข้อ ๓ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาคำขอให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอถูกต้องและครบถ้วน ในกรณีที่มีการยื่นคำขอในต่างประเทศให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอถูกต้องและครบถ้วน เว้นแต่มีเหตุจำเป็นที่ไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้ผู้ยื่นคำขอทราบก่อนครบกำหนดระยะเวลา ในการนี้ ให้ขยายระยะเวลาพิจารณาออกไปได้ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าว

ในกรณีคำขอหรือหลักฐานประกอบคำขอไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหนังสือแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอ

ในการพิจารณาคำขอ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนผู้เกิด บิดาหรือมารดาของผู้เกิดผู้มีส่วนได้เสียที่ยื่นคำขอ หรือบุคคลอื่นที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานะและความสัมพันธ์ระหว่างผู้เกิดและบิดาของผู้เกิดพร้อมทั้งตรวจสอบหลักฐานอื่นใดที่แสดงว่าบิดาและผู้เกิดเป็นบิดาและบุตรกัน

ให้รัฐมนตรีประกาศกำหนดวิธีการสอบสวนตามวรรคสามในราชกิจจานุเบกษาโดยวิธีการสอบสวนนั้นต้องคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน ความมั่นคงของมนุษย์ และความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรรวมถึงปัจจัยแวดล้อมและความเป็นไปได้ในการแสวงหาพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับผู้เกิดประกอบด้วย

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาคำขอและหลักฐานประกอบคำขอหรือดำเนินการสอบสวนตามวรรคสามแล้วเห็นว่า บิดาซึ่งมีสัญชาติไทยของผู้เกิดและผู้เกิดนั้นเป็นบิดาและบุตรกันให้ออกหนังสือรับรองการพิสูจน์ความเป็นบิดาของผู้เกิดให้แก่ผู้ยื่นคำขอตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาแล้วเห็นว่า บิดาซึ่งมีสัญชาติไทยของผู้เกิดตามที่ผู้ยื่นคำขอกล่าวอ้างและผู้เกิดนั้นมิได้เป็นบิดาและบุตรกัน ให้แจ้งให้ผู้ยื่นคำขอทราบเป็นหนังสือพร้อมทั้งเหตุผล

ข้อ ๔ การยื่นคำขอตามกฎกระทรวงนี้ ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมในอัตราฉบับละ ๕๐ บาท

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

ชวรัตน์ ชาญวีรกูล

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

<u>หมายเหตุ</u> :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่กฎหมายว่าด้วยสัญชาติบัญญัติให้การพิสูจน์ความเป็นบิดาซึ่งมีสัญชาติไทยของผู้เกิดเพื่อการได้สัญชาติไทยโดยการเกิดเป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และสมควรกำหนดค่าธรรมเนียมคำขอพิสูจน์ความเป็นบิดาซึ่งมีสัญชาติไทยของผู้เกิดเพื่อการได้สัญชาติไทยโดยการเกิด จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

ประกาศกระทรวงมหาดไทย

เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ แบบคำขอ แบบหนังสือรับรอง และวิธีการสอบสวนเพื่อพิสูจน์ความเป็นบิดาซึ่งมีสัญชาติไทยของผู้เกิดเพื่อการได้สัญชาติไทยโดยการเกิด

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบกับข้อ ๑ และข้อ ๓ วรรคสี่ และวรรคห้าของกฎกระทรวงกำหนดวิธีการและค่าธรรมเนียมคำขอพิสูจน์ความเป็นบิดาซึ่งมีสัญชาติไทยของผู้เกิดเพื่อการได้สัญชาติไทยโดยการเกิด พ.ศ. ๒๕๕๓ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในประกาศนี้

"ผู้ขอ" หมายถึง ผู้เกิดหรือผู้มีส่วนได้เสีย

"ผู้มีส่วนได้เสีย" หมายถึง บุพการี บุตร ผู้อนุบาล ผู้พิทักษ์ ผู้รับบุตรบุญธรรม และผู้ปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กของผู้เกิด

ข้อ ๒ ให้บุคคลต่อไปนี้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่โดยมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎกระทรวงกำหนดวิธีการและค่าธรรมเนียมคำขอพิสูจน์ความเป็นบิดาซึ่งมีสัญชาติไทยของผู้เกิดเพื่อเป็นการได้สัญชาติไทยโดยการเกิด พ.ศ. ๒๕๕๓ และประกาศนี้

(๑) นายอำเภอ

(๒) ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ

(๓) ผู้อำนวยการเขต

(๔) พนักงานทูตหรือกงสุลประจำสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลใหญ่ หรือส่วนราชการของกระทรวงการต่างประเทศที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งกระทรวงการต่างประเทศมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ด้านกงสุล

ข้อ ๓ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับคำขอพิสูจน์ความเป็นบิดาซึ่งมีสัญชาติไทยของผู้เกิดเพื่อการได้สัญชาติไทยโดยการเกิดพร้อมด้วยหลักฐานตามที่กำหนดในกฎกระทรวงกำหนดวิธีการและค่าธรรมเนียมคำขอพิสูจน์ความเป็นบิดาซึ่งมีสัญชาติไทยของผู้เกิดเพื่อการได้สัญชาติไทยโดยการเกิด พ.ศ. ๒๕๕๓ จากผู้ขอให้ตรวจความครบถ้วนสมบูรณ์ของรายการในคำขอและหลักฐานเอกสารประกอบคำขอแล้วออกใบรับให้ผู้ขอไว้เป็นหลักฐาน พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของหลักฐานเอกสารและสอบสวนพยานบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อพิสูจน์ความเป็นบิดาซึ่งมีสัญชาติไทยของผู้เกิด

ข้อ ๔ การตรวจสอบความถูกต้องของหลักฐานเอกสารตามข้อ ๓ ถ้าเอกสารที่ผู้ขอนำมาแสดงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่มิใช่เอกสารฉบับจริง เช่น เอกสารที่เกิดจากการทำสำเนา เอกสารที่มีข้อความเลอะเลือนชำรุด หรือมีข้อพิรุธ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำเรื่องขอตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารนั้นไปยังส่วนราชการหรือหน่วยงานที่ออกเอกสารดังกล่าว เว้นแต่เอกสารทะเบียนที่มีเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก ได้แก่ สำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาทะเบียนประวัติ สูติบัตร มรณบัตร ทะเบียนคนเกิด ทะเบียนคนตาย บัตรประจำตัวประชาชน และบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องจากฐานข้อมูลการทะเบียนของสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ทั้งนี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องของหลักฐานเอกสารให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอ

ข้อ ๕ การสอบสวนพยานบุคคลตามข้อ ๓ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนผู้เกิดกรณีผู้ที่มีอายุตั้งแต่สิบห้าปีบริบูรณ์ บิดาหรือมารดาของผู้เกิด (ถ้ามี) ผู้มีส่วนได้เสียที่ยื่นคำขอ และบุคคลที่น่าเชื่อถือไม่น้อยกว่าสองคนซึ่งสามารถยืนยันความเป็นบิดาของผู้เกิดได้ ทั้งนี้ ในการสอบสวนจะต้องปรากฏข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติบิดาของผู้เกิดและผู้เกิด อาทิ ชื่อตัว ชื่อสกุล วันเดือนปีเกิด สถานที่เกิด ภูมิลำเนาที่อยู่อาศัย สถานะการสมรส ชื่อและสัญชาติของบิดามารดา เป็นต้น และความสัมพันธ์ทางด้านครอบครัวระหว่างบิดาของผู้เกิดและผู้เกิด เช่น ผู้เกิดอาศัยอยู่กับบิดามารดาตั้งแต่เกิดหรือไม่ อย่างไร บิดาของผู้เกิดเป็นผู้อุปการะเลี้ยงดูผู้เกิดหรือไม่ เพราะเหตุใด เป็นต้น

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง หากมีเหตุจำเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่อาจร้องขอให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรที่เกี่ยวข้องสอบสวนพยานบุคคลตามที่ผู้ขออ้างว่าเป็นผู้ที่รู้จักและสามารถยืนยันความสัมพันธ์ระหว่างบิดาของผู้เกิดและผู้เกิดในสำนวนการสอบสวนแทนก็ได้

กรณีผู้ขอมีหลักฐานการตรวจสารพันธุกรรม (DNA) หรือหลักฐานการตรวจทางวิทยาศาสตร์ซึ่งพิสูจน์ว่าบิดาและผู้เกิดเป็นบิดาและบุตรกัน ให้ยกเว้นการสอบสวนพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือ

ข้อ ๖ แบบขอพิสูจน์ความเป็นบิดาซึ่งมีสัญชาติไทยของผู้เกิด และแบบหนังสือรับรองการพิสูจน์ความเป็นบิดาซึ่งมีสัญชาติไทยของผู้เกิด ให้เป็นไปตามแบบท้ายประกาศนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

(นายชวรัตน์ ชาญวีรกูล)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

แบบคำขอพิสูจน์ความเป็นบิดาซึ่งมีสัญชาติไทยของผู้เกิดเพื่อการได้สัญชาติไทยโดยการเกิด

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรียน พนักงานเจ้าหน้าที่.....

ข้าพเจ้า.....ในฐานะ.....

เลขประจำตัวประชาชน _ –_ _ _ _–_ _ _ _ _–_ _–_ อยู่บ้านเลขที่.....

ตรอก/ซอย.....ถนน.....หมู่ที่.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....ประเทศ.....ขอยื่นคำขอ

เพื่อพิสูจน์ความเป็นบิดาซึ่งมีสัญชาติไทยของผู้เกิดเพื่อการได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามมาตรา ๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้มีความประสงค์จะพิสูจน์ว่า.....สัญชาติ.....

เลขประจำตัวประชาชน _ –_ _ _ _–_ _ _ _ _–_ _–_ อยู่บ้านเลขที่.....

ตรอก/ซอย.....ถนน.....หมู่ที่.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....ประเทศ.....และ.....

.....เลขประจำตัวประชาชน_ –_ _ _ _–_ _ _ _ _–_ _–_

สัญชาติ.....อยู่บ้านเลขที่.....ตำบล/แขวง.....ถนน.....

หมู่ที่.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

ประเทศ.....เป็นบิดาและบุตรกันจริง โดยขออ้างพยาน ดังนี้

๑. พยานเอกสาร จำนวน.....ฉบับ ได้แก่

๑.๑ .....เลขที่.....ลงวันที่.....

เดือน.....พ.ศ.....ออกให้โดย.....อำเภอ/เขต.....

จังหวัด.....ประเทศ.....

๑.๒ .....เลขที่.....ลงวันที่.....

เดือน.....พ.ศ.....ออกให้โดย.....อำเภอ/เขต.....

จังหวัด.....ประเทศ.....

๑.๓ .....เลขที่.....ลงวันที่.....

เดือน.....พ.ศ.....ออกให้โดย.....อำเภอ/เขต.....

จังหวัด.....ประเทศ.....

๑.๔ .....เลขที่.....ลงวันที่.....

เดือน.....พ.ศ.....ออกให้โดย.....อำเภอ/เขต.....

จังหวัด.....ประเทศ.....

๑.๕ .....เลขที่.....ลงวันที่.....

เดือน.....พ.ศ.....ออกให้โดย.....อำเภอ/เขต.....

จังหวัด.....ประเทศ.....

๒. พยานบุคคล จำนวน.....คน ได้แก่

๒.๑ .....สัญชาติ.....

เลขประจำตัวประชาชน _ –_ _ _ _–_ _ _ _ _–_ _–_ อยู่บ้านเลขที่.....

ตรอก/ซอย.....ถนน.....หมู่ที่.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....ประเทศ.....อาชีพ.....

๒.๒ .....สัญชาติ.....

เลขประจำตัวประชาชน _ –_ _ _ _–_ _ _ _ _–_ _–_ อยู่บ้านเลขที่.....

ตรอก/ซอย.....ถนน.....หมู่ที่.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....ประเทศ.....อาชีพ.....

๒.๓ .....สัญชาติ.....

เลขประจำตัวประชาชน _ –_ _ _ _–_ _ _ _ _–_ _–_ อยู่บ้านเลขที่.....

ตรอก/ซอย.....ถนน.....หมู่ที่.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....ประเทศ.....อาชีพ.....

๒.๔ .....สัญชาติ.....

เลขประจำตัวประชาชน _ –_ _ _ _–_ _ _ _ _–_ _–_ อยู่บ้านเลขที่.....

ตรอก/ซอย.....ถนน.....หมู่ที่.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....ประเทศ.....อาชีพ.....

พร้อมคำขอนี้ข้าพเจ้าได้ส่งพยานเอกสารที่เกี่ยวข้องมาด้วยแล้วเพื่อพิจารณา และขอรับรองว่าถ้าข้าพเจ้าแจ้งข้อความหรือแสดงหลักฐานอันเป็นเท็จ ข้าพเจ้ายินยอมให้ทางราชการดำเนินคดีกับข้าพเจ้า

ปิดรูปถ่าย ขนาด ๔ x ๖ ซ.ม. สำหรับบิดาของผู้เกิด	ปิดรูปถ่าย ขนาด ๔ x ๖ ซ.ม. สำหรับผู้เกิด
ให้ประทับตราประจำตำแหน่งคร่อมรูปถ่ายทั้งสองรูปตรงตามด้านล่าง	

ลงชื่อ.....ผู้ยื่นคำขอ

(.....)

ข้าพเจ้าได้รับหลักฐานที่ทางราชการออกให้เพื่อแสดงว่าได้รับคำขอเพื่อพิสูจน์ความเป็นบิดาซึ่งมีสัญชาติไทยของผู้เกิดเพื่อการได้สัญชาติไทยโดยการเกิดของข้าพเจ้าเพื่อดำเนินการต่อไปแล้ว ลงชื่อ.....ผู้ยื่นคำขอ (.....) วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....	**คำสั่งพนักงานเจ้าหน้าที่** .... ลงชื่อ..... (.....) พนักงานเจ้าหน้าที่ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ฉบับนี้ให้ผู้ยื่นคำขอเพื่อถือไว้เป็นหลักฐาน

ใบรับคำขอพิสูจน์ความเป็นบิดาซึ่งมีสัญชาติไทยของผู้เกิด

ที่ทำการ.....

พนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับคำขอเพื่อพิสูจน์ความเป็นบิดาซึ่งมีสัญชาติไทยของผู้เกิดเพื่อการได้สัญชาติไทย โดยการเกิดตามมาตรา ๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ของ.....เมื่อวันที่..... เดือน.....พ.ศ.....จึงออกใบรับให้ไว้เป็นหลักฐาน

ลงชื่อ.....

(.....)

พนักงานเจ้าหน้าที่

(ตราครุฑ)

หนังสือรับรอง

การพิสูจน์ความเป็นบิดาซึ่งมีสัญชาติไทยของผู้เกิดเพื่อการได้สัญชาติไทยโดยการเกิด

ที่..... /..... ที่ทำการ.....

หนังสือฉบับนี้ให้ไว้เพื่อรับรองว่า.....
เลขประจำตัวประชาชน _ –_ _ _ _–_ _ _ _ _–_ _–_ (ถ้ามี) อยู่บ้านเลขที่.....
ตรอก / ซอย.....ถนน.....หมู่ที่.....ตำบล / แขวง.....
อำเภอ / เขต.....จังหวัด.....ประเทศ.....เป็นผู้ซึ่งได้รับการพิสูจน์
ตามกฎกระทรวงกำหนดวิธีการและค่าธรรมเนียมคำขอพิสูจน์ความเป็นบิดาซึ่งมีสัญชาติไทยของผู้เกิด
เพื่อการได้สัญชาติไทยโดยการเกิด พ.ศ. ๒๕๕๓ แล้วว่าเป็นบิดาของ.....
เลขประจำตัวประชาชน _ –_ _ _ _–_ _ _ _ _–_ _–_(ถ้ามี) อยู่บ้านเลขที่.....
ตรอก / ซอย.....ถนน.....หมู่ที่.....ตำบล / แขวง.....
อำเภอ / เขต.....จังหวัด.....ประเทศ.....

ให้ไว้ ณ วันที่.....พ.ศ.....

ลงชื่อ.....
(.....)
พนักงานเจ้าหน้าที่
ประทับตราประจำตำแหน่ง

ส่วนที่ ๓
หนังสือสั่งการ

ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๑

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กท ๑๐๓๐๐

๑๓ มิถุนายน ๒๕๓๘

เรื่อง การแจ้งการย้ายที่อยู่เพื่อหวังผลในการเลือกตั้ง

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

ด้วยปรากฏว่าการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นต่าง ๆ เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล สุขาภิบาล เป็นต้น มักจะมีปัญหาการร้องเรียน หรือจากข้อมูลข่าวสารทางสื่อมวลชนเกี่ยวกับการแจ้งย้ายที่อยู่ตามหลักฐานทะเบียนบ้านจากนอกเขตการเลือกตั้งเข้าไปในเขตที่มีการเลือกตั้งจำนวนมากเพื่อหวังผลในการเลือกตั้ง (การย้ายที่อยู่เพื่อทุ่มคะแนนเสียงเลือกตั้ง) โดยมีการกระทำผิดพระราชบัญญัติการสาธารณสุข และพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร อันเป็นปัญหาและอุปสรรคด้านหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อการเลือกตั้งภายใต้หลักการที่ว่า “เรียบร้อย บริสุทธิ์ ยุติธรรม”

ดังนั้น เพื่อเป็นมาตรการดำเนินการด้านการทะเบียนราษฎรสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบประจำสำนักทะเบียนต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาการแจ้งย้ายที่อยู่เพื่อหวังผลในการเลือกตั้ง จึงกำหนดแนวทางปฏิบัติดังนี้

๑. เมื่อมีการแจ้งย้ายที่อยู่ซึ่งเป็นที่น่าสงสัยว่าจะเป็นการย้ายที่อยู่เพื่อหวังผลในการเลือกตั้ง โดยเฉพาะกรณีมีผู้ย้ายเข้าบ้านหลังใดหลังหนึ่งเป็นจำนวนมาก ให้นายทะเบียนแจ้งผู้ร้องทราบว่านายทะเบียนจะไปทำการตรวจสอบบ้านที่มีการแจ้งย้ายเข้าก่อนว่ามีการปฏิบัติในเรื่องที่อยู่ผิดกฎหมายสาธารณสุข หรือมีตัวตนของผู้ย้ายที่อยู่ในบ้านนั้นหรือไม่ (อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๐ และมาตรา ๓๑)

๒. แต่งตั้งคณะกรรมการไปตรวจสอบข้อเท็จจริงบ้านที่สงสัยว่าจะมีการกระทำผิดกฎหมายการทะเบียนราษฎร หรือกฎหมายการสาธารณสุข ประกอบด้วย

๒.๑ นายทะเบียน หรือผู้ช่วยนายทะเบียน

๒.๒ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่

๒.๓ เจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่

๓. ในการเข้าไปตรวจสอบข้อเท็จจริงทุกครั้งให้บันทึกผลการตรวจสอบ และให้คณะกรรมการที่ตรวจสอบลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานด้วย นอกจากนี้ นายทะเบียนอาจทำการสอบสวนข้อเท็จจริงจากพยานแวดล้อมข้างเคียง ซึ่งได้แก่ บุคคลในบ้านข้างเคียงที่อยู่ติดหรือใกล้ชิดกันกับบ้านที่ต้องสงสัยว่าจะมีการย้ายที่อยู่เพื่อหวังผลการเลือกตั้งเพื่อเป็นหลักฐานพยานประกอบการพิจารณาด้วยก็ได้

๔. ให้นายทะเบียนอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๐ และมาตรา ๓๑ ประกอบพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๔ เป็นหลักในการพิจารณาสั่งรับแจ้งหรือไม่รับแจ้งเข้าในทะเบียนบ้าน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและขอได้โปรดแจ้งสำนักทะเบียนทุกแห่งในพื้นที่รับผิดชอบถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) **ประกิต กันยาบาล**
(นายประกิต กันยาบาล)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. (๐๒) ๒๘๑๓๑๒๑

ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๕

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กทม. ๑๐๓๐๐

๑๑ มีนาคม ๒๕๔๕

เรื่อง ปัญหาการทะเบียนราษฎรเกี่ยวกับการลงรายการสัญชาติของบุตรคนต่างด้าวและการแจ้งย้ายที่อยู่ปลายทาง

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๔๓ ลงวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๔๔

ด้วยในการจัดประชุมสัมมนาเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาล รุ่นที่ ๑ ประจำปี ๒๕๔๕ ระหว่างวันที่ ๑๙ - ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ พบว่าเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรส่วนมากยังมีความเข้าใจสับสนเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติ โดยเฉพาะประเด็นการลงรายการสัญชาติของบุตรคนต่างด้าวที่เข้าเมืองในลักษณะชั่วคราว หรือบุตรคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษเฉพาะเรื่อง ซึ่งสำนักทะเบียนบางแห่งลงรายการสัญชาติของบุตรตามสัญชาติของบิดาหรือบางแห่งลงรายการว่า “ไม่ได้สัญชาติไทย” หรือ “ไร้สัญชาติ” เป็นต้น และประเด็นเรื่องการแจ้งย้ายที่อยู่ปลายทาง ตามหนังสือสำนักทะเบียนกลางที่อ้างถึง โดยเฉพาะข้อ ๔ ที่กำหนดให้สำนักทะเบียนต้นทางเมื่อได้รับการแจ้งย้ายที่อยู่ปลายทางให้มีหนังสือแจ้งเจ้าบ้านนำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านมาจำหน่ายโดยเร็ว โดยก่อนจำหน่ายชื่อให้นายทะเบียนสอบถามเจ้าบ้านเพื่อให้ทราบว่าบุคคลที่จะจำหน่ายชื่อได้ย้ายที่อยู่จริง หรือยังมีภูมิลำเนาอยู่ที่เดิม ซึ่งหากปรากฏข้อเท็จจริงว่าบุคคลดังกล่าวยังมีภูมิลำเนาอยู่ที่เดิมหรือไม่เคยแจ้งการย้ายที่อยู่ให้นายทะเบียนสั่งยกเลิกการย้ายออกของบุคคลนั้น โดยเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติเข้าใจว่านายทะเบียนจะต้องเรียกเจ้าบ้านมาสอบปากคำให้ปรากฏข้อเท็จจริงก่อนแล้วจึงดำเนินการแจ้งย้ายปลายทางให้ ทั้งนี้ การปฏิบัติตามความเข้าใจดังกล่าวข้างต้นเป็นการไม่ถูกต้อง ทำให้เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานและกระทบต่อการบริการประชาชน ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาให้การปฏิบัติงานของสำนักทะเบียนทุกแห่งเป็นไปในแนวทางเดียวกันอย่างถูกต้อง จึงขอให้แจ้งซักซ้อมทำความเข้าใจกับสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นในพื้นที่รับผิดชอบเพื่อถือปฏิบัติ ดังนี้

๑. การวินิจฉัยสัญชาติของบุคคลเพื่อลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร จะต้องพิจารณาตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติเป็นสำคัญ ซึ่งจะกล่าวถึงการได้สัญชาติของบุคคลไว้ ๒ กรณีเท่านั้น คือ ได้หรือมีสัญชาติไทยและไม่ได้สัญชาติไทย ฉะนั้นในการลงรายการสัญชาติของเด็กในสูติบัตร ทะเบียนคนเกิดและทะเบียนบ้าน หากนายทะเบียนพิจารณาจากข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเอกสารประกอบกับบทบัญญัติของกฎหมายแล้วเห็นว่าเด็กที่มีการแจ้งเกิดไม่ได้สัญชาติไทย ให้ลงรายการในช่องสัญชาติของเด็กว่า “ไม่ได้สัญชาติไทย” โดยไม่ควรลงรายการสัญชาติเป็นอย่างอื่น

๒. แนวทางปฏิบัติในการแจ้งย้ายที่อยู่ปลายทางตามข้อ ๔ ของหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๔๓ ลงวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๔๔ นั้น จะต้องสอดคล้องกับขั้นตอนการปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ ๙๐ กล่าวคือ เมื่อสำนักทะเบียนต้นทางได้รับใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๒ และตอนที่ ๓ จากสำนักทะเบียนปลายทางแล้ว ให้ตรวจสอบรายการบุคคลที่ขอแจ้งการย้ายที่อยู่กับทะเบียนบ้านฉบับสำนักทะเบียน แล้วดำเนินการแจ้งย้ายออกให้เสร็จสิ้น โดยไม่ต้องรอให้เจ้าบ้านนำสำเนาทะเบียนบ้านมาจำหน่ายชื่อก่อน ส่วนการมีหนังสือแจ้งเจ้าบ้านให้นำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านมาจำหน่ายชื่อผู้ที่แจ้งย้ายที่อยู่และให้ปากคำต่อนายทะเบียนนั้น สามารถดำเนินการควบคู่ไปพร้อมกันกับการแจ้งย้ายออก ซึ่งหากปรากฏข้อเท็จจริงว่าบุคคลที่มีการแจ้งย้ายที่อยู่ปลายทางยังคงมีภูมิลำเนาอยู่ที่เดิมหรือไม่เคยแจ้งการย้ายที่อยู่ดังกล่าว ให้นายทะเบียนบันทึกถ้อยคำเจ้าบ้านหรือผู้ที่มีชื่อถูกแจ้งย้ายที่อยู่ปลายทางไว้เป็นหลักฐานและสั่งยกเลิกการย้ายออกของบุคคลนั้น รวมทั้งแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านฉบับสำนักทะเบียนให้ถูกต้อง แล้วรวบรวมหลักฐานแจ้งนายทะเบียนแห่งสำนักทะเบียนปลายทางเพื่อสั่งยกเลิกการแจ้งย้ายที่อยู่ปลายทางและดำเนินคดีกับผู้กระทำทุจริตตามความผิดที่ปรากฏด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายประกิต กันยาบาล)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร./โทรสาร ๐-๒๒๘๑-๒๔๘๖

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๑๑

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๑๗ เมษายน ๒๕๔๖

เรื่อง การจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราว

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบตัวอย่างการประทับข้อความลงบนทะเบียนบ้านชั่วคราว

ด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้พิจารณาข้อหารือของการรถไฟแห่งประเทศไทย กรณีการออกเลขที่บ้านชั่วคราวให้กับผู้บุกรุกปลูกสร้างบ้านในเขตที่ดินของการรถไฟฯ โดยมีความเห็นว่าการออกเลขประจำบ้านของนายทะเบียนเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมาย การที่การรถไฟฯ มีหนังสือโต้แย้งคัดค้านการออกเลขประจำบ้านให้กับผู้บุกรุกในเขตที่ดินของการรถไฟฯ นั้น ไม่มีผลเป็นการยกเว้นหน้าที่ในการขอและออกเลขประจำบ้านของเจ้าบ้านและนายทะเบียนแต่อย่างใด ทั้งนี้โดยที่การออกเลขประจำบ้านเป็นไปเพื่อประโยชน์แห่งการทะเบียนราษฎร หามีผลกระทบกระเทือนสิทธิของการรถไฟฯ ในเรื่องกรรมสิทธิ์แต่ประการใดไม่ ซึ่งประเด็นดังกล่าวนี้ได้มีหน่วยงานของรัฐบางแห่งตั้งข้อสังเกตว่าการออกทะเบียนบ้านชั่วคราวให้กับบ้านที่ปลูกสร้างในที่สาธารณะ เป็นเหตุให้มีการบุกรุกเพื่ออาศัยอยู่ในที่ดินของรัฐอย่างถาวร และเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องนี้ เห็นสมควรให้มีการแก้ไขระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๒๐ โดยห้ามมิให้นายทะเบียนออกทะเบียนบ้านชั่วคราวให้แก่บ้านที่ปลูกสร้างอยู่ในที่ดินของรัฐทุกประเภท โดยไม่มีหลักฐานการเป็นเจ้าของที่ดินหรือหนังสือแสดงการยอมรับจากเจ้าของที่ดินที่แท้จริง

คณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๖ (ฝ่ายกฎหมาย) ได้พิจารณาประเด็นดังกล่าวข้างต้นเห็นว่า พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๔ กำหนดให้ทุกบ้านมีเลขประจำบ้าน และมาตรา ๓๖ กำหนดให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นจัดทำทะเบียนบ้านไว้ทุกบ้าน นายทะเบียนจึงมีหน้าที่ต้องออกทะเบียนบ้านให้แก่บ้านทุกบ้านที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัย ไม่ว่าเจ้าของบ้านจะมีสิทธิในที่ดินอันเป็นที่ตั้งของบ้านหรือไม่ การที่เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ โดยห้ามมิให้นายทะเบียนออกทะเบียนบ้านชั่วคราวให้แก่บ้านที่ปลูกสร้างในที่ดินของรัฐโดยไม่มีหลักฐานการเป็นเจ้าของที่ดินนั้น ไม่อาจกระทำได้เพราะไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และอาจทำให้เกิดผลกระทบหลายประการทั้งด้านการเมืองการปกครอง หรืออาจทำให้เกิดปัญหามวลชน และปัญหาสิทธิมนุษยชนได้ อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ราษฎรที่ได้รับทะเบียนบ้านชั่วคราวนำเอกสารดังกล่าวไปอ้างว่าได้รับรองการมีสิทธิโดยหลักฐานทะเบียนราษฎรแล้ว และเพื่อให้หน่วยงานของรัฐที่จะให้บริการต่าง ๆ ได้พิจารณาใช้ดุลยพินิจให้เหมาะสม คณะกรรมการกลั่นกรองฯ จึงมีมติให้กระทรวงมหาดไทยโดยสำนักทะเบียนกลางดำเนินการให้มีการเพิ่มเติมข้อความในทะเบียนบ้านชั่วคราวเพื่อให้มีความหมายทำนองว่าทะเบียนบ้านชั่วคราวเป็นเอกสารเพื่อตรวจสอบ

ทางทะเบียนเท่านั้น ไม่ก่อให้เกิดสิทธิใด ๆ ในที่ดิน ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันอังคารที่ ๘ เมษายน ๒๕๔๖ เห็นชอบตามมติของคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๖ (ฝ่ายกฎหมาย) ดังกล่าว ดังนั้น เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี จึงให้แจ้งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งในพื้นที่รับผิดชอบทราบมติดังกล่าวและถือปฏิบัติ ดังนี้

๑. เมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งการขอเลขที่บ้านกรณีของบ้านที่ปลูกสร้างโดยบุกรุกที่ดินของรัฐไม่ว่าจะเป็นที่สาธารณะหรือที่ป่าสงวนและได้ตรวจสอบแล้วว่าบ้านหลังดังกล่าวมีสภาพเป็นบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้นายทะเบียนกำหนดเลขที่บ้านและจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวให้โดยเขียนหรือประทับตรายางข้อความว่า **"ทะเบียนบ้านชั่วคราวเป็นทะเบียนบ้านสำหรับการตรวจสอบทางทะเบียนราษฎรเท่านั้น ไม่ก่อให้เกิดสิทธิใด ๆ ในที่ดิน"** ลงบนหน้ารายการเกี่ยวกับบ้านของแบบพิมพ์ทะเบียนบ้าน ให้สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน

๒. เมื่อได้ดำเนินการตามข้อ ๑ และมอบทะเบียนบ้านชั่วคราวให้กับเจ้าบ้านแล้ว ให้นายทะเบียนแจ้งประสานงานหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบดูแลที่ดินของรัฐที่ถูกบุกรุกปลูกสร้างบ้านดังกล่าวเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องด้วย

๓. เพื่อมิให้เกิดปัญหาแก่ราษฎรในการใช้เอกสารทะเบียนบ้านชั่วคราวในการติดต่อกับหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน ขอให้สำนักทะเบียนประชาสัมพันธ์ให้ทราบทั่วกันว่า**ทะเบียนบ้านชั่วคราวสามารถใช้เป็นหลักฐานได้เช่นเดียวกับทะเบียนบ้าน** เพียงแต่เป็นทะเบียนบ้านที่ออกให้สำหรับบ้านที่ปลูกสร้างในที่สาธารณะ หรือโดยบุกรุกป่าสงวน หรือโดยมิได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการก่อสร้างอาคารเท่านั้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุจริต ปัจฉิมนันท์)
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑- ๗๓๑๕-๖
โทรสาร ๐-๒๗๙๑-๗๓๓๘

เรื่องเสร็จที่ ๓๔๘/๒๕๔๔

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวให้กับบ้านที่ปลูกโดยบุกรุกที่ดินการรถไฟแห่งประเทศไทย

การรถไฟแห่งประเทศไทย ได้มีหนังสือที่ ๑/๑๔๘๗/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๔๔ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า สำนักทะเบียนราษฎรอำเภอเมืองนครราชสีมาได้รับคำร้องเรียนจากราษฎรจำนวนประมาณ ๑๐๐ หลังคาเรือน ที่ก่อสร้างบ้านพักอาศัยโดยบุกรุกที่ดินของการรถไฟฯ เขตชุมชนข้างทางรถไฟบริเวณสำนักงานป่าไม้เขตนครราชสีมาถึงซอยตรอกโรงต้ม ตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ขอให้กำหนดเลขที่บ้านพักอาศัย สำนักทะเบียนราษฎรอำเภอเมืองนครราชสีมาจึงได้มีหนังสือสอบถามความเห็นเกี่ยวกับการจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวดังกล่าวจากการรถไฟฯ ซึ่งต่อมา การรถไฟฯ ได้มีหนังสือโต้แย้งคัดค้านและขอให้ระงับการจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวดังกล่าว แต่สำนักทะเบียนราษฎรอำเภอเมืองนครราชสีมาก็ยังจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวให้แก่ราษฎรในบริเวณดังกล่าว

การรถไฟฯ ได้รับหนังสือสอบถามความเห็นในทำนองเดียวกันจากสำนักงานทะเบียนราษฎรต่าง ๆ อีกหลายเรื่อง และการรถไฟฯ ได้มีหนังสือโต้แย้งคัดค้านและขอให้ระงับการจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวทุกกรณี แต่สำนักงานทะเบียนราษฎรเหล่านั้นก็ยังจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวให้แก่ราษฎรตลอดมา การรถไฟฯ จึงสอบถามผู้อำนวยการทะเบียนกลางว่าการกำหนดเลขที่บ้านและการจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวให้กับผู้บุกรุกที่ดินของการรถไฟฯ อยู่ภายใต้หลักเกณฑ์กฎหมายและระเบียบใด และยังจะมีการกำหนดเลขที่บ้านให้อีกต่อไปหรือไม่

สำนักทะเบียนกลางเห็นว่า พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๘ (๑) และมาตรา ๓๔ ได้ให้อำนาจอธิบดีกรมการปกครองในฐานะผู้อำนวยการทะเบียนกลางออกระเบียบหลักเกณฑ์เพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งกำหนดให้มีทะเบียนบ้านชั่วคราวเพื่อประโยชน์แก่การตรวจสอบทางทะเบียนได้ โดยมีระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๙ และข้อ ๒๐ รองรับการกำหนดเลขที่บ้านและการจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวสำหรับบ้านตามความหมายในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งปลูกสร้างในที่สาธารณะหรือโดยบุกรุกป่าสงวน หรือโดยมิได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการก่อสร้างอาคารหรือกฎหมายอื่น ทั้งนี้ การกำหนดเลขประจำบ้านและการจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวดังกล่าวเป็นการดำเนินการทางทะเบียนราษฎร ที่มุ่งเน้นในการควบคุมสถิติข้อมูลประชากรในแต่ละพื้นที่ซึ่งมีบ้านและมีราษฎรอยู่อาศัยในบ้านตามความเป็นจริงเท่านั้น แต่หากหน่วยงานซึ่งดูแลรับผิดชอบหรือครอบครองที่ดินได้ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยความผิดฐานบุกรุกและบังคับให้รื้อถอนแล้ว เจ้าบ้านก็จะ

ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๑/๑๗๔๕
ลงวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๕ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ต้องแจ้งการรื้อถอนต่อนายทะเบียนเพื่อจะได้ดำเนินการจำหน่ายทะเบียนบ้านต่อไป ดังนั้น กรณีที่ราษฎรปลูกบ้านโดยบุกรุกที่ดินของการรถไฟฯ หากสิ่งปลูกสร้างมีสภาพเป็นบ้านตามความหมายในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และเจ้าบ้านได้แจ้งต่อนายทะเบียนเพื่อขอเลขที่บ้าน ก็เป็นอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนที่จะต้องกำหนดเลขที่บ้านและจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวให้แก่ผู้แจ้งตามกฎหมายและระเบียบดังกล่าวข้างต้น

เนื่องจากการใช้อำนาจตามกฎหมายของสำนักทะเบียนกลางทำให้การรถไฟฯ ได้รับผลกระทบและเป็นอุปสรรคในการพัฒนากิจการรถไฟให้เป็นไปตามกฎหมาย การรถไฟฯ จึงขอหารือปัญหาข้อกฎหมายดังนี้

๑. กรณีสำนักงานทะเบียนราษฎรขอทราบความเห็นของการรถไฟฯ เกี่ยวกับการจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวให้กับผู้บุกรุกที่ดินในเขตที่ดินของการรถไฟฯ ซึ่งการรถไฟฯ ได้โต้แย้งคัดค้านตลอดมา แต่ก็ยังมีการจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวให้กับผู้บุกรุกนั้น การจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวดังกล่าวเป็นการถูกต้องและชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

๒. หากเป็นการชอบด้วยกฎหมาย การรถไฟฯ จะปฏิบัติอย่างไร และหากเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมายแต่ยังมีการจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวอยู่ การรถไฟฯ จะดำเนินการแก้ไขปัญหานี้อย่างไร เพราะผลที่ตามมาจะมีการอ้างเพื่อขอใช้ที่ดินของการรถไฟฯ ในการติดตั้งน้ำประปาและไฟฟ้า

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว โดยมีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) และผู้แทนการรถไฟแห่งประเทศไทย เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียดข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง เห็นว่า มาตรา ๓๔[๑] แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ บัญญัติให้ทุกบ้านต้องมีเลขประจำบ้าน และเจ้าบ้านมีหน้าที่ต้องขอเลขประจำบ้านภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่สร้างบ้านเสร็จ และนายทะเบียนผู้รับแจ้งต้องออกเลขประจำบ้านให้แก่ผู้แจ้งภายในเจ็ดวันหรือสามสิบวัน แล้วแต่กรณี การไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ดังกล่าวของเจ้าบ้านย่อมมีโทษตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๗ [๒](๒) ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว

---

[๑]มาตรา ๓๔ ให้ทุกบ้านมีเลขประจำบ้าน บ้านใดยังไม่มีเลขประจำบ้านให้เจ้าบ้านแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งเพื่อขอเลขประจำบ้านภายในสิบห้าวันนับแต่วันสร้างบ้านเสร็จ

ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งกำหนดเลขประจำบ้านให้แก่ผู้แจ้งซึ่งมีบ้านอยู่ในเขตสำนักทะเบียนท้องถิ่น ภายในเจ็ดวัน ถ้ามีบ้านอยู่นอกเขตสำนักทะเบียนท้องถิ่นให้กำหนดเลขประจำบ้านภายในสามสิบวัน

ให้เจ้าบ้านติดเลขประจำบ้านไว้ในที่ซึ่งเห็นได้ชัดแจ้ง

ผู้อำนวยการทะเบียนกลางจะกำหนดให้มีทะเบียนบ้านชั่วคราวตามระเบียบเพื่อประโยชน์แก่การตรวจสอบทางทะเบียนก็ได้

[๒]มาตรา ๔๗ ผู้ใด

(๑) ไม่มาตามที่นายทะเบียนเรียก ไม่ยอมชี้แจงข้อเท็จจริง หรือแสดงหลักฐาน หรือไม่ยอมให้นายทะเบียนเข้าไปสอบถามในบ้านตามมาตรา ๑๐

(ต่อจากเชิงอรรถในหน้าที่แล้ว)

(๒) ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๓ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๙ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง มาตรา ๔๑ หรือมาตรา ๔๒

(๓) ฝ่าฝืนมาตรา ๒๔ หรือ

(๔) ไม่ยอมให้นายทะเบียนเข้าไปในบ้านเพื่อสำรวจตรวจสอบทะเบียนราษฎร ไม่ยอมชี้แจงหรือตอบคำถาม หรือไม่ยอมลงลายมือชื่อตามมาตรา ๔๔

ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

การขอเลขประจำบ้านและการออกเลขประจำบ้านเป็นเรื่องที่ไม่มีผู้ใดหลีกเลี่ยงหรือใช้ดุลพินิจที่จะออกให้หรือไม่ออกให้ได้ และเมื่อพิจารณาคำนิยมคำว่า "บ้าน" ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔[๓] แล้วจะเห็นได้ว่ากฎหมายมุ่งหมายถึงสิ่งที่สร้างขึ้นสำหรับใช้เป็นที่อยู่อาศัยโดยมีเจ้าบ้านครอบครองเท่านั้น โดยไม่คำนึงว่าสิ่งที่สร้างขึ้นนั้นจะอยู่ ณ ที่ใด หรือผู้ปลูกสร้างจะมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองหรือไม่ ดังจะเห็นได้จากคำนิยามนั้นเองว่าแม้แต่เรือซึ่งจอดเป็นประจำและใช้เป็นที่อยู่ประจำหรือยานพาหนะอื่นซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยประจำ ไม่ว่าจะจอดในที่ดินหรือในน้ำที่เป็นของส่วนบุคคลหรือถนนสาธารณะหรือแม่น้ำลำคลองสาธารณะ ก็ล้วนตกอยู่ในความหมายของ "บ้าน" และต้องมีเลขประจำบ้านตามมาตรา ๓๔ ทั้งสิ้น นอกจากนั้น การที่มาตรา ๓๔ วรรคสี่ ให้อำนาจนายทะเบียนกลางมีอำนาจออกระเบียบกำหนดให้มีทะเบียนบ้านชั่วคราวเพื่อประโยชน์แก่การตรวจสอบทางทะเบียนนั้น ย่อมเป็นการยืนยันถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายที่จะให้ออกเลขประจำบ้านให้ในทุกกรณี

การที่สำนักทะเบียนราษฎรมีหนังสือสอบถามไปยังการรถไฟฯ ว่าจะคัดค้านการออกเลขประจำบ้านหรือไม่นั้น เห็นว่าเป็นเพียงการประสานงานและตรวจสอบว่านายทะเบียนควรจะออกเลขประจำบ้านถาวรหรือเลขประจำบ้านชั่วคราวให้ตามระเบียบที่นายทะเบียนกลางกำหนดไว้ ทั้งยังเป็นการร่วมมือในการแจ้งให้การรถไฟฯ ทราบถึงการบุกรุกที่ดินของการรถไฟฯ อีกด้วย หากการรถไฟฯ ยังสงวนและรักษาที่ดินของตนเช่นวิญญูชนพึงกระทำ ก็จักได้ไปดำเนินการตามสิทธิและอำนาจหน้าที่ของตนต่อไป การโต้แย้งคัดค้านการออกเลขประจำบ้านของการรถไฟฯ ไม่มีผลเป็นการยกเว้นหน้าที่ในการขอและออกเลขประจำบ้านของเจ้าบ้านและนายทะเบียนแต่อย่างใด การออกเลขประจำบ้านของนายทะเบียนจึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว

---

[๓] มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

"บ้าน" หมายความว่า โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างสำหรับใช้เป็นที่อยู่อาศัย ซึ่งเจ้าบ้านครอบครองและให้หมายความรวมถึงแพ หรือเรือซึ่งจอดเป็นประจำและใช้เป็นที่อยู่ประจำ หรือสถานที่หรือยานพาหนะอื่นซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยประจำได้ด้วย

ประเด็นที่สอง เห็นว่า โดยที่การออกเลขประจำบ้านของนายทะเบียนเป็นไปเพื่อประโยชน์แห่งการทะเบียนราษฎร โดยมิได้เกี่ยวข้องกับความเป็นเจ้าของหรือสิทธิครอบครองในสถานที่อันเป็นที่ตั้งบ้านหรือแม้แต่ตัวบ้านเอง ดังนั้น แม้จะได้มีการออกเลขประจำบ้านให้แก่ราษฎรผู้ร้องขอแล้ว ก็หากระทบกระเทือนสิทธิของการรถไฟฯ ในเรื่องกรรมสิทธิ์แต่ประการใดไม่ อาจมีการกระทบอยู่บ้างก็แต่เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับหน้าที่ของเจ้าหน้าที่การรถไฟฯ ผู้มีหน้าที่ดูแลทรัพย์สินของการรถไฟที่อาจต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดมีขึ้นกับการรถไฟฯ อันเนื่องมาจากการบุกรุกของราษฎรดังกล่าว โดยเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเมื่อได้รับทราบถึงการบุกรุกแล้วมิได้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามหน้าที่ของตนก็อาจต้องรับผิดชอบตามกฎหมายต่อไปได้

(ศาสตราจารย์พิเศษ ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
สิงหาคม ๒๕๔๕

ด่วนมาก

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๓๒

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๑๑ มิถุนายน ๒๕๔๗

เรื่อง การป้องกันการแจ้งย้ายที่อยู่โดยมิชอบหรือมิได้อาศัยอยู่จริง

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๑๗๗ ลงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๗

ตามที่กระทรวงมหาดไทยได้แจ้งซักซ้อมแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการยุบรวมสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประชากรไม่ถึงสองพันคนที่มีเขตติดต่อกันภายในอำเภอเดียวกัน เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖ ความละเอียดแจ้งตามหนังสือที่อ้างถึง นั้น

สำนักทะเบียนกลาง ได้รับแจ้งข้อมูลจากผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดต่าง ๆ ว่าได้มีความพยายามโดยนักการเมืองท้องถิ่นดำเนินการให้มีการแจ้งย้ายประชากรเข้าไปในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ท้องถิ่นดังกล่าวมีจำนวนประชากรตามหลักฐานทะเบียนราษฎรมากกว่าสองพันคน อันจะทำให้ไม่ต้องยุบรวมกับท้องถิ่นอื่นตามที่กฎหมายกำหนด โดยผู้ที่มีชื่อเป็นผู้ย้ายที่อยู่ส่วนใหญ่มิได้เข้าไปอาศัยอยู่จริงซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำผิดตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร และยังส่งผลทำให้ข้อมูลการทะเบียนราษฎรไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง ดังนั้นเพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงขอให้สั่งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งดำเนินการ ดังนี้

๑. ให้นายทะเบียนอำเภอและนายทะเบียนท้องถิ่นสั่งกำชับผู้ช่วยนายทะเบียนและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทะเบียนราษฎร รวมถึงกำนันผู้ใหญ่บ้านในฐานะนายทะเบียนผู้รับแจ้งทุกคน ให้ถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดในเรื่องการรับแจ้งย้ายเข้าและย้ายออกจะต้องเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรโดยเฉพาะการรับแจ้งย้ายเข้าผู้ที่ย้ายเข้าทะเบียนบ้านหลังใดจะต้องเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในบ้านหลังนั้นจริง มิใช่ย้ายแต่ชื่อและรายการบุคคลเท่านั้นซึ่งการกระทำดังกล่าวเข้าข่ายเป็นการแจ้งย้ายที่อยู่โดยมิชอบ

นอกจากนี้ ในส่วนของสำนักทะเบียนอำเภอ ให้ตรวจสอบว่ามีตำบลใดบ้าง (นอกเขตเทศบาล) ที่มีประชากรตามหลักฐานทะเบียนบ้านไม่ถึงสองพันคน ให้จัดทำบัญชีไว้และให้เอาใจใส่ในการตรวจตราและสังเกตการแจ้งย้ายที่อยู่ของประชาชนที่แจ้งย้ายไปเข้าในเขตพื้นที่สภาตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประชากรไม่ถึงสองพันคนตามบัญชีฯ ดังกล่าวว่าเป็นไปโดยผิดปกติหรือไม่ เช่น มีการแจ้งย้ายคราวเดียวหรือหลายคราวนับเป็นจำนวนมากไม่ว่าจะเป็นการแจ้งย้ายเข้ามาอยู่ในบ้านเดียวกัน หมู่บ้านเดียวกัน หรือตำบลเดียวกัน หรือการแจ้งย้ายออกเพื่อไปเข้าในบ้านเดียวกัน หมู่บ้านเดียวกัน หรือตำบลเดียวกัน หากพบความผิดปกติหรือเป็นที่ผิดสังเกตให้รายงานนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นโดยเร็วเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงและดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

๒. ในการรับแจ้งย้ายเข้าหรือย้ายออกเมื่อพบกรณีผิดสังเกตหรือสงสัยว่าจะมีการแจ้งย้ายที่อยู่โดยมิชอบหรือมิได้เข้าอาศัยอยู่จริง ให้นายทะเบียนระงับยับยั้งมิให้เกิดเหตุดังกล่าวโดยถือปฏิบัติ ดังนี้

๒.๑ ให้นายทะเบียนสอบถามผู้แจ้งย้ายให้ทราบถึงเจตนาและเหตุผลของการแจ้งย้าย พร้อมทั้งชี้แจงเพื่อเตือนผู้แจ้งย้ายให้ทราบว่าการแจ้งย้ายที่อยู่โดยที่ผู้ย้ายมิได้เข้าไปอาศัยอยู่จริงเป็นการกระทำความผิดฐานแจ้งความเท็จต่อเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และกระทำการเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นมีรายการในทะเบียนบ้านโดยมิชอบตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๕๐ ซึ่งหากผู้แจ้งยังมีความประสงค์จะแจ้งย้าย ก็ให้บันทึกถ้อยคำผู้แจ้งตามที่ได้สอบถามและให้ลงชื่อไว้เป็นหลักฐานด้วยแล้วดำเนินการรับแจ้งย้ายให้ตามระเบียบฯ

๒.๒ ถ้ามีการแจ้งย้ายที่อยู่เข้าในบ้านหลังใดเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นคราวเดียวหรือหลายคราว ก่อนจะรับแจ้งย้ายเข้าให้นายทะเบียนตรวจสอบสภาพบ้านที่จะมีการแจ้งย้ายเข้าก่อนว่า มีขนาดพื้นที่เหมาะสมที่จะอยู่อาศัยโดยไม่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข หรือไม่ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขได้ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข ที่ ๖/๒๕๓๘ ลงวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๓๘ ข้อ ๒ กำหนดให้อาคารที่พักอาศัยที่มีคนอยู่เกินกว่าหนึ่งคนต่อพื้นที่สามตารางเมตร ให้ถือว่ามีคนอยู่มากเกินไป ซึ่งตามมาตรา ๒๔ วรรคสาม แห่ง พ.ร.บ. การสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญญัติห้ามมิให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารยอมหรือจัดให้อาคารของตนมีคนอยู่เกินจำนวนที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดหากฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทและปรับอีกไม่เกินวันละห้าร้อยบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนซึ่งเป็นไปตามมาตรา ๗๕ ของพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน) หากการแจ้งย้ายเข้านั้นเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายดังกล่าว ให้นายทะเบียนสั่งไม่รับแจ้งย้ายเข้าในบ้านหลังนั้น ๆ พร้อมทั้งแจ้งเหตุผลให้ผู้แจ้งย้ายทราบ ทั้งนี้ เป็นการใช้อำนาจตามมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔

๓. กรณีตรวจพบหรือได้รับแจ้งว่ามีการแจ้งย้ายที่อยู่โดยอำพรางหรือมิได้เข้าอาศัยอยู่จริงให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงเพื่อตรวจสอบเรื่องโดยเร็วหากพบว่ามีการแจ้งย้ายที่อยู่โดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือโดยอำพราง ให้มีหนังสือแจ้งเจ้าบ้านดำเนินการแจ้งย้ายที่อยู่บุคคลที่แจ้งย้ายในลักษณะอำพรางหรือมิได้อยู่อาศัยจริงออกจากทะเบียนบ้าน ซึ่งหากเจ้าบ้านฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติให้นายทะเบียนดำเนินคดีกับเจ้าบ้านตามมาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และใช้อำนาจตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน ยกเลิกการแจ้งย้ายที่อยู่และจำหน่ายชื่อบุคคลเหล่านั้นออกจากทะเบียนบ้าน สำหรับกรณีที่มีการแจ้งย้ายมาจากสำนักทะเบียนอื่นให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งสำนักทะเบียนต้นทางทราบและดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

๔. ให้สั่งกำชับสำนักทะเบียนทุกแห่งถือเป็นหน้าที่สำคัญที่จะต้องปฏิบัติอย่างเร่งด่วนและจริงจังในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการแจ้งย้ายที่อยู่โดยมิชอบหรือมิได้เข้าอาศัยอยู่จริง โดยให้เน้นมาตรการป้องกันเป็นลำดับแรกด้วยการส่งเสริมให้ประชาชนเกิดจิตสำนึกและตระหนักถึงการมีส่วนร่วมกับทางราชการในการสอดส่องดูแล เฝ้าระวังมิให้เกิดเหตุทุจริตแจ้งย้ายชื่อบุคคลอื่นเข้ามาอยู่ในทะเบียนบ้านของตน ส่วนกรณีเมื่อเกิดมีปัญหา

การแจ้งย้ายที่อยู่โดยมิชอบสำนักทะเบียนที่เกี่ยวข้องจะต้องเร่งรัดดำเนินการเพื่อแก้ไขเหตุการณ์โดยด่วน อนึ่ง หากพบว่าสำนักทะเบียนใดปล่อยปละละเลยไม่ปฏิบัติตามที่ได้สั่งกำชับไว้ข้างต้นหรือมีส่วนให้ความร่วมมือในการแจ้งย้ายทางทะเบียนราษฎรโดยมิชอบ จะถือว่าเป็นความบกพร่องของนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นที่ขาดความรับผิดชอบ ไม่เอาใจใส่งานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุจริต ปัจฉิมนันท์)
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๖

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๗

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท ๑๒๑๕๐

๗ มีนาคม ๒๕๕๐

เรื่อง เจ้าบ้านและการแจ้งการย้ายที่อยู่

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔

ด้วยในรอบปีที่ผ่านมาสำนักทะเบียนกลางได้รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนและการขอหารือแนวทางปฏิบัติจากสำนักทะเบียนจำนวนมากเกี่ยวกับประเด็นเรื่องเจ้าบ้านและการแจ้งการย้ายที่อยู่ โดยผู้ร้องบางรายได้ร้องเรียนไปยังผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา และบางรายร้องเรียนคณะกรรมาธิการการปกครองสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งบางกรณีพบว่าปัญหาการร้องเรียนเกิดจากความไม่เข้าใจในระเบียบกฎหมายของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและประชาชนผู้ใช้บริการ ดังนั้นเพื่อให้การปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่น ทุกแห่งเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถูกต้องตามกฎหมายและปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกันทั่วประเทศ จึงขอซักซ้อมการปฏิบัติ ดังนี้

ก. ประเด็น “เจ้าบ้าน”

(๑) การลงรายการสถานะ “เจ้าบ้าน” ในทะเบียนบ้าน กรณีบ้านปลูกสร้างใหม่หรือบ้านที่ยังไม่มีผู้อาศัยตามหลักฐานทะเบียนบ้าน นายทะเบียนจะต้องเรียกหลักฐานเพื่อตรวจสอบว่าผู้ขอลงรายการสถานะ “เจ้าบ้าน” มีสิทธิครอบครองบ้านหลังนั้นหรือไม่ ในฐานะใด เช่น เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ หรือเป็นผู้ได้รับมอบสิทธิครอบครองบ้านจากเจ้าของบ้านในฐานะเป็นผู้เช่าบ้าน เป็นต้น

(๒) การทำหน้าที่เจ้าบ้านในการแจ้งการต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด เช่น การแจ้งการเกิดของเด็กที่เกิดในบ้าน การแจ้งการย้ายของคนที่ย้ายออกจากบ้าน เป็นต้น นายทะเบียนจะต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๕ ถึงข้อ ๗ แล้วแต่กรณี

(๓) การขอเปลี่ยนแปลงเจ้าบ้าน กรณีบ้านที่มีผู้อาศัยแต่ไม่มีผู้ใดมีสถานะ “เจ้าบ้าน” ตามหลักฐานทะเบียนบ้าน หรือกรณีขอเปลี่ยนแปลงผู้เป็น “เจ้าบ้าน” ในทะเบียนบ้าน ซึ่งเป็นเรื่องของการแก้ไขรายการทะเบียนราษฎร นายทะเบียนจะต้องเรียกตรวจหลักฐานที่แสดงถึงการมีสิทธิครอบครองบ้านหรือความยินยอมของผู้ที่มีชื่อในทะเบียนบ้านหลังดังกล่าวซึ่งยินยอมให้ผู้นั้นเป็น “เจ้าบ้าน” โดยต้องบันทึกไว้เป็นหลักฐานและปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๑๕

ข. ประเด็นการแจ้งการย้ายที่อยู่

(๑) การย้ายที่อยู่ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ หมายถึง การย้ายทางกายภาพซึ่งต้องเกิดขึ้นก่อนการย้ายทางทะเบียน กล่าวคือเมื่อมีคนออกไปจากบ้านโดยเจตนาต้องการย้ายที่อยู่หรือไปมีภูมิลำเนาเป็นหลักแหล่งอยู่ที่อื่น เช่น ไปประกอบอาชีพ ไปศึกษาเล่าเรียน เป็นต้น "เจ้าบ้าน" มีหน้าที่ต้องแจ้งการย้ายออกต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งซึ่งเมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งแล้วถึงจะดำเนินการย้ายทางทะเบียนให้โดยออกใบแจ้งการย้ายที่อยู่และจำหน่ายรายการบุคคลในทะเบียนบ้านให้ตรงตามความเป็นจริง ดังนั้น ในการปฏิบัติหน้าที่ของนายทะเบียนจะต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงให้ปรากฏว่าบุคคลที่แจ้งย้ายออกได้ออกไปจากบ้านจริงหรือไม่ หรือบุคคลที่แจ้งย้ายเข้าได้เข้าไปอาศัยอยู่ในบ้านหลังที่ขอย้ายเข้าจริงหรือไม่ หากมิได้มีการย้ายที่อยู่จริงแต่แสดงความประสงค์จะย้ายรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้าน **ห้ามมิให้นายทะเบียนอนุมัติการย้ายที่อยู่ดังกล่าวให้**

(๒) กรณีบุคคลที่มีชื่อในทะเบียนบ้านระบุสถานะเป็นเจ้าบ้านได้แจ้งย้ายออกจากบ้านไปแล้ว **สถานะการเป็นเจ้าบ้านของบุคคลดังกล่าวย่อมสิ้นสุดลงตั้งแต่วันที่ย้ายออกไปจากบ้าน** ต่อมาหากบุคคลดังกล่าวได้ขอแจ้งการย้ายที่อยู่กลับมายังบ้านหลังเดิมโดยจะขอเป็นเจ้าบ้าน บุคคลที่มีหน้าที่ต้องแจ้งการย้ายเข้าต่อนายทะเบียนและลงชื่อยินยอมให้ย้ายเข้าในใบรับแจ้งการย้ายที่อยู่ได้แก่เจ้าบ้านหรือผู้ที่ทำหน้าที่เจ้าบ้านของบ้านที่จะย้ายเข้า โดยถ้าบ้านหลังดังกล่าวไม่มีผู้ใดมีสถานะเป็นเจ้าบ้าน นายทะเบียนจะต้องเรียกผู้อาศัยอยู่ในบ้านตามหลักฐานทะเบียนบ้านมาบันทึกว่ายินยอมให้บุคคลใดทำหน้าที่เจ้าบ้านเพื่อให้บุคคลนั้นแจ้งการย้ายเข้าต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง หรือถ้าเป็นกรณีบ้านว่าง นายทะเบียนจะต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงว่าผู้ใดเป็นผู้ดูแลบ้านหลังดังกล่าว เพื่อให้บุคคลนั้นทำหน้าที่แจ้งการย้ายเข้า หรือนายทะเบียนอาจจะเรียกตรวจหลักฐานที่แสดงถึงการมีสิทธิครอบครองบ้านของผู้ที่จะย้ายที่อยู่เข้าบ้านหลังนั้น ซึ่งหากบุคคลดังกล่าวเป็นผู้มีสิทธิครอบครองบ้านจริงก็ให้บุคคลนั้นทำหน้าที่แจ้งการย้ายเข้าอยู่ในบ้านได้ และเมื่อนายทะเบียนรับแจ้งการย้ายที่อยู่เข้าอยู่ในบ้านแล้วจึงให้ดำเนินการในเรื่องการลงสถานะเจ้าบ้านหรือการขอเปลี่ยนแปลงเจ้าบ้านในทะเบียนบ้านต่อไป

(๓) กรณีบุคคลที่อาศัยอยู่ในบ้านต้องการแจ้งย้ายชื่อและรายการบุคคลเข้าในทะเบียนบ้านหลังที่ตนอาศัยอยู่แต่เจ้าบ้านไม่ยอมดำเนินการให้ โดยเฉพาะกรณีบ้านเช่า หากนายทะเบียนได้รับแจ้งหรือตรวจพบเหตุดังกล่าว ให้สอบข้อเท็จจริงไว้เป็นหลักฐานแล้วทำหนังสือเรียกเจ้าบ้านมาพบเพื่อดำเนินการให้ถูกต้องตามกฎหมาย หากเจ้าบ้านไม่มาตามที่นายทะเบียนแจ้งโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้พิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๔๗ (๑) และ (๒)

(๔) ให้สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งพิจารณากำหนดมาตรการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎรและรณรงค์ให้เกิดผลในการปฏิบัติอย่างจริงจัง โดยประเด็นเรื่องการย้ายที่อยู่ซึ่งกฎหมายกำหนดให้เจ้าบ้านมีหน้าที่แจ้งการย้ายออกของบุคคลที่อยู่ในบ้านและการย้ายเข้าเมื่อมีบุคคลเข้าอยู่ในบ้าน หากละเว้นการปฏิบัติจะเป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร มีโทษปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท แต่ถ้าการแจ้งการย้ายที่อยู่เป็นการแจ้งย้ายทางทะเบียนโดยที่บุคคลมิได้ย้ายที่อยู่จริงถือเป็นการแจ้งการย้ายที่อยู่โดยมิชอบ เมื่อตรวจพบหรือได้รับแจ้งเหตุดังกล่าวจึงเป็นหน้าที่ของนายทะเบียนที่จะต้องดำเนินการยกเลิกการแจ้งย้าย และจำหน่ายรายการทางทะเบียนให้ถูกต้องโดยปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร

พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๐ วรรคท้าย และพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง ซึ่งหากสำนักทะเบียนดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่องจะเป็นการแก้ไขปัญหาเรื่องประชากรแฝง และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งในเขตพื้นที่รับผิดชอบให้ถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชาญชัย สุนทรมัฏฐ์)
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๔-๖
โทรสาร ๐-๒๗๙๑-๗๓๓๘

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๒๐

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท ๑๒๑๕๐

๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๐

เรื่อง การรับแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทาง

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๔๓ ลงวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๔๔

๒. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๕๓ ลงวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๔๙

สิ่งที่ส่งมาด้วย รูปแบบการแสดงภาพใบหน้าในโปรแกรมการรับแจ้งย้ายปลายทางอัตโนมัติ

ตามที่สำนักทะเบียนกลางได้กำหนดแนวทางปฏิบัติในการรับแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทาง โดยให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งตรวจสอบหลักฐานของผู้แจ้งย้ายด้วยความละเอียดถี่ถ้วนเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการแจ้งย้ายโดยมิชอบ ประกอบกับกระทรวงมหาดไทยได้แจ้งกำชับสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งให้ถือปฏิบัติในการรับแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทางจะต้องตรวจสอบรายการบุคคลและรายการภาพใบหน้าในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรและฐานข้อมูลบัตรประจำตัวประชาชนก่อนทุกครั้ง ว่าถูกต้องตรงกับผู้แจ้งย้ายที่อยู่ปลายทางหรือไม่เพื่อพิสูจน์ยืนยันบุคคลที่แจ้งการย้ายที่อยู่ว่าเป็นเจ้าของรายการบุคคลที่ขอแจ้งย้ายที่อยู่ปลายทางจริง ความละเอียดแจ้งตามหนังสือที่อ้างถึง นั้น

สำนักทะเบียนกลางได้ดำเนินการปรับปรุงชุดคำสั่งของระบบคอมพิวเตอร์ในการรับแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทางอัตโนมัติ ให้สามารถแสดงภาพใบหน้าของบุคคลที่ขอแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทาง ซึ่งจะเป็นภาพใบหน้าจากการทำบัตรประจำตัวประชาชนครั้งล่าสุดก่อนที่จะขอแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทาง เพื่อให้สำนักทะเบียนสามารถปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดไว้ดังกล่าวข้างต้นด้วยความสะดวก และได้ส่งชุดคำสั่งดังกล่าวให้สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งแล้ว ปรากฏตามรูปแบบการแสดงภาพใบหน้าในโปรแกรมการรับแจ้งย้ายปลายทางอัตโนมัติที่ส่งมาพร้อมนี้ ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อย สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาการแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทางโดยมิชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงขอใหhสำนักทะเบียนจังหวัดและสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานครแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งในเขตพื้นที่รับผิดชอบให้ถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด ดังนี้

๑.การรับแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทางของบุคคลสัญชาติไทยที่มีอายุตั้งแต่ ๑๕ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป นายทะเบียนจะต้องเรียกตรวจหลักฐานบัตรประจำตัวประชาชนของบุคคลที่จะแจ้งการย้ายที่อยู่และดำเนินการตรวจภาพใบหน้าของรายการบุคคลที่จะแจ้งการย้ายที่อยู่ทุกรายโดยตรวจจากระบบปฏิบัติงานการรับแจ้งย้ายปลายทางอัตโนมัติ ถ้าปรากฏว่ามีภาพใบหน้าและรายการบุคคลตรงกันให้นายทะเบียนบันทึกเพิ่มเติมไว้เป็นหลักฐานในคำร้อง ท.ร. ๓๑ ว่า “ตรวจรายการบุคคลแล้วถูกต้อง” พร้อมทั้งลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้ด้วย โดยไม่ต้องเรียกสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนมาติดไว้กับคำร้อง ท.ร. ๓๑ เพื่อเป็นหลักฐานแต่อย่างใดอีก

๒. กรณีบุคคลที่จะแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทางแสดงบัตรประจำตัวประชาชนแต่นายทะเบียนตรวจไม่พบภาพใบหน้าของบุคคลดังกล่าวในระบบปฏิบัติงานการรับแจ้งย้ายปลายทางอัตโนมัติ ให้นายทะเบียนตรวจสอบรายการในฐานข้อมูลบัตรประจำตัวประชาชนอีกครั้ง ถ้าปรากฏว่าบัตรและฐานข้อมูล ฯ มีภาพใบหน้าและรายการบุคคลตรงกัน ให้นายทะเบียนบันทึกเหตุดังกล่าวไว้เป็นหลักฐานในคำร้อง ท.ร. ๓๑ พร้อมทั้งลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้ แต่ถ้าผลการตรวจสอบฐานข้อมูลฯ ปรากฏว่าไม่พบรายการบัตรตามที่ผู้ขอแจ้งย้ายนำมาแสดง หรือบัตรและฐานข้อมูลฯ มีรายการไม่ตรงกัน ให้นายทะเบียนสั่งไม่รับแจ้งการย้ายที่อยู่ในคำร้อง ท.ร. ๓๑ และแจ้งผู้ร้องทราบเพื่อให้แสดงหลักฐานโต้แย้งคำสั่งดังกล่าว นอกจากนี้ให้นายทะเบียนดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามอำนาจหน้าที่ด้วย

การตรวจสอบฐานข้อมูลบัตรประจำตัวประชาชนตามวรรคหนึ่งสำหรับสำนักทะเบียนถ้องถิ่นเทศบาลที่ไม่มีระบบการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนด้วยระบบคอมพิวเตอร์นั้นถ้าเป็นสำนักทะเบียนที่ปฏิบัติงานรวมอยู่กับสำนักทะเบียนอำเภอ ให้ประสานขอความร่วมมือสำนักทะเบียนอำเภอนั้นในการตรวจสอบ แต่ถ้าเป็นสำนักทะเบียนที่มีสำนักงานแยกต่างหากจากสำนักทะเบียนอำเภอและไม่สะดวกในการขอตรวจสอบฐานข้อมูลบัตรประจำตัวประชาชน ให้นายทะเบียนบันทึกถ้อยคำผู้ที่จะแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทางให้ปรากฏข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนที่นำมาเป็นหลักฐานพร้อมทั้งเรียกสำเนาบัตรที่ลงลายมือชื่อเจ้าของบัตรกำกับไว้แล้วติดไว้กับคำร้อง ท.ร. ๓๑ เพื่อเป็นหลักฐาน

๓. กรณีบุคคลที่จะแจ้งย้ายที่อยู่ปลายทางไม่มีหลักฐานบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรประจำตัวตามกฎหมายอื่น ให้นายทะเบียนสอบสวนบันทึกถ้อยคำบุคคลที่ขอแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทางและพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือให้ปรากฏชัดถึงสาเหตุที่บุคคลดังกล่าวยังไม่มีบัตรประจำตัวประชาชนรวมถึงประเด็นอื่น ๆ ที่พิสูจน์ยืนยันว่าบุคคลนั้นเป็นเจ้าของรายการบุคคลตามทะเบียนบ้านที่ขอแจ้งย้ายออกจริง แล้วเก็บบันทึกการสอบสวนติดไว้กับคำร้อง ท.ร. ๓๑ เพื่อเป็นหลักฐาน รวมทั้งให้แจ้งประสานงานไปยังสำนักทะเบียนที่ผู้แจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทางมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงอีกทางหนึ่งด้วย

๔. เมื่อสำนักทะเบียนต้นทางได้รับแจ้งเรื่องการย้ายที่อยู่ปลายทางของบุคคลที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านจากสำนักทะเบียนปลายทางผ่านทางระบบคอมพิวเตอร์แล้ว นายทะเบียนจะต้องพิมพ์หนังสือแจ้งเจ้าบ้านที่เกี่ยวข้องและดำเนินการจัดส่งหนังสือดังกล่าวไปยังเจ้าบ้านโดยไม่ชักช้าเพื่อให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงว่าบุคคลตามรายชื่อที่ระบุว่าเป็นผู้แจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทางนั้นได้ย้ายที่อยู่จริงหรือไม่ อย่างไร ซึ่งหากได้รับแจ้งจากเจ้าบ้านหรือผู้ที่เจ้าบ้านมอบหมายโดยมีหลักฐานเชื่อได้ว่าไม่มีการย้ายที่อยู่ตามที่นายทะเบียนได้รับแจ้งให้นายทะเบียนบันทึกถ้อยคำไว้เป็นหลักฐานและสั่งยกเลิกการย้ายออกของบุคคลดังกล่าว รวมทั้งรวบรวมหลักฐานแจ้งสำนักทะเบียนปลายทางโดยไม่ชักช้าเพื่อให้นายทะเบียนยกเลิกการแจ้งย้ายที่อยู่ปลายทางและดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามอำนาจหน้าที่

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชาญชัย สุนทรมัฏฐ์)
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๓-๖

โปรแกรมรับแจ้งย้ายเข้าปลายทางอัตโนมัติ (เพิ่มเติมการแสดงรูปใบหน้า)

ใบหน้ารายการคน เมื่อบันทึกรหัสประจำตัวประชาชน <PID> ๑๓ หลัก จะแสดงรายละเอียดบุคคลที่ค้นหาจากส่วนกลาง จะมีปุ่มเพื่อแสดงภาพใบหน้าขึ้นมาให้กด หากต้องการดูภาพใบหน้าของบุคคลย้ายที่บันทึก PID ให้ทำการกดปุ่มดูภาพใบหน้า หากค้นหาภาพใบหน้าพบ จะแสดงรูปภาพใบหน้าที่มุมขวา (รูปที่ ๑) หากค้นหาไม่พบ จะแสดงข้อความว่าไม่พบภาพใบหน้า (รูปที่ ๒)

รูปที่ ๑

รูปที่ ๒

สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลนครนครปฐม
รายการย้ายเข้า
รายการบุคคลย้ายเข้าลำดับที่ 1
ชื่อ - สกุล
เพศ หญิง
ประเภทเอกสาร 62
สัญชาติ ไทย
สัญชาติมารดา ไทย
สัญชาติบิดา ไทย
150
140
130
ปิดหน้าต่างนี้
ตกลง
ออก

สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลนครนครปฐม
รายการบุคคลย้ายเข้าลำดับที่ 1
ประเภทเอกสาร 62
ชื่อ - สกุล
เพศ หญิง
สัญชาติ ไทย
สัญชาติมารดา ไทย
สัญชาติบิดา ไทย
ตกลง
ออก

ที่ มท ๐๓๑๐.๑/๑๘๗๗

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔

เรื่อง การลงรายการในหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร. ๑/๑)

เรียน ปลัดกระทรวงสาธารณสุข

สิ่งที่ส่งมาด้วย พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔

ตามที่พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๓ กำหนดให้ผู้ทำคลอดหรือผู้รักษาพยาบาลจะต้องออกหนังสือรับรองการเกิดให้แก่ผู้มีหน้าที่ที่ต้องแจ้งเกิด โดยหนังสือรับรองการเกิดจะใช้แบบพิมพ์ ท.ร. ๑/๑ และเมื่อผู้แจ้งได้รับหนังสือรับรองการเกิดแล้ว จะต้องนำไปแจ้งต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น แล้วแต่กรณี เพื่อออกสูติบัตรและเพิ่มชื่อเด็กเข้าทะเบียนบ้าน ซึ่งในทางปฏิบัตินายทะเบียนจะคัดลอกรายการตามที่ปรากฏในหนังสือรับรองการเกิด เพื่อให้รายการบุคคลในเอกสารทะเบียนราษฎรตรงกัน

กระทรวงมหาดไทย ขอเรียนว่าได้รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนและการหารือจากสำนักทะเบียนต่าง ๆ เกี่ยวกับปัญหาความเดือดร้อนทางด้านการทะเบียนราษฎรซึ่งเกิดจากรายการในหนังสือรับรองการเกิดไม่ถูกต้อง อาทิเช่น ในการฝากครรภ์หรือการคลอดบุตร เจ้าหน้าที่สถานพยาบาลจะเรียกหลักฐานบัตรประจำตัวประชาชนของสามี ซึ่งหญิงบางคนมีความจำเป็นไม่สามารถแจ้งชื่อสามีที่เป็นบิดาของเด็กได้ในขณะนั้นทำให้มีการแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับบิดาเด็กที่ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง หรือกรณีบิดา มารดาได้ตั้งชื่อเด็กและแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ของสถานพยาบาลแล้วแต่เจ้าหน้าที่กลับใช้ชื่อกลางของสถานพยาบาล ลงรายการในหนังสือรับรองการเกิด เช่น เด็กชายดวง ทำให้เกิดความเดือดร้อนต้องเปลี่ยนชื่อและแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านอีกครั้งหรือการลงลำดับที่ของบุตรที่เกิดโดยคำนึงถึงความเป็นบุตรของมารดาเพียงฝ่ายเดียวไม่ได้พิจารณาในส่วนของบิดา ทำให้เกิดปัญหาในการขอใช้สิทธิเบิกเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร (กรณีบิดาเด็กมิใช่สามีคนแรกที่มีบุตรกับหญิงผู้นั้น) เป็นต้น ซึ่งประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนและทำให้รายการในเอกสารทะเบียนราษฎรคลาดเคลื่อน ไม่ถูกต้อง ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวกระทรวงมหาดไทยใคร่ขอความร่วมมือในการแจ้งหน่วยงานและสถานพยาบาลต่าง ๆ ทุกแห่งทั่วประเทศที่มีหน้าที่ดูแลรักษาพยาบาลหญิงมีครรภ์และรับผิดชอบการออกหนังสือรับรองการเกิดให้ลงรายการต่าง ๆ ในเอกสารหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร. ๑/๑) ตามข้อเท็จจริง ดังนี้

๑. รายการเกี่ยวกับเด็กที่เกิด

๑.๑ กรณีผู้แจ้งเกิดได้ตั้งชื่อเด็กไว้แล้ว ให้ลงชื่อเด็กตามที่ได้รับแจ้ง แต่หากยังไม่ได้ตั้งชื่อไว้ควรแนะนำผู้แจ้งให้ตั้งชื่อเด็กก่อน เพราะหากระบุชื่อใดในสูติบัตรแล้วจะไม่สามารถแก้ไขรายการดังกล่าวในสูติบัตรได้ ถึงแม้จะได้จดทะเบียนเปลี่ยนชื่อใหม่ก็ตาม จะแก้ไขได้เฉพาะรายการในทะเบียนบ้านเท่านั้น

๑.๒ รายการสัญชาติเด็ก หากไม่แน่ใจว่าเด็กจะเป็นผู้มีสัญชาติใด ก็ให้เว้นว่างไว้ โดยเฉพาะกรณีบิดา มารดา เป็นบุคคลต่างด้าว

๒. รายการสถานภาพของครอบครัว

๒.๑ ชื่อและชื่อสกุลของบิดา ให้ลงรายการตามหลักฐานบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรประจำตัวที่ออกให้ตามกฎหมายอื่น เช่น บัตรประจำตัวข้าราชการ เว้นแต่กรณีมารดาเด็กไม่ต้องการเปิดเผยหรือไม่สามารถระบุบิดาของเด็กได้ ก็ให้เว้นว่างไว้

๒.๒ ลำดับที่ของบุตร ให้ลงลำดับที่ของบุตรที่เกิดจากบิดา มารดาเดียวกัน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป ทั้งนี้หวังว่าคงได้รับความร่วมมือด้วยดี ผลเป็นประการใดแจ้งกระทรวงมหาดไทยทราบด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายบัญญัติ จันทน์เสนะ)
รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง
สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๒๘๑๓๑๒๑, ๒๘๑๒๔๘๖

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๙

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท ๑๒๑๕๐

๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗

เรื่อง การแจ้งการเกิดและการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๐ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๕
๒. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๙ ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๔๕

ด้วยสำนักทะเบียนกลางได้รับการหารือจากสำนักทะเบียนต่าง ๆ และสถานพยาบาลเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติการขอแก้ไขรายการในสูติบัตร เนื่องจากมีการแจ้งรายการบิดาหรือมารดาของเด็กไม่ถูกต้องตามข้อเท็จจริงในขั้นตอนการฝากครรภ์ หรือในขณะไปคลอดบุตรที่สถานพยาบาล ทำให้การออกหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร. ๑/๑) มีความผิดพลาด และเมื่อเจ้าหน้าที่ของสถานพยาบาลนำเอกสารดังกล่าวไปแจ้งการเกิดต่อนายทะเบียนจึงทำให้รายการในสูติบัตรไม่ถูกต้อง ซึ่งข้อเท็จจริงจะปรากฏเมื่อบิดา มารดาหรือผู้ปกครองเด็กยื่นคำร้องขอแก้ไขรายการดังกล่าวนั้น นอกจากนี้ยังได้รับการร้องเรียนจากประชาชนผู้เดือดร้อนกรณีเจ้าหน้าที่สำนักทะเบียนปฏิเสธคำร้องขอเพิ่มชื่อเด็กเข้าในทะเบียนบ้านตามภูมิลำเนาของบิดา มารดา และแจ้งให้ผู้นั้นไปแจ้งการเกิด ณ สำนักทะเบียนที่เด็กเกิดโดยอ้างเหตุผลว่าเนื่องจากผู้ร้องมีหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร. ๑/๑) ที่สถานพยาบาลออกให้

สำนักทะเบียนกลางพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้การปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวข้างต้นทั้ง ๒ กรณีเป็นไปในแนวทางเดียวกันทุกสำนักทะเบียน จึงขอซักซ้อมแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

กรณีแรก เรื่องการแก้ไขรายการที่ไม่ถูกต้องในสูติบัตรที่แจ้งการเกิดโดยเจ้าหน้าที่สถานพยาบาล เมื่อนายทะบียนได้รับคำร้องขอแก้ไขรายการบิดาหรือมารดาในสูติบัตรหรือทะเบียนคนเกิด ให้สอบสวนและบันทึกถ้อยคำผู้ยื่นคำร้อง บิดาหรือมารดาของเด็กหรือผู้ปกครองของเด็ก เจ้าหน้าที่สถานพยาบาลผู้ทำหน้าที่แจ้งการเกิดเด็กคนดังกล่าว (เฉพาะกรณีสำนักทะเบียนที่รับคำร้องเป็นแห่งเดียวกับที่ออกสูติบัตรหรือสถานพยาบาลนั้นตั้งอยู่ไม่ไกลจากสำนักทะเบียน) รวมทั้งเรียกตรวจสอบหลักฐานที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี) เช่น ใบสำคัญการสมรสของบิดาและมารดา ผลการตรวจพิสูจน์ดี เอ็น เอ เป็นต้น ถ้าปรากฏว่าสูติบัตรที่ขอแก้ไขนั้นมีรายการไม่ถูกต้องอันเกิดจากขั้นตอนของสถานพยาบาลที่ไม่ได้รับแจ้งข้อเท็จจริงจากผู้ป่วยหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้นายทะเบียนใช้อำนาจตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ยกเลิกสูติบัตรและจำหน่ายทะเบียนคนเกิดดังกล่าว โดยหมายเหตุว่า “ยกเลิกเนื่องจากมีการแจ้งรายการไม่ถูกต้อง ตามคำร้องที่.....ลงวันที่.....” แล้ว

แจ้งผู้ร้องให้แจ้งการเกิดใหม่ นอกจากนี้ ให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งสถานพยาบาลแห่งที่ออกหลักฐานหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร. ๑/๑) เพื่อทราบและดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไปด้วย ทั้งนี้หากสำนักทะเบียนที่รับเรื่องขอแก้ไขรายการในสูติบัตรไม่ใช่สำนักทะเบียนที่ออกสูติบัตรฉบับดังกล่าว เมื่อนายทะเบียนสอบสวนข้อเท็จจริงจนปรากฏแน่ชัดว่ามีการแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแล้ว ให้แจ้งข้อเท็จจริงพร้อมหลักฐานที่เกี่ยวข้องไปยังสำนักทะเบียนที่ออกสูติบัตรนั้น เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

อนึ่ง สำนักทะเบียนกลาง ได้แจ้งไปยังกระทรวงสาธารณสุขเพื่อขอประสานการปฏิบัติกรณีหญิงไปฝากครรภ์ หรือไปคลอดบุตรที่สถานพยาบาลโดยไม่มีหลักฐานแสดงตัวของตนเองหรือสามี เมื่อเจ้าหน้าที่สถานพยาบาลได้ออกหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร. ๑/๑) ขอให้หมายเหตุในเอกสารดังกล่าวว่า บิดาหรือมารดาของเด็กไม่มีหลักฐานแสดงตัว และให้มอบหนังสือรับรองการเกิดแก่บิดาหรือมารดาของเด็กพร้อมแนะนำให้แจ้งการเกิดด้วยตนเอง เพื่อนายทะเบียนจะได้ตรวจสอบหรือสอบสวนข้อเท็จจริงในขั้นตอนการรับแจ้งการเกิดและออกสูติบัตรได้อย่างถูกต้อง ฉะนั้นในส่วนของกรุงเทพมหานครและเทศบาลซึ่งมีสถานพยาบาลอยู่ในสังกัดขอให้นายทะเบียนที่เกี่ยวข้องแจ้งประสานการปฏิบัติกับสถานพยาบาลในสังกัดเพื่อดำเนินการในลักษณะเดียวกันนี้ด้วย

กรณีที่สอง การปฏิบัติสำหรับบุคคลที่ไม่ได้แจ้งการเกิดและขอมีชื่อในทะเบียนบ้านนั้นสามารถดำเนินการได้ ๒ วิธีคือ (๑) โดยการแจ้งเกิด หรือ (๒) โดยการเพิ่มชื่อ ซึ่งสำนักทะเบียนกลางได้เคยแจ้งหลักเกณฑ์การปฏิบัติไว้แล้วตามหนังสือ ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๙ ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๔๕ อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การปฏิบัติของสำนักทะเบียนมีความชัดเจนยิ่งขึ้น ไม่ทำให้เกิดเหตุการณ์ปฏิเสธคำร้องของประชาชนโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร จึงกำหนดแนวทางปฏิบัติเพิ่มเติม ดังนี้

๑. กรณีผู้ขอมีชื่อในทะเบียนบ้านเป็นผู้ที่เกิดในเขตพื้นที่ของสำนักทะเบียนที่ยื่นคำร้อง ไม่ว่าจะมีหลักฐานหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร. ๑/๑) หรือไม่ก็ตาม ให้ใช้วิธีการแจ้งการเกิดหรือแจ้งการเกิดเกินกำหนดสำหรับผู้ที่มีอายุไม่เกิน ๑๕ ปี ส่วนผู้ที่มีอายุเกินกว่า ๑๕ ปีบริบูรณ์ ให้ใช้วิธีการเพิ่มชื่อโดยไม่ต้องออกสูติบัตร เว้นแต่ผู้นั้นจะมีความจำเป็นต้องใช้สูติบัตร ก็ให้นายทะเบียนรับแจ้งการเกิดเกินกำหนดได้แต่ทั้งนี้ไม่ควรเป็นผู้ที่อยู่ในวัยที่บรรลุนิติภาวะตามกฎหมายแล้ว

๒. กรณีผู้ขอมีชื่อในทะเบียนบ้านเป็นผู้ที่เกิดในเขตพื้นที่ของสำนักทะเบียนอื่น ไม่ว่าจะมีหลักฐานหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร.๑/๑) หรือไม่ก็ตาม เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้อธิบายข้อแตกต่างของวิธีปฏิบัติระหว่างการแจ้งการเกิดและการเพิ่มชื่อให้ผู้ยื่นคำร้องทราบก่อน โดยเฉพาะประเด็นเรื่องหลักฐานสูติบัตรซึ่งนายทะเบียนไม่สามารถออกให้ได้ตามกฎหมาย ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ยื่นคำร้องได้รับทราบข้อมูลประกอบการตัดสินใจและหากผู้ร้องประสงค์จะใช้วิธีการแจ้งเกิด ก็ให้นายทะเบียนยกเลิกคำร้องโดยหมายเหตุไว้ให้ชัดเจนว่าผู้ร้องประสงค์จะแจ้งการเกิดแล้วให้ผู้ร้องลงชื่อไว้ในคำร้องด้วย แต่หากผู้ร้องประสงค์จะใช้วิธีการเพิ่มชื่อก็ให้นายทะเบียนดำเนินการให้ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้

อนึ่ง ในการรับแจ้งการเกิดเกินกำหนดหรือการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน หากนายทะเบียนพิจารณาหลักฐานพยานบุคคลและพยานเอกสารต่าง ๆ แล้วยังไม่สามารถพิสูจน์ยืนยันตัวบุคคลได้ **ให้ใช้กระบวนการของประชาคมช่วยในการตรวจสอบและรับรองตัวบุคคลก่อนที่จะพิจารณาสั่งอนุญาต หรือไม่อนุญาตตามคำร้อง** นอกจากนี้เพื่อเป็นการช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่ประสงค์จะใช้วิธีการแจ้งการเกิด ขอให้นายทะเบียนดำเนินการสอบสวนบันทึกถ้อยคำพยานบุคคลที่มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในเขตสำนักทะเบียน ซึ่งสามารถให้การยืนยันและรับรองตัวบุคคลที่จะแจ้งการเกิดได้ แล้วทำเรื่องแจ้งไปยังสำนักทะเบียนที่มีหน้าที่รับแจ้งการเกิดบุคคลดังกล่าว

เพื่อเป็นหลักฐานประกอบการพิจารณาของนายทะเบียนผู้มีอำนาจหน้าที่ ซึ่งการอำนวยความสะดวกในกรณีนี้ให้ดำเนินการเมื่อประชาชนร้องขอหรือได้รับแจ้งขอความร่วมมือจาสำนักทะเบียนที่เกี่ยวข้อง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งในเขตรับผิดชอบถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิวัฒน์ สวัสดิ์แก้ว)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๕-๖
โทรสาร ๐-๒๗๙๑-๗๓๓๘

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๔๔

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท ๑๒๑๕๐

๖ สิงหาคม ๒๕๕๐

เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการออกใบมรณบัตร

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕

ด้วยสำนักทะเบียนกลางได้รับการหารือแนวทางปฏิบัติจากสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ว่าได้รับคำร้องขอจำหน่ายรายการของคนต่างด้าวสัญชาติจีนกรณีตายต่างท้องที่ ออกจากทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) โดยผู้ร้องนำมรณบัตร (ท.ร. ๕) ตอน ๑ ซึ่งออกโดยสำนักทะเบียนท้องถิ่นเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ไม่มีเลขประจำตัวประชาชนของผู้ตายไปแสดงเป็นหลักฐาน แต่สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลผักไห่ไม่สามารถใช้ชุดคำสั่ง ท.ร. ๐๕ รับแจ้งการตายได้ จึงขอหารือแนวทางปฏิบัติว่าจะต้องดำเนินการประการใด

สำนักทะเบียนกลางพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีการรับแจ้งการตายของคนต่างด้าวมีการกำหนดแนวทางปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๗๑ แต่ขั้นตอนการปฏิบัติอาจไม่ชัดเจน ดังนั้น เพื่อให้การรับแจ้งการตายคนต่างด้าวของสำนักทะเบียนต่าง ๆ เป็นไปในแนวทางเดียวกัน จึงขอให้สำนักทะเบียนจังหวัดและสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานครแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งในพื้นที่รับผิดชอบถือปฏิบัติกรณีมีการแจ้งการตายทุกรายให้นายทะเบียนตรวจสอบรายการบุคคลของผู้ตายในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรเปรียบเทียบกับหลักฐานของผู้ตาย (ถ้ามี) ก่อนที่จะออกมรณบัตร ถ้าผู้ตายเป็นคนต่างด้าวซึ่งเป็นบุคคลประเภทที่ ๓ ประเภทที่ ๔ หรือประเภทที่ ๕ ที่มีชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) แม้บุคคลดังกล่าวจะมีหลักฐานใบสำคัญประจำตัวต่างด้าวไปแสดงขณะแจ้งการตายหรือไม่ก็ตาม ให้นายทะเบียนรับแจ้งการตายและออกมรณบัตร (ท.ร. ๔) โดยใช้ชุดคำสั่งการรับแจ้งการตาย (ท.ร. ๐๔) สำหรับกรณีการแจ้งการตายคนต่างด้าวที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) หรือคนต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายแต่อยู่ในลักษณะชั่วคราว ให้นายทะเบียนรับแจ้งการตายและออกมรณบัตร (ท.ร. ๕) โดยใช้ชุดคำสั่งการรับแจ้งการตาย (ท.ร. ๐๕)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายพินัย อนันตพงศ์)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๔-๖

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/๑๖๑๐๐

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๗ ตุลาคม ๒๕๕๑

เรื่อง หารือการได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๙๙

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคาย

อ้างถึง หนังสือจังหวัดหนองคาย ที่ นค ๐๐๑๗.๑/๑๖๔๓๒ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๑

ตามที่จังหวัดหนองคายแจ้งว่าได้รับข้อหารือจากสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองท่าบ่อ กรณีนายสมเกียรติ ตระกูลฟาร์มเจริญ เลขประจำตัวประชาชน ๘ ๔๓๐๒ ๘๘๐๐๘ ๗๕ ๐ เกิดวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๐๘ ยื่นคำร้องขอแก้ไขเลขประจำตัวประชาชนของตนจากรหัสบุคคลประเภท ๘ เป็นรหัสบุคคลประเภท ๕ โดยอ้างถึงว่าเป็นผู้ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๙๙ ซึ่งจังหวัดหนองคายมีความเห็นว่า การแก้ไขเลขประจำตัวประชาชนในลักษณะดังกล่าวไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ มิได้กำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ จึงขอหารือแนวทางปฏิบัติในกรณีดังกล่าว ความละเอียดแจ้งอยู่แล้ว นั้น

กรมการปกครองตรวจสอบเอกสารที่จังหวัดส่งไปพร้อมกับหนังสือหารือ และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว ขอเรียนว่า

๑. ถ้าข้อเท็จจริงปรากฏว่านายสมเกียรติ ตระกูลฟาร์มเจริญ หรือนายเวียต (เหวียต) ฝ่ามฮิว เกิดในราชอาณาจักรไทย เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๐๘ โดยขณะบุคคลดังกล่าวเกิด บิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง นายสมเกียรติฯ ย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามมาตรา ๗ (๓) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๔๙๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๙๙ ที่กำหนดให้ผู้ที่เกิดในราชอาณาจักรไทยย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิด ต่อมาเมื่อมีประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๑๕ เป็นต้นมา นายสมเกียรติฯ ย่อมตกอยู่ภายใต้บังคับของประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ในข้อ ๑ ที่กำหนดให้ถอนสัญชาติไทยของบรรดาบุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยโดยมีบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายเป็นคนต่างด้าว หรือมารดาเป็นคนต่างด้าวแต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายและบิดาหรือมารดาของบุคคลนั้นเป็นผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง นายสมเกียรติฯ จึงต้องเสียสัญชาติไทยทันทีตั้งแต่วันที่ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ มีผลใช้บังคับ แม้ต่อมาจะได้มีพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ยกเลิกประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ตั้งแต่วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ แต่พระราชบัญญัติฉบับนี้ก็มิได้มีบทบัญญัติที่ให้คืนสัญชาติไทยโดยการเกิดแก่บรรดาบุคคลที่ถูกถอนสัญชาติไทยตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ โดยมีบิดามารดาเป็นคนต่างด้าว ซึ่งแตกต่างจากกรณีบุคคลที่ถูกถอนสัญชาติไทยหรือไม่ได้สัญชาติไทยตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าว โดยมีบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายเป็นคนต่างด้าวตาม (๑) (๒) หรือ (๓) และมีมารดาเป็นบุคคลสัญชาติไทย ซึ่งจะได้รับสัญชาติไทยโดยการเกิดกลับคืนตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ นายสมเกียรติฯ จึงยังอยู่ในสถานะของคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยตามพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

๒. การได้สัญชาติไทยของนายสมเกียรติ ตระกูลฟาร์มเจริญ หรือนายเวียต (เหวียต) ฝ่ามฮิว ในปัจจุบันเป็นการได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นการสั่งให้สัญชาติไทยโดยคำสั่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ ซึ่งคณะรัฐมนตรีที่เห็นชอบให้คนที่เกิดในราชอาณาจักรไทย และไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดให้ได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง ได้แก่มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๓๕ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง ไว้ ๑๐ ข้อ โดยมิได้กำหนดเงื่อนไขว่าให้ได้สัญชาติไทยในลักษณะใดและเมื่อใด ดังนั้น คำสั่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยที่สั่งให้บุคคลใดได้สัญชาติไทยจึงมีผลตั้งแต่วันที่มีคำสั่ง ประกอบกับคณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายของกระทรวงมหาดไทยเคยมีคำวินิจฉัยว่าการได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง ต่างกับการได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามมาตรา ๗ บุคคลที่ได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง จึงไม่มีคุณสมบัติที่จะเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามกฎหมายที่กำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งว่าต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

๓. ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงพิจารณาไม่ได้ว่าปัจจุบันนายสมเกียรติ ตระกูลฟาร์มเจริญป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิด การกำหนดเลขประจำตัวประชาชนของบุคคลดังกล่าวเป็นบุคคลประเภท ๘ จึงชอบด้วยกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องแล้ว ส่วนกรณีที่นายสมเกียรติฯ จะยื่นฟ้องต่อศาลปกครองหรือไม่นั้นย่อมเป็นสิทธิของบุคคลดังกล่าวที่สามารถดำเนินการได้ตามกฎหมาย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายศุภกิจ บุญญฤทธิพงษ์)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๓-๖

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๕

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท ๑๒๑๕๐

๒๗ มกราคม ๒๕๕๒

เรื่อง การรับแจ้งการตายของคนต่างท้องที่

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย ระบบการรับแจ้งการตายต่างท้องที่ที่ปรับปรุงใหม่พร้อมตารางเปรียบเทียบ จำนวน ๒ แผ่น

ตามที่สำนักทะเบียนกลางได้กำหนดแนวทางปฏิบัติกรณีการรับแจ้งการตายของคนต่างท้องที่ที่เกิดเหตุเสียชีวิตในเขตพื้นที่สำนักทะเบียนที่คนตายไม่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน โดยเมื่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งได้รับแจ้งการตายและออกมรณบัตรให้แก่ผู้แจ้งแล้วจะต้องส่งมรณบัตร ตอนที่ ๒ ไปยังสำนักนายทะเบียนที่คนตายมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน และเมื่อสำนักทะเบียนดังกล่าวได้รับมรณบัตร ตอนที่ ๒ หรือได้รับแจ้งการจำหน่ายคนตายพร้อมด้วยหลักฐานมรณบัตร ตอนที่ ๑ จากเจ้าบ้าน นายทะเบียนจึงจะจำหน่ายรายการคนตายในทะเบียนบ้าน (ฐานข้อมูลของสำนักทะเบียน) และสำเนาทะเบียนบ้านเจ้าบ้าน ปรากฏตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๖๒ และข้อ ๖๓ นั้น

สำนักทะเบียนกลางตรวจพบว่าแนวทางปฏิบัติในขั้นตอนการจำหน่ายรายการคนตายในทะเบียนบ้านตามที่กำหนดไว้ดังข้างต้น เป็นเหตุทำให้รายการบุคคลในฐานข้อมูลของสำนักทะเบียนกลางและสำนักทะเบียนที่คนตายมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านไม่ถูกต้องต้องตามความเป็นจริงและอาจทำให้เกิดปัญหาการนำรายการบุคคลที่ยังไม่ได้จำหน่ายตายไปใช้แสวงหาผลประโยชน์ไม่ถูกต้อง ซึ่งจะทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวสำนักทะเบียนกลาง จึงได้ปรับปรุงระบบปฏิบัติงานการรับแจ้งการตายของคนต่างท้องที่โดยเฉพาะขั้นตอนการปรับปรุงรายการบุคคลของคนตายให้เป็นปัจจุบัน สรุปได้ ดังนี้

๑. เมื่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งรับแจ้งการตายของคนต่างท้องที่และดำเนินการตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ฯ ข้อ ๖๒ แล้ว ข้อมูลการรับแจ้งการตายจะถูกส่งทางระบบคอมพิวเตอร์ไปยังสำนักทะเบียนกลางโดยอัตโนมัติและดำเนินการแก้ไขสถานภาพบุคคล (marked) ของคนตายจากปกติเป็น “ตาย” พร้อมส่งข้อมูลการรับแจ้งการตายดังกล่าวไปยังสำนักทะเบียนที่คนตายมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

๒. ระบบปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนที่คนตายมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านจะรับข้อมูลการรับแจ้งการตายต่างท้องที่จากสำนักทะเบียนกลางและดำเนินการปรับปรุงรายการสถานภาพบุคคล (marked) ของคนตายในฐานข้อมูลของสำนักทะเบียนจากปกติเป็น “ตาย” พร้อมบันทึกวันที่จำหน่ายตายตามข้อมูลการรับแจ้งการตาย รวมทั้งเพิ่มการจัดทำรายงานการปรับปรุงฐานข้อมูลกรณีการแจ้งการตายต่างท้องที่เช่นเดียวกับกรณีการแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทางอัตโนมัติ ซึ่งสำนักทะเบียนสามารถพิมพ์รายงานประจำวันเพื่อตรวจสอบและติดตามเจ้าบ้านให้นำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านพร้อมมรณบัตรมาจำหน่ายรายการบุคคลได้

๓. เมื่อเจ้าบ้านนำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านพร้อมมรณบัตร ตอนที่ ๑ หรือสำเนามรณบัตรของคนตายมาจำหน่ายรายการคนตายออกจากทะเบียนบ้าน ให้นายทะเบียนตรวจสอบรายการบุคคลในทะเบียนบ้านกับฐานข้อมูลของสำนักทะเบียน หากพบว่ารายการถูกต้องตรงกันให้นายทะเบียนเข้าระบบการจำหน่ายตายตามปกติเพื่อบันทึกการจำหน่ายรายการคนตายในทะเบียนบ้านสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน แต่ปรากฏว่ารายการคนตายไม่ครบถ้วนหรือไม่ถูกต้อง ให้นายทะเบียนตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ฯ กำหนด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งในเขตพื้นที่ทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายวงศ์ศักดิ์ สวัสดิ์พาณิชย์)
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๓-๖

ตารางเปรียบเทียบระบบการแจ้งการตายต่างท้องที่

ระบบเดิม	ระบบใหม่	หมายเหตุ
สำนักทะเบียนที่รับแจ้งตาย รับแจ้งการตายต่างท้องที่และออกมรณบัตร - ตอนที่ ๑ มอบให้แก่ผู้แจ้ง - ตอนที่ ๒ ส่งให้สำนักทะเบียนที่ผู้ตายมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน จัดเก็บข้อมูลการรับแจ้งการตาย **สำนักทะเบียนกลาง** จัดเก็บข้อมูลการรับแจ้งการตายที่ส่งมาจากสำนักทะเบียนที่รับแจ้งการตาย **สำนักทะเบียนที่ผู้ตายมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน** เมื่อได้รับมรณบัตร ตอนที่ ๒ จากสำนักทะเบียนที่รับแจ้งการตาย หรือประชาชนนำมรณบัตร ตอนที่ ๑ มาแจ้งขอจำหน่ายรายการคนตายในทะเบียนบ้าน นายทะเบียนจะดึงข้อมูลการรับแจ้งการตายต่างท้องที่ตามที่ได้รับจากสำนักทะเบียนกลางมาปรับปรุงรายการในฐานข้อมูลของสำนักทะเบียน โดย - ลบข้อมูลรายการคนที่ตายจากฐานข้อมูลฯ - จัดเก็บข้อมูลการรับแจ้งการตายและบันทึกวันที่ปฏิบัติงานพร้อมรหัสนายทะเบียน - เปลี่ยนสถานภาพข้อมูลบุคคลจากแจ้งการตายต่างท้องที่ เป็นจำหน่ายตายจากทะเบียนบ้าน	**สำนักทะเบียนที่รับแจ้งตาย** รับแจ้งการตายต่างท้องที่และออกมรณบัตร - ตอนที่ ๑ มอบให้แก่ผู้แจ้ง - ตอนที่ ๒ ส่งให้สำนักทะเบียนที่ผู้ตายมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน จัดเก็บข้อมูลการรับแจ้งการตาย **สำนักทะเบียนกลาง** - จัดเก็บข้อมูลการรับแจ้งการตายที่ส่งมาจากสำนักทะเบียนที่รับแจ้งการตาย - แก้ไขสถานภาพบุคคลเป็น "ตาย" และบันทึกวันที่จำหน่ายตายตามข้อมูลการรับแจ้งการตาย - เพิ่มรายงานการปรับปรุงฐานข้อมูลกลางในรายงานประจำวัน - คัดเลือกข้อมูลการแจ้งการตายต่างท้องที่แยกตามสำนักทะเบียนที่ผู้ตายมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน - ส่งข้อมูลการรับแจ้งการตายต่างท้องที่ไปให้สำนักทะเบียนที่ผู้ตายมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน **สำนักทะเบียนที่ผู้ตายมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน** - รับข้อมูลการรับแจ้งการตายต่างท้องที่จากสำนักทะเบียนกลางและจัดเก็บข้อมูลในฐานข้อมูลของสำนักทะเบียน - ปรับปรุงรายการสถานภาพบุคคลของคนที่ตายจากปกติ เป็น "ตาย" และบันทึกวันที่จำหน่ายตายตามข้อมูลการรับแจ้งการตาย - เพิ่มรายงานประจำวันเกี่ยวกับการปรับปรุงฐานข้อมูลของสำนักทะเบียน - เมื่อเจ้าบ้านนำทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านพร้อมมรณบัตร ตอนที่ ๑ มาจำหน่ายรายการคนตายออกจากทะเบียนบ้าน ให้นายทะเบียนเข้าระบบการจำหน่ายตายตามปกติเพื่อทำการบันทึกการจำหน่ายรายการคนตายในทะเบียนบ้าน	การจำหน่ายรายการคนที่ตายออกจากทะเบียนบ้านตามระบบเดิม จะถูกบันทึกการจำหน่ายต่อเมื่อเจ้าบ้านนำมรณบัตร ตอนที่ ๑ มาแจ้งเรื่องต่อนายทะเบียน หรือเมื่อสำนักทะเบียนได้รับมรณบัตร ตอนที่ ๒ จากสำนักทะเบียนที่รับแจ้งการตายแล้ว ทำให้เกิดช่องว่างในระหว่างระยะเวลาที่ยังไม่ได้จำหน่ายรายการในทะเบียนบ้าน ซึ่งหากมีการขอคัดรายการบุคคลหรือการนำรายการบุคคลที่ตายต่างท้องที่ไปใช้ในระหว่างนั้น ข้อมูลสถานภาพบุคคลยังไม่ถูกหมายเหตุการจำหน่ายตายซึ่งไม่ตรงกับความเป็นจริง จึงจำเป็นต้องแก้ไข การ marked รายการของคนที่ตายในฐานข้อมูลของสำนักทะเบียนก่อนการจำหน่ายรายการบุคคลในทะเบียนบ้านกรณีนี้ ไม่มีผลกระทบต่อบุคคลอื่นที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านหลังเดียวกับคนที่ตาย ในการที่จะทำธุรกรรมทางทะเบียน เช่น การแจ้งย้ายที่อยู่ ฯลฯ

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๘

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท ๑๒๑๕๐

๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒

เรื่อง การแจ้งการเกิดและการจัดทำทะเบียนประวัติสำหรับคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัดและนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑
๒. กฎกระทรวงกำหนดให้คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรและกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม พ.ศ. ๒๕๕๑
๓. ประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่องการจัดทำทะเบียนบ้านและการจัดทำทะเบียนบ้านและการจัดทำทะเบียนประวัติสำหรับบุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑
๔. ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร (ฉบับที่๕) พ.ศ. ๒๕๕๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย ตารางสรุปการจัดทำสูติบัตรและทะเบียนประวัติบุคคลไม่มีสัญชาติไทยตามกฎหมายฯ

ตามที่ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๑ เป็นต้นมา โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้แก้ไขเพิ่มเติมหลักการของพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ หลายประการ รวมถึงเรื่องการแก้ไขปัญหาการไร้สถานะทางทะเบียนของบุคคลที่อาศัยในราชอาณาจักรไม่ว่าจะเป็นคนไทยหรือคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยในเรื่องการรับแจ้งการเกิดและการจัดทำเอกสารการทะเบียนราษฎร ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการประชากรของประเทศ การตรวจสอบ ควบคุมและพิสูจน์ทราบตัวบุคคล และเป็นการสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับหลักสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคี อาทิ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เป็นต้น รวมทั้งได้มีการออกกฎกระทรวงมหาดไทย และระเบียบสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งทราบและถือปฏิบัติตามเอกสารที่อ้างถึง นั้น

นับแต่พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ มีผลใช้บังคับ สำนักทะเบียนกลางได้รับการสอบถามปัญหาและข้อหารือจำนวนมากเกี่ยวกับแนวทางในการรับแจ้งการเกิดและจัดทำสูติบัตรรวมถึงการจัดทำทะเบียนประวัติสำหรับคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยประเภทต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยสำนักทะเบียนส่วนใหญ่มีความเข้าใจไม่ตรงกัน ทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงานไม่เป็นแนวทางเดียวกันและไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นไปด้วยความถูกต้องและชัดเจน จึงขอให้สำนักทะเบียนจังหวัดและสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานครแจ้งซักซ้อมความเข้าใจให้สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งถือปฏิบัติ ดังนี้

ก. การรับแจ้งการเกิดและการออกสูติบัตร

(๑) กรณีการแจ้งการเกิดภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด นายทะเบียนผู้รับแจ้งสามารถรับแจ้งการเกิดและออกสูติบัตรให้กับเด็กทุกคนที่เกิดในราชอาณาจักรไม่ว่าบิดามารดาของเด็กที่เกิดจะเป็นคนต่างด้าวที่เข้ามาในราชอาณาจักรโดยถูกต้องตามกฎหมาย หรือป็นคนหลบหนีเข้าเมือง หรือเป็นคนต่างด้าวที่เกิดในราชอาณาจักร และไม่ว่าบิดามารดาของเด็กที่เกิดจะมีชื่อและรายการบุคคลในเอกสารการทะเบียนราษฎรมีเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลักหรือไม่ก็ตาม โดยประเภทของสูติบัตรที่ออกให้แก่เด็กย่อมขึ้นอยู่กับสิทธิและสถานะการอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรของบิดามารดาของเด็กที่เกิดเป็นสำคัญ เช่น บิดาเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีเลขประจำตัวประชาชน ประเภท ๐ มารดาเป็นคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว (ถือหนังสือเดินทาง) บุตรจะได้สูติบัตร ท.ร. ๓ เลขประจำตัวประชาชนประเภท ๗ หรือกรณีเป็นแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าที่เคยขึ้นทะเบียนเป็นบุคคลประเภท ๐๐ แต่ระยะเวลาการได้รับอนุญาตให้อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรสิ้นสุดแล้วเนื่องจากไม่ไปขออนุญาตทำงาน ส่วนมารดาได้รับการสำรวจข้อมูลไม่มีสถานะทางทะเบียนเป็นบุคคลประเภท ๐ บุตรจะได้สูติบัตร ท.ณ. ๑๓ หลัก มารดาเป็นบุตรของชนกลุ่มน้อยที่ตกสำรวจไม่มีเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลักเช่นกัน บุตรจะได้รับสูติบัตร ท.ร. ๐๓๑ เลขประจำตัวประชาชนประเภท ๐ เป็นต้น รายละเอียดปรากฏตามตารางสรุปการจัดทำสูติบัตรและทะเบียนประวัติบุคคลไม่มีสัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรที่ส่งมาพร้อมนี้

(๒) กรณีการแจ้งการเกิดเกินกำหนดของเด็กที่เป็นบุตรของคนต่างด้าว นายทะเบียนผู้รับแจ้งสามารถรับแจ้งการเกิดและออกสูติบัตรให้โดยปฏิบัติตามข้อ ๕๘ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งกำหนดให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับข้อ ๕๗ โดยนายทะเบียนจะต้องพิจารณาสถานะของบิดามารดาของเด็กที่แจ้งการเกิดว่าในขณะที่เด็กเกิด บิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าวกลุ่มใดประเภทใด แล้วออกสูติบัตรให้ตามสถานะของบิดามารดาในขณะนั้นเช่นเดียวกับการแจ้งการเกิดในระยะเวลาที่กำหนด อาทิ บิดามีสถานะปัจจุบันเป็นคนต่างด้าวที่มีถิ่นที่อยู่ มีเลขประจำตัวประชาชนเป็นบุคคลประเภท ๘ มารดาเป็นผู้ที่ได้รับการสำรวจบุคคลไม่มีสถานะทางทะเบียนเป็นบุคคลประเภท ๐ แต่ปรากฏว่าในขณะที่บุตรเกิดบิดามีสถานะเป็นผู้ที่ได้รับการสำรวจบุคคลไม่มีสถานะทางทะเบียนเป็นบุคคลประเภท ๐ ฉะนั้น การรับแจ้งการเกิดเกินกำหนดสำหรับกรณีนี้นายทะเบียนผู้รับแจ้งต้องออกสูติบัตร ท.ร. ๐๓๑ กำหนดเลขประจำตัวประชาชนประเภท ๐ เป็นต้น ทั้งนี้ การแจ้งการเกิดเกินกำหนดตามข้อนี้ให้หมายรวมถึงกรณีบุตรของคนต่างด้าวที่เกิดในราชอาณาจักรก่อนพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ ใช้บังคับด้วย โดยมีเงื่อนไขว่าเด็กที่ขอแจ้งการเกิดเกินกำหนดจะต้องเป็นบุคคลที่ยังไม่ได้รับการจัดทำทะเบียนราษฎรและไม่มีเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก

ข. การจัดทำทะเบียนประวัติและการเพิ่มชื่อในทะเบียนประวัติ สำหรับคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยที่ไม่อาจเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔ และ ท.ร. ๑๓)

(๑) การเพิ่มชื่อในทะเบียนประวัติอันเนื่องมาจากการแจ้งการเกิดสำหรับเด็กที่ได้รับสูติบัตร ท.ร. ๐๓๑ เลขประจำตัวประชาชน ประเภท ๐ แบ่งออกเป็น ๓ กรณี ดังนี้

(๑.๑) กรณีการรับแจ้งการเกิดของเด็กที่เกิดในท้องที่สำนักทะเบียนที่บิดาหรือมารดามีชื่อในทะเบียนประวัติ ท.ร. ๓๘ ก โปรแกรมการปฏิบัติงานจะกำหนดให้นายทะเบียนเพิ่มชื่อเด็กในทะเบียนประวัติ ท.ร. ๓๘ ก เลขที่เดียวกับบิดาหรือมารดา

(๑.๒) กรณีการรับแจ้งการเกิดของเด็กที่เกิดต่างท้องที่สำนักทะเบียนที่บิดามารดามีชื่อในทะเบียนประวัติ ท.ร. ๓๘ ก โปรแกรมการปฏิบัติงานจะกำหนดให้ออกสูติบัตร ท.ร. ๐๓๑ พร้อมสำเนาอีก ๑ ฉบับ ให้นายทะเบียนมอบสูติบัตรให้กับผู้แจ้งการเกิด ส่วนสำเนาสูติบัตรให้ส่งไปยังสำนักทะเบียนแห่งที่บิดาหรือมารดามีชื่อในทะเบียนประวัติ เพื่อให้นายทะเบียนเพิ่มชื่อเด็กในทะเบียนประวัติ ท.ร. ๓๘ ก เลขที่เดียวกับบิดาหรือมารดา โดยไม่ต้องออกใบรับแจ้งการย้ายที่อยู่

(๑.๓) กรณีการรับแจ้งการเกิดของเด็กที่บิดาและมารดาไม่มีเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก ให้นายทะเบียนจัดทำทะเบียนประวัติกลาง ท.ร. ๓๘ ก ของสำนักทะเบียนขึ้น ๑ ฉบับโดยใช้เลขที่ ๐/๘๙ หมู่ที่ตามเลขที่หมู่ของทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียน เช่น หมู่ที่ ๗๗ เป็นต้น แล้วให้เพิ่มชื่อเด็กตามรายการในสูติบัตรลงในทะเบียนประวัติฉบับนั้น หากต่อมาบิดาหรือมารดาของเด็กได้รับการจัดทำทะเบียนราษฎรและมีเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก ให้ดำเนินการแจ้งย้ายชื่อเด็กไปเข้าในทะเบียนเลขที่เดียวกับบิดาหรือมารดา

(๒) กรณีนายอำเภอ ผู้อำนวยการเขต นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแล้วแต่กรณีไม่อาจพิสูจน์สถานะการเกิดและสัญชาติของเด็กที่แจ้งการเกิด ในกรณีการแจ้งการเกิดเกินกำหนดตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ ๕๗ และข้อ ๕๘ การแจ้งการเกิดสำหรับเด็กแรกเกิดหรือเด็กไร้เดียงสาซึ่งถูกทอดทิ้งและเด็กเร่ร่อนหรือเด็กที่ไม่ปรากฏบุพาการีหรือบุพาการีทอดทิ้งตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ฯ ข้อ ๕๙ และข้อ ๕๙ / ๑ ให้นายทะเบียนจัดทำทะเบียนประวัติ ท.ร. ๓๘ ก ใช้เลขที่ตามทะเบียนบ้านของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง หรือเลขที่ตามทะเบียนบ้านของสถานสงเคราะห์แล้วแต่กรณี กำหนดเลขประจำตัวประชาชนเป็นบุคคลประเภท ๐ ให้กับเด็กดังกล่าวโดยดำเนินการเช่นเดียวกับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน (ต้องทำแบบ ๘๙ ไว้เป็นหลักฐาน)

(๓) กรณีบุคคลที่อ้างว่าเป็นคนไทยขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ฯ ข้อ ๙๓ และข้อ ๙๗ แต่หลักฐานไม่เพียงพอที่จะพิสูจน์สถานะการเกิดและสัญชาติ ให้นายทะเบียนจัดทำทะเบียนประวัติ ท.ร. ๓๘ ก ใช้เลขที่ตามทะเบียนบ้านที่จะขอเพิ่มชื่อ กำหนดเลขประจำตัวประชาชนเป็นบุคคลประเภท ๐ ให้กับบุคคลดังกล่าวโดยดำเนินการเช่นเดียวกับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน (ต้องทำแบบ ๘๙ ไว้เป็นหลักฐาน)

(๔) กรณีบุคคลหรือสถานสงเคราะห์เอกชนขอเพิ่มชื่อเด็กอนาถาที่อยู่ในการอุปการะเลี้ยงดูเข้าในทะเบียนบ้านตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ฯ ข้อ ๙๘ ให้นายอำเภอหรือผู้อำนวยการเขตแล้วแต่กรณีพิสูจน์สถานะการเกิดและสัญชาติของเด็กเช่นเดียวกับการแจ้งการเกิดเกินกำหนด ถ้าไม่อาจพิสูจน์สถานะการเกิดและสัญชาติของเด็กที่ขอเพิ่มชื่อได้ ให้นายทะเบียนจัดทำทะเบียนประวัติ ท.ร. ๓๘ ก ใช้เลขที่ตามทะเบียนบ้านที่จะขอเพิ่มชื่อหรือของสถานสงเคราะห์แล้วแต่กรณี กำหนดเลขประจำตัวประชาชนเป็นบุคคลประเภท ๐ ให้กับเด็กดังกล่าวโดยดำเนินการเช่นเดียวกับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน (ต้องทำแบบ ๘๙ ไว้เป็นหลักฐาน)

(๕) กรณีคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยที่นายทะเบียนไม่อาจจัดทำทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) ให้ได้ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ฯ ข้อ ๑๐๕ ให้นายทะเบียนจัดทำทะเบียนประวัติ ท.ร. ๓๘ ก ใช้เลขที่ตามทะเบียนบ้านที่จะขอเพิ่มชื่อ กำหนดเลขประจำตัวประชาชนเป็นบุคคลประเภท ๐ ให้กับบุคคลดังกล่าวโดยดำเนินการเช่นเดียวกับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน (ต้องทำเบบ ๘๙ ไว้เป็นหลักฐาน)

ค. การกำหนดเลขประจำตัวประชาชนสำหรับบุคคลที่ได้รับแจ้งการเกิดตามข้อ ก และได้รับการจัดทำทะเบียนประวัติตามข้อ ข จะได้เลข ๑๓ หลักเป็นบุคคลประเภท ๐ กลุ่มทั่วไป กล่าวคือเลขหลักที่หกและหลักที่เจ็ดเริ่มต้นเป็นเลข ๐๐ (๐ XXXX ๐๐XXX XX X) ซึ่งจะแตกต่างจากกลุ่มบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน

ซึ่งได้รับการสำรวจจัดทำทะเบียนตามยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคลตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๘ ซึ่งจะเป็นบุคคลประเภท ๐ กลุ่ม ๘๙ (เลขหลักที่หกและหลักที่เจ็ดเป็นเลข ๘๙)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายวงศ์ศักดิ์ สวัสดิ์พาณิชย์)
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๓-๖

ตารางสรุปเรื่องการจัดทำสูติบัตรและทะเบียนประวัติบุคคลไม่มีสัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร

กรณี	รหัสบุคคลของบิดา	รหัสบุคคลของมารดา	รหัสบุคคลของบุตร	ประเภทสูติบัตร	ทะเบียนที่เพิ่มชื่อ
1. การแจ้งเกิดบุตรของคนต่างด้าว (กรณีแจ้งการเกิดภายในกำหนด)	8	6 / 7 / 0 / 00 /ไม่มี	7	ท.ร. 3	ทะเบียนบ้าน ท.ร. 13 ของบิดา
	6 / 7 / 0 / 00 / ไม่มี	8	7	ท.ร. 3	ทะเบียนบ้าน ท.ร. 13 ของมารดา
	6 / 7	6 / 7	7	ท.ร. 3	ทะเบียนบ้าน ท.ร. 13 ของบิดาหรือมารดา
	6 / 7	0 / 00 / ไม่มี	7	ท.ร. 3	ทะเบียนบ้าน ท.ร. 13 ของบิดา
	0/00/ไม่มี	6 / 7	7	ท.ร. 3	ทะเบียนบ้าน ท.ร. 13 ของมารดา
	พาสปอร์ต	พาสปอร์ต	7	ท.ร. 3	ทะเบียนบ้านกลาง ท.ร. 13
	00 (ไม่ขาด)	00 (ไม่ขาด)	00	ท.ร. 03	ทะเบียนประวัติ ท.ร. 38 ของบิดาหรือมารดา
	00 (ไม่ขาด)	00 (ขาด)	00	ท.ร. 03	ทะเบียนประวัติ ท.ร. 38 ของบิดา
	00 (ขาด)	00 (ไม่ขาด)	00	ท.ร. 03	ทะเบียนประวัติ ท.ร. 38 ของมารดา
	00 (ขาด)	00 (ขาด)	0	ท.ร. 031	ทะเบียนประวัติกลาง ท.ร. 38 ก ของสำนักทะเบียน (เหมือนทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียน)
	00 (ขาด) / ไม่มี	0	0	ท.ร. 031	ทะเบียนประวัติ ท.ร. 38 ก ของมารดา

หมายเหตุ ต่างด้าวถือพาสปอร์ตเทียบได้กับบุคคลรหัส 6 ส่วนคำว่า "ขาด" หมายถึงสิ้นสุดสถานะการได้รับผ่อนผันให้อาศัยอยู่ในราชอาณาจักร

กรณี	รหัสบุคคลของบิดา	รหัสบุคคลของมารดา	รหัสบุคคลของบุตร	ประเภทสูติบัตร	ทะเบียนที่เพิ่มชื่อ
- การแจ้งเกิดบุตรของคนต่างด้าว (กรณีแจ้งการเกิดภายในกำหนด – ต่อ)	0	00 (ขาด) / ไม่มี	0	ท.ร. 031	ทะเบียนประวัติ ท.ร. 38 ก ของบิดา
	0	0	0	ท.ร. 031	ทะเบียนประวัติ ท.ร. 38 ก ของบิดาหรือมารดา
	ไม่มี	ไม่มี	0	ท.ร. 031	ทะเบียนประวัติ ท.ร. 38 ก ของสำนักทะเบียน (เหมือนทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียน)
2. การแจ้งการเกิดเกินกำหนด - นายทะเบียนจะต้องพิจารณาสถานะของบิดามารดาของเด็กว่าในขณะที่เด็กเกิดบิดาและมารดามีรหัสบุคคลประเภทใด แล้วออกสูติบัตรตามสถานะของบิดามารดาในขณะเด็กเกิด เช่นเดียวกับการแจ้งการเกิดในเวลาที่กำหนด					ทะเบียนที่จะเพิ่มชื่อเด็กที่แจ้งการเกิดเกินกำหนด จะต้องสอดคล้องกับสูติบัตรที่เด็กได้รับเช่นเดียวกับข้อ ๑ แต่ให้พิจารณาสถานะปัจจุบันของบิดามารดาประกอบด้วย เช่นในขณะเด็กเกิดบิดามารดาเป็นบุคคลไม่มีเลขประจำตัว ๑๓ หลัก แต่ปัจจุบันมารดาได้รับการจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลรหัส 0 แล้ว การเพิ่มชื่อเด็กที่แจ้งการเกิดเกินกำหนด ให้เพิ่มตามทะเบียนประวัติ ท.ร. 38 ก ของมารดาได้เลย เป็นต้น

หมายเหตุ คำว่า "ไม่มี" หมายถึงไม่มีหลักฐานทะเบียนราษฎรและไม่มีเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก

กรณี	รหัสบุคคลของบิดา	รหัสบุคคลของมารดา	รหัสบุคคลของบุตร	ประเภทสูติบัตร	ทะเบียนที่เพิ่มชื่อ
3. การเพิ่มชื่อในทะเบียนประวัติ ท.ร. 38 ก					
3.1 การแจ้งเกิดเกินกำหนดตามข้อ 57 ข้อ 58 การแจ้งเกิดเด็กถูกทอดทิ้งตามข้อ 59 และเด็กเร่รอนหรือเด็กที่ไร้บุพการีตามข้อ 59/1 และการเพิ่มชื่อเด็กอนาถาตามข้อ 98 (กรณีพิสูจน์สถานะการเกิดและสัญชาติไม่ได้)	ไม่ทราบ	ไม่ทราบ	0	ไม่ต้องออก	ทะเบียนประวัติ ท.ร. 38 ก ตามทะเบียนบ้านของสถานสงเคราะห์
3.2 คนต่างด้าวขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามระเบียบ สนท.กลางฯ ข้อ 105 กรณีไม่ใช่บุคคลตามมาตรา 38 วรรคหนึ่ง	0 / 00 /ไม่มี	0 / 00 /ไม่มี	0	ไม่ต้องออก	ทะเบียนประวัติ ท.ร. 38 ก ตามทะเบียนบ้านของบ้านที่ขอเพิ่มชื่อ

ส่วนการทะเบียนราษฎร

มกราคม ๒๕๕๒

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๕๘

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท ๑๒๑๕๐

๕ ตุลาคม ๒๕๕๒

เรื่อง การรับแจ้งการตายของคนที่อยู่ระหว่างการย้ายที่อยู่

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕

ตามที่สำนักทะเบียนกลางได้กำหนดแนวทางปฏิบัติกรณีการรับแจ้งการตายของคนที่แจ้งย้ายออกจากทะเบียนบ้านและยังไม่ได้แจ้งย้ายเข้าทะเบียนบ้านหลังใด หรือคนที่อยู่ระหว่างการย้ายที่อยู่ โดยให้ระงับการรับแจ้งการย้ายเข้าและให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งสำนักทะเบียนที่ผู้อยู่ระหว่างการย้ายที่อยู่ถึงแก่ความตายรับแจ้งการตายตามระเบียบและให้ส่งมรณบัตร ตอนที่ ๒ ไปยังสำนักทะเบียนที่ออกใบรับแจ้งการย้ายที่อยู่เพื่อหมายเหตุเพิ่มเติมในทะเบียนบ้านเลขที่แจ้งการย้ายออก ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๘๘ นั้น

สำนักทะเบียนกลางตรวจพบว่าแนวทางปฏิบัติในขั้นตอนการจำหน่ายรายการคนตายในทะเบียนบ้านและฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรกรณีดังกล่าวมีปัญหา เพราะจะต้องทำการยกเลิกการแจ้งย้ายออกเพื่อเพิ่มรายการบุคคลที่แจ้งย้ายกลับเข้าในทะเบียนบ้านจึงจะดำเนินการจำหน่ายรายการบุคคลได้ ซึ่งไม่ตรงกับข้อเท็จจริงเนื่องจากในขณะที่บุคคลนั้นตาย ผู้ตายได้แจ้งการย้ายออกจากบ้านเลขที่ดังกล่าวแล้ว การยกเลิกการย้ายออกแล้วเพิ่มชื่อกลับเข้าในทะเบียนบ้านจึงเสมือนเป็นการเพิ่มชื่อคนตายเข้าในทะเบียนบ้าน ดังนั้นเพื่อให้การปฏิบัติกรณีดังกล่าวเป็นไปด้วยความถูกต้องและมีประสิทธิภาพ สำนักทะเบียนกลางจึงได้ปรับปรุงระบบปฏิบัติงานการรับแจ้งการตายของคนที่อยู่ระหว่างการย้ายที่อยู่ ดังนี้

๑. เมื่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งการตายพบว่าผู้ตายมีรายการบุคคลในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรระบุสถานภาพเป็นคนที่อยู่ระหว่างการย้ายที่อยู่ ให้ดำเนินการรับแจ้งการตายตามปกติโดยรายการที่อยู่ของผู้ตายให้บันทึกรายการบ้านที่อยู่จริงตามที่ได้รับแจ้งจากผู้แจ้งการตาย

๒. ระบบโปรแกรมปฏิบัติการรับแจ้งการตายและออกมรณบัตร จะทำการเปลี่ยนสถานภาพรายการบุคคลของผู้ตายเป็นตายระหว่างการย้ายที่อยู่ และจำหน่ายรายการบุคคลดังกล่าวในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรซึ่งถ้าสำนักทะเบียนตรวจสอบหรือคัดรายการบุคคลจากฐานข้อมูลตามแบบ ท.ร. ๑๔/๑ จะปรากฏบันทึกหมายเหตุว่าบุคคลนี้ตายเมื่อวันที่....ซึ่งเป็นวันเดียวกับวันที่นายทะเบียนออกมรณบัตร

๓. ถ้ามีผู้ใดนำใบรับแจ้งการย้ายที่อยู่ที่มีรายการบุคคลของผู้ตายไปแจ้งย้ายเข้า ระบบโปรแกรมปฏิบัติจะถูกปฏิเสธการรับแจ้งย้ายรายการบุคคลดังกล่าว ซึ่งจะเป็นการป้องกันมิให้เกิดการกระทำโดยมิชอบ โดยถ้าเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ให้นายทะเบียนที่รับแจ้งการย้ายเข้าดำเนินการสอบสวนผู้แจ้งย้ายให้ปรากฏข้อเท็จจริงถึงสาเหตุของการแจ้งการย้ายที่อยู่ดังกล่าวว่ามีเจตนากระทำการโดยทุจริตหรือไม่ แล้วให้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ ส่วนหลักฐานใบแจ้งการย้ายที่อยู่ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งหมายเหตุตรงรายการบุคคลของผู้ตายว่า "บุคคลนี้ตายระหว่างการย้ายที่อยู่" แล้วนำสำเนาหลักฐานดังกล่าวแจ้งให้สำนักทะเบียนต้นทางที่ออกใบรับแจ้งการย้ายที่อยู่เพื่อแจ้งเจ้าบ้านให้นำทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านมาบันทึกหมายเหตุเพิ่มเติม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งในเขตพื้นที่ทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิรันดร์ กัลยาณมิตร)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๓-๖

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๘

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท ๑๒๑๕๐

๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๓

เรื่อง การจัดทำทะเบียนราษฎรสำหรับแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ที่ผ่านการพิสูจน์สัญชาติตามยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองทั้งระบบ

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. กฎกระทรวงกำหนดให้คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรและกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม พ.ศ. ๒๕๕๑

๒. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๘ ลงวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒

ตามที่สำนักทะเบียนกลางได้แจ้งแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการรับแจ้งการเกิด การออกสูติบัตรและการจัดทำทะเบียนราษฎรสำหรับคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย เพื่อให้สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งถือปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ปรากฏตามเอกสารที่อ้างถึง นั้น

สำนักทะเบียนกลางได้รับการหารือจากหน่วยงานที่ปฏิบัติงานด้านสถานะบุคคล เกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบว่าด้วยการทะเบียนราษฎรกรณีของแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชาที่ผ่านการพิสูจน์สัญชาติจากประเทศต้นทางแล้ว โดยมีประเด็นหารือ ได้แก่ (๑) แรงงานต่างด้าวดังกล่าวจะสามารถขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๓ ได้หรือไม่ มีวิธีดำเนินการอย่างไร และ (๒) การแจ้งการเกิดบุตรของแรงงานต่างด้าวดังกล่าวจะได้รับสูติบัตรประเภทใดและได้เลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลักเป็นบุคคลประเภทใด ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้สำนักทะเบียนกลางพิจารณาแล้วเห็นว่าอาจเป็นปัญหาในการปฏิบัติงานของสำนักทะเบียนทุกแห่งที่มีแรงงานต่างด้าวอยู่ในพื้นที่ ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรเป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง จึงขอให้สำนักทะเบียนจังหวัดและสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานครแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งดำเนินการ ดังนี้

ก. การจัดทำทะเบียนบ้าน

แรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชาที่ผ่านการพิสูจน์สัญชาติกับประเทศต้นทางและได้รับหนังสือเดินทาง (passport) เข้ามาในประเทศไทย มีสถานะเป็นคนต่างด้าวที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองตราบเท่าที่ระยะเวลาการอนุญาตยังไม่สิ้นสุด ซึ่งตามข้อ ๖ แห่งกฎกระทรวงกำหนดให้คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรและกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้คนต่างด้าวที่มีสถานะดังกล่าวซึ่งมีความประสงค์จะปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรให้ร้องขอต่อนายทะเบียนเพื่อดำเนินการให้ แรงงานต่างด้าวที่ผ่านการพิสูจน์สัญชาติกับประเทศต้นทางและได้รับหนังสือเดินทางเข้ามาในประเทศไทยจึงสามารถขอเพิ่มชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๓ ได้ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ.๒๕๓๕ ข้อ ๑๐๖ โดยเมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องตามแบบ ท.ร.๓๑ แล้ว ให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) ตรวจสอบรายการบุคคลที่ปรากฏในหนังสือเดินทางและทะเบียนประวัติ ท.ร. ๓๘ หรือ ท.ร. ๓๘/๑ เมื่อปรากฏว่าเป็นรายการของบุคคลเดียวกัน เช่น รูปถ่ายและเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลักในหนังสือเดินทางและ ท.ร. ๓๘/๑ ตรงกัน ให้ดำเนินการจำหน่ายรายการบุคคลและเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก (บุคคลประเภท ๐๐) ในทะเบียนประวัติ ท.ร. ๓๘

(๒) เพิ่มชื่อบุคคลในทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๓ โดยให้ใช้รายการตามที่ปรากฏในหนังสือเดินทาง และกำหนดเลขบัตรประจำตัวประชาชน ๑๓ หลักเป็นบุคคลประเภท ๖ เช่นเดียวกับคนต่างด้าวทั่วไปที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยโดยใช้หนังสือเดินทาง ทั้งนี้ ให้นายทะเบียนเพิ่มชื่อแรงงานต่างด้าวเข้าในทะเบียนบ้านของนายจ้างหรือทะเบียนบ้านที่เป็นสถานที่ทำงานของแรงงานนั้น พร้อมทั้งบันทึกเลขประจำตัวประชาชนเดิมตาม ท.ร. ๓๘ หรือ ท.ร. ๓๘/๑ ไว้ในฐานข้อมูล ฯ ด้วย

(๓) การลงรายการสัญชาติของบุคคลในทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๓ ให้ระบุสัญชาติของแรงงานตามหนังสือเดินทางแล้วตามด้วยคำว่า “แรงงาน” ในเครื่องหมายวงเล็บ เช่น พม่า (แรงงาน) ลาว (แรงงาน) หรือกัมพูชา (แรงงาน) ทั้งนี้ สำนักทะเบียนกลางได้เพิ่มข้อความเกี่ยวกับสัญชาติของแรงงานต่างด้าวดังกล่าวไว้ในระบบปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรด้วยคอมพิวเตอร์แล้ว จึงขอให้นายทะเบียนตรวจสอบและปฏิบัติให้ถูกต้องด้วย

ข. การรับแจ้งการเกิดและการออกสูติบัตร

ในการรับแจ้งการเกิดบุตรของแรงงานต่างด้าวที่เกิดในประเทศไทยและไม่ได้รับสัญชาติไทยโดยการเกิด นายทะเบียนจะต้องตรวจพิจารณาสถานะบุคคลของแรงงานที่เป็นบิดาหรือมารดาว่าในขณะที่บุตรเกิดนั้นผู้ที่เป็นบิดาหรือมารดาเป็นแรงงานต่างด้าวที่ผ่านการพิสูจน์สัญชาติกับประเทศต้นทางและได้รับหนังสือเดินทาง (passport) เข้ามาในประเทศไทยแล้วหรือไม่ เพราะถ้าในขณะที่บุตรเกิดบิดาและมารดาเป็นแรงงานต่างด้าวที่ผ่านการพิสูจน์สัญชาติกับประเทศต้นทาง หรือบิดาหรือมารดาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นแรงงานต่างด้าวที่ผ่านการพิสูจน์สัญชาติและฝ่ายที่เหลือเป็นคนต่างด้าวประเภทใดก็ตาม นายทะเบียนจะต้องรับแจ้งการเกิดและออกสูติบัตร ท.ร. ๓ กำหนดเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลักเป็นบุคคลประเภท ๗ แต่ถ้าในขณะที่บุตรเกิดบิดาหรือมารดาที่เป็นแรงงานต่างด้าวยังไม่ผ่านการพิสูจน์สัญชาติกับประเทศต้นทาง นายทะเบียนจะต้องรับแจ้งการเกิดและออกสูติบัตร ท.ร. ๐๓ กำหนดเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลักเป็นบุคคลประเภท ๐๐ ตัวอย่างเช่น เด็กหญิงพิวซินจอ เกิดที่โรงพยาบาลจังหวัดระนอง โดยขณะเกิดมารดาเป็นแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าที่ผ่านการพิสูจน์สัญชาติ ถือหนังสือเดินทางของประเทศพม่า ส่วนบิดาเป็นแรงงานต่างด้าวที่มี ท.ร. ๓๘/๑ แต่หมดอายุแล้ว กรณีนี้นายทะเบียนจะต้องรับแจ้งการเกิดเด็กหญิงพิวซินจอและออกสูติบัตร ท.ร. ๓ เป็นบุคคลที่มีเลขประจำตัวประชาชนขึ้นต้นด้วยเลข ๗ หรือกรณีเด็กชายซอวิน เกิดที่สถานีอนามัยตำบลสังขละบุรี โดยขณะเกิดบิดาและมารดาเป็นแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าที่มี ท.ร. ๓๘/๑ แต่ยังไม่ผ่านการพิสูจน์สัญชาติ ต่อมามารดาของเด็กชายซอวินได้ผ่านการพิสูจน์สัญชาติและได้รับหนังสือเดินทางของประเทศพม่าจึงได้ขอแจ้งการเกิดเกินกำหนดให้กับเด็กชายซอวิน กรณีนี้นายทะเบียนจะต้องรับแจ้งการเกิดและออกสูติบัตร ท.ร. ๐๓ เป็นบุคคลที่มีเลขประจำตัวประชาชนขึ้นต้นด้วยเลข ๐๐ เนื่องจากผลของการพิสูจน์สัญชาติของมารดาเกิดขึ้นภายหลังเด็กชายซอวินเกิด หรือกรณีเด็กหญิงจันดีเกิดที่โรงบาลบางปะกง โดยขณะเกิดมารดาเป็นแรงงานต่างด้าวสัญชาติกัมพูชาที่ผ่านการพิสูจน์สัญชาติถือหนังสือเดินทางของประเทศกัมพูชาและมีหลักฐาน ท.ร. ๓๘/๑ (ไม่ได้ขอเพิ่มชื่อใน ท.ร. ๑๓) ส่วนบิดาเป็นคนต่างด้าวที่ไม่มีหลักฐานทะเบียนราษฎร กรณีนี้นายทะเบียนจะต้องรับแจ้งการเกิดเด็กหญิงจันดีและออกสูติบัตร ท.ร. ๓ เป็นต้น

สำหรับการรับแจ้งเกิดและการออกสูติบัตรให้กับบุตรของแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชาที่ผ่านการพิสูจน์สัญชาติกับประเทศต้นทางแล้ว ให้นายทะเบียนดำเนินการเช่นเดียวกับกรณีบุตรของคนต่างด้าวที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง โดยมีแนวทางปฏิบัติเพิ่มเติมดังนี้

(๑) การลงรายการสัญชาติของเด็กที่เกิดในสูติบัตร ท.ร. ๓ และทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๓ ให้ระบุว่า “ไม่ได้สัญชาติไทย” ส่วนรายการชื่อตัว ชื่อสกุล และสัญชาติของบิดามารดาที่เป็นแรงงานต่างด้าวผ่านการพิสูจน์สัญชาติ ให้ระบุรายการตามหนังสือเดินทาง โดยรายการสัญชาติให้เพิ่มคำว่า “แรงงาน” ในเครื่องหมายวงเล็บต่อท้ายชื่อสัญชาติ เช่น พม่า (แรงงาน) ลาว (แรงงาน) หรือ กัมพูชา (แรงงาน)

(๒) กรณีบิดาหรือมารดาที่เป็นแรงงานต่างด้าวผ่านการพิสูจน์สัญชาติ เป็นบุคคลที่ได้รับการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน ท.ร.๑๓ แล้ว ให้นายทะเบียนบันทึกเลขประจำตัวประชาชนของบิดาหรือมารดาตามทะเบียนบ้านในช่องรายการบิดาหรือมารดาในสูติบัตร ท.ร. ๓ และทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๓ ของบุตรด้วย ทั้งนี้ให้นายทะเบียนเพิ่มชื่อเด็กที่เกิดในทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๓ หลังเดียวกับบิดาหรือมารดา แต่ถ้าเป็นกรณีแจ้งการเกิดของคนต่างท้องที่ให้นายทะเบียนเพิ่มชื่อเด็กในทะเบียนบ้านกลาง ท.ร. ๑๓ ของสำนักทะเบียนที่รับแจ้งการเกิด แล้วแนะนำผู้แจ้งการเกิดให้แจ้งย้ายชื่อเด็กไปเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๓ หลังเดียวกับบิดาหรือมารดา

(๓) กรณีบิดาหรือมารดาที่เป็นแรงงานต่างด้าวผ่านการพิสูจน์สัญชาติ เป็นบุคคลที่ยังไม่ได้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๓ ให้ยกเว้นการบันทึกเลขประจำตัวประชาชนของบิดาหรือมารดานั้นในช่องรายการบิดาหรือมารดาในสูติบัตร ท.ร. ๓ และทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๓ ของบุตรแต่ให้บันทึกเลขที่ของหนังสือเดินทางและวันเดือนปีที่ออกเอกสารดังกล่าวรวมทั้งเลขประจำตัวประชาชนเดิมตาม ท.ร. ๓๘ หรือ ท.ร. ๓๘/๑ ของบิดาหรือมารดาไว้ในบันทึกเพิ่มเติมของสูติบัตรแทน ทั้งนี้ ให้นายทะเบียนเพิ่มชื่อเด็กที่เกิดในทะเบียนบ้านกลาง ท.ร. ๑๓ ของสำนักทะเบียนที่รับแจ้งการเกิดของเด็กนั้น

ค. การรับแจ้งการตายและการออกมรณบัตร

ในการรับแจ้งการตายของแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ให้นายทะเบียนตรวจสอบสถานะบุคคลของผู้ตาย ถ้าพบว่าเป็นแรงงานต่างด้าวที่รอการพิสูจน์สัญชาติกับประเทศต้นทาง (อยู่ระหว่างขั้นตอนการพิสูจน์สัญชาติแต่ยังไม่ได้รับทราบผลและยังไม่ได้รับหนังสือเดินทาง) ให้นายทะเบียนรับแจ้งการตายและออกมรณบัตร ท.ร. ๐๕ แต่ถ้าผู้ตายเป็นแรงงานต่างด้าวที่ผ่านการพิสูจน์สัญชาติกับประเทศต้นทางแล้ว ให้นายทะเบียนรับแจ้งการตายและออกมรณบัตรเช่นเดียวกับกรณีของคนต่างด้าวที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง โดยมีแนวทางปฏิบัติเพิ่มเติม ดังนี้

(๑) กรณีผู้ตายเป็นแรงงานต่างด้าวที่ผ่านการพิสูจน์สัญชาติกับประเทศต้นทาง แต่ยังไม่ได้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๓ ให้นายทะเบียนออกมรณบัตร ท.ร. ๕ โดยยกเว้นการบันทึกเลขประจำตัวประชาชนของผู้ตาย แต่ให้บันทึกเลขที่ของหนังสือเดินทางและวันเดือนปีที่ออกเอกสารดังกล่าว (ถ้ามี) รวมทั้งเลขประจำตัวประชาชนเดิมตาม ท.ร. ๓๘ หรือ ท.ร. ๓๘/๑ ของผู้ตายไว้ในบันทึกเพิ่มเติมของมรณบัตรแทน

(๒) กรณีตาม (๑) ถ้าผู้ตายเป็นแรงงานต่างด้าวที่จัดทำทะเบียนประวัติ ท.ร. ๓๘ ไว้กับสำนักทะเบียนแห่งเดียวกับที่แจ้งการตาย เมื่อนายทะเบียนรับแจ้งการตายแล้วให้จำหน่ายทะเบียนประวัติของบุคคลดังกล่าวด้วย แต่ถ้าผู้ตายเป็นแรงงานต่างด้าวที่จัดทำทะเบียนประวัติ ท.ร. ๓๘ ไว้กับสำนักทะเบียนแห่งอื่นเมื่อนายทะเบียนรับแจ้งการตายของคนต่างท้องที่แล้วให้แจ้งสำนักทะเบียนที่ผู้ตายได้จัดทำทะเบียนประวัติไว้เพื่อจำหน่ายทะเบียนประวัติของผู้ตายให้เป็นปัจจุบันด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายมงคล สุระสัจจะ)
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร ๐ - ๒๗๙๑ - ๗๓๑๓ - ๖

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๗

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๕

เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการเปลี่ยนสถานะในเอกสารการทะเบียนราษฎรสำหรับคนไทยพลัดถิ่นเพื่อเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดตามพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕

๒. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๑๙๑๐ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๕

๓. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๒ ลงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๔

๔. หนังสือกรมการปกครอง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๖๓๑๓ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบคำขอเปลี่ยนแปลงสถานะในเอกสารการทะเบียนราษฎรสำหรับคนไทยพลัดถิ่นเพื่อเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดตามมาตรา ๕ แห่ง พ.ร.บ.สัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕ พร้อมใบรับคำขอ

ตามที่กระทรวงมหาดไทยได้แจ้งสาระสำคัญของพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕ พร้อมบุคคลที่เป็นกลุ่มเป้าหมายและกระบวนการของการได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ซึ่งจำแนกได้เป็น ๒ ประเภท ได้แก่

ประเภทที่หนึ่ง คือบุคคลที่ยังไม่มีสัญชาติไทย ทั้งผู้มีสิทธิอาศัยถาวรในประเทศไทย (มีใบสำคัญถิ่นที่อยู่หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว) และผู้ที่มีสิทธิอาศัยชั่วคราวเนื่องจากได้รับการผ่อนผันให้อาศัยอยู่ในประเทศไทยได้เป็นกรณีพิเศษ ซึ่งบุคคลกลุ่มนี้จะต้องยื่นคำขอเพื่อให้คณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นพิสูจน์และให้การรับรองว่าผู้นั้นเป็นคนไทยพลัดถิ่นก่อนจึงจะได้สัญชาติไทยโดยการเกิด (บุคคลตามมาตรา ๙/๕ ประกอบมาตรา ๙/๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕ รวมถึงบุตรของบุคคลดังกล่าวที่ยังไม่ได้สัญชาติไทยและที่ได้สัญชาติไทยแล้ว (บุคคลตามมาตรา ๙/๖ วรรคสอง และมาตรา ๙/๗ ของพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน) ซึ่งจะต้องรอให้บิดาหรือมารดาได้รับการพิสูจน์และรับรองว่าเป็นไทยพลัดถิ่นก่อนจึงจะขอลงรายการสัญชาติไทยโดยการเกิดได้

ประเภทที่สอง คือกลุ่มบุคคลที่มีสัญชาติไทยแล้วก่อนวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๕ ซึ่งกฎหมายกำหนดให้เป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดโดยไม่ต้องผ่านกระบวนการพิสูจน์และรับรองจากคณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น (บุคคลตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕) รวมถึงบุตรของบุคคลดังกล่าวที่ได้สัญชาติไทยแล้วและยังไม่ได้สัญชาติไทย ซึ่งสามารถขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงสถานะเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดได้ทันทีที่กฎหมายมีผลใช้บังคับ รายละเอียดแจ้งตามหนังสือที่อ้างถึง นั้น

เนื่องจากผลของการได้สัญชาติไทยโดยการเกิดของคนไทยพลัดถิ่นตามพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕ มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทะเบียนราษฎรที่จะต้องแก้ไขเปลี่ยนแปลงสถานะของบุคคลในเอกสารการทะเบียนราษฎรและฐานข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง มิให้เป็นอุปสรรคต่อการใช้สิทธิในความเป็นคนสัญชาติไทยของคนไทยพลัดถิ่น สำนักทะเบียนกลางพิจารณาแล้วเห็นว่าเพื่อให้การปฏิบัติในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสถานะเกี่ยวกับสัญชาติของบุคคลที่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕ เป็นไปในแนวทางเดียวกันอย่างถูกต้องและด้วยความเรียบร้อยจึงได้กำหนดแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

๑. การแก้ไขเปลี่ยนแปลงสถานะทางทะเบียนราษฎรของคนไทยพลัดถิ่นที่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดรวมถึงบุตรของบุคคลดังกล่าว ให้นายทะเบียนอำเภอและนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการตามแนวทางของหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๒ ลงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๔ โดยในส่วนของการให้เลขประจำตัวประชาชนนั้น สำนักทะเบียนกลางกำหนดให้บุคคลที่ได้สัญชาติไทยตามพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕ เป็นบุคคลประเภท ๘ กลุ่ม ๙๐ (๘-xxxx-๙๐xxx-xx-x) โดยวิธีการให้เลขประจำตัวประชาชนดังกล่าว ให้สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นรายงานขอเลขจากสำนักทะเบียนกลางเว้นแต่กรณีบุคคลที่ต้องขอพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น (บุคคลตามมาตรา ๙/๖ วรรคหนึ่ง) สำนักทะเบียนกลางจะกำหนดให้เลขประจำตัวประชาชนไปพร้อมกับการออกหนังสือรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นของคณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น

๒. การยื่นคำขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงสถานะทางทะเบียนราษฎรของคนไทยพลัดถิ่นให้ใช้คำขอตามแบบที่ส่งมาพร้อมนี้ โดยให้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ณ สำนักทะเบียนแห่งที่ผู้ขอมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔ หรือ ท.ร. ๑๓) หรือทะเบียนประวัติ (ท.ร. ๓๘ ก) พร้อมด้วยหลักฐานที่เกี่ยวข้องได้แก่ สำเนาทะเบียนบ้านหรือทะเบียนประวัติ บัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยหรือบัตรประจำตัวบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน (ถ้ามี) หนังสือรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นที่ออกให้โดยคณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น (เฉพาะบุคคลประเภทหนึ่ง : บุคคลตามมาตรา ๙/๖ และมาตรา ๙/๗) ใบสำคัญการแปลงสัญชาติเป็นไทยหรือหนังสือแจ้งการอนุมัติให้สัญชาติไทยที่ส่วนราชการออกให้ (ถ้ามี) หลักฐานเอกสารอื่น ๆ (ถ้ามี) เช่น สูติบัตรหรือหนังสือรับรองการเกิด สำเนาทะเบียนบ้านหรือทะเบียนประวัติชนกลุ่มน้อย ใบสำคัญถิ่นที่อยู่หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว หลักฐานที่ทางราชการออกให้แสดงว่าเป็นผู้ที่มีเชื้อสายไทย เป็นต้น ทั้งนี้ ถ้าผู้ขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงสถานะเป็นเด็กที่มีอายุไม่เกิน ๑๕ ปีบริบูรณ์หรือเป็นคนไร้ความสามารถ ให้บิดา มารดาหรือผู้ปกครองที่อุปการะเลี้ยงดูเด็ก หรือ ผู้อนุบาลตามคำสั่งศาลแล้วแต่กรณี เป็นผู้ยื่นคำขอแทน

๓. เมื่อนายทะเบียนได้รับคำขอพร้อมด้วยหลักฐานตามข้อ ๒ แล้ว ให้ออกใบรับคำขอตามแบบที่ส่งมาพร้อมนี้ให้แก่ผู้ขอไว้เป็นหลักฐานแล้วดำเนินการ ดังนี้

๓.๑ กรณีผู้ขอเป็นบุคคลที่ผ่านการพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นจากคณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นตรวจสอบคำขอและพยานหลักฐานแล้วดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสถานะทางทะเบียนในเอกสารการทะเบียนราษฎรและฐานข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์โดยเร็วโดยใช้เลขประจำตัวประชาชนที่แจ้งไว้ในหนังสือรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น ทั้งนี้ให้หมายเหตุในเอกสารการทะเบียนราษฎรว่า “บุคคลลำดับที่... ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕”

๓.๒ กรณีผู้ขอเป็นบุตรของบุคคลที่ผ่านการพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นจากคณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการ ดังนี้

(๑) ตรวจสอบคำขอและพยานหลักฐานโดยปฏิบัติตามแนวทางการพิสูจน์ความเป็นบิดาซึ่งมีสัญชาติไทยของผู้เกิดเพื่อการได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามมาตรา ๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ แจ้งตามหนังสือกรมการปกครอง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๖๓๑๓ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๔ กล่าวคือ ให้นายทะเบียนสอบสวนพยานบุคคล ได้แก่ ผู้ขอ (กรณีผู้ขอมีอายุตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไป) บิดามารดาของผู้ขอ (กรณีที่ยังมีชีวิตอยู่และสามารถให้ปากคำต่อนายทะเบียนได้) และบุคคลที่น่าเชื่อถือไม่น้อยกว่าสองคนซึ่งสามารถยืนยันความสัมพันธ์ทางด้านครอบครัวระหว่างบิดามารดาที่เป็นคนไทยพลัดถิ่นและผู้ขอ เว้นแต่กรณีผู้ขอมีหลักฐานการตรวจสารพันธุกรรม (DNA) หรือหลักฐานการตรวจทางวิทยาศาสตร์ซึ่งพิสูจน์ว่าบุคคลที่ผ่านการพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นจากคณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นและผู้ขอเป็นบิดาหรือมารดาและบุตรกัน ก็ให้ยกเว้นการสอบสวนพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือ

(๒) ถ้านายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นตรวจพิจารณาพยานหลักฐานต่าง ๆ แล้วเชื่อได้ว่าผู้ขอเป็นบุตรของบุคคลที่ได้รับการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นจริง ให้มีคำสั่งอนุมัติให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงสถานะทางทะเบียนให้แก่ผู้ขอ แล้วจัดทำสำเนาหรือถ่ายเอกสารคำขอและพยานหลักฐานของผู้ขอเก็บติดกับเรื่องไว้เป็นหลักฐาน ๑ ฉบับ ส่วนคำขอที่เป็นต้นฉบับพร้อมพยานหลักฐานอีก ๑ ชุดให้ส่งไปยังสำนักทะเบียนกลางเพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดเลขประจำตัวประชาชน โดยสำนักทะเบียนกลางจะส่งเลขดังกล่าวให้สำนักทะเบียนที่เกี่ยวข้องผ่านทางระบบคอมพิวเตอร์พร้อมทั้งจะแจ้งเป็นหนังสือให้ทราบด้วยเพื่อให้นายทะเบียนดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสถานะทางทะเบียนในเอกสารการทะเบียนราษฎรและฐานข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์ให้แก่ผู้ขอโดยเร็ว ทั้งนี้ ให้หมายเหตุในเอกสารการทะเบียนราษฎรว่า “บุคคลลำดับที่...ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕”

(๓) ถ้านายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นตรวจพิจารณาพยานหลักฐานต่าง ๆ แล้วเห็นว่าไม่ถูกต้องหรือไม่อาจเชื่อได้ว่าผู้ขอเป็นบุตรของบุคคลที่ได้รับการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นให้รวบรวมหลักฐานพร้อมความเห็นเสนอนายทะเบียนจังหวัดหรือนายทะเบียนกรุงเทพมหานครแล้วแต่กรณีภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มีความเห็นเพื่อพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ซึ่งหากนายทะเบียนจังหวัดหรือนายทะเบียนกรุงเทพมหานครตรวจสอบข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายแล้วเห็นว่าสามารถดำเนินการตามคำขอได้ ให้แจ้งนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นเพื่อดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสถานะทางทะเบียนให้แก่ผู้ขอโดยเร็วโดยปฏิบัติเช่นเดียวกับ (๒)

(๔) ถ้านายทะเบียนจังหวัดหรือนายทะเบียนกรุงเทพมหานครตรวจพิจารณาพยานหลักฐานแล้วเห็นว่าไม่อาจดำเนินการตามคำขอ ให้แจ้งคำสั่งพร้อมข้อกฎหมายและข้อพิจารณาไปยังนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มีคำสั่งเพื่อแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ขอทราบโดยหนังสือแจ้งคำสั่งดังกล่าวให้ระบุเหตุผลในการพิจารณา สิทธิในการอุทธรณ์ การยื่นคำอุทธรณ์ และระยะเวลาการอุทธรณ์ไว้ด้วย ทั้งนี้ การอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียนจังหวัดหรือนายทะเบียนกรุงเทพมหานครให้ทำเป็นหนังสือโดยกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่ง

๓.๓ กรณีผู้ขอเป็นบุคคลที่มีสัญชาติไทยแล้วไม่ว่าจะเป็นการได้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติหรือได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ หรือการได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการ ดังนี้

(๑) ตรวจสอบคำขอและพยานหลักฐานรวมทั้งสอบสวนพยานบุคคลให้ปรากฏข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและที่มาของการได้สัญชาติไทยของผู้ขอ อาทิ ผู้ขอเป็นผู้ที่เกิดในประเทศไทยหรืออพยพเข้ามาในประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. ใด ก่อนได้สัญชาติไทยผู้ขอเคยได้รับการจัดทำทะเบียนประวัติชนกลุ่มน้อยหรือไม่ ในกลุ่มใด ที่สำนักทะเบียนแห่งใด เลขประจำตัวประชาชนเดิมเลขอะไร ผู้ขอได้สัญชาติไทยโดยวิธีใดเมื่อปี พ.ศ.ใด มีญาติพี่น้องหรือคนรู้จักคุ้นเคยที่ได้สัญชาติไทยพร้อมกับผู้ขอหรือไม่ เป็นต้น ทั้งนี้ ให้นายทะเบียนตรวจสอบประวัติการเปลี่ยนแปลงสถานะทางทะเบียนราษฎรของผู้ขอจากฐานข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์เพื่อประกอบการพิจารณาด้วย โดยมีข้อสังกตได้แก่ ชนกลุ่มน้อยที่มีเชื้อสายไทยที่ได้รับการจัดทำทะเบียนประวัติจะต้องอยู่ในพื้นที่ควบคุมการอยู่อาศัยซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในพื้นที่จังหวัดตราด (รหัสจังหวัด ๒๓) ตาก (รหัสจังหวัด ๖๓) ประจวบคีรีขันธ์ (รหัสจังหวัด ๗๗) ระนอง (รหัสจังหวัด ๘๕) ชุมพร (รหัสจังหวัด ๘๖) ดังนั้น เลขหลักที่สองและหลักสี่สามในเลข ๑๓ หลักควรต้องเป็นเลขรหัสดังกล่าวไม่ว่าเลขหลักแรกจะเป็นเลข ๕ ๖ ๗ หรือ ๘ เว้นแต่ผู้ขอเป็นผู้ที่เกิดในประเทศไทยโดยเกิดนอกพื้นที่จังหวัดควบคุมและมีสูติบัตร นอกจากนี้ ถ้าผู้ขอมีเลขประจำตัวประชาชนเดิมขึ้นต้นหลักแรกด้วยเลข ๖ เลขถัดไปในหลักที่หกและหลักที่เจ็ดควรเป็น**เลข ๖๓** (หมายถึงกลุ่มผู้อพยพเชื้อสายไทยจากจังหวัดเกาะกง กัมพูชา) **เลข ๖๔** (หมายถึงกลุ่มผู้หลบหนีเข้าเมืองเชื้อสายไทยจากจังหวัดเกาะกง กัมพูชา) **เลข ๖๖** (หมายถึงกลุ่มผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่าเชื้อสายไทยที่เข้ามาก่อนวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๑๙) **เลข ๖๗** (หมายถึงกลุ่มผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่าเชื้อสายไทยที่เข้ามาหลังวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๑๙)

(๒) ถ้านายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นตรวจพิจารณาพยานหลักฐานต่าง ๆ แล้วเชื่อได้ว่าผู้ขอเป็นคนไทยพลัดถิ่นตามนิยามในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้มีคำสั่งอนุมัติให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงสถานะทางทะเบียนให้แก่ผู้ขอ แล้วดำเนินการเช่นเดียวกับข้อ ๓.๒ (๒)

(๓) ถ้านายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นตรวจพยานหลักฐานแล้วพิจารณาเห็นว่าพยานหลักฐานของผู้ขอไม่ถูกต้องหรือไม่อาจเชื่อได้ว่าผู้ขอเป็นคนไทยพลัดถิ่น ให้ดำเนินการตามข้อ ๓.๒ (๓) และ (๔)

๓.๔ กรณีผู้ขอเป็นบุตรของคนไทยพลัดถิ่นที่ได้สัญชาติไทยแล้วก่อนวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๕ ไม่ว่าผู้ขอจะเป็นผู้มีสัญชาติไทยหรือยังไม่ได้สัญชาติไทย ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการเช่นเดียวกับกรณีตามข้อ ๓.๒

๔. ในการพิจารณาคำขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงสถานะทางทะเบียนราษฎรตามข้อ ๓.๑ – ๓.๔ ถ้าเอกสารหลักฐานประกอบคำขอมิใช่เอกสารฉบับจริงและเป็นกรณีต้องสงสัย ให้นายทะเบียนอำเภอและนายทะเบียนท้องถิ่นทำเรื่องขอตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารนั้นไปยังส่วนราชการหรือหน่วยงานที่ออกเอกสารดังกล่าว และหากผลการตรวจสอบปรากฏว่าเอกสารที่ผู้ขอใช้เป็นหลักฐานยื่นต่อนายทะเบียนเป็นเอกสารปลอม ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแล้วแต่กรณี แจ้งความเพื่อดำเนินคดีกับผู้ขอในความผิดฐานแจ้งข้อความหรือแสดงหลักฐานอันเป็นเท็จต่อเจ้าพนักงาน

๕. เนื่องจากการให้สัญชาติไทยตามพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕ เป็นการแก้ไขปัญหาเรื่องสัญชาติให้กับผู้ที่มีเชื้อสายไทยที่ต้องกลายเป็นคนในบังคับของประเทศอื่นอันเนื่องมาจากสาเหตุการเปลี่ยนแปลงอาณาเขตของประเทศไทยในอดีต โดยกฎหมายกำหนดให้สัญชาติไทยเป็นการทั่วไปจึงให้นายทะเบียนอำเภอและนายทะเบียนท้องถิ่นต้องพิจารณาคำขอและมีคำสั่งด้วยตนเองด้วยความรอบคอบ รวดเร็ว และเป็นธรรม มิให้มีการเรียกพยานหลักฐานที่เกินความจำเป็น หรือแสวงหาหรือเรียกรับผลประโยชน์ตอบแทนในรูปแบบใด ๆ เป็นอันขาด หากปรากฏการร้องเรียนในเรื่องดังกล่าวและผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงพบว่ามีมูลความจริงตามการร้องเรียน ขอให้จังหวัดและกรุงเทพมหานครพิจารณาลงโทษเจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้องทั้งทางวินัยและอาญาอย่างเฉียบขาดด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งในพื้นที่ให้ถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุกิจ เจริญรัตนกุล)
อธิบดีกรมการปกครอง
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร ๐-๒๗๙๑-๗๓๒๕-๖

ปิดรูปถ่ายของผู้ขอเปลี่ยนสถานะเป็นไทย ขนาด ๑ นิ้ว

แบบคำขอเปลี่ยนแปลงสถานะในเอกสารการทะเบียนราษฎรสำหรับคนไทยพลัดถิ่น
เพื่อเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดตามมาตรา ๕ แห่ง พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า.....เลขประจำตัวประชาชน.....
วันเดือนปีเกิด.....สัญชาติ.....อยู่บ้านเลขที่.....ตรอก/ซอย.....
ถนน.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
บิดาชื่อ.....เลขประจำตัวประชาชน.....สัญชาติ.....
มารดาชื่อ.....เลขประจำตัวประชาชน.....สัญชาติ.....
ข้าพเจ้าได้สัญชาติไทยเมื่อปี พ.ศ.....โดยก่อนที่จะได้สัญชาติไทยข้าพเจ้าได้รับการจัดทำทะเบียนประวัติเป็นชนกลุ่มน้อยกลุ่ม.....ที่สำนักทะเบียนอำเภอ/ท้องถิ่น.....
จังหวัด.....และมีเลขประจำตัวประชาชน.....

ข้าพเจ้าขอยื่นคำขอต่อนายทะเบียนอำเภอ/ท้องถิ่น.....เพื่อขอให้เปลี่ยนแปลงสถานะเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้แก่
○ ตัวข้าพเจ้าเอง หรือ ○ บุคคลอื่นได้แก่ ชื่อ.....สัญชาติ.....
เลขประจำตัวประชาชน.....วันเดือนปีเกิด.....อยู่บ้านเลขที่.....
ตรอก/ซอย.....ถนน.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....
จังหวัด.....(ถ้าเป็นผู้มีสัญชาติไทย)ได้สัญชาติไทยเมื่อปี พ.ศ.....โดยก่อนจะได้สัญชาติไทยผู้นี้ได้รับการจัดทำทะเบียนประวัติเป็นชนกลุ่มน้อยกลุ่ม.....ที่สำนักทะเบียนอำเภอ/ท้องถิ่น
.....จังหวัด.....และมีเลขประจำตัวประชาชน.....
บิดาชื่อ.....สัญชาติ.....เลขประจำตัวประชาชน.....
มารดาชื่อ.....สัญชาติ.....เลขประจำตัวประชาชน.....
โดยบุคคลนี้มีความสัมพันธ์กับข้าพเจ้าในฐานะ.....

พร้อมคำขอนี้ ข้าพเจ้าได้แนบหลักฐานเอกสารการทะเบียนราษฎรและเอกสารอื่น ๆ มาด้วย คือ
○ สูติบัตร เลขที่.....ลงวันที่.....ออกให้โดยสำนักทะเบียน.....
○ สำเนาทะเบียนบ้าน/สำเนาทะเบียนประวัติราษฎร เลขที่.....
○ สำเนาใบสำคัญการแปลงสัญชาติ หรือสำเนาประกาศกระทรวงมหาดไทย เลขที่.....
○ เอกสารอื่น ๆ (ถ้ามี) ได้แก่.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าข้อความที่แจ้งไว้ข้างต้นทั้งหมดนั้นเป็นความจริงทุกประการ และขอรับรองว่าผู้ขอเปลี่ยนแปลงสถานะตามคำขอฉบับนี้เป็นผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕ หากปรากฏว่ามีการปกปิดข้อเท็จจริงเพื่อมุ่งหวังประโยชน์ที่จะได้สัญชาติไทยโดยการเกิดโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ข้าพเจ้ายินยอมให้นายทะเบียนยกเลิกเพิกถอนคำขอฉบับนี้ แก้ไขรายการสัญชาติให้กลับสู่สถานะเดิมก่อนยื่นคำขอ และแจ้งความดำเนินคดีแก่ข้าพเจ้าได้

(ลงชื่อ).....ผู้ยื่นคำขอ

(.....)

ด้านหลัง

สำหรับเจ้าหน้าที่

๑. ได้รับคำขอฉบับนี้เมื่อวันที่.....เป็นคำขอลำดับที่...../.....

๒. ตรวจสอบหลักฐานเอกสารที่แนบมาพร้อมคำขอกับที่แจ้งไว้ในคำขอแล้วปรากฏว่า

○ ครบถ้วน ○ ไม่ครบถ้วน

(ลงชื่อ).....เจ้าหน้าที่

(.....)

เสนอนายทะเบียนอำเภอ/ท้องถิ่น.....

ได้ตรวจสอบคำขอและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า

○ ผู้ขอมีคุณสมบัติเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดตามมาตรา ๕ แห่ง พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕ เห็นควรดำเนินการให้

○ ผู้ขอขาดคุณสมบัติที่จะเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดตามมาตรา ๕ แห่ง พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕ เนื่องจาก.....

.....

○ เห็นควรไม่ดำเนินการให้และแจ้งผู้ขอทราบ

อื่น ๆ .....

(ลงชื่อ).....ผู้ช่วยนายทะเบียน

(.....)

วันที่.....

คำสั่งนายทะเบียนอำเภอ/ท้องถิ่น

○ อนุญาตตามคำขอ และให้รายงานสำนักทะเบียนกลางเพื่อขอเลขประจำตัวประชาชน

○ ไม่ควรอนุญาต เพราะ.....

.....

ให้รายงานจังหวัดและแจ้งผู้ยื่นคำขอทราบ

(ลงชื่อ).....

(.....)

นายทะเบียนอำเภอ/ท้องถิ่น.....

วันที่.....

ใบรับเรื่องการขอเปลี่ยนแปลงสถานะเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

ตามคำขอลำดับที่...../.....

สำนักทะเบียน.....
จังหวัด.....
โทรศัพท์.....

นายทะเบียนได้รับคำขอเปลี่ยนแปลงสถานะในเอกสารการทะเบียนราษฎรสำหรับคนไทยพลัดถิ่น เพื่อเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕ พร้อมด้วยพยานหลักฐานของ.....เลขประจำตัวประชาชน..... ไว้แล้วเมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....และอยู่ระหว่างการตรวจคุณสมบัติและดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนด

จึงออกใบรับให้ไว้เป็นหลักฐาน

(ลงชื่อ).....
(.....)
นายทะเบียน

ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๕

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กท ๑๐๓๐๐

๓๐ เมษายน ๒๕๔๒

เรื่อง หารือการเพิ่มชื่อบุคคลในทะเบียนบ้าน

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร)

อ้างถึง หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๓๖ ลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๓๕

สิ่งส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๓๐๗/๗๙๖ ลงวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒ จำนวน ๒ แผ่น
๒. สำเนาหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/๑๔ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๒ จำนวน ๒ แผ่น

สำนักทะเบียนกลางขอส่งสำเนาหนังสือกรุงเทพมหานครและสำเนาหนังสือสำนักทะเบียนกลาง เรื่อง หารือการเพิ่มชื่อบุคคลในทะเบียนบ้าน ตามสิ่งที่ส่งมาด้วยพร้อมนี้ และขอให้ยกเลิกหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๓๖ ลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๓๕ ตามที่อ้างถึงดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้สำนักทะเบียนต่าง ๆ ในเขตพื้นที่รับผิดชอบถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุชา โมกขะเวส)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง
นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๔๘๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๑/๑๔

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กท ๑๐๓๐๐

๓๐ เมษายน ๒๕๔๒

เรื่อง หารือการเพิ่มชื่อบุคคลในทะเบียนบ้าน

เรียน นายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. หนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๓๐๗/๗๙๖ ลงวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒

๒. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๓๖ ลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๓๕

ตามที่สำนักทะเบียนกรุงเทพมหานครแจ้งว่า นางสาวผา สุลัก มาขอเพิ่มชื่อตนเองในทะเบียนบ้าน โดยนำหลักฐานบัตรประจำตัวประชาชนมาแสดงซึ่งสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานครเห็นว่า ไม่สามารถเพิ่มชื่อบุคคลดังกล่าวตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๙๓ ข้อ ๙๔ และข้อ ๙๗ ได้ จึงหารือว่า การขอเพิ่มชื่อของบุคคลดังกล่าวอยู่นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในระเบียบ จึงต้องรายงานผู้อำนวยการทะเบียนกลางสั่งการเฉพาะกรณีตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๐๘ ถูกต้องหรือไม่ นั้น

สำนักทะเบียนกลางได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการขอเพิ่มชื่อบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ในกรณีต่าง ๆ กล่าวคือ

๑. ข้อ ๙๓ กรณีการเพิ่มชื่อบุคคลที่ตกสำรวจตรวจสอบทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙ หมายความว่า ในขณะที่มีการสำรวจตรวจสอบทะเบียนราษฎรทั่วราชอาณาจักร เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๙ บุคคลดังกล่าวไม่ได้รับการสำรวจและลงชื่อไว้ในแบบสำรวจตรวจสอบ เป็นเหตุให้ไม่มีชื่อในทะเบียนบ้านมาจนถึงปัจจุบัน

๒. ข้อ ๙๔ กรณีการเพิ่มชื่อบุคคลที่มีหลักฐาน หมายความว่า หลักฐานดังกล่าวนั้น ต้องเป็นหลักฐานเกี่ยวกับเอกสารการทะเบียนราษฎรเพียง ๓ ประเภทเท่านั้น สูติบัตร ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ หรือทะเบียนบ้านแบบเดิมที่ไม่มีเลขประจำตัวประชาชน หากผู้ขอเพิ่มชื่อมีหลักฐาน เอกสารอื่นนอกเหนือจากที่กล่าวมานี้ ก็ไม่อยู่ในหลักเกณฑ์การปฏิบัติตามระเบียบข้อนี้

๓. ข้อ ๙๗ กรณีการเพิ่มชื่อบุคคล ที่ไม่มีหลักฐานเอกสารมาแสดง หมายความว่า ไม่มีหลักฐานเอกสารการทะเบียนราษฎร ตามที่ระบุในระเบียบ ข้อ ๙๔ มาแสดง หากผู้ขอเพิ่มชื่อมีเอกสารอื่น ไม่ว่าจะเป็นเอกสารของทางราชการหรือไม่ก็ตาม ก็สามารถใช้เอกสารดังกล่าว เป็นหลักฐานประกอบสำนวนการสอบสวนพยานบุคคล เพื่อขออนุมัตินายอำเภอหรือผู้อำนวยการเขต แล้วแต่กรณีเพิ่มชื่อให้กับบุคคลดังกล่าว

ดังนั้น กรณีนางสาวผา สุลัก ขอเพิ่มชื่อตนเองในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) โดยมีบัตรประจำตัวประชาชนมาแสดง เป็นการขอเพิ่มชื่อกรณีไม่มีหลักฐานเอกสารการทะเบียนราษฎรมาแสดง นายทะเบียนก็ใช้เอกสารดังกล่าวประกอบสำนวนการสอบสวนพยานบุคคล รวบรวมเป็นหลักฐาน พร้อมเสนอความเห็นไปยังนายอำเภอแห่งท้องที่หรือผู้อำนวยการเขต แล้วแต่กรณี เพื่อขออนุมัติเพิ่มชื่อบุคคลดังกล่าวในทะเบียนบ้าน ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๙๗ ต่อไป

อนึ่ง สำนักทะเบียนกลางเคยมีหนังสือ ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๓๖ ลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๓๕ เรื่อง แนวทางปฏิบัติการเพิ่มชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน แจ้งให้ทุกสำนักทะเบียนถือปฏิบัติเกี่ยวกับการเพิ่มชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน แต่ยังมีรายละเอียดไม่ชัดเจน จึงให้ยกเลิกหนังสือดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้สำนักทะเบียนต่าง ๆ ในพื้นที่รับผิดชอบถือปฏิบัติต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุชา โมกขะเวส)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง
นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๒๘๑๒๔๘๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๗

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กท ๑๐๓๐๐

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔

เรื่อง ซักซ้อมแนวทางปฏิบัติกรณีหารือปัญหางานทะเบียนราษฎร

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๕๗ ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๕

๒. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๘๙๘ ลงวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๓๕

สิ่งส่งมาด้วย ๑. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๑๑ ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๓๖

๒. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๓๖๘๖ ลงวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๔๒

๓. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๔/๓๔๕๔ ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๒๙

๔. ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ รวม ๙ แผ่น

ตามที่สำนักทะเบียนกลางเคยซักซ้อมแนวทางปฏิบัติ กรณีหารือปัญหางานทะเบียนราษฎรสรุปว่า ให้สำนักทะเบียนทำหนังสือหารือผ่านสำนักทะเบียนจังหวัด หรือสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานครแล้วแต่กรณี นั้น

สำนักทะเบียนกลางขอเรียนว่า ปัจจุบันสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นได้ทำหนังสือหรือโทรศัพท์หารือปัญหางานทะเบียนราษฎรไปยังสำนักทะเบียนกลางโดยตรงตลอดเวลาราชการ นอกจากนี้ยังมีราษฎรไปร้องเรียนด้วยตนเองที่สำนักทะเบียนกลางอยู่เสมอว่าได้ไปติดต่อขอแก้ไขความผิดพลาดบกพร่องของเอกสารทะเบียนราษฎร แต่เจ้าหน้าที่ของสำนักทะเบียนปฏิเสธไม่ดำเนินการให้ หรือบอกปัดให้ไปยื่นคำร้องที่สำนักทะเบียนอื่น หรือไม่มีสำนักทะเบียนใดดำเนินการให้ ทำให้ราษฎรได้รับความเดือดร้อน ซึ่งบางรายได้ทำหนังสือร้องเรียนไปยังสำนักทะเบียนกลางด้วย กรณีที่สำนักทะเบียนกลางได้รับการหารือเป็นประจำมี ๑๑ เรื่อง ดังนี้

๑. คนไทยที่เกิดในต่างประเทศโดยไม่มีหลักฐาน หรือมีหลักฐานแสดงว่าเป็นคนสัญชาติไทย มีความประสงค์ขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๙๕ และ ข้อ ๙๖

๒. การแก้ไขรายการสัญชาติ ตามหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๑๑ ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๓๖

๓. การเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) โดยไม่มีหลักฐานเอกสารมาแสดงของบุคคลอ้างว่าเป็นผู้มีสัญชาติไทย ตามระเบียบฯ ข้อ ๙๗

๔. การเพิ่มชื่อเด็กอนาถา ตามระเบียบฯ ข้อ ๙๘

๕. การเพิ่มชื่อเด็กสภาพแรกเกิดหรือเด็กอ่อนซึ่งถูกทอดทิ้งตามระเบียบฯ ข้อ ๕๙

๖. การออกหนังสือรับรองสถานที่เกิดของบุคคลตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๓๖๘๖ ลงวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๔๒

๗. การออกหนังสือรับรองการตาย ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๔/๓๔๕๔ ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๒๙

๘. การจำหน่ายชื่อบุคคลออกจากทะเบียนบ้าน กรณีตายไปแล้วแต่ไม่มีหลักฐานการตายตามระเบียบฯ ข้อ ๑๑๑

๙. การแจ้งย้าย กรณีใบแจ้งย้ายที่อยู่สูญหาย ตามระเบียบฯ ข้อ ๙๑

๑๐. การเพิ่มชื่อบุคคลต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวและเคยมีชื่อในทะเบียนบ้านมาก่อน ตามระเบียบฯ ข้อ ๑๐๐

๑๑. คนต่างด้าวเข้าเมืองในลักษณะชั่วคราว ตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง (มีหนังสือเดินทาง) ขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) ตามระเบียบฯ ข้อ ๑๐๖

สำนักทะเบียนกลางพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีตามข้อหารือ กระทรวงมหาดไทยและสำนักทะเบียนกลางได้วางแนวทางหรือกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติไว้อย่างชัดเจนแล้ว ดังนั้นเพื่อให้การหารือปัญหางานทะเบียนราษฎรดำเนินการอย่างมีระบบโดยผู้บังคับบัญชาตามสายงานมีส่วนร่วมพิจารณากลั่นกรองปัญหา รวมทั้งเป็นการบริการประชาชนในการขอทำ หรือขอแก้ไขข้อบกพร่องผิดพลาดของหลักฐานทะเบียนราษฎร จึงขอให้สำนักทะเบียนจังหวัดและสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานครพิจารณาดำเนินการ ดังนี้

๑. กำชับสำนักทะเบียนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ได้ศึกษาและทำความเข้าใจระเบียบและหนังสือสั่งการดังกล่าว อย่าได้หารือในเรื่องที่มีกฎหมาย ระเบียบหรือหนังสือสั่งการวางแนวทางการปฏิบัติไว้แล้ว ในกรณีมีปัญหาการปฏิบัติงานทะเบียนราษฎร ขอให้หารือเป็นหนังสือหรือหารือทางโทรศัพท์ (กรณีเรื่องด่วน) ไปยังหน่วยงานตามลำดับชั้น คือ สำนักทะเบียนจังหวัด หรือสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี ตามแนวทางที่สำนักทะเบียนกลางได้วางแนวทางการปฏิบัติไว้แล้ว

๒. กรณีราษฎรไปร้องเรียนที่สำนักทะเบียนกลาง หรือมีหนังสือร้องเรียนว่าสำนักทะเบียนใดปฏิเสธไม่ดำเนินการให้เมื่อราษฎรไปร้องขอทำ หรือแก้ไขข้อผิดพลาดบกพร่องของหลักฐานทะเบียนราษฎร หากสำนักทะเบียนกลางตรวจพบว่าสำนักทะเบียนที่ให้การปฏิเสธ เป็นสำนักทะเบียนที่ต้องมีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ สำนักทะเบียนกลางจักแจ้งให้สำนักทะเบียนจังหวัด หรือสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานครพิจารณาดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ฐานบกพร่องต่อหน้าที่ตามสมควรแก่กรณี ซึ่งเมื่อดำเนินการเป็นประการใดแล้ว ขอให้รายงานผลให้ทราบด้วยทุกครั้งเพื่อจักได้ดำเนินการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งสำนักทะเบียนในเขตพื้นที่รับผิดชอบให้ถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายปริญญา นาคฉัตรีย์)
อธิบดีกรมการปกครอง
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. (๐๒) ๒๘๑๓๑๒๑

ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๓๙

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กท ๑๐๓๐๐

๖ กันยายน ๒๕๔๔

เรื่อง การลงรายการวันเดือนปีเกิดของบุคคลในเอกสารการทะเบียนราษฎร

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

ด้วยสำนักทะเบียนกลางได้รับการหารือจากสำนักทะเบียนหลายแห่งเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการลงรายการหรือแก้ไขรายการวันเดือนปีเกิดของบุคคลในเอกสารการทะเบียนราษฎร (๑) กรณีผู้ที่มีรายการวันเดือนปีเกิดทางจันทรคติแต่ไม่สามารถเทียบวันเดือนปีทางสุริยคติได้ เนื่องจากปฏิทิน ๒๕๐ ปี ไม่มีวัน ข้างขึ้นข้างแรม และเดือน ตามที่ปรากฏในหลักฐานของผู้ร้องทำให้เทียบได้เฉพาะปีพุทธศักราชเท่านั้น หรือ (๒) กรณีผู้มีรายการเฉพาะปีเกิดในเอกสารการทะเบียนราษฎรและไม่มีเอกสารหลักฐานอื่นใดที่จะยืนยันวันที่และเดือนเกิดที่ถูกต้อง ซึ่งทั้ง ๒ กรณีนี้ผู้ร้องมีความประสงค์ขอให้นายทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมรายการวันที่และเดือนเกิด โดยอ้างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖ ที่กำหนดให้ใช้วันที่ ๑ มกราคม ของปีเกิด นอกจากนี้ยังได้ตรวจพบว่าสำนักทะเบียนหลายแห่ง โดยเฉพาะสำนักทะเบียนที่ปฏิบัติภารกิจเกี่ยวกับการลงรายการสถานะบุคคลสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง หรือชนกลุ่มน้อยที่ได้รับอนุมัติให้มีสัญชาติไทย มีการปฏิบัติงานที่ไม่ถูกต้องในการลงรายการวันเดือนปีเกิดของผู้ที่ได้รับอนุมัติให้ลงรายการสถานะบุคคลสัญชาติไทย โดยในขั้นตอนการให้เลขบัตรประจำตัวประชาชนตามแบบ ท.ร. ๙๘ ค และการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ได้มีการเติมวันที่ และเดือนในช่องรายการวันเดือนปีเกิดโดยพลการ ทั้งที่รายการเดิมของบุคคลที่ปรากฏใน ท.ร. ๑๓ หรือหลักฐานเอกสารอื่นมีเพียงแต่ปี พ.ศ. ที่เกิดเท่านั้น

สำนักทะเบียนกลางขอเรียนทำความเข้าใจว่าการลงรายการหรือแก้ไขรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรจะต้องถือตามข้อเท็จจริงเป็นสำคัญโดยมีหลักฐานที่น่าเชื่อถือได้ ดังเช่นที่กำหนดในระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๑๕ ที่กำหนดเรื่องการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร จะต้องมีการยื่นคำร้องพร้อมแสดงหลักฐานเอกสารราชการที่เชื่อถือได้ เพื่อประกอบการพิจารณาของนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น แต่ถ้าผู้ร้องไม่มีหลักฐานเอกสารราชการ นายทะเบียนจะต้องเสนอให้นายอำเภอพิจารณาสั่งการก่อนจึงจะดำเนินการต่อไปได้ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับเอกสารราชการที่สามารถบ่งบอกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับรายการบุคคล สำหรับกรณีตามมาตรา ๑๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่กำหนดว่า “ในกรณีที่รู้ว่าเกิดในเดือนใด แต่ไม่รู้วันเกิดให้นับวันที่หนึ่งแห่งเดือนนั้นเป็นวันเกิด แต่ถ้าพ้นวิสัยที่จะหยั่งรู้เดือนและวันเกิดของบุคคลใดให้นับอายุบุคคลนั้น ตั้งแต่วันต้นปีปฏิทินซึ่งเป็นปีที่บุคคลนั้นเกิด” เป็นการกำหนดในเรื่องการนับอายุของบุคคลเพื่อแก้ไขปัญหาการโต้แย้งทางข้อกฎหมาย

กรณีของบุคคลที่ไม่ปรากฏวันที่และเดือนที่เกิด มิใช่ข้อเท็จจริงที่บุคคลจะนำมาอ้างเพื่อขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร ดังนั้น กรณีบุคคลที่มีรายการในทะเบียนบ้านระบุเพียงปี พ.ศ. เกิด และไม่มีเอกสารราชการยืนยันวันเดือนปีเกิดที่ถูกต้อง จึงไม่สามารถแก้ไขรายการโดยเติมวันที่ ๑ มกราคม ไว้หน้าปี พ.ศ. เกิด ในทะเบียนบ้านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุชา โมกขะเวส)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐ - ๒๒๘๑ - ๒๔๘๖
โทรสาร ๐ - ๒๒๘๑ - ๓๑๒๑ มท. ๕๑๒๓๑

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๒๔

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๒๒ กันยายน ๒๕๔๖

เรื่อง การแก้ไขรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕

ด้วยสำนักทะเบียนกลางได้รับการหารือแนวทางปฏิบัติจากสำนักทะเบียนต่าง ๆ รวมถึงการร้องทุกข์จากประชาชนเกี่ยวกับการแก้ไขรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร โดยเฉพาะเอกสารสูติบัตร มรณบัตร ทะเบียนคนเกิด หรือทะเบียนคนตาย ซึ่งประชาชนบางรายได้รับความเดือดร้อนจากการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่สำนักทะเบียนที่ขาดความเข้าใจระเบียบปฏิบัติ ตัวอย่างเช่น กรณีนางกอ ติดต่อขอแก้ไขรายการในสูติบัตร (ท.ร. ๑) ของบุตรที่สำนักทะเบียนอำเภอซึ่งตนเองและบุตรมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน แต่เจ้าหน้าที่สำนักทะเบียนแจ้งว่าไม่อาจดำเนินการได้ เนื่องจากสูติบัตรที่นางกอ นำมาแก้ไขนั้นได้มีการเคลือบพลาสติกไว้ ทำให้ไม่สามารถแก้ไขรายการในเอกสารได้และได้แจ้งนางกอ ให้ไปติดต่อขอแก้ไขทะเบียนคนเกิด (ท.ร. ๑ ตอนที่ ๒) ที่สำนักทะเบียนท้องถิ่นซึ่งเป็นสำนักทะเบียนที่จัดทำหลักฐานสูติบัตรให้กับบุตรของนางกอ แต่เมื่อได้ติดต่อขอแก้ไขรายการตามคำแนะนำดังกล่าวก็ถูกเจ้าหน้าที่ของสำนักทะเบียนท้องถิ่นปฏิเสธโดยอ้างระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ ๑๑๖ ที่ว่าการแก้ไขรายการในสูติบัตรให้ยื่นคำร้องขอแก้ไขที่สำนักทะเบียนซึ่งผู้ร้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน เหตุนี้ทำให้นางกอได้รับความเดือดร้อนและเกิดความสับสนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ นอกจากนี้ ยังมีกรณีอื่นอีกที่ผู้ปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรยังมีความเข้าใจไม่ตรงกัน ทำให้การปฏิบัติมีความแตกต่างไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ได้แก่ การแก้ไขรายการในสูติบัตร หรือมรณบัตรที่มีรายการผิดไปจากข้อเท็จจริง อันมีสาเหตุเนื่องมาจากการสำคัญผิดในข้อเท็จจริงของผู้แจ้ง เช่น ในการแจ้งเกิด เจ้าบ้านได้แจ้งชื่อเล่นที่ได้เรียกกันทั่วไปของบิดาเด็กเป็นชื่อบิดาในสูติบัตร โดยไม่ทราบว่าชื่อบิดาของเด็กตามทะเบียนบ้านใช้ชื่ออะไร เป็นต้น หรือการแก้ไขรายการในสูติบัตรหรือมรณบัตรที่มีรายการไม่ถูกต้อง อันเนื่องมาจากการแจ้งความเท็จ เช่น ในการแจ้งเกิดได้แจ้งชื่อบุคคลอื่นที่เป็นชื่อบิดามารดาของเด็ก เพื่อให้เด็กได้รับสิทธิบางอย่างตามกฎหมายโดยไม่ถูกต้อง เป็นต้น นายทะเบียนสามารถดำเนินการแก้ไขรายการในเอกสารดังกล่าวได้หรือไม่ อย่างไร

สำนักทะเบียนกลาง ขอเรียนชักซ้อมแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวกับการแก้ไขรายการในเอกสารสูติบัตร มรณบัตร ทะเบียนคนเกิด หรือทะเบียนคนตาย เพื่อให้นายทะเบียนถือปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ดังนี้

๑. กรณีเอกสารทะเบียนราษฎรรายการไม่ครบถ้วน หรือไม่ถูกต้อง อันเนื่องมาจากการคัดลอกรายการผิดพลาดหรือการลงรายการผิดที่เกิดจากการสำคัญผิดในข้อเท็จจริงของผู้แจ้ง ซึ่งเป็นความผิดพลาดที่มิได้เกิดจากการทุจริต นายทะเบียนสามารถดำเนินการแก้ไขรายการให้ถูกต้องตรงตามข้อเท็จจริงได้ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ ๑๑๕ โดยสำนักทะเบียนที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ได้แก่

๑.๑ การแก้ไขรายการในสูติบัตร (ท.ร. ๑ ท.ร. ๒ ท.ร. ๓ ตอนที่ ๑) หรือมรณบัตร (ท.ร. ๔ และ ท.ร. ๕ ตอนที่ ๑) สำนักทะเบียนแห่งที่ผู้ร้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านมีหน้าที่รับผิดชอบตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ ๑๑๖

๑.๒ การแก้ไขรายการในทะเบียนคนเกิด (ท.ร. ๑ ท.ร. ๒ ท.ร. ๓ ตอนที่ ๒) หรือ ทะเบียนคนตาย (ท.ร. ๔ และ ท.ร. ๕ ตอนที่ ๒) สำนักทะเบียนแห่งที่จัดทำเอกสารดังกล่าวมีหน้าที่รับผิดชอบตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ ๑๑๗

๑.๓ เมื่อดำเนินการแก้ไขรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรแล้ว จะต้องรายงานเพื่อแก้ไขปรับปรุงฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรทุกครั้ง โดยถ้าสำนักทะเบียนที่แก้ไขรายการในสูติบัตร หรือมรณบัตร มิใช่สำนักทะเบียนที่จัดทำเอกสารดังกล่าว จะต้องแจ้งประสานการแก้ไขรายการไปยังสำนักทะเบียนที่จัดทำเอกสารนั้น ๆ ด้วย เพื่อให้แก้ไขรายการในทะเบียนคนเกิด หรือทะเบียนคนตาย ส่วนสำนักทะเบียนที่จะต้องรับผิดชอบการรายงานเพื่อแก้ไขปรับปรุงฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร ได้แก่ สำนักทะเบียนแห่งที่จัดทำและเก็บรักษาทะเบียนคนเกิดหรือทะเบียนคนตาย โดยถ้าเป็นสำนักทะเบียนที่ปฏิบัติงานด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ให้รายงานตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๘ ส่วนสำนักทะเบียนที่ไม่ได้ปฏิบัติงานด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ให้รายงานเป็นการเฉพาะรายไปยังศูนย์บริหารการทะเบียนภาคหรือศูนย์ฯ จังหวัด

๒. การบันทึกการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร ให้นายทะเบียนถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ข้อ ๑๒๑ โดยใช้วิธีขีดฆ่าข้อความเดิมที่ผิดพลาด และเขียนข้อความใหม่ที่ถูกต้องด้วยหมึกสีแดง พร้อมลงชื่อนายทะเบียนและวันเดือนปีกำกับไว้ มิให้ใช้วิธีจัดทำเอกสารขึ้นใหม่ ไม่ว่าจะเป็นสำนักทะเบียนที่ปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์หรือไม่ได้ปฏิบัติงานด้วยระบบคอมพิวเตอร์ก็ตาม

๓. กรณีประชาชนนำเอกสารสูติบัตร หรือมรณบัตรที่เคลือบพลาสติกแล้วมาขอแก้ไขรายการมิใช่เป็นเหตุที่นายทะเบียนจะปฏิเสธการดำเนินการให้ โดยอ้างว่าไม่สามารถบันทึกแก้ไขรายการลงในเอกสารดังกล่าวได้ สำหรับการแก้ไขปัญหากรณีนี้ เมื่อนายทะเบียนรับคำร้องและพิจารณาอนุญาตให้แก้ไขรายการได้ตามความประสงค์ของผู้ร้องแล้ว ให้นายทะเบียนคัดและรับรองสำเนาคำร้อง (ท.ร. ๓๑) ที่อนุมัตินั้น มอบให้ผู้ร้องเพื่อใช้เป็นหลักฐานควบคู่สูติบัตร หรือมรณบัตรที่เคลือบพลาสติก และหากผู้ร้องมีความประสงค์จะได้เอกสารสูติบัตรหรือมรณบัตรที่มีรายการซึ่งนายทะเบียนได้แก้ไขแล้ว ให้แนะนำผู้ร้องยื่นเรื่องขอคัดและรับรองสำเนาทะเบียนคนเกิดหรือทะเบียนคนตาย ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ ๑๒๔-๑๒๗

๔. การขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในสูติบัตร มรณบัตร ทะเบียนคนเกิด หรือทะเบียนคนตาย เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงรายการของบุคคลภายหลังจากนายทะเบียนได้จัดทำเอกสารดังกล่าว ตัวอย่างเช่น นายอำแดง ได้แจ้งการเกิดของบุตร และนายทะเบียนได้จัดทำสูติบัตรให้แล้ว ต่อมาภายหลังนายอำแดง ได้เปลี่ยนชื่อตัวเป็นนายพงษ์ศักดิ์ และได้นำหลักฐานใบสำคัญการเปลี่ยนชื่อ (แบบ ช. ๓) ไปติดต่อขอแก้ไขรายการชื่อของตนในสูติบัตรของบุตรจาก “อำแดง” เป็น “พงษ์ศักดิ์” เป็นต้น กรณีเช่นนี้ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากรายการในสูติบัตร มรณบัตร ทะเบียนคนเกิด หรือทะเบียนคนตาย ถือเป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นและมีอยู่ในขณะที่มีการจัดทำเอกสารดังกล่าว ซึ่งเป็นรายการที่ถูกต้องแล้วหากผู้ร้องมีความประสงค์จะแก้ไขรายการให้ดำเนินการแก้ไขได้เฉพาะรายการในทะเบียนบ้านหรือทะเบียนบ้านกลางเท่านั้น

๕. กรณีเอกสารการทะเบียนราษฎรมีรายการไม่ถูกต้อง อันเนื่องมาจากการแจ้งข้อความหรือรายการอันเป็นเท็จ หรือมีเจตนาทุจริต นายทะเบียนจะแก้ไขรายการในเอกสารดังกล่าวไม่ได้ วิธีปฏิบัติสำหรับกรณีนี้ นายทะเบียนจะต้องสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานให้ได้ข้อเท็จจริงว่ารายการหรือข้อความใดในเอกสารการทะเบียนราษฎรที่มีการแจ้งเท็จ และรายการที่เป็นจริงคืออะไร แล้วแจ้งความดำเนินคดีอาญากับผู้แจ้งฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จต่อเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๖๗ สำหรับเอกสารการทะเบียนราษฎรที่มีรายการไม่ถูกต้องดังกล่าว ให้นายทะเบียนอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ สั่งยกเลิก และดำเนินการจัดทำเอกสารใหม่ให้ถูกต้องตามระเบียบต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอ และสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งในเขตรับผิดชอบถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุรชัย ศรีสารคาม)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐ - ๒๗๙๑ - ๗๓๑๕ - ๖

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๖๖

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท ๑๒๑๕๐

๔ ตุลาคม ๒๕๕๐

เรื่อง การแก้ไขปรับปรุงรายการบุคคลที่มีวันเดือนปีเกิดทางจันทรคติ
เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร
อ้างถึง หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๑๓ ลงวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๐
สิ่งที่ส่งมาด้วย คู่มือโปรแกรมการแก้ไขรายการบุคคล ทร. ๙๗ จำนวน ๑ ชุด

ตามที่สำนักทะเบียนกลาง ได้แจ้งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการตามโครงการสำรวจตรวจสอบและการแก้ไขปรับปรุงรายการบุคคลในทะเบียนบ้านเพื่อสนับสนุนการจัดทำประชามติและการเลือกตั้ง ประจำปี ๒๕๕๐ โดยเน้นการตรวจสอบรายการบุคคลในทะเบียนบ้านที่มีลักษณะเสี่ยงต่อการทำให้ฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรไม่ตรงกับข้อเท็จจริง ๒ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ (๑) ทะเบียนบ้านที่เป็นหน่วยทหาร สถานที่ราชการ สถานศึกษาและวัดที่มีผู้อยู่อาศัยจำนวนมากตั้งแต่ ๓๐ คนขึ้นไป และ (๒) รายการบุคคลที่มีวันเดือนปีเกิดเป็นระบบจันทรคติ รายละเอียดตามหนังสืออ้างถึง นั้น

สำนักทะเบียนกลางได้รายงานผลการดำเนินการตามโครงการ ฯ ดังกล่าว ปรากฏว่ามีการตรวจสอบบ้านตามกลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๑,๐๘๙ หลังคาเรือน ได้ปรับปรุงแก้ไขรายการบุคคลในบ้านจำนวน ๔๐,๕๑๗ ราย สำหรับบุคคลที่มีวันเดือนปีเกิดทางจันทรคติตามบัญชีที่ประมวลผลจากฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร จำนวน ๑๕๕,๘๗๑ ราย มีผู้ขอแก้ไขรายการ จำนวน ๖๐๔ ราย ส่วนจำนวนบุคคลที่ไม่มีการติดต่อขอดำเนินการใด ๆ กับสำนักทะเบียน ได้ถูกจำหน่ายชื่อจากฐานข้อมูล ฯ แล้ว อย่างไรก็ตาม ภายหลังการดำเนินการตามโครงการ ฯ ดังกล่าว ปรากฏว่ามีบุคคลที่มีวันเดือนปีเกิดทางจันทรคติซึ่งถูกจำหน่ายชื่อจากฐานข้อมูลเนื่องจากไม่ได้ติดต่อขอแก้ไขรายการให้ถูกต้องเป็นจำนวนมากแจ้งขอคืนรายการบุคคล ซึ่งการดำเนินการเรื่องนี้สำนักทะเบียนจะต้องสอบสวนข้อเท็จจริงให้ปรากฏว่าผู้ที่ขอคืนรายการเป็นบุคคลเดียวกับรายการบุคคลที่ถูกจำหน่าย แล้วรายงานไปยังสำนักทะเบียนกลางเพื่อคืนรายการบุคคลให้กับสำนักนายทะเบียนก่อนที่จะดำเนินการแก้ไขรายการวันเดือนปีเกิดได้ ซึ่งสำนักทะเบียนกลางพิจารณาแล้วเห็นว่าการดำเนินการตามขั้นตอนดังกล่าวทำให้เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงาน จึงได้จัดทำคำสั่งให้สำนักทะเบียนสามารถดำเนินการขอคืนรายการบุคคลที่ถูกจำหน่ายชื่อเนื่องจากมีวันเดือนปีเกิดเป็นระบบจันทรคติและได้เทียบวันเดือนปีเกิดเป็นระบบสุริยคติแล้วได้จากระบบคอมพิวเตอร์ของสำนักทะเบียนที่ผู้นั้นเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านครั้งสุดท้ายก่อนถูกจำหน่าย และได้ส่งชุดคำสั่งดังกล่าวให้สำนักทะเบียนเรียบร้อยแล้ว ปรากฏรายละเอียดตามคู่มือโปรแกรมการแก้ไขรายการบุคคล ทร. ๙๗ ที่ส่งมาพร้อมนี้ อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การปฏิบัติงานกรณีดังกล่าวเป็นไปด้วยความเอียดรอบคอบและป้องกันมิให้เกิดจากความผิดพลาดอันจะทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นและราชการ จึงขอให้สำนักทะเบียนจังหวัดและสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร สำเนาคู่มือโปรแกรมการแก้ไขรายการบุคคล ฯ แจ้งสำนักทะเบียนทุกแห่งในเขตพื้นที่รับผิดชอบทราบและถือปฏิบัติรวมทั้งให้สั่งกำชับนายทะเบียนตรวจพิสูจน์

ตัวบุคคลที่ขอคืนรายการให้ถูกต้องตรงตามความเป็นจริงด้วยความรอบคอบรัดกุม และให้นายทะเบียนอำเภอ นายทะเบียนท้องถิ่นหรือหัวหน้าฝ่ายทะเบียนใส่รหัสประจำตัวในขั้นตอนการขอคืนรายการบุคคลด้วยตนเองทุกราย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายศุภกิจ บุญญฤทธิพงษ์)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๓-๖

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๒

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท ๑๒๑๕๐

๒๗ มกราคม ๒๕๕๔

เรื่อง การเปลี่ยนสถานะทางทะเบียนราษฎรกรณีบุคคลที่ไม่ได้สัญชาติไทยซึ่งมีบิดาหรือมารดาสัญชาติไทย

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๓๕ และฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๕๑

๒. ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕

๓. ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสถานะบุคคลในทะเบียนราษฎรให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง พ.ศ. ๒๕๔๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย แนวทางปฏิบัติกรณีการเปลี่ยนแปลงสถานะทางทะเบียนของบุคคลอันเนื่องมาจากการได้สัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ

ด้วยสำนักทะเบียนกลางได้รับการหารือแนวทางปฏิบัติกรณีบุคคลที่มีรายการในเอกสารทะเบียนราษฎรระบุว่าไม่ได้สัญชาติไทยหรือสัญชาติอื่น ต่อมาได้รับสัญชาติไทยโดยผลของกฎหมายว่าด้วยสัญชาติหรือโดยการพิสูจน์จากพยานหลักฐาน เช่น ผลการตรวจสารพันธุกรรมหรือดีเอ็นเอ เป็นต้น บุคคลดังกล่าวจะขอแก้ไขรายการสัญชาติและเลขประจำตัวประชาชนในเอกสารทะเบียนราษฎรที่มีอยู่เดิมได้หรือไม่ และจะต้องดำเนินการอย่างไร

สำนักทะเบียนกลางได้ตรวจสอบกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องแล้วพบว่าตั้งแต่ประกาศใช้พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ อันเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันซึ่งได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมแล้วสามครั้ง คือฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๓๕ ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๓๕ และฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๕๑ มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ของการได้สัญชาติไทยโดยการเกิดจากเดิมที่กำหนดให้บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยทุกคนเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิด (ยกเว้นเฉพาะผู้ที่เป็นบุตรของคนต่างด้าวซึ่งปฏิบัติหน้าที่ทางทูตหรือกงสุลหรือเป็นพนักงานขององค์การระหว่างประเทศตามมาตรา ๘) ได้มีการเปลี่ยนแปลงทั้งในลักษณะของการถอนสัญชาติไทยหรือไม่ให้สัญชาติไทยแก่บุคคลบางประเภท และการให้คืนสัญชาติไทยแก่บุคคลบางประเภท อาทิ การถอนสัญชาติไทยของบุคคลที่เคยได้สัญชาติไทยเพราะเกิดในราชอาณาจักรไทยโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ ซึ่งทำให้บุคคลที่มีบิดาหรือมารดาสัญชาติไทยบางส่วนต้องถูกถอนสัญชาติไทยจนกระทั่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๓๗ ถูกยกเลิกและได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงได้มีบทบัญญัติให้บุคคลที่มีบิดาโดยชอบด้วยกฎหมายหรือมารดาเป็นคนสัญชาติไทยได้คืนสัญชาติไทยโดยการเกิด หรือการประกาศใช้พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งมีบทบัญญัติตามมาตรา ๒๓ ให้คืนสัญชาติไทยแก่บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยแต่ไม่ได้สัญชาติไทยตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ รวมถึงบุตรของบุคคลดังกล่าวที่เกิดในราชอาณาจักรไทยด้วย เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีกรณีการแก้ไขสถานะบุคคลจากผู้ที่ไม่ได้สัญชาติไทยเป็นผู้มีสัญชาติไทยอันเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสถานะเป็นผู้มีสัญชาติไทยของบิดามารดาซึ่งส่งผลถึงสัญชาติของบุตร และการพิสูจน์จากพยานหลักฐานที่สามารถยืนยัน

ได้ว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิด เช่น บุตรของบิดามารดาที่ได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๒๓ ที่เกิดตั้งแต่วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ หรือชาวไทยภูเขาที่ได้รับการลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนราษฎร ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสถานะบุคคลในทะเบียนราษฎรให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง พ.ศ. ๒๕๔๓ รวมถึงบุตรของบุคคลดังกล่าว เป็นต้น

สำหรับแนวทางปฏิบัติในการเปลี่ยนสถานะทางทะเบียนของบุคคลที่เคยได้รับการจัดทำทะเบียนราษฎรเป็นผู้ไม่มีสัญชาติไทย ต่อมาได้รับสัญชาติไทยโดยการเกิดตามกฎหมายหรือได้รับการพิสูจน์จากพยานหลักฐานว่าเป็นผู้มีสัญชาติไทย บุคคลดังกล่าวย่อมสามารถร้องขอให้นายทะเบียนแก้ไขเปลี่ยนแปลงสถานะของตนในเอกสารทะเบียนราษฎรได้ ซึ่งในการปฏิบัติโดยสรุปนั้น นายทะเบียนจะต้องดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการสัญชาติและเลขประจำตัวประชาชนให้ถูกต้องตามสถานะที่แท้จริงของบุคคลนั้น โดยถ้าเป็นบุคคลที่มีรายการในทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๓ หรือทะเบียนประวัติ ท.ร. ๓๘ หรือ ท.ร. ๓๘ ก แล้วแต่กรณีนายทะเบียนจะต้องจำหน่ายรายการบุคคลและเลขประจำตัวประชาชนเดิมแล้วจัดทำเอกสารทะเบียนราษฎรให้ใหม่ ด้วยการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๔ และกำหนดให้เลขประจำตัวประชาชนใหม่ในสถานะเป็นผู้มีสัญชาติไทย แต่ถ้าบุคคลดังกล่าวมีรายการในทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๔ เลขประจำตัวประชาชนขึ้นต้นด้วยเลข ๓ เลข ๔ หรือเลข ๕ นายทะเบียนจะดำเนินการแก้ไขรายการสัญชาติในทะเบียนบ้านให้ถูกต้อง เว้นแต่กรณีบุคคลที่ได้รับการลงรายการสัญชาติไทยตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่นายทะเบียนจะต้องกำหนดเลขประจำตัวประชาชนใหม่เป็นบุคคลประเภท ๘ (กลุ่ม ๗๓) และเมื่อได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงสถานะของบุคคลในเอกสารทะเบียนราษฎรแล้ว ให้แนะนำบุคคลนั้นส่งคืนใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวแก่นายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนคนต่างด้าวด้วย ทั้งนี้ สำนักทะเบียนกลางได้จัดทำแนวทางปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวปรากฏตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมหนังสือนี้ ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติของสำนักทะเบียนเป็นไปด้วยความถูกต้องในแนวทางเดียวกัน จึงขอให้สำนักทะเบียนจังหวัดและสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานครแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งในพื้นที่รับผิดชอบให้ศึกษาทำความเข้าใจแนวทางปฏิบัติตามที่แจ้งไว้ในเอกสารดังกล่าว และถือปฏิบัติต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

(นายมงคล สุระสัจจะ)
อธิบดีกรมการปกครอง
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร ๐ ๒๗๙๑ ๗๓๑๔ – ๖
โทรสาร ๐ ๒๙๐๖ ๙๒๓๕

แนวทางปฏิบัติกรณีการเปลี่ยนแปลงสถานะทางทะเบียนของบุคคล อันเนื่องมาจากการได้สัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ

<u>สภาพข้อเท็จจริง</u>

๑. การแก้ไขเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ของการได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตั้งแต่การประกาศใช้พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ อันเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันซึ่งในมีการแก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๕๑ มีกรณีที่กระทบต่อรายการทะเบียนราษฎรซึ่งจะต้องแก้ไข พอสรุปเป็นกรณีต่าง ๆ ได้ดังนี้

๑.๑ **บุตรของมารดาสัญชาติไทยแต่ไม่ได้สัญชาติไทยตาม ปว. ๓๓๗** ได้แก่บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ โดยมีมารดาสัญชาติไทยจดทะเบียนสมรส กับบิดาเป็นคนต่างด้าวที่ไม่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรไทย (ไม่มีใบสำคัญถิ่นที่อยู่หรือใบสำคัญประจำตัวประชาชนคนต่างด้าว) ย่อมไม่ได้สัญชาติไทยตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ และจะได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยให้ได้สัญชาติไทยย้อนตั้งแต่เกิดตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

ถ้าบุคคลดังกล่าวข้างต้นเคยแจ้งการเกิดตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๗ จะได้รับสูติบัตรสำหรับบุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทย (ท.ร. ๓) ได้เลขประจำตัว ๑๓ หลักเป็นบุคคลประเภท ๗ หรือถ้าขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านจะได้รับการเพิ่มชื่อใน ท.ร. ๑๓ ได้เลขประจำตัว ๑๓ หลักเป็นบุคคลประเภท ๖ และเมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ บุคคลดังกล่าวย่อมเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดเนื่องจากมีมารดาสัญชาติไทย ซึ่งนายทะเบียนจะต้องแก้ไขสถานะทางทะเบียนของบุคคลนั้นโดยการจำหน่ายรายการบุคคลและเลขประจำตัว ๑๓ หลักเดิม แล้วเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๔ ในสถานะบุคคลสัญชาติไทยตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๐๓ กำหนดเลขประจำตัว ๑๓ หลักเป็นบุคคลประเภท ๕ และถ้าบุคคลดังกล่าวมีสูติบัตร นายทะเบียนจะต้องหมายเหตุการได้สัญชาติไทยและการกำหนดเลขประจำตัว ๑๓ หลักใหม่ไว้ด้านหลังของสูติบัตรพร้อมลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

ตัวอย่างของกรณีบุคคลตาม ๑.๑ เช่น นายสันที เกิดที่จังหวัดเชียงราย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๗ โดยมีมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทยจดทะเบียนสมรสกับบิดาซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยกลุ่มจีนฮ่ออิสระ นายสันทีจะไม่ได้สัญชาติไทยตั้งแต่เกิดจนถึงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ และจะได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ (๑) ตั้งแต่วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ โดยมาตรา ๑๐ กำหนดให้การได้สัญชาติไทยมีผลตั้งแต่นายสันทีเกิด ดังนั้นถ้านายสันทียื่นคำร้องขอให้นายทะเบียนแก้ไขสถานะทางทะเบียนในเอกสารทะเบียนราษฎรของตน นายทะเบียนจะต้องจำหน่ายรายการบุคคลประเภท ๖ หรือ ๗ แล้วแต่กรณี แล้วดำเนินการตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ ๑๐๓ โดยเพิ่มชื่อนายสันทีเข้าในทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๔ ในสถานะบุคคลสัญชาติไทย ให้เลขประจำตัว ๑๓ หลักเป็นบุคคลประเภท ๕ และถ้าบุคคลดังกล่าวมีสูติบัตรให้หมายเหตุการสัญชาติไทยและการกำหนดให้เลขประจำตัว ๑๓ หลักใหม่ไว้ด้านหลังสูติบัตรพร้อมลงลายมือชื่อนายทะเบียนและวันเดือนปีกำกับไว้

๑.๒ **บุตรของบิดาสัญชาติไทยแต่ไม่ได้สัญชาติไทยตาม ปว. ๓๓๗** ได้แก่บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ โดยมีบิดาสัญชาติไทยไม่ได้จดทะเบียนสมรสกับมารดาเป็นคนต่างด้าวที่ไม่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรไทย (ไม่มีใบสำคัญถิ่นที่อยู่หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว) ย่อมไม่ได้รับสัญชาติไทยตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ และจะได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ (๒) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

ถ้าบุคคลดังกล่าวข้างต้นเคยแจ้งเกิดตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๗ จะได้รับสูติบัตรสำหรับบุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทย (ท.ร. ๓) ได้เลขประจำตัว ๑๓ หลักเป็นบุคคลประเภท ๗ หรือถ้าขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านจะได้รับการเพิ่มชื่อใน ท.ร. ๑๓ ได้เลขประจำตัว ๑๓ หลักเป็นบุคคลประเภท ๖ และเมื่อมีการประกาศ ใช้พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ บุคคลดังกล่าวย่อมเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดเนื่องจากเป็นผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยและไม่ใช่บุคคลซึ่งไม่ได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง ซึ่งนายทะเบียนจะต้องแก้ไขสถานะทางทะเบียนของบุคคลนั้นโดยดำเนินการเช่นเดียวกับกรณีตาม ๑.๑

ตัวอย่างของกรณีบุคคลตาม ๑.๒ เช่น นางสาวอรนลิน เกิดที่จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๓ โดยขณะเกิดมีบิดาเป็นผู้มีสัญชาติไทยไม่ได้จดทะเบียนสมรสกับมารดาซึ่งเป็นคนสัญชาติลาวที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย นางสาวอรนลิน จะไม่ได้สัญชาติไทยตั้งแต่เกิดจนถึงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ และจะได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ (๒) ตั้งแต่วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ ดังนั้น ถ้านางสาวอรนลินยื่นคำร้องขอให้นายทะเบียนแก้ไขสถานะทางทะเบียนในเอกสารทะเบียนราษฎรของตน นายทะเบียนจะต้องจำหน่ายรายการบุคคลประเภท ๖ หรือ ๗ แล้วแต่กรณี แล้วดำเนินการตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ ๑๐๓ โดยเพิ่มชื่อนางสาวอรนลินเข้าในทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๔ ในสถานะบุคคลสัญชาติไทย ให้เลขประจำตัว ๑๓ หลักเป็นบุคคลประเภท ๕ และถ้าบุคคลดังกล่าวมีสูติบัตร ให้หมายเหตุการได้สัญชาติไทยและการกำหนดให้เลขประจำตัว ๑๓ หลักใหม่ไว้ด้านหลังของสูติบัตรพร้อมลงลายมือชื่อนายทะเบียนและวันเดือนปีกำกับไว้

๑.๓ **บุตรของมารดาสัญชาติไทยแต่ไม่ได้สัญชาติไทยเพราะเกิดนอกราชอาณาจักร** ได้แก่บุคคลที่เกิดนอกราชอาณาจักรไทยก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ โดยมีมารดาสัญชาติไทย บิดาสัญชาติอื่นย่อมไม่ได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ (๒) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ และจะได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยให้ได้สัญชาติไทยย้อนตั้งแต่เกิดตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

ถ้าบุคคลดังกล่าวข้างต้นเคยขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านจะได้รับการเพิ่มชื่อใน ท.ร. ๑๓ ได้เลขประจำตัว ๑๓ หลักเป็นบุคคลประเภท ๖ และเมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ บุคคลดังกล่าวย่อมเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดเนื่องจากมีมารดาสัญชาติไทย ซึ่งนายทะเบียนจะต้องแก้ไขสถานะทางทะเบียนของบุคคลนั้นโดยการจำหน่ายรายการบุคคลและเลขประจำตัว ๑๓ หลักเดิม แล้วเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๔ ในสถานะบุคคลสัญชาติไทย ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๐๓ กำหนดเลขประจำตัว ๑๓ หลักเป็นบุคคลประเภท ๕ และถ้าบุคคลดังกล่าวมีสูติบัตรไม่ว่าจะเป็นสูติบัตรที่ออกโดยสถานเอกอัครราชทูตไทย หรือหลักฐานการเกิดที่ออกตามกฎหมายของต่างประเทศซึ่งแปลเป็นภาษาไทยและรับรองคำแปลโดยกระทรวงการต่างประเทศ นายทะเบียนจะต้องหมายเหตุการได้สัญชาติไทย และการกำหนดให้เลขประจำตัว ๑๓ หลักใหม่ไว้ด้านหลังของสูติบัตรพร้อมลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้ด้วย

ตัวอย่างของกรณีบุคคลตาม ๑.๓ เช่น นายบ๊อบบี้ เกิดที่ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๕ โดยมีมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย จดทะเบียนสมรสกับบิดาซึ่งเป็นคนสัญชาติอเมริกัน นายบ๊อบบี้ จะไม่ได้สัญชาติไทยตั้งแต่เกิดจนถึงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ และจะได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ (๑) ตั้งแต่วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ โดยมาตรา ๑๐ กำหนดให้การได้สัญชาติไทยมีผลตั้งแต่นายบ๊อบบี้เกิด ดังนั้น ถ้านายบ๊อบบี้ยื่นคำร้องขอให้นายทะเบียนแก้ไขสถานะทางทะเบียนในเอกสารทะเบียนราษฎรของตนซึ่งเคยได้รับการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๓ เป็นบุคคลประเภท ๖ นายทะเบียนจะต้องจำหน่ายรายการบุคคลใน ท.ร. ๑๓ แล้วดำเนินการตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ ๑๐๓ โดยเพิ่มชื่อนายบ๊อบบี้เข้าในทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๔ ในสถานะบุคคลสัญชาติไทย ให้เลขประจำตัว ๑๓ หลักเป็นบุคคลประเภท ๕ และหมายเหตุการได้สัญชาติไทยและการกำหนดให้เลขประจำตัว ๑๓ หลักใหม่ไว้ด้านหลังของสูติบัตร (ถ้ามี) พร้อมลงลายมือชื่อนายทะเบียนและวันเดือนปีกำกับไว้

๑.๔ **บุตรของบิดาสัญชาติไทยแต่ไม่ได้สัญชาติไทยเพราะเกิดนอกราชอาณาจักร** ได้แก่ บุคคลที่เกิดนอกราชอาณาจักรไทย โดยมีบิดาสัญชาติไทยไม่ได้จดทะเบียนสมรสกับมารดาสัญชาติอื่น ย่อมไม่ได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ถ้าสามารถพิสูจน์ความสัมพันธ์การเป็นบิดาและบุตรตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยให้ได้สัญชาติไทยย้อนตั้งแต่เกิดตามมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑

ถ้าบุคคลดังกล่าวข้างต้นเคยขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านจะได้รับการเพิ่มชื่อใน ท.ร. ๑๓ ได้เลขประจำตัว ๑๓ หลักเป็นบุคคลประเภท ๖ และเมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ บุคคลดังกล่าวย่อมเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดถ้าสามารถพิสูจน์ได้ว่าตนเป็นบุตรของบิดาซึ่งมีสัญชาติไทย ซึ่งนายทะเบียนจะต้องแก้ไขสถานะทางทะเบียนของบุคคลนั้นโดยดำเนินการเช่นเดียวกับกรณีตาม ๑.๓

ตัวอย่างของกรณีบุคคลตาม ๑.๔ เช่น นายประสิทธิ์ เกิดที่ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๕ โดยมีบิดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย ไม่ได้จดทะเบียนสมรสกับมารดาซึ่งเป็นคนสัญชาติลาว นายประสิทธิ์ จะไม่ได้สัญชาติไทยตั้งแต่เกิดจนกว่าจะพิสูจน์ความสัมพันธ์การเป็นบิดาและบุตรกับบิดาซึ่งมีสัญชาติไทยตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง และจะได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ วรรคสอง ตั้งแต่วันที่ผ่านการพิสูจน์ความเป็นบิดาและบุตร โดยมาตรา ๒๑ กำหนดให้การได้สัญชาติไทยมีผลตั้งแต่นายประสิทธิ์เกิด ดังนั้น ถ้านายประสิทธิ์ยื่นคำร้องพร้อมหนังสือรับรองผลการพิสูจน์ความสัมพันธ์การเป็นบิดาและบุตรซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ออกให้ เพื่อขอให้นายทะเบียนแก้ไขสถานะทางทะเบียนในเอกสารทะเบียนราษฎรของตน นายทะเบียนจะต้องจำหน่ายรายการบุคคลตามเลข ๑๓ หลักเดิม ซึ่งอาจจะเป็นรหัสบุคคลประเภท ๖ หรือประเภท ๐ (กรณีได้รับการสำรวจตามยุทธศาสตร์ฯ) แล้วดำเนินการตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ ๑๐๓ โดยเพิ่มชื่อนายประสิทธิ์ เข้าในทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๔ ในสถานะบุคคลสัญชาติไทย ให้เลขประจำตัว ๑๓ หลักเป็นบุคคลประเภท ๕ และหมายเหตุการได้สัญชาติไทยและการกำหนดให้เลขประจำตัว ๑๓ หลักใหม่ไว้ด้านหลังของสูติบัตร (ถ้ามี) พร้อมลงลายมือชื่อนายทะเบียนและวันเดือนปีกำกับไว้

๑.๕ **บุคคลตามมาตรา ๒๓** ได้แก่บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ โดยมีบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าวที่ไม่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรไทย (ไม่มีใบสำคัญถิ่นที่อยู่หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว) ย่อมไม่ได้สัญชาติไทยตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ และจะได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยให้ได้สัญชาติไทยตั้งแต่วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

ถ้าบุคคลดังกล่าวข้างต้นเป็นบุตรของชนกลุ่มน้อยที่ได้รับการจัดทำทะเบียนประวัติและเคยแจ้งการเกิดจะได้รับสูติบัตรสำหรับบุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทย (ท.ร. ๓) ได้เลขประจำตัว ๑๓ หลักเป็นบุคคลประเภท ๗ หรือถ้าขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านจะได้รับการเพิ่มชื่อใน ท.ร. ๑๓ ได้เลขประจำตัว ๑๓ หลักเป็นบุคคลประเภท ๖ หรือถ้าเป็นบุตรของคนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือชนกลุ่มน้อยที่ไม่ได้จัดทำทะเบียนประวัติ และเคยแจ้งการเกิดจะได้รับสูติบัตรสำหรับบุคคลซึ่งไม่มีสถานะทางทะเบียน (ท.ร. ๐๓๑) ได้เลขประจำตัว ๑๓ หลักเป็นบุคคลประเภท ๐ หรือถ้าขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านหรือได้รับการสำรวจจัดทำทะเบียนบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนตามยุทธศาสตร์ฯ จะได้รับการบันทึกจัดทำทะเบียนประวัติ ท.ร. ๓๘ ก ได้เลขประจำตัว ๑๓ หลักเป็นบุคคลประเภท ๐ และเมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ บุคคลดังกล่าวย่อมเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดถ้าผ่านการตรวจสอบคุณสมบัติและได้รับอนุมัติให้ลงรายการสัญชาติไทยตามมาตรา ๒๓ ซึ่งนายทะเบียนจะต้องแก้ไขสถานะทางทะเบียนของบุคคลนั้นโดยการจำหน่ายรายการบุคคลและเลขประจำตัว ๑๓ หลักเดิมแล้วเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๔ ในสถานะบุคคลสัญชาติไทย ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๐๓ ให้เลขประจำตัว ๑๓ หลักเป็นบุคคลประเภท ๘ (กลุ่ม ๗๓)

ตัวอย่างของกรณีบุคคลตาม ๑.๕ เช่น นายกิสัน เกิดที่จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๗ โดยมีบิดาและมารดาเป็นชนกลุ่มน้อยกลุ่มลาวอพยพที่เข้ามาอาศัยในราชอาณาจักรไทย นายกิสัน จะไม่ได้สัญชาติไทยตั้งแต่เกิด และเมื่อนายอำเภออนุมัติให้ลงรายการสัญชาติไทยตามมาตรา ๒๓ บุคคลดังกล่าวจะได้สัญชาติไทยตั้งแต่วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ โดยนายทะเบียนจะแก้ไขสถานะทางทะเบียนในเอกสารทะเบียนราษฎรของนายกิสัน ด้วยการจำหน่ายรายการบุคคลตามเลข ๑๓ หลักเดิมแล้วเพิ่มชื่อบุคคลดังกล่าวเข้าในทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๔ ในสถานะบุคคลสัญชาติไทยตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ ๑๐๓ ให้เลขประจำตัว ๑๓ หลักเป็นบุคคลประเภท ๘ กลุ่ม ๗๓

๑.๖ **บุตรของบุคคลตามมาตรา ๒๓ และไม่ได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ ทวิ** ได้แก่บุตรของบุคคลตาม ๑.๕ ที่เกิดในราชอาณาจักรไทยก่อนวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ และไม่ได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ เนื่องจากบิดาหรือมารดาอีกฝ่ายหนึ่งเป็นคนต่างด้าวตามมาตรา ๗ ทวิ (๑) (๒) หรือ (๓) จะได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยให้ได้สัญชาติไทยตั้งแต่วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

ถ้าบุคคลดังกล่าวข้างต้นเป็นบุตรของชนกลุ่มน้อยที่เกิดในราชอาณาจักรไทยและได้รับการจัดทำทะเบียนประวัติ และเคยแจ้งการเกิดจะได้รับสูติบัตรสำหรับบุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทย (ท.ร. ๓) ได้เลขประจำตัว ๑๓ หลักเป็นบุคคลประเภท ๗ หรือถ้าขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านจะได้รับการเพิ่มชื่อใน ท.ร. ๑๓ ได้เลขประจำตัว ๑๓ หลักเป็นบุคคลประเภท ๖ หรือถ้าเป็นบุตรของคนต่างด้าวหรือชนกลุ่มน้อยที่เกิดในราชอาณาจักรไทยแต่ไม่ได้จัดทำทะเบียนประวัติ และเคยแจ้งการเกิดจะได้รับสูติบัตรสำหรับบุคคลซึ่งไม่มีสถานะทางทะเบียน (ท.ร. ๐๓๑)ได้เลขประจำตัว ๑๓ หลักเป็นบุคคลประเภท ๐ หรือถ้าขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านหรือได้รับการสำรวจจัดทำทะเบียนบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนตามยุทธศาสตร์ฯ จะได้รับการบันทึกจัดทำทะเบียนประวัติ ท.ร. ๓๘ ก ได้เลขประจำตัว ๑๓ หลักเป็นบุคคลประเภท ๐ และเมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ บุคคลดังกล่าวย่อมเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดถ้าผ่านการตรวจสอบคุณสมบัติและได้รับอนุมัติให้ลงรายการสัญชาติไทยตามมาตรา ๒๓ ซึ่งนายทะเบียนจะต้องแก้ไขสถานะทางทะเบียนของบุคคลนั้นโดยดำเนินการเช่นเดียวกับกรณีตาม ๑.๕

ตัวอย่างของกรณีบุคคลตาม ๑.๖ เช่น เด็กชายวิษณุ ซึ่งได้รับการสำรวจบุคคลไม่มีสถานะทางทะเบียนตามยุทธศาสตร์ ฯ เป็นบุคคลประเภท ๐ เกิดที่จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๐ โดยมีบิดาและมารดาเป็นชนกลุ่มน้อยกลุ่มผู้หลบหนีเข้าเมืองจากพม่าที่เกิดในราชอาณาจักรไทย เด็กชายวิษณุ จะไม่ได้สัญชาติไทยตั้งแต่เกิดและเมื่อนายอำเภออนุมัติให้ลงรายการสัญชาติไทยตามมาตรา ๒๓ บุคคลดังกล่าวจะได้สัญชาติไทยตั้งแต่วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ โดยนายทะเบียนจะแก้ไขสถานะทางทะเบียนในเอกสารทะเบียนราษฎรของเด็กชายวิษณุด้วยการจำหน่ายรายการบุคคลใน ท.ร. ๙๘ ก ตามเลข ๑๓ หลักเดิมแล้วเพิ่มชื่อบุคคลดังกล่าวข้าในทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๔ ในสถานะบุคคลสัญชาติไทยตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ ๑๐๓ ให้เลขประจำตัว ๑๓ หลักเป็นบุคคลประเภท ๘ กลุ่ม ๗๓

๒. นอกจากการแก้ไขรายการทะเบียนราษฎรเนื่องจากการแก้ไขหลักเกณฑ์การได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติแล้ว ยังมีกรณีการแก้ไขสถานะทางทะเบียนเนื่องจากการพิสูจน์ว่าเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิด และการเปลี่ยนแปลงสถานะเป็นผู้มีสัญชาติไทยของบิดามารดา พอสรุปได้ ดังนี้

๒.๑ **ชาวไทยภูเขาหรือบุคคลบนพื้นที่สูง**ที่ได้รับการลงรายการสัญชาติไทยตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสถานะของบุคคลในทะเบียนราษฎรให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง พ.ศ. ๒๕๔๓ โดยถ้าผู้ขอลงรายการสัญชาติไทยเป็นชาวไทยภูเขา ๙ เผ่า ได้แก่ กะเหรี่ยง ม้ง (แม้ว) เมี่ยน (เย้า) อาข่า (อีก้อ) ลาหู่ (มูเซอ) ลีซู (ลีซอ) ลัวะ (ถิ่น) ขมุ และมลาบรี (คนตองเหลือง) จะมีทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๓ หรือทะเบียนประวัติ หรือไม่มีเอกสารทะเบียนราษฎรก็ได้ แต่ถ้าผู้ขอเป็นบุคคลบนพื้นที่สูง เช่น ไทยใหญ่ เป็นต้น จะต้องมีทะเบียนประวัติที่ราชการได้จัดทำไว้แล้ว ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลที่มีเลขประจำตัว ๑๓ หลักเป็นบุคคลประเภท ๖ หรือ ๗ ทั้งนี้บุคคลที่ได้รับอนุมัติให้ลงรายการสัญชาติไทยตามระเบียบดังกล่าวถือว่าเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติเนื่องจากเป็นผู้ที่เกิดในราชอาณาจักรไทย ซึ่งนายทะเบียนจะต้องแก้ไขสถานะทางทะเบียนของบุคคลนั้นโดยปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสถานะบุคคลในทะเบียนราษฎรให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๒๓ โดยจำหน่ายรายการบุคคลและเลขประจำตัว ๑๓ หลักเดิมแล้วเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๔ ในสถานะของบุคคลสัญชาติไทยกำหนดเลขประจำตัว ๑๓ หลักเป็นบุคคลประเภท ๘ (กลุ่ม ๘๔) และถ้าบุคคลดังกล่าวมีสูติบัตร นายทะเบียนจะต้องหมายเหตุการได้สัญชาติไทยและการกำหนดให้เลขประจำตัว ๑๓ หลักใหม่ไว้ด้านหลังของสูติบัตรพร้อมลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้ด้วย

ตัวอย่างของกรณีบุคคลตาม ๒.๑ เช่น นางสาวหมี่จู เกิดที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๐ มีชื่อในทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๓ โดยมีบิดามารดาเป็นชาวเขาชาติพันธุ์อาข่าซึ่งเกิดที่จังหวัดเชียงรายเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๐ นางสาวหมี่จู ย่อมสามารถขอลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนราษฎรตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๔๓ และเมื่อนายอำเภออนุมัติให้ลงรายการสัญชาติไทยตามคำขอแล้ว บุคคลดังกล่าวย่อมเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดซึ่งมีผลตั้งแต่วันที่นางสาวหมี่จูเกิด โดยนายทะเบียนจะแก้ไขสถานะทางทะเบียนในเอกสารทะเบียนราษฎรของนางสาวหมี่จู ด้วยการเพิ่มชื่อบุคคลดังกล่าวเข้าในทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๔ ในสถานะบุคคลสัญชาติไทยตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ ๒๓ กำหนดเลขประจำตัว ๑๓ หลักเป็นบุคคลประเภท ๘ (กลุ่ม ๘๔) และหมายเหตุการได้สัญชาติไทยและการกำหนดให้เลขประจำตัว ๑๓ หลักใหม่ด้านหลังของสูติบัตร (ถ้ามี) พร้อมลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

๒.๒ **บุคคลที่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดเนื่องจากบิดาหรือมารดาได้สัญชาติไทย** ได้แก่ บุคคลที่ได้รับการแจ้งเกิดหรือเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านในสถานะเป็นผู้ซึ่งไม่มีสัญชาติไทย หรือบุคคลที่ได้รับการบันทึกจัดทำทะเบียนประวัติเป็นแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง (ท.ร. ๓๘) หรือเป็นบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน (ท.ร. ๓๘ ก) ต่อมาบิดาหรือมารดาได้สัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ**และเป็นการได้สัญชาติไทยก่อนวันที่บุคคลนั้นเกิด** ย่อมส่งผลทำให้บุคคลดังกล่าวได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามมาตรา ๗ (๑) หรือ (๒) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้วแต่กรณี ซึ่งนายทะเบียนจะต้องแก้ไขสถานะทางทะเบียนของบุคคลนั้นโดยการจำหน่ายรายการบุคคลและเลขประจำตัว ๑๓ หลักเดิม แล้วเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๔ ในสถานะบุคคลสัญชาติไทยตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๐๓ กำหนดให้เลขประจำตัว ๑๓ หลักเป็นบุคคลประเภท ๕ และถ้าบุคคลดังกล่าวมีสูติบัตร นายทะเบียนจะต้องหมายเหตุการได้สัญชาติไทยและการกำหนดให้เลขประจำตัว ๑๓ หลักใหม่ไว้ด้านหลังของสูติบัตรพร้อมลงลายมือชื่อนายทะเบียนและวันเดือนปีกำกับไว้ด้วย

ตัวอย่างของกรณีบุคคลตาม ๒.๒ เช่น เด็กหญิงไทยซาน เกิดที่จังหวัดระนอง เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๗ โดยขณะเกิดมารดามีรายการในทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๓ ระบุสัญชาติพม่า และไม่ปรากฏรายการบิดา เด็กหญิงไทซานจึงได้รับแจ้งการเกิดตามสูติบัตร ท.ร. ๓ เป็นผู้ไม่ได้สัญชาติไทย ต่อมามารดาของเด็กหญิงไทซานได้รับการแก้ไขรายการสัญชาติเป็นไทยเนื่องจากเป็นผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยโดยมีบิดาสัญชาติไทย กรณีดังกล่าวส่งผลทำให้เด็กหญิงไทซานเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดตามมาตรา ๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ดังนั้น นายทะเบียนจะต้องแก้ไขสถานะทางทะเบียนในเอกสารทะเบียนราษฎรของเด็กหญิงไทซาน ด้วยการจำหน่ายรายการบุคคลประเภท ๗ ใน ท.ร. ๑๓ แล้วเพิ่มชื่อบุคคลดังกล่าวเข้าในทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๔ ในสถานะบุคคลสัญชาติไทยตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ฯ ข้อ ๑๐๓ กำหนดเลขประจำตัว ๑๓ หลักเป็นบุคคลประเภท ๕ และหมายเหตุการได้สัญชาติไทยและการกำหนดให้เลขประจำตัว ๑๓ หลักใหม่ไว้ด้านหลังของสูติบัตร ท.ร. ๓ พร้อมลงลายมือชื่อนายทะเบียนและวันเดือนปีกำกับไว้ หรือ

กรณีเด็กชายมารวย เกิดที่จังหวัดนครพนม เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยขณะเกิดมารดามีรายการในทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๓ ระบุสัญชาติเวียดนาม ส่วนบิดามีรายการในทะเบียนประวัติ ท.ร. ๓๘ ก เป็นบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน เด็กชายมารวยจึงได้รับแจ้งการเกิดตามสูติบัตร ท.ร. ๓ เป็นผู้ไม่ได้สัญชาติไทย ต่อมามารดาของเด็กชายมารวยได้ยื่นคำขอลงรายการสัญชาติไทยตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ และได้รับอนุมัติจากนายอำเภอเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๓ กรณีดังกล่าวส่งผลทำให้เด็กชายมารวย เป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดตามมาตรา ๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ เนื่องจากการได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๒๓ ของมารดามีผลตั้งแต่วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นการได้สัญชาติไทยก่อนที่เด็กชายมารวยเกิด ดังนั้น นายทะเบียนจะต้องแก้ไขสถานะทางทะเบียนในเอกสารทะเบียนราษฎรของเด็กชายมารวย ด้วยการจำหน่ายรายการบุคคลประเภท ๗ ใน ท.ร. ๑๓ แล้วเพิ่มชื่อบุคคลดังกล่าวเข้ามาในทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๔ ในสถานะบุคคลสัญชาติไทยตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ฯ ข้อ ๑๐๓ ให้เลขปนะจำตัว ๑๓ หลักเป็นบุคคลประเภท ๕ และหมายเหตุการให้ได้สัญชาติไทยและการกำหนดให้เลขประจำตัว ๑๓ หลักใหม่ไว้ด้านหลังของสูติบัตร ท.ร. ๓ พร้อมลงลายมือชื่อนายทะเบียนและวันเดือนปีกำกับไว้

๒.๓ **บุคคลที่พิสูจน์ได้ว่าเป็นคนสัญชาติไทย** ได้แก่บุคคลที่ได้รับการบันทึกจัดทำทะเบียนประวัติเป็นบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน (ท.ร. ๓๘ ก) เนื่องจากนายทะเบียนไม่รับแจ้งการเกิดหรือเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านให้ตามคำร้องเพราะพยานหลักฐานไม่เพียงพอที่จะพิสูจน์สถานะการเกิดและสัญชาติตามมาตรา ๑๙/๒ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ ต่อมาบุคคลดังกล่าวสามารถพิสูจน์ได้ว่าตนเป็นผู้มีสัญชาติไทย นายทะเบียนจะต้องแก้ไขสถานะทางทะเบียนของบุคคลนั้นโดยการยกเลิกทะเบียนประวัติ ท.ร. ๓๘ ก รวมทั้งจำหน่ายรายการบุคคลและเลขประจำตัว ๑๓ หลักเดิม แล้วดำเนินการจัดทำเอกสารทะเบียนราษฎรให้ใหม่ โดยถ้าการถูกบันทึกเป็นบุคคลประเภท ๐ เป็นผลมาจากการขอแจ้งการเกิด นายทะเบียนจะต้องแก้ไขโดยการรับแจ้งการเกิดตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๕๗ (คนไทยขอแจ้งการเกิดเกินกำหนด) ข้อ ๕๙ (กรณีเด็กไร้เดียงสาในสถานสงเคราะห์ของรัฐ) หรือข้อ ๕๙/๑ (กรณีเด็กเร่ร่อนหรือเด็กที่บุพการีทอดทิ้งซึ่งอยู่ในการอุปการะของสถานสงเคราะห์) แล้วแต่กรณี แล้วออกสูติบัตร ท.ร. ๒ กำหนดเลขประจำตัว ๑๓ หลักเป็นบุคคลประเภท ๒ แล้วเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๔ หรือถ้าการถูกบันทึกเป็นบุคคลประเภท ๐ เป็นผลมาจากการขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน นายทะเบียนจะต้องแก้ไขโดยการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๔ ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ฯ ข้อ ๙๗ (กรณีบิดาและมารดาเป็นไทย) ข้อ ๙๘ (กรณีเด็กอนาถา) หรือข้อ ๑๐๓ (กรณีบิดาหรือมารดาเป็นไทย) แล้วแต่กรณี กำหนดเลขประจำตัว ๑๓ หลักเป็นบุคคลประเภท ๕

ตัวอย่างของกรณีบุคคลตาม ๒.๓ เช่น นางสาวจันตรี เกิดเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๘ อยู่ในความอุปการะดูแลของสถานสงเคราะห์เนื่องจากถูกบิดามารดาทอดทิ้งตั้งแต่วัยเยาว์ โดยไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับบิดามารดาและสถานที่เกิดของบุคคลดังกล่าว เมื่อเจ้าหน้าที่สถานสงเคราะห์ขอแจ้งการเกิดให้แก่นางสาวจันตรี นายทะเบียนจึงไม่อาจรับแจ้งการเกิดได้เนื่องจากไม่สามารถพิสูจน์สถานะการเกิดและสัญชาติ และได้จัดทำทะเบียนประวัติ ท.ร. ๓๘ ก ให้กับนางสาวจันตรี เป็นบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน (บุคคลประเภท ๐) ต่อมาปรากฏหลักฐานว่าแม่ของนางสาวจันตรี เป็นผู้มีสัญชาติไทย โดยมีผลการตรวจดีเอ็นเอยืนยันความสัมพันธ์การเป็นมารดาและบุตร กรณีดังกล่าวส่งผลทำให้นางสาวจันตรีเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดตามมาตรา ๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ เนื่องจากมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย ดังนั้น นายทะเบียนจะต้องแก้ไขสถานะทางทะเบียนในเอกสารทะเบียนราษฎรของนางสาวจันตรี ด้วยการยกเลิกทะเบียนประวัติ ท.ร. ๓๘ ก รวมทั้งจำหน่ายรายการบุคคลและเลขประจำตัว ๑๓ หลักเดิม แล้วดำเนินการรับแจ้งการเกิดตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๕๙/๑ ออกสูติบัตร ท.ร. ๒ กรณีบุคคลสัญชาติไทยแจ้งการเกิดเกินกำหนด กำหนดเลขประจำตัว ๑๓ หลักเป็นบุคคลประเภท ๒ และเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๔

ส่วนการทะเบียนราษฎร

มกราคม ๒๕๕๔

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ ว ๖๓๑๓

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๑๕ มีนาคม ๒๕๕๔

เรื่อง การพิสูจน์ความเป็นบิดาซึ่งมีสัญชาติไทยของผู้เกิดเพื่อการได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามมาตรา ๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กฎกระทรวงกำหนดวิธีการและค่าธรรมเนียมคำขอพิสูจน์ความเป็นบิดาซึ่งมีสัญชาติไทยของผู้เกิดเพื่อการได้สัญชาติไทยโดยการเกิด พ.ศ. ๒๕๕๓

๒. ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ แบบคำขอ แบบหนังสือรับรอง และวิธีการสอบสวนเพื่อสูจน์ความเป็นบิดาซึ่งมีสัญชาติไทยของผู้เกิดเพื่อการได้สัญชาติไทยโดยการเกิด ลงวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๔

ตามที่พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้เพิ่มวรรคสองของมาตรา ๗ กำหนดให้บุตรที่เกิดจากบิดาสัญชาติไทยซึ่งมิใช่บิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย (บิดาตามข้อเท็จจริง) เป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดตามบิดา โดยมีเงื่อนไขว่าจะต้องพิสูจน์ความสัมพันธ์การเป็นบิดาและบุตรตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้ออกกฎกระทรวงกำหนดวิธีการและค่าธรรมเนียมคำขอพิสูจน์ความเป็นบิดาซึ่งมีสัญชาติไทยของผู้เกิดเพื่อการได้สัญชาติไทยโดยการเกิด พ.ศ. ๒๕๕๓ ไว้แล้ว นั้น

เนื่องจากการดำเนินการตามกฎกระทรวงฉบับดังกล่าวจำเป็นต้องมีประกาศกระทรวงมหาดไทยเพื่อรองรับการปฏิบัติ ทั้งในเรื่องพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ แบบพิมพ์ที่จะใช้ปฏิบัติ และวิธีการสอบสวน ซึ่งบัดนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้ออกประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่องแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ แบบคำขอ แบบหนังสือรับรอง และวิธีการสอบสวนเพื่อพิสูจน์ความเป็นบิดาซึ่งมีสัญชาติไทยของผู้เกิดเพื่อการได้สัญชาติไทยโดยการเกิด ปรากฏตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้โดยสาระสำคัญของกฎกระทรวงและประกาศกระทรวงมหาดไทยเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว พอสรุปได้ดังนี้

ก. พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่

กำหนดให้นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ผู้อำนวยการเขตและพนักงานทูตหรือกงสุลประจำสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลใหญ่ หรือส่วนราชการของกระทรวงการต่างประเทศที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งกระทรวงการต่างประเทศมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ด้านกงสุล เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการพิสูจน์ความเป็นบิดาซึ่งมีสัญชาติไทยของผู้เกิดตามกฎกระทรวงฯ

ข. ผู้ยื่นคำขอ ประกอบด้วย

(๑) ผู้เกิดซึ่งได้แก่บุตรที่เกิดจากบิดาซึ่งมีสัญชาติไทยแต่เป็นบิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยผู้ที่จะยื่นคำขอด้วยตนเองควรจะมีอายุตั้งแต่สิบห้าปีบริบูรณ์

(๒) ผู้มีส่วนได้เสียซึ่งได้แก่ บุพการี ผู้อนุบาล ผู้พิทักษ์ ผู้รับบุตรบุญธรรม หรือผู้ปกครองของผู้เกิด แล้วแต่กรณี

ค. สถานที่ยื่นคำขอพร้อมพยานหลักฐาน ได้แก่

(๑) ผู้ยื่นคำขอที่มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทย ให้ยื่นคำขอ ณ ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอหรือสำนักงานเขตที่ผู้นั้นมีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบัน โดยถ้าผู้ขอเป็นบุคคลที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านให้ยื่นคำขอได้ที่อำเภอ กิ่งอำเภอหรือเขตแห่งที่บ้านตามทะเบียนบ้านตั้งอยู่

(๒) ผู้ยื่นคำขอที่มีภูมิลำเนาอยู่ในต่างประเทศ ให้ยื่นคำขอ ณ สถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลไทยประจำประเทศที่ผู้นั้นอาศัยอยู่ หรือสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลไทยที่รับผิดชอบเขตอาณาของประเทศที่ผู้นั้นอาศัยอยู่ แล้วแต่กรณี

ง. หลักฐานที่ต้องใช้ ประกอบด้วย

(๑) หลักฐานเอกสาร ได้แก่ รูปถ่ายครึ่งตัวหน้าตรงไม่สวมหมวก ขนาด ๒ นิ้ว ของบุตรที่ขอพิสูจน์ความสัมพันธ์ และผู้ที่เป็นบิดา (กรณีปรากฏบิดาหรือสามารถหารูปถ่ายของบิดาได้) หลักฐานทางทะเบียนของบิดาและบุตร (ถ้ามี) ได้แก่ สำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาทะเบียนประวัติ สูติบัตร ทะเบียนคนเกิด หนังสือรับรองการเกิด มรณบัตร ทะเบียนคนตาย บัตรประจำตัวประชาชน เป็นต้น หรือเอกสารอื่นที่ทางราชการออกให้ซึ่งมีรูปถ่ายและรายการบุคคลของบิดาหรือบุตร หรือบิดาและบุตร เช่น หลักฐานการรับราชการทหาร ผลการตรวจสารพันธุกรรม (DNA) เป็นต้น ทั้งนี้ เอกสารที่ใช้เป็นหลักฐานควรปรากฏรายการสัญชาติของบิดาอยู่ด้วย

(๒) พยานบุคคล ได้แก่ บิดาหรือมารดาของผู้เกิด (กรณีที่ยังมีชีวิตอยู่และสามารถให้ปากคำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้) ผู้มีส่วนได้เสียที่ยื่นคำขอ ผู้เกิดเฉพาะกรณีผู้ที่มีอายุตั้งแต่สิบห้าปีบริบูรณ์ และบุคคลที่น่าเชื่อถือไม่น้อยกว่าสองคนซึ่งสามารถยืนยันความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและผู้เกิด

จ. ค่าธรรมเนียม

การยื่นคำขอพิสูจน์ความสัมพันธ์การเป็นบิดาซึ่งมีสัญชาติไทยของผู้เกิดต้องเสียค่าธรรมเนียมฉบับละ ๕๐ บาท

ฉ. ขั้นตอนการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่

๑. เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับคำขอพร้อมหลักฐานเอกสารประกอบคำขอแล้ว ให้ออกใบรับให้แก่ผู้ยื่นคำขอไว้เป็นหลักฐาน และดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องของหลักฐานเอกสารให้แล้วเสร็จภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำขอ โดยถ้าเอกสารที่ผู้ขอนำมาแสดงมิใช่เอกสารต้นฉบับหรือเป็นเอกสารที่มีข้อความเลอะเลือน ชำรุด หรือมีข้อพิรุธ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการ ดังนี้

(๑) ทำเรื่องตรวจสอบไปยังส่วนราชการหรือหน่วยงานที่ออกเอกสารดังกล่าว

(๒) ถ้าเป็นเอกสารทะเบียนที่มีเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก เช่น สูติบัตร สำเนาทะเบียนบ้าน ทะเบียนประวัติ บัตรประจำตัวประชาชน เป็นต้น ให้ตรวจสอบจากฐานข้อมูลการทะเบียนในระบบคอมพิวเตอร์ของสำนักทะเบียนกลาง

๒. ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนพยานบุคคลตามข้อ ง (๒) โดยการสอบสวนจะต้องปรากฏข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติของบิดาของผู้เกิดและผู้เกิด และความสัมพันธ์ทางด้านครอบครัวระหว่างบิดาของผู้เกิดและผู้เกิด โดยถ้าผู้ยื่นคำขออ้างถึงพยานบุคคลที่สามารถยืนยันความสัมพันธ์ระหว่างบิดาของผู้เกิดและผู้เกิดซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ท้องที่อื่นและไม่สะดวกที่จะเดินทางมาเป็นพยานหรือมีเหตุจำเป็นอื่น พนักงานเจ้าหน้าที่อาจทำเรื่องขอให้นายทะเบียนที่เกี่ยวข้องสอบสวนพยานบุคคลดังกล่าวแทนก็ได้

๓. กรณีผู้ยื่นคำขอมีหลักฐานการตรวจสารพันธุกรรม (DNA) หรือหลักฐานการตรวจทางวิทยาศาสตร์ซึ่งพิสูจน์ว่าบิดาและผู้เกิดเป็นบิดาและบุตรกัน ให้ยกเว้นการสอบสวนพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือ

๔. เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบพยานหลักฐานและสอบสวนพยานบุคคลแล้วเชื่อได้ว่าผู้ที่อ้างว่าเป็นบิดาและผู้เกิดเป็นบิดาและบุตรกัน ให้ออกหนังสือรับรองการพิสูจน์ความเป็นบิดาของผู้เกิดให้แก่ผู้ยื่นคำขอ เพื่อเป็นหลักฐานแสดงว่าผู้เกิดตามหนังสือรับรองเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดตามมาตรา ๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ และสามารถใช้หนังสือรับรองดังกล่าวในการขอแจ้งการเกิด ขอเพิ่มชื่อหรือขอลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้าน ขอแก้ไขสถานภาพในเอกสารทะเบียนราษฎร หรือกรณีอื่น ๆ ได้ตามกฎหมายและระเบียบ

๕. กรณีพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบหลักฐานเอกสารแแล้วเห็นว่าไม่ถูกต้อง หรือพิจารณาพยานเอกสารและพยานบุคคลแล้วไม่อาจเชื่อได้ว่าผู้ที่อ้างว่าเป็นบิดาและผู้เกิดเป็นบิดาและบุตรกัน ให้แจ้งคำสั่งให้ผู้ยื่นคำขอทราบเป็นหนังสือเพื่อโต้แย้ง ชี้แจงข้อเท็จจริง หรืออุทธรณ์คำสั่ง ตามระยะเวลาที่กำหนดในกฎกระทรวง ฯ

ช. แบบพิมพ์ที่ใช้ดำเนินการ ประกอบด้วย แบบคำขอพิสูจน์ความเป็นบิดาซึ่งมีสัญชาติไทยของผู้เกิดฯ ใบรับคำขอฯ และหนังสือรับรองการพิสูจน์ความเป็นบิดาซึ่งมีสัญชาติไทยของผู้เกิดเพื่อการได้สัญชาติไทยโดยการเกิด ให้อำเภอ กิ่งอำเภอ สำนักงานเขต สถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลไทยจัดทำขึ้นเองตามแบบที่กำหนดในประกาศกระทรวงมหาดไทยฯ

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการตามกฎกระทรวงกำหนดวิธีการและค่าธรรมเนียมคำขอพิสูจน์ความเป็นบิดาซึ่งมีสัญชาติไทยของผู้เกิดเพื่อการได้สัญชาติไทยโดยการเกิด พ.ศ. ๒๕๕๓ และประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่องแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ แบบคำขอ แบบหนังสือรับรอง และวิธีการสอบสวนเพื่อสูจน์ความเป็นบิดาซึ่งมีสัญชาติไทยของผู้เกิดเพื่อการได้สัญชาติไทยโดยการเกิด เป็นไปในแนวทางเดียวกันด้วยความถูกต้อง จึงขอให้จังหวัดและกรุงเทพมหานครแจ้งอำเภอ สำนกงานเขต สำนักทะเบียนอำเภอ และสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งทราบและถือปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายมงคล สุระสัจจะ)
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร ๐ ๒๗๙๑ ๗๓๑๓ – ๖

ด่วนมาก

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๑๙๑๐

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๓๐ เมษายน ๒๕๕๕

เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับกรณีคนไทยพลัดถิ่นตามพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕

ด้วยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และมีผลใช้บังคับในวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๕ ที่ผ่านมา โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. กำหนดบทนิยามคำว่า “คนไทยพลัดถิ่น” เพื่อแสดงลักษณะของบุคคลที่จะเป็นผู้ทรงสิทธิที่จะได้สัญชาติไทยตามกฎหมายฉบับนี้ โดยกำหนดให้มีองค์ประกอบ ๕ ประการ ได้แก่

(๑) เป็นผู้ซึ่งมีเชื้อสายไทยที่ต้องกลายเป็นคนในบังคับของประเทศอื่นโดยเหตุอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงอาณาเขตของราชอาณาจักรไทยในอดีต (territory changed)

(๒) มิได้ถือสัญชาติของประเทศอื่น

(๓) ได้อพยพเข้ามาอยู่อาศัยในประเทศไทยเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้ว

(๔) มีวิถีชีวิตเป็นคนไทย

(๕) ได้รับการจัดทำทะเบียนราษฎรภายใต้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

๒. กำหนดให้มีคณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นเพื่อทำหน้าที่พิจารณาและให้การรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นแก่ผู้ที่ยื่นคำขอพิสูจน์สถานะเพื่อการได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตลอดจนเสนอแนะและให้ความเห็นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในการออกกฎกระทรวงหรือการดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับคนไทยพลัดถิ่น

๓. กำหนดให้คนไทยพลัดถิ่นที่ประสงค์จะได้รับการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นเพื่อการได้สัญชาติไทยโดยการเกิดจะต้องยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อเสนอคำขอให้คณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นพิจารณาตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

๔. กำหนดให้ผู้ซึ่งคณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นให้การรับรองว่าเป็นคนไทยพลัดถิ่นแล้วได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามหลักสืบสายโลหิต และกำหนดให้บุตรของบุคคลดังกล่าวที่ไม่ได้ถือสัญชาติของประเทศอื่นหรือได้สัญชาติไทยไปก่อนแล้ว ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดด้วย

๕. กำหนดให้ถือว่าคนไทยพลัดถิ่นที่ได้แปลงสัญชาติเป็นไทยหรือได้สัญชาติไทยแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับ (ก่อนวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๕) ไม่ว่าด้วยวิธีการใด เช่น ได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ หรือได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นต้น เป็นคนไทยพลัดถิ่นที่ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น และให้มีสถานะเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดด้วย

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติสัญชาติฉบับดังกล่าว จึงขอแจ้งข้อมูลข้อเท็จจริงในส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

(๑) บุคคลกลุ่มเป้าหมายตามพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕ ได้มีการกล่าวไว้ในขั้นตอนการเสนอกฎหมายของรัฐบาลและการพิจารณากฎหมายฉบับนี้ของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ซึ่งได้แก่ชนกลุ่มน้อยที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยซึ่งรัฐยอมรับว่าเป็นคนที่มีเชื้อสายไทย ได้แก่ ผู้อพยพเชื้อสายไทยจากจังหวัดเกาะกง กัมพูชา (เข้ามาก่อนวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๐) ผู้หลบหนีเข้าเมืองเชื้อสายไทยจากจังหวัดเกาะกง กัมพูชา (เข้ามาหลังวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๐) ผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่าเชื้อสายไทยที่เข้ามาก่อนวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๑๙ ผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่าเชื้อสายไทย ที่เข้ามาหลังวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๑๙

(๒) การสำรวจจัดทำทะเบียนราษฎรในส่วนของผู้ที่มีเชื้อสายไทยดังกล่าวข้างต้น สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ได้จำแนกประเภทบุคคลโดยการกำหนดให้เลขกลุ่มไว้ในเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก (อยู่ในเลขหลักที่หกและเจ็ด) กล่าวคือ

(๒.๑) ผู้อพยพเชื้อสายไทยจากจังหวัดเกาะกง กัมพูชา (เข้ามาก่อนวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๐) ที่ยังไม่ได้สัญชาติไทย จะมีชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) เลขประจำตัวประชาชนขึ้นต้นหลักแรกเลข ๖ และเลขหลักที่หกและเจ็ดจะเป็นเลข ๖๓ ส่วนบุคคลที่ได้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติจะมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) เลขประจำตัวประชาชนขึ้นต้นหลักแรกด้วยเลข ๘ (ไม่ได้จัดกลุ่ม)

(๒.๒) ผู้หลบหนีเข้าเมืองเชื้อสายไทยจากจังหวัดเกาะกง กัมพูชา (เข้ามาหลังวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๐) ที่ยังไม่ได้สัญชาติไทย จะมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) เลขประจำตัวประชาชนขึ้นต้นหลักแรกด้วยเลข ๖ และเลขหลักที่หกและเจ็ดจะเป็นเลข ๖๔ ส่วนบุคคลที่ได้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติจะมีชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) เลขประจำตัวประชาชนขึ้นต้นหลักแรกด้วยเลข ๘ (ไม่ได้จัดกลุ่ม)

(๒.๓) ผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่าเชื้อสายไทย ที่เข้ามาก่อนวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๑๙ ที่ยังไม่ได้สัญชาติไทย จะมีชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) เลขประจำตัวประชาชนขึ้นต้นหลักแรกด้วยเลข ๖ และเลขหลักที่หกและเจ็ดจะเป็นเลข ๖๖ ส่วนบุคคลที่ได้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติจะมีชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) เลขประจำตัวประชาชนขึ้นต้นหลักแรกด้วยเลข ๘ (ไม่ได้จัดกลุ่ม)

(๒.๔) ผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่าเชื้อสายไทย ที่เข้ามาหลังวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๑๙ ที่ยังไม่ได้สัญชาติไทย จะมีชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) เลขประจำตัวประชาชนขึ้นต้นหลักแรกด้วยเลข ๖ และเลขหลักที่หกและเจ็ดจะเป็นเลข ๖๗ โดยคนกลุ่มนี้ยังไม่มีผู้ใดได้รับการแปลงสัญชาติเป็นไทย เนื่องจากเป็นกลุ่มที่รัฐบาลเพิ่งมีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๓

สำหรับคนกลุ่มที่มีเชื้อสายไทยที่ได้รับการสำรวจจัดทำทะเบียนตามยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคลในประเทศไทยตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๘ นั้น จะได้รับการจัดทำทะเบียนประวัติ (ท.ร. ๓๘ ก) เป็นกลุ่มบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน ได้เลขประจำตัวประชาชนขึ้นต้นหลักแรกด้วยเลข ๐ และเลขหลักที่หกและเจ็ดจะเป็นเลข ๘๙ โดยในการบันทึกรายการบุคคลในระบบคอมพิวเตอร์จะมีรหัสกำกับอยู่ สามารถจำแนกกลุ่มบุคคลได้

(๓) การได้สัญชาติไทยตามพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕ จำแนกตามบุคคลที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้ ดังนี้

(๓.๑) กลุ่มที่ ๑ ได้แก่คนไทยพลัดถิ่นที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยและยังไม่ได้สัญชาติไทย ซึ่งจะมีทั้งกลุ่มที่ได้รับใบสำคัญถิ่นที่อยู่หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว เลขประจำตัวประชาชนหลักแรกเป็นเลข ๘ มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) กลุ่มคนที่ไม่มีสัญชาติไทย เลขประจำตัวประชาชนหลักแรกเป็นเลข ๖ มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) และกลุ่มบุคคลที่มีสถานะทางทะเบียน เลขประจำตัวประชาชนหลักแรกเป็นเลข ๐ มีชื่ออยู่ในทะเบียนประวัติ (ท.ร. ๓๘ ก) รวมถึงคนไทยพลัดถิ่นที่เกิดในประเทศไทยและไม่ได้สัญชาติไทย ซึ่งไม่ปรากฏบิดามารดาหรือบิดามารดาเสียชีวิต โดยบุคคลกลุ่มนี้จะต้องยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อพิสูจน์ความเป็นคนไทยพลัดถิ่นและเมื่อได้รับการรับรองจากคณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นแล้ว จึงจะถือได้ว่าผู้นั้นเป็นผู้ที่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิด ซึ่งเป็นไปตามมาตรา ๙/๕ และมาตรา ๙/๖ วรรคแรก แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕

ตัวอย่างเช่น นายมงคล หาญทะเล มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) เลขประจำตัวประชาชนขึ้นต้นด้วยเลข ๖ ถือบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยกลุ่มผู้อพยพเชื้อสายไทยจากจังหวัดเกาะกง หรือนายมิ่ง มะลิวัลย์ มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) เลขประจำตัวประชาชนขึ้นต้นด้วยเลข ๘ ถือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวกลุ่มไร้สัญชาติและมีบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยกลุ่มผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่าเชื้อสายไทย หรือนางสาวมะฮะตี ซอด้วง มีชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) เลขประจำตัวประชาชนขึ้นต้นด้วยเลข ๗ ถือบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยกลุ่มผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่าเชื้อสายไทยที่เข้ามาหลังวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๑๙ และมีมรณบัตรของมารดาซึ่งไม่มีสัญชาติไทยกลุ่มผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่า เชื้อสายไทยเช่นเดียวกัน ส่วนบิดาไม่ปรากฏ เป็นต้น

(๓.๒) กลุ่มที่ ๒ ได้แก่บุตรของคนไทยพลัดถิ่นตามกลุ่มที่ ๑ ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่เกิดในหรือนอกประเทศไทย และไม่ว่าจะเป็นผู้ที่ไม่มีสัญชาติไทยหรือผู้ที่ได้สัญชาติไทยแล้ว โดยบุคคลกลุ่มนี้ไม่ต้องยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อพิสูจน์ความเป็นคนไทยพลัดถิ่น แต่จะได้สัญชาติไทยโดยการเกิดต่อเมื่อบิดาหรือมารดาที่เป็นคนไทยพลัดถิ่นได้รับการรับรองจากคณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นแล้ว ซึ่งเป็นไปตามมาตรา ๙/๖ วรรคสอง และมาตรา ๙/๗ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕ โดยบุคคลกลุ่มที่ ๒ นี้จะต้องยื่นคำร้องขอต่อนายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร เพื่อแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลทะเบียนราษฎรให้ถูกต้องตรงกับสถานะที่กฎหมายให้การรับรองไว้ ซึ่งจะต้องดำเนินการภายหลังจากบิดามารดาได้รับการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นแล้ว

ตัวอย่างเช่น นายจารึก แสงสี เกิดในประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๙ มีชื่อในทะเบียนประวัติ (ท.ร. ๓๘ ก) เลขประจำตัวประชาชนขึ้นต้นด้วยเลข ๐ ถือบัตรประจำตัวคนที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน โดยมีบิดาเป็นคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยที่มีชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) และถือบัตรประจำตัวกลุ่มผู้อพยพเชื้อสายไทยจากจังหวัดเกาะกง หรือเด็กหญิงศศิตา ปกเปี้ยน เกิดเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๔ มีชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) เลขประจำตัวประชาชนขึ้นต้นด้วยเลข ๗ โดยมีมารดาเป็นคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยที่ชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) และถือบัตรประจำตัวกลุ่มผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่าเชื้อสายไทยที่เข้ามาหลังวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๑๙ เป็นต้น

(๓.๓) กลุ่มที่ ๓ ได้แก่คนไทยพลัดถิ่นที่ได้แปลงสัญชาติเป็นไทยหรือได้สัญชาติไทยแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัติสัญชาติฉบับนี้ใช้บังคับ ซึ่งมีหลายกรณี เช่น การได้สัญชาติไทยตามสามีตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ การได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ (กรณีบิดามารดาที่เป็นคนไทยพลัดถิ่นเสียชีวิต) การได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ (กรณีบิดามารดาที่เป็นคนไทยพลัดถิ่นเสียชีวิต) เป็นต้น โดยบุคคลกลุ่มนี้ถือว่าเป็นผู้ที่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดและไม่ต้องยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อพิสูจน์ความเป็นคนไทยพลัดถิ่นเพราะกฎหมายกำหนดให้ถือว่าเป็นบุคคลที่ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นแล้ว ซึ่งเป็นไปตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕ โดยบุคคลกลุ่มที่ ๓ นี้จะต้องยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรเพื่อแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลทะเบียนราษฎรให้ถูกต้องตรงกับสถานะที่กฎหมายให้การรับรองไว้ ซึ่งสามารถดำเนินการได้ทันทีที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

ตัวอย่างเช่น นายสุทิน แก้วเกษา เกิดปี พ.ศ. ๒๕๐๐ มีชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ระบุสัญชาติไทย เลขประจำตัวประชาชนขึ้นต้นด้วยเลข ๘ โดยก่อนจะได้สัญชาติไทย เคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) เลขประจำตัวประชาชนขึ้นต้นด้วยเลข ๖ และถือบัตรประจำตัวกลุ่มผู้อพยพเชื้อสายไทยจากจังหวัดเกาะกง หรือนางสายสุนีย์ เชื้อไทย เกิดประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๓ มีชื่อในทะเบียน้บาน (ท.ร. ๑๔) ระบุสัญชาติไทย เลขประจำตัวประชาชนขึ้นต้นด้วยเลข ๘ กลุ่มคนที่ได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๒๓ โดยบิดาและมารดาได้รับการสำรวจจัดทำทะเบียนประวัติผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่าเชื้อสายไทย แต่เสียชีวิตแล้ว เป็นต้น

(๓.๔) กลุ่มที่ ๔ ได้แก่บุตรของคนไทยพลัดถิ่นกลุ่มที่ ๓ ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่เกิดในหรือนอกประเทศไทย และไม่ว่าจะเป็นผู้ที่ไม่มีสัญชาติไทยหรือผู้ที่ได้สัญชาติไทยแล้วซึ่งมิใช่การได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามมาตรา ๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยบุคคลกลุ่มนี้ไม่ต้องยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อพิสูจน์ความเป็นคนไทยพลัดถิ่นและจะได้สัญชาติไทยโดยการเกิดทันทีที่พระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับ ซึ่งบุคคลกลุ่มที่ ๔ ที่จะต้องยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรเพื่อแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลทะเบียนราษฎรให้ถูกต้องตรงกับสถานะที่กฎหมายให้การรับรองไว้ ได้แก่ ผู้ที่ไม่มีสัญชาติไทยและผู้ที่ได้สัญชาติไทยซึ่งมิใช่การได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งสามารถดำเนินการได้ทันทีที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

ตัวอย่างเช่น เด็กหญิงสุรีรัตน์ แก้วเกษา เกิดประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๐ มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) ระบุไม่ได้สัญชาติไทย เลขประจำตัวประชาชนขึ้นต้นด้วยเลข ๗ เป็นบุตรของนายสุทิน แก้วเกษา บุคคลสัญชาติไทย กับนางละแหม่ง สัญชาติกัมพูชา โดยนายสุทินฯ ได้สัญชาติโดยการแปลงสัญชาติเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ตามมติคณะรัฐมนตรีในกลุ่มผู้อพยพเชื้อสายไทยจากจังหวัดเกาะกง หรือเด็กชายมะขาม เชื้อไทย เกิดประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๙ มีชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ระบุสัญชาติไทย เลขประจำตัวประชาชนขึ้นต้นด้วยเลข ๘ กลุ่มคนที่ได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๒๓ เป็นบุตรของนางสายสุนีย์ เชื้อไทย บุคคลสัญชาติไทยตามมาตรา ๒๓ กับนายทีมะซู สัญชาติกะเหรี่ยง โดยนางสายสุนีย์ฯ เป็นบุตรของบิดามารดาที่ได้รับการสำรวจจัดทำทะเบียนประวัติผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่าเชื้อสายไทย แต่เสียชีวิตแล้ว เป็นต้น

โดยสรุปแล้วการปฏิบัติในการลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนราษฎรกรณีของคนไทยพลัดถิ่น ตามพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕ จะแบ่งออกเป็น ๒ กรณี ได้แก่

๑) กรณีที่จะต้องผ่านการพิสูจน์และรับรองจากคณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น ก่อนจึงจะสามารถขอลงรายการสัญชาติไทยหรือเปลี่ยนสถานะเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดในทะเบียนบ้านได้ ได้แก่ บุคคลตามมาตรา ๙/๖ และมาตรา ๙/๗ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕ หรือบุคคลกลุ่มที่ ๑ และกลุ่มที่ ๒ ตามที่กล่าวไว้ในข้อเท็จจริงข้างต้น โดยบุคคลดังกล่าวจะสามารถใช้สิทธิในสัญชาติไทยโดยการเกิดได้ต่อเมื่อคณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นได้ให้การรับรองแล้วว่าผู้นั้นเป็นคนไทยพลัดถิ่น

๒) กรณีที่สามารถขอลงรายการสัญชาติไทยหรือเปลี่ยนสถานะเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดในทะเบียนบ้านได้ทันทีเมื่อพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕ มีผลใช้บังคับ ได้แก่ บุคคลตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติฉบับดังกล่าว และบุตร หรือบุคคลกลุ่มที่ ๓ และกลุ่มที่ ๔ ตามที่กล่าวไว้ในข้อเท็จจริงข้างต้น โดยบุคคลดังกล่าวจะสามารถใช้สิทธิในสัญชาติไทยโดยการเกิดได้ตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕ มีผลใช้บังคับ (วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๕) ซึ่งขณะนี้กรมการปกครองโดยสำนักทะเบียนกลางกำลังดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงโปรแกรมการปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์เพื่อรองรับการปฏิบัติในเรื่องดังกล่าว และจะได้แจ้งให้ทราบเพื่อถือปฏิบัติในโอกาสต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบและขอให้แจ้งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งที่อยู่ในเขตรับผิดชอบ ให้ศึกษาทำความเข้าใจเพื่อเตรียมการปฏิบัติต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุรพล พงษ์ทัดศิริกุล)
รองปลัดกระทรวงมหาดไทย ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง
สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐ – ๒๗๙๑ – ๗๓๒๕ – ๖

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/๒๒๕๘๐

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๐ กันยายน ๒๕๕๕

เรื่อง หารือวิธีปฏิบัติด้านงานทะเบียนราษฎร กรณีการออกหลักฐานผิดประเภท

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่

อ้างถึง หนังสือจังหวัดเชียงใหม่ ที่ ชม ๐๐๑๗.๑/๑๘๙๑๓ ลงวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๕ และ ที่ ชม ๐๐๑๗.๑/๓๑๙๑๗ ลงวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๕๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารที่เกี่ยวข้อง จำนวน - ชุด

ตามที่จังหวัดเชียงใหม่ได้รับหนังสือหารือจากอำเภอหางดงว่า อำเภอสันป่าตองได้รับคำร้องขอจดทะเบียนการหย่า รายนางชนิกานต์ ชุมภู หรือนางสาวจันทร์ดี ไชยคำ เลขประจำตัวประชาชน ๑-๕๐๑๕-๐๐๐๕๔-๔๔-๙ อยู่บ้านเลขที่ ๑๖๒ หมู่ที่ ๗ ตำบลทุ่งต้อม อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ แต่นายทะเบียนไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจากรายการฐานข้อมูลของบุคคลดังกล่าวไม่ถูกต้อง โดยตรวจพบว่าเป็นการแจ้งเกิดเกินกำหนด เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๗ แต่ได้เลขประจำตัวประชาชนเป็นบุคคลประเภท “๑” ซึ่งเป็นการกำหนดเลขประจำตัวประชาชนผิดไปจากข้อเท็จจริง นั้น

กรมการปกครองพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีนางชนิกานต์ ชุมภู เลขประจำตัวประชาชน ๑-๕๐๑๕-๐๐๐๕๔-๔๔-๙ สัญชาติไทย เกิดวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๒๔ และได้แจ้งการเกิดต่อนายทะเบียนอำเภอหางดง เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๗ ซึ่งเป็นกรณีแจ้งการเกิดเกินกำหนด แต่สำนักทะเบียนอำเภอหางดงได้กำหนดเลขประจำตัวประชาชนเป็นบุคคลประเภท ๑ ซึ่งเป็นการดำเนินการไม่ถูกต้อง นายทะเบียนอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ ยกเลิกเอกสารการทะเบียนราษฎร และจำหน่ายรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้านแต่เนื่องจากสูติบัตรทั้ง ๒ ตอนสูญหาย จึงไม่สามารถยกเลิกได้ ให้นายทะเบียนจำหน่ายรายการของนางชนิกานต์ ชุมภู เฉพาะทะเบียนบ้านและฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรเท่านั้น จากนั้นให้ดำเนินการแจ้งเกิดเกินกำหนดหรือเพิ่มชื่อและกำหนดเลขประจำตัวประชาชนตามที่กฎหมายและระเบียบกำหนดให้กับผู้ร้องต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

(นายธวัชชัย ธรรมรักษ์)
ผู้อำนวยการสำนักบริหารการทะเบียน ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๖
โทรสาร ๐-๒๙๐๖-๙๒๓๕

ที่ ชม ๐๐๑๗.๑/๑๘๙๑๓

ศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่
ถนนโชตนา กม ๗ ชม ๕๐๓๐๐

๘ มิถุนายน ๒๕๕๕

เรื่อง ขอหารือวิธีการปฏิบัติด้านงานทะเบียนราษฎร กรณีการออกหลักฐานผิดประเภท

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

อ้างถึง ๑. พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

๒. ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ (รวมฉบับแก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๕๑)

๓. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๓ ลงวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๓๙

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสืออำเภอหางดง ที่ ชม ๑๕๑๗/๑๖๐๖ ลงวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๕ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยจังหวัดเชียงใหม่ ได้รับหนังสือหารือจากอำเภอหางดงว่า ได้รับแจ้งจากอำเภอสันป่าตองว่า ได้รับคำร้องขอจดทะเบียนการหย่ารายนางชนิกานต์ ชุมภู หรือ น.ส. จันทร์ดี ไชยคำ เลขประจำตัวประชาชน ๑-๕๐๑๕-๐๐๐๕๔-๔๔-๙ อยู่บ้านเลขที่ ๑๖๒ หมู่ที่ ๗ ตำบลทุ่งต้อม อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ แต่ไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจากรายการฐานข้อมูลของบุคคลดังกล่าวพบว่าไม่ถูกต้อง เป็นการแจ้งเกิดเกินกำหนดเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๗ แต่ได้เลขประจำตัวประชาชนเป็นรหัส ๑ ซึ่งเป็นการกำหนดเลขประจำตัวประชาชนผิดไปจากข้อเท็จจริง และให้สำนักทะเบียนอำเภอหางดงดำเนินการแก้ไขรายการเลขประจำตัวประชาชนให้ถูกต้อง โดยสำนักทะเบียนอำเภอหางดงได้ตรวจสอบสูติบัตร (ท.ร. ๑) ออกให้ ณ สำนักทะเบียนอำเภอหางดง เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๓๗ เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการขอแก้ไขเลขประจำตัวประชาชนแต่ไม่พบ จึงทำหนังสือขอสำเนาภาพถ่ายไมโครฟิล์มจากสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ซึ่งแจ้งให้อำเภอทราบแล้วว่าไม่พบเช่นกัน ส่วนสูติบัตรที่มอบให้ผู้ร้องเก็บไว้เป็นหลักฐานผู้ร้องได้ทำสูญหายไป ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๓๕ และหนังสือสั่งการสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๓ ลงวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๓๙ ให้สำนักทะเบียนที่ออกสูติบัตรสั่งยกเลิกสูติบัตร (ท.ร. ๑) โดยทำเครื่องหมายกากบาทและระบุคำว่า “ยกเลิก” พร้อมสาเหตุการยกเลิกด้วยหมึกสีแดงไว้ สำนักทะเบียนอำเภอหางดง ขอหารือว่ากรณีไม่มีสูติบัตรที่จะทำการยกเลิกและจะมีแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องได้อย่างไร เพื่อจะได้ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

จังหวัดเชียงใหม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีไม่มีสูติบัตรที่จะทำการยกเลิกและไม่พบในฐานข้อมูลทะเบียนคนเกิด จึงเห็นควรจำหน่ายเฉพาะรายการในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร (ท.ร. ๑๔) และสำเนาทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ฉบับเจ้าบ้าน กรณีนางชนิกานต์ ชุมภู เลขประจำตัวประชาชน ๑-๕๐๑๕-๐๐๐๕๔-๔๔-๙ เกิดเมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๒๔ ซึ่งโดยบุคคลประเภทที่ ๑ ได้แก่ คนที่เกิดตั้งแต่วันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๒๖ เป็นต้นมา มีสัญชาติไทยและได้แจ้งเกิดภายในกำหนดเวลาที่กฎหมายกำหนด แต่สำหรับบุคคลที่เกิดก่อนวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๒๖ ควรจะเป็นบุคคลประเภทที่ ๓ หรือประเภทที่ ๕ หรือประเภทที่ ๒ จะเป็นบุคคลประเภทที่ ๑ ไม่ได้ กรณีนางชนิกานต์ ชุมภู เกิดเมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๒๔ ควรจะได้กำหนดเลขประจำตัวประชาชนตามประเภทของบุคคลที่อยู่ในระบบทะเบียนราษฎรเป็นประเภทที่ ๓ แต่ไม่ได้รับการกำหนดเลขดังกล่าว ซึ่งปัจจุบันไม่สามารถกำหนด

เลขประจำตัวประชาชนประเภทที่ ๓ ได้แต่อย่างใด ต่อมาได้มาดำเนินการขอแจ้งเกิดเกินกำหนดและสำนักทะเบียนอำเภอหางดงได้กำหนดเลขประจำตัวประชาชนผิดเป็นประเภทที่ ๑ และหากถือปฏิบัติตามหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๓ ลงวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๓๙ น่าจะเป็นการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง ทั้งนี้ จังหวัดเชียงใหม่มีความเห็นว่า สำนักทะเบียนอำเภอหางดง ควรจะทำเรื่องขอกำหนดเลขประจำตัวประชาชนไปยังสำนักทะเบียนกลางพิจารณาเลขประจำตัวที่ผิดพลาด และกำหนดเลขประจำตัวให้ใหม่แก่นางชนิกานต์ ชุมภู ต่อไป จึงขอหารือว่าความเห็นของจังหวัดเชียงใหม่ถูกต้องหรือไม่ หากไม่ถูกต้อง มีแนวทางปฏิบัติอย่างไร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายอดิศร กำเนิดศิริ)
ปลัดจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน
ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่

ที่ทำการปกครองจังหวัด
กลุ่มงานปกครอง/งานทะเบียน
โทร./โทรสาร ๐-๕๓๑๑-๒๖๓๙

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๑๗๓๕๔

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕

เรื่อง กฎกระทรวงการพิสูจน์และการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๕ และประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง คำขอพิสูจน์ความเป็นคนไทยพลัดถิ่น ใบรับ และหนังสือรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กฎกระทรวง การพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๕ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง คำขอพิสูจน์ความเป็นคนไทยพลัดถิ่นฯ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยกระทรวงมหาดไทย ได้ออกกฎกระทรวงการพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๕ และประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง คำขอพิสูจน์ความเป็นคนไทยพลัดถิ่น ใบรับ และหนังสือรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น ลงวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา หน้า ๑๔ เล่มที่ ๑๒๙ ตอนที่ ๖๕ ก วันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๕ และ หน้า ๑ เล่มที่ ๑๒๙ ตอนพิเศษ ๑๑๕ ง วันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ตามลำดับ ซึ่งส่งผลให้กฎกระทรวง และประกาศกระทรวงมหาดไทย ดังกล่าว มีผลบังคับใช้ตามกฎหมายแล้ว รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้

ดังนั้น เพื่อให้การเตรียมการปฏิบัติในการพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงขอให้แจ้งหน่วยงานในสังกัดที่รับผิดชอบในการดำเนินการดังกล่าว และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ถือปฏิบัติและเตรียมการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุกิจ เจริญรัตนกุล)
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทรศัพท์ ๐-๒๗๙๑-๗๓๒๕-๖
โทรสาร ๐-๒๙๐๖-๙๒๑๘

ที่ มท ๐๓๑๐.๑/๗๙

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กท ๑๐๓๐๐

๒๖ มิถุนายน ๒๕๓๘

เรื่อง ขอทราบแนวทางปฏิบัติการทำลายเอกสารเกี่ยวกับงานทะเบียน

เรียน นายทะเบียนจังหวัดมหาสารคาม

อ้างถึง หนังสือจังหวัดมหาสารคาม ที่ มค ๐๐๑๖/๘๕๒ ลงวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๓๘

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือส่วนการทะเบียนทั่วไป ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๒๓๓๖ ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๓๘

ตามที่จังหวัดมหาสารคามได้มีหนังสือขอทราบแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการทำลายเอกสารทะเบียนราษฎรและทะเบียนทั่วไป นั้น

สำนักทะเบียนกลางพิจารณาแล้วขอเรียนว่า เอกสารการทะเบียนราษฎรที่จะต้องเก็บรักษาไว้เป็นหลักฐานของทางราชการตลอดไป มีดังนี้

๑. สูติบัตร มรณบัตร ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ทะเบียนบ้าน และทะเบียนคนไทย

๒. หลักฐานการสอบสวนกรณี เพิ่มชื่อ แจ้งเกิดเกินกำหนด แก้ไขรายการสัญชาติ และแก้ไขวันเดือนปีเกิด

ดังนั้น เอกสารการทะเบียนราษฎรที่นอกเหนือจากข้อ ๑ และข้อ ๒ ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. ๒๕๒๖ หมวด ๓ ส่วนที่ ๑ และส่วนที่ ๓ เรื่องการเก็บรักษาและการทำลายหนังสือโดยอนุโลม

สำหรับ แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการทำลายเอกสารทะเบียนทั่วไป ขอให้ดำเนินการตามหนังสือส่วนการทะเบียนทั่วไป ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๒๓๓๖ ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๓๘ ที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิยม พึ่งสุจริต)
ผู้ช่วยผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๔๖๗ ต่อ ๓๐๔

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๓๐

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท ๑๒๑๕๐

๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๓

เรื่อง การปฏิบัติงานทะเบียนราษฎร

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

ด้วยปัจจุบันปรากฏว่าปัญหาเรื่องสถานะและสิทธิของบุคคลเป็นปัญหาที่อยู่ในความสนใจของหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก อาทิ คณะกรรมาธิการของวุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี องค์กรพัฒนาเอกชน เป็นต้น โดยเฉพาะปัญหาบุคคลตกหล่นทางทะเบียนราษฎรซึ่งเกิดจากการไม่ได้รับแจ้งการเกิดหรือการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านซึ่งทำให้บุคคลดังกล่าวตกอยู่ในสถานะเป็นคนไร้รัฐ ไร้สัญชาติ หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนและไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายเช่นเดียวกับคนสัญชาติไทย โดยสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ได้รับแจ้งปัญหาเรื่องร้องเรียนเพื่อขอให้ดำเนินการช่วยเหลือและได้รับการสอบถามโดยให้ชี้แจงแนวทางปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องอยู่เป็นประจำ

สำนักทะเบียนกลางตรวจสอบแล้วพบว่าปัญหาบุคคลตกหล่นทางทะเบียนราษฎรเกิดจากสาเหตุหลายประการซึ่งสรุปได้ ดังนี้

๑. สาเหตุที่เกิดจากตัวผู้ร้องขอแจ้งการเกิดหรือขอเพิ่มชื่อ ซึ่งปัญหาสำคัญคือการขาดพยานหลักฐานที่สามารถยืนยันถิ่นที่เกิด และประวัติความเป็นมาของครอบครัว โดยเฉพาะผู้ร้องที่โยกย้ายถิ่นที่อยู่บ่อยครั้ง ผู้ที่ถูกบิดามารดาทอดทิ้งตั้งแต่วัยเยาว์ และผู้ที่อาศัยอยู่ในท้องที่ห่างไกล เป็นต้น

๒. สาเหตุที่เกิดจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ซึ่งพบว่ามีหลายกรณี เช่น

๒.๑ เจ้าหน้าที่ปฏิเสธการรับคำร้องของประชาชน โดยแจ้งให้มาติดต่อใหม่ในวันหน้า หรือแจ้งให้ไปยื่นคำร้องขอดำเนินการที่สำนักทะเบียนอื่นทั้ง ๆ ที่สำนักทะเบียนแห่งนั้นมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย

๒.๒ เจ้าหน้าที่เรียกหลักฐานเกินกว่าระเบียบกำหนด รวมถึงการเรียกหลักฐานที่ผู้ร้องไม่สามารถนำมาแสดงได้ โดยไม่ได้พิจารณาพยานหลักฐานที่ผู้ร้องมีอยู่ อาทิ การเรียกผลการตรวจสารพันธุกรรมหรือดีเอ็นเอ การแจ้งให้นำข้าราชการชั้นสัญญาบัตรมาเป็นพยานรับรอง การแจ้งให้ผู้ร้องนำบิดามารดามาให้นายทะเบียนสอบปากคำทั้งที่ผู้ร้องเป็นบุคคลที่ถูกบุพการีทอดทิ้ง เป็นต้น

๒.๓ นายทะเบียนอำเภอ (นายอำเภอ) และนายทะเบียนท้องถิ่น (ผู้อำนวยการเขต หรือปลัดเทศบาล) ปล่อยให้เจ้าหน้าที่งานทะเบียนตัดสินใจดำเนินการโดยขาดการควบคุม ตรวจสอบ และกำกับดูแล ทำให้เกิดความผิดพลาด ประชาชนได้รับความเดือดร้อน และเกิดปัญหาเรื่องการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ

๒.๔ ผู้มีอำนาจอนุมัติหรืออนุญาตตามกฎหมายและระเบียบ วินิจฉัยคำร้องและพยานหลักฐานโดยใช้ดุลพินิจที่เน้นหนักเรื่องความมั่นคงและปลอดภัยของผู้อนุมัติหรืออนุญาต โดยหลงลืมประเด็นทางด้านมนุษยธรรม และขาดจิตสำนึกในการแก้ไขปัญหา บรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ราษฎร

๒.๕ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทะเบียนมีทัศนคติที่เป็นอุปสรรคต่อการให้บริการประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบ และขาดความรับผิดชอบตามบทบาทและหน้าที่ในฐานะข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

สำนักทะเบียนกลางพิจารณาแล้วขอเรียนว่า การจดทะเบียนการเกิดและการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน เป็นงานที่มีความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาสถานะของบุคคลตามกฎหมาย และมีผลโดยตรงต่อสิทธิและการใช้สิทธิของประชาชนที่พึงได้รับการรับรองและคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญรวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ความขัดข้องและความล่าช้าในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทะเบียนราษฎร อาจทำให้ประชาชนต้องเสียสิทธิประโยชน์ และเกิดความเดือดร้อนได้ จึงขอให้นายทะเบียนจังหวัดและนายทะเบียนกรุงเทพมหานครกำชับนายทะเบียนอำเภอและนายทะเบียนท้องถิ่นทุกคนให้ความสำคัญ เอาใจใส่ เร่งรัดและดูแลการปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรในหน้าที่และความรับผิดชอบให้เป็นไปด้วยความถูกต้องและเป็นธรรม สามารถแก้ไขปัญหาและบริการประชาชนได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งให้ถือปฏิบัติ ดังนี้

๑. คำร้องของประชาชนจะต้องได้รับการพิจารณาและดำเนินการทุกราย การปฏิเสธคำร้องของประชาชนในเรื่องใด จะต้องสั่งการโดยผู้มีอำนาจตามกฎหมาย เช่น นายทะเบียนผู้รับแจ้ง นายทะเบียนอำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถิ่น และจะต้องแจ้งข้อกฎหมาย ข้อพิจารณาและเหตุผลของผู้สั่งการให้ผู้ร้องทราบเป็นหนังสือ ทั้งนี้ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ปฏิเสธการรับคำร้องจากประชาชนโดยเด็ดขาด

๒. ในการดำเนินการตามคำร้องของประชาชน หากจำเป็นต้องตรวจสอบและขอหลักฐานจากสำนักทะเบียนหรือหน่วยงานอื่น ให้สำนักทะเบียนที่รับคำร้องรับเป็นภาระในการดำเนินการให้โดยไม่ชักช้า เว้นแต่ผู้ร้องมีความประสงค์ที่จะดำเนินการเอง

๓. การเรียกตรวจพยานหลักฐานและสอบสวนพยานบุคคลเพื่อพิจารณาดำเนินการตามคำร้องของประชาชน ให้คำนึงถึงสภาพข้อเท็จจริงและความเป็นไปได้ของผู้ร้องในการแสวงหาพยานหลักฐานดังกล่าวเป็นสำคัญ มิใช่เรียกหลักฐานตามความต้องการของเจ้าหน้าที่ กรณีหลักฐานของผู้ร้องไม่เพียงพอที่จะพิจารณาดำเนินการให้ได้ตามคำร้องและมีเหตุจำเป็นต้องเรียกสอบสวนพยานบุคคลที่เป็นข้าราชการระดับสัญญาบัตรหรือเทียบเท่าหรือการใช้ประชาคมรับรอง หรือการเรียกผลการตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรมหรือดีเอ็นเอให้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของนายอำเภอ ผู้อำนวยการเขต หรือปลัดเทศบาลในฐานะนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นเป็นผู้พิจารณา และควรหาวิธีการช่วยเหลือผู้ร้องในการแสวงหาหลักฐานดังกล่าวตามสมควร

๔. การตัดสินใจและการสั่งการของผู้มีอำนาจตามกฎหมายและระเบียบ นอกจากจะพิจารณาข้อกฎหมายแล้ว ให้คำนึงถึงเรื่องสิทธิมนุษยชนและความมั่นคงของมนุษย์ประกอบด้วย โดยให้ระลึกอยู่เสมอว่าเป็นหน้าที่ของนายทะเบียนที่จะช่วยเหลือคนไทยที่ตกหล่นให้ได้รับการแจ้งการเกิดและเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายมงคล สุระสัจจะ)
อธิบดีกรมการปกครอง
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐ ๒๗๙๑ ๗๓๑๓ – ๖
โทรสาร ๐ ๒๙๐๖ ๙๒๓๕

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๒๗๗๓๙

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

เรื่อง กำชับมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทางการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดและปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๓๙๔๕ ลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

ตามที่กรมการปกครอง ได้ซักซ้อมแนวทางปฏิบัติในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทางการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนโดยให้จังหวัดทุกจังหวัดและกรุงเทพมหานครกำชับให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนและให้ปฏิบัติตามกฎหมายโดยเคร่งครัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้ผู้บังคับบัญชาควบคุมกำกับดูแลและสอดส่องพฤติกรรมการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิดเพื่อมิให้เกิดช่องทางในการทุจริตทางการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน รายละเอียดตามที่ทราบแล้วนั้น

กรมการปกครอง พิจารณาแล้วเห็นว่าที่ผ่านมาสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นยังไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนอย่างจริงจัง โดยเฉพาะในกรณีการดำเนินมาตรการป้องกันการทุจริตทางทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน จึงทำให้เกิดปัญหาการทุจริตดังกล่าวเกิดขึ้นอยู่อย่างต่อเนื่องและเป็นจำนวนมาก ทั้ง ๆ ที่กรมการปกครอง ได้กำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทางทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนไว้อย่างรอบคอบและรัดกุมแล้วก็ตาม แต่ยังพบเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการประชาชนทางทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนบางแห่งที่มีเจตนาไม่สุจริต อาศัยช่องว่างทางทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนในการแสวงหาผลประโยชน์โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศชาติและภาพลักษณ์ของกรมการปกครองแต่อย่างใด ดังนั้น เพื่อเป็นการกำชับมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทางทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนให้มีประสิทธิภาพและเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม จึงขอให้จังหวัดทุกจังหวัดและกรุงเทพมหานคร กำชับให้สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งที่อยู่ในความรับผิดชอบได้ตระหนักถึงความสำคัญต่องานการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน โดยเฉพาะผู้บังคับบัญชาจะต้องคอยตรวจสอบ กำกับ ดูแลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้ที่รับผิดชอบให้ยึดถือปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด **หากปรากฏว่ามีเจ้าหน้าที่ผู้ที่รับผิดชอบและบุคคลใดมีส่วนร่วมให้การช่วยเหลือหรือสนับสนุนในการทุจริตทางการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน ขอให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาโทษทางวินัยและทางอาญาแก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนทุกข้อหาความผิดที่ปรากฏในสถานหนัก**

และด้วยความรวดเร็ว รวมทั้งให้พิจารณาดำเนินการทางวินัยแก่ผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดนั้นตามลำดับชั้นเหนือขึ้นไปด้วย หากมีการปล่อยปละละเลย ทั้งนี้ ให้ถือปฏิบัติตามนัยหนังสือที่อ้างถึงโดยเคร่งครัด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและกรุณาแจ้งให้สำนักทะเบียนทุกแห่งในพื้นที่รับผิดชอบถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชวน ศิรินันท์พร)
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐ – ๒๗๙๑ – ๗๓๒๒ - ๓

ส่วนที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

เรื่องเสร็จที่ (๖๑/๒๕๒๖)

บันทึก

เรื่อง หารือข้อกฎหมายตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ (การเสียสัญชาติไทยของผู้ซึ่งแปลงสัญชาติเป็นคนต่างด้าว จะมีผลเมื่อใด)

กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือที่ มท. ๐๒๐๖/๑๘๔๙๒ ลงวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๒๕ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า กระทรวงมหาดไทยได้รับแจ้งจากกระทรวงการต่างประเทศว่า นายเสถียร หล่อศิริไพบูลย์ ได้ยื่นคำร้องต่อสถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงเจดดาห์ ประเทศซาอุดิอาระเบีย เพื่อขอเพิ่มชื่อบุตร คือ เด็กชายมาร์ค ลงในหนังสือเดินทางไทยของนางกลอยใจ ซึ่งเป็นภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายของตน สถานเอกอัครราชทูตฯ ได้ตรวจสอบหลักฐานแล้วปรากฏว่า นายเสถียรฯ มีสัญชาติอเมริกัน และนางกลอยใจฯ มีสัญชาติไทย สถานเอกอัครราชทูตฯ จึงปฏิเสธคำร้องดังกล่าวเพราะเด็กชายมาร์คมีบิดาเป็นคนสัญชาติอเมริกัน

ซึ่งนายเสถียรฯ ได้สัญชาติอเมริกันโดยได้รับอนุมัติจากทางการสหรัฐอเมริกาเมื่อ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๒๒ แต่ยังไม่ได้สละสัญชาติไทย นายเสถียรฯ ได้เคยยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อบุตรของตนลงในหนังสือเดินทางอเมริกันของตนแล้ว แต่ได้รับการปฏิเสธเพราะนางกลอยใจฯ ไม่ได้สัญชาติอเมริกันและเด็กชายมาร์ค เกิดนอกประเทศสหรัฐอเมริกาโดยเกิดที่ประเทศซาอุดิอาระเบีย ต่อมานายเสถียรฯ ได้ยื่นคำร้องขอหนังสือเดินทางให้แก่เด็กชายมาร์คฯ ต่อทางการประเทศซาอุดิอาระเบีย แต่ได้รับการปฏิเสธเช่นกัน นายเสถียรฯ จึงขอให้สถานเอกอัครราชทูตฯ พิจารณาเพิ่มชื่อเด็กชายมาร์คฯ ลงในหนังสือเดินทางไทยของนางกลอยใจฯ หรือออกหนังสือเดินทางให้แก่เด็กชายมาร์คฯ ด้วย

กระทรวงการต่างประเทศได้ส่งเรื่องให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาโดยกระทรวงการต่างประเทศมีความเห็นว่า การที่นายเสถียรฯ ได้แปลงสัญชาติเป็นอเมริกันนั้น ย่อมเป็นเหตุให้เสียสัญชาติไทยตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ ๒๕๐๘ แต่เนื่องจากมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้การเสียสัญชาติไทยมีผลต่อเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อยังไม่มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้เสียสัญชาติไทย นายเสถียรฯ จึงยังมีสัญชาติไทย และนายเสถียรฯ ยังมิได้สละสัญชาติไทยตามมาตรา ๑๕ ดังนั้น เด็กชายมาร์คฯ ย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามมาตรา ๗ (๑) พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘

กระทรวงมหาดไทยได้ส่งเรื่องให้ที่ปรึกษากฎหมายของกระทรวงมหาดไทย กรมอัยการและกรมตำรวจพิจารณา ที่ปรึกษากฎหมายของกระทรวงมหาดไทยกับกรมอัยการเห็นพ้องด้วยกับความเห็นของกระทรวงการต่างประเทศ แต่กรมตำรวจเห็นว่า เมื่อนายเสถียรฯ ได้สัญชาติอเมริกันโดยการแปลงสัญชาติจึงต้องเสียสัญชาติไทยตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ โดยไม่จำต้องแสดงเจตนาสละสัญชาติไทยตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน ทั้งนี้ ได้มีแนวคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๕๐๗/๒๕๒๒ วินิจฉัยไว้แล้ว ส่วนการประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นเรื่องที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายจะต้องดำเนินการต่อไป มิใช่ว่าหากยังไม่มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วจะยังไม่เสียสัญชาติไทย นายเสถียรฯ ได้เสียสัญชาติโดยผลของการได้รับอนุญาตให้แปลงสัญชาติเป็นอเมริกัน เด็กชายมาร์คฯ จึงมิใช่เป็นผู้เกิดโดยบิดามีสัญชาติไทย หรือผู้เกิดนอกราชอาณาจักรไทยโดยมารดามีสัญชาติไทยแต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย หรือบิดาไม่มีสัญชาติอันจะได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามนัยมาตรา ๗ (๑) หรือ (๒) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ เนื่องจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องมีความเห็นแตกต่างกันดังกล่าว กระทรวงมหาดไทย จึงขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็น เพื่อให้ได้ข้อยุติที่แน่นอนและถือเป็นทางปฏิบัติต่อไปว่า

๑. เมื่อนายเสถียรฯ ได้รับอนุมัติจากทางการของสหรัฐอเมริกาให้ได้สัญชาติอเมริกันโดยการแปลงสัญชาติแล้ว แต่ยังไม่มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้เสียสัญชาติไทยตามนัยมาตรา ๕ และ มาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ จะถือว่า นายเสถียรฯ เสียสัญชาติไทยตั้งแต่เมื่อใด

๒. เด็กชายมาร์คฯ ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามนัยมาตรา ๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว และได้ฟังคำชี้แจงจากผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวง กรมตำรวจและกรมอัยการ) แล้วมีความเห็นดังนี้

๑. สำหรับปัญหาข้อแรกนั้น ตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๒๒ ได้บัญญัติไว้ว่า "ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยและได้แปลงสัญชาติเป็นคนต่างด้าวหรือสละสัญชาติไทยหรือถูกถอนสัญชาติไทย ย่อมเสียสัญชาติไทย" ซึ่งหมายความว่า ผู้มีสัญชาติไทยเมื่อได้แปลงสัญชาติเป็นคนต่างด้าวแล้ว ย่อมเสียสัญชาติไทย แต่การเสียสัญชาติไทยนั้นจะมีผลสมบูรณ์ต่อเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว และการเสียสัญชาติไทยตามมาตรา ๒๒ นั้น ก็อยู่ในหมวด ๒ ภายใต้บังคับตามมาตรา ๕ เช่นเดียวกัน ดังนั้น เมื่อยังไม่มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้บุคคลดังกล่าวเสียสัญชาติไทย การเสียสัญชาตินั้นก็ยังไม่มีผลตามกฎหมาย จึงต้องถือว่าบุคคลนั้นยังมีสัญชาติไทยอยู่ ทั้งนี้ เพราะการได้สัญชาติไทยหรือการเสียสัญชาติไทยตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ นั้น กฎหมายได้กำหนดขั้นตอนของแต่ละกรณีไว้ เช่น การได้สัญชาติไทยตามสามีของหญิงต่างด้าวจะต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและให้อยู่ในดุลพินิจของรัฐมนตรีที่จะอนุญาตหรือไม่ ตามมาตรา ๙ หรือกรณีการแปลงสัญชาติตามมาตรา ๑๒ และการสละสัญชาติตามมาตรา ๑๕ ซึ่งกำหนดให้อยู่ในดุลพินิจของรัฐมนตรีที่จะอนุญาตหรือไม่เช่นเดียวกัน แสดงให้เห็นเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าไม่ประสงค์จะให้การได้สัญชาติไทยเป็นไปโดยอัตโนมัติ ในกรณีตามที่หารือนี้ จึงต้องถือว่า นายเสถียร หล่อศิริไพบูลย์ ยังคงมีสัญชาติไทย

๒. สำหรับปัญหาที่สอง เนื่องจากได้วินิจฉัยแล้วว่า ระหว่างที่ยังไม่มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้นายเสถียรฯ เสียสัญชาติไทย นายเสถียรฯ จึงยังคงมีสัญชาติไทย และตามข้อเท็จจริงปรากฏว่า เด็กชายมาร์คฯ เกิดนอกราชอาณาจักรในขณะที่บิดา คือนายเสถียรฯ ยังคงมีสัญชาติไทย เด็กชายมาร์คฯ จึงย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามมาตรา ๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ นอกจากนี้แม้จะปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า กระทรวงมหาดไทยได้มีประกาศลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๒๕ ให้นายเสถียรฯ เสียสัญชาติไทยโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๒๕ ก็ตาม ประกาศดังกล่าวก็ย่อมมีผลบังคับในวันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา คือวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๒๕ และมีผลเฉพาะตัวของนายเสถียรฯ ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ เด็กชายมาร์คฯ จึงยังคงมีสัญชาติไทยเช่นเดิม

(ลงชื่อ) **วัฒนา รัตนวิจิตร**
(นายวัฒนา รัตนวิจิตร)
รองเลขาธิการ ฯ
รักษาการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
กุมภาพันธ์ ๒๕๒๖

เรื่องเสร็จที่ ๒๑๗/๒๕๒๗

บันทึก

เรื่อง ปัญหาการคืนสัญชาติไทยหรือได้สัญชาติไทยตามข้อ ๑ หรือข้อ ๒ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ (กรณีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีคำสั่งให้คืนสัญชาติไทยหรือได้สัญชาติไทยแก่บุคคลใดเป็นการเฉพาะรายนั้นจะมีผลเมื่อใด และมีความหมายว่าอย่างไร)

กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๒๐๖/๒๓๕๓ ลงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗ และที่ มท ๐๒๐๖/๒๓๕๔ ลงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า กรณีบุคคล ที่เข้าเงื่อนไขถูกถอนสัญชาติไทยหรือไม่ได้สัญชาติไทยตามความในข้อ ๑ หรือข้อ ๒ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ หากภายหลังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาเห็นสมควรและสั่งเฉพาะรายตามความในวรรคสองของข้อ ๑ หรือข้อ ๒ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติดังกล่าว จะมีผลให้บุคคลที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งเป็นการเฉพาะรายนั้นได้สัญชาติไทยเมื่อใด และการสั่งการของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นประการอื่นนั้น มีความหมายว่าอย่างไร ทั้งนี้ เนื่องจากกระทรวงมหาดไทยพิจารณาจากความเห็นและแนวทางปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้วปรากฏว่า มีข้อแตกต่างในการตีความตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ ดังนี้

๑. โดยที่ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ มิได้กำหนดให้หน่วยงานใดเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ แนวทางปฏิบัติเมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ตั้งคณะกรรมการพิจารณาคืนสัญชาติไทยตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ขึ้น คณะกรรมการ ฯ ได้มีมติให้สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบพิจารณากลั่นกรองคำขอคืนหรือขอมีสัญชาติไทยตามประกาศของคณะปฏิวัติดังกล่าวของคนญวน และกรมตำรวจรับผิดชอบสำหรับบุคคลสัญชาติอื่น แล้วเสนอคณะกรรมการฯ พิจารณาก่อนนำเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งการต่อไป แต่ปรากฏว่าความเห็นและแนวทางปฏิบัติของหน่วยงานทั้ง ๒ แห่งนั้นแตกต่างกันคือ

๑.๑ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยมีความเห็นว่า การที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งเฉพาะรายตามความในข้อ ๑ วรรคท้าย หรือข้อ ๒ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ โดย “อนุมัติให้คืนสัญชาติไทย” หรือ “อนุมัติให้มีสัญชาติไทยได้” ตามความเห็นของคณะกรรมการพิจารณาคืนสัญชาติไทยตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ นั้น ย่อมมีผลให้บุคคลที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งเฉพาะรายดังกล่าวแล้วได้สัญชาติไทยนับแต่วันที่สั่งการ ฉะนั้น เมื่อรัฐมนตรีมีคำสั่งอนุมัติให้มีสัญชาติไทยได้จะไม่นำรายชื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาอีก

๑.๒ กรมตำรวจเห็นว่า การได้สัญชาติไทยในกรณีนี้มีผลนับแต่วันที่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉะนั้น เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่ง “อนุมัติให้คืนสัญชาติไทย” หรือ “อนุมัติให้มีสัญชาติไทย” แก่บุคคลที่เข้าเงื่อนไขถูกถอนสัญชาติไทยหรือไม่ได้สัญชาติไทยตามความในข้อ ๑ หรือข้อ ๒ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ แล้ว กรมตำรวจได้ประมวลรายชื่อผู้ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งการดังกล่าวนำลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๒. นอกจากความเห็นของหน่วยงานทั้งสองแห่งดังกล่าวแล้ว ยังปรากฏว่า กรมอัยการได้มีความเห็นแตกต่างไปอีกประการหนึ่ง โดยเห็นว่า ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ มิใช่บทบัญญัติที่เป็นบทบังคับโดยเด็ดขาด เพราะมีบัญญัติในข้อ ๑ วรรคท้ายไว้ว่า "ทั้งนี้เว้นแต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาเห็นสมควรและสั่งเฉพาะรายเป็นประการอื่น" ดังนั้น การที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีคำสั่งเป็นการเฉพาะรายนั้น ย่อมต้องอยู่ในความหมายว่า เป็นการสั่งไม่ให้ใช้บทบัญญัติตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๓๗ บังคับแก่บุคคลที่เข้าอยู่ในข่ายต้องเสียสัญชาติไทยตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ จึงต้องถือว่าบุคคลที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีคำสั่งดังกล่าว มีสัญชาติไทยมาโดยตลอด

เนื่องจากความเห็นและแนวทางปฏิบัติในเรื่องนี้แตกต่างกัน กระทรวงมหาดไทยจึงขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นในปัญหาดังกล่าวข้างต้นต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวข้างต้นโดยมีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมตำรวจ) เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียดของปัญหาในเรื่องนี้แล้ว มีความเห็นว่า ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ เป็นกฎหมายพิเศษว่าด้วยการถอนสัญชาติและการไม่ได้สัญชาติโดยเฉพาะไม่เกี่ยวกับพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ดังจะเห็นได้จากข้อ ๓ ที่บัญญัติว่า "บรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ให้ใช้ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้แทน" เมื่อประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๓๗ เป็นกฎหมายพิเศษนอกเหนือจากกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ การตีความตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้จึงต้องตีความตามเจตนารมณ์ที่ได้กล่าวไว้ในประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้โดยเคร่งครัด ฉะนั้น ในส่วนที่เกี่ยวกับการถอนหรือการห้ามไม่ให้มีสัญชาติไทยตามข้อ ๑ วรรคหนึ่ง หรือข้อ ๒ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒) จึงมีความเห็นดังนี้

๑. บทบัญญัติของข้อ ๑ วรรคหนึ่ง แห่งประกาศของคณะปฏิวัติดังกล่าวเป็นบทบังคับให้ถอนสัญชาติไทยของบรรดาบุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยโดยมีบิดาเป็นคนต่างด้าว หรือมารดาเป็นคนต่างด้าว แต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย และเข้าเงื่อนไขตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๑ (๑) (๒) หรือ (๓) แห่งประกาศของคณะปฏิวัติดังกล่าว การถอนสัญชาติไทยในกรณีนี้จึงมีผลตั้งแต่วันที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ใช้บังคับทันที โดยไม่จำเป็นต้องดำเนินการถอนสัญชาติไทยตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ หรือต้องจัดให้มีการพิจารณากลั่นกรองผู้ที่จะถูกถอนสัญชาติเสียก่อนแต่ประการใด ฉะนั้น บรรดาบุคคลที่เข้าเกณฑ์ถูกถอนสัญชาติไทยตามข้อ ๑ วรรคหนึ่งแห่งประกาศของคณะปฏิวัติดังกล่าวจึงต้องเสียสัญชาติไทยทันทีตั้งแต่วันที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับ

๒. ส่วนบทบัญญัติของข้อ ๒ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ นั้น เป็นบทบังคับให้บุคคลที่มีลักษณะตามข้อ ๑ วรรคหนึ่ง ซึ่งเกิดในราชอาณาจักรไทยภายหลังที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ได้ใช้บังคับแล้วไม่ได้สัญชาติไทยทันทีตั้งแต่วันที่เกิด ซึ่งเป็นกรณียกเว้นหลักการได้สัญชาติโดยการเกิดในดินแดน ตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ฉะนั้น บรรดาบุคคลที่เข้าเกณฑ์ตามข้อ ๒ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติดังกล่าวจึงต้องถือว่าเป็นผู้ถูกห้ามตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ไม่ให้ได้สัญชาติไทยตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘

อย่างไรก็ตาม ความในข้อ ๑ วรรคสองและความในตอนท้ายของข้อ ๒ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติดังกล่าวยังได้บัญญัติไว้ด้วยว่า "เว้นแต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาเห็นสมควรและสั่งเฉพาะรายเป็นประการอื่น" ซึ่งข้อความดังกล่าวนั้นคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒) มีความเห็นว่ามีลักษณะเป็นบทยกเว้นความในข้อ ๑ วรรคหนึ่ง และข้อ ๒ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติดังกล่าว และเป็นประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้มิได้มีรายละเอียดในส่วนที่เกี่ยวกับการสั่งการของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยบัญญัติไว้เป็นประการใดอีก ข้อความดังกล่าวจึงมีความหมายว่ากฎหมายได้ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยที่จะพิจารณาสั่งการเกี่ยวกับการให้คืนหรือการให้สัญชาติไทยแก่บุคคลที่ถูกถอนหรือถูกห้ามมิให้ได้สัญชาติไทยตามข้อ ๑ หรือข้อ ๒ แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ตามแต่จะเห็นสมควรแต่การสั่งการของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ในกรณีนี้จะต้องอยู่ในขอบเขตแห่งเจตนารมณ์ของประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ด้วย เมื่อประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้มีเจตนารมณ์ที่จะให้ถอนสัญชาติไทยหรือไม่ให้สัญชาติไทยแก่บุคคลที่เข้าเงื่อนไขตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๑ หรือข้อ ๒ เป็นการทั่วไป และให้มีผลบังคับโดยทันที เช่นนี้ ข้อความที่ว่า "สั่งเฉพาะรายเป็นประการอื่น" ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจึงมีความหมายว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจที่จะมีคำสั่งเกี่ยวกับการให้บุคคลที่ถูกถอนสัญชาติไทยหรือไม่ได้สัญชาติไทย โดยผลของประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ได้คืนหรือได้มีสัญชาติไทยในภายหลัง และการมีคำสั่งในเรื่องดังกล่าวรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจที่จะสั่งการในลักษณะใดหรือเมื่อใดก็ได้ตามแต่พฤติการณ์ที่เห็นสมควร เช่น อาจมีคำสั่งให้การคืนสัญชาติไทยแก่บุคคลใดมีผลย้อนหลังไปถึงวันที่บุคคลนั้นถูกถอนสัญชาติไทย เป็นต้น แต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยไม่มีอำนาจที่จะสั่งไม่ให้ใช้บทบัญญัติ ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ บังคับแก่บุคคลที่เข้าเงื่อนไขต้องถูกถอนสัญชาติไทยหรือไม่ได้สัญชาติไทยตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ได้ เพราะการมีคำสั่งเช่นนั้นเป็นที่เห็นได้ว่าขัดกับเจตนารมณ์ของประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ ดังกล่าวข้างต้น

อนึ่ง เนื่องจากประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ เป็นกฎหมายพิเศษที่ว่าด้วยการถอนสัญชาติไทยและการไม่ได้สัญชาติไทยสำหรับบุคคลที่มิได้มีความจงรักภักดีต่อประเทศไทยต่างหากจากพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ฉะนั้น จึงไม่อาจนำความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาใช้บังคับกับกรณีตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ได้ด้วย โดยเหตุนี้ คำสั่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในกรณีนี้จึงไม่จำเป็นต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา

จากเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒) จึงมีความเห็นว่าในปัญหาว่าการได้คืนสัญชาติไทยหรือการได้สัญชาติไทยตามคำสั่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยที่สั่งเป็นการเฉพาะรายตามความในข้อ ๑ วรรคสอง หรือความในตอนท้ายของข้อ ๒ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๓๗ จะมีผลเมื่อใดนั้น จึงขึ้นอยู่กับลักษณะคำสั่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยว่าจะสั่งให้การคืนสัญชาติไทยหรือการได้สัญชาติไทยนั้นมีผลตั้งแต่เมื่อใดเป็นต้นไป สำหรับความหมายของการสั่งเฉพาะรายเป็นประการอื่นของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ตามข้อ ๑ วรรคสอง หรือข้อ ๒ ความตอนท้ายแห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าวนั้น มีความหมายว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจที่จะมีคำสั่งเกี่ยวกับการให้คืนหรือการให้สัญชาติไทยแก่บุคคลใดเป็นการเฉพาะรายในลักษณะใดหรือเมื่อใดก็ได้ตามแต่จะพิจารณาเห็นสมควร

(ลงชื่อ) **อมร จันทรสมบูรณ์**

(นายอมร จันทรสมบูรณ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มิถุนายน ๒๕๒๗

เรื่องเสร็จที่ ๕๗๔/๒๕๓๕

บันทึก

เรื่อง การได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามมาตรา ๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ (กรณีของเด็กชายชโนดม บุญรุ่งเรือง)

กระทรวงการต่างประเทศ ได้มีหนังสือที่ กต ๐๒๑๑/๓๖๔๙๖ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๓๕ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา แจ้งว่า ด้วยสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลอนดอน ได้มีหนังสือขอให้กระทรวงการต่างประเทศพิจารณากรณีการได้สัญชาติไทย ของเด็กชายชโนดม บุญรุ่งเรือง ผู้มีบิดาเป็นบุคคลสัญชาติไทย มารดาสัญชาติอังกฤษเกิดในประเทศอังกฤษ โดยขณะเกิดบิดาและมารดามิได้สมรสกันตามกฎหมาย แต่ได้จดทะเบียนสมรสกันในภายหลังและบิดาไม่เคยได้แจ้งการเกิดต่อสำนักทะเบียนท้องถิ่นของไทย จึงไม่มีสูติบัตรแสดงการเกิดที่ออกให้โดยทางราชการไทย เรื่องดังกล่าวมีสาระที่จะพิจารณาได้ดังนี้

เด็กชายชโนดม บุญรุ่งเรือง ถือหนังสือเดินทางอังกฤษเข้ามาในราชอาณาจักรและต่อมาได้ยื่นขอหนังสือเดินทางไทยที่กระทรวงการต่างประเทศโดยแสดงหลักฐานที่ปรากฏในหน้า ๑๒ ของหนังสือเดินทางของเด็กชายชโนดมฯ ว่าเด็กชายชโนดมฯ เป็นบุคคลสัญชาติไทย กระทรวงการต่างประเทศจึงได้ออกหนังสือเดินทางเลขที่ F ๐๔๖๑๕๙ ให้เมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๒๘ มีอายุใช้งานได้ถึงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๓๓ เมื่อหนังสือเดินทางจะหมดอายุ ผู้เป็นบิดาจึงได้ยื่นคำร้องขอต่ออายุหนังสือเดินทางให้บุตร แต่สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลอนดอนพิจารณาว่าเด็กชายชโนดมฯ มิใช่บุคคลสัญชาติไทย จึงมีหนังสือหารือมายังกระทรวงการต่างประเทศ และต่อมาผู้เป็นบิดาได้ยื่นสำเนาหนังสือกองตรวจคนเข้าเมือง ที่ มท ๐๖๐๗.๓.๑/๕๖ ลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๒๗ แจ้งยืนยันให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครทราบว่า เด็กชายชโนดมฯ เป็นบุคคลสัญชาติไทย และขอให้นำชื่อเข้าทะเบียนบ้าน กระทรวงการต่างประเทศได้ตรวจสอบหลักฐานการออกหนังสือเดินทางแล้ว ปรากฏว่ามีหลักฐานในสำเนาทะเบียนบ้านจริง กระทรวงการต่างประเทศเห็นว่าเด็กชายชโนดมฯ ไม่ได้รับสัญชาติไทย แต่เพื่อความรอบคอบจึงได้มีหนังสือหารือไปยังกระทรวงมหาดไทยในฐานะส่วนราชการที่รักษาการตามพระราชบัญญัติสัญชาติฯ และต่อมากระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือที่ มท ๐๒๐๒/๑๕๒๒๙ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๓๔ แจ้งยืนยันมาว่าเด็กชายชโนดม บุญรุ่งเรืองได้สัญชาติไทยตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ (๑) เพราะบิดามารดาสมรสกันถูกต้องตามกฎหมาย แม้ว่าจะจดทะเบียนสมรสภายหลังการเกิดของเด็กชายชโนดมฯ ก็ตาม กระทรวงการต่างประเทศได้มีหนังสือที่ กต ๐๒๑๑/๗๓๔๓๗ ลงวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๓๔ ขอทบทวนความเห็นไปว่าเด็กชายชโนดมฯ ไม่ได้สัญชาติไทย เพราะเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของมารดาผู้เป็นบุคคลต่างชาติเพียงฝ่ายเดียว เนื่องจากในขณะที่เด็กชายชโนดมฯ เกิด บิดาและมารดายังมิได้จดทะเบียนสมรสกัน กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือที่ มท ๐๒๐๒/๒๐๔๐ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ ยืนยันว่า เด็กชายชโนดมฯ ได้สัญชาติไทยเพราะบิดามารดาได้สมรสกันในภายหลัง ซึ่งมีผลให้เด็กชายชโนดมฯ เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดาตามมาตรา ๑๕๔๗ และมาตรา ๑๕๕๗ (๑) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จึงได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ กระทรวงการต่างประเทศได้มีหนังสือที่ กต ๐๒๑๑/๑๓๖๑๒ ลงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ ทบทวนความเห็นไปให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาอีกครั้งหนึ่งโดยชี้แจงว่า

(๑) การสมรสของบิดามารดาในภายหลังย่อมมีผลให้เด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดาตามมาตรา ๑๕๔๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่จะต้องพิจารณาด้วยว่า สถานะความเป็นบิดาและบุตรชอบด้วยกฎหมายตลอดจนสิทธิและหน้าที่ระหว่างบิดากับบุตรจะเริ่มขึ้นตั้งแต่วันที่บิดาสมรสกับมารดาเท่านั้น ไม่มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่เด็กนั้นเกิดตามบทบัญญัติมาตรา ๑๕๕๗ (๑) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(๒) การได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ (๑) ต้องพิจารณาสถานะและคุณสมบัติของบุคคลในขณะเกิดเท่านั้น หากในขณะเกิดไม่มีคุณสมบัติที่จะได้สัญชาติไทย บุคคลนั้นย่อมไม่ได้สัญชาติไทย

(๓) พิจารณาถึงสถานะและสิทธิหน้าที่ระหว่างบิดากับมารดาตามกฎหมายครอบครัวแล้ว มาตรา ๑๕๕๗ (๑) ยังบัญญัติให้มีผลนับแต่วันที่บิดามารดาสมรสกัน โดยไม่ให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่เด็กเกิด ฉะนั้น การพิจารณาคุณสมบัติของบุคคลที่จะได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ย่อมไม่มีทางที่จะพิจารณาได้ว่าเด็กชายชโนดมฯ มีสถานะเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดาที่เป็นคนไทยมาตั้งแต่เกิด และการตีความตามพระราชบัญญัติสัญชาติต้องตีความโดยเคร่งครัด เด็กชายชโนดมฯ จึงไม่ได้รับสัญชาติไทย กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือที่ มท ๐๒๐๕/๘๖๙๔ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๓๕ ยืนยันความเห็นเดิมว่า เด็กชายชโนดมฯ ได้รับสัญชาติไทย และว่าหากกระทรวงการต่างประเทศมีความเห็นเป็นอย่างอื่น ให้เสนอเรื่องให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาวินิจฉัยชี้ขาด

โดยที่กระทรวงการต่างประเทศมีความเห็นว่า เด็กชายชโนดม บุญรุ่งเรือง ไม่ได้รับสัญชาติไทยโดยการเกิดตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ และ พ.ศ. ๒๕๓๕ ด้วย และโดยที่มีกรณีทำนองนี้เกิดขึ้นเสมอ รวมทั้งกรณีที่จะมีการอ้างขอให้ได้รับสัญชาติไทยโดยการเกิดตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งมีผลย้อนหลังด้วย จึงจำเป็นต้องขอความอนุเคราะห์สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาวินิจฉัยปัญหาดังกล่าวแล้วแจ้งให้กระทรวงการต่างประเทศและกระทรวงมหาดไทยทราบ เพื่อถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๓) ได้พิจารณาข้อหารือของกระทรวงการต่างประเทศดังกล่าวประกอบกับฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ (สำนักงานปลัดกระทรวง) และผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวง) แล้ว มีความเห็นว่า กรณีของเด็กชายชโนดม บุญรุ่งเรือง ที่กระทรวงการต่างประเทศหารือมานี้มีปัญหาที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยเพียงประเด็นเดียว คือ เด็กชายชโนดม บุญรุ่งเรือง จะได้สัญชาติไทยตามบิดาผู้มีสัญชาติไทยตามนัยมาตรา ๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ หรือไม่ ข้อเท็จจริงในกรณีนี้ปรากฏว่า เด็กชายชโนดม บุญรุ่งเรือง เกิดเมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๓ (ค.ศ. ๑๙๘๐) ในสหราชอาณาจักร โดยที่ในขณะเกิด บิดา คือ นายเกษม บุญรุ่งเรือง เป็นผู้มีสัญชาติไทย และมารดา คือ นางคาเรน แอน บุญรุ่งเรือง มีสัญชาติอังกฤษนั้น ยังไม่ได้สมรสกันตามกฎหมาย ต่อมาหลังจากเด็กชายชโนดม บุญรุ่งเรือง เกิดแล้วคือวันที่ ๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๔ (ค.ศ. ๑๙๘๑) บิดาและมารดาเด็กชายชโนดม บุญรุ่งเรือง จึงได้จดทะเบียนสมรสกันถูกต้องตามกฎหมาย ณ สำนักทะเบียน District of Haymarket, Edinburgh สหราชอาณาจักร ซึ่งมีผลทำให้เด็กชายชโนดม บุญรุ่งเรือง เป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของนายเกษม บุญรุ่งเรือง ผู้เป็นบิดาตามนัยมาตรา ๑๕๔๗ และมาตรา ๑๕๕๗ (๑) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สำหรับกรณีที่บุคคลจะได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ นั้น มาตราดังกล่าวได้กำหนดไว้สองกรณี กล่าวคือ กรณีได้สัญชาติไทยโดยหลักสือสายโลหิตตาม (๑) และกรณีที่ได้สัญชาติไทยโดยหลักดินแดนตาม (๒) และหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๗ (๑) นั้นเองก็กำหนดไว้ว่า

"ผู้เกิดโดยบิดาหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทยไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย" โดยมิได้มีข้อความใดระบุข้อยกเว้นจำกัดสิทธิการได้รับสัญชาติไทยไว้อย่างชัดเจนเหมือนกรณีตามมาตรา ๗ (๒) ประกอบกับถ้อยคำที่กฎหมายใช้ในมาตรา ๗ (๑) แตกต่างจากมาตรา ๗ ทวิ กล่าวคือ มาตรา ๗ ทวิ ใช้ถ้อยคำว่า "ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยโดยบิดาหรือมารดาเป็นคนต่างด้าว ย่อมไม่ได้รับสัญชาติไทย ถ้าในขณะเกิดบิดาตามกฎหมายหรือบิดาซึ่งมิได้มีการสมรสกับมารดาหรือมารดาของผู้นั้นเป็นผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย ฯลฯ" ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามาตรา ๗ (๑) มิได้มุ่งประสงค์แต่เฉพาะในขณะเกิดเหมือนดั่งเช่นมาตรา ๗ ทวิ ดังนั้น จึงเห็นว่ากรณีของเด็กชายชโนดม บุญรุ่งเรือง ซึ่งเป็นผู้เกิดโดยบิดาชอบด้วยกฎหมายเป็นผู้มีสัญชาติไทย แม้ว่าจะเกิดนอกราชอาณาจักรไทยและก่อนบิดามารดาจดทะเบียนสมรสกันก็ตาม แต่ภายหลังบิดามารดาได้จดทะเบียนสมรสกันถูกต้องตามกฎหมายแล้ว กรณีจึงเข้าหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เด็กชายชโนดม บุญรุ่งเรือง จึงมีสิทธิได้รับสัญชาติไทยโดยการเกิดตามบิดาโดยชอบด้วยกฎหมายตามหลักสืบสายโลหิตตามมาตรา ๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

(ลงชื่อ) **ไมตรี ตันเต็มทรัพย์**
(นายไมตรี ตันเต็มทรัพย์)
รองเลขาธิการฯ
ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
สิงหาคม ๒๕๓๕

เรื่องเสร็จที่ ๖๑๖/๒๕๔๕

บันทึกคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
เรื่อง การเพิกถอนคำสั่งถอนสัญชาติ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีหนังสือ ที่ ตช ๐๐๒๕.๓๓๓/๑๐๑๑๐ ลงวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๕ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ขอหารือเกี่ยวกับกรณี นายเหอะซิง แซ่ห่อ มีคำร้องต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยขอให้เพิกถอนคำสั่งถอนสัญชาติ สรุปได้ดังนี้

๑. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้ออกประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๔๓ ถอนสัญชาตินายเหอะซิง แซ่ห่อ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งประกาศดังกล่าวได้ระบุเหตุผลในการถอนสัญชาติ นายเหอะซิงฯ ไว้ว่า เนื่องจากผู้ถูกถอนสัญชาติไทยได้เดินทางออกนอกราชอาณาจักรไปพำนักอยู่ที่ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นเวลาติดต่อกันเกินห้าปีนับแต่วันบรรลุนิติภาวะและมีหลักฐานบ่งชี้ว่าบุคคลดังกล่าวได้ใช้สัญชาติของบิดาซึ่งเป็นคนต่างด้าว พฤติการณ์ดังกล่าวจึงเข้าข่ายกรณีที่บทบัญญัติของกฎหมายข้างต้นให้อำนาจรัฐมนตรีพิจารณาออกคำสั่งถอนสัญชาติได้

๒. ต่อมานายเหอะซิงฯ ได้มีหนังสือถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๔๓ ขอให้เพิกถอนคำสั่งถอนสัญชาติโดยอ้างว่าคำสั่งดังกล่าวกระทำขึ้นตามข้อเท็จจริงที่คลาดเคลื่อนผิดในข้อกฎหมาย ขาดความเป็นธรรมและขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ ตนมิได้อยู่ในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนติดต่อกันหรือเกินกว่าห้าปีนับแต่วันที่บรรลุนิติภาวะแต่อย่างใด เพราะได้เดินทางมาอยู่ในประเทศไทยเป็นประจำครั้งละเป็นเวลาหลายเดือนประมาณ ๑ ปี หรือ ๒ ปีต่อครั้งตลอดมา ทั้งยังได้เดินทางไปพำนักอยู่ในยุโรปอีกหลายประเทศเป็นเวลานานนับปีอีกด้วย และเห็นว่าตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มิได้บังคับให้รัฐมนตรีเพิกถอนสัญชาติของบุคคลในกรณีที่มีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑)-(๔) ของมาตราดังกล่าวแต่อย่างใด นอกจากนี้ยังเห็นว่าบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ในส่วนที่ให้เพิกถอนสัญชาติของคนไทยนั้นขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๓. จากข้อเท็จจริงข้างต้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติขอหารือว่า คำร้องของนายเหอะซิงฯ ที่ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีคำสั่งใหม่ให้เพิกถอนคำสั่งถอนสัญชาตินั้น เข้าหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ หรือไม่ อย่างไร เพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ได้พิจารณาข้อหารือดังกล่าว โดยได้ฟังคำชี้แจงเพิ่มเติมจากผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติแล้ว มีความเห็นดังนี้

เนื่องจากมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้บัญญัติให้วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามกฎหมายต่าง ๆ เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติฉบับนี้ ยกเว้นกรณีที่มีกฎหมายอื่นกำหนดวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองในเรื่องใดไว้โดยเฉพาะและมีหลักเกณฑ์ประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติดังกล่าว และโดยที่พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ไม่มีบทบัญญัติใดที่กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเพิกถอนคำสั่งถอนสัญชาติไว้โดยเฉพาะ ดังนั้น จึงต้องนำบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

พ.ศ. ๒๕๓๙ มาใช้บังคับ กรณีนายเหอะซิงฯ ยื่นคำร้องให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกคำสั่งใหม่เพื่อเพิกถอนคำสั่งถอนสัญชาตินั้นเนื่องจากคำสั่งถอนสัญชาติเป็นการใช้อำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งมีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงสถานภาพของบุคคลจึงเป็นคำสั่งทางปกครอง ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งตามพระราชบัญญัติดังกล่าวการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองมีวิธีการที่แตกต่างกันเป็น ๓ กรณี คือ ๑) การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง ๒) การขอให้พิจารณาใหม่ และ ๓) การเพิกถอนคำสั่งทางปกครองโดยเจ้าหน้าที่เอง

(๑) ในกรณีของการอุทธรณ์ เนื่องจากมาตรา ๔๔ กำหนดให้คู่กรณีสามารถอุทธรณ์ได้เฉพาะคำสั่งทางปกครองที่ไม่ได้ออกโดยรัฐมนตรีและไม่มีกฎหมายกำหนดขั้นตอนอุทธรณ์ภายในไว้เป็นการเฉพาะเท่านั้น ซึ่งกรณีคำร้องของนายเหอะซิงฯ แม้พระราชบัญญัติสัญชาติฯ จะมิได้กำหนดขั้นตอนอุทธรณ์ไว้เป็นการเฉพาะ แต่คำสั่งถอนสัญชาติเป็นคำสั่งที่ออกโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย นายเหอะซิงฯ จึงไม่อาจยื่นอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวได้ ดังนั้น คำร้องของนายเหอะซิงฯ จึงมิใช่เป็นการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองแต่อย่างใด

(๒) สำหรับการขอให้พิจารณาใหม่นั้น ตามมาตรา ๕๔ กำหนดเงื่อนไขไว้ว่าเจ้าหน้าที่อาจเพิกถอนหรือแก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งทางปกครองที่พ้นกำหนดอุทธรณ์ได้เฉพาะเมื่อมีกรณีตามที่บัญญัติไว้ใน (๑) ถึง (๔) ของมาตราดังกล่าวเท่านั้น กล่าวคือ มีพยานหลักฐานใหม่อันอาจทำให้ข้อเท็จจริงซึ่งฟังเป็นที่ยุติแล้วนั้นเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ คู่กรณีไม่ได้เข้ามาในกระบวนการพิจารณาหรือถูกตัดโอกาสอย่างไม่เป็นธรรมในการมีส่วนร่วมในการพิจารณานั้น เจ้าหน้าที่ไม่มีอำนาจทำคำสั่ง หรือข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่ใช้เป็นฐานในการพิจารณาทำคำสั่งนั้นได้เปลี่ยนไปในทางที่จะเป็นประโยชน์แก่คู่กรณี โดยจะต้องยื่นคำขอภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้นั้นรู้ถึงเหตุซึ่งอาจขอให้พิจารณาใหม่ได้ ดังนั้น จึงเป็นกรณีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจะต้องพิจารณาว่าคำขอของนายเหอะซิงฯ เป็นไปตามเงื่อนไขของมาตรา ๕๔ นี้ หรือไม่ อย่างไร หากเห็นว่าตามข้อเท็จจริงเข้าเงื่อนไขของมาตรา ๕๔ แล้ว ก็สามารถเพิกถอนหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งถอนสัญชาติของนายเหอะซิงฯ ได้

(๓) ไม่ว่าคำขอของนายเหอะซิงฯ จะเข้าลักษณะเป็นการอุทธรณ์หรือเป็นการขอให้พิจารณาใหม่หรือไม่ก็ตาม แต่พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัติให้อำนาจผู้ออกคำสั่งหรือผู้บังคับบัญชาที่จะเพิกถอนคำสั่งนั้นได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๙ และมาตราต่อจากนั้น (ส่วนที่ ๖) ดังนั้น หากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประสงค์จะใช้ข้อเท็จจริงในคำร้องนั้นไว้ประกอบการพิจารณาเพื่อใช้อำนาจตามบทบัญญัติว่าด้วยการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองดังกล่าวก็ย่อมกระทำได้แต่โดยที่มาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ กำหนดให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งประกอบด้วยปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมตำรวจ และอธิบดีกรมอัยการเป็นกรรมการ เป็นผู้มีหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีในการออกคำสั่งถอนสัญชาติตามมาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ (๑) หรือ (๒) มาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๑๙ ดังนั้น ในการพิจารณาเพิกถอนคำสั่งถอนสัญชาติจึงต้องให้คณะกรรมการดังกล่าวเป็นผู้พิจารณาเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีด้วย

(ลงชื่อ) ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์
(ศาสตราจารย์พิเศษ ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ตุลาคม ๒๕๔๕

เรื่องเสร็จที่ ๒๒๐/๒๕๔๙

บันทึกคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

เรื่อง การออกคำสั่งเพิกถอนรายการทะเบียนหรือหลักฐานทางทะเบียนราษฎร และคำสั่งเพิกถอนรายการบัตรหรือบัตรประจำตัวประชาชน

กรมการปกครองได้มีหนังสือที่ มท ๐๓๐๙.๑/๒๐๐๔๖ ลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาขอหารือเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการทางปกครอง สรุปความได้ว่าสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครองในฐานะหน่วยงานซึ่งรับผิดชอบและควบคุมการปฏิบัติงาน รวมถึงการป้องกันการทุจริตเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนได้ดำเนินการเพิกถอนรายการทะเบียนหรือหลักฐานทางทะเบียนราษฎรและเพิกถอนรายการบัตรหรือบัตรประจำตัวประชาชนในกรณีที่ปรากฏหลักฐานอันเชื่อได้ว่าการดำเนินการแจ้ง การรับแจ้ง หรือการลงรายการเพื่อจัดทำหลักฐานทางทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนได้ดำเนินการไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ระเบียบ หรือโดยอำพราง หรือมีรายการข้อความผิดจากความเป็นจริง ซึ่งในทางปฏิบัตินายทะเบียนจะมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

๑. ตรวจสอบข้อเท็จจริงว่ามีมูลการกระทำความผิดจริงหรือไม่ โดยพิจารณาจากพยานหลักฐานและพยานบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น รายการบัตรประจำตัวประชาชนฉบับเดิม พยานบุคคลในพื้นที่หรือประชาคมหมู่บ้าน เป็นต้น

๒. หากพบว่ามีการกระทำความผิดหรือเชื่อได้ว่ามีการกระทำความผิดจะแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงเพื่อหาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษทางวินัยและทางอาญาแล้วแต่กรณี ส่วนเอกสารการทะเบียนและรายการบุคคลที่เกิดจากการดำเนินการโดยมิชอบหรือทุจริต นายทะเบียนจะยกเลิกและจำหน่ายเพื่อมิให้มีการนำไปใช้ประโยชน์โดยไม่ถูกต้อง รวมทั้งเป็นการป้องกันมิให้ผู้ถูกแอบอ้างชื่อและรายการบุคคลไปใช้ในการกระทำความผิด

จากขั้นตอนการปฏิบัติข้างต้นสำนักทะเบียนหลายแห่งได้หารือว่าการสั่งเพิกถอนรายการทะเบียนหรือหลักฐานทางทะเบียนราษฎรและการสั่งเพิกถอนรายการบัตรหรือบัตรประจำตัวประชาชนที่เกิดจากการดำเนินการโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ระเบียบ หรือ โดยทุจริต จะต้องปฏิบัติตามมาตรา ๓๐ วรรคแรก แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กล่าวคือ แจ้งให้ผู้จะได้รับผลกระทบจากการดำเนินการดังกล่าวทราบถึงข้อเท็จจริง และให้โอกาสในการโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานหรือไม่ หรือเป็นกรณีที่ได้รับยกเว้นตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ซึ่งกรมการปกครองพิจารณาแล้วมีความเห็นว่า

๑. การมีชื่อและรายการบุคคลในเอกสารการทะเบียนราษฎรอันเกิดจากการทุจริตแจ้งข้อความหรือแสดงหลักฐานเท็จต่อเจ้าพนักงาน เช่นคนต่างด้าวแจ้งข้อความหรือแสดงเอกสารราชการปลอมในการขอเพิ่มชื่อเข้าในบ้านทะเบียนบ้านในสถานะผู้มีสัญชาติไทย หรือทุจริตแอบอ้างชื่อและรายการบุคคลของผู้อื่นในทะเบียนบ้าน แจ้งการย้ายที่อยู่ หรือกระทำธุรกรรมทางทะเบียน เช่น เปลี่ยนชื่อตัว จดทะเบียนสมรส ทำบัตรประจำตัวประชาชน เป็นต้น เป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ และอาจสร้างความเสียหายให้แก่ประชาชนผู้สุจริตทั่วไปที่ผู้มีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านโดยมิชอบนำเอกสารการทะเบียนราษฎรดังกล่าวไปแอบอ้าง จึงเป็นไปตามข้อยกเว้นที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๐ วรรคสอง (๑) แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ดังนั้น นายทะเบียนจึงสามารถสั่งจำหน่ายรายการทะเบียนและยกเลิกเพิกถอนหลักฐานทางทะเบียนราษฎรได้ทันทีที่ข้อเท็จจริงปรากฏชัดว่ามีการทุจริต และต้องแจ้งคู่กรณีเพื่อให้อุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียนโดยปฏิบัติตามมาตรา ๔๐ และมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ

๒. การจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนโดยทุจริตด้วยการแอบอ้างใช้ชื่อและรายการบุคคลของผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นการแอบอ้างใช้ชื่อและรายการบุคคลเดิมตามที่ปรากฏในทะเบียนบ้านในการทำบัตรหรือกระทำการเปลี่ยนชื่อและรายการบุคคลก่อนแล้วจึงทำบัตร ซึ่งศาลฎีกาเคยมีคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๐๑/๒๕๔๕ สรุปว่าเรื่องทำนองนี้เป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ และอาจสร้างความเสียหายให้แก่ประชาชนผู้สุจริตโดยทั่วไปที่ผู้กระทำผิดอาจนำบัตรประจำตัวประชาชนที่เกิดจากการทุจริตไปใช้แอบอ้าง เมื่อเป็นเช่นนี้หากผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงปรากฏชัดว่ามีการทุจริต เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยบัตรประจำตัวประชาชนสามารถสั่งจำหน่ายรายการบัตรและยกเลิกบัตรประจำตัวประชาชนที่มีการทุจริตได้ทันที โดยดำเนินการเช่นเดียวกับข้อ ๑

กรมการปกครองจึงขอหารือว่าความเห็นของกรมการปกครองดังกล่าวข้างต้นถูกต้องหรือไม่ และหากไม่ถูกต้องจะมีแนวทางปฏิบัติอย่างไร

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้พิจารณาข้อหารือของกรมการปกครอง โดยได้รับฟังคำชี้แจงจากผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) แล้วเห็นว่า ประเด็นที่ต้องพิจารณามีเพียงประเด็นเดียวคือในการออกคำสั่งเพิกถอนรายการทะเบียนหรือหลักฐานทางทะเบียนราษฎร และการออกคำสั่งเพิกถอนรายการบัตรหรือบัตรประจำตัวประชาชน ซึ่งเกิดจากการดำเนินการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือโดยทุจริตเจ้าหน้าที่จะต้องปฏิบัติตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ หรือไม่ อย่างไร

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมีความเห็นว่า มาตรา ๓๐[๑] วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้บัญญัติว่า ในการออกคำสั่งทางปกครองที่มีผลกระทบต่อสิทธิของคู่กรณี เจ้าหน้าที่ต้องให้คู่กรณีมีโอกาสได้รับทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ และมีโอกาสได้โต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน ซึ่งคำสั่งเพิกถอนรายการทะเบียนหรือหลักฐานทางทะเบียนราษฎร และคำสั่งเพิกถอนรายการบัตรหรือบัตรประจำตัวประชาชนเป็นคำสั่งทางปกครอง อันมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล เจ้าหน้าที่จึงต้องให้คู่กรณีมีโอกาสได้รับทราบข้อเท็จจริงและโต้แย้ง แสดงพยานหลักฐานก่อนมีคำสั่งดังกล่าว

---

[๑]มาตรา ๓๐ ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองอาจกระทบถึงสิทธิของคู่กรณี เจ้าหน้าที่ต้องให้คู่กรณีมีโอกาสที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ และมีโอกาสได้โต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน

ความในวรรคหนึ่งมิให้นำมาใช้บังคับในกรณีดังต่อไปนี้ เว้นแต่เจ้าหน้าที่จะเห็นสมควรปฏิบัติเป็นอย่างอื่น

(๑) เมื่อมีความจำเป็นรีบด่วนหากปล่อยให้เนิ่นช้าไปจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือจะกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ

(๒) เมื่อจะมีผลทำให้ระยะเวลาที่กฎหมายหรือกฎกำหนดไว้ในการทำคำสั่งทางปกครองต้องล่าช้าออกไป

(๓) เมื่อเป็นข้อเท็จจริงที่คู่กรณีนั้นเองได้ให้ไว้ในคำขอ คำให้การหรือคำแถลง

(๔) เมื่อโดยสภาพเห็นได้ชัดในตัวว่าการให้โอกาสดังกล่าวไม่อาจกระทำได้

(๕) เมื่อเป็นมาตรการบังคับทางปกครอง

(๖) กรณีอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ให้โอกาสตามวรรคหนึ่ง ถ้าจะก่อให้เกิดผลเสียหายอย่างร้ายแรงต่อประโยชน์สาธารณะ

อย่างไรก็ตาม มาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ได้บัญญัติข้อยกเว้นการให้คู่กรณีมีโอกาสได้รับทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสได้โต้แย้งแสดงพยานหลักฐานไว้ในวรรคสอง (๑) ถึง (๖) และวรรคสาม ซึ่งหากเป็นกรณีที่เข้าข้อยกเว้นดังกล่าวแล้วเจ้าหน้าที่สามารถออกคำสั่งเพิกถอนรายการทะเบียนหรือหลักฐานทางทะเบียนราษฎร และคำสั่งเพิกถอนรายการบัตรหรือบัตรประจำตัวประชาชนได้โดยไม่ต้องให้คู่กรณีมีโอกาสได้รับทราบข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐาน ดังนั้นหากข้อเท็จจริงนั้น ๆ เป็นข้อเท็จจริงที่เข้าข้อยกเว้นโดยชัดแจ้งแล้ว เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่ต้องปรับข้อเท็จจริงให้เป็นไปตามข้อยกเว้นในมาตรา ๓๐ ต่อไป

(ลงชื่อ) **พรทิพย์ จาละ**
(คุณพรทิพย์ จาละ)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เมษายน ๒๕๔๙

เรื่องเสร็จที่ ๒๐๙/๒๕๕๐

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง การลงรายชื่อบิดาและมารดาในสูติบัตรของบุตรที่เกิดจากการให้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทน

กรมการปกครองได้มีหนังสือที่ มท ๐๓๐๙.๑/๑๒๕๗ ลงวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๐ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อขอหารือเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการลงรายการชื่อบิดาและมารดาในสูติบัตรสรุปความได้ว่า สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครองได้รับแจ้งจากกรุงเทพมหานครขอหารือแนวทางปฏิบัติในการลงรายการชื่อบิดาและมารดาในสูติบัตรของทารกแฝดสามคนซึ่งเกิดจากการนำเชื้ออสุจิของนายวิจารณ์ จิณะเสน ผสมกับไข่ของนางภัทรานิษฐ์ จิณะเสน (ภริยา) แล้วนำไปฝังในมดลูกของนางขวัญจิรา แดงเตี้ย โดยความยินยอมของนายอนุชิต แดงเตี้ย (สามี) ซึ่งกรุงเทพมหานครเห็นว่าควรลงรายการของนางภัทรานิษฐ์ จิณะเสน และนายวิจารณ์ จิณะเสน เป็นมารดาและบิดาของเด็กในสูติบัตรเพื่อให้ตรงตามข้อเท็จจริงและไม่ก่อให้เกิดปัญหาแก่เด็กในอนาคต

สำนักทะเบียนกลางพิจารณาแล้วเห็นว่า การบันทึกรายการในสูติบัตรจะต้องเป็นรายการตามข้อเท็จจริงที่เป็นอยู่ในขณะที่เด็กเกิด ต่อมาแม้ข้อเท็จจริงบางรายการจะเปลี่ยนแปลงไป เช่น บิดามารดาเปลี่ยนชื่อตัวหรือเด็กเปลี่ยนสัญชาติ รายการในสูติบัตรจะยังคงไว้ตามเดิม แต่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงเฉพาะรายการในทะเบียนบ้านเท่านั้น ทั้งนี้ เพื่อเป็นการรักษาและคงไว้ซึ่งประวัติและสิทธิของบุคคล สำหรับกรณีตามข้อหารือข้างต้นนั้นสำนักทะเบียนกลางมีความเห็นสอดคล้องกับกรุงเทพมหานคร เพราะหากเกิดปัญหากับเด็กในอนาคตและมีความจำเป็นต้องตรวจพิสูจน์บุคคลด้วยวิธีการทางนิติวิทยาศาสตร์ (DNA) ย่อมจะไม่ก่อให้เกิดความสับสนวุ่นวายจากเหตุรายการในสูติบัตรไม่ตรงกับการพิสูจน์ความสัมพันธ์ของครอบครัว

แต่เนื่องจากกรณีทำนองเดียวกันนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกาเคยวินิจฉัยและตอบข้อหารือของกรมบัญชีกลางสรุปได้ว่า บุตรที่เกิดจากการใช้เทคนิคทางการแพทย์โดยการนำเชื้ออสุจิของสามีผสมกับไข่ของภริยาและให้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทน หญิงซึ่งเป็นผู้ตั้งครรภ์แทนและคลอดทารกจึงเป็นมารดาโดยชอบด้วยกฎหมายของทารกนั้น ส่วนหญิงที่เป็นเจ้าของไข่แต่มิได้เป็นผู้ตั้งครรภ์ไม่อาจอ้างว่าเป็นมารดาโดยชอบด้วยกฎหมายของทารกนั้น และชายเจ้าของเชื้ออสุจิก็มิได้เป็นสามีของหญิงผู้ตั้งครรภ์จึงไม่อาจอ้างว่าเป็นบิดาโดยชอบด้วยกฎหมายของทารกนั้นเช่นเดียวกัน หากจะยอมรับว่าบุตรที่เกิดจากวิธีการนำเชื้ออสุจิผสมกับไข่ของภริยา แล้วนำไปฝากในครรภ์ของหญิงอื่นเป็นบุตรของสามีและภริยาเจ้าของเชื้ออสุจิและไข่ จะต้องมีการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและถูกต้อง จึงขอหารือว่าในการออกสูติบัตรให้กับเด็กที่เกิดจากการนำเชื้ออสุจิของสามีผสมกับไข่ของภริยาแล้วนำไปฝังในมดลูกของหญิงอื่นซึ่งมีสามีอยู่โดยความยินยอมของทั้งสองฝ่าย นายทะเบียนผู้รับแจ้งตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรจะสามารถลงชื่อของผู้ที่เป็นเจ้าของเชื้ออสุจิและไข่เป็นบิดาและมารดาของเด็กในสูติบัตรตามหนังสือรับรองของสถานพยาบาลที่ทำการรักษาเพื่อให้หลักฐานทางทะเบียนราษฎรของเด็กตรงตามข้อเท็จจริงได้หรือไม่ อย่างไร เพื่อจะได้ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้พิจารณาข้อหารือดังกล่าว โดยได้ฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) ผู้แทนกรุงเทพมหานคร และผู้แทนแพทยสภาแล้ว เห็นว่า ปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยมีว่าบิดามารดาของเด็กที่เกิดมานั้นจะถือตามสภาพที่เป็นอยู่ในขณะคลอดออกมาเป็นทารก หรือจะถือเอาสภาพแห่งความเป็นจริงในขณะที่ปฏิสนธิว่าเกิดจากไข่และเชื้อของบุคคลใด

ส่งพร้อมหนังสือที่ นร ๐๙๐๑/๐๔๓๕ ลงวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๕๐ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ในปัญหาเรื่องนี้คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) เห็นด้วยกับความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๓) ที่ได้เคยวินิจฉัยไว้ในบันทึก เรื่องการใช้สิทธิเบิกเงินสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลและการศึกษาของบุตรที่เกิดจากการผสมเทียมโดยให้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทน[๑] โดยเห็นว่า การจะถือว่าผู้ใดเป็นบิดาและมารดาของทารกที่คลอดออกมานั้นต้องเป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕[๒] แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่บัญญัติว่า "สภาพบุคคลย่อมเริ่มแต่เมื่อคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารก" ซึ่งต้องเป็นการคลอดตามสภาพความเป็นจริงคือสภาพในขณะที่ออกจากครรภ์มารดา ประกอบกับ มาตรา ๑๕๓๖[๓] แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งบัญญัติว่าเด็กเกิดแต่หญิงขณะเป็นภริยาชายให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เป็นสามี เมื่อได้พิจารณาตามข้อเท็จจริงที่หารือนี้ แม้จะปรากฏว่านายวิจารณ์ จิณะเสน และนางภัทรานิษฐ์ จิณะเสน จะเป็นเจ้าของเชื้ออสุจิและไข่ที่นำไปฝังตัวในมดลูกของนางขวัญจิรา แดงเตี้ย ซึ่งเป็นหญิงที่มีสามีแล้วก็ตาม แต่เมื่อนางขวัญจิราฯ เป็นผู้ตั้งครรภ์และคลอดทารกแฝดสามคน จึงกล่าวได้ว่านางขวัญจิราฯ เป็นมารดาโดยชอบด้วยกฎหมายของทารก และเมื่อนางขวัญจิราฯ เป็นภริยาของนายอนุชิต แดงเตี้ย ในขณะคลอด นายอนุชิตฯ จึงต้องด้วยข้อสันนิษฐานของกฎหมายว่าเป็นบิดาโดยชอบด้วยกฎหมายของทารกทั้งสาม ดังนั้น รายการชื่อบิดาและมารดาที่นายทะเบียนผู้รับแจ้งจะลงในสูติบัตรของทารกแฝดสามคนในเบื้องต้น จึงได้แก่ นายอนุชิต แดงเตี้ย และนางขวัญจิรา แดงเตี้ย ส่วนการที่นายอนุชิต แดงเตี้ย จะปฏิเสธว่าทารกที่คลอดมาไม่ใช่บุตรของตนหรือนายวิจารณ์ จิณะเสน จะอ้างว่าทารกที่คลอดมาเป็นบุตรของตนนั้น ทั้งสองก็ต้องไปดำเนินการทางศาลต่อไป และเมื่อศาลวินิจฉัยเป็นประการใดแล้ว การแก้ไขรายการในทะเบียนและสูติบัตรจึงดำเนินการต่อไปได้ตามคำวินิจฉัยของศาล

(ลงชื่อ) **พรทิพย์ จาละ**
(คุณพรทิพย์ จาละ)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เมษายน ๒๕๕๐

---

[๑] "...ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้วางหลักของสภาพบุคคลไว้ในมาตรา ๑๕ ว่าสภาพบุคคลย่อมเริ่มแต่เมื่อคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารก เมื่อพิจารณาประกอบกับมาตรา ๑๕ วรรคสอง ซึ่งบัญญัติขยายคำว่า "ทารก" ไว้ว่าหมายถึงทารกในครรภ์มารดา กล่าวคือ บุตรที่เกิดนั้นต้องเกิดจากครรภ์มารดาของผู้เป็นบุตร นอกจากนี้ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ยังได้วางหลักฐานครอบครัวไว้ในบรรพ ๕ มาตรา ๑๕๔๖ ว่าในกรณีที่ หญิงชายไม่สมรสกัน เด็กที่เกิดจากหญิงให้ถือว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของหญิงนั้น แต่ถ้าหญิงชายสมรสกัน เด็กที่เกิดจากหญิงขณะที่เป็นภริยาชายมาตรา ๑๕๓๖ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นบุตรของหญิงชายนั้น แต่ถ้าหาก การสมรสสิ้นสุดลง มาตรา ๑๕๓๖ ได้วางหลักไว้ว่าเด็กเกิดแต่หญิงภายในสามร้อยสิบวันนับแต่การสมรสสิ้นสุดลง ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เป็นสามี และตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๖ ว่าด้วยมรดก มาตรา ๑๖๐๔ ก็ได้บัญญัติยืนยันหลักไว้ว่าบุคคลธรรมดาจะเป็นทายาทได้ต่อเมื่อมีสภาพบุคคลหรือสามารถมีสิทธิได้ตามมาตรา ๑๕ ในเวลาที่เจ้ามรดกถึงแก่ความตาย และให้ถือว่าเด็กที่เกิดมารอดอยู่ภายในสามร้อยสิบวันนับแต่เจ้ามรดกตายเป็นทารกในครรภ์มารดาอยู่ในเวลาที่เจ้ามรดกตาย สรุปแล้วเห็นว่ากฎหมายบัญญัติรับรองเฉพาะบุตรที่เกิดจากครรภ์ของหญิงผู้เป็นมารดาเท่านั้น ดังนั้น บุตรที่เกิดจากการใช้เทคนิคทางการแพทย์โดยการนำเชื้ออสุจิของสามีผสมกับไข่ของภริยาและให้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทน หญิงซึ่งเป็นผู้ตั้งครรภ์แทน และคลอดทารกจึงเป็นมารดาโดยชอบด้วยกฎหมายของทารกนั้น ส่วนหญิงที่เป็นเจ้าของไข่แต่มิได้เป็นผู้ตั้งครรภ์จึงหาอาจอ้างว่าเป็นมารดาโดยชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของทารกนั้นไม่ ส่วนชายเจ้าของเชื้ออสุจิก็มิได้เป็นสามีของหญิงผู้ตั้งครรภ์จึงไม่อาจอ้างว่าเป็นบิดาโดยชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของทารกนั้นเช่นเดียวกัน..." (เรื่องเสร็จที่ ๑๐๐/๒๕๔๓)

[๒] มาตรา ๑๕ สภาพบุคคลย่อมเริ่มแต่เมื่อคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารกและสิ้นสุดลงเมื่อตาย
ทารกในครรภ์มารดาก็สามารถมีสิทธิต่าง ๆ ได้ หากว่าภายหลังคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารก

[๓] มาตรา ๑๕๓๖ เด็กเกิดแต่หญิงขณะเป็นภริยาชายหรือภายในสามร้อยสิบวัน นับแต่วันที่การสมรสสิ้นสุดลง ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เป็นสามี หรือเคยเป็นสามีแล้วแต่กรณี
ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับแก่บุตรที่เกิดจากหญิงก่อนที่ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลแสดงว่าการสมรสเป็นโมฆะหรือภายในระยะเวลาสามร้อยสิบวันนับแต่วันนั้น

คำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา

ศาลปกครองขอนแก่น

คดีหมายเลขดำที่ ๕๖/๒๕๕๐
คดีหมายเลขแดงที่ ๑๗๔/๒๕๕๐

เรื่อง เจ้าหน้าที่ของรัฐออกคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ฯลฯ

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นบุตรของคนต่างด้าวโดยมีบิดาสัญชาติจีน และมารดาสัญชาติเวียดนาม เกิดที่อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๙ ผู้ฟ้องคดีจึงได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ อันเป็นกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในขณะนั้น และได้เลขประจำตัวประชาชนหมายเลข ๓-๔๘๙๙-๐๐๐๕๓-๗๕-๔ ต่อมาโดยผลของประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ ที่กำหนดให้ถอนสัญชาติไทยของบุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยโดยบิดาเป็นคนต่างด้าวหรือมารดาเป็นคนต่างด้าวแต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย และในขณะที่เกิด บิดาหรือมารดานั้นเป็น (๑) ผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย (๒) ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราว หรือ (๓) ผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง...ซึ่งมีผลเป็นการถอนสัญชาติไทยของผู้ฟ้องคดีด้วย เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๓๗ สำนักทะเบียนเทศบาลเมืองนครพนมจึงได้จำหน่ายชื่อและรายการบุคคลของผู้ฟ้องคดีออกจากทะเบียนบ้าน (ทร. ๑๔) บ้านเลขที่ ๑๕๕/๒ ถนนธำรงประสิทธิ์ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม แล้วเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านกลาง (ทร. ๑๓) ซึ่งเป็นทะเบียนบ้านใช้สำหรับคนที่เข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายแต่อยู่ในลักษณะชั่วคราว หรือเข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งเป็นการดำเนินการตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๓๙ กระทรวงมหาดไทยแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบว่าทางราชการได้อนุมัติสัญชาติไทยแก่ผู้ฟ้องคดีตามคำร้องขอมีสัญชาติที่ยื่นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยโดยผ่านสำนักทะเบียนที่มีภูมิลำเนา โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้อนุมัติให้สัญชาติไทยแก่ผู้ฟ้องคดีเมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ โดยได้รับการกำหนดเลขประจำตัวประชาชนของผู้ฟ้องคดีหมายเลข ๘-๔๘๙๙-๘๘๐๐๘-๒๕-๔ ซึ่งหมายความว่าผู้ฟ้องคดีถูกจัดประเภทของบุคคลที่อยู่ในระบบทะเบียนราษฎรประเภทที่ ๘ ได้แก่ บุคคลที่ได้รับสัญชาติไทยไม่ใช่โดยการเกิด ผู้ฟ้องคดีจึงทำคำร้องเป็นหนังสือลงวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๔๙ ยื่นต่อสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองนครพนม เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๔๙ ขอให้ตรวจสอบประวัติของผู้ฟ้องคดีและพิจารณาคืนสัญชาติไทยโดยการเกิดแก่ผู้ฟ้องคดี นายทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองนครพนมพิจารณาแล้วมีคำสั่งในคำขอของผู้ฟ้องคดีเมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๙ ระบุว่าการขอสัญชาติไทยโดยการเกิดไม่ได้อยู่ในอำนาจของนายทะเบียนท้องถิ่นซึ่งถือได้ว่ามีคำสั่งทางปกครองไม่อนุญาตตามคำขอของผู้ฟ้องคดี

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๔ บัญญัติว่า "ในพระราชบัญญัตินี้... "ข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร" หมายความว่าข้อมูลตัวบุคคลเกี่ยวกับชื่อ ชื่อสกุล... สัญชาติ...และข้อมูลอื่นที่จำเป็นการดำเนินงานทะเบียนต่าง ๆ ในพระราชบัญญัตินี้" และมาตรา ๑๔ กำหนดให้เจ้าของประวัติซึ่งปรากฏในข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรอาจขอให้นายทะเบียนดำเนินการได้ที่สำนักทะเบียนในวันเวลาราชการ ดังนี้ (๒) แก้ไขเพิ่มเติม ลบ หรือทำให้ทันสมัยซึ่งข้อมูลใด ๆ ในข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรเพื่อให้เกิดความถูกต้องตามความเป็นจริง เมื่อได้รับคำขอตาม (๒) ให้นายทะเบียนมีคำสั่งโดยเร็ว คำสั่งของนายทะเบียนที่ไม่รับคำขอ หรือไม่ดำเนินการตามคำขอทั้งหมดหรือบางส่วน ให้อุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยภายในสิบห้าวันนับแต่วันรับทราบคำสั่งจากนายทะเบียนกลาง และตามมาตรา ๘ ของพระราชบัญญัติฉบับเดียวกันกำหนดให้อธิบดีกรมการปกครองเป็นผู้อำนวยการทะเบียนกลางมีหน้าที่รับผิดชอบและควบคุมการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรทั่วราชอาณาจักร การอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจึงต้องดำเนินการผ่านผู้ถูกฟ้องคดีก่อน คดีนี้เจตนาการฟ้องคดีของผู้ฟ้องคดีที่อ้างถึงกรณีตอบข้อหารือของผู้ถูกฟ้องคดีรายนางสาวชีต้า ธนฐิติวงศ์ เป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดีเข้าใจว่าคดีของผู้ฟ้องคดีเป็นกรณีที่อาจเยียวยาความเดือดร้อนเสียหายได้เช่นเดียวกับกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีตอบข้อหารือดังกล่าว และเป็นความเข้าใจของผู้ฟ้องคดีเองว่าเมื่อแก้ไขหมายเลขประจำตัวจากบุคคลประเภท ๘ กลับไปเป็นบุคคล ๓ อาจดำเนินการได้ตามระเบียบกฎหมาย แต่คำร้องที่ยื่นต่อนายทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองนครพนนเมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๔๘ ระบุเหตุที่ผู้ฟ้องคดีเคยมีสัญชาติไทยโดยการเกิดมาก่อนที่จะถูกถอนสัญชาติตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๓๗ และได้สัญชาติไทยตามคำสั่งของรัฐมนตรี ขอให้มีการตรวจสอบประวัติและพิจารณาให้สัญชาติไทยโดยการเกิดแก่ผู้ฟ้องคดีเป็นผลให้นายทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองนครพนมสั่งการว่าการขอสัญชาติไทยโดยการเกิดไม่ได้อยู่ในอำนาจของนายทะเบียนท้องถิ่น จึงเห็นว่าไม่ว่ากรณีจะเป็นว่านายทะเบียนเข้าใจความประสงค์ของผู้ฟ้องคดีอย่างไรก็ตาม แต่การปฏิเสธของนายทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองนครพนมเมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๙ ย่อมเป็นคำสั่งไม่รับคำขอหรือไม่ดำเนินการตามคำขอของผู้ฟ้องคดีตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ เมื่อผู้ฟ้องคดีเห็นว่าเป็นคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายจึงเป็นคดีปกครองอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งของศาลปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่โดยที่ตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติว่า ในกรณีที่มีกฎหมายกำหนดขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายในเรื่องใดไว้โดยเฉพาะ การฟ้องคดีปกครองในเรื่องนั้นจะกระทำได้ต่อเมื่อมีการดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการดังกล่าวและได้มีการสั่งการตามกฎหมายนั้นหรือมิได้มีการสั่งการภายในเวลาอันสมควรหรือภายในเวลาที่กฎหมายนั้นกำหนด เมื่อข้อเท็จจริงคดีนี้ ผู้ฟ้องคดีรับว่าเมื่อทราบคำสั่งของนายทะเบียนเทศบาลเมืองนครพนมเมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๙ แล้วไม่ได้มีหนังสืออุทธณณ์คัดค้านหรือโต้แย้งคัดค้านต่อนายทะเบียนผู้มีคำสั่งไม่อนุญาตตามคำขอ หรือต่อหน่วยงานทางปกครองใดฯ ขณะที่นำคดีมาฟ้องเมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ จึงถือได้ว่าผู้ฟ้องคดียังมิได้อุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยตามที่พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ กำหนด ฉะนั้น ในขณะยื่นคำฟ้องคดีนี้ผู้ฟ้องคดีจึงยังมิได้ดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายตามขั้นตอนและวิธีการตามที่กฎหมายกำหนดไว้โดยเฉพาะ ต้องห้ามตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ฟ้องคดียังไม่มีสิทธิฟ้องคดีนี้

ทั้งนี้โดยที่เป็นคำสั่งทางปกครองที่อาจอุธรณ์หรือโต้แย้งต่อไปได้ตามมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดไว้ความว่าหน่วยงานทางปกครองจะต้องระบุกรณีที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้ง การยื่นคำอุทธรณ์หรือคำโต้แย้ง และระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์หรือการโต้แย้งดังกล่าวไว้ด้วย และมาตรา ๔๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวกำหนดว่า ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าว ให้ระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์หรือการโต้แย้งเริ่มนับใหม่ตั้งแต่วันที่ได้รับแจ้งหลักเกณฑ์ตามวรรคหนึ่ง แต่ถ้าไม่มีการแจ้งใหม่และระยะเวลาดังกล่าวมีระยะเวลาสั้นกว่าหนึ่งปี ให้ขยายเป็นหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับคำสั่งทางปกครองหากข้อเท็จจริงปรากฏว่านายทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองนครพนมผู้ทำคำสั่งทางปกครองเมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๙ มิได้แจ้งสิทธิอุทธรณ์ดังกล่าวให้ผู้ฟ้องคดีทราบ ผู้ฟ้องคดีจึงยังคงมีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยภายในกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๙ อันเป็นวันที่ผู้ฟ้องคดีทราบคำสั่งปฏิเสธของนายทะเบียนเทศบาลเมืองนครพนมดังกล่าว

ศาลจึงมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องนี้ไว้พิจารณาและให้จำหน่ายคดีออกจากสารบบความแต่ไม่ตัดสิทธิที่ผู้ฟ้องคดีจะนำคดีมาฟ้องเป็นคดีใหม่เมื่อได้ดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายตามขั้นตอนและวิธีการตามที่กฎหมายกำหนดไว้โดยเฉพาะแล้ว

✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠

คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๐/๒๕๔๔

"สถานะของบุคคล" ตามมาตรา ๕๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ หมายถึง สถานะตามกฎหมายที่ได้รับความคุ้มครองสิทธิในการเป็นบุคคลและสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองที่เกี่ยวกับการเป็นบุคคล โดยบุคคลจะได้รับความคุ้มครองตามสิทธินั้นหรือไม่ต้องพิจารณาจากความเป็นบุคคลของผู้นั้นเป็นหลักสถานะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงสิทธิและหน้าที่ของบุคคลรวมทั้งความสามารถในการใช้สิทธิและการปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละคนตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับผู้มีสถานะนั้นและใช้ยันบุคคลได้ทั่วไป สถานะของบุคคลจะเกิดขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงไปได้ก็เฉพาะตามที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้นซึ่งสถานะดังกล่าวอาจจะเป็นสถานะของบุคคลในประเทศชาติ เช่น สัญชาติของบุคคล หรือสถานะในครอบครัว เช่น เพศ อายุ บิดา มารดา บุตร สามี ภรรยา และความสามารถของบุคคล เป็นต้น สำหรับสถานะของบุคคลที่ได้มาจากตำแหน่งนั้นมิใช่คุณสมบัติหรือลักษณะทางกฎหมายที่เป็นฐานสำคัญผูกพันอยู่กับตัวบุคคลในลักษณะเช่นเดียวกับสถานะในประเทศหรือสถานะครอบครัว ทั้งอาจเปลี่ยนแปลงได้ง่ายโดยการเปลี่ยนตำแหน่งนั้นดังนั้นการที่ผู้ฟ้องคดีต้องเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับฐานะ ตะแหน่งหน้าที่ และการดำรงชีวิตเพราะถูกลงโทษทางวินัยจึงมิใช่เป็นเรื่องเกี่ยวกับสถานะของบุคคลตามมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด

คดีหมายเลขดำที่ อ. ๒ ชช/๒๕๔๗
คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๑๑๗/๒๕๔๘

เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐออกคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

สำหรับข้อพิพาทในคดีนี้ ข้อเท็จจริงรับฟังเป็นที่ยุติแล้วว่า ผู้ฟ้องคดีและบุคคลอื่นรวม ๑,๒๔๓ คน เดิมเป็นกลุ่มบุคคลผู้มีรายการบุคคลอยู่ในทะเบียนบ้านสำหรับบุคคลที่เข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายแต่อยู่ในลักษณะชั่วคราว หรือเข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง (ท.ร. ๑๓) โดยมีสถานะเป็นชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้จัดทำทะเบียนประวัติแยกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ไว้รวม ๑๖ กลุ่ม ต่อมาในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ถึง พ.ศ. ๒๕๔๔ บุคคลดังกล่าวแต่ละรายหรือรวมกันเป็นกลุ่มได้ทยอยกันยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนอำเภอแม่อายเพื่อขอแก้ไขสัญชาติให้เป็นสัญชาติไทย และบางส่วนซึ่งได้ยื่นคำร้องเพื่อขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ด้วยโดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ในขณะนั้นพิจารณาแล้วเห็นว่า บุคคลกลุ่มดังกล่าวเดิมเคยมีสัญชาติไทยตามหลักสายโลหิตจากบิดามารดาและเคยมีบัตรประจำตัวประชาชนมาก่อน แต่ได้ย้ายไปทำกินในที่แห่งอื่นเมื่อกลับมาอยู่ที่ภูมิลำเนาเดิมและได้มาขอทำบัตรประจำตัวประชาชนที่อำเภอแม่อายแต่ไม่สามารถกระทำได้เนื่องจากเจ้าหน้าที่อ้างว่ากรณีที่เกิดไฟไหม้ที่ว่าการอำเภอแม่อายในปี พ.ศ. ๒๕๑๙ ทำให้หลักฐานทางทะเบียนบ้านถูกไฟไหม้เสียหายจึงไม่มีข้อมูลในการจัดทำทะเบียนบ้าน หรือบัตรประจำตัวประชาชนได้ ประกอบกับในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๒๐ ทางราชการกวดขันเกี่ยวกับหลักฐานทะเบียนราษฎรโดยได้ออกประกาศว่าหากครอบครัวใดไม่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎรจะต้องถูกผลักดันออกจากราชอาณาจักรบุคคลกลุ่มดังกล่าวเกรงจะถูกผลักดันออกนอกราชอาณาจักรจึงต้องไปจัดทำประวัติเป็นชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยดังกล่าว ทำให้สถานะของกลุ่มบุคคลดังกล่าวเปลี่ยนไป ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงได้มีคำสั่งอนุมัติให้เพิ่มชื่อให้กลุ่มบุคคลดังกล่าวในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ และมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๙๔ ข้อ ๙๗ ข้อ ๑๐๓ และข้อ ๑๐๕ (๓) ของระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ต่อมา กระทรวงมหาดไทยได้รับการร้องเรียนเป็นหนังสือในนามชมรมกำนันผู้ใหญ่บ้านอำเภอแม่อาย ว่ามีการกระทำการร่วมกันทุจริตโดยเจ้าหน้าที่และราษฎรในอำเภอแม่อายในการทำบัตรประจำตัวประชาชนและแก้ไขสัญชาติโดยมิชอบ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นจำนวน ๒ ชุด เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงในกรณีตามข้อร้องเรียนดังกล่าว ได้แก่คณะกรรมการตรวจสอบและเก็บรักษาเอกสารกำหนดสถานะบุคคลบนพื้นที่สูงของอำเภอแม่อาย และคณะกรรมการวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายซึ่งจากการตรวจสอบหลักฐานคำร้องขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ของอำเภอแม่อายรวม ๙๓๔ คำร้อง รายการบุคคลจำนวน ๒,๒๒๙ คน พบว่า บางคำร้องมีรายการไม่ถูกต้องเนื่องจากมีประวัติเป็นชนกลุ่มน้อยและมิได้มีสัญชาติไทยจำนวน ๓๗๖ คำร้อง รายการบุคคลจำนวน ๑,๒๔๓ คน อธิบดีกรมการปกครองจึงสั่งการให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ดำเนินการจำหน่ายรายการที่ไม่ถูกต้องออกจากทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงได้ออกประกาศอำเภอแม่อาย ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ เรื่อง การจำหน่าย ยกเลิกเพิกถอนรายการบุคคลกรณีการขอแก้ไขสัญชาติเป็นสัญชาติไทยและเพิ่มชื่อลงในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ในอำเภอแม่อาย โดยในชั้นนี้จะต้องพิจารณาในเบื้องต้นเสียก่อนว่า การออกคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ทั้ง ๒ ช่วงเวลาได้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดไว้หรือไม่ ก่อนที่จะพิจารณาเนื้อหาในรายละเอียดตามคำฟ้องของผู้ฟ้องคดีแต่ละรายว่าการดำเนินการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ว่าชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

โดยเห็นว่า ในการดำเนินการทางปกครองของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ ในการดำเนินการทางปกครองไว้โดยมีเจตนารมณ์เพื่อให้การดำเนินการทางปกครองดังกล่าวเป็นไปโดยถูกต้อง มีประสิทธิภาพรักษาประโยชน์สาธารณะและเกิดความเป็นธรรมแก่ประชาชนโดยในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ยังได้กำหนดมาตรฐานในการดำเนินการทางปกครองเอาไว้โดยให้นำเอาวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองในกฎหมายนี้ไปใช้บังคับในการดำเนินการทางปกครองนั้นด้วย ในกรณีที่กฎหมายนั้นมิได้กำหนดวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองไว้โดยเฉพาะหรือกำหนดวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองไว้แต่มีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัติดังกล่าว ซึ่งในการดำเนินการกฎหมายได้กำหนดวิธีการปฏิบัติราชการทางปกครองเอาไว้อย่างชัดเจนตั้งแต่ในขั้นตอนของการเตรียมการ และการดำเนินการของเจ้าหน้าที่เพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครองไปจนถึงการออกคำสั่งทางปกครอง โดยในการออกคำสั่งทางปกครอง นอกจากเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองจะต้องมีอำนาจตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว ก็จะต้องใช้อำนาจนั้นอย่างถูกต้องภายในกรอบที่กฎหมายนั้นกำหนดไว้ และถ้ากฎหมายนั้นกำหนดให้เจ้าหน้าที่สามารถมีดุลพินิจในกรณีดังกล่าวได้ ก็จะต้องใช้ดุลพินิจในกรณีนั้นอย่างเหมาะสมและเป็นธรรมด้วยกล่าวโดยสรุปก็คือ ในการสร้างนิติสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับบุคคล เพื่อก่อเปลี่ยนแปลง โอนสงวน ระงับหรือมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลเฉพาะรายไม่ว่าจะเป็นการถาวร หรือชั่วคราว เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องมีอำนาจตามกฎหมายที่บัญญัติให้อำนาจไว้จึงสามารถกระทำได้ และจะต้องใช้อำนาจดังกล่าวตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนที่กฎหมายบัญญัติไว้ ซึ่งในกรณีของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ที่มีคำสั่งอนุมัติเพิ่มชื่อให้กลุ่มบุคคลผู้ยื่นคำร้องขอแก้ไขสัญชาติให้เป็นสัญชาติไทย ขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) และขอมีบัตรประจำตัวประชาชนโดยรวมถึงผู้ฟ้องคดีด้วยนั้นเป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดีและกลุ่มบุคคลดังกล่าวแสดงเจตนาต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ในขณะนั้น เพื่อให้พิจารณาและมีคำสั่งให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) โดยอ้างว่าเป็นบุคคลที่เคยมีสัญชาติไทยอยู่ก่อนแล้วแต่ได้ย้ายที่ทำกินไปที่แห่งอื่น เมื่อกลับมาที่อำเภอแม่อายแล้วไม่สามารถมาขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) หรือขอมีบัตรประจำตัวประชาชนได้ จึงได้มายื่นคำร้องขอต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ให้ดำเนินการอนุมัติให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) และออกบัตรประจำตัวประชาชนให้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงได้พิจารณาคำร้องขอดังกล่าวและใช้อำนาจตามมาตรา ๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ และมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และข้อ ๙๔ ข้อ ๙๗ ข้อ ๑๐๓ และข้อ ๑๑๕ (๓) ของระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งกำหนดให้เป็นอำนาจของนายอำเภอที่จะสามารถอนุมัติเพิ่มชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านได้ หากได้มีการสอบสวนเจ้าบ้านบิดามารดาหรือญาติพี่น้องหรือบุคคลที่น่าเชื่อถือประกอบการพิจารณาและมีคำสั่งอนุมัติตามคำร้องขอดังกล่าวทำให้สัญชาติและสถานะในทางทะเบียนราษฎรสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลต้องเปลี่ยนแปลงไปเป็นการถาวร คำสั่งอนุมัติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ดังกล่าว จึงเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ อันมีผลให้กลุ่มบุคคลดังกล่าวและผู้ฟ้องคดีได้รับการแก้ไขสัญชาติให้เป็นผู้มีสัญชาติไทยและเป็นผู้มีชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) แล้ว สามารถขอมีบัตรประจำตัวประชาชนได้

ต่อมาเมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้รับการสั่งการจากอธิบดีกรมการปกครองให้ดำเนินการจำหน่ายรายการที่ไม่ถูกต้องออกจากทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) โดยเห็นว่าการดำเนินการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ คนเดิมที่อนุมัติให้ผู้ฟ้องคดีได้รับการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ดังกล่าวนั้น กระทำไปโดยไม่ถูกต้องและได้มีประกาศให้จำหน่ายชื่อและรายการบุคคลรวม ๑,๒๔๓ คน ซึ่งรวมทั้งผู้ฟ้องคดีออกจากทะเบียนบ้าน ตามประกาศอำเภอแม่อาย ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ การดำเนินการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ดังกล่าว จึงเป็นการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการออกคำสั่งอันมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลเป็นการถาวร ทำให้บุคคลกลุ่มดังกล่าวซึ่งเดิมเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) เคยมีบัตรประจำตัวประชาชนต้องถูกถอนชื่อออกจากทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ไม่มีสัญชาติไทยและต้องคืนบัตรประจำตัวประชาชนให้กับทางราชการ คำสั่งดังกล่าวจึงเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งออกมาลบล้างคำสั่งแรกของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ซึ่งออกคนละช่วงเวลากันทั้งหมด ซึ่งกฎหมายดังกล่าวได้กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการในการเตรียมการของเจ้าหน้าที่ก่อนที่จะออกคำสั่งทางปกครองในลักษณะดังกล่าวเอาไว้ในมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน โดยบัญญัติให้ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองอาจกระทบถึงสิทธิของคู่กรณี เจ้าหน้าที่ต้องให้คู่กรณีมีโอกาสที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตนเสียก่อน ดังนั้น ในการออกประกาศลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ดังกล่าวจึงต้องดำเนินการแจ้งข้อเท็จจริงให้บุคคลทุกคนที่จะได้รับผลกระทบจากประกาศดังกล่าวได้ทราบเพื่อจะได้มีโอกาสได้รับทราบความเป็นมาของการออกประกาศดังกล่าวและสามารถโต้แย้งคัดค้านหรือแสดงพยานหลักฐานใด ๆ ต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เพื่อให้พิจารณาทบทวนหรือตรวจสอบข้อโต้แย้งคำคัดค้านนั้นได้ เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังเป็นที่ยุติแล้วว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มิได้แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทั้งหมดซึ่งจะเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากประกาศดังกล่าวได้ทราบว่าจะต้องถูกเพิกถอนชื่อออกจากทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) จะต้องเปลี่ยนสถานะจากสัญชาติไทยไปเป็นชนกลุ่มน้อย ทำให้ผู้ฟ้องคดีไม่มีโอกาสได้โต้แย้งหรือแสดงพยานหลักฐานใด ๆ โดยอ้างเหตุผลเพียงว่าการดำเนินการดังกล่าวมิใช่การเพิกถอนรายการสัญชาติของผู้ฟ้องคดี และกลุ่มบุคคลผู้ถูกถอนดังกล่าวแต่อย่างใด จึงมิได้เป็นการดำเนินการที่กระทบสิทธิของผู้ฟ้องคดีและกลุ่มบุคคลดังกล่าว ประกอบกับข้อเท็จจริงที่ปรากฏก็เป็นข้อเท็จจริงที่ผู้ฟ้องคดีได้ให้ไว้ในคำขอซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่ผู้ฟ้องคดีเคยทราบแล้วประกอบกับมาตรา ๓๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้ให้อำนาจไว้จึงไม่จำเป็นต้องเรียกผู้ฟ้องคดีกับพวกมาชี้แจง นั้น เห็นว่าข้ออ้างของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ดังกล่าวยังไม่มีเหตุผลเพียงพอที่จะรับฟังได้ เนื่องจากในการมีประกาศลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ดังกล่าวเป็นการออกคำสั่งทางปกครองคำสั่งใหม่ โดยคำสั่งดังกล่าวเกิดจากดุลพินิจของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เอง มิได้เกิดจากคำขอโดยเจตนาของผู้ฟ้องคดีทั้งหมดแต่อย่างใด ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงควรต้องแจ้งข้อเท็จจริงให้ผู้ได้รับผลกระทบทุกคนได้ทราบก่อนที่จะออกคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ จะอ้างว่าข้อเท็จจริงดังกล่าวผู้ฟ้องคดีทุกคนเคยทราบอยู่แล้วมิได้ เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มิได้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนดังกล่าว อันถือเป็นสาระสำคัญของการออกคำสั่งทางปกครองประกาศลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ดังกล่าวจึงเป็นคำสั่งทางปกครองที่ออกโดยมิชอบด้วยกฎหมาย และเมื่อประกาศลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ดังกล่าวเป็นคำสั่งทางปกครองที่มิชอบด้วยกฎหมายแล้ว จึงมีผลให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากคำสั่งดังกล่าวรวม ๑,๒๔๓ คนกลับคืนสู่สถานะเช่นเดิมตามสถานะที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้เคยมีคำสั่งอนุมัติไว้ทั้งหมด และเมื่อเห็นว่าประกาศของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ดังกล่าว

เป็นคำสั่งทางปกครองที่มิชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากมิได้ดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนในการมีคำสั่งทางปกครองแล้ว จึงไม่จำต้องพิจารณาในประเด็นเนื้อหาในรายละเอียดตามคำฟ้องของผู้ฟ้องคดีแต่ละรายอีกต่อไป ที่ศาลปกครองชั้นต้นเห็นว่าประกาศของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ เป็นคำสั่งทางปกครองที่มิชอบด้วยกฎหมาย จึงได้พิพากษาให้เพิกถอนประกาศดังกล่าวนั้น ศาลปกครองสูงสุดเห็นพ้องด้วย แต่ไม่เห็นพ้องด้วยที่จะให้คำพิพากษามีผลเฉพาะผู้ฟ้องคดีเพียงแปดร้อยสี่สิบคนเท่านั้น

จึงพิพากษาแก้คำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น เป็นให้เพิกถอนประกาศเรื่อง การจำหน่ายยกเลิกเพิกถอนรายการบุคคล กรณีการขอแก้ไขสัญชาติเป็นสัญชาติไทย และเพิ่มชื่อลงในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ในพื้นที่อำเภอแม่อาย ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ทั้งฉบับ และให้มีผลต่อผู้ถูกกระทบจากประกาศดังกล่าวทุกคน นอกจากที่แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น

✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠

ฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๖๘/๒๕๒๔

ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ข้อ ๑
พ.ร.บ.สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗, ๘, ๑๔, ๑๕, ๑๗, ๑๘, ๒๑, ๒๔

ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ข้อ ๑ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ มีความว่า "ให้ถอนสัญชาติไทยของบุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยบิดาเป็นคนต่างด้าวหรือมารดาเป็นคนต่างด้าว ฯลฯ" คำว่า "บิดา" ดังกล่าวน่าจะหมายถึงบิดาโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งจะเห็นได้ว่า คำว่า "บิดา" ที่ใช้ในพระราชบัญญัติสัญชาติฯ มาตรา ๗, ๘, ๑๔, ๑๕, ๑๗, ๒๑ และ ๒๔ ซึ่งมีความหมายถึงบิดาโดยชอบด้วยกฎหมายก็ไม่ได้ระบุใช้คำว่า "บิดาโดยชอบด้วยกฎหมาย" ไว้แต่อย่างใด เว้นแต่กรณีใดประสงค์จะเน้นให้แตกต่างจากบิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายจึงจะบัญญัติไว้โดยชัดแจ้ง เช่นในมาตรา ๑๘ ที่ระบุว่า มารดาเป็นคนต่างด้าวแต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายเป็นต้น ดังนั้นคำว่าบิดาเป็นคนต่างด้าวตามประกาศของคณะปฏิวัติดังกล่าวจึงหมายความถึงว่าบิดาที่เป็นคนต่างด้าวจะต้องเป็นบิดาโดยชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น

✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๘๖๐/๒๕๓๓

ป.วิ.พ. มาตรา ๕๕ พ.ร.บ.สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗
พ.ร.บ.บัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖
ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗

การที่จำเลยที่ ๑ อ้างว่า โจทก์ที่ ๑ เป็นคนต่างด้าว ถูกถอนสัญชาติไทยตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ โจทก์ที่ ๒ ถึงที่ ๕ เป็นบุตร จึงถูกถอนสัญชาติไทยด้วย และไม่ยอมออกบัตรประจำตัวประชาชนให้แก่โจทก์ที่ ๔ ถือได้ว่าเป็นการโต้แย้งสิทธิเรื่องสัญชาติของโจทก์ที่ ๒ ถึงที่ ๕ แล้ว โจทก์ที่ ๒ ถึงที่ ๕ จึงมีอำนาจฟ้องบุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยจะถูกถอนสัญชาติไทยตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ นั้นจะต้องปรากฏว่าบุคคลนั้นมีบิดาเป็นคนต่างด้าว หรือ มารดาเป็นคนต่างด้าวแต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย การที่โจทก์ที่ ๒ ถึงที่ ๕ เกิดในราชอาณาจักรไทยโดยขณะที่เกิดนั้นโจทก์ที่ ๑ ผู้เป็นมารดาเป็นคนสัญชาติไทยโดยการเกิดในราชอาณาจักรไทยตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ (๓) โจทก์ที่ ๒ ถึงที่ ๕ จึงได้สัญชาติไทยโดยการเกิดในราชอาณาจักรไทยด้วย แม้ภายหลังโจทก์ที่ ๑ ถูกถอนสัญชาติไทยตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ก็หาเป็นผลให้โจทก์ที่ ๒ ถึงที่ ๕ ต้องถูกถอนสัญชาติไทยไปด้วยไม่ การจะออกบัตรประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ใดนั้นเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ตามกฎหมายจะต้องพิจารณาว่าผู้ยื่นคำขอมีบัตรประจำตัวประชาชน มีหลักเกณฑ์ครบถ้วนตามกฎหมายเสียก่อนศาลจึงไม่อาจบังคับให้จำเลยทั้งสามซึ่งเป็นพนักงานผู้มีหน้าที่ตามกฎหมายออกบัตรประจำตัวประชาชนให้แก่โจทก์ที่ ๔ ได้

✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠

ฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๗๔๔/๒๕๓๓

พ.ร.บ.สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗
พ.ร.บ.คนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๕๔
ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ข้อ ๑ (๓), ข้อ ๒
ป.วิ.พ. มาตรา ๕๕, ๑๗๒

ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ข้อ ๑ (๓) ที่ให้ถอนสัญชาติไทยแก่บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยบิดาเป็นคนต่างด้าว หรือมารดาเป็นคนต่างด้าว แต่ไม่ปรากฏบิดาโดยชอบด้วยกฎหมาย และขณะที่เกิดบิดาหรือมารดานั้นเป็นผู้ที่มาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองนั้น ข้อความที่ว่า "ผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทย" ย่อมเป็นที่เข้าใจว่าหมายถึงคนต่างด้าวที่มิได้มีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักรไทย เพราะเป็นข้อความที่ใช้ถ้อยคำติดต่อกันตลอดไม่มีลักษณะที่จะให้เข้าใจได้ว่าต้องการจะให้แยกความหมายของคำว่า "เข้ามา" กับคำว่า "อยู่" ออกจากกันเหมือนดังที่บัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๕๔ ที่ใช้คำว่า "เข้ามาหรืออยู่" ซึ่งเห็นได้ชัดว่าต้องการให้มีผลบังคับถึงคนต่างด้าวทั้งที่เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรกับที่อยู่ในราชอาณาจักรอยู่แล้วโดยมิได้เดินทางมาจากนอกราชอาณาจักรด้วยโดยที่ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ข้อ ๑ (๓) เป็นกฎหมายที่มีลักษณะถอนสิทธิของบุคคลจึงต้องแปลความโดยเคร่งครัด ดังนั้นกรณีของนาง ท. มารดาโจทก์ทั้งสามเกิดในราชอาณาจักรไทย แม้จะถูกถอนสัญชาติไทยตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ข้อ ๑ (๓) กลายเป็นคนต่างด้าวและอยู่ในราชอาณาจักรไทยต่อมาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ก็มิใช่เป็นผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยตามความหมายแห่งประกาศของคณะปฏิวัติดังกล่าว โจทก์ทั้งสามเป็นบุตรนาง ท. และเกิดในราชอาณาจักรไทยจึงมิใช่บุคคลตามข้อ ๑ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ แม้โจทก์ทั้งสามจะเกิดภายหลังที่ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ใช้บังคับแล้วก็ไม่ต้องด้วยกรณีที่จะไม่ได้สัญชาติไทย ตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ข้อ ๒ โจทก์ทั้งสามจึงได้สัญชาติไทย ตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ (๓) และไม่ถูกถอนสัญชาติไทยโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ข้อ ๑ (๓) แม้จะปรากฏตามคำฟ้องว่าโจทก์ระบุชื่อนาย ส. เป็นจำเลยโดยไม่ระบุตำแหน่งของจำเลยในฐานะเป็นนายอำเภอมาด้วยก็ตามแต่การจะพิจารณาว่าโจทก์ฟ้องจำเลยในฐานะใดนั้นจะต้องพิจารณาถึงข้อความในฟ้องประกอบกันด้วย ซึ่งโจทก์บรรยายฟ้องไว้แล้วว่าจำเลยเป็นข้าราชการมีตำแหน่งเป็นนายอำเภอ เมื่อผู้แทนโดยชอบธรรมของโจทก์ได้ยื่นคำร้องขอให้จดทะเบียนให้โจทก์เป็นคนสัญชาติไทยต่อจำเลย จำเลยมีหน้าที่จดทะเบียนสัญชาติไทย ให้แก่โจทก์แต่จำเลยเพิกเฉยจึงถือว่าโจทก์ได้ฟ้องจำเลยในฐานะเป็นนายอำเภอแล้วโจทก์หาได้ฟ้องจำเลยในฐานะส่วนตัวไม่ ปรากฏว่าเมื่อบิดาของโจทก์ทั้งสามได้ยื่นคำร้องต่อจำเลยให้จดทะเบียนให้โจทก์ทั้งสามเป็นคนสัญชาติไทย แต่จำเลยเพิกเฉยการกระทำของจำเลยเป็นการโตแย้งสิทธิของโจทก์ในเรื่องสัญชาติแล้ว โจทก์มีอำนาจฟ้องจำเลยในฐานะนายอำเภอ ให้จดทะเบียนสัญชาติไทยให้แก่โจทก์ได้

✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠

ฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๔๑๑/๒๕๓๔

ป.อ. มาตรา ๒, ๓, ๓๖๘
ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ข้อ ๑

เมื่อหัวหน้าคณะปฏิวัติยึดอำนาจการปกครองแผ่นดินได้สำเร็จหัวหน้าคณะปฏิวัติย่อมมีอำนาจออกประกาศหรือคำสั่งอันถือเป็นกฎหมายใช้บังคับแก่ประชาชนได้ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ มิใช่คำสั่งที่มีผลทำให้บุคคลต้องรับโทษทางอาญาแต่เป็นเรื่องของการให้ถอนสัญชาติไทยของบุคคลบางจำพวก แม้จะมีผลย้อนหลังกระทบถึงสิทธิของจำเลยและประชาชน ก็มีผลใช้บังคับเป็นกฎหมายได้ เมื่อจำเลยเกิดในราชอาณาจักรไทยเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๙ โดยมีบิดามารดาเป็นคนญวนอพยพจำเลยจึงถูกถอนสัญชาติไทยตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าว จำเลยมิใช่บุคคลที่มีสัญชาติไทยแต่เป็นคนญวนอพยพซึ่งต้องอยู่ในเขตควบคุมจังหวัดหนองคายตามประกาศและคำสั่งของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นคำสั่งของเจ้าพนักงานตามกฎหมายจำเลยออกนอกเขตจังหวัดโดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัด จึงเป็นการฝ่าฝืนและไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๘

✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๒๘๑/๒๕๓๗

ป.อ. มาตรา ๙๐, ๑๕๗, ๑๖๒

จำเลยเป็นข้าราชการสังกัดกรมการปกครองประจำที่ทำการปกครอง มีหน้าที่เกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร ได้กรอกข้อความในสูติบัตรและรับรองการแจ้งเกิดอันเป็นเท็จแล้วเพิ่มชื่อบุคคลลงในทะเบียนบ้านเป็นการกระทำด้วยเจตนาเพื่อวัตถุประสงค์เดียวกันเป็นการกระทำกรรมเดียว การที่จำเลยจัดทำเอกสารเกี่ยวกับทะเบียนบ้านโดยฝ่าฝืนระเบียบที่กรมการปกครองกำหนดข้อบังคับไว้ ได้ชื่อว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายโดยเฉพาะอย่างยิ่งแก่ราชการกรมการปกครองอยู่ในตัวเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗

✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠

ฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๓๗๖/๒๕๓๗

ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗
พ.ร.บ.สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗, ๗ ทวิ
พ.ร.บ.สัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔, ๕, ๑๐, ๑๑

ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ข้อ ๑ ข้อความที่ว่า "บิดาเป็นคนต่างด้าว" นั้น คำว่า "บิดา" หมายถึงบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย และข้อความที่ว่า "ผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทย โดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง" คำว่า "ผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทย" หมายถึงผู้ที่มิได้มีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักรไทยแต่เดินทางเข้ามาเพื่อพักอาศัยในราชอาณาจักรไทย ? เมื่อ ล. มิใช่บิดาโดยชอบด้วยกฎหมายของโจทก์ทั้งหกเพราะมิได้จดทะเบียนสมรสกับ จ. มารดาโจทก์ทั้งหก และ จ. เป็นคนเกิดในราชอาณาจักรไทย แม้จะถูกถอนสัญชาติไทยตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ข้อ ๑ (๓) และกลายเป็นคนต่างด้าวซึ่งอยู่ในราชอาณาจักรไทยต่อมาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย จ. ก็ไม่ใช่เป็นผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ข้อ ๑ (๓) โจทก์ทั้งหกจึงไม่ใช่เป็นบุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยโดยบิดาเป็นคนต่างด้าวหรือมารดาเป็นคนต่างด้าวแต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย และในขณะเกิดบิดาหรือมารดาเป็นผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ดังนั้นการที่ จ. ถูกถอนสัญชาติไทยไม่ทำให้โจทก์ที่ ๑ ถึงที่ ๕ ถูกถอนสัญชาติไทยตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ข้อ ๑ (๓) ไปด้วย และไม่ทำให้โจทก์ที่ ๖ ซึ่งเกิดภายหลังที่ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ใช้บังคับเข้ากรณีไม่ได้สัญชาติไทยตามข้อ ๒ ของประกาศของคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าว

พ.ร.บ.สัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๐ บัญญัติให้บทบัญญัติมาตรา ๗ (๑) แห่ง พ.ร.บ.สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. นี้มีผลใช้บังคับกับผู้ที่เกิดก่อนวันที่ พ.ร.บ. นี้ใช้บังคับด้วย และขณะที่โจทก์ที่ ๑ ถึงที่ ๕ เกิด จ. ยังไม่ถูกถอนสัญชาติไทย โจทก์ที่ ๑ ถึงที่ ๕ จึงเป็นผู้เกิดโดยมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย โจทก์ที่ ๑ ถึงที่ ๕ ย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามบทบัญญัติมาตรา ๗ (๑) ดังกล่าว และ พ.ร.บ.สัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ บัญญัติให้นำบทบัญญัติมาตรา ๗ ทวิ แห่ง พ.ร.บ.สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ. นี้มีผลใช้บังคับกับผู้ที่เกิดก่อนวันที่ พ.ร.บ. นี้ ใช้บังคับด้วย แม้เป็นผลให้ จ. ซึ่งเป็นบุคคลที่ไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามมาตรา ๗ (๒) ประกอบมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง กลายเป็นบุคคลที่ถูกถือว่าเป็นผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสาม แต่บทบัญญัติมาตรา ๗ ทวิ วรรคสาม ก็ต้องใช้บังคับกับ จ. ตั้งแต่วันที่ พ.ร.บ.สัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ใช้บังคับเป็นต้นไป ซึ่งเป็นวันหลังจากวันที่โจทก์ที่ ๖ เกิด ขณะโจทก์ที่ ๖ เกิด จ. ยังไม่ถูกถือว่าเป็นผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสาม อีกทั้ง ล. บิดาโจทก์ที่ ๖ เกิดในราชอาณาจักรไทยโดยบิดา ล. เป็นคนสัญชาติญวน

ซึ่งเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยมีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว ล. จึงมิใช่เป็นผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสาม เมื่อถือไม่ได้ว่าในขณะโจทก์ที่ ๖ เกิด บิดาตามกฎหมายหรือบิดาซึ่งมิได้สมรสกับมารดาหรือมารดาของโจทก์ที่ ๖ เป็นผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง โจทก์ที่ ๖ จึงได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามมาตรา ๗ (๒) แห่ง พ.ร.บ.สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ.สัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔ ดังนั้นโจทก์ทั้งหกไม่เสียสัญชาติไทยเพราะการประกาศใช้ พ.ร.บ.สัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠

ฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๕๙-๑๕๖๓/๒๕๓๘

ป.วิ.พ. มาตรา ๕๕

พ.ร.บ.การทะเบียนคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๘, ๒๑

จำเลยซึ่งเป็นนายทะเบียนคนต่างด้าว มีหน้าที่พิจารณาและออกใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวในกรณีที่คำขอของโจทก์เข้าหลักเกณฑ์ตามกฎหมายเมื่อมิได้ออกใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวดังกล่าวทั้งที่โจทก์ได้ยื่นคำร้องขอต่อจำเลยนับถึงวันฟ้องเป็นเวลา ๒ ปีเศษ ถือว่าจำเลยปฏิเสธไม่ออกใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวให้เป็นการโต้แย้งสิทธิของโจทก์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๕๕ แล้วจำเลยจะอ้างว่ากองทะเบียนคนต่างด้าวและภาษีอากรยังไม่แจ้งให้จำเลยออกใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวแก่โจทก์ จึงออกใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวไม่ได้เพื่อที่จะไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหาได้ไม่เพราะกองทะเบียนคนต่างด้าวและภาษีอากรมิใช่นายทะเบียนผู้มีอำนาจหน้าที่ออกใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว พระราชบัญญัติการทะเบียนคนต่างด้าวฯ มาตรา ๘, ๒๑ บังคับให้คนสัญชาติไทยผู้เสียไปซึ่งสัญชาติไทยกลายเป็นคนต่างด้าวต้องไปขอใบสำคัญประจำตัวจากนายทะเบียนในท้องที่ที่ตนอยู่ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ตนได้รู้หรือควรรู้ว่าตนได้เสียไปซึ่งสัญชาติไทย มิฉะนั้นย่อมเป็นความผิด มิใช่เป็นบทบัญญัติจำกัดสิทธิของบุคคลดังกล่าวว่าหากไม่ไปยื่นคำขอภายในกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วจะไม่มีสิทธิขอให้ออกใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว

✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๒๘-๖๒๙/๒๕๓๙

ป.พ.พ. มาตรา ๘๗๗

ป.วิ.พ. มาตรา ๑๘, ๑๒๗, ๑๗๒

สำเนาทะเบียนบ้านซึ่งระบุว่าโจทก์เป็นบุตร ฝ. และมีนายทะเบียนรับรองความถูกต้องเป็นเอกสารมหาชน ซึ่งกฎหมายให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าแท้จริงและถูกต้องไม่จำต้องนำเจ้าพนักงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับเอกสารดังกล่าวมาสืบประกอบเมื่อจำเลยที่ ๓ ไม่นำสืบโต้แย้งจึงรับฟังได้ หลักฐานเกี่ยวกับค่าเสียหายไม่ใช่เอกสารที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๑๘ ต้องการให้แนบมากับคำฟ้องแต่เป็นเรื่องรายละเอียดที่นำสืบในชั้นพิจารณาได้ แม้โจทก์ไม่ได้แนบหลักฐานดังกล่าวมาท้ายฟ้องด้วยก็เป็นฟ้องที่สมบูรณ์และชอบด้วยมาตรา ๑๗๒ วรรคสอง เหตุรถชนกันระหว่างจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ซึ่งเป็นเหตุให้โจทก์ซึ่งนั่งมาในรถคันที่จำเลยที่ ๑ ขับได้รับอันตรายสาหัส เกิดจากความผิดของจำเลยที่ ๑ ฝ่ายเดียวโดยขับรถตัดหน้ารถที่จำเลยที่ ๒ ขับโดยกระทันหันหาเป็นผลโดยตรงที่เกิดขึ้นจากการที่จำเลยที่ ๒ ขับรถด้วยความเร็วสูงเกินอัตราที่กำหนดอันเป็นการฝ่าฝืนกฎกระทรวงที่ออกตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก ฯ ไม่จำเลยที่ ๒ จึงมิได้ประมาทเลินเล่อและไม่ต้องรับผิดต่อโจทก์จำเลยที่ ๓ ซึ่งเป็นผู้รับประกันภัยค้ำจุนรถคันที่จำเลยที่ ๒ ขับย่อมไม่ต้องรับผิดด้วยและเป็นเรื่องเกี่ยวกับการชำระหนี้อันไม่อาจแบ่งแยกได้ศาลฎีกาย่อมมีอำนาจวินิจฉัยให้มีผลถึงจำเลยที่ ๒ ซึ่งมิได้ฎีกาด้วยได้

✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠

ฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๐๙/๒๕๔๐

พ.ร.บ.สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘

คำแปลหนังสือยืนยันความตกลงด้วยวาจาระหว่างหัวหน้าคณะผู้แทนฝ่ายไทยกับหัวหน้าคณะผู้แทนฝ่ายฝรั่งเศษ ณ กรุงวอชิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา ลงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๔๖ (พ.ศ. ๒๔๘๙) ระบุไว้ว่า "พลเมืองซึ่งได้สัญชาติไทยโดยอาศัยอนุสัญญาฉบับลงวันที่ ๙ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๔๑ จะได้กลับคืนสู่สัญชาติเดิมของเขาทีเดียวในทันทีที่การโอนอาณาเขตดังกล่าวข้างต้นเสร็จสิ้นลง พลเมืองซึ่งมีสัญชาติไทยโดยกำเนิด หรือซึ่งได้รับสัญชาติไทยตามกฎหมายคงรักษาสัญชาตินี้ไว้" ไม่มีข้อกำหนดให้บุคคลผู้ได้สัญชาติไทยโดยอนุสัญญา ฉบับลงวันที่ ๙ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๔๑ (พ.ศ. ๒๔๘๔) คงมีสัญชาติไทยอยู่ต่อไปหากเดินทางออกจากแขวงจำปาศักดิ์ เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นการถาวร โจทก์เป็นบุคคลผู้ได้สัญชาติไทยโดยอนุสัญญาฉบับวันที่ ๙ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๔๑ (พ.ศ. ๒๔๘๔) ไม่ใช่บุคคลผู้ได้สัญชาติไทยโดยกำเนิด หรือได้รับสัญชาติไทยตามกฎหมาย จึงกลับคืนสู่สัญชาติเดิมของโจทก์ในทันทีที่การโอนอาณาเขตจังหวัดนครจำปาศักดิ์ให้แก่ฝรั่งเศสเสร็จสิ้นลง ดังนั้น โจทก์จึงไม่ใช่บุคคลสัญชาติไทยอีกต่อไป

✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๗๑๒/๒๕๔๒

ป.อ. มาตรา ๕๖

พ.ร.บ.การทะเบียนราษฎร มาตรา ๕๐

จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๔ ได้ร่วมกับพวกอีกสองคนแจ้ง ความอันเป็นเท็จต่อเจ้าพนักงานผู้กระทำการตามหน้าที่เกี่ยวกับงานทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชนเพื่อให้พวกของจำเลยซึ่งเป็นคนไม่มีสัญชาติไทยมีชื่อหรือมีรายการอย่างหนึ่งอย่างใดในทะเบียนบ้านโดยมิชอบ เป็นการกระทำที่กระทบต่อความมั่นคงและความปลอดภัยของประเทศชาติ พฤติการณ์แห่งคดีจึงร้ายแรงไม่มีเหตุที่จะรอการลงโทษให้จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๔ ได้ พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๕๐ วรรคสอง ระวางโทษหนักขึ้นกว่าที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง นั้นมุ่งหมายเฉพาะผู้ซึ่งกระทำผิดตามมาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง ซึ่งเป็นคนที่ไม่มีสัญชาติไทยเมื่อจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๔ เป็นผู้ซึ่งมีสัญชาติไทย จึงไม่ต้องด้วยมาตรา ๕๐ วรรคสอง คงเป็นความผิดตามมาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง เท่านั้น

✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠

ฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๖๐/๒๕๔๓

ป.พ.พ. มาตรา ๑๔๕๗, ๑๔๕๙, ๑๕๔๗
พ.ร.บ.สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ (๑)
พ.ร.บ.สัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๐

ศาลฎีกาคณะคดีปกครองวินิจฉัยว่า "ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของผู้ร้องทั้งห้ามีว่า ผู้ร้องทั้งห้าได้สัญชาติไทยโดยการเกิดหรือไม่ เห็นว่าพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ (๑) ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔ บัญญัติว่า "บุคคลดังต่อไปนี้ย่อมได้สัญชาติโดยการเกิด (๑) ผู้เกิดโดยบิดาหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย และมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญญัติว่า "บทบัญญัติมาตรา ๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้มีผลใช้บังคับกับผู้เกิดก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับด้วย" ฉะนั้น ผู้ร้องทั้งห้าจะได้สัญชาติไทยโดยการเกิดหรือไม่ ต้องบังคับตามบทกฎหมายดังกล่าว ผู้ร้องทั้งห้าเกิดนอกราชอาณาจักรไทยจะได้สัญชาติไทยโดยการเกิด ผู้ร้องต้องเกิดโดยบิดาหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย บิดาตามบทกฎหมายดังกล่าว หมายถึงบิดาตามกฎหมายไม่ได้หมายรวมถึงบิดาซึ่งมิได้มีการสมรสกับมารดา หากจะหมายรวมถึงบิดาที่มิได้มีการสมรสกับมารดาด้วยกฎหมายจะบัญญัติไว้โดยแจ้งชัดเช่นตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง เป็นต้น เมื่อผู้ร้องทั้งห้าเกิดโดยมารดาเป็นผู้มีสัญชาติลาว แม้เกิดจากบิดาผู้มีสัญชาติไทยแต่ไม่ใช่บิดาตามกฎหมาย ผู้ร้องทั้งห้าย่อมไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ (๑) ประกอบด้วยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๐ ส่วนหนังสือที่กระทรวงมหาดไทยมีถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดและปลัดกรุงเทพมหานคร ให้ถือปฏิบัติตามข้อสรุปเกี่ยวกับเรื่องสัญชาติของบุคคลตามพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่ว่าผู้เกิดนอกราชอาณาจักรไทยโดยบิดาผู้มีสัญชาติไทยกับมารดาผู้มีสัญชาติอื่น และบิดามิได้สมรสกับมารดาย่อมได้สัญชาติไทยนั้น เห็นว่าหนังสือดังกล่าวเป็นเพียงการกำหนดแนวทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องหามีผลลบล้างกฎหมายไม่

✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๓๙/๒๕๔๓

พ.ร.บ.คนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๕๗
พ.ร.บ.สัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๖ มาตรา ๗

แม้ผู้คัดค้านจะไม่มีพยานหลักฐานใดมาแสดงว่าผู้ร้องมิได้มีสัญชาติไทยแต่ภาระการพิสูจน์ในเรื่องนี้ย่อมตกแก่ผู้ร้องที่ต้องนำสืบให้ศาลเชื่อได้ว่าผู้ร้องมีสัญชาติไทยโดยกำเนิดในประเทศไทย เมื่อปรากฏว่าสูติบัตรที่ผู้ร้องอ้างว่าเป็นของผู้ร้องมิได้อยู่ที่ผู้ร้อง แต่เป็นเอกสารที่นายทะเบียนท้องถิ่นรับรองสำเนาถูกต้องเนื่องจากผู้ร้องไปขอคัดมา แสดงว่าพยานหลักฐานดังกล่าวผู้ร้องมาแสดงหาจากในประเทศไทยเท่านั้น ผู้ร้องไม่ได้แสดงสำเนาทะเบียนบ้านที่อ้างว่าได้ไปค้นแต่ไม่พบซึ่งก็ไม่ปรากฏว่าเหตุใดจึงไม่พบสำเนาทะเบียนบ้านดังกล่าว และผู้ร้องไม่ได้แสดงเอกสารหลักฐานที่แสดงการเรียนในโรงเรียนหลายแห่งที่อ้างถึง ส่วนภาพถ่ายที่อ้างว่าถ่ายเมื่ออายุ ๑๓ ปีนั้น ก็ไม่มีการนำสืบทางนิติเวชให้น่าเชื่อว่าเป็นบุคคลเดียวกัน พยานของผู้ร้องคงมีแต่พยานบุคคลทั้งสิ้น ซึ่งต่างไม่ได้พบผู้ร้องมาเป็นเวลานานและเบิกความถึงข้อเท็จจริงในรายละเอียดที่แตกต่างกันและขัดกันหลายประเด็น ดังนั้นพยานหลักฐานของผู้ร้องจึงยังฟังไม่ได้ว่าผู้ร้องเป็นผู้เกิดในประเทศ ผู้ร้องจึงไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดในราชอาณาจักร

✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠

ฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๗๕๕/๒๕๔๕

ป.วิ.พ. มาตรา ๘๔
พ.ร.บ.คนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๔, ๑๒, ๑๖
พ.ร.บ.วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๓, ๔, ๕, ๓๐, ๓๗, ๕๐

การพิจารณาพิพากษาคดีปกครองเป็นการดำเนินกระบวนพิจารณาในระบบไต่สวน ซึ่งมุ่งหมายให้ศาลทำหน้าที่ค้นคว้าหาความจริงและตรวจสอบการพิจารณาทางปกครองของเจ้าหน้าที่เป็นสำคัญ แม้ตามรายงานกระบวนพิจารณาของศาลชั้นต้นมีข้อความว่าคู่ความประสงค์ให้ศาลวินิจฉัยว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจำเลยที่ ๑ มีหน้าที่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางการปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๓, ๔, ๕ และ ๓๗ หรือไม่ โดยมิได้กล่าวถึงมาตรา ๓๐ ที่โจทก์บรรยายมาในฟ้อง แต่เมื่อคำนึงถึงความประสงค์อันแท้จริงของโจทก์แล้วย่อมเห็นได้ว่าโจทก์มุ่งหมายให้ศาลตรวจสอบการพิจารณาและออกคำสั่งทางปกครองของจำเลยที่ ๑ ว่าชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ จึงต้องถือว่าโจทก์ยังประสงค์ให้ศาลพิจารณาและวินิจฉัยว่าการออกคำสั่งของจำเลยที่ ๑ เป็นไปตามหลักเกณฑ์ในมาตรา ๓๐ หรือไม่ และถือไม่ได้ว่าเป็นการสละประเด็นข้อนี้

งานทางนโยบายของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีหมายถึงงานในส่วนที่เป็นการกำหนดทิศทางหรือการพิจารณาสั่งการเพื่อให้เป็นตามเป้าหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน มิใช่งานที่มีลักษณะเป็นการปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการตามปกติ การที่จำเลยที่ ๑ ในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๖ ไม่อนุญาตให้โจทก์เข้ามาในราชอาณาจักรจึงมิใช่การปฏิบัติงานทางนโยบายโดยตรงตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางการปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๔ (๓) ทั้งไม่ใช่งานเกี่ยวกับราชการทหารหรือเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ทางยุทธการร่วมกับทหารในการป้องกันและรักษาความมั่นคงของราชอาณาจักรตามมาตรา ๔ (๗) แต่เป็นการพิจารณาและออกคำสั่งทางปกครองซึ่งไม่ต้องด้วยข้อยกเว้นตามมาตรา ๔ (๓) และ (๗) จึงต้องอยู่ภายใต้บังคับ มาตรา ๓๐ เมื่อจำเลยที่ ๑ พิจารณาและออกคำสั่งไม่อนุญาตให้โจทก์ซึ่งเป็นคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้พำนักอยู่ในประเทศไทยเข้ามาในราชอาณาจักร โดยมิได้ให้โอกาสโจทก์ทราบข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานเพื่อหักล้างข้อมูลที่จำเลยที่ ๑ อาศัยเป็นเหตุในการออกคำสั่งก่อน จึงไม่เป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมายและอาจถูกเพิกถอนได้ตามมาตรา ๕๐

✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠

ฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๓๒๒/๒๕๔๘

ป.อ. มาตรา ๘๖, ๙๐
ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๒, ๑๙๕, ๒๒๕
พ.ร.บ.การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๕๐
พ.ร.บ.บัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๑๔

โจทก์บรรยายฟ้องเพียงว่า จำเลยกับพวกสนับสนุนให้ พ. ยื่นคำขอมีบัตรประจำตัวประชาชน โดยแจ้งความอันเป็นเท็จว่า พ. เป็นคนมีสัญชาติไทยและไม่มีบัตรประจำตัวประชาชนเป็นเหตุให้พนักงานเจ้าหน้าที่หลงเชื่อออกบัตรประจำตัวประชาชนให้แก่ พ. โดยมิได้บรรยายฟ้องว่าจำเลยเป็นเจ้าพนักงานอันเป็นความผิดตาม พ.ร.บ.บัตรประจำตัวประชาชน มาตรา ๑๔ วรรคสาม การกระทำของจำเลยคงมีความผิดตาม พ.ร.บ. บัตรประจำตัวประชาชน มาตรา ๑๔ (๑) ประกอบด้วย ป.อ. มาตรา ๘๖ ที่มีระวางโทษเบากว่า ที่ศาลอุทธณ์ภาค ๗ พิพากษาลงโทษจำเลยตาม พ.ร.บ.บัตรประจำตัวประชาชน มาตรา ๑๔ วรรคสาม จึงเป็นการพิพากษาเกินกว่าที่โจทก์บรรยายในฟ้อง ไม่ชอบด้วย ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๒ วรรคหนึ่ง

การที่จำเลยกับพวกร่วมกันแจ้งให้เจ้าพนักงานจดข้อความอันเป็นเท็จในแบบคำร้องขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านบุคคลประเภท ๕ ทั้งที่ พ. มีเชื้อชาติและสัญชาติเขมรและร่วมกันแสดงหลักฐานดังกล่าวเพื่อเพิ่มชื่อ พ. ในทะเบียนบ้านและสนับสนุนให้ พ. ยื่นคำขอมีบัตรประจำตัวประชาชนโดยแจ้งข้อความอันเป็นเท็จว่าเป็นคนสัญชาติไทยจนเจ้าพนักงานออกบัตรประจำตัวประชาชนให้แก่ พ. เป็นการกระทำที่เกี่ยวเนื่องกันโดยมีเจตนาเดียวคือเพื่อให้ทางราชการออกบัตรประจำตัวประชาชนให้แก่ พ. การกระทำของจำเลยจึงเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท แม้จำเลยจะมิได้ฎีกาปัญหาดังกล่าว ศาลฎีกาก็มีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยและปรับบทลงโทษจำเลยให้ถูกต้องได้ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง ประกอบด้วยมาตรา ๒๒๕

✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠

ที่ปรึกษา

๑.	นายชวน	ศิรินันท์พร	อธิบดีกรมการปกครอง
๒.	นายสถาพร	ศิริภักดี	รองอธิบดีกรมการปกครอง
๓.	นายธวัชชัย	ธรรมรักษ์	รองอธิบดีกรมการปกครอง

ทีมงานผู้จัดทำ

๑.	นายวิโรจน์	ศรีสวัสดิ์	ผู้อำนวยการส่วนการทะเบียนราษฎร
๒.	นางสาวอภิญญา	อุ่นเรือน	หัวหน้าฝ่ายการทะเบียนราษฎรและสัญชาติ
๓.	นายสมศักดิ์	จุฑาวงศ์กุล	เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ
๔.	นายพงศ์ธร	ศัลยกะลิน	เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ
๕.	นายนพพล	กันธรรม	เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ
๖.	นางสาวราณี	ลภาภัทร	เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ
๗.	นายสมคิด	ขวัญดำ	เจ้าพนักงานปกครองปฏิบัติการ
๘.	นางภาวิดา	เกตุอินทร์	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
๙.	นางนันทนา	วิชากูล	เจ้าหน้าที่ปกครองชำนาญงาน
๑๐.	นางนิตยา	ทองขวัญ	เจ้าหน้าที่ปกครองชำนาญงาน
๑๑.	นางสาวเอื้อม	โอนตึ่ง	เจ้าหน้าที่ปกครองชำนาญงาน
๑๒.	นางสาวสมศรี	กระจ่างมล	พนักงานพิมพ์ดีด ชั้น ๔
๑๓.	ทีมงานส่วนการทะเบียนราษฎร		

พิมพ์ที่โรงพิมพ์อาสารักษาดินแดน กรมการปกครอง ถนนพหลโยธิน กรุงเทพ ฯ ๑๐๔๐๐
โทร. ๐ - ๒๒๗๙ - ๕๐๓๔ - ๖ นายจรัญ ขยัน ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา พ.ศ. ๒๕๕๖